

LIBRE

DE

ALGVNES COSES ASANYALADES

0

LIBRE

DE

ALGVNES COSES ASANYALADES

SUCCEHIDES EN BARCELONA

Y EN ALTRES PARTS

FORMAT PER PERE JOAN COMES EN 1583

Y RECÓNDIT EN LO ARXIU DEL EXCELENTÍSSIM AJUNTAMENT.

ARA PER PRIMERA VOLTA PUBLICAT AB DEGUDA LLICENCIA

BAIX LA REVISIÓ

DE

D. JOSEPH PUIGGARI

oficial del susdit arxiu.

LA RENAIXENSA

BARCELONA-MDCCCLXXVIII.

PRELIMINAR

En Pere Joan Comes autor ó colector del llibre que doném á llum, es lo mateix, sens dupte, de qui lo Ilm. Dr. D. Félix Amat dona noticia en son *Diccionari crítich de escriptors catalans*. «Fill de Barcelona, diu, canonge de la collegiata de Sta. Ana y vicari general en lo pertinent á dita iglesia, anomenat per lo Ilm. Sr. bisbe de Barcelona D. Alfons Coloma. Essent familiar del Ilm. Sr. D. Anton Folch de Cardona, auditor de la rota de Roma, allí va alcansar la canonjía. Fou lo primer canonje seclar de dita collegiata, segons ell matex conta en la obra manuscrita que escrigué de la historia de son temps. En ella refereix lo de la secularisació dels canonges seglars de S. Agustí, feta per Climent VIII, y lo succehit en la secularisació dels de la iglesia de Sta. Ana, que es noticia curiosa. (M. S. en 4 del arxiu de la collegiata de Sta. Ana, ab est titol: *Institutiones seu lucernæ.*) D. Francisco Mora canonge de la mateixa iglesia, diu que visqué en la canonjía mes de vintissis

anys, en qual temps per esser molt laboriós y versat en l' art de notaría que practicá en sa joventut, treballá molt en las escripturas de aquella casa é iglesia de Sta. Ana, ahont ha deixat de son puny moltas notas; y quant no fos mes que dit llibre, no seria ell de poca consideració, tot escrit de lletra sua, y continuat fins á l' any 1621, en que morí, á 6 de desembre.»

Al compilar la obreta de *Les Coses Asanyalades*, era en efecte escribent notari, baix dependencia del escribá racional de la casa de la ciutat, poch avans del any 1584, en lo qual ne contaba de edat 22, segons luego veurém, ab que degué naixer en 1562 y morir de 59 ó 60. Pero com ell mateix en una declaració que copiarém, manifesta que passá á viurer á casa de son oncle lo cononge Comes, y no resant l' autor del Diccionari citat, cosa alguna del llibre de Coses asanyalades, assalta lo dupte de si podria haber confusió de personas; essent lo canonge l' oncle y no lo nebot. Per aclarirho, no hi ha mes que una comparació de fetxas: l' oncle contaria ja alguns anys de canonge en 1584, y segons hem vist per indicació de D. Francisco Mora, visqué en la canongía mes de 26 anys; per conseguent mort en 1621, ho hauria estat mes de 40, y així no podia ser éll. Per altra part no es probable la igualtat del nom de Pere Joan entre un y altre, y las aficions de compilador de curiositats históricas, recauen plenament en lo nebot, lo qual desde la primera data coneguda fins á la de la mort susdita, pogué molt be arribar á canonge y serho mes dels 26 anys. Difícil es, sens millors datos, resoldrer aquest dupte histórich.

Sa laboriositat y afició á la historia se demostran per la mateixa obreta, de que lo Ilm. Dr. Amat no hagué noticia; que es un trassumpto de moltas curiositats sembradas en los llibres y registres de la casa municipal, llibres que per rahó de son cárrech tenia ordinariament en custodia y á sa disposició. Aprofitantla, en las horas de despatx, sens noticia de son principal, y fortivament durant dos anys y mitx, tragué copias de lo que mes li plahia, y posantlas en quaderns, formá ab ells son llibre.

Aytals afició y treball li sortiren cárs, puix deixat lo empleo y servey de son mestre per malaltía, alguns temps després, resolgué anarsen á Castella, y avans portá dit llibre á un llibreter per enquadernarlo. Ab est motiu se descubrí son furt lliterari, y denunciat, se li feu causa per lo Consell, y degué sufrir una pena correctiva en la presó del Sr. Bisbe, perdent lo llibre que quedá confiscat en lo arxiu de la casa, hont encara se conserva original, lo mateix que nosaltres hem copiat y publiquem, *ab degut permís*.

En la primera cara de ell se consignan eixos fets, ab una nota de lletra del temps, que diu aixi:

«En l' any M.D.L.XXXIIII, sent consellers los Magnífichs—M.° Pere Farreres, conseller en cap,—M.° Francesch de Golbes (Gualbes) y de Corbera, segon,—M.° Miquel Joan de Junyent y de Rovira, ters,—M.° Francesch Pallau (Palau) fill de Joan, quart,—M.° Pere Prats, quint; fon trobat lo present libre, lo qual un jove escrivent nomenat Pere Joan Comes, lo qual estaba per jove escrivent ab lo honorable Francesch Vilar notari de Barcelona y escrivá del Rasional de la dita Ciutat, poch tement Deu ni la justicia, amagadament y sens sabuda de dit son mestre, prenent las claus axi del Rasional com de altres llochs hont están recondides les escriptures y libres de Consells, dietaris y determinacions se fan en la present ciutat, tragué les coses contengudes en lo present libre, y copilá aquelles y feu fer lo dit libre; y volentsen anar en Castela, sen volia aportar aquell; y fou revelat als dits Magnífichs Srs. Consellers per persones celoses del bé y honra de la present ciutat, y axí ah molta diligencia fou feta inquisició de dit delicte y atreviment per lo dit scrivent Comes, é en poder del Honorable en Miquel Joan Sellés notari de Barcelona y escrivá major de la dita ciutat, feu fer proces, y sen prengueren testimonis; y hi testificá entre los altres lo susdit en Francesch Vilar escrivá de dit rasional de la present ciutat; e ab parer dels Magnífichs advocats de la present casa, apres de haver fet testificar lo dit Pere Joan Comes escrivent, manaren posar aquell en la presó del Sr. Bisbe, hont per correcció estigué alguns dies, y apres fou tret ab fermanses. E determinat per dits Consellers que lo present libre fos posat en lo Rasional y acomenat al dit Francesch Vilar rasional posat en lo inventaví que lo susdit escrivá major té de les escriptures y altres cosas té en comanda lo dit escrivá del Rasional.»

A major demostració de tal fet, hem trobat en lo propi arxiu entre la colecció de processos y dilligencias originals, lligall de 1580 á 1585, la enquesta feta contra dit Comes, y la declaració donada per est, ab una candidesa y sinceritat que proba son bon geni, y ab una copia de detalls interessants, no sols sobre 'l fet en questió, sino sobre altres circunstancias personals del colector, que crehem será llegida ab gust, segons va á continuació:

Die mercurii XV mensis Februarii MDLXXXIIII

Per Magnificum Hieronimum Fivaller clavarium presentis civitatis Barcinonæ fuit processum ad interrogandum Petrum Joannem Comes scriptorem juratum Franciscl Guamis notarii Barcinonæ et alterum ex scribis juratis honorabilis Concilii ɐʇıʌıɔ æʇɔıpɹd sıʇɐıout dixit, viginti duorum annorum vel circa; et quia visum fuit esse mínorem viginti quinque annorum, fuit illí provisum de curatore de persona Joannis Vidai virgarii dominorum Conciliorum, qui juravit bene et legaliter se habere in exercendo dicto carico; et etiam juravit dictus Petrus Joannes Comes dicere et deponere omnimodam veritatem quam sciet super hiis quibus interrogabitur in facto proprio sine juramento, et in alieno cum jura (mento).

Et primo fuit interrogatus: Si sab ó presum per quina causa ó rahó dit Magnífich Clavari lo ha manat pendre y posar en los carcers, y ara li exhigeix la present depositió:

Et dixit: Lo que jom pense perque fo prés y me exhigexen la depositió, es perque lo dilluns de Carnestoltes prop passat, aní en casa de mestre Mall libratcr, per veure si me havia acabat de ligar un libre que jo li havie donat, scrit tot de ma mia, de diverses coses succehides en Barcelona, les quals jo he tretes part dels dietaris de la casa de la present ciutat, stant jo les hores per scrivent en casa de M.º Francesch Vilar notari de Barcelona y scrivá del Racional de la casa de la ciutat, lo qual te la clau del libre dels dits dietaris; e jo Senyor he scrit lo dit libre desta manera: que com lo dit M.º Vilar mon mestre, me manava que tragués algunes certificatories de dits libres, jo an treye altre copia pera mí ab uns cuerns que stan ara cosits en dit libre; y mes avant treye jo copia dels mateixos dietaris dels altres actes que á mí me parie trauren, comensant y continuant de allá hont men ere dexat, y asso scrivie jo ab los matexos cuerns, los quals apres he fets ligar en dit libre; y de aquesta manera he fet jo aquest libre que stá assí present;—dientho de un libre de quart ab

les cubertes de post, cubertes de cuyro vayo fogueiat ab flors de argent, ab dos gafets de lleutó ab parxes de vellut vert, lo qual te siscentes quaranta cinch fulles scrites, y altres mes avant que son blanques, les quals blanques son una ma y mija; y comensa la scriptura de dit libre, historia de Joan Fivaller, y á la fí de les dites fulles scrites y ha un paper volant scrit que diu: esta memoria se ha de posar á la fí del capitol quaranta tres, y considera memoria que la ciutat de Barcelona enviá M.º Thomas Pujades á Roma y lo gasto que allí fa, y quant ha quey es. Lo sobredit libre sta devidit en quatre libres, que fonch vist en ell haverhi moltes coses que stan continuades en los libres de la ciutat, axí de delliberations de Consell de Cent, com de altres coses. E essentli amostrat dit libre al dit testimoni deposant, peraque regonegués dit libre y digues si es aquell lo libre de que ell parle ab la sua depositió; e dixit: Sí Señor, aqueix mateix es lo dit libre que jo he fet, segons tinch dit y deposat.

E mes dix interrogat: Señor, jo he fet lo dit libre en temps de dos anys y mitj, y jo Señor, nou he fet ab orde de ningú, ni he dit ni he donat part de dit libre, y en particular me so guardat que nou sabés dit M.º Vilar mon mestre, perque les ores jo stave y meniave en casa sua, en la qual he stat prop de tres anys, y al temps que jo scrivia dit libre, jol scrivie en lo rational, y moltes voltes hi ere M.º Vilar, pero ell scrivia bax en la taula baxa, y jo scrivia en la taula alta, de manera que ell nom veya lo que jo scrivie; y jo no he tret ningun libre desta casa de la ciutat sino que eu scrivie en lo rational com tinch dit. E jo mateix me treye los libres del armari que havie mester, perque les ores stave ubert; y quant dit M.º Vilar sen anave, ell tancave los armaris. Y lo que stá escrit de la historia de Joan Fivaller, que stá scrita en lo principi de dit mon libre, jo utraguí del rational de un cuern que trobí, lo qual stave sota un cuyro qui stá allí sobre la taula, y aqueix cuern men aportí jo á casa M.º Vilar en la qual stave les ores, yl tinch tancat en ma caxa.

E mes dix interrogat: Señor, al temps que M.º Vilar no servie per star pres en la presó dels alcades, y les hores servie M.º Guamis per ell; jo no copií ni traguí ninguna cosa: be es veritat que jo ja tenia comensat lo libre, que apres lo he acabat, que no ha dos mesos que scriguí les derreres coses stan continuades en dit libre.

E mes dix: Señor, veritat es que al setembre passat ha fet dos anys que jom isquí de casa M.º Vilar per maleltía que tinguí, y stiguí en casa de mon honclo lo canonje Comes y en casa de ma mare; y ha tres ó quatre mesos que jo scrich per M.º Guamis, y menge y dorm en casa de ma mare; y dins aquest temps que jo dich que so fora de casa M.º Vilar, jo no he trelladat ninguna cosa del rational, que tot lo que mes avant jon tinch scrit en dit libre, es ordinata mia.

E mes fonch interrogat per quina causa quant lo Sr. Conceller en

Cap li demaná que havia fet del libre, digué quel havia enviat en Tortosa. Et dixit: que jo tenia tenia temor nol me traguessen entre mans. E mes dix interrogat: Jo ço, per que nom trobessen dit libre, si per ventura me regonexien casa y la mia caxa, lo dilluns prop passat lo aportí á casa de Mestre Tèrroy mestre de cases, que stá al costat de casa ma mare, yl acomení á una fadrina ques diu María Angela, pera quel me guardás.

Item fonch interrogat, si sap com saber deu que sie prohibit y sia gran delicte traslledar los scrits de un arxiu ó rational de una casa publica, com es la casa de la ciutat de Barcelona, y que diga la veritat si assó ha fet per prechs ó per strenes de algun stranger ó altre habitant dins en Barcelona, que volgués trametre en terres stranyes; diga la veritat com fins assí no la haya dita.

Et dixit: que jo no sabie que fos prohibit ni mal fet copiar dites coses; y jo nou he fet per prechs, dadives ni interés algú, sino pera mon pler.

Fuit sibi lectum et perseveravit, presente curatore predicto, et dicto Magnifico Clavario et Magnifico Raphaele Masnovell, utriusque juris doctore.

Lo llibre existeix com habem dit, tal qual en la declaració se conté, ab la propia enquadernació, número de fullas, divisió de materias, etc., precehintlo la relació del succés de Joan Fivaller, relació poch crehible en sí, y menys ab las circunstancias de sa procedencia quens refereix. Lo demes contengut del llibre son extractos bastant porch fiels, sino dissimulats ab intenció dels registres del arxiu, titulats *Ceremonial de Coses antigues y memorables*, y de algunas altras noticias escampadas en los registres de *Actas y delliberacions* del Consell, de que podria traurersen materia bastant mes curiosa y completa.

Tal qual es, lo de las *Coses asanyalades* no manca de valúa, y á falta daltri, ompla un gran vuyt en lo quadro doméstich de nostra historia.

J. PUIGGARI.

HISTORIA

DE JOAN FIVALLER

PER la mort del sereníssim Rey en Martí de Aragó sens fills hagué en estos sos regnes y corona alguns debats contendas y pretentions a causa de no haver anomenat hereu cert en ells en son vltim testament sino hauer dexat dits sos regnes á qui de dret li pertangués y mes propinch fos á ells. Per hont molts Reys y senyors pretengueren la dita successió y entre los altres el Rey de Napols y el Infant don Enrich de Aragó y el Infant don Ferrando de Castella y altros molts de la dita corona com de altres provincies per hont estigueren en aquest regnes ab prou treball y á la fi per donar conclusió á tant important négoci se determiná que se elegissen nou persones tres ecclesiastichs tres militars y tres reals y aquells de estos regnes de Catalunya Aragó y Valentia los quals vehessen les pretensions y drets de tots los quis opponien als dits regnes y que en aquell vehessen qui dret li pertengués fos elegit per Rey y axí las ditas nou persones foren posades en lo castell de Casp en lo regne de Aragó cerca del riu De-

bro y que de allí no isquesen sens determinar qui fora Rey y axí vistes per les dites nou persones totes les pretensions y los drets de cada hu dells opposants determinaren y elegiren per Rey desta corona de Aragó el Infant don Ferrando de Castella oncle y curador del Rey don Joan segon de Castella al qual se doná la possessió y corona de aquestos regnes y per anaxo anaren los consellers de Barcelona y los jurats de Valencia á Çaragossa las quals ab los jurats de dita ciutat de Çaragossa anaren á rebre lo dit Rey don Ferrando y quant foren junts los jurats de Çaragossa y los jurats de Valencia se apearen per a besar las mans a dit Serenissim Rey y los consellers de Barcelona y llur companya nos apearen sino que acauall li besaren tots las mans los quals pasificament los posehi fins que mori y sent mort ell dit Serenissim Rey de Aragó en la sua vila de Perpinyá ahont era anat per prechs del Emperador Segismundo y hauia portat alli lo Papa Benet de Lluna per veurer si porian remediar la sisma que en la iglesia y hauia que los altros dos Papas lo dit Emperador los aporta en Narbona y axi stigueren dits princeps aiuntats per veurer si porian dar remey á dita sisma lo que nos pogue conclourer per molt que dit Émperador fos auisitar al dit Rey don Ferrando en la dita vila de Perpinyá ahont staua malalt y vehent lo dit Papa Benet de Luna que las cosas no anauen be ni a son proposit sen aná a Cobliura y se embarcá ab dos galeras que tenia alli suas y volent partir y tenint lo vent contrari y la mar molt braua se agenollá pregant á Nostre Senyor que si ell era son vertader vicari manas remediar la dita tempestat y li donas bon temps per fer son cami y sino manas que cresques la dita tempestat y abans que se alsas de sa oració la mar stigué molt remediada y lo vent molt prosper de hont tots los que allí stauen tingueren per molt cert que lo dit Papa Benet de Luna era vertader vicari de Nostre Senyor Jesuchrist y sabent lo dit Rey don Ferrando que lo dit Papa Benet de Luna sen era anat descontent y anuiat li enuia dos cauallers en ans que partis de Copliure pregant lo sen tor-

nas en Perpinya que sas cosas y negocis no anauan tant mal com se pensaua y que fias dell als quals dit Papa respongué que diguessen al Rey que *tu me quite feci posuiste in deserto* de les quals paraules molts jutiaren yn presumiren moltas cosas. En fi que dit Papa no volgué sperar sino que maná alsar las velas en ditas sas dos galeras y sen ana en la ysla de Peniscola que es en lo regne de Valencia ribera de la mar junt la terra ferma ahont ab sos cardenals stigué tant quant visqué pontificalment. Tornant lo dit Serenissim Rey don Ferrando per terra de Perpinyá per causa que la mar staua algun tant perillosa per no esser passat encara lo hiuern arribá en Barcelona ab gran flaquesa de son cos per vna gran dolencia hauia tinguda molt temps de la qual may sabé la causa de hont prouenia pero ab lo que hauia anat per mar se aumentá (com en la historia passada ses llargament comptat) y no faltaren traballs pensaments cuydados y negocis per lo que ell hauia tractat ab lo Papa y lo Emperador y ab la subita y obstinada partida de son gran amich (so es lo Papa Benet elegit en Spanya per sisma) contral qual fonch forsat donat la sentencia contraria del pontificat segons requiria á son offisi y consientia y ab totes les causes susdites. Per hont á sis de Janer (1416) li fonch lleuada la obedientia y ab moltes altres causes y enutgs y endignations entengué son mal fent da per la mort com se veu de cada dia que una sola indignatió y fatiga agrauia molt no sols lo animo pero lo cos y tenint ell indignatió contra Barcelona de molt temps en ans tornant ademanar lo que dit Rey may havia pogut alcansar de la ciutat puja la cosa mes del que ell pensaua y pochs anutgs li bastaren per estar mes fatigat y afrontat de la dolensia y pochs dias apres que fonch arribat en Barcelona vent no podia reforsar digué en son palacio á sos continuos que tenia gana de anar en Castella per veurer si los ayres de la terra á ell natural li aiudarian per tornar en bona conualecensia y també per moltes altres causes ço es per redresar los negocis y ordenar les coses de son fill que vullgarment diem Princep

y també per renouar la guerra de Granada y no tant per estes causes com encare també per comensada dita guerra y dexada en poder del Rey don Joan de Castella son nabot y també per veurer si poria esser socorregut ab quantitat de moneda per apoderse desempenyar y quitar son regnat y patrimoni pero molt millor li aparagué per sa honra y vtil sens adiutori de altri manlleuar dines de son propi motiu y auctoritat á sos subdits per recuperar assó del seu y patrimoni y vehent que li era temps opportu y commodo per á demanar en sa presentia y dexar la anada de Castella y congregar la moneda per aquant li fos necessari paragueli ser molt millor per que no tingues atornar de Castella altra vegada per effectuar dita demanda pensant que si no sa presentia altre noy bastaria si en cosa ninguna se mouien difficultosos. Axi que determiná tentar los animos dels barcelonesos en coses minimes per veurer si en les maios los trobare facils. Be es ver que si consideram la valua cosa minima es y baxa pero es molt gran y de importancia si consideram que lo Rey se haia á tenir avil de esser tributari y obligat a sos subdits principalment en coses de meniar y beurer en les quals los capellans son immunes y tenen franquesa axi com los nobles antigament la tenien los quals encara vuy estan en contienda y plet. La causa de mourer al Rey á tal cosa fonch primerament una disputa hagué son dispenser ab lo carnicer que compranli la carn y pagant lo preu no comptaua la portió del vectigal y imposició de aquella sobre la qual cosa aqui mateix entre ells y hagué gran questió crits demasiats en apres y finalment se mogué en lo poble grandissim tumulto y aualot de modo que no sols ho sabé lo Rey pero lo senat lo consell y consellers de Barcelona y principals de aquella. A les hores de vna part y altra concorrie grandissima ira concorrien enutgs solicituts pensaments traballs grans quexes y menasses. Lo Rey maná (vista tal tempestat en lo poble) li fessen venir lo primer ó principal dels cinch concellers ó regidors de la ciutat. En la qual administracio no entre sino persona que sia

molt antiga y haie regit mes vegades aquell carrech de conseller en cap. En aquest temps se trobaua en tal carrech mossen Joan Fiualler[1] lo qual per esser lo negoci de mala digestió vent lo Rey molt indignat vent no podia recusar la empresa de anar a parlar ab lo Rey quasi demanat per a morir com altra volta li hauia volguda dar congregat lo consell entre los principals de là ciutat li fonch donat mes animo dientli que si ell morie tots ells lo veniarien ab la mort de quants sterien en seruey del Rey y que no temes que morint ell serie cert noy haurie home mes honrradament mort ó sa mort mes ben veniada y dexeria gran nom y fama á la patria de generositat de son animo y donarie esfors als restants de millor fer ó seguir semblants actes y morir per la Republica mort ell noy hauria hazanya de romans mes triumphant y gloriosa la quel se escriuria pera perpetua memoria dels venidors. Totes estes coses encara que exarcitassen son animo generos per á perdre mil vides tota via se dona entenent que nos deurie posar en perill de la mort per lo que veia la major part de la ciutat tenir les portes tancades lo poble posat en armes offerint ses vides als principals de la ciutat ab tot axo determiná de anar aconhortat ja de sa vida ordenar sa casa y bens fent testament tancades les portes y finestres de sa casa posades sa muller y filles molt desconsolades en vn strado despedides dell y de sa vida confessat y combragat y vestit ell y dotze scuders seus quel acompanyauen ab ses gramalles de dol y ab sos capirons al cap y vn patge vestit de la matexa manera que li aportaue la falda y lo verguer que aportaua deuant anaua axi mateix vestit de la matexa sort y la verga ó massa que dit

[1] En la Consellería de 1415 é 1416 foren primer March Turell y successivament Joan Fivaller, Arnan Destorrent, Galcerán Carbó y Joan Bussot per conseguent es inexacte atribuir al dit Fivaller lo carrech de Conseller en Cap com se fa en la present relació. Axó es una prova entre altres de lo poch que deu fiarse en ella, majorment no existint en lo arxiu ni en altres parts justificacions mes directes. No obstant vé escrita ab certa valentia que proba algun enginy en son autor, tal volta algun respetable religiós bastant posterior á 'ls succesos.

verguer oportaua també cuberta de dol feu camí enves del palacio del Rey acompanyantlo vn poch de cam ísos collegas, ço es los altres consellers y altra gent de honrra y mirantlo com á persona condempnada á mort se dolien de ell y quant dit conseller en cap Joan Fiualler trobaua á tots demanaua perdó si nols hauia ben gouernats pus anaua á rebre la mort per deffensar la cosa publica que en aquell any tenia en carrech al que tots li responien que si ell morie tots moririan aquell dia ab ell. Vist aço lo poble se ensenyé y embreuí en gran manera y staua molt brau y feros y lo tumulto y aualot continuament crexia y vns ab altres se animauen y mouien y alguns dels principals los animauen y exortauen y moderauen. No dexauen los altres consellers de dir ab los altres de la terra que la culpa de tot aço era dels castellans y altres que aconsellaven al Rey y per tant que ningú acamparia la vida puix mal aconsellauen lo Rey en coses de la Republica y que tots moririen quants en casa del Rey stiguessen excepto les persones del Rey Reyna y lo primogenit perque aquestes tres persones tenien ells en gran respecte y veneració ço es a saber lo Rey la Reyna y lo qui hauia de succehir en lo regne lo qual en aquells dies se trobaua en Gerona. Arribat donchs sol lo conseller en cap Joan Fiualler als apartaments mes secrets de palacio ahont lo aguardaua lo Rey tocá á la porta de dit apartament ell sol per que segons es de costum hauia dexats en la primera sala los que venien ab ell que vullgarment los diuen vergés que aportauan las massas y lo portaler la porta mig oberta lo interrogá qui era si era Joan Fiualler ell entenent la passada per cubrirse ab lo nom de conseller respongué conseller so de la ciutat de Barcelona sou Fiualler y ell respongué yaus tinch dit que conseller so dix ell de la ciutat de Barcelona y replicant dit porter altra volta dixli sou Fiualler y respongueli yaus tinch dit dos voltes so conseller y tornant dit porter dix responeu al queus demane per que me ha manat sa Alteza no dexe entrá altri sino á Fiualler hom dexeu entrar (respongué Fivaller) ó no en vostra ma está

yo so conseller y vinch per tots y per ço poch aprofite interrogarme de mon nom. E com lo porter hagues referit al Rey tot quant hauia passat ab dit Fiualler dix lo Rey obre á Fiualler que ya de sa pertinasia ha dit que es Fiualler y ab las paraules que fins hara has oides dell amostra quant mal se ha de regir ab mi. Entrat que fonch dit conseller Joan Fiualler besá las mans á sa Alteza y lo Rey aquí mateix dix ab les paraules seguents. Per que fas tanta summisió de besarme les mans com en altre nom tractes com ha Rey sino com á subdit no sols á tu pero los altres concellers me compelliú á pagar lo vectigal per causa que ya mes se paga vectigal tribut ó imposició sino adaquells quius forsen á pagarlo. Vosaltres donchs me podeu forsar adaquesta servitut? vosaltres voleu tenir lo Rey per tributari? vosaltres voleu lo poder imperi y jurisdictió del Rey esser subiecte á vostre offici? y nous donau de açó afront y vergonya. Cosa es per cert monstruosa y prodigiosa lo rey esser tributari á sos subdits lo bisbe abats priors canonges y tots los altres del orde de la clerecia gosen desta immunitat los nobles ho pledegen los quals antigament ne gosauen. Nosaltres Reys serem menys que nobles menys que los minims capellans dicvos en quant toca á esta inmunitat no vull portar exemples del regne de mon pare ni de altres de nostros temps. Empero portarne dels lacedemonios los quals tenien dos Reys y llauos los consols eren mes perpetuos que los Reys los quals quant podien poch en la ciutat tant podien mes en la guerra y no obstant açó volien fossen immunes desta iniuria. Dexe yo lo dels gentils dels quals may han hoit dir ni que ningú dels Reys Hebreus haie pagat vectigal ó imposició á sos subdits yo no demane franquesa per respecte dels diners encara que ab rahó la porie demanar pero volrie se tingues respecte á la dignitat Real per causa que nostra disputa y contienda no es sobre lo interes de diners per que siu fos afront vos farieu de semblant poquedat esser contraris al Rey pero es per lo que toca á ma honra y á la del trono y dignitat que stich consti-

tuit y també per no tenir semblant renom ab les gents de altres nations. A les quals coses veig com tant de resió y contradiscau que mostrau ser sino desijosos y cupidosos de ma vergonya afront y infamia sens feruos honra ninguna sius entenguesseu. Perçó com tingau á galania y honra afrontar vostre Rey com podeu gloriarvos ab altres nations desser fels y leals á vostre Rey. Per hont no podeu negar asso nous sia gran affront contumacia y vergonya y molta porfia vostra y encara queus haiau donat entenent açó se me hauia de suffrir com á poquedat yo lo estat de la clerecia quant per vn Rey fer se podia he redresat trahent la cisma de Spanya yo lo regne del fill de mon germá he conseruat y augmentat propegat y mon dret mateix me oluidare y la Magestat del Rey restará y defensá en estes miseries sols per no hauernos de compellir mes de força que de rahó yo sé ya lo que me haueu de respondrer empero no vull reprobar ho ans ho haiau dit perque segons pence mes facilment se porá rebrotxar ó refutar en apres queu haureu dit per lo qual yous done facultat de respondre per vos y vostres collegas. Lauos Joan Fiualler respongue y dix Molt be diu Vostra Alteza en dir que tinch exprimir vna cosa la qual ya pense te ser segons yo presum empero se li dir que es cosa de importancia lo qual Vostra Alteza ha jurat de obseruar y guardar nostros privilegis No ignore Vostra Alteza hauer promes ab solemne jurament de conseruar nostres priuilegis y de traballar en no trancarne ningú de aquells. Lo qual tots los Reys vostres antepassats axí com ho prometeren axí ho guardaren perque Vostra Alteza nols vol seguir y imitar antes contredir y reprendre y trencar son jurament y venir á menys de sa paraula lo que en estrem nos ne marauellam y nos pesa tant per son respecte com per lo nostre per lo seu qui (quem perdone) nos fa iniuria per lo nostre á quis fa la iniuria per lo qual egualment desijam la honor y honestat del Rey y la vtilitat de Barcelona star illeses ni se ha de donar afront Vostra Alteza per la nostra obseruancia y facilitat amos-

trarla deuant y enuers nostron princep y de monestarlo y pregarlo en que tinga respecte y mire per vostra honor y repos de tots vostres pobles. Empero com açó no sie de mon principal propósit ni sie de aquest dret de imposició antes apar vulle donar consell lo qual Deu no vulle per tant vinch á parlar sobre lo proposat y lo que he dit fins ara sie dit per nostron dret y es que les imposicions y semblants drets son de la Republica y no del Rey y ab aquexa condició lo acceptarem á Vostra Alteza per Rey y ab la matexa condició nos accepta Vostra Alteza per seus y vasalls ab firmíssim jurament quens dona de obseruar y guardarnos tots nostros priuelegis per hont li dich (demanantli perdó altra vegada) que nosaltres mes justa cosa pretenem que no ell y quant toca á sa fama y honra y extimació y existimació ser lesa Vostra Alteza ne será jutge. De quant toca á nostres persones bens y vida volem jo y mos col-legas sapia Vostra Alteza que quant mes pretendrá tal immunitat que nostre proposit es en ans perdre las vidas que la llibertat á causa que nos pot sdevenir mes dit chosa ni mes gloriosa mort que per la llibertat morir per ornament y nom de la Republica y morts nosaltres nostres ciutadans no menys nos celebraran y honraran que los atheniesos y romans celebrauen als que eren morts per la Republica y vltra de axó (lo que es molt mes) alcansarem premi de Deu axí com lo alcansaren los martis que per cert martir aquell es qui mor per la Republica veritat y justicia. Encara que al principi hauia proposat lo contrari empero com á bon cristiá so tingut de amonestarlo á Vostra Alteza y per çó guarde Vostra Alteza lo que fa guardá no tinga mal respecte y consideració ala innocentia de la ciutat guarde no mire mal per la salut de sos subdits si morim no morirem sens veniansa. Y com lo Rey hagues ohit tot lo sus dit girá la cara als qui allí stauen y dix. Quanta simplesa cap en los homens los quals ab color y specie de justicia no entenen sos fets saber ha auaricia y vanitat y si morien per aquella pensen no morir vana y temerariament refereixme ell no sols dels

atheniesos y romans mes encara dels martis com si defensauen cosa honesta com si responguessen per la veritat ó per la religió cristiana. Sens dir una cosa que no voleu morir per axó no ni tampoch responeu per la terra del perill de la qual tractam vuy sino per la vellacaria porfia y superbia. Mas perque llensau tanta copia de paraulas usau de tanta superstitió y cerimonia yo crech ques volen maten los homens sens culpa saqueien los tresos publichs y no vull dir cosa de maior importancia en cas que se seguilsen estas cosas en esta ciutat per deffensar les serie escusat tant sobre tumulto y aualot y perque lo Rey vostre no sie tributari á sos subiectas ciutadans vos conmoueu tant resiament. En açó está posada lo esser y conseruatió de la patria? per açó desijau la mort tant honrosa y gloriosa? açó vos ferá semblar al romans? semblars als atheniesos? semblar als martis? O cosa maldita voler posar lo Rey en seruitut de sos ciutadans. Açó es galenia? açó te per tant lloable y digne de perpetua memoria? no es açó per uentura contumacia de homens abiectos y ambiciosos ó arrogancia de lucifer? que dix *ponam sedem meam ad Aquilonem et ero similis altissimo* posaré la mia cadira prop de Aquilo y seré semblant á Deu. Jaus haueu posat lo assiento y cadira ad Aquilionem. Jam sou semblants y si nom enganye molt maiors que yo diu que so forçat de fer lo que he promes y jurat. Vosaltres me haueu forçat digau estaua en ma mia jurar y prometre proposantme esta conditió que si volgues la possessió del Regne veia hauia de jurar y junctament prometre y si nou prometera Rey no seria veheu donchs com forçau de prometre y de jurar y no sols jurar empero periuarar que certament periur es aquell qui no jure segons son animo li dicte de tot lo qual la culpa es de tot vostre y no mia. Yo si he promes de obseruar he promes tot lo que just fore que de altra manera lo jurar no era licit. Hara las lleys de mon regne en les quals he jurat de conseruar lo patrimoni y estat real me forçau que nous haie de guardar açó las quals lleys trencarles ja veheu si es maior delicte

y crim que no obseruar aquest jurament. No vull fer mentió dels Reys antipassats y predecessos meus per culpa dels quals som vinguts en esta fatiga y pena no fa lo Rey lo nom. Empero les bones azanyas li donen nom y autoritat. Ells han feta y composta la nau á son pler y arbitre yo qui hara tinch la clau y timó de aquella y las regesch no vull seguir son exemple sino la rahó. Yo he jurat y sino es cosa digna de guardar ó digna es de corrigirla á causa que jurament lloch no te sino ahont se jura cosa justa. Mas perque dispute ab aquest lo qual no tant solament ab arguments les ha volgudes hauer ab mí pero ab fieros y menaces vltra de axó ha mostrat la revolta de la ciutaty la occasió de la menassa de la mort de mos continuos. Açó mes es que deffensar lo dret de la imposició y lo Rey furios li dix al dit conseller Joan Fivaller entrau entrau dins aquell apartament. En apres que fonch entrat Joan Fivaller en lo dit apartament mirá per tot al derredor si veuria algun dogal ó algun loderas (segons apres ha referit) ó alguna persona ó arma ó algun instrument ab quel haguessen de matar ó alguna finestra per hont lo haguessen de llençar. Tot ho imaginaue entre sí totavia tenia com á qui pensaua tenir la mort vehina pero puix per la Republica ho petiá nou tenia en res. Entretant lo Rey staua consultant ab molts cauallers y tots lo supplicauen principalment estos tres don Garau de Ceruelló don Guillem Ramon de Moncada y don Bernat de Cabrera que no tingues en mal respecte al conceller Joan Fiualler y que no volgues mes comourer lo furor en que estaue lo poble y que donas spay á la cosa y dexas mudar les coses que lo que are negauen y recusauen poria ser que en apres ho atorgarien sens demanarho á causa que lo mouiment del poble era semblant á un torrent lo qual ab les moltes aygues al principi está ab gran feruor encontinent apres se amansa. Deyanli que pensas que encara no estaua perfectament ab la benauolencia de la gent cathalana pera que haguessen aqui mateix de primer encontre á consentir esta cosa de la franquesa que demanaua

que la causa de la poca beneuolencia penssauen ells fos per lo que nols hauia mostrat de pux que fonch Rey sa uoluntat y amor y ser lo estat mes afable segons ells hagueren volgut y tenen en costum lo que per uentura causaren los molts cuydados y pensaments tenia de tants regnes. Apres no dexaren de dir (referint los cauallers del poble) que no hauia de tentar ó esperimentar sa Alteza quant gosarien empendre los cathalans los quals un dia atreuiren de dir al princep en una disentió sobre la sententia de vn criminos que no eran borrades les lletres per antiquitat sino que era la lletra molt fresca y encara no axuta de les cartas y priuilegis de la successió del regnat y que ara anaue ya contra lleys costums y constitucions de Cathalunya. Lo Rey de tot quant li comptauen staue encara ignorant per causa que en aquell temps aturaue en lo camp. Hoyt queu hagué lo Rey stramadament se conmogué y maná cridassen á Joan Fiualler lo qual certament pensaua lo cridauen per á la mort al qual com lo vehes ab la cara demudada dix lo Rey ques açó com teniu temor á la mort vos que teniu per dichosa y gloriosa la mort contra son Rey y senyor? Ara bé no temau veniu perque pugau tornar resposta á vostres col·legas y companyons y als ciutadans com vostra imposició está il-lesa y com donau lloch en vostron fauor á la contienda fins assi moguda. Ab vosaltres de vuy mes reste la victoria. Empero no pense ne haueu tots molt gran profit. Acabat tot açó Joan Fiualler se despedí del Rey y de tots los asistents com qui isques de una gran pelea y de algun gran perill pero tot lo temor y perill se compensa ab gran honra y gloria acquirí entre los ciutadans de Barcelona y poblats de Cathalunya pera ell y per als seus y en ueritat lo que feu fonch cosa de gran magnanimitat attes les entranyes ho feya, ço es per vtil de tota Cathalunya y conseruació de la Republica. Partintse de allí Joan Fiualler lo acompanyaren don Garau de Ceruelló y don Guillem Ramon de Moncada los quals pagaren de so del seu la dita imposició y vectigal per que

no paragues que forçauen al Rey á qui ells hagueren volgut se pagaren y axí arribá en sa casa ab gran triunfo y alagria que tot lo poble deya viua viua el conseller Joan Fiualler llibertador de la patria. Lo die seguent lo Rey no auisant á ningú sino als de son palacio y continuos ysqué de la ciutat dins vnes andes y com isques publicament de ciutat part de la gent se alagraren per serse apagat tant gran foch part se dolien del Rey per hauer rebut tal afront y anuix de sos ciutadans dant alguna culpa á la superbia y auaricia dels regidors altres dauan dita culpa al Rey y als de son consell y priuats y part los pesaua alguna gent baxa lo que perdien per la absencia del Rey. Empero tant com los ciutadans en esta contienda hoc corrien afauorien á la cosa de la ciutat axí en apres los hagué passat aquell feruor de animo espantats alguns de la partida tant arrabatada del Rey y digueren que lo Rey tenia molt justa causa de fer lo que feya y axí li enuiaren molts pregadors que no volgues axí dexarles y que no volgues declarar de tal manera star mal ab Barcelona y que nos anuias axí que en altres coses se esmanaria y en altres serueys sil hauien anuiat se pagarie. Lo Rey com hagues caminat y fos lluny de la muralla obra de sis mil passos despedí ab molt breu resposta los embaxadors de la ciutat volen dir molts (axí com lo historiador ho recita posant ho en dupte) que lo Rey respongué que si tornaua com volien que serie en mal hora per á ells y si molt viuia que tenia á castigar á Barcelona. Molts hi ha que diuen queu digué certament pero nou digué als embaxadors de la ciutat sino adalguns cauallers intimos y familias seus los quals se dolien molt dell y estauen molt indignas tambe contra la ciutat y axi los de Barcelona nou saberen sino per hoir dir que si als embaxadors se fos dit ells hagueren repost al que conuenia a la Republica y que noy hauia conquesta ha hont noy hauia resistentia. Aquella nit arribá lo Rey en vn lloch ques diu Molins de Rey y lo altre dia muntá al monastir de Nostra Senyora de Montsserrat casa molt deuotissima axí per los religiosos de santa vida de la orde de

St. Benet que en ella stant com per lo lloch y aspresa de la muntanya grandissima ha hont está situada dita hermita y casa que es cosa de veurer á hont lo dit Rey confessá y combregá y stigué dos dies y en apres sen baxá á la vila de Igolada lloch que está poch mes de vna jornada de Barcelona ahont dit Rey don Ferrando se enmaleltí y doná de cap al llit y de manera que no pogué acampar ni dexar de fer lo discurs que tot christiá es molt cert ha de fer y sabent los consellers y ciutadans de Barcelona que dit Rey estaua mal y de pesta per conseruar lo priuilegi que tenen que estant malalts 'l Rey Reyna y Princep en est principat la cura de ses persones es dels consellers y ciutat de Barcelona y en la matexa hora juntaren consell per veurer quins consellers y quina gent metjes y selurgians anirien en servey del Rey y axí tots determinaren que en ninguna manera dexas de anar lo conseller Joan Fiualler ab sos parents amichs y familiars y ab los que ell volgues. Lo qual en la matexa hora se posá á punt de metges y serurgians y de madecinas y de la gent hauia menester y de tot lo que li convenia al servey del Rey y á la honra de la ciutat y Republica de Barcelona y prestament se partí pera Igualada ahont per los consellers de aquella vila ab tot lo poble lo isqueren á rebre y axí fonch lo dit Joan Fiualler dretament sens detenirse á apearse en lo palau del Rey y muntantsen en los primes apartaments trobant les tancades tocá á la porta. Don Garau de Cervelló isqué á veurer qui era y vent era Joan Fiualler volgué tancar no volentlo dexar entrar lo que dit Joan Fiualler no suffrí ans per força entrá dins. En açó el Rey sentint lo aualot volgué saber que era y diguerenli que era Joan Fiualler que volia entrar ahont sa Alteza era y el Rey estigué entre si un poch parat y apres dix com yols he dexada ma ciutat y encara assí me venen ym persseguexen hara dexaulo entrar y veyam que vol y entrat que fonch Joan Fiualler ahont el Rey estava en lo llit en aprés de haverli fet lo acatament que li devia digué al Rey la causa de sa vinguda per los privilegis que tenian

de la cura de la maleltia de sa persona y que per aqueix efecte ell y tots los de sa companyia venian pera servirlo y pera conservar y posar per obra lo que per dits privilegis eren obligats per la salut de sa persona que com axi com havien procurat de conservar el privilegi del dret de la carn que fins allavors havien conservat axi venia á conservar lo de la salut de sa persona pus Deu y ell lin havien donat carrech y posat en aquell offici de conseller en cap enfi li digué estas y altres moltes paraules ab molt bon estil ques dexen de posar assi per no esser prolixe y ab tal sor las digué lo dit Joan Fiualler que venceren al ánimo del Rey per hont mana que ningú tingués cárrech de la salut de sa persona si no Joan Fiualler y los metges selurgians y altres persones que ell portava de la ciutat de Barcelona. Lo qual cárrech dit Fiualler tingué y de sa sor que ab sa propia boca li xuclaua lo veri de les plagues que les manxiules li havien fetes per causa de desviarli la humor de la vertola en fi que per molts serveys y diligensias y ancia que lo dit Fiualler tingué ni les moltes pregaries y professons y pelegrins que en Barcelona se feren no bastaren á revocar la sentencia que lo Rey no morís com Deu ho havia ordenat el cual vent lo fi de sos dias feu lo que un bon christiá deu fer confessant y combregant y fent testament y marmasor de sa anima al dit Joan Fiualler manant á la Reyna que tot lo que dit Joan Fiualler demanas per descarrech de sa anima y consiensia loy donas sens tardansa alguna y fent cridar al dit Fiualler li demaná perdó en nom per la ciutat de Barcelona y en nom seu propri per lo que sa persona patía en las tribulacions que passaren en Barcelona dient que plagut fos estat á Deu que ell hagués cregut sas importunitats y no son mal consell y mes li digué que tenint lo pertant fidelissim li hauia donat carrech de sa anima y que li dexava en carrech una joya la qual li donava molt pensament y cuydado la qual era lo princep don Alfonso son fill lo qual en apres de sos dies hauia de ser Rey y li hauia de succehir

en sos Regnes al qual no sabia aquin hayo ni tudor ni curador de sa persona y regnes mes fidelissim que á ell lo dexas axi com en son testament lo hauia dexat ordenat y axi quel pregaua que ab sa fidelitat que ell confiaua miras per la persona salut y regnes del dit princep don Alfonso son fill. En apres de sa mort nos pot dir los plors y plants que en tot açó se feyen en la casa del Rey y en tota aquella vila de Igolada y en los llochs circumuehins que sentie lo que passaua y en la ciutat de Barcelona que may dexauen de fer professons y continuas pregaries sens interual ningu y á la postra estant molt al cap de sos dias lo Rey y tenint cerca los darres dies de sa vida hauent rebut lo sagrament de la extrema vnctió doná lo sperit á son Creador á dos del mes de Abril del any mil quatrecents y setze. Mort que el Rey fonch Joan Fiualler tingué carrech de complir lo que el Rey li hauia manat fentlo aportar á sepultar al monestir de Poblet ab tota aquella serimonia y aparato y triumfo que á tal princep y Rey pertenya ahont estauen tots los parents y amichs del dit Fiualler los quals tant quant el Rey don Alfonço y lo dit Joan Fiualler visqueren foren tingudes y reputades en persones de molta stima y de bens en Napols Cathalunya y Sendenya y fetes las obsequies y honrras del serenissim Rey don Ferrando lo dit Joan Fiualler entengué en la conseruació de la persona y regnes del princep don Alfonso lo cual feu lo jurassen per Rey en Barcelona Çaragossa y Valencia lo qual coronaren á la qual cosa se feren totes aquelles festes jochs y serimonies que á tal princep conuenia á la coronació del qual si Joan Fiualler no altro noy bastara segons stauen los animos dels barcelonesos sos vasalls altarats contra lo Rey don Ferrando son pare y axí visitat que hagué el dit Rey don Alfonço tots sos regnes y aquells assosegats y restant ab beneuolencia dels pobles lo que causaua la companya del dit Joan Fiualler per lo molt volgut era de tots los pobles lo qual al Rey may dexaua. Vingueli á la fantasia al dit Rey don Alfonço la empresa y conquista del regne de

Napols la qual en apres de alguns dies ho executá ahont stigue molts anys fins que á la derreria ne hisgué ab son proposit y tingue assosegat ab molta pau y tranquilitat aquell regne debaix sa corona y en ans que no acabas de pendre lo dit regne li fonch forsat de venir en estos regnes per coses que molt li complien y axi ab sas galeras y naus y ab las que lo general de Cathalunya llauors li embiaua y ab lo Rey don Joan de Nauarra y ab lo Infant don Enrich y ab lo Infant don Pedro sos germans partí de Napols y aportantlo lo temps en la isla de Ponça que es en la platja Romana trovaren altres tantes galeres y mes y naus de genouesos ab les quals hagueren vna molt braua batalla y hauent haguda dellas la victoria stant saqueiant sobreuingueren dues galeres ó mes dels genouesos les quals foren causa que tornaren á cobrar animo los vensuts y cobraren ab son bon socorro tota la armada y no solament prengueren la armada del Rey don Alfonço mas encara sa persona y la de sos germans acceptat la del Infant don Pedro que scapa ab vna galera y vingué en Barcelona á dar les tristes noues. En fi que los Genouesos molt alegres aportaren tota la presa en Genoua y presentaren les persones dels Reys don Alfonso y don Joan de Nauarra y el Infant don Enrich al duch Joan Maria de Milá al qual dits genouesos eren subiectes. Lo qual Duch los tractá com á tals princeps conuenia y ab la manya que lo dit Joan Fiualler se doná lo qual en tot lo sobredit se troba axi com no dexaua la persona del Rey feu tot son posible en desliurar los dits Reys y axí mateix feu tant ab son gran saber y sort que feu amichs y com á germans lo dit Rey don Alfonço y al dit Duch de Milá los quals combragaren junts ys partiren lostia consegrada y restaren bons amichs y germans en armes y el Rey don Alfonço li dona la sua deuisa y apelido de st. Jordi el qual de llauos ençá los genouesos conseruan y en la mateixa hora maná dit duch de Milá restituhir al dit Rey totas ses galeras y naus robas y gent ques trobaren en esser al qual Rey y á tots sos germans y á tota sa gent. Los quals sen

vingueren en la ciutat de Barcelona ahont trobaren los molts aparells de armada y dines y altras cosas que sos vasàlls feyen per anar á recobrarlos per armes ó per tracte de rescat lo que ab llur vinguda tot cessa y no foren poques les alegries professons y graties que á nostre Senyor y á la gloriosa verge María feren per lo tant bon succes los era seguit en est temps. Vent los genouesos que lo duch hauia llibertat los Rey y Infant y tota llur companya sens darlosne part lo que se ha de creurer que si lals hagués donada no las consentiria com be ho amostraren en lleuar en la matexa hora la hobediensia al dit Duch lo qual ho sentí molt y en la matexa hora feu camp y exercit y ells dits genouesos contra ell y fentho á saber lo dit Duch de Milá al Rey don Alfonso de Aragó pregantlo lo socorregues. Lo qual en continent feu adresar quoranta y dos galeres que de particulars hauia en Barcelona sense altres sues que també maná aparellar y ab moltes naus y ab molta infinita gent de guerra que posá en ellas y tota molt ben armada y en orde maná á Joan Fiualler que anas per general y capitá de la dita armada y socorro per afauorir y aiudar al dit Duch lo qual Fiualler ho posá per obra y se embarca ab sis galeres sues que tenia propries y altras de sos parents y amichs quel seguiren y las del Rey y lo restant de la armada se partí fent vela ab molt prosper temps arriba en breus dies deuant Genoua hont fonch auisat que lo dit duch de Milá era mort de anutx y pesar que hauia hagut lo qual hauia fet testament y dexat per hereu seu ó del dit ducat y de tots los restants sos bens al Rey don Alfonso de Aragó ab tal que ell y sos successors fossen obligats y forsat de tenir sompre guerra ab Genouesos y Pisans. La qual cosa lo dit Rey don Alfonço jurá y seruá y los Reys sos successors son obligats en seruar y guardar y vista per Joan Fiualler la mort del dit duch y Milá apoderat en altres mans en apres de hauer dat alguns combats y sacos Genoua y á sa ribera determiná que si los Genouesos volien que sen anas que li donasen autentich lo dit testament

del dit Duch Joan Maria de Milá lo qual li donaren y ab ell sen torná hauent donat no poch dany á Genouesos y passant deuant Marcella ab un enginy que feu de unes fornals de ferres en las proas de certes galeres rompe la cadena del port y se lan aporta y sequeiá part de la dita ciutat de Marcella y sen aporta lo cap del Rey St. Lluis lo qual erá estat presoner del Rey en Pere de Aragó yl tingué pres set anys en Barcelona en renas del Rey de Sicilia son pare y en apres fonch frare del orde de St. Francesch y en apres Bisbe de Tholosa y anant en Roma per arenunciar en mans del Papa son Bisbat tenint se indigne de tal carre:h tirant son cami pera Roma morí en dita ciutat de Marcella. De la qual dit Joan Fiualler també sen aporta moltes altres coses y riquesas y arrivant en Barcelona hahont stigué molt poch perque sabé que lo dit Rey don Alfonço staua en la ciutat de Valencia en la hora se partí y arribant allí lo trobá dins la seu ó sglesia maijor hoint lo offisci diuinal ab la vista del qual Joan Fiualler el Rey prengue gran pler y alegria y li feu molta festa y per mamoria de tot aço que feu maná lo Rey que dit cap del rey St Lluys y cadena restasen en dita Seu. Acabat que fonch el offisci sen torná lo Rey en son palau real hahont lo dit Fiualler li doná lo dit testament y llarch compte de tot lo que li hauia succehit y ausades que no dexaren de pensar lo com podien hauer á Genoua y venijarse del la ya Milá pus de dret li pertanya y no li faltaua animo dines y aparell pera ferho que qui tenia per á conquistar el regne de Napols ausades que no li faltara pera conquistar lo restant del mon aunque el general de Cathalunya bisbe y senyors cauallers perticulars ne foren la maior part perque ab dines prouisions y ses persones seruiren al Rey mas no ningú com aquest Joan Fiualler que ab sa persona fills dels quals li moriren dotze en son seruey en la conquista de Napols ab altros molts parents seus y ab sos bens serui al Rey lo qual lo feu Duch en lo dit regne de Napols lo qual Ducat dona lo dit Fiualler ha huna de sas fillas la qual casá en lo dit

Regne y morí sens fills y torná dit Ducat á la corona Real y á mes de hauerlo fet Duch lo feu Marques de Oristany en lo Regne y illa de Serdenya lo qual Marquesat dit Joan Fiualler doná á laltre filla sua la qual casá ab un tal de Alagon senyor de la casa Derborea en la mateixa illa la qual haguá mols fills y filles. Auia seruit lo dit Joan Fiualler y los seus al dit Rey don Alfonço y als Reys passats sos predecessors los quals los enuiaren per Embaxadors en diuersas par que en lo any mil y doscents setanta fonch Jaume Fiualler per Embaxador per lo Compte y per la ciutat de Barcelona al gran Soldá de Babilonia y ja hauien sos predecessors seruits los comptes y senyors desta terra com en lo Archiu Real de Barcelona trobaran y tambe hauia seruit y seruia ordinariament á la Ciutat de Barcelona que los mes anys era conseller y altre offisci important en la ciutat y axi feu en ella hobres molt notables com posar las fonts en la ciutat que com era gran cassador trobá la mare de aquelles y axi posá la aygua en dita ciutat y per aquella memoria li feren una font deuant casa sua ab un stor tenint una perdiu á la clusa que fonch causa que trobá dita font ó mare la qual font es la font de St. Just perque tenia la casa dit Joan Fiualler al costat de dita iglesia de St. Just é axi li feren deuant aquella dita font. Era aquest Joan Fiualler home molt saui y de molt antiga y bona casta perque venia y abaxaua de la casa dels comptes de Bles del regne de França lo qual compte de Bles en dias passats hauia mort lo senescal de Carcassona y per temor de son Rey dit Childerico per la inabilitat del qual gouernaua Carles Martell per fet pretorio y maiordom maior de tot lo Regne de França sen vingué en Spanya y pobles en Barcelona del qual de linea sesta abaxe el dit Joan Fiualler los que vuy son y diuense Fiuaellers perque en francés Fiualler vol dir fincaualler com estos lo eran que el fill del dit compte li deyen lo Fiualler de Bles. Les quals coses si los curiosos volran saber molta part delles les trobaran en el llibre que feu Laurentio Valla de la hystoria del Rey don Her-

nando primer de Aragó pare de aquest Rey don Alfonço lo qual Joan Fiualler hagué per mestre lo dit Laurentio Valla y Anton Palormitano per al dit Rey don Alfonço en sa juuentut y també en la hystoria que Bartholomeu Fastio fe del dit Rey don Ferrando y en moltes altras hystorias que molts historiadors han fetes se trobara lo mateix y també en la historia intitulada *dictis etc. factis Regi Alfonci* se trobara per lo semblant ahont los dits curiosos poran cercar si volran la veritat ab la qual trobaran que ja los predecessors del dit Joan Fiualler hauien seruit los comptes y senyors desta terra de Cathalunya y en apres als de Aragó com en lo archiu real recondit en la ciutat de Barcelona trobaran y entre los altros com Jaume Fiualler fonch enuiat per los dits senyors en lany de la natiuitat de Nostre Senyor Jesuchrist set sents y deset en Roma al emperador Theodocio tercer dest nom ab embaxada lo qual emperador morí en lo any de la natiuidad del Senyor set cens quaranta hu en lo qual temps del dit emperador hauia en França Carles Martell perfecto pretorio y maiordom maior de tot lo realme de França que era lo carrech de la summa dignitat en aquell temps y axi gouernaua dit Carles Martell per inhabilitat de Childerico rey de França que en apres fonch priuat y per lo gran valor del dit Carles Martell aunque lo dit Childerico tingues lo nom de rey lo dit Carles Martell tenia la administració y auctoritat real en lo qual temps los infels se estengueren per lo mon y prengueren Cathalunya é entraren en França y á Narbona en Auinyó y posaren siti en fins ahont estengueren los termens dels reys godos de Spanya les quals terres y regnes apres los reys de França cobraren la quels hauien presos y en temps del dit Carles Martell que apres fonch Rey de França lo emperador Carlo Magno que fonch coronat en Roma per Papa Lleon tercer lo qual emperador morí en lany de la natiuitat del Senyor 841 com se trobará per quiu volra veurer en dit archiu real: los Fiuallers feren grans serueys á dit emperador y per lo semblant se emplearen en seruey

dels emperadors de Roma Ludouico primer del dit nom y dels emperadors de Constantinoble Leon y Miquel en los anys 813 y per lo semblant en la coronació quel Papa Stephano quart dest nom feu á Ludouico susdit y lo dit Ludouico feu donació molt llarga de la ciutat de Roma y de totas las terras de Italia y de Napols y Sicilia y de Serdenya y Corsega y altres terres á Sant Pere y á la Sancta iglesia romana y al dit Papa Stephano y á sos successors y en apres succehint al dit Stephano Pascual primer dest nom y lo dit emperador Ludouico renuncia la preheminensia de la electió del summo Pontifice á fi que lo collegi dels Cardenals y Bisbes poguessen fer lliberament summo pontífice y quant dit Emperador passá en Constantinobla los cathalans y del llinatge y nom dels dits Fiuallers los seruiren y dels dits Fiuallers en dit temps foren embiats per embaxadors al dit emperador Federico primer de dit nom per Bernat compte de Barcelona per quel volgués socorrer contra los infels de Spanya que li feren cruel guerra y axi á supplicatió del dit Fiualler li enuia moltes gents de guerra ab fauor y aiuda de las quals y de sos vassals y amichs lo dit compte Bernat lançá los moros de son comptat y principat de Cathalunya y axi los curiosos de antiquitats estas y moltes mes poran veure si cercar volran en lo archiu real de Barcelona y en scriptures antigues.

FINIS.

LIBRE PRIMER

DE ALGUNES COSES SUCCEYDES EN BARCELONA

CAP. I.—Com lo senyor rey Alfonso vingue de Napols y de les grans y solempnes festes que li foren fetes assi en Barcelona.

Com Dama Joanella Regina del Regne de Napols fos molt oppressa en extrema necessitat constituida per lo Rey Luys e per un Capitá appellat Esforça lo qual ab lo dit Rey Luys y per ell feya guerra á la dita dama Joanella ella precehins certs tractes emprá de socórs al Rey senyor nostre contra lo dit Rey Luys e lo dit Capitá Esforça es per inclinar pus facilment lo dit senyor al seu voler y proposit promes affillar y heretar lo dit senyor Rey de tot lo dit Regne apres obit de ella dita Reyna pero que de present lo heretaria del Ducat de Calabria la qual offerta lo dit Sor. Rey acceptá e offerí y promes fer socors y valensa á la dita Regina contra lo dit Rey e Capitá. E volent per effectu al obra complir e attendre la sua offerta passá ab son gran stolt de naus y de galeres personalment en lo dit Regne de Na-

pols en lo qual fo ab gran honor e gloria rebut per la Regina sobredita la qual apres affillá lo dit senyor el hereta apres obit de ella segons hauia promes e llauors de present li lliurá lo Castell nou de la Ciutat de Napols per sa habitació. E la dita Regina apartas en lo Castell de Capua lo qual es dins y al primer cap de la Ciutat. E mes auant la dita Regna mes en possessió lo dit senyor Rey de la Ciutat de Gayeta los habitadors de la qual prestaren sagrament y homenatge de fidelitat al dit Sor. de voler y expres manament de la Reyna. En apres remeant y cessant les pressures y angusties en les quals la dita Dama Joanella Regina de susdita era constituida y açó per lo singular sufragi socos e valensa del dit Sor. Rey debellant y certant virilment contra los dits Reys Luys e Esforça la dita dama Joanella amanera de la verinosa serpent la qual nodrida y escalfada en lo sin del nodrit mord y entuxegue aquell continuant vers lo dit sor. les pratiques damnades y de eximpli pernicios per ella tingudes specialment á son Rey marit e Sor. lo Rey Jaques lo qual tench enprese tractantli la mort la qual li agueren dada sino sobrevingues lo auxili diuinal migensant lo qual lo dit Rey Jaques com á fugitiu ascapá de la presó en que era. E derrerament lo gran ascarn e menyspreu del illustre don Joan Germá del dit Sor. Rey nostre del qual la dita Regina hauia tractat matrimoni per assí matexa e lo qual per rahó del dit matrimoni volent passar en lo Regne de Napols fo en lo Regne de Sicilia on sabé que la dita Reyna reuocá del tot son proposit y per conseguent dit illustre don Joan sen hac atornar e presa semblantment certa occasió concebé dins son verinos coratge iniquitat e odi contra lo dit sor. e descobrintho depart de fora li tractá palesament en diuersos temps presó e mort e specialment vent lo venir cert dia al dit Castell de Capuana en lo qual dita Regina fictament mes en fama esser detinguda de malaltia. E com lo dit sor. fonch dins lo dit Castelló al entrant de aquell fou coneguda e vista la trahició tractada aldit sor. ala qual scapá endresant ho lo

sobiran Rey nostre Sor. Deu pero fou gran dubte de la persona del dit sor. la qual fo constituida en gran perill al alçar del pont del dit castell e com la dita Regina se veu frustrada de la sua deprauada intentió no mitigada gens la sua rabiosa furor ans aquella encessa en excessiua ardor en vers lo dit sor. axi com á desasparada y volentse affarrar ala aspasa nua tracta e feu lliga ab lo dit Esforça e qui ans eren enemichs capitals foren tots amichs entant que lo dit Esforça pres de continent la guerra contra lo dit sor. Rey per la Regina susdita la qual guerra continua troatant que la batalla naual ço es lo estol de viij naus e x galeras armades de homens de armes pillards e ballesters trameses al dit senyor per lo seu principat de Cathalunya fo ab lo dit senyor los quals com á naturals vasalls no podens sofrir les minue se desonors fetes per la dita Reyna y los seus dampnats tractes en continent lo jorn que arribaren exints enterra instosament entraren la dita Ciutat de Napols é aquí no contrastant gran resistentia aqui atrobada barrairen y affogaran subitament gran part de la dita Ciutat. E apres pochs dias la dita Reyna la qual era dins lo dit Castell de Capuana e la qual precehint cert tracte ere en acord de metres en poder del dit sor. Rey amagadament fugí ab lo dit Esforsa e recullirense en lo lloch ó Castell de Uersa. En apres com lo illustre Infant don Pedro germá del dit sor. Rey fos passat ab certa gent de armes en lo dit Regne de Napols lo dit sor. Rey desliberá de venirsen en las parts deçá de sos Regnes e terres los quals ab subiran desitg per fidelitat innada eren desidiosos veurer lo dit sor y esparauen son aduenimient. E volent lo dit sor. menar á deguda executió la sua deliberada vinguda jaquit per capitá general lo dit Infant don Pedro partí de la dita ciutat de Napols ab les sues galeres dihent e manant als patrons de les naus que nauegassen vers illa de res e si lo dit sor. noy era stat quel asperassen aquí. E si lo dit sor hi era stat que tenguessen llur via. E partit lo dit sor de Napols seguis que gran tempestat se mes en la mar. E

per fortuna de temps las naus y las galeres se espergíren totes entant que apres la partida quel dit sor. feu de Napols passaren alguns dies que no sic sabé on ere lo dit sor. troatant que hic vench noua quel dit sor. Rey nauegant ab certes galeres dauant la Ciutat de Marsella maná donar scala en terra e per força de armes feu entrar la dita Ciutat de Marsella e barreiar aquella tallant e affogant del tot donant la á sanch mano. E apres pochs dies lo dit sor. nauegant fo y arribá en lo lloch de Palamos e estant en lo dit lloch trames una letra als honorables Consellers de la dita Ciutat de Barcelona per lo honrat en Joan de Gualbes fill del honorable en Luys de Gualbes Ciutadá dela Ciutat dita. La qual lletra perlo dit senyor Rey tramesa á reberen les dits honorables Consellers divendres á iij dies del mes de Desembre any MCCCCXXIIJ per lo dit honrrat en Joan de Gualbes o com contengues ensi ere ensá en virtut de aquella lo dit Joan de Gualbes notificá als dits honorables Concellers com lo dit sor. Rey era arribat sa per gracia diuinal en lo dit lloch de Palamós els tramatie sos saluts y dilectio y explicalos com ere succehit al dit senyor .de la jornada que partí de Napols tro que fo arribat en lo dit lloch de Palamos. E explicada la dita crehensa als dits honorables Consellers e per ells ab molt gran exaltatió e alegria entesa encontinent los dits honorables Consellers peruehiren e ordenaren que per part de la dita Ciutat fossen elegits e tramesos Enbaxadors al dit senyor Rey los honorables en Galseran Dusay e en Guillem Oliuer ciutadans de la dita Ciutat donant los cárrech que per part de la dita Ciutat anassen visitar lo dit senyor Rey on que fos e explicassen ala sua senyoría degudas recomendacions dels dits honorables Consellers e de tota la Ciutat e li denuntiacen la subirana e molt gran alegria que havien haguda de la sua benauenturada venguda los quals Embaxadors pertiren encontinent lo dit diuendres á iij del dit mes de Dezembre e continuaren lur camí tro ala vila de Blanes on lo dit senyor Rey fo

arribat. E com foren juns ala dita vila de Blanes lo dit senyor fo en mar dins la sua galera Reyal en la qual galera entraren los dits misatges e feren reverentia al dit senyor de la venguda dels quals lo dit senyor demostrá en lo aculliment quels feu hauer gran plaer e stants los misatges en peus de voler del dit senyor esplicaren á la sua senyoría ab paraules molt pertinents adegudes lur misatgeria apres lo dit mateix diuendres á iij del dit mes de Dezembre celebrat en la Seu de Barcelona lo diuinal offici de les vespres los dits honorables Concellers acompanyats de mols honorables Ciutadans anaren ala dita Seu per lo gir dela qual se feu solempne professó per los honorables canonies beneficiats y altres preveres de aquella ab decantatió de Te deum laudamos principiat ab son dels orguens y apres foren aquí retudes dignes e deuotes lahors á nostre senyor Deu y ala sagrada Verge mare sua y ala gloriosa Verge sta. Eularia y atots los sancts de paradis de la dita beneuenturada vinguda del dit senyor Rey. E apres en la nit prop seguent per ordinatió dels dits honorables Concellers foren fetes grans alimaries en lo cluguer de la dita Seu e en diuersos altros clugues de les esglesies de la dita Ciutat. Item fo apres comensat y apres per sa continuatió acabat un pont de fusta deuant la llotge en lo qual lo dit senyor entrá exint de la sua galera. Item lo diumenge apres seguent intitulat á V del dit mes de Dezembre per lo matí lo dit senyor Rey arribá á Badalona. E apres mig dia los dits honorables Concellers acompanyats de mols honorables Ciutadans anaren á Sagrera de Badalona y trobaren lo dit senyor en lo pla vers lo puig de Mongat lo qual venie caualcant. E los dits honorables Concellers caualcant feren Reuerentia al dit senyor per lo qual foren ab molt alegre cara benignament rebuts. E apres acostants se ala sagrera de Badalona entraren sen dins la casa del honorable en Pere de St. Climent on los dits honorables Concellers apart parlaren e comunicaren molt femiliarment ab lo dit senyor axí del succehiment del dit senyor en lo Regne de Napols com del

seu nauegar e apres prengueren son comiat. E la nit seguent foren Iterades e continuades les alimaries molt copiosament no solament en la dita seu y enlesaltres sglesies mes encara per diuerses torres e terrat de la dita ciutat. Successiue diious á viiij de Dezembre assignat per lo dit senyor aentrar en la dita Ciutat los dits honorables Concellers ensemps ab molts ciutadans y mercaders foren en nombre de xx. Vestits de sengles gramalles de draps dor recamats vermells ajustats per lo matí dins la casa del Consell de la dita Ciutat ab grans trompetes sonant totes ab pennons de la Ciutat daurats e argentats precehint anaren ordenats de dos endos al pont lo qual huien fet per deuant la llotge per lo qual lo dit senyor Rey exint de la sua galera entras en la Ciutat lo qual pont era tot estrat endrapat ó empaliat de draps vermells dela terra e enrramat de diuerses branchs de llorer. E lo camí per lo qual anaren adit pont fo lo seguent ço es que partits la dita matinada enla dita Casa de Consell anaren per la plasa de st. Jaume per lo carrer dels species e per les plases deles cols del blat e dela boheria ó boria tro ala capella den Mercus e aquí giraren per lo carrer de Muntcada e entrants enlo born giraren per lo fossar dela sglesia de madona sta. Maria dela mar tro als Cambis e dels Cambis dreta via tro al dit pont e aquí esperaren lo dit senyor Rey lo qual vench ab son estol de galeres e arribá envers las v hores apres mig jorn enlo comens dela nit. E per un pontet llauadis endrapat de drap vermell lo dit senyor exí de la sua galera y entrá en lo dit pont. E aquí lo dit senyor fo ab gran reuerentia rebut per los dits honorables Consellers e permens uestits de les dites gramalles dor. Apres fo aquí solempne perfessó dels honorables canonges beneficiats e altres preueres de la seu en la perfessó fou aportada la bandera de sta. Eulalia la qual la dita Ciutat hauia feta fer de nou en la festa de Corpore cristi proppasada. E la gran e solempna Creu noua dela Seu. E fou hi portat un reliquiari hon hauia sert encast dela vera creu deuant lo qual reliquiari anaren diuer-

sos sonadors sonant diuersos instruments de musica vestits de camis y portan les cares e ales ab los quals se representen los angels dela dita festa de Corpore cristi. Item hi foren portats los entremesos dela dita Ciutat representants paradis e infern ab la batalla de st. Miquel e dels angels e de lucifer e desos sequases. E lo vivre lo ffenix e la Aguila. E precehint la dita percessó ab los dits entremesos cascun en son orde aná e seguí la dita percessó lo dit senyor Rey sus un pali de drap de or vermell emperial fet de nou lo qual pali fou portat per los dits honorables Consellers e altros prohomes ab x bordons enlo orde acostumada. E lo camí ó via dela dita perfessó fo la seguent ço es que pertint del dit pont anaren per los dits Cambis e giraren per lo fossar dela dita sglesia de madona sta. Maria de la mar per lo cap del born e per lo dit carrer de Montcada e per la dita capella den Mercus e per les dites plases dela boheria ó boria del blat e de les cols per lo carrer dels species per la plasa de st. Jaume vers lo palau Bisbal e aquí girá per lo fossar dela dita Seu per lo portal principal de aquella. Laqual Seu fo molt noblament empaliada y illuminada ab cants de orguens e dels dits honorables canonges beneficiats e preueres cantant solempnament Te Deum laudamos apres fetes aquí commemorations e orations propries e acostumades e retudes dignes gracies e lahors dela vinguda del dit senyor lo dit senyor sen entrá enson palau Reyal. E tots los llochs e carrers per los quals passá lo dit senyor foren tots empaliats de diuersos draps de ras dor e deseda e enramats de boua e de jonchs e illuminats de luminaria de diuersos brondons als quals fou pervehit per ordinatió dels dits honorables Concellers. E no solament en lo dit jorn mes encara lo sendemá fou feta festa generalment per tota la ciutat e açí pres fi la dita festa e solempnitat feta per la venguda del dit senyor Rey los promens deuall scrits vestits ab gramalles de drap dor anaren deuant lo pali deius lo qual anave lo dit senyor Rey

A la part dreta

P.° lo honorable en P. Ballester
los honorables en Jauma Colom
Joan Lull
Joan Buçot
Guillem Romeu consol lo qual aná inmediat deuant lo pali.

A la part squerra

P.° lo honorable en G. Çabadia consol
los honorables en Pere Marquet
Guillem Oliver
Francesch de Camos
Benet de Marimon inmediat deuant lo pali.

Apres se segueix lo orde dels honorables concellers e promens los quals portaren los bordons del pali també ab gramalles de drap dor.

Primo—Baltasar de Gualbes
apres—Benet serra
al mig—Phelip de farrera
apres—Galceran Carbó.
derrer—G. dez soler

Consellers

Primo—Thomas Gerona
apres—mossen G. P. Buçot
mig—luys de Gualbes
apres—francesch de Corominès
derrer—Galceran Dusay

Apres que fou feta la dita festa per los dits honorables consellers fou prouehit e ordenat que les dites xx gramalles de drap dor fossen distribuides e donades ales sglesies y persones deuall scrites les quals encontinent los foren lliurades per los dits honorables consellers la qual distribució es del orde seguent:

Primo la gramalla del dit honorable en Phelip de ferrera fou donada an Alfonso ministrer del Rey de Castella.

La gramalla del honorable Galceran Carbó fou donada anan Jordi Juliá y Barthomeu Juliá trompetes del senyor Rey.

La gramalla del honorable en Benet Serra fou donada al monestir de Jonqueres.

La gramalla del honorable en G. dez Soler an Rodrigo Diego y Perico de Vallsecca ministres de corda del senyor Rey.

La gramalla del honorable en Baltazar de Gualbes fou donada á mossen Borra.

La gramalla del honorable en luys de Gualbes fou dodonada ala sglesia del monestir de sta. Clara.

La gramalla del honorable en francesch de conomines fou donada ala sagrastia e sglesia de st. Pere.

La gramalla de mossen G. P. Buçot fou donada als dits trompetes del senyor Rey e axí hagueren ne dues.

La gramalla del honorable en Thomas Gerona fou donada als portes de la porta forana del senyor Rey.

La gramalla del honorable en Galceran Dusay fou donada á Pedro Manuel e Luys Don, portes de la cambra y de la sala del senyor Rey.

La gramalla del honorable en G. Romeu consol fou donada ala sglesia de madona sta. Maria de la Mar.

La gramalla del honorable en Joan Buçot fou donada al spital de sta. creu.

La gramalla del honorable en Benet de Marimon fou donada an Joan de Çaragossa per los de la scuderia del senyor Rey.

La gramalla del honorable en francesch de camos fou donada an Joan Andreu e Marti Daragó alias borra trompetes del compte de luna.

La gramalla del honorable en Joan lull fou donada ala sglesia de st. Jaume.

La gramalla del honorable en G. Oliuer fou donada ala sagrastia de Valldonzella.

La gramalla del honorable en jaume colom fou donada als dits portes de cambra y de sala del senyor Rey e axí hagueren dues.

La gramalla den P. Marquet fou donada ala sglesia de sta. Just y st. Pastor.

La gramalla del honorable en P. Ballester fou donada als vergues dels honorables consellers.

E la gramalla del honorable en Pere Çabadia consol fou donada ala sglesia del monestir de Montalegre.

Lo pali dor sus lo qual aná lo dit senyor Rey encontinent quel dit senyor Rey sen fou entrat en son palau fou pres e ocupat per...... al qual se pertanye segons costum antich e en tals festes e solempnitats praticat.

Los deu bordons ab los quals fou portat lo dit pali foren axí mateix presos y ocupats per los de la scuderia del dit senyor Rey als quals se pertenyen segons lo costum é practica desusdits. E foren remuts e cobrats dels desusdits ó den Joan de Çaragossa de la dita scuderia per sexanta sis sous los quals foren donats al dit Joan de Çaragossa.

Las messions fetes per part de la ciutat per rahó de tota la susdita festa foren de LX lliures xiij sous viij dines.

CAP. 2.—EN LO QUAL SE CONTE COM LO SENYOR REY Y LOS CONSELLERS POSAREN STEPES Á XIJ GALERES Y COM NE BENEYREN DUES.

Diuendres á xxj de Dezembre any MCCCCXXIIJ lo molt alt senyor Rey Nalfonso é los honorables en Phelip de ferrera Galceran Carbó Bernat Serra Guillem de soler Baltazar de Gualbes consellers lo any present de la ciutat de Barcelona posaren e ficaren dins la darasana de la mar estepes per xij galeres ço es lo senyor Rey per sis galeres e los dits honorables consellers per altres vj pero no fou percehit apersecució e perfectió de les dites galeres sino de dues de aquelles les quals los dits honorables consellers ficaren les estepes la una deles quals es appellada sta Maria e laltra sta. Creu de la hobra de les quals foren atministradors assignats per los dits ho-

norables consellers los honorables en francesch, çatria e Pere de muntros menor de dies mercaders ciutadans dela dita ciutat. E fo la mestre maior de axa dela dita galera appellada sta. Maria. Narnau Romeu. E lo mestre calafat de aquella mateixa galera en Bernat mercader. E dela dita altra galera foren lo mestre maior de axa en Bernat loberes. E lo mestre calafat en Pere massanet. Item sobre los dits mestres de axa fou en pere blanch e diumenje á xiij del mes de Agost any MCCCCXXIIIJ acabades les dites dues galeres foren benehides e ala benedictió de aquelles fou present lo dit senyor Rey. E los honorables consellers e mols honorables ciutadans fou hi encara present lo reverent Bisbe de Girona lo qual dix la missa e feu lo offici dela benedictió deles dites galeres. E en Pere Parri mariner dix la bona paraula. E fet lo offici dela dita benedictió segons forma acostumada lo honorable Galçeran Carbó conseller segon e Narnau Romeu mestre maior de axa e en Bernat Munner mestre maior calafat benehiren la una galera appellada sta. Maria e lo dit honorable en Galçeran Carbó dona una copa daurada al dit Arnau Romeu lo qual doná al dit honorable en Galceran Carbó una axa e altra copa dona al dit Bernat Muner mestre calafat lo qual dona al dit honorable en Galceran Carbó un march. E per lo honorable en Bernat Serra foren donades sengles copes dauradas als dits mestres de axa e calafat e lo mestre de axa donali una axa e lo calafat donali un march. Item fou mestre maior e sobre tots las altres en Pere Blanch mestre de axa al qual foren fetes certes aventaties á ell permesses y entrels altres li foren dades per los dits honorables consellers dues copes semblans deles sus dites e lo dit Pere Blanch doná als dits honorables consellers dues axes axí que les dites axes foren iiij e los marchs ij los quals ells so partiren.

CAP. 3.—EN QUIS CONTE LA PREPARACIÓ QUE LA CIUTAT FEU DE DEFENSARSE PER TENIR NOUA DEL ESTOL DE GENOUESOS NOSTROS ENEMICHS.

DIMECRES á xxij del mes de Dezembre any MCCCCXXIIIj los honorables consellers de la dita ciutat de Barcelona reberen una letra dels honorables jurats de la ciutat de Girona ab la qual eren auisats com en les mars de les Medes eren stades vistes de xxiij en xxiiij galeres les quals presumien que fos lo estol de Genouesos la qual letra rebuda incontinent fou notificat al senyor Rey lo qual novellament era entrat en Barcelona vinent dela conquesta de Napols per los dits honorables consellers loqual senyor ensemps ab los dits honorables consellers foren enla lotge de la dita ciutat. E foren fetes per los dits honorables consellers los peruisions seguents. Çó es que trameteren per la costa de ça e dellá ij correus certificant e avisant los lochs maritims dela dita noua. Item trameteren encontinent un llaut ala ciutat de Mallorquas auisant los jurats de dita ciutat de la dita noua e pregant los queu volguessen certificar ales isles adiecens. Item feren estampar enla nit serts lahuts per la mar per enseuar e spiar si haurien alguna noua del dit estol. Item los dits honorables consellers feren venir tots los officis dela dita ciutat ab totes llurs armes e en la nit departirenlos per tota la ribera e per les places de aquella del esperó de st. Daniel tro al speró de la Drasana e aquí vellaren ab grans fochs per tota la nit. E lo sendemá semblantment foren los dits officis per tota la dita ribera en gran multitut de gent armada. E tota la nit e lo sendemá certs dels dits honorables consellers ab altres honorables ciutadans visitans e cercants los officis sobredits. Pero apres fou sabut de cert que la dita noua no era estada vera.

CAP. 4.—COM LO REY DON ALFONSO TORNAIA EN LA PLASA DEL BORN.

DIUMENJE vj de Agost del any de nostre Senyor MCCCCXXIIIJ lo senyor Rey Alfonso tench un rech de junys en la plasa del born dela present ciutat de Barcelona ensemps ab lo noble mossen Benet de Scentelles e mossen Ramon de Mur e fo la solempnitat del dit rench en la forma seguent:

LA DISPOSICIÓ DE LA DITA PLAÇA DEL BORN

Primerament la dita plaça fou en alt cuberta de draps de llana blanchs e vermells e tots los postisos de alguns obradors dela dita plasa foren desfets. Apres fou la dita plasa tota en cascuna part empaliada de diuersos draps de ras. E apres y foren fets e cadafalls per tota la dita plasa al entorn tots entapisats y empaliats de banchals. E á cascun cap del rench fou fet un cadafal ab sengles banderes grans diuisades de tafatans blanchs e vermells. E de loch en loch de dit rench foren posats panonets semblantment diuisats. E en lo cap de la dita plasa del born en lo pati lo qual era estat nouament enderrocat lo alberch den Joan Ballaro per la ciutat per amballir la dita plasa del born foren fets dos cadafalchs tots entapisats e empaliats de draps de ras. E en les spatles fou posat un doser de drap daur e una cadira cuberta de drap brocat daur en la qual reposaue lo dit senyor Rey com hauia deslliurats alguns aventures.

En quina forma lo dit senyor Rey e los dits altres taulegers vengueren al dit rench.

Apres lo desus dit Diumenge ales dues hores apres migiorn lo dit senyor Rey e los dits altres taulegues armats ab sengles cuyrasses e ab sengles cassots ó sobreuestes de drap de seda diuisat de blanch e vermell ala part sinistra caualcans ab llurs caualls ab paraments de seda diuisats de semblant diuisa que desus. Partiren del palau maior del dit senyor Rey acompanyats de mols barons e cauallers gentils homens e honrrats ciutadans e daltra molta nobla gent de estat ab xxx llanses ó astes de junyr pintades de blanch e vermell les quals foren aportades de dues en dues per xxx dels desus nomenats e passaren per la plaça del blat e per la plaça dela boheria e per lo carrer de Muntcada e apres entraren enla dita plaça del born en lo seguent orde car en lo primer loch venia lo dit mossen Ramon de Mur e deuant ell era portat lo seu Elm per mossen Corella e lo seu scut per mossen franci de Erill. Apres sens altre mija vench lo dit mossen Benet de centelles al qual portaue al deuant lo seu Elm mossen Benet de Brocha e lo scut lo honorable en Dalmau de sant Just. E apres venie lo dit senyor Rey lo Elm del qual li aportaue al deuant lo compte de Cardona e lo scut lo vescompte de Rochaberti. E essent entrats en la dita plaça del born cascú correch son cauall pres del rench e apres lo dit senyor se mes apunt per junyr e desliurar alguns auentures deuall nomenats los quals eren ya venguts al dit rench los aventures seguens foren deslliurats per lo senyor Rey entre certes vegades.

Mossen Berenguer de Fontcuberta
frare Gilabert de Montsoriu
P. Dusay
mossen franci Dezvall
P. Nunyo
mossen yuany de Vilamari

Benet de Gualbes
mossen coharasa
Jaume Çapila
Benet de Marimon

Ab los mes dels quals auentures lo dit senyor feu en contra e rompre algunas lanças e feu molt belles carreres. Donauali la lança de junyr lo dit compte de Cardona e molts cauallers dela sua cort quel seruian axí á peu com acauall. E lo scut del dit senyor era cubert de setí blau ab una banda daur atraues qui resemblaue les armes de Tristany de leonis.

LAS AUENTURES DEIUS SCRITS FOREN DELLIURATS PER LOS DITS TAULAGERS MOSSEN RAMON DE MUR E MOSSEN BENET DE CENTELLES.

Mossen Benet Mercader
Joan de Gualbes
G. de Torrent
mossen Barthomeu de Palou
G. de st. Climent
Benet de Jonquer
frare Barutell.
Benet de Raquesens
lo dit mossen Benet de font cuberta
lo dit frare Gilabert de Monsoriu
lo dit mossen ffranci dez Vall
lo dit mossen yuany
Benet Çapila
Joan de Gualbes
mossen luys de falços
en Busquets lo Roig
lo fill del Marqués Doristany
mossen Benet Miquel
lo nabot del Vicicançeller
mossen Joan los
Benet Turell
Joan de Marimon

E en lo deliurar dels dits auentures foren rompudes moltes lançes e fets molts encontres axi per los dits taulegers com per los dits auentures e lo dit mossen Ramon de Mur lo qual junhi ans quel dit mossen Benet de centelles portaue lo scut cubert de setí negre on eren pintades les dues spases ço es las armes de Palomides. E en lo junyr ere seruit lo dit mossen Ramon de Mur per lo dit mossen Corella e per mossen franci Darill e apres juny lo dit mossen Benet de Centelles e lo seu scut era cuvert de drap domesqui blanch e vert partit per lo mig en lo lonch del dit scut e era seruit en lo junyir per mossen joan dez lor e per mossen Benet de Broca.

E delleurats los dessus dits auentures per los dits tauleges com fos ja hora baxa fou trencat lo dit rench. E lo dit sor sen torna al palau per desarmar en la forma quen era partit. E baix en la sala gran fou aperellat solempnament á sopar e foren conuidats de part del sor. Rey e soparen en la dita sala tots los dits auentures. E en la taula del sor Rey foren situats lo compte de Cardona lo condestable y adelantado de Castella lo vescomte de Rochaberti mossen Benet de Centelles mossen Ramon de Mur. E en les altres taules foren collocats los auentures ensemps ab molts altres cauallers é gentils homens e ciutadans. E apres del dit sopar se segui solemna collació e moltes danses e altros solaços en la cambra de Parament del dit sor Rey.

CAP. 4.—EN EL QUAL SE TRACTA UNA BENEDICTIÓ QUES FEU EN LA SEU DE BANDERES DE ARMADA DE MAR Y LO ORDE DE PORTARLES EN DITA ARMADA.

DIUMENGE á IIIJ de Juny del any MCCCCXXIIIJ se feu solempne offici en la seu de Barcelona lo qual offici fet lo Reverent sor Patriarca e administrador de la dita seu feu lo offici de la dita benedictió c benehí

les banderes seguens dins la capella de Sta. Eulalia ço es la bandera Reyal or e flama la bandera del Regne de Sicilia la bandera de st Sordi e la bandera de don Federich Capitá la qual benedictió feta encontinent lo dit Capitá sen aná á recollir e les dites banderes foren aportades en la manera seguent ço es que partints de la dita Seu anaren primerament molts trompadors e altros jutglas. Apres aná la bandera de sta. Eularia e los ganfanons e la Creu de la dita Seu. Apres tots los canonges beneficiats y preueres de la dita Seu ab lurs capes solempnes. E apres aná mossen Galceran de st. feliu valenciá lo qual aportaue la bandera del dit capita acompanyat de don Artal Dalago e de mossen Joan Castella apres aná frare Montsorriu caualler del orde de Montesa lo qual aportaue la bandera de st. Jordi en mig del Gouernador de Cathalunya ó de son portant veus e de don Vgo de Cardona. Apres anaue mossen federich de vintimille lo qual aportaue la bandera del Regne de Sicilia en mig del Vescompte de Rocaberti e de mossen Bernat de Pinos. Apres aná lo dit capitá lo qual aportaue la bandera real or e flama acompanyat al costat dret del compte de Cardona e del honorable en Phelip de farrera conseller en cap de la ciutat al costat squerra. E ab lo dit compte anaue miser Pere dels falchs misatges de valencia. E ala part del dit honorable en Phelip de farrera anaue mossen G. Ramon de Montcada. Apres aná lo sor. Rey ab lo dit Patriarca. E foren hi portats lo bras de st. Jordi e altres reliquies deius vn pals detras lo pals anauen lo Archebisbe de lisboua e lo misatge de venecia e molta altra nobla gent e disapte á xvij del dit mes de Juny fou presta la mostra deles dites xxiiij galeres les quals apres pochs dies partiren de la platja e fou á xxj del dit mes de Juny.

CAP. 5 DE VN TERRATREMOL QUEY HAGUÉ EN LO PRINCIPAT DE CATHALUNYA Y LOS GRANS MALS QUE FEU.

SAPIEN tuyts é sie manifest com exigents nostres peccats peruocans la ira é indignatió del subiran Jutge Deu é senyor nostre punint nos segons nostres demerits mes punint se recordas de la sua infinita misericordia é dels peccadors piadosa aduocada nostra dona sta Maria. E per intercessió de la verge martir patrona e cos st. de aquest ciutat madona sta Eulalia se segui que Diumenge á.... de Març en la nit seguent vers les nou hores any de la natiuitat de nostre Sor. MCCCCXXVIJ comensa en la ciutat de Barcelona é encara en diuersos llochs del principat de Cathalunya terra tremol lo qual continua per entreuals de temps no solament en lo dit mes ans encara per tot lo dit any apres seguent emes auant en vegades forse spentables entant que tota la gent de dita ciutat romas molt spantada e plena de glay e jaquins mols llurs propies habitacions feren barraques per horts e camps e altres lochs desabitats en los quals habitauen de dias e de nits mols encara monestis e sglesies de monios negres e lochs llurs situats enuers lo bisbat de Girona se enderrocaren e caygueren e mols dels habitadors de aquells hi moriren per la qual rahó foren en la dita ciutat instituhides e fetes moltes deuotes profesons clamans merce e misericordia á nostre senyor Deu e per inductió de un religios del orde de frares menos appellat frare Mateu Italia al qual tot lo poble feya gran sequela molts foren induhits a fer grans penitencies e specialment en dites professons se bateren es dixiplinaren cascuna vegada mes de tres milia persones entre homens dones e infants en tant que tro a la festa de nadal apres seguent any MCCCCXXVIIJ les vegades en les

quals se continuaue lo dit terratremol eren pus lentes e suaus pensant la gent que nostre Sor. nos hagues perdonat. Mas crexent la malicie deles gens se seguí que lo beneyt jorn de la nattivitat del fill de Deu appellat Nadal comensa lo any MCCCCXXVIIJ stant lo poble ço es cascu ensa sglesia parrochial com lo diuinal offici de la missa maior se celebraue fou feta una molt gran e spantable percudida de terratremol la qual aspahordi molt la gent pero no sen segui en apres tro ala jornada ó festa dela purificatio de nostra dona sta. Maria del mes de fabrer en la qual jornada vers la VIIJ de mati feu vna gran percudida de terratremol. E qualque mige hora apres la predita percudida stant la maior part del poble dins llurs sglesies perrochials per lo offici dela benedictió dels ciris e deles candeles e com la dita benedictió se feya se segui vna molt fort e desastrada e molt terrible percudida de terratremol semblant dela qual no era estada sentida en lo pasat la qual durá per gran espay entant que totom se cuydaueque los alberchs dela dita ciutat se endarrocassen pero no hi hac alberch en tota ladita ciutat que nos consentis es fenes axi en parets foranes com dintre en cayguеren alguns en hagueren apuntalar e hagueren endarrocar mols merlets de torres. E moltes torres e cases altes agueren abexar. E mes se segui cas molt desastrat dins la sglesia de madona sta. Maria dela Mar laqual com lo predit terratremol sesegui ere plena de poble molts dels quals volgueren exir per cascuns dels portals dela dita sglesia. E al exir del portal maior plach anostre senyor que la O laqual era sobre dit portal se desviá per lo dit terratremol e cayguerenne diuerses pedres e moriren hi be XXV persones entre homens dones e infans los quals al exint del dit portal foren ferits y les dites pedres ultra los quals ne moriren alguns offegats e premuts com per cuyta de exir se lansasen ó cayguessen los vns sobre los altros. E apres la dita jornada hi hac noua certa com en diuerses parts del principat de Catalunya se eren enderrocats diuersos castells moltes sglesies e llochs e mor-

tes infinites persones beneyt e lloat ne sia de tot nostre senyor Deu e la sua molt purissima mare per tostemps. amen.

CAP. 6. DE VNA PROFESSO QUES FEU EN LA SEU PER REFERIMENT DE GRACIES PER LA PAU FETA ENTRE LO REY Y LO PAPA.

Dijous á vij del mes de Juliol del any MCCCCXXVIIIJ se feu de matí solempne professó per la ciutat de Barcelona en laqual aná tot lo clero dela Seu e de totes les parrochies de Barcelona e fou fet solempne offici en la sglesia de madona sta. Maria de la mar e predicá mestre Phelip de malla e fou feta la dita professó per retre gracias á nostre senyor Deu de la concordia seguida entre nostre st. Pare e lo senyor Rey.

CAP. 7.—EN QUIS TRACTA LA MANERA QUE ACOSTUMEN DE CRIDAR LO VSATGE PRINCEPS NAMQUE.

Dimars á xviiij del mes de juliol de dit any de MCCCCXXVIIIJ se cridá per los llochs acostumats dela Ciutat de Barcelona lo vsatge princeps namque perçó com sedeie que lo Rey de Castella ma armada volia entrar en Aragó aont lo senyor Rey nostre era e mentre la crida se feya tots los sayts del veguer tenian en llurs mans sengles feixos de bruch encessos correns á munt y auall cridant altes veus via fora princeps namque e entot açó era present mossen Joan de barbara veguer de Barcelona.

CAP. 8.—DE LA ARMADA QUELA CIUTAT FEU CONTRA COSARIS.

DIJENDRES á xxiij de Setembre de dit any de MCCCCXXVIIIJ fou celebrat concell de C jurats e fou clos e desliberat que fos feta armada de tres naus les quals anaren contra cosaris y fou la causa per ço com hauien presa nouellament la nau den Cauto e lo preparament dela dita armada fou comanada á xviij persones de quiscun stament.

CAP. 9.—DELS CAPITANS QUE FOREN ELEGITS PER LA ARMADA.

DILLUNS á xxvj de dit mes y any las viij persones elegides per la armada elegiren per capitá deles dites tres naus lo honorable en Joan de Marimon conseller lo any present dela present Ciutat e apres foren fets altros dos capitans ço es los honorables en Guillem deztorrent e en Joan de Gualbes fill del honorable en luys de Gualbes.

CAP. 10.—DE UNA CRIDA QUES FEU DE PAU ENTRE LO REY DE CASTELLA E LO NOSTRE REY.

DIMECRES á dos de Agost del any MCCCCXXX tocadas viiij hores ans de mig dia fou publicada ab veu de crida per los llochs acostumats dela ciutat de Barcelona la trega firmada entre lo senyor Rey de Aragó e

lo Rey de Castella á V anys e fou rebuda carta dela dita trega.

CAP. II.—DE CERTES PROPOSICIONS FETES EN LO CONSELL DE CENT Y LO QUE SEN RESOLGUE.

Dious a xxxj de Agost de dit any MCCCCXXX fou celebrat consell de C jurats de la ciutat de Barcelona en lo qual foren per los honorables consellers duas coses la primera que com per.una nau de Gayatans fos estada presa la nau den Vives ab mols homens e mercadaries y fos verdaderament presumidor que los dits Gayatans armarien les dites dues naus e serie perill de naus que ab mols homes e mercadaries eren vers las parts de Rodes y de altres los quals eren en sicilia y fos estat practicat entre los dits honorables consellers e los consols dela mar diuen sos mercades que la nau den Pau julia fos armada de CCC homens per auisar los dos nauilis que eren en sicilia y en Rodes y acomyanyar aquells. E als dits costs fossen mesos viij milia florins dels quals la ciutat pagas iiij milia e la mercadaria altres iiij milia los quals primerament fossen prestats per la ciutat e assagurats per ço demanen de consell quen faran. La altra cosa es que com la orde de st. Anthoni de Vianes sien contens á edificar fer ó construir monestir ó casa de st. Anthoni dins la ciutat vers lo portal de st. Anthoni e nos pogues fer sens licencia dedit consell per ço demanan sobre aço llur consell e lo dit consell tots concordans remeteren totes les dites coses als dits honorables consellers ab consell de certes persones per ells elegidors executadós segons una deliberatió.

CAP. 12. Com lo Arcebisbe de Tarragona vingue en lo consell de cent y lo loch que li donaren.

Disapte a xxj de Octubre de dit any mccccxxx fonch celebrat consell de cent jurats per rahó de la forma per lo sor. Rey demanada dela treua e capitols fermats per lo sor. Rey e lo Rey de Castella. E en lo dit consell fonch lo sor. Archabisbe de Tarragona fent certa propositió de part del Rey e per la solempnitat deguda al dit senyor Archebisbe foren posats dos banchals lo hu en lo banch hon son los honorables consellers y laltre ales spalles e vn drap de peus en terra e vn coxi de seda enlo qual segué lo dit senyor Archebisbe.

CAP. 13. De la mort del patriarca de Hierusalem administrador de la seu de bar.ª y dela solempne sapultura que li feren.

Diluns á xviij del mes de dezembre de dit any mccccxxx entre iiij e v hores apres mig jorn lo molt Reverent mossen francesh Patriarca de Jerusalem e administrador desus dit detingut de malaltia passa de aquesta vida retent la sua anima anostre senyor Deu. E perco com la dita ciutat enles sepultures de altres prelats axi bisbes de bar.ª com del archebisbe de tarragona mossen Pere Çagarriga com del cardenal de Tolosa defunts enla dita ciutat e sotarrats dins la Seu de aquella acostumat fer certa solepnitat ço es que ales sepultures dels bisbes donen cert drap de or blanch encasat dins orles de

tertomells negres ab certs senyals ço es los mes dela ciutat e los menys del Bisbe defunt. E los ciris de peses quiscu de v lliures sens en negrir e ab certs senyals en quiscun dels quals romanen ala sagrastia v e los restans xlv cobre lo candeler. E semblant fou fet ala sepultura del dit Archebisbe de Bar.ª E axi mateix ala sepultura deldit senyor cardenal. Anadint ales predites dues sepultures quels cosos dels dits Archebisbes e cardenal foren portats alt al coll e los cossos dels bisbes eren portats amans e ala sepultura del dit cardenal foren donats lx ciris de semblant pes que desos e ab senyals semblans e en totas las ditas sepulturas e a quiscuna de aquelles era acostumat que als capsdels lits portauen dos canonges e dos mestres en taulagia e dos honrrats ciutadans e altres tans als peus e per los costats portauen solament ciutadans. E los honorables consellers dela dita ciutat administrauen en les dites sepultures e anauen deuant los caparons vestits. E perço axi mateix com la persona del dit Reverent Patriarcha era estada dotada de moltes virtuts e specialment de gran charitat e compassio als pobres e molt gran honestat e molt passifich e molt agradable per sos merits ala dita ciutat e atots los ciutadans e habitadors de aquella e loqual hauia ab gran esfors prosseguida e continuada de sos propis dines la hobra dela dita seu perço per tots los sguarts dessus dits los honorables consellers ab consell de notables promens honrrats ciutadans desliberaren esser procheit e procehiren ala solemnitat dela dita sepultura en la forma e manera seguent. E primerament ordenaren e desliberaren que los honrats en Berenguer lull e Joan Merquet obres lo dit any dela dita ciutat de part dels dits honorables concellers conuidassen ala dita sepultura la senyora Reyna dona yölant relicta del molt alt sor. en joan de bona memoria Rey de Arago lauos present en la ciutat de bar.ª E que per los llurs vergues de part dels dits honorables consellers fossen conuidats tots barons nobles homes e cauallers quis trobassen en la dita ciutat e tots los honorables ciutadans e mercaders de aquella e

llurs mullers. E que los parents e amichs del dit sor. patriarca e lo capitol de la dita seu fessen conuidar á llur depart e persi matexos. Item offeriren dona: per la dita sepultura un drap de or acostumat donar en semblans sepultures encassat dins orles de terçanells negres ab senyals dela dita ciutat mes perço com en lo temps dela dita sepultura nos trobarian semblans draps de or enla dita ciutat sino forts sutils e pochs fou prestat ala dita ciutat per la segrastia dela Seu lo drap de or blanch lo qual per la dita ciutat fou donat per la sepultura deldit Archebisbe de Tarragona ornat de senyals de la dita ciutat e lo drap de or fou posat sobre lo llit e cors del dit sor Patriarcha en la manera seguent ço es que lo dit drap de or fou posat per lonch sobre lo dit cors de mig llit vers lo cap axi que lo dit drap se estes é cobri les barres del dit llit. E precehins aquell e los altres draps dor dela dita sepultura foren posats de llarch e stesos de mig llit auall vers los peus.

CAP. 14.—DE LA VINGUDA DE UN CAPITA DELA CIUTAT PER MAR QUE ERA ANAT CONTRA COSARIS.

Diumenge lo primer de Juliol any MCCCCXXXJ arriba en bar.ª ab la nau den March Figaret lo honorable en Francesch Dezpla capitá trames ab estol contra Mersella per rahó deles naus dels cosaris les quals eren alli.

CAP. 15.—DELA MORT DELA REYNA YOLANT MULLER RELICTA DEL REY EN JOAN Y DELA SUA SEPULTURA.

DIMECRES á iiij del mes de Juliol any MCCCCXXXJ en la nit prop precedent duas horas apres miia nit passá de aquesta vida la sora. dona Yolant Reyna Relicta del molt alt sor. Rey en Joan de loable memoria Rey de Aragó ço es dins la casa ó torra de Bellesguart del territori de Bar.ª E lo diious apres seguent á v del dit mes de Juliol lo seu cos fou tret dela dita casa de Bellasguart e portat dins ladita ciutat e posat enla sala gran del palau menor Reyal sobre un lit alt ab son doser e sobre cel de drap de seda negre vestit lo dit cos de vna cota de seda folrrada de erminis ab un pom dor enla vna ma e lo septre en laltre ab corona enlo cap sobre posada una dalmática tota Reyal ço es de veta fres ampla e de carmesí estant lo dit die de diious esquerada ab gran luminaria de brondons negres al entorn e la dita sala fou á quiscuna part ornada de diuersos drap de ras molt richs e foren hi construhits deu altas dos á quiscun cap e tres á quiscun costat en quiscú dels quals per tants dies com lo dit cos se trigá á soterrar foren celebrades es continuaren de celebrar moltes misses per ánima dela dita sora. semblantment per quiscun jorn estant lo dit cors en la dita sala lo clero axí dela Seu com deles sglesies parrochials e dels monastirs dela dita ciutat axí homens com dones processionalment e ab creus leuades continuaren dues vegades quiscun dia fent absolutions deuan lo dit cos per refrigeri dela sua ánima e axí estech e romas lo dit cos enla dita sala sots les dites solempnitats del dit jorn de diious tro al Dilluns apres seguen en lo qual fou liurat en vias de comanda a eclesiastica sepultura dins la dita seu segons se mostra en la serie subseguent.

Es ver empero quels dits honorables consellers lo dit dimecres á iiij del dit mes de Juliol sabuda la mort dela dita sora. Reyna conuengueren dins la casa del consell dela dita ciutat e perço que per part dela dita ciutat fos retut lo deute rahonable e pertinent ala solempnitat dela sepultura del cos dela dita sora. faheren appellar per los llurs vergues consell de promens de quiscun estament en nombre assats copiós e ajustat lo consell desusdit dins la casa del consell de xxx fou aqui esposat per los dits honorables consellers lo cas sobre dit dela mort dela dita sora. e demanaren llur consell e acort sobre la serimonia per los dits honorables consellers en nom de la dita ciutat seruadora enla solempnitat dela sepultura e per raho de aquella. E feta aqui la propositió per los dits honorables consellers deles dites coses foren haguts diuersos colloquis entre los dits honorables consellers e consell de promens aqui aiustats altercant en alguna manera sobre la solempnitat dela dita sepultura e vistes regonagudes e ben enteses moltes deliberations e conclusions enlos temps passats fetes sobre solemnitats de sepultures e aniversaris de Reynes de Aragó axi regnans com relictes segons que troba continuat en scrits en lo archiu ó casa del Racional dela dita ciutat finalment fan desliberat per los dits honorables consellers e consell que la solemnitat dela dita sepultura fos feta per part dela dita ciutat en la forma seguent:

Çó es quels dits honorables consellers e los promens seguens çó es los honorables mossen Joan Fiualler, Joan Ros, Joan Lull, Joan Buçot, Guillem Romeu, Francesch de Camos, Baltazar de Gualbes, Pere Grau consol lo any present en absentia del honorable en Joan de Marimon consol loqual era absent dela dita ciutat, Beranguer Lull e Joan Marquet obrer lo any present dela dita ciutat en abssentia de dos honorables ciutadans en açó no manats los quals foren absents de la dita ciutat en aquest acte e semblantmen lo honorable en Beranguer de Vilatorta clauari Bernat Splugues clauari del honorable consell e Gabriel

Canyelles scriuá del offici dels honorables racionals als quals clauari e scriuans pertanye per dret de lurs officis segons fou trobat en lo dit archiu ó casa del Racional. E axí mateix en Guillem Maçot e Pere Farrer vergues dels dits honorables concellers fossen vestits de sengles gramalles e caparons de drap de Bruneta de bon tint e que dites gramalles fossen aquiscun tallades dins lo ort dela casa la ciutat metent cascú en la sua gramalla tant drap com hi agues menester e cessassen esser donades á quiscú vj canes de drap segons en altres temps ere acostumat e que de aquí auant fos axí seruat enlos casos en lo asdevenidor ocorrens.

Fou encara desliberat per los dits honorables consellers e promens que ala dita sepultura fossen fetes per part dela dita ciutat LXXX brondons de cera de pes de v lliures per quiscú no enegrits sino de llur color matexa ab ij senyals dela ciutat en quiscun brondó los quals encesos fossen portats deuant lo dit cos ensemps ab laltra lluminaria ab son degut orde com portarien lo dit cos ala sepultura perçó que fos feta certa auinensa ab lo regent la segrestía dela seu á cert nombre dels dits brondons los quals romanguessen ala dita sagrastia e los restants fossen cobrats per lo candeler quils faria e axis seguí que per compositió feta foren lliurats ala dita sagrastia xij brandons. E los restans LXVIIJ foren cobrats per en Francesch Vilardell candaler qui hauie fets los dits ciris.

Item fou desliberat e conclos per los dits honorables consellers e promens que ala dita sepultura fos donat un bell drap de or blanch emperial enlo qual fossen fets xvj senyals ço es viij ab les armes dela senyora Reyna e altres viij senyals dela ciutat enles orles de terçanell negre en las quals fos encasat lo dit drap loqual fos tot folrat de tela negra e axí acabat fos endeguda orde posat sobre lo cors desus dit mas per çó com en lo dit temps nos trobaren en ningunas botigues dela dita ciutat draps de or conuenients sino fort pochs e sotils en gran for fou acordat que per lo regent la dita sagristia fou prestat ala dita ciu-

tat un bell drap de or blanch ya en altros cassos donat ala dita sagrastia per la dita ciutat enlo qual hauia xvj senyals dela dita ciutat ab condició que en lo sdeuenidor com les botigues dela dita ciutat ne fossen pus copioses ne fos comprat un bell lo qual encasat e folrat e ab los vij senyals primer dits fos donat ala dita sagrastia. E lo qual drap prestat per la dita sagrastia lo jorn dela dita sepultura fou posat sobre lo dit cos e loqual se mostrá de mig cors aball vers los peus desus los altres draps qui aquí foren donats los quals foren solament tres çó es del senyor Rey que fou posat al mig amunt vers lo cap e altre del cors loqual fou posat sobre los altres pero no ueda quel drap del senyor Rey al cap e dela ciutat als peus nos mostrassen.

Apres les dites coses dissapte ques contaua á vij del dit mes de Juliol per çó com lo senyor Rey era enla dita casa los dits honorables consellers volents consultar lo dit senyor Rey e comunicar ab la sua senyoria de e sobre la ordinatió fahedora de la sepultura dela dita senyora e de totes les cerimonies á aquella pertanyents foren personalment ab lo dit senyor e present lo molt Reverent mossen Dalmau Archabisbe de Çaragossa e consellers del dit senyor e cap deson consell explicantli si li plaia assignar certes persones les quals per part sua entreuinguessen ensemps ab ells dits consellers enles dites coses e feta la explicatió desus dita al dit senyor Rey plague á ell e dix als dits honorables consellers que ells ordenassen les dites coses car ell volia que en la forma e manera per ells ordenadora prenguessen fí e fossen á executió deduhides.

E perçó com los primers actes necessaris ala dita sepultura son elegir certes persones los quals depart del dit senyor conuidassen prelats, barons, nobles, cauallers, honorables ciutadans e mercaders de la dita ciutat que fossen ala dita sepultura per çó lo dit dia de disapte á vij del dit mes apres mig dia los dits honorables consellers constituits dins la sala dels cauals del dit palau menor en presentia del dit senyor Archebisbe nomenaren e elegiren

les xij persones deuall continuades per exhigir lo dit acte de conuidar los prelats, barons e altres desus dits per interesser ala dita sepultura lo diluns prop seguent á viiij del dit mes ordenat á fer la dita sepultura los quals elegits e anomanats al dit acte foren vj cauallers e vj honorables ciutadans los quals caualcant ab caparons vestits fessen lo conuit desus dit les quals xij persones lo diumenia apres seguent á viij del dit mes de Juliol á dues tandes çó es tres cauallers e tres ciutadans de part del dit senyor Rey empraren e conuidaren per esser ala dita sepultura lo sendemá çó es lo dit dilluns á viiij del dit mes de Juliol tots prelats, barons, nobles, cauallers, honorables ciutadans e mercaders com se trobaren enla dita ciutat discorrent tota la dita ciutat per carres. E los nomenats e elegits á conuidar son los seguents:

Cauallers

mossen Jaume Alamany de Bellpuig
mossen Luys Agulló
mossen Puiades
mossen Berthomeu de Palou
mossen Matheu Cardona
mossen Françi Dezuall.

Ciutadans

G. Romeu
Francesch de Camos
Baltazar de Gualbes
Pere Merquet
G. dez Soler
Luys Ros.

E seguit lo dit jorn de dilluns assignat á fer la dita sepultura com los dits honorables consellers sabessen que ala solempnitat dela dita sepultura eren estades appellades

les Abadesses e conuents dels monastirs de Valldonzella e la prioresa e conuent dels monastirs de Jonqueres e de Montalegre les quals per la dita rahó eren estades aiustades dins la dita sala de dit palau on ere lo cors dela dita senyora Reyna recordantse los dits honorables consellers dela questió la qual es entre les dites abadesses e conuent del dit monestir de Valldonzella e la prioressa e conuent del monestir de Jonqueres pretenent quiscunes deure anar e obtenir lo lloch pus honorable en processions e altres solempnitats recordantse encara dels debats e inconvenients entre la abadessa e conuent del dit monastir de Valldonzella de una part e la prioressa e conuent del dit monastir de Jonqueres dela part altra en temps passat ja seguits e specialment en lo acte dela sepultura dela senyora Reyna Sibilia relicta del senyor Rey en Pere volents á semblants inconuenients peruehir per lo molt Reverent senyor mossen Dalmau elet de Çaragossa canseller del senyor Rey e per los dits honorables consellers ab enteruenimént de molts honorables ciutadans enla dita sala presents fou desliberat peruehit e ordenat que jatsia les desus nomenades Abadesses prioresses e conuents de st. Pere de Valldonzella de Jonqueres de Montalegre fossen estades appellades ala dita solempnitat dela dita sepultura dela dita senyora Reyna Yolant ara ne de aquí auant no fossen ne anassen en alguna manera ala solempnitat de sus dita e aqualsevol altres solempnitats de sepultures ocorrents de Reys Reginas primogenits e lurs fill e de qualseuol prelats e de totes altres sepultures en les quals en lo temps passat sia estat acostumat esser appellades intibins perpetuament tal llur enterueniment en les dites sepultures perçó en aquestes ordinatió e inhibitió los dits Reverents senyor Archebisbe e honorables consellers no volgueren esser enteses les absolutions les quals per lo clero de la Seu e de les sglesies parrochials e per los conuents dels monastis axí de homens com de dones processionalment se acostumen de fer quiscun dia sobre lo cos com es posat e present enla sala e llochs de ont lo trauen

per portarlo á ecclesiastica sepultura ans semblans absolutions segons es bé acostumat se haien á fer processionalment per quesqun deles dites abadesses prioresses (conuens la dita inhibitió en res no contrestant laqual inhibitió fou notificada ales dites abadesses e prioresses (monies les quals eren aquí presents.

E notificada á ells la dita inhibitió acceptaren aquell; molt pacientment e de continent cessaren es abtenguerer de anar en la sepultura desusdita.

E prouenit á las dites coses los dits honorables consellers no detenint á altres actes vehens que en la sala desus dita on lo dits cos ere appellat per portarlo en la Ecclesiastica sepultura eren presents lo sor. Rey é lo Rey d(Nauarra lo Archebisbe olim de Tarragona elet de Çaragosa lo Bisbe de Vich lo prebost de Paris lo Castella d(Emposta lo prior de Cathalunya e mols prelats baron: nobles homens cauallers honorables ciutadans e mercaders e mols nobles e honorables dones mullers de mol: nonorables ciutadans en la dita sala congregats per esser a la dita sepultura volens donar degut orde á la executió d(la dita sepultura elegiren primerament les xxxvj persone: deuall nomenades per portar lo llit on ere lo cors desus dit axi en la part dreta com en la part squerra comensant á cascunes pars als peus e proseguint vers lo cap e anans primes los que primer son scrits.

ALS PEUS DE LA PART DRETA.

Huguet Fiuavell conseller ters.
mossen Pere Pardo,
G. Romeu
mossen Antich Almugau
G. Dez soler
mossen Joan de Vilamari
mossen Ferrer de la nusa
Gaspar Buçot
mossen Vallgornera

mossen Matheu Cardona
mossen Joan de Barbara
Pere de Malla
mossen Jaume de Tagamanent
Arnau de Viure hoidor de comptes de la deputatió
Francesch de Camos
mossen Garau de Cervelló
lo mestre Racional
Francesch Despla conseller segon

Als peus de la par esquerra.

mossen Bernat Centelles
En Pachs missatger de Mallorques
mossen Franci de Arill
mossen Garau de Palou
Luys Ros
mossen Jaume Alamany de Bellpuig
mossen Barthomeu Castelló
Ferrer de Gualbes
Luys Dezbosch
mossen Jaume March
G. de Vallseca
Andreu Dezvall
mossen Barthomeu de Palou
Bernat Pinyoll oidor de comptes de la deputació
Miquel Dezbosch
mossen Joan Roger de Arill
mossen Palay Unis
missatger de Valencia

E apres la predita ordinatió feta deles dites xxxvj persones e aquelles collocades en llur trast e orde prop lo dit cos estans prets de portar lo dit cos exint la processió de la dita sala los dits honorables consellers colocaren en llurs graus lo dit sor. Rey e lo Rey de Nauarra e totes les altres persones les quals eren en la dita sala per acompanyar lo dit cos e detras aquell sots lo orde seguent ço

es que anassen primerament tots aquells qui fossen do·mestichs e femiliars de la dita quondam senyora don[a] Yolant vestits de sags .

apres anasen los vergues dels dits honorables conseller[s] ab les vergues dresades

apres los portes del sor. Rey

apres los honorables en Pere Dusay conseller quint en Baltazar de Gualbes

apres los honorables en Bernat Turell conseller quart mossen Ramon Boyl camerlench

apres lo honorable en Galceran Carbó conseller prime[r] e mossen G. Ramon de Muntcada camerlench

apres aquel qui aportá la spasa deuant lo sor. Rey

apres lo sor. Rey e lo Rey de Nauarra

apres los uxers del dit sor. Rey .

primer trast {
Apres anaren en lo primer trast lo molt Reveren[t] archebisbe de Çaragoça
olim de Tarragona
lo compte del Portugal
lo prebost de Paris
lo compte de Castro
compte de Pallars
primer missatger del Rey de Xipre
missatger de Venetia
missatger de Genoua
Deputat de Cathalunya
pachs missatger de Mellorques
Joan Fiualler
}

ij trast {
Castellá de Emposta
bisbe de Vich
prior de Cathalunya
Abat de Montserrat
compte de Modica
lo president
messatger de Xipre
mossen Pinyol
compte de Calata moxeta
Joan Ros
}

prior de Hudes
abat de st. Culgat
don Hugo de Cardona
Gouernador de Valencia
iij trast vicicanceller
mossen Francesch Gilabert de Centelles
mossen Galceran de Cenylles
laltre missatger de Xipre
Joan Lull

Abat de st. Feliu
lo vaguer
tresorer
mossen Delmau de Rochaberti
mossen Jofre de Vilarig
iiij trast scriuá de Racional
mossen Ramon Despuiol
oidor de comptes
Joan Buçot
lo secretari

Abat de Amer
mossen Ramon de Pinos
Batle de Bar.ª
mossen Arnau de Vilademany
v trast mossen Ramon de Cabrera
mossen Bernat Albert
mossen Beranguer de Montbuy
Pere Marquet
miser Bonanat p.

prior de sta. Anna
mossen Joan Pardo
mossen Lorach
mossen Luyo de Falces
vj trast mossen Berenguer de Erill
mossen Huc de Vilafrancha
mossen Luys Aguiló
G. de st. Climent

vij trast:
Abat de st. Benet de Bajes
mossen Carroç de Vilaragut
mossen Jaume Pelegrí
Manuel de Muntagut
Font cuberta comenador del Mas Deu
mossen Anthoni Bertran
mossen Ramon de Calders
Miquel de Muntiuich
mossen Pere Gerona

viij trast:
Abat del Stany
mossen Galceran de la Serra
fra Montsoriu
mossen Luys de Recasens
mossen Pere Barutell
Pere Garau consol
mossen Jofre de Ortigues

jx trast:
prior de st. Pau
mossen Bernat Joan
mossen Andreu Barutell
mossen Bernat de Requesens
Bernat Çapila
mossen G. Armangol
mossen Martí Benet de Torrelles

x trast:
Dalmau de Castell Bisbal
mossen Luys Pardo
mossen Ramon de Montoliu
mossen Joan Rocha
G. Dez Torrent

xj trast:
mossen Ribes
Bernat Siruent
mossen G. Almugau
Bernat Fiualler
francesch Çatanti

xij trast:
mossen Martí Pardo
G. de Busquets
Joan de Gualbes procurador
Raphel Ferrer
Andreu de Sors

xiij trast:
Jaume de Sos
mossen Carçola
Joan Porta
Pere Arnau Pol
Joan de Gualbes

xiiij trast:
Pere Torrent
mossen Jaume Calliç
G. Puiada
Galceran Burgues

Apres anaren las donas en lo orde seguent

primer trast:
Dona Sicilia
Dona Joana de Urgell
comptessa de Prades

ij trast:
comptessa de Pallars
comptessa de Tanarca
Dona Sança Ximenis
Dona Aldonsa de Ceruelló

iij trast:
Dona Beatriu de Ceruelló
madona de mossen Beranguer de Vilaragut

Apres foren ordenades moltes altres nobles dones e mullers de cauallers e honorables ciutadans quiscuns segons llur grau.

E com la ordinatió de totes les dites coses fou feta per los dits honorables concellers ans que lo dit cos partís de la dita sala lo honorable mossen Galceran de Sentmanat

caualler lo qual era camerlench de la dita Senyora Dona Yoland leuandse en peus en presentia del dit Senyor Rey e del dit Senyor Rey de Nauarra archebisbe bisbes prelats barons, nobles, cauallers e honorables ciutadans de sus ordenats e altres aqui aiustats en multitut copiosa mostra á ull en publich lo sagell de argent de la dita Senyora ab los quals se segellauen les gracies e prouisions que la dita Senyora feya. E apres premeses algunes paraules molt pertinents e prouocants aplor trencá los dits sagells e aquells sclafá ab multiplicats cops de martell los quals cops durants foren aqui stampats crits plors llamentacions esenglots per la noble dona Eleonor de Ceruelló e per los domestichs e seruidors de la dita Senyora Reyna.

Fetes donchs e acabades totes les dites coses comensá e continuá de exir la processó de la dita sepultura en la manera seguent.

Çó es que per ordinació dels dits honorables consellers aná la lluminaria dels ciris seguents:

Prima los brondons de mossen Galceran de Sentmanat
Apres los brondons dels castellá de Emposta
Apres los brondons de Dona Eleonor de Ceruelló
Los brondons de Valentia
Los brondons de Barcelona
Los brondons del Archebisbe
Los brondons de la Infanta de Castella
Los brondons del Rey de Nauarra
Los brondons de la Senyora Reyna
Los brondons del Senyor Rey
Los brondons del cors

CREUS

Primo la creu de la Seu
La creu de Santa Maria de la Mar
La creu de Santa Maria del Pi
La creu de San Just
La creu de San Pere

La creu de San Jaume
La creu de San Culgat
La creu de Santa Anna
La creu de la Mercé
Las creus del Carme e Agostins
Las creus de prehicadors e frares menors
Apres los preueres de les sglesies parrochials de la dita ciutat
Los frares de la Mercé
Los frares del Carme ab Agostins
Los frares prehicadors e frares menós
E apres los beneficiats e canonges de la Seu
Apres lo bisbe de Barcelona qui celebra les exequies de la dita sepultura
Apres lo cors
E apres tots los desus nomenats en lorde dessus llargament declarada

Exint la dita processó del dit palau on ere lo dit cors passá per la Rogomir. E apres per lo carrer Ampla per los Cambis vells e deuant la sglesia de Santa Maria de la Mar fins al cap del Born e per lo carrer de Muntcada E á la capella den Mercus é per la Borla e per la plassa del Blat e per la plassa de les cols e per la fereneria E finalment entra dins la Seu e posaren lo dit cos en un bestiment de fusta que hauien fet sobre les grases de la capella de Santa Eulalia jus un tuguri ó simbori lo qual hauien fet de draps de or axi dintra com defora e fet aqui solempne offici e sermó lo qual feu mestre Phelip de Malla fo lliurat lo dit cors á Ecclesiastica sepultura en via de comanda en la dita Seu. E romas lo dit cos dessus les dites grases per alguns jorns en los quals foren fets en la Seu alguns aniuersaris per anima de la dita Senyora. E apres fou posat lo dit cors al costat dret del altar maior de la dita Seu. E en la dita forma pres fi la solempnitat de la dita sepultura.

CAP. 16.—Com lo Senyor Rey porta lo standart Real á la sua capitana de la armada.

Dious á vj de Setembre any mccccxxxj lo Senyor Rey feu solempnitat per metre lo astandart en la sua armada en la qual armada munta lo dit Senyor e mossen Ramon de Perellós hi entreuench com á capitá de les mars en la forma seguent:

Primo anauen las trompetes

Item la bandera de Santa Eulalia ab los gamfanons

Item tot lo clero ab llurs capes dor e de seda

Item lo Senyor bisbe de Barcelona ab lo senyor Rey ensemps

Item los ministres del dit Senyor Rey

Item dos araus ab sobreuistes de armes reyals

Item en Bernat Miquel qui aportaue en los brasos lo estandart del visalmirant

Item mossen Gispert de Traguera caualler de Roselló qui aportaue la estandart de mossen Ramon de Perellós capita maior de la armada

Item mossen Huc de Capons caualler de Sagarra qui aportaue lo estandart del compte de Cardona almirant

Item lo compte Joan de Vintimilla qui aportaua la estandart de Sicilia

Item mossen Ramon de Perellós capita desus dit aqui aportaue la estandart reyal e axi partint de la Seu anant per la plaça del Rey á la cort del veguer per lo carrer de la Mar fins á la plassa de la Llotia hon era lo gran cadafal ab dos estandarts grans e iij pochs e de aqui parti lo dit clero e tornassen á la Seu e tots aquells desus dits qui aportauen lo estandart muntaren al cadafal e meteren cascu en son lloch

Item munta lo dit Senyor Rey al dit cadafal on ere son

sitial aperellat apres del estandart maior e ab grans certs salomauen e ab grans sons de les trompetes alsaren tots los dits astandarts

Item lo comit en Masons crida per iij vagades los laus exi com es acostumat

Item lo dit capita tenint en la ma vna bacina de argent hon hauia gran cops de dines llansaren per quatre parts del dit cadafal entre la gent

Item lo dit capita perti del dit cadafal ab tots los trompetes e ministres e feu la via de la taula de acordar e aqui ell romas per acordar gent de armes e balasters hon hauian posats xv milia florins

Item lo dit Senyor Rey sen torna al seu palau hon eren entre las honze e dotze hores

CAP. 17.—De la mostra que feren les galeres.

Diumenge á xviij de Maig any mccccxxxij feren mostra xij galeres que eren en Barcelona ab lo Senyor Rey

CAP. 18.—Com lo Senyor Rey parti de la present platje ab part del stolt.

Illuns á xxvj de Maig de dit any mccccxxxij parti lo Senyor Rey de la plaia dé Barcelona ab iij galeres e á xxviij del dit mes partiren las viiij galeres que restauen fent la via dels Alfaits. E lo dit dia partiren vij naus e lo balaner den Janer que hauia leuat caualls e á ij de juny parti la nau den Pere Çaragosa e foren totes viij naus e feren totes la via de la isla de San

Pere en Sardenya aontse deuia aplagar tot lo dit stolt ab lo dit Senyor Rey

CAP. 19.—Com lo Senyor Rey parti dels Alfaits tirant deuers Mallorca.

Diious á xxviiij de dit mes y any parti lo dit Senyor Rey dels Alfaits ab x galeres e fou á Mallorqua á xxxj del dit mes e á xxx de Maig arribaren en Valentia les v galleres qui eren anades en Portugal per portarhi la Infanta muller de don Enrich.

CAP. 20.—Com lo Senyor Rey parti de Mallorca fent la via de Sardenya.

Diuendres á vj de Juny de dit any mccccxxxij parti lo Senyor Rey de Mallorca e feu la via de Serdenya á la dita isla de San Pere e apres es estat á Horistany e apres feya la via de Castell de Calor

CAP. 21.—De la vinguda del correu de la ciutat que venia de Çaragossa.

Diuendres á xx de Fabrer any mccccxxxiij vingué en Bertran de Tamarit correu de la ciutat lo qual per los honorables concellers era estat tremés á Çaragosa al Senyor bisbe de Graus per que vingués á predicar en la cuaresma en aquesta ciutat

CAP. 22.—Com isqueren las hosts de la present ciutat

Dit dia mudaren lo senyal lo qual era á la plasa del blat (per rahó dels hosts conuocats á requesta del veguer de Ceruera contra..... per rahó com no volien pagar los censals que feyen) al portal de Sant Anthoni e porta lo dit senyal lo honorable en Joan Luys de gualbes ciutada y lo Senyor mossen Joan Saplana regent la vagaria de Barcelona ana ab ell á la part dreta anant al deuant tots los saits á peu e los cap de guaytes á cauall e quatre trompetes caualcant e mols honorables ciutadans e cauallers

CAP. 23.—De la mort del reverent mossen Andreu bisbe de Barcelona

Dimecres á xv de Juliol del any de Nostre Senyor mccccxxxiij en torn dotze hores del dit jorn lo reverent mossen Andreu per la gracia de Deu bisbe de Barcelona detingut de malaltia finí sos dies en lo palau bisbal de Barcelona

CAP. 24.—De la mort de mossen Gualbes conseller segon y de la sua sepultura

Dissapte á xxij de Agost de mccccxxxiij lo cos del honorable en Baltazar de Gualbes conseller segon lo qual lo dia de diious prop pasat hauie finit sos dies fonch soterrat en la sglesia de Santa Maria de la Mar

en la capella de Santa Eulalia en lo vas dels Gualbes fou portat á la sepultura ab penó de quart ab senyal de Gualbes e ab paues de punta e estant lo cos en casa del dit honorable en Baltazar estaue sobre vista sobre lo cos e lo paues e lo pannó als peus e ministrans en la sepultura en Joan Buçot y mols altros

CAP. 25.—De la entrada de mossen Simon Saluador bisbe de Barcelona

Diuendres á xj de Dezembre de dit any entre en Barcelona lo reverent mossen Simon Saluador bisbe de Barcelona acompanyarenlo dos frares menos fins en la Seu los honorables consellers los reverents archebisbe de Tarragona bisbe de Vich abats de Montserrat de San Culgat de Santes Creus y molta altra noble gent

CAP. 26.—Com los consellers prengueren las apostats del castell de Ceruelló

Dijous á xvj de Setembre del any MCCCCXXXIIIJ los honorables consellers tots ensemps anaren al castell de Ceruelló y com foren alli foragitaren e tragueren tota la roba e moble que era dins lo dit castell los dits honorables consellers prengueren les apostats del dit castell e posaren standart e pennó de quarter del senyal de Barcelona en la sumitat de dit castell e feren fer totes cerimonies que en apprehentió de apostats son acostumats fer segons aquestes coses aparen per carta rebuda en poder del discret en Gabriel Canyelles notari dit dia e en

lo depresdinar los dits honorables consellers pertints del lloch de San Vicens terme del dit castell en lo qual lloch dinaren é tornaren en la dita ciutat dexant á Andreu de Oliuella en lo dit castell lo qual hi ha estat los x jorns que la dita ciutat pot tenir de apostats.

CAP. 27.—Com la ciutat trames á mossen Vinyes notari á parlar ab lo Senyor Rey en Sicilia

Dijous á x de Febrer del any mccccxxxv partí en Anthoni Vinyes notari per ordinatió dels honorables consellers e consell per anar á pasar al Senyor Rey en la ysla de Sicilia per hauer e obtenir del Senyor Rey preuisions necessaries á reuocar la donatió que lo dit Senyor Rey hauia feta al honorable mossen Pere de San Climent de la jurisdictió de Badalona la qual lo dit Senyor hauia separada de la vegaria de Barcelona passa ab la nau den Anthoni Selelles torna á xxj de Juny del dit any ab bo compliment de preuisions ab la nau den Antich Fauar ana ab salari de dos florins per jorn e ultra lo salari li fonch pagat lo nolit de anar y tornar.

CAP. 28.—Com lo consell de cent mana pendre mossen Galceran de Requesens balle general de Cathalunya

Dimecres á iiij de Maig de dit any mccccxxxv en hora assats tarda per tal com los honorables consellers hauien consellat al honorable en Matheu Dezuall balle de Barcelona que metes en la presó comuna de Barcelona en Joan Jordi de la Mena lo qual hauie fetes certes nouitats en alguns ciutadans de Barcelona dit

honorable balle metent en executió lo dit consell de consellers en hora tarda manas á la dita presó comuna lo dit Jordi la mena com lo dit balle ab lo dit Jordi pres fos á la dita presó lo honorable mossen Galceran de Requesens balle general de Catalunya se trobas á la dita presó e se digues certes paraules entre los dos balles lo dit balle general tolt furiosament lo dit Jordi la Mena de poder del dit balle de Barcelona per la qual rahó en la casa del consell de trenta se celebra consell de trenta del qual consell isqueren quasi á xj hores de nit e en la dita hora de xj hores fonch cridat e apellat consell de cent jurats per las quatre hores apres miia nit e apres entre les v hores e las vj del diious apres seguent lo dit consell de cent jurats fou celebrat e fonch conclos en lo dit consell que appellat lo dit balle de Barcelona consellassen los dits honorables consellers ensemps ab lo dit consell de cent jurats al dit honorable balle de Barcelona que metes en la presó comuna lo dit honorable balle general e axi fonch mes en executió ço es que los honorables consellers ab xij promens quatre de quiscun stament en companya dels dits honorables consellers en semps ab lo dit honorable balle de Barcelona anaren al palau menor de Barcelona e trobat aqui lo dit mossen Galceran lo dit balle de Barcelona sen mana pres lo dit mossen Galceran lo qual mes en la presó comuna de Barcelona

CAP. 29.—De la mort de la Reyna dona Eleonor relicta del Rey en Ferrando de bona memoria y del aniuersari que feu la ciutat per la dita Reyna.

Dicendres á xx de Janer del any mccccxxxvj hora tarda lo reverent pare en Jesucrist lo Senyor mossen Dalmau de Mur arcabisbe de Çaragoça canseller del Senyor Rey e cap de son consell trames á dir als

uien partir per anar á la Seu los dits honorables consellers foren informats que los dits deputats del general de Cathalunya hauien fets venir tres porters lurs que tenen per executar los deutes del general per anar ab maces alçades deuant ensemps ab los verguers dels dits honorables consellers. E ells sabens certament que tals coses no son acostumades ni may foren fetes tramateren á dir als dits diputats quels plagués que los dits lurs portes no hi anassen e ells haguda deliberatió entre ells respongueren que anarhi deuien e que hi anirien. E aquesta altercatió dura entre ells mes de una hora en tant que los dits honorables consellers ab los promens acordaren que si los dits portes hi anauen ells no farian la dita ordinatió ni anirien al dit aniuersari. E lo dit Senyor Rey de Nauarra informat que en semblants solempnitats e sepultures on los dits honorables consellers acostumen de administrar porters dels dits diputats ni de altres sino del Senyor Rey noy acostumen de anar tramete á dir als dits diputats que donassen lloch en lo dit negoci los dits diputats vehents que los dits honorables consellers no volien supportar que los dits portes hi anassen partiren primes del dit palau y sen anaren á la Seu.

E apres los dits honorables consellers col-locaren en llurs graus lo dit Senyor Rey de Nauarra que era en lo retret de la cambra de paramens e totes les altres persones les quals eren en lo dit lloch e en la dita cambra de paramens del dit palau reyal per son horde e quant lo dit Senyor Rey de Nauarra ensemps ab los altres foren á la dita Seu hauien encesos tots los ciris que eren posats sobre lo dit cimbori ó tuguri e cc ciris negres quiscun de pes de v lliures qui ensemps ab los LX ciris de aquells c qui hauien cremat lo die passat foren posats als costats e dauant la dita tomba e axi mateix en candeleres de fusta que eren baix lla on estan les dones, cremauen c brandons del Senyor archabisbe de Ceragoça ab sos senyals L ciris del bescomte de Illa ab sos senyals L ciris de madama de Nualles ab sos senyals L ciris del bisbe de Vich ab

sos senyals. E dix la missa lo dit bisbe de Vich e feu lo sermó mestre Nicholau quilis del orde dels frares menors. E lo dit Rey de Nauarra offerí un brondó blanch de una lliura ab un florí e los dits archebisbes de Çaragosa e de Lisbona ço es quascu un brondó de mitia lliura de cera groga ab mig florí. E los honorables consellers diputats barons nobles homens cauallers e honorables ciutadans e homes de paratge quiscú un brondonet de cera groga de una quarta ab un croat e tot lo clero e tots los altres axi homens com dones offeriren sengles candeles de cera groga ab iij diners en cascuna e tota la dita offerta pagá lo dit Senyor Rey de Nauarra e lo dit Senyor doná á la sagrastia de la Seu tots los dits brondons del dit Senyor axi del cimbori com dels costats de la dita tomba e los dits archabisbe bisbe bescompte dilla e madama de Nualles de la llur lluminaria donaren á la sagrastia per auinensa la vij • E mentre deyen la missa e abans las sglesies parrochials e los monestis de homens e de dones absolie sobre la dita tomba. E apres dita la missa tot lo clero de la Seu feren solempne absolutió

E apres diious á xxvj del dit mes de Janer de dit any MCCCCXXXVJ los dits honorables consellers en nom de la dita ciutat feren la solempnitat del aniuersari que era estat desliberat de fer segons demunt appar per la dita ciutat per anima de la dita Senyora lo qual aniuersari fou fet en la forma seguent

Çó es que lo dit Senyor Rey de Nauarra fou suplicat per los dits consellers que aquell dia del dit aniuersari los dits draps de ras que eren entorn lo altar maior de la dita Seu romanguessen en lur lloch e lo tuguri ó capell ardent e lo llit de posts ab la tomba que romanguessen en llur lloch trossos lo aniuersari fahedor per la dita ciutat fos celebrat e lo dit Senyor o atorgá graciosament per que fou posat per part de la dita ciutat deius lo dit cimbori ó capell ardent un sobrecel de bocaran negre ab un senyal gran de la dita senyoria al mig. E iiij senyals de la ciutat çó es hu á quiscun cantó e quescú dels dits v

senyals estaua al mig de un bell taxell obrat de fulla dor de luca. Item foren posats en lo dit tuguri iiij touallons de terçanell negre ab xxxx senyals çó es xx de la dita Senyora é xx de la dita ciutat e sobre lo dit capell ardent foren posats CCLXX ciris negres quescú de pes de iij lliures ço es un alt al mig e un en quiscun cantó e iiij ciris quiscú de pes de iij lliures que foren posats en los canalobres del altar maior. Item c brondons de cera groga de pes quiscu de v lliures ab ij senyals de la ciutat ço es hu alt e hu baix foren posats á les bandes e deuant la dita tomba fou posada una tela de drap de lí la qual presté lo Regent la sagrastia e sobre aquella fou posat un bell drap dor vermell imperial ab orles de terçanell negre ab xiiij senyals vij de la dita Senyora e vij de la ciutat lo qual per la dita ciutat fou donat á la dita Seu per rahó del dit aniuersari e sobre lo dit drap fou posada la dalmatica e lo pom e lo ceptre e manipla que seruiren al aniuersari fet per part del dit Senyor Rey de Nauarra los quals dalmatica pom e ceptre lo dit Regent la dita sagrastia prestá per lo dit aniuersari. Item hi fou posada una corona de or la qual fou llogada den Tenyars argenter per ij florins. E dit la missa lo bisbe de Vich e feu lo sermó mestre Joan de Vilallonga del orde del Carme al qual foren donats per caritat iij florins. E al dit aniuersari foren conuidats de part dels dits honorables consellers lo dit Senyor Rey de Nauarra que fou supplicat que hi fos e los dits arcabisbes de Çaragossa e de Lisbona e la altra nobla gent que foren pregats que hi fossen als quals fou donat per part de la dita ciutat per oferir á la missa ço es al dit Senyor Rey de Nauarra un brondó de cera blancha de una lliura ab un florí e als dits archebisbes á quiscú un brodó de cera blancha quiscú de pes de viij onsas ab mig florí á quiscú e als dits honorables consellers e á alguns notables homens e á iiij canonges qui aportauen brondons ab capes tots ab nombre de xxxxiij fou donat á quiscú un ciri de cera blanca de pes de miia lliura ensemps ab mig croat. E á tots los altres qui per rahó del dit aniuersari eren

venguts á la dita Seu axí com dones á quiscú una candela de cera groga de valor de ij dines ab un diner menut. E axí abans de la missa com durant la celebratió de aquella les iglesias parrochials e los monestirs axí de homens com de dones uns apres de altres absolien sobre la dita tomba. Item foren donats al maner de la Seu per distribuirles entre lo clero de la dita Seu lo die del dit aniuersari xj lliures. Item foren donats als monios per tocar los senys per rahó del dit aniuersari ij lliures iiij sous. Item lleuá la offerta dels diners iiij lliures xij sous. Item foren les candeles que foren offertes ultra los ciris blanchs demunt dits xxxxij lliures de candeles de ij diners la peça.

CAP. 30.—De la benedictió de les benderes de la armada que lo general de Catalunya fa contra genouesos.

Dilluns festa del beneuenturat mossenyer Sant Jordi ques comptaua á xiij del mes de Abril de dit any mccccxxxvj se feu solemnitat de la benedictió de les banderes deuall designades per rahó de la armada que deuen fer contra genouesos les viiij persones deputades per los tres braços del principat de Cathalunya en las corts generals, les quals la Senyora Reyna com á lochtinent del Senyor Rey pochs dias ha passats ha celebrades en la vila de Monzó ço es les viiij persones deputats á fer armada contra genouesos per los dits tres brasos del principat de Cathalunya de x galeres e vj naus armades de homens darmes ballestes mariners e galiots de la qual armada fou elegit capitá lo noble baró don Bernat Joan de Cabrera compte de Modica per ço per dar execució á la dita armada dit dia se feu solemne offici de la benedictió de les banderes e standars qui deuien esser posades en la plaia de la mar per acordar gents á ops de les x galeres e vj naus armades lo qual feu lo dit Reverent bisbe de Bar-

celona fou preparat dins la capella de Santa Eulalia á f
lo dit offici lo dit compte de Modica capitá certificat q
les dites viiij persones per rahó de certs actes que haui
trobats hauien desliberat que lo standart del compte
Cardona almirant anás e fos posat primer que no aquell d
dit compte de Modica capitá acordá ques partis de la di
Seu e sen fahers portar lo dit seu standart e que no fos
lo dit acte e axis ho feu de fet e per aquella rahó lo
Senyor bisbe instants y requerints los altres dels dits vi
precehí á beneir les banderes e standars seguents ço es
bandera de San Jordi e la bandera Reyal e los standa
del almirant e visalmirant la qual benedictió feta encon
nent les dites banderes e standarts foren portades e po
tats en la dita plaia de la mar en la forma e manera s
gons se conte en laltra benedictió en actes.

CAP. 31.—De un aniuersari que feu celebrar la Rey dona Maria en lo monastir de San Francesch per anima del compte de Foix que poch hauia que era mor

Divendres á xxv del mes de Maig de dit an mccccxxxvj la Senyora Reyna dona Maria ben
uenturadament regnant fou celebrat un aniuersa
en la sglesia del monastir dels frares menors de aques
ciutat pera anima del compte de Ffoix marit de la nob
dona Joana que fou filla del compte de Urgell del qu
pochs dies ha vingué nova que era mort e fou posada
cap del cor de la dita sglesia de frares menors una toml
sobre posts no molt altes e sobre aquelles matalass e
mig la tomba e de sá e dellá sobre les dites posts draps
or e sobre la dita tomba un drap de or ab orles de terç
nell negre e dalt ere posat un sobre cel de drap de or t
pla ab manera de sobrecel de cortines lo qual sobrec
staua peniat en una corda que estaua alt en la volta de

sglesia e al entorn de dit sobrecel eren posats touallons de terçanell negre ab senyals dels dits Senyors e Senyora e del dit compte e al mig del sobrecel un gran senyal del dit compte cosit en aquell e dalt á les orles del cor foren posats L brondons de cera groga ab senyals del Senyor Rey e de la dita Senyora e apres hi foren posats xxx brondons tots negres de la Senyora Dona Sicilia de Cabrera tia de la dita Dona Joana muller del dit compte e foren negres per ço com ella dita Dona Sicilia en lo dit aniuersari representaua la dita Dona Joana. E axi mateix hi foren posats xxv brondons no ennegrits de Dona Maria Sanxis de Nualles. E al dit aniuersari foren appellats lo dia passat per ij cauallers e iiij homens de paratge anant á cauall ab gramalles e caparons negres sens vestir los caparons de part de la Senyora Reyna los honorables consellers diputats bisbes abbats barons nobles cauallers honorables ciutadans e homens de paratge que fossen á la dita sglesia de frares menors per fer honor al dit aniuersari e de fet hi foren ab la dita Senyora Reyna e axi mateix hi foren alguns frares dels altros monestirs sens venir processionalment per fer lo offici ab los altres e moltes monias per feri hi honors ensemps ab les altres dones notables de la ciutat quei foren presents e á la missa feu lo sermó mestre Nicholau quilis del dit orde de frares menors.

CAP. 32.— COM LA SENYORA REYNA VA ANAR EN CONCELL DE CENT Y FEU ALLÍ CERTES PROPOSICIONS Y LO QUE SEN DESLIBERÁ.

DIVENDRES á xv de Mars any de la natiuitat de Nostre Senyor MCCCCXXXVIJ fou celebrat consell de cent jurats en lo qual fou present la Ilustre Senyora Dona Maria muller del magnifich e poderós Senyor don Alonso per la gracia de Deu Rey de Aragó vuy bene-

uenturadement regnant la qual proposá en lo dit consell com lo dit Senyor que es en lo regne de Napols está en fort gran perill de sa persona perque pregaua lo dit consell que axí com aquesta ciutat per sa usada naturalesa ha acostumat de fer serueys al dit Senyor que ara lin vullen fer un ço es que si las corts les quals la dita Senyora selebre als cathalans en aquesta ciutat dilataua de fer donatiu ofer armada en favor del dit Senyor que la dita ciutat vulla socorrer e donar á la dita Senyora xx milia florins per fer socors de armada per defensió de la persona del dit Senyor. E encontinent li fou respost per lo honorable mossen Juan Buçot conseller primer aquest any que lo dit consell desliberaria en les coses contengudes en la dita propositió E apres seria respost á la sua senyoria per part de la dita ciutat e de continent la dita Senyora se pertí de dit consell e sen aná. E romas lo dit consell que concordablament *nemine discrepante* concordá que no era espedient en alguna forma que la dita ciutat donás á la dita Senyora los dits xx milia florins per moltes rahons e entre les altres car no es acostumat que lla on lo Senyor Rey celebra corts en Cathalunya que per aquella rahó per la qual principalment les dites corts se celebren que la dita ciutat fassa algun donatiu al dit Senyor e vuy sia lo cas semblant e axí per aquesta rahó com per altres lo dit consell desliberá de no fer algun donatiu e ordená lo dit consell que los honorables concellers ab aquelles millors paraules que poran donan resposta á la dita Senyora de la deslliberatió de dit consell com está dit.

CAP. 33.—En ques tracte com nos pogué fer la professó de Corpus lo dia de Corpus per causa de fanchs.

Dijous á xxx del mes de Maig de dit any MCCCCXXXVIJ nos poch fer la professó de Corpore Christo ni portar lo cos de Jesu Chrisch per la ciutat per ço

com dos dies avans plogue molt e eren grans fanchs. E per tant la dita professó fou prorrogada al diumenge seguent ques comptaua á ij de Juny del dit any e los honorables consellers no anaren á la Seu á les vespres lo dimecres segons era acostumat ni al offici al diious mes anaren á les vespres lo disapte prop seguent ab trompas acompayants de promens segons es acostumat e lo diumenge fou feta la professó e solemne offici en la forma acostumada. E la dita Seu romas tota empaliada del diious tro al diumenge per tot lo jorn e foren dites les matines del diumenge al dissapte e apres vespres.

CAP. 34.—Com se tingue consell de cent per á prouehir que fossent preses quatre naus de genouesos que robauen per la costa y fou hi la Senyora Reyna.

Diious á iiij de juny de MCCCCXXXVIIJ en la nit vingue nova de Palamós dels jurats de la dita vila als honorables consellers com lo die mateix en hora de alba en las mars de la dita vila vers les Formigues eran stades vistes iiij grans naus de genouesos e de continent los dits honorables consellers se aplegaren á la Casa de la Ciutat e aplegaren consell de algunes notables persones e fou proeuehit que fos trames de continent un lleut per auisar les isles e un correu per terra per auisar la costa vers Tortosa e per lo matí que fou diuendres á v del dit mes de Juny los dits honorables consellers foren á la dita Casa de la Ciutat e aplegaren consell de notables persones sobre lo dit feu e fou desliberat que aquell dia mateix lo despres dinar fos celebrat consell de cent jurats e de fet fou cridat per tots los Cent jurats á la una hora apres mig jorn fossen a consell á la dita Casa de la Ciutat. E la Senyora Reyna envia á dir als honorables consellers com ella volia venir al dit consell e per aquella rahó fou posat en

lo lloch acostumat ço es deius les images de Santa Maria de San Andreu e Santa Eulalia lo drap de or antich ab les orles de cetí blau ab senyals de la ciutat lo cual se acostume de posar com lo Senyor Rey ve al dit consell e al bancal pus prop dos bancals verts ab senyals de la dita ciutat e sobre aquell un altre coxi ab senyal de la ciutat al mig per ço que la dita Senyora hi tingues los peus e en aquell bancal mateix a la part dreta foren posats dos coxins de seda un vermell e altre vert per ço que hi saguessen lo archabisbe de Ceragosa conseller del Senyor Rey e lo bisbe de Leyda que deuia acompanyar la dita Senyora e per terra foren posats v draps vermells ab senyals de la ciutat qui son appellats sobre atzembles. E aplegat lo dit consell quant la dita Senyora vench á cauall acompanyada dels dits archebisbe e bisbe e de altra nobla gent los dits honorables consellers acompanyats de alguns notables ciutadans isquerenli á la porta de la dita Casa de la Ciutat e ferenli reuerentia e metentse primes ab los altres la dita Senyora al mig dels dits archebisbe e bisbe sen puya á la dita casa de Cent jurats e un de sos seruidos hac portat dos coxins de bellut vermell e foren llauats los coxins de la ciutat qui deuien seruir á la dita Senyora e foren hi posats los dits dos de vellut e la dita Senyora se assegué en lo dit lloch acostumat e á la part dreta segueren los dits archebisbe e bisbe e apres lo compte de Prades e per terra deuant la dita Senyora seyen mossen G. de Vich e molts altres curials e les donzelles seyen á la part dreta per terra. E la dita Senyora Reyna proposá lo fet de les dites iiij naus persuahint lo consell que attes que los genouesos eren enemichs del Senyor Rey e de tots sos vassalls per mols esguarts los quals serien llarchs descriure e hauien tanta de audatia que eren vinguts tan prop de aquesta ciutat e attes que assi hauia tres naus quasi armades e ij galeres groces que la ciutat per la naturalesa que hauia al Senyor Rey e que en semblans e maiors fets ho hauia mostrat ella pregaua e exhortaua lo dit consell quey fes la prouisió que si mareix e apres lo

dit Senyor archebisbe en nom de la dita Senyora feu aquella matexa persuasió estanentla ab pus llargues paraules. E apres lleuás mossen Huc Fiualler e inclinat primer lo un genoll en terra se lleua de pues ab paraulas pertinents respós á la dita Senyora que sobre la propositió per ladita Senyora feta lo consell hi desliberaria e que Deus migensant hi faria tal prouissió que seria á llahor de Deu honor del Senyor Rey e profit de la cosa publica e la dita Senyora replicá que ella sen deuellaria en la casa de xxx que esperaria la desliberatió de dit consell e de fert ella ab tots aquells qui eren vinguts ab ella sen deuallaren baix en la dita casa de xxx e los dits honorables consellers ab los dits notables ciutadans la àcompayaren tro sus á la casa fora de Cent jurats e ella los maná que sen tornassen al consell lo cual apres fou celebrat e fou desliberat e conclós que lo dit fet fos remes als dits honorables consellers ab consell de xxiiij promens de tots estamens per ells elegidors de continent avans que dit consell se desplagás los quals apres repostassen la llur desliberació al dit consell. E de fet los dits consellers sen anaren á la taula que es en la dita casa de Cent jurats e feren electió dels dits xxiiij la qual fou publicada en lo dit consell e apres los dits honorables consellers acompanyats dels dits notables ciutadans sen deuallaren á la dita Senyora Reyna e ferenli relatió de la dita desliberatió del dit consell e despres tornarensen dalt en la dita casa de Cent jurats e romangueren ab ells los dits xxiiij tots los altres del dit consell sen anaren e axi mateix la dita Senyora ab los dits archebisbe e bisbe e altres qui la hauian acompanyada sen anaren al palau reyal.

CAP. 35.— COM VINGUE NOUA QUE LO INFANT DON PEDRO ERA STAT MORT EN LO SITI DE NAPOLS E LO ANIUERSARI QUE LA CIUTAT LI FEU PER LA SUA ANIMA.

DIMARTS á xxv de Noembre del any MCCCCXXXVIIJ hora tarda arribaren dues galeres de mercadaria de les parts lleuant les quals patronaiauen ço es la una en Nicholau Cantó e laltra en Ramon Amat mercaders e passants les dites galeres per Caller forenlos lliurades lletres les quals hi hauia portades un rampi que era vingut de Napols aon es lo Senyor Rey entre les altres hi hauia una lletra dresada als honorables consellers la qual los tramatia los honorables mossen Joan Lull maior de dies e mossen Bernat Çapila qui son ab lo dit Senyor per missatges de aquesta ciutat ab la qual lletra entre les altres coses informauen los dits honorables consellers com á xvij de Octubre proppassat lo Serenissim Senyor Infant don Pedro frare del Senyor Rey e fill del Senyor Rey en Ferrando de bona memoria era mort per cop de bombarda en lo siti que lo dit Senyor Rey tenia deuant la ciutat de Napols per pendre aquella per força de armes. Lo aniversari que li fonch fet en la Seu de Barcelona se feu com lo que feren per la anima de la Senyora Reyna Eleonor en cartes y també feu la Senyora Reyna un aniuersari lo dia abans que no los consellers.

CAP. 36.—DE LA MORT DE LA INFANTA DONA CATHERINA MULLER DEL INFANT DON ENRICH GERMANA DEL SENYOR REY.

DISAPTA á XXIIIJ de Octubre del any MCCCCXXXVIIIJ los honorables consellers reberen letra del discret en Barthomeu Sellent scriua del Senyor Rey ab la qual los certificaua com á xx del dit mes la inclita Infanta

dona Catherina muller del Senyor Infant don Enrich frare del Senyor Rey vuy beneventuradament regnant e la qual era germana de la dita Senyora Reyna era morta en Çaragosa de Aragó de part parint un fill mort. E aprés dilluns a xxvj del dit mes los dits honorables consellers aplegaren consell de alguns notables ciutadans en la Llotia hon eren los dits honorables consellers per vendre las imposicions. E haguda primerament informatió per los actes continuats en lo archiu de Casa la Ciutat com noy ha continuada sepultura de muller de fill de Rey sino una de la muller del Infant en Joan Duch que era primogenit fou aquí desliberat e conclós que si la Senyora Reyna scriuia de la mort de la dita Senyora Infanta als dits honorables consellers que li fos fet un aniuersari per part de la dita ciutat semblant de aquell que la ciutat feu per lo Senyor Infant don Pedro fill del Senyor Rey en Ferrando de bona memoria e germá del Senyor Rey vuy benauenturadament regnant empero fou desliberat que jatsia la donchs los honorables consellers e llurs vergues se vestissen de gramalles e caparons de drap negre de bon tint que ara nos vestissen. E apres dimars á xxvij del dit mes de Octubre los dits honorables consellers reberen una letra de la dita Senyora Reyna la qual es del tenor seguent ço es lo sobrescrit

Als amats fels nostres los
conselles e promens de la
ciutat de Barcelona

E de part de dins la dita lletra es del tenor següent

La Reyna

Promens per tal com á la bona efectió e voler que havets al Senyor Rey e á nos pertany que tots los casos e successos axí de aduersitat com de prosperitat vos sien manifestats per ço ab dolor del cor e abundancia de llagrimes vos notificám com la inclita e magnifica Infanta dona Catherina de gloriosa mamoria nostra molt cara Senyora rebuts ab molt gran deuoció e humilitat los sancts sagraments de Santa Mare Iglesia en lo dia de ayr en hora de

vespres apres que hagué parit un fill mort passá de esta vida en laltra com á catholica e verdadera cristiana. Aquest tant dolorós e trist cas vos denunciam per tal que segons vostra bona e loable costum axí en deuotes orations per la anima de la dita defunta com en nostres tribulacions per piadosa compasió vullats participar dat en Çaragoça á xx dies de Octubre any MCCCCXXXVIIIJ.

LA REYNA.

E rebuda la dita letra fou aplegat consell de alguns notables ciutadans en la dita Lotia e llegida primerament la dita lletra fou desliberat e conclós que fos fet en la Seu de Barcelona un aniuersari per par de la ciutat per anima de la dita Senyora Infanta segons que fou fet per lo Senyor Infant don Pedro segons en aquel se conta en lletras.

CAP. 37.—Del recibiment que los concellers feren a don Joan de Cleuas y de la collació que li fonch donada en Casa la Ciutat.

Diumenia á les xj hores ques comptaua x del mes de Janer any MCCCCXXXX vench als honorables consellers un heraut de part de la Senyora Reyna de Nauarra e ab una letra quels porta de la dita Senyora ab son sagell sagellada lo sobrescrit de la qual era del tenor seguent:

A los bien amados e deuotos nuestros los concelleros de la ciudad de Barcelona:

E de part de dins la lletra era del tenor seguent:

LA REYNA DE NAUARRA.

Honorables e bien amados nuestros porque es vuestra loable costumbre de fazer honor e buen acullimento a

strangeros specialment a persones insignes vos certificamos como el egregio e muy amado cosino nuestro don Joan de Cleuas hermano de nuestra muy cara y muy amada fija la princessa, el qual es venido en este nuestro reyno por acompañar a la princessa su germana quando agora vino por solempnizar las bodas con el príncipe su marido nuestro muy caro e muy amado fiio primogénito e heredero se torna en su tierra e passa por essa ciudat por ver la dita ciudat e sus noblesas por la gran fama que de ella ha oido si vos rogamos effectuosamente que por honor e consideracion nuestra el dicho nuestro cosino sea por vosotros bien recebido e trobe en esa ciudad aquell buen acullimiento e honor que de vosotros confiamos e somos cierta que vosotros sabeys ordenar y fazer en manera que conosca que por honor nuestra li es feta buena fiesta e essas partidas e sera cosa que mueho vos agradaseremos. E si coses algunes por honor desa ciudat e vuestra cumple que nos fagamos de bona voluntad seran cumplides. Et sia el sant spiritu vuestra pretention continua. Dada en nuestros palacios de Tafalla á dos dias de Janero anyo MCCCCXXXX.

BLANCA.

E legida la dita lletra per los dits honorables consellers tantost aquel die mateix al despresdinar aplegaren consell de algunas notables persones pochs en nombre ja com se regirien en los dits affers e fou desliberat que attes que lo dit Don Joan de Cleuas no es Rey ni fill de Rey los dits consellers nol isquen a rebrel com no haien acostumat de exir sino per Rey o fill de Rey pero que attesa la lletra de la dita Senyora Reyna de Navarra, e attes encara lo acostament que lo dit Don Joan de Cleuas ha ab la dita casa de Nauarra fou desliberat que de part dels dits honorables consellers sien pregats tots los ciutadans e mercades que lo jorn que lo dit Don Joan entrara en la ciutat lo isquen á rebre e que lo cendama que sera entrat los honorables consellers acompanyats de promens lo vagen a visitar a la

sua posada. E que apres que iiij notables ciutadans lo acompanyen per la ciutat e per mostrarli aquella. E aximateix que lo jorn que sera en la Casa la Ciutat li fos feta una bella collatio de beure ab diuersos confits axi crostats com alexendrins.

E succesiuament dilluns apresdinar á xj de dit mes y any lo dit Don Joan de Cleuas entra en aquesta ciutat al qual isqueren moltes e diverses persones a rebrel e ferli honor e entra per lo portal de Sant Anthoni e dret cami sen vench a la plaça de Sant Jaume e apres gira per lo carrer de la Diputatió tenint son cami a la Cocorella tro sus a la casa de mossen Francesch Dezpla en la casa del qual posa lo dit Don Joan de Cleuas.

E lo cendema que era dimars a xij de dit mes y any los honorables consellers acompanyats de honorables ciutadans anaren visitar lo dit Senyor Don Joan mencionantli com hauien hagut gran plaher de la sua uinguda la qual los era estada notificada per la Senyora Reyna de Nauarra e que la ciutat axi per raho del dit Don Joan com per lo acostament que hauia ab la casa de Nauarra qui es molt acostada ab la casa de Aragó era presta e aparellada de ferli aquells pahers e serveys que posquen e a ell fossen plassens e ell regrecia molt.

E de continent li foren assignats los honorables
Mossen Farrer Nicholau de Gualbes.
Mossen Joan de Marimon.
Mossen Pere Dusay.
Mossen Bernat Turell.
per acompanyarlo per la ciutat e mostrarli aquella e apres fou desliberat que diious primer vinent fos feta al dit Don Joan en la Casa de la Ciutat e per aquestes coses fou un memorial als honorables mossen Arnau Pol e en Bernat Ferrer obres e un altre memorial al honorable en G. Gerona clauari los quals son del tenor seguent.

MEMORIAL DELS OBRES.

Primeramen que fasen adobar e metre apunt lo tinell e que haien toualles per cobrirlo.

Item que fassen traure les scons e banchs de la casa de consell de C jurats e quels fassen metre a casa den Pere Ribalta que fou den Francesch Foix.

Item que fassen parar tota la ciutat mentre lo dit Don Joan i sia ço es draps botigues argentes e altres menestrals.

Item que haien bancals e draps de peus e metre a punt la dita casa de C jurats e que haien los homes del mur per aiudar e posar los dits draps e bancals.

Item que fassen metre a punt la aguila e donar carrech anen Tarrega frener per portarla.

Item que haien carrech de argent e toualloles.

Item pues e culleras de argent per meniar gingebre vert.

Item secretaris per tenir les antorxes.

Item dos coxins.

Item que haien lo canalobre de la Seu o den Francesch Formos per posarlo en la casa de c jurats com ya en la dita casa ny hauia un altre.

Item xxxx bacines.

Item copa cubertada e pitxer per lo dit Senyor Don Joan de Cleuas.

Item xxxx copes.

Item xxxx cetrots.

Item iij conçhas grans ij per lo tinell e una per lo rebost.

Item cantes per tenir aygua.

Item que diguen an March farrer spaser que esta fora lo portal de la Bocaria que ell ab deu ab instruments de corda vestits de camis e ab las caras e ales dels angels sian prets la dita jornada.

Item que digan an Anthoni Gras trompeta de la ciutat que ell ab v altres trompetes ab pannons e sobrevistes de la ciutat sien prests la jornada de la collació.

Item que haien una lliura de beniuhi per perfumar la casa de c jurats e les bacines e toualloles e quey haie pahuets.

Item que empren los monestirs de Pedralbes de Sant Pere de Valldonzella de Jonqueres e de Santa Clara que fassen entre tots cc rams de barbari e de violes boscanes que sien perfumats e que sia fet vn pus aventaios per donarlo al dit Don Joan de Cleuas del qual fou donat carrech al dit monastir de Pedralbes.

Item que haien dels dits monestis ço es de quescu vn brocal daygua ros e quel offir en paga de tot si lan volran.

Item que haien xx almorratxes domesquines e que sien omplides de aygua ros e apres que sien donades als pus avansats de la companya de dit Senyor Don Joan e que de la aygua ros mesclada ab aygua de font sia donada per aygua mans á la fi de la collació.

MEMORIAL DEL CLAUARI.

Primo que fasse fer citronat.	j quin.
Item confits daurats.	mig quin.
Item manus christ.	mig quin.
Item pinyonada mig daurada. . . .	mig quin.
Idem gingabrons é canyallons. . . .	mig quin.
Item amelles é pinyons.	mig quin.
Item batafalua.	mig quin.
Item gingebre vert.	iij rob.
Item pomes confites.	j rob.
Item peres cindicat.	j rob.
Item carabasat codonys.	j rob.

Item x parells de entorxes per ço que ni i haje si lo vespre venia quiscuna de pes de vj lliures.

Item xv lliuras de entorxetes per los canalobres é per servir.

Item vna somada de maluesia.

Item ij somades de vi moscat.

Item v cortes de vin merua.

Item que lo dit clauari digue als taules de la taula de la ciutat que quescun jorn mentre lo dit Don Joan de Cleues sia en Barcelona posen en la dita taula molts florins e molts croats.

Memorial dels vergues que appelen los seguens.

Mossen Bernat Turell sie emprat per maiordom.

Mossen Jaume Çapila per servir de copa lo dit Senyor D. Joan.

Lo honorable en Joan Lull fill den Joan per servir de botaller.

Los honorables mossen Matheu Dezsoler e en Franci Carbó per portar las bacines dels confits per lo dit senyor Don Joan

Los honorables en G. Gerona clauari		guardes del rebost.
Jaime Dezquer Nicholau Ferrer Ramon Amat	racionals de la ciutat	

G. Martina Joan Bach	guardas del tinell.

Guarda de la primera porta Berenguer sabater farrer e afinador per la ciutat e que li aiudan aquells que ell elegira.

Guarda del cap de la scala Pere Tarosco fuster de la ciutat ensemps ab aquells que ell se elegira.

Y mes elegiren LXVIJ ciutadans y mercades per donar a beure y portar les bacines.

E successiuament diious á XXIIIJ de dit mes y any fou feta la dita collació en aquesta forma ço es que lo dit Senyor Don Joan de Cleuas fou despres dinar a iij hores ab sa companya ab los dits honorables ciutadans qui han carrech de acompanyarlo per la ciutat sen vench a la Casa de la Ciutat per veure aquella. E quant fou descaualcat fora lo portal de continent VJ trompetes qui eren dalt en lo primer claustro comensaren de trompar e los honorables consellers acompanyats dels honorables ciutadans isque-

ren de la casa del consell de trenta e ferense al dit Senyor Don Joan tro sus a mig pati e fentli reuerentia inclinant la testa li mostraren la dita casa de dita ciutat ço es que feren entrar en la casa del consell de xxx e en lo verguer e apres precehint las ditas trompetas qui ja eren dalt segons es dit lo feren puiar en la casa del consell de c jurats la cual era empaliada de draps de peus vermells de la ciutat e ab senyals de aquella e los sitials plens de bells bancals que eren stats manlleuats de diverses gens e axi mateix de fora la dita casa de c jurats en lo claustro eran posats diversos banchs ab banchals sobre aquells e en lo claustro que es sobre lo portal maior al mig de les duas finestres fou posat un tinell de molt argent e molt bell lo qual hi hauia prestat en Bernat Blasco argenter e apres de aquell vers lo claustro pus ensa fou posada vna gran taula hont estaba lo argent que hauria de servir. E en la dita casa de consell de c. jurats en lo banch on sehien los honorables conselles vers lo mig jorn on era estat posat un coxi cobert de drap dor on segué lo dit Senyor Don Joan é en laltro banchal desus dit senyor era stat posat un altre semblant coxi los quals dos coxins foren manlleuats del honorable mossen Huch Fiualler e als peus del dit Don Joan fou posat un coxi cubert de drap de seda ab senyal de la ciutat qui es en la casa del racional é assagut lo dit Senyor Don Joan de continent los honorables hobres ensemps al sos adiunts feren seure de sa e de lla del dit senyor Don Joan los honorables consellers absent empero lo honorable mossen Bernat Fiualler qui era malalt e axi feren seure los honorables ciutadans é caualles e los gentils homens del dit Senyor Don Joan mesclats.

E apres que los demunt dits foren asseguts lo honorable mossen Bernat Turell qui era maiordom feu portar los confits alexandrins ço es que mossen Mateu Dezsoler porta primer una bacina per obs del dit Senyor Don Joan e per ço cessa del carrech que havia lo honorable Francesch Carbó e apres vingueren los altres baciners segons llur orde. E precehints lo entremés del águila e x. sona-

dors de instruments de corda vestits de camís e ab cares diademes e ales dels angels e precehints apres lo dit maiordom e los honorables hobres e llurs adiunts qui feren posar las toalloles comensant á vna part al dit honorable mossen G. Dezsoler e a laltra part al dit honorable mossen P. de Malla. E fet lo tast per lo dit maiordom en la bacina que aportava lo dit mossen Mateu Dezsoler la qual era per lo dit senyor don Joan lo dit senyor comensa de meniar dels confits e prosseguint tots los altres. E lo dit maiordom pres en la ma vna touallola de seda que apportave al musclo squerra lo dit mossen Mateu Dezsoler é aquella acosta al dit senyor don Joan e torcassi la ma e la bocha e apres lo dit maiordom la torna al dit mossen Mateu Dezsoler. E los dits sonadors sonaven e la dita aguila anava una amunt e altre avall per la dita casa de c jurats. E com hagueren meniats dels dits confits procehints los dits maiordoms hobres e adiunts les dites bacines foren tornades á la casa del archiu on son conseruats los llibres de la taula qui es sobre lo pati a vn cap de les claustres devant lla on eren posats los tinells de la qual casa fou fet rebost per aquesta rahó. E axi mateix sen isqueren los dits aguila e x sonadors e apres lo dit maiordom feu portar á beure ço es que mossen Jaume Çapila porta vna copa cubertada per obs del dit senyor don Joan en Francesch Trilles pres lo picher per servir de botaller per ço com lo honorable en Joan Lull quin deuia servir no si troba e successivament vingueren tots los altres qui eren asignats per donar a beure quiscu ab vna copa de vi e pitxer de aygua. E precehints los dits aguila e x sonadors e apres precehins los dits maiordom hobres adiunts per orde entraren en la dita casa de c jurats. E fet lo tast per los dits e coper e botaller donaren a beure de vi de malvesie al dit Senyor Don Joan e per conseguent tots los altres é per la forma demunt dita foren donats e distribuits los confits de sucre crostrats demunt en lo memorial del clauari mencionats e apres fou donat á beure del vi moscat e en semblant manera fou donat de la maluesia. E

per la finestra de la casa on era lo rebost foren llansats diversos confits als mossos e altres gens qui eren devant lo pati de Casa la Ciutat. E apres foren portades v bacines molt noblament enramades ab diversos rams qui havien fets los monestirs demunt dits los quals rams foren distribuits donantne vn que era pus bell al dit Senyor Don Joan e als altres qui aqui eren e apres de açó diversos ciutadans e cauallers e altres de la companya del dit Senyor Don Joan a so dels instruments que sonauen dels dits angels dansaren devant lo dit Senyor. E ell mateix se lleua dues vegadas a densar. E fetes les dites danses lo dit Senyor Don Joan sen volch anar e de fet se lleuaren tots den peus e precehint les trompetes ell sen devalla ensemps ab los honorables consellers e altres de la companya del dit Senyor Don Joan. E los dits honorables consellers e altres ciutadans lo acompanyaren fins prop la porta forana e lo dit Don Joan pres llur comiat e anassen á la posada acompanyat dels dits honorables iiij ciutadans que han carrech de acompanyarlo per la ciutat.

CAP. 38.—Com la bandera de la ciutat fou posada en la plassa del blat.

Dimars á xxvj de Setembre any mccccxxxxj de manament del honorable en Jofre Siruent balle de Barcelona fou posada la bandera de la ciutat á la plassa del blat per rahó del somatent es mes contra lo balle de Guimerá que es de don Phelip de Castra e fou hi posada en aquesta forma que lo dit mossenyer lo balle la feu portar á vn home plegada e quant fou á la dita plassa feula desplegar e posar en la dita plassa e lo dit somatent era estat tret per rahó de cert bastiar de carnicés de Barcelona que era estat pres y aturat per lo dit balle de Guimerá.

CAP. 39.—COM FOU PENIAT UN VALENCIÁ PER HAUER ROMPUT DOS VOLTES LO DESTERRO QUE LI ERA STAT DONAT.

DIOUS á xv de Mars del any MCCCCXXXXIJ fou peniat en aquesta ciutat vn home valenciá appellat G. Lobech lo qual en lo passat en virtut del priuilegi de la dita ciutat fou perpetuament bandaiat per alcabot que si tornaua dins la ciutat ó sos termens que fos stobat y apres que si era trobat que fos peniat per lo coll en tal forma que naturalment moris e dins lo primer bandaiament fou trobat dins la ciutat e per çó fou pres e stobat e despuis dins lo segon bendeiament çó es diumenie prop passat dins la vila de Sant Boy e en lo alou de mossen Joan Torrelles senyor de la casa del Puig que es dins los dits termens lo dit home fou trobat e pres per lo honorable mossen Bernat Margarit caualler veguer de Barcelona e lo die de vuy fou peniat sens que noy calgué altre juy de promens car ja eren stats fets per ells los dits bendaiaments segons lo dit priuilegi e vs de aquell e fort poch apres que lo dit home fou peniat fou lliurat als metjes e barbés á instantia llur per çó que de aquell fessen notomia.

CAP. 40.—COM VA ANAR LO CORREU DE LA CIUTAT PER LOS MONESTIRS DEL TERRITORI DE BARCELONA PERQUE PREGASSEN Á DEU QUENS DONAS PLUIA.

DIOUS á v de Abril de dit any MCCCCXXXXIJ en Bertran de Tamarit correu de manament dels honorables consellers ab lletres llurs aná als monestirs de San Geroni de la Murtra á Montelegre e de San Geroni

de vall de Hebron pregantlos que pregassen á Nostre Senyor quens do de bona pluia.

CAP. 41.—Com vingué noua com lo Senyor Rey era entrat per forsa de armes dins de la ciutat de Nápols y de las grans alegríes que sen feren assí en Barcelona.

Dmars á xxvj de Juny de dit any mccccxxxxij los honorables consellers hagueren bona noua per lletres certes que lo Senyor Rey per gracia del Auctor increat que es donador de tots bens e principal vencedor de les batalles á ij del present mes á punta del sol exit entrá victoriosament per forsa de armes en la ciutat de Napols la qual per molt de temps hauia tinguda sitiada e de continent los honorables consellers, sabuda la noua ne scrigueren á la Senyora Reyna que era en Çaragossa de Aragó e aquell dia mateix en la hora baixa per ordinatió dels dits honorables consellers per mitia dels honorables hobres pregaren lo Senyor Bisbe que ho manás á la Seu e á les sglesies parrochials e los dits hobres pregauan los monestirs la dita Seu e les altres sglesies demostrant alegría de la dita noua sonaren á clas los senys e sglesies e aquell mateix dia los dits honorables consellers feren emprar lo Senyor Bisbe mossenyer lo gouernador mossenyer lo vaguer e balle los honorables diputats del General abbats ciutadans e mercaders que fossen lo sendemá per lo matí á Çasa la Ciutat per çó que ells ensemps anassen á la Seu per fer gracies á Deu de la dita bona noua e aquell dia mateix en la nit las gents de la dita ciutat mostrans hauer alegría e consolatió de la dita bona noua feren grans alimaries tocans bocines e fent altres coses de alegría e de fet lo sendemá per lo matí los dits honorables consellers ensemps ab los altros anaren á la Seu qui fou empaliada en lo cap de draps de or e feusi

solempne offici de la Santa Trinitat ab los orgues maiors e per prechs dels dits honorables consellers dix la missa lo dit Senyor Bisbe e celebrada la missa cantaren *Te-Deum laudamus* e digueren orations al cap de la Seu á la capella de Santa Eulalia. E apres los demunt dits tornaren á la Casa de la Ciutat e complides les dites coses quisqú sen aná á dinar á casa seua. Item apres diuendres á xxvij e dious á xxviij del dit mes de Juny en les nits per la dita bona noua foren fetes grans alimaries ab balls e en altra forma e per la Seu e altres sglesies e en las Casas de la ciutat e del General e la Llotia e altres cases de la dita ciutat ab grans llums segons en lo passat en semblans coses es acostumat.

CAP. 42.—Com lo gouernador penja dos homens contra constitutions de Cathalunya y los precehimens que feren los honorables consellers.

Dious á vj de Juny any mccccxxxxiij fou celebrat consell de c jurats en lo qual fou proposat per lo honorable mossen Anthoni de Vilatorta vn dels honorables consellers com lo molt honorable mossen Galceran de Requesens gouernador de Cathalunya hauia presos en Maries e vn altro que eren vinguts ab vna galera arribada en lo ribatje de aquesta ciutat que hauien apportades vitualles e tragues de la dita galera e mes los en vna galera de son frare de la qual feu presó e á instancia de la dita ciutat fou rebuda informatió ab la qual se mostre que la dita galera on los dits homens eren vinguts hauia apportades vitualles e per conseguent eren guiats e lo dit mossenyer lo gouernador fou request per part de la ciutat que seruas als dits dos presos lo viatge de les dites vitualles e quels soltas e ell fahent bones respostes sacretament los trac de les galeres hon los hauia mesos e manals á casa

de Bofill de Santa Creu del Olorda e apres pochs dies vna nit los feu peniar á la parrochia de Prohensana per la qual rahó ell hauia fet contra molts priuilegis de la ciutat. Primerament contra lo dit priuilegi de les vituales. Item que en Barcelona absent lo Senyor Rey tots los presos deuen estar en la presó comuna e no fer presó de galera ni de altre loch. Item que per constitutió e per privilegi algú no deu esser condempnat á mort ni á mutilació de membre sens deffenses. Item que per priuilegi los promens de la ciutat los deuien jutiar. E per ço fou conclos en lo dit consell que los honorables conseller e llurs successors en la consellaria ab xxiiij promens de tots estamens per ell elegidors variantlos ells e los dits llurs successors tota vegada quels plaurá puguen desliberar que es fahedor en lo dit negoci e en tots altres actes que lo dit gouernador haia fets tro así contra priuilegis e libertats e que lo pus prest que poran hi sia prouehit per los dits consellers ensemps ab los dits xxiiij promens axis en despendre pecunies per via de missatgias com per altras vias donantlos per questa rahó plen poder ab totes coses dependent e emergents de les sobredites. Item fou proposat e conclos en lo dit consell que los dits honorables consellers ensemps dotze promens de tots estamens per ells llegidors puguen despendre aquelles peccunies que seran necessaries per rahó de vn retaula ques delibera esser fet en la capella de la Casa la Ciutat.

CAP. 43.—De la trega fermada entre lo Sant Pare y lo Senyor Rey Alfonso y les alimaries ques feren en Barcelona pera aquexa rahó.

En nom de Deu sia e de la humil Verge Madona Santa Maria mare sua e de tota la cort celestial amen dissapte á les vj hores apres mig jorn ques comptaue á xx del mes de Juliol del any mccccxxxxiij vench un cor-

reu del Senyor Rey e aporta vna lletra closa del dit Senyor e ab son sagell sagellada e aquella lliura als honorables consellers que troba á la plasa de San Jaume la qual es del tenor seguent ço es lo sobre scrit.

Als amats e fels nostres los vaguer consellers e promens de la ciutat de Barcelona.

e dins era segons se segueix

Lo Rey

Promens perque som cert de açó haurets plaher vos auisam que per dar manera en aquest nostre realme en nostra absencia se pugue mils conseruar e perpetuar en continua obedientia e fidelitat nostra e perque pusam hauer millor apportunitat de anar prestament visitar aqueix principat hauem fermada perpetue inuiolable pau e bona concordia ab nostre Sant Pare papa Eugeni per medi e intercessió del molt reverent pare en Jesuchrist e car amich nostre lo Senyor cardenal de Aguileya legat apostolical de que speram se seguirá seruey accepte á Nostre Senyor Deu e gran benefici no solament á nos mes encara al Estat uniuersal de Santa Mare Sglesia e occasió á nos pus facil e mes presta de podervos personalment anar visitar segons dit es com sia vn dels pus principals desitgs que nos hauiam lo qual speram Nostre Senyor Deus haurá pus prest effecte forsa que no pensariets.

Dada en la ciutat de Gayeta á xxj de Juny any MCCCCXXXXIIJ.

REX ALFONSUS.

E lesta la dita letra de continent los dits honorables consellers aqui mateix appelaren alguns honorables ciutadans e ab ells ensemps sen anaren á la Seu e trameteren al molt honorable mossen Galceran de Requesens gouernador de Cathalunya e als honorables en Berenguer Seyol sotueguer e ara regent la vegaria e en Pere Torrent menor de dies balle de Barcelona e essent vinguts á la dita Seu lo Senyor Bisbe ab tot lo clero cantaren en lo cor *Te Deum laudamus* ensemps ab los orguens maiors. E apres seguint los demunt dits sen anaren al altar maior e digueren algunes orations e de aquí sen deuallaren á la capella

de Santa Eulalia en la qual digueren certes oracions e despres sen tornaren al cor e aqui digueren oracions e no fou pus precehit.

En apres dimars á xxiij de Juliol any demunt dit los dits honorables consellers foren ab lo Senyor Bisbe e ab alguns canonges de la Seu e deliberaren que per contemplació de la dita concordia feta e seguida entre nostre Sant Pare e lo Senyor Rey sia feta vna notable processó general e alimaries e per aquesta rahó dimecres á xxiiij del dit mes de Juliol fou feta e publicada per la ciutat e per los llochs acostumats crida del tenor seguent.

Ara hoiats queus fa hom á saber com per honor e reuerentia de Nostre Senyor Deu Jesuchrist e per sguart e contemplació de la beneuenturada concordia feta e seguida entre nostre Sant Pare papa Eugeni e lo molt alt e poderós princep e senyor lo Senyor Rey Nalfonso per la gracia de Deu vuy beneuenturadament regnant la qual lo dit Senyor ab sa lletra ha notificada als honorables consellers e promens de aquesta ciutat sia estat ordenat que diuendres primer vinent per lo matí tuyts sien á la Seu e que sia feta processó general e que ans de la dita processó sia fet sermó e celebrada missa alta en la dita Seu e puys finida la dita missa pertint la dita professó de la dita Seu pas per la plasa del palau del Senyor Rey e per la plasa del blat e per lo carrer de la mar e entra en la Sglesia de Madona Santa Maria de la Mar e feta alli reuerentia á Nostre Senyor Deu e á la gloriosa Madona Santa Maria mare sua la dita processó pertint de la dita sglesia e tornant á la dita Seu pas per lo carrer dels cambis e per lo carrer Ample fins al cantó del Rogomir e pasant per lo dit carrer del Rogomir vaia dreta via passant per la plasa de San Jaume fins al palau del Senyor Bisbe e entra en la dita Seu per ço los honorables consellers e promens de la dita ciutat preguen tuyt generalment ço es que los homens e les dones de la dita ciutat per honor e reuerentia de Nostre Senyor Deu e per sguart de la dita beneuenturada concordia lo dit die de Diuendres bon mati sian á la dita

Seu e tot humilment e ab gran reuerentia e honor acompanyan la dita processó per los llochs demunt dits per los quals passara entro que sia tornada á la dita Seu e que tuyt lo dit die de Diuendres de bon mati haien scombrades e deneiades les carreres e llochs per los quals passará la dita processó ço es quiscú aytant com la sua possessió se esten. E encara preguen los dits honorables consellers e promens tuyt generalment que per mostrar maior alegria per rahó de la dita beneuenturada concordia demá primer vinent que será Diious en la nit facen alimaries segons es acostumat en semblans coses e encare millor si poran.

E conseguentment Diious á xxv de Juliol de dit any en lo qual se celebraua de San Jaume e San Culgat los verguers dels honorables consellers de part llur empraren molts honorables consellers e ciutadans que Diuendres primer vinent per lo matí fossen á la Casa de la Ciutat per anar á la Seu e ohyr lo sermó e la missa e apres per anar á la processó fahedora per aquesta rahó e en la nit del dit Diious les gents axí ecclesiastichs com seculars mostrant sobirana alegria de la dita beneuenturada concordia feren grans e belles alimaries.

CAP. 44.—EN QUES POSA COM LO BACINER DELS INFANS ORFENS NO PODIE TENIR MULLER.

DISAPTE á iiij de Abril del any MCCCCXXXXIIIJ los honorables consellers en fadiga del honorable mossen Leonard de Vallsecca caualler que nos volgué concordar ab ells prouehiren de administrador del baci dels infants orfens en Saluador Pontons scriuent que no ha muller la qual administratió vegaua per mort den Joan Flaquer quondam scriuent. E lo qual baci fou instituit per lo honorable en G. Despou quondam. E segons la dita institutió lo dit instituhidor volch que aquell que

administrás lo dit baci no hagues muller ans fes quieta vida ermitana. E lo dit Saluador Pontons jurá á Deu e als Sants iiij euangelis vsar bé e lealment dita administració.

CAP. 45.—De quin pes eren las joyes que se acostumen donar per tirar en ballesta.

Divendres á viiij de Octubre any mccccxxxxiiij los honorables consellers per çó com en Gabriel Poal argenter hauia fetes les joyes qne la ciutat acostume de posar al joch de la ballesta e feules de maior pes que no era acostumat çó es quey mes de mes j onsa ij quarts v argents prouehiren que de aquí auant les dites joyes no sien sino de pes de vn march vij argents y mig car de aquest pes eren les dites joyes en lo passat e si aquell argenter qui de aquí auant haurá cárrech de fer les dites joyes les fará de maior pes que lo que hi será de mes no li sia pagat ans sia cárrech del dit argenter e assó fou provehit per tant com quiscun any si affig e per successió de temps les dites joyes doblarian lo pes anticuat e encara mes.

CAP. 46.—De la sepultura de Donya Beatriu muller del noble Don Luis de Mur senyor del Albi la qual fou soterrada en santa Catherina.

Divendres á xxvj del mes de Juny any mccccxxxxiiij fou feta sepultura al cors de la Dona Beatriu muller del noble mossen Luys de Mur senyor del Albi e filla del noble mossen Ramon Alamany de Ceruelló en la

sglesia del monestir de prehicadors e ans de la sepultura alguns dels amichs de la dita deffunta acordaren que en la casa de la habitatió que es á la plassa de Santa Anna ans que fos soterrat lo cors çó es en la sala hon estaua fossen fets altars per celebrari misses e que los preueres de les sglesies parrochials e los frares dels monestirs processionalment e ab creu alsada venguessen absoldre sobre lo dit cos pero los honorables consellers comportaren que fossen fets los dits altars e celebrades misses mes feren cessar las absolutions processionalment e ab creu alsada es empero ver que los frares del dit monastir sens creu e no processionalment vengueran fer las ditas absolutions e lo dia de la sepultura los dits honorables consellers administrants segons es acostumat pero avans de la sepultura noy feren alguna visitació e jatsia que alguns dels amichs de la dita deffunta volguessen que iiij notables homens anassen çó es dos deuant e dos detras lo cors los dits honorables consellers ho feren cessar attes que no es acostumat á dones sino son comptesses ó abadesses e la sepultura fou feta en aquesta forma ço es que á la dita casa de la habitació de la dita defuncta que es segons es dit á la plasa de Santa Anna vingueren aquí les processons de les sglesies parrochials e de prehicadors quescuna en son lloch acompanyaren lo dit cors precehints aquel fins al dit monestir de prehicadors on fou soterrat lo dit cors e tantost que foren les processons de les parrochies á la dita sglesia de preycadors sen anaren e lo dit cors portaren á la sepultura frares del dit monestir e xij frares vj al deuant e vj detras portauen xij brondons e apres venien alguns caparons vestits doméstichs e successiuament alguns notables homens per trasts e apres los honorables consellers acompanyats ab los caparons vestits e successiuament vengueren les dones. E jatsia lo dit cors fos portat per los dits frares á braços fins al palau del Senyor Bisbe pero aquí los dits quil portauen per çó com no 'l podien portar car era molt fexuch per tant com ella era dona grossa e hauien mes lo dit cors dins tres caxes de aquí auant lo apor-

taren al coll la qual cosa no vench á sabuda dels honorables concellers qui anauen ab los caparons vestits segons es dit car si á llur sabuda fos peruingut sens dupte els hagueren feta dar obra quel haguessen portat á brassos e apres portaren lo dit cos á la dita sglesia del dit monestir de preycadors e posarenlo deuant lo altar maior en lo qual lloch no deuia estar hans lo deuian hauer posat baix en lo cor e si los dits honorables consellers ho haguessen sabut ans quey fos posat ells ho hagueren fet cessar e quant foren á la dita sglesia e lo offici era ja comensat per no scandalitzar noy feren altre enantament pero per çó que no sia tret á consecuentia se fa assí lo punt memorial e es cert que en la dita sglesia hi hauia molta lluminaria que alguns parents y amich de la dita defuncta hi feyen cremar.

CAP. 47.—De la mort de Dona Eleonor Reyna de Portugal germana del Senyor Rey Alfonso y del aniuersari que la tiutat li feu.

Dimecres á xxxj del mes de Mars del any mccccxxxxv de part de la molt alta Senyora Reyna fou presentada y lliurada vna sua lletra als honorables consellers la qual es del tenor seguent

Als amats y fels nostres los consellers y promens de la ciutat de Barcelona.

La Reyna

Promens per tal com a la bona affectió e voler que havets al Senyor Rey e a Nos se pertany que tots los casos e successos axi de aduersitats com de presperitats os sian manifestats ab dolor de cor y abendancie de llagrimes vos notificam com la molt alta Dona Eleonor de gloriosa memoria Reyna de Portugal germana del dit Senyor Rey e de Nos es passada de aquesta present vida en laltra com

a catholica y verdadera cristiana e aquest cas doloros os denunciam per la dita rahó e per tal com segons vostra bona e loable costum axi en deuotes orations per anima de la dita defuncta com en altres tribulacions per piadosa compassió vullats participar. Dada en Valentia a x dies de Mars del any MCCCCXXXXV.

LA REYNA.

He rebuda la dita letra per los dits honorables consellers e aquella llegida de continent fou appellat cert consell de notables persones e aiustats dins la casa de consell de xxx de la dita ciutat e llegida aqui e publicada la tenor de la lletra apres mols rahonamens entre ells haguts fou conclos e desliberat que per anima de la dita Senyora Reyna de Portugal per ço com era germana del molt alt Senyor Rey fos fet y celebrat vn aniuersari en la Seu de Barcelona en la manera y forma acostumada.

CAP. 48.—DE LA MORT DE DONA MARIA REYNA DE CASTELLA GERMANA DEL SENYOR REY Y LO ANIUERSARI QUE LA CIUTAT FEU PER LA SUA ANIMA.

DILLUNS a XVIJ del mes de Abril del any MCCCCXXXXV los honorables consellers reberen vna letra de la Senyora Reyna del tenor seguent

Als amats e fels nostres los consellers el promens de la ciutat de Barcelona.

La Reyna

Promens per tal com a la bona affectió e voler que hauets al Senyor Rey e a Nos pertany que tots los casos e successos axi de aduersitats com de prosperitats vos sian manifests vos notificam com nos es refrescada y augmentada la dolor de la mort de la molt alta Dona Maria de gloriosa memoria Reyna de Castella sobre la dolor y llágrimes de la Reyna de Portugal totes dues germanes del

Senyor Rey e de Nos son finades abdues com á catholiques christianes aquest cas tant doloros poch apres del primer vos denuntiam per la dita rahó per tal que segons vostra bo y loable costum axi en deuotes oracions com en las altres tribulacions de Valencia a xxxj de Mars MCCCCXXXXV.

LA REYNA.

E presentada e legida la dita letra lo honorable consell determina ques fes aniuersari en la Seu axí com en las altres solempnitats de Reys y Reynes defunctes exceptat que no fessen gramalles sino que servissen les gramalles de la mort de la Reyna de Portugal per hauer poch que era morta.

CAP. 49.—De la mort del Reverent mossen Simon Bisbe de Barcelona lo qual morí en Roma y del aniuersari que sos parents li feren.

Dimars á xviij del mes de Abril any MCCCCXXXXV fou fet per los parens domestichs e familiars aniuersari per la anima del Reverent mossen Simon quondam Bisbe de Barcelona lo qual fini sos derres dies en la ciutat e cort de Roma los honorables concellers precehint desliberatió de alguns honorables ciutadans desliberaren que no fos fet per part de la ciutat algun aniuersari per lo dit Senyor Bisbe ja sia que ab diligencia sia seruat nos troba que de algun prelat ó Bisbe de la dita ciutat que morís en pars remotes e fora son bisbat se fes solempnitat alguna. E per ço los dits parens e amichs del dit quondam Senyor Bisbe precehiren fer lo dit aniuersari segons altres bisbes hauien fet en la Seu fentli capella ardent.

CAP. 50.—De la mort del Infant Don Enrich Mestre de Sant Yago.

En nom de nostre Senyor Deu e de la sagrada Verge mare sua sia amen. Com los honorables consellers haguessen rebuda vna lletra del Senyor Rey de Nauarra dada en Almunia de Vilagodina a xxj del mes de Juny present ab la qual los notificaua com a xv del dit mes de Juny del present any mccccxxxxv lo Senyor Infant Don Enrich mestre de San Yago frare seu sobreuinint febres fina sos derrers dies perquels pregaue volguesen fer per anima del dit Senyor Infant aquella memoria que la dita ciutat acostume fer en semblans casos.

E los dits honorables consellers ab consell de honorables promens considerant que lo dit Infant Don Enrich era frare del Senyor nostre Rey determinaren que.-se li fes aniuersari en la Seu segons a altres fills de reys.

CAP. 51.—De la entrada que feu lo Reverent mossen Jaume nouellament elet Bisbe de Barcelona.

Dious á xxviij del mes de Juny any mccccxxxxvj entra en Barcelona lo molt Reverent mossen Jaume per la miseració diuina Bisbe de Barcelona lo qual per mar era vingut del Senyor Rey qui ere en lo realme de Napols e per fortuna de temps arriba en Celou e apres per ses jornades vench a San Boy e los honorables consellers isquerenli al cami vn troset ultra lo Coll de la Creu e apres entra en Barcelona acompanyat del molt honorable mossen Galceran de Recasens gouer-

nador de Catalunya a la part dreta mossen Joan Lull menor conseller en cap á la part squerra e entraren per lo portal de la Bocaria e dret cami fins a la plasa de Sant Jaume e giraren per lo carrer qui va dret al palau Bisbal e aqui descaulca deuant lo dit palau ab los quel acompanyauen com lo dit Senyor Bisbe estant en mig dels prop nominats jura las constitutions del capitol de la Seu lo qual ab lo clero li era exit ab la bandera de Santa Eulalia ganfanons e creu lleuada fins al dit palau e apres li hagueren apperellat un sitial al portal maior de la Seu e aqui adora la santa Vera-Creu. E puis entraren en la dita Seu ab lo cantich de *Tedeum laudamus* cantat per lo clero y cant dels orguens maiors e feu oratió al altar maior e apres deualla á la capella de Nostra Dona e de Santa Eulalia e feu aqui altra oratió lo dit senyor Bisbe fou acompanyat en la dita forma fins se recolli en son palau.

CAP. 52.—La entrada que feu la primera volta en Barcelona lo Reverent Senyor Don Pedro Durrea archebisbe de Tarragona.

Dimecres á xj de Maig del any mccccxxxxvj entra en Barcelona lo molt Reverent Senyor Don Pedro Durrea Archebisbe de Tarragona e entra per lo portal nou e isqueren hi los honorables consellers fins á la carniceria del Clot e entra en aquesta forma ço es que á la part dreta li anaua lo molt honorable mossen Galceran de Requesens gouernador de Cathalunya á la part squerra e lo honorable mossen Bernat Salva diputat de Cathalunya á la dita part squerra e apres venien lo senyor Bisbe de Barcelona á la part dreta e mossen Joan Lull menor de dies conseller en cap á la part squerra e axí tiraren llur camí fins á la Seu e aqui feren oratió acostumada e apres tornaren á caualcar e en la dita forma tiraren vers lo palau

del Senyor Archebisbe e aqui descaualca e sen puia á la cambra de paramens.

CAP. 53.—Com la Senyora Reyna entra en Barcelona venint de Valencia.

Dilluns á xiij del mes de Juny del any mccccxxxxvj entra la Senyora Reyna en aquesta Ciutat venint de Valencia e ixquerenli los honorables consellers ab alguns honorables ciutadans de la present ciutat fins als llimits acostumats e apres la dita Senyora acompanyada dels reverents Senyors Bisbes Durgell de Barcelona e de Vich e dels dits honorables consellers ab molta altra nobla gent entra per lo portal de Sant Anthoni e lo molt honorable mossen Galceran de Requesens caualler gouernador general de Cathalunya anant á peu la destraua per la part dreta per lo banch del fre e á la part squerra li anaua lo compte de Quirra qui semblantment anaua á peu e dret cami tiraren fins al portal de la Bocaria e apres tirant per la Rambla auall entra per lo portal de la Dresana e dret cami tiraren per lo carrer Ample auall anant á Santa Maria de la Mar continuant son cami seguint la volta de la processó de la festa de Corpore Christi e tiraren la via de la Seu e aqui descaualca e feu sa oratió e apres caualca e tiraren la via del hort de mossen Fonallet lo qual es apres de Natzaret e aqui li fou aparellada la sua posada.

CAP. 54.—De vna ordinació que feren los consellers sobre les dones del bon lloch.

Dimars á v del mes de Juliol del any mccccxxxxvj lo discret en Joan Franch notari scriuá del honorable consell dix á mi Gabriel Canyelles scriuá del offici de recional de la dita ciutat que los honorables consellers

ab consell de Cent promens hauien prouehit e ordenat que com á iiij del mes de Abril any mccccxxxvij los honorables consellers que llauos eren ab cert consell haguessen prouehit que en lo dimecres diious diuendres e disapte de la Semmana Santa per reuerentia de la santa passió de Jesuchrist totes les fembres bordelleres de la ciutat se encloguessen dins la casa de les Egipciaques á las quals ó á la maioral de aquelles per la despesa de les dites bordelleres assignassen la portió la qual lo correu de la ciutat reb quiscun any en lo spital den Pere Dezvilar de la dita ciutat e ara los dits honorables consellers e cert consell hauian prouehit e ordenat que los dits dies de la dita Semmana Santa les dites fembres romanguen en llur bordell peró que aqui sien guardades per los cap de guaytes. Per ço volgueren prouehiren e ordenaren que la dita porció romangue á les dites dones Egipciaques ab tal pero carrech que de la dita porció que al partir se aturen quiscun any vij lliures xj sous sien dats als dits cap de guaytes per remuneratió dels travalls de la dita guarda quescun any sexanta sis sous e tot lo restant de la dita porció sie y romangue á les dites Gipciaques axi per ornamens del altar de llur casa com en altres necessitats.

CAP. 55.—De la mort del papa Eugeni quart y de la electió del papa Nicolau quint.

Diuendres á iij del mes de Fabrer any mccccxxxxvij seguins relació viridica de mols e lletres trameses á diuersos com papa Eugeni quart passa de esta vida e apres en lo mes de Mars prop seguent fou elegit en papa Nicolau quint lo Senyor Rey estant á xv milles de Roma.

CAP. 56.—DEL COS PRESENT QUE FEREN Á LA SEU PER MORT DEL PAPA EUGENI QUART.

Disapte á primer de Abril del any MCCCCXXXXVIJ fou feta solempnitat de cors present solempnament ab gran luminaria en laltar maior de la Seu de la present ciutat per lo clero per la mort del papa Eugeni quart qui mori segons relació de mols á IIJ de Fabrer prop passat.

CAP. 57.—DE LA ENTRADA DE TRES EMBAXADORS DE FRANSA EN BARCELODA.

Dijous á XJ de Maig del any MCCCCXXXXVIJ entraren en la present ciutat tres misatges francesos tramesos á la Senyora Reyna e al Rey de Nauarra per la Reyna de Fransa demanant per la Reyna de Fransa Borge e Magallo C milia florins de aquells CLX milia florins qui foren dot de la Infanta dona Yolant filla del Rey En Joan mare de la dita Reyna de Fransa e han nom lo principal Arnau Girart canceller lo segon Brunet gentil home e lo ters jutge de Montpaller.

CAP. 58.—DE VN *Te-Deum* QUES FEU EN LA SEU PER LA NOUA ELECTIÓ DEL PAPA NICOLAU QUINT.

Diumenge á XIIIJ del mes de Maig any MCCCCXXXXVIJ fou fet solempne offici ab los orguens maiors en la Seu de Barcelona ab missa alta e ab sermó fet en lo mitg de la missa e procedent processó per lo clero de la

dita sglesia entorn la dita Seu cantant *Te Deum laudamus* la qual professó deualla á la capella de Santa Eularia e muntant comensaren lo dit offici en lo qual offici entreuingueren lo Archebisbe de Tarragona Bisbe de Tortosa Bisbe de Urgell Bisbe de Vich e Bisbe de Barcelona qui celebra la dita missa la qual solempnitat es estada feta per la noua electió de papa Nicholau quint de Cerzana.

CAP. 59.—Com entra en la present ciutat vn duch y vn compte de Bomyans.

Dijous á viiij de Juny del mccccxxxxvij entraren en la present ciutat vn duch e vn compte ab gran multitut dc egipcians e bomians gent trista e de mala farga e matiense mols en endeuinar algunes ventures de les gents.

CAP. 60.—De vna certa questió quey hagué entre lo gouernador e lo sotueguer.

Dimecres á xij del mes de Juliol any mccccxxxxvij lo honorable en Francesch Cesanasses sotueguer de aquesta ciutat trobá en lo carrer de la Boquería deuant la carnicería de la ouella vn home ab ballesta collada e per tant com per ordinació de la dita ciutat algú no gosa portar ballesta collada de dins la dita ciutat e sos reuals sots pena de perdre la ballesta e lo croc e altre artiffici de la dita ballesta lleuá la dita ballesta al dit home e lo honorable mossen Galceran de Requesens caualler portant veus de gouernador general de Cathalunya trames vn porter al dit sotueguer que aportás la dita ballesta á

aquell á quí la hauia lleuada e ques diu que estaua ab lo dit mossen Galceran ho era son vasall mes auant se diu que lo dit sotueguer li respos que no ho entenia á fer car la dita ballesta per ordinatió era perduda e apres lo dit porter torná al dit sotueguer dientli que lo dit portant veus de gouernador li manaue que tornás la dita ballesta sino que ell lo matria en la cadena e lo dit sotueguer li respos que non faria res. E apres lo dit portant veus de gouernador trames á dir al sotueguer que anás á parlar ab ell e lo dit sotueguer no curá de assó que lo dit portant veus li tramés á dir sino que aná á parlar ab mossenyer lo ueguer que li aconsellá que anás parlar á la Senyora Reyna e de fet ell deliberá de anar á la Senyora per notificarli les dites coses e per saber la sua senyoria que manaua que sen fes e fent son camí per aquesta rahó fou en lo carrer de la carniceria de la Cocorella e aquí sobreuench lo dit portant veus á cauall e descaualcá e pres lo dit sotueguer e leuali lo bastó e lo seu algutzir de vna part e vn porter de la part altra tots á peu e lo dit portant veus á cauall portant lo bastó del dit sotueguer en la una ma e la sua verga en laltra ma amanaren lo dit sotueguer pres per la plasa noua e apres per la sabatería desus lo palau del Senyor Rey fins á la cort del veguer e aquí lo dit portant veus feu metre lo dit sotueguer en la presó e lo dit sotueguer li dix mossenyer la cadena oblidats e lo dit portant veus li dix entrats dins no curets de pus e que sen porta lo dit bastó del dit sotueguer e lo dit sotueguer stech en la dita presó aquell dia e la nit seguent e lo sendemá fins lo despres dinar e la donchs li vench en Luys Palat carceller e li dix mossenyer lo sotueguer si volets exir de la presó anats en bona hora e lo dit sotueguer dix qui mich trau e lo dit carceller li dix no cureu de axó sino que si anarvosen volets anats en bona hora e fouli aparellat aqui vn bastó nou e ell dit sotueguer isqué de la presó e anassen e per tant com los honorables consellers vehen que aquestes coses son molt preiudicials ne tengueren cert consell e fou desliberat que per lo sindich de la dita ciu-

tat ne fos fet pretest al dit portant veus lo qual li fou fet lo disapte apres seguent ques comptaue xv del dit mes de Juliol en poder de Joan Franch notari e scriuá del honorable conseil de la dita ciutat.

CAP. 61.—DE VNA GRANDÍSSIMA TEMPESTAT QUEY HAGUÉ TANT EN LA MAR COM ENCARA EN LA TERRA PER GRANDÍSSIMS VENTS.

DIJENDRES á viij de Setembre del any MCCCCXXXXVIJ entre les viij e viiij hores ans del mig jorn se lleuá ó insurgi temporal ó tempastat de vent en que apres se mesclá gran inundació daygua en que mols foren de credulitat esser seguits permetentho Deu eternal per diabolical operació la qual tempastat endarroca per la ribera de la mar la maior part de las taulades qui ixen fora los edificis e part de la taulada de la casa de la Alna nouament feta hon venen los draps á tayll deuant la pascataría e lo..... de la scala de pedra alta que es sobre lo tarrat de la Lotge de la Mar de la dita ciutat. E enderroca e tranca mols arbres e moltes parres altes e mogué algun poch la creu de pedra noua del coll de la Selada e mes se seguí aquella hora e dic que lo flum de vasos per grans aygues inflá en tant que trenca á la part de Sant Martí de Prohensals e omplí de aygua la llacuna e la part de Sant Martí fins pres la torra de mossen Bernat Fiualler apres lo Clot deuers mar e enderrocá dues arcades del pont nou de pedra ques della lo pont Vell y qui va á Badalona e dampnaie grauament les cases den Lull den Serra alias de Limona den Sabater e den Oliuer que eren vers á la mar e á la lacuna e ha mort molt bestiar gros e menut segons relació de mols e aquell dic mateix enderrocá tres pontades del pont de Sant Boy e dues pilas de pals del dit pont e sen maná la barca de Sant Andreu Cesmatoses.

E vltra açó perelica una nau den Guillém Martí e Francisco de Naso qui doná á traues en la platja e la nau de Guido de Viterbo que doná al traues al cap de Llobregat en que moriren v homens e vna sclaua item trabucá iij llenys qui stauan surts en terra sobre lo scar.

CAP. 62.—En ques posa los preparaments ques feren per causa que hauia de exir la host de Barcelona contra la vila de Englesola.

Diuendres comptant á viij de Mars any MCCCCXXXXVIIJ en virtut de certes sentencies donades en les Audiencies axí de la Senyora Reyna lochtinent general del Senyor Rey com del gouernador general de Cathalunya ab les quals fou declarat hauer lloch lo somatent inhiciat e continuat contra los nobles mossen Joan Roger Darill senyor de la baronía de Aril e de la vila de Angleola e la Senyora sa mare pertant com sen hauien manat ma armada e violentment gran multitut de moltons sobrepuiant nombre de c de carnicers de Barcelona contra regalía del Senyor Rey e priuilegis de la ciutat per les quals rahons hauia lloch la host exir e anar contra la dita vila de Angleola hon los malfactors ab la mala feta eren e son estats recaptats. E sens penitencia ans enduricia de llur praua intenció no reintegrant lo dit Senyor Rey en sa ragalía e menis restituit la dita presa ne lliurant los malfactors continuaren lo delicte. La bandera maior de la ciutat que per la dita rahó era stada posada e per anys passats e continuats hauia estat en la plasa del blat lloch acostumat tenir aquella per semblans actes fou lleuada del dit lloch los dits die e any per portarla al portal de Sant Anthoni ab la solempnitat seguent çó es que los dits die e hora lo honorable mossen Matheu Dezsoler balle de Barcelona ab mossen Pere Dezvalls e mossen Barthomeu

Argullos assessors seus en lo procés..... e consellers en lo dit acte ab lonrat en Pere Marquilles sot Balle en Pau Guardiola notari e scriuá del dit proces e en Nicholau Guixar procurador fiscal de la cort del dit honorable balle stant tots á caual en la plasa de Sant Jaume deuant la cort de la ballia ensemps ab lo honorable en Baltazar Romeu ciutadá de la dita ciutat stant á cauall armat de armes de cama e de cuxa auant brassos e manyopes blanques ab cuyrasse e ab vna jornea ó huca de drap de llana de color uermella ab dessus vestida caualcant en vn bell cauall rodat e ab moltes altres nobles persones axí del stament militar e ciutadans com de altros stamens en nombre L e pus tots á cauall los quals pres de IIIJ hores partiren de la dita plasa ordenats de dos en dos en la forma ques segueix ço es que XJ cents saigs portants los CCCC ballesters ab sos erreus altro CCCC ab sos pauesos lanses spases e broquers e ab llurs serualleres e los CCC ab llanses spases e broquerets tots á peu precehiren ordenats de dos en dos e subseguien IIIJ trompetes ab pannons italians ab senyals de la ciutat anant sonant á cauall en apres seguien lo dit honorable en Baltazar Romeu tot sol en la susdita forma armat caualcant e apres tots los altros desus mencionats á cauall en gran nombre de homens á peu acompanyant dita bandera e altres dessus espressats partins de la prop dita plasa dret cami á la plasa del blat e aqui fonch calada la dita bandera tota dreta sens decantar al dit sotbatlle qui aquella mes en mans del dit honorable balle qui de continent la liura al dit honorable en Baltazar Romeu axi tots stants á cauall com dit es. E rebuda aquella per lo dit honorable en Baltazar qui aportaue la dita bandera tota estesa fonch per ells tots dresat cami deuant la cort del veguer e per la plasa de Sant Jaume tinens lorde desus contingut portant e acompanyant la dita bandera solempnament tro sus al portal de Sant Anthoni de la dita ciutat e aqui posaren la dita bandera alt en vna de les torres del dit portal á part squerra per coratge per metre en executió lo dit somatent e lo disapte apres que

comptauen á viiij la dita bandera de seda desus menciona liurada al honorable mossen Matheu Dezsoler balla de Barcelona fou per ell restituida e per en Joan Oliuer scriuá del recional retornada en lo archiu hon estan las altres banderes e foulin lliurada altra gran bandera de estamenya que en lloch de la desus dita fou posada al portal de Sant Anthoni.

CAP. 62.—EN QUIS TRACTE DE VN ECCLIPSI DE SOL QUES MOSTRA.

Dijous á xxviiij de Agost MCCCCXXXXVIIJ entre viiij e x hores del die fou ecclipsis del sol en tant que no perde tota la cleredat empero la sua claror se engrogui e dura per alguna pausa.

CAP. 63.—COM LA CIUTAT DE BARCELONA ARMA VNA GALERA PER ENUESTIR VNA ALTRA GALERA QUE ROBAUA LOS VEXELLS QUE PASSAUEN Y COM FOU PRESA LA CONTRARIA.

Dijous á iiij de Setembre del any MCCCCXXXXVIIIJ com alguns enemichs al Senyor Rey e per conseguent á sos vasalls e encara alguns cosaris e altras manant e sanyoraians fustes armades dempnaiassen les fustes ó vexells de mols sotmesos del dit Senyor Rey entre les quals fustes armades era vna galera de mossen Joan Torrelles caualler qui per forsa prenga homens e vitualles que trobaua per les barques e altres vexells portans vitualles e exercins lurs viatges e nauegans per les mars de la costa e altres nafrant alguns resistins esser preses e meses en galera e altres solent la vida natural e per obuiar tals

sinistres e aquells prouehir los honorables consellers en virtut del concell de cent jurats celebrat á xxv de Agost prop passat haien armada vna galera per acompanyar los vexells portans vituales e offendre e castigar los dits piratas e mal fahens e se sia seguit nouament que la dita gallera del dit mossen Joan Torrelles dampnificans mols homens per la costa prenent e matent aquells en galera nafrans alguns e matans altres resistins esser preses hoc mes prenens los homens e vitualles dels nauegans e barques e altres vexells de sotmesos del dit Senyor Rey per la costa e altres mars del dit Senyor per tant prouehint degudament á les dites causes per extirpar los dits excessos e quietar los nauegans dimars comptant á viiij dies del present mes los honorables jurats de Valencia e letra llur tramesa acuytadament per correu als dits honorables consellers los certificauen lo dia present que es diious es comptaue á iiij del mes de Setembre la galera armada per la ciutat de Barcelona aconseguint la dita galera de mossen Joan Torrelles de Alecant del Regne de Valencia hauien aquella enuestida per la resistencia que feya en no volerse lliurar al honorable en Ramon Dezpla patró de la dita galera armada per Barcelona fou fet combat entre les dites dues galeres qui dura certa part del die. En lo qual combat segons thenor de la dita lletra moriren de la galera del dit mossen Torrelles xx homens vltra alguns nagats e altres nafrats fugits no obstant los poblats en la dita vila de Alacant fessen subuenció á principi donassen fauor á la dita galera del dit mossen Joan Torrelles la qual cessaren per prechs e lletres dels dits honorables jurats de Valencia e finalment la dita galera fonch presa e á mans del dit honorable mossen Ramon Dezpla patró de la dita galera armada de nouament per Barcelona lo dia present vers hora de mig jorn.

CAP. 64.—Com la ciutat determina de armar vna galera per contra cossaris que robauen la costa de Cathalunya.

Dimecres al primer del mes de Octubre any MCCCCXXXXVIIIJ fou celebrat consell de C jurats en lo qual exposaren vn cap ço es que com per sguart de algunes fustes axi de cosaris com de prohensals e altres enemichs del Senyor Rey qui prenen roben e absisen aporten barques e altres fustes de vasalls del dit Senyor Rey robes bens mercadaries e vitualles en aquelles carregades e qui pus fort es los homens en aquelles attrobats maltraten e meten al rem e axi la cosa publica á aquesta ciutat per la dita rahó es molt dampnaiada e privada de vitualles com per pahor de no esser presos les dites barques e altres fustes no gosen nauegar ni trestaiar perque conuenia armar de nou vna galera que per cert temps acompanyas e deffenses les fustes portans vituales e altres bens de mans dels dits cosaris e enemichs e si menester será entendre en prepartori de armada en lo estiu esdeuenidor ab concordia del general de Cathalunya les ciutats de Valencia de Tortosa de Tarragona de Perpinyá e les isles de Mallorques de Menorques e de Iuiza. E finalment la conclusió del consell fou que la galera fos armada e que los dits honorables consellers ab XVIIJ promens hi donassen tot compliment encara ab imposició de algun dret si dit dret nos podia tollerar pero que armada la galera sia extincht la imposició del dit dret e ques tractas per los dits consellers ab los XVIIJ promens de la armada esdeuenidora e puys fos referit al concell de C jurats e de continent fou procehit per sort e segons ordinació á fer elegidors per elegir patró á la galera de nou armada qui de continent apartat ab los dits honorables consellers segons

ordinacions elegiren e crearen en patró de la dita galera lo honorable en Joan de Camos ciutadá.

CAP. 65.—COM LA SENYORA REYNA ENTRA EN BARCELONA VENINT DE LA VOLTA DE PERPINYA.

DIMECRES á XXVIIIJ del mes de Janer any MCCCCLJ la molt alta Senyora Reyna Dona Maria intra en la present ciutat vinent de Perpinyá e isquerenhi los honorables consellers acompanyats de molts honorables ciutadans fins á la riera Dorta trauassant per lo camí de la torra de mossen Pere Citges fins á la dita torra e poch mes cuant e apres la dita Senyora Reyna acompanyada del Reuerent Archebisbe de Tarragona e alguns ecclesiastichs del regent la vegaria de Barcelona e dels dits honorables consellers ab molta altra nobla gent vinent per lo cami de la creu de fust Dorta e per la trauessera intra en la casa del discret en Bernat Noues scriuá de la deputatió qui fonch den Pere Grau notari en lo carrer dels Orbs e intra la dita Senyora dins la dita casa e los dits consellers e altres acompanyats tornarensen.

CAP. 66.—EN QUES POSA VNA MEMORIA COM LA OSSA DE SANTA EULALIA VERGE SE TROBA EN LA SUA CAPELLA EN LA SEU.

DIMARS a XX del mes de Juliol del any MCCCCLJ fou dit e manifestat á la Senyora Reyna estant en la Casa de la Ciutat e als honorables consellers per mossen Guillem de Foncllet canonge de la Seu e vicari del Senyor Bisbe com lo cos o ossa de la Verge Santa

Eulalia cos sant de Barcelona era trobat en la capella de Santa Eulalia dins una caxa qui es dins la gran tomba que esta desus lo altar de dita capella.

CAP. 67.—DE CERTES CRIDES QUE MANAREN FER LOS CONSELLERS PER BE Y UTILITAT DELS STRANGES QUI VENIEN A GUANYAR LOS PERDONS QUI EREN CONSEDITS Á LA FESTA DE SANTA EULALIA.

DIJOUS a x de Fabrer del any de la nativitat de Nostre Senyor MCCCCLIj per esguart del perdó de les indulgencies atorgades per la festa de Santa Eulalia e hagueren a fer algunes crides per mija de les uals los honorables consellers feyen notificar la prouisió per ells feta que totes les iglesies parrochials e dels monestirs e hospitals de la dita ciutat stiguessen la nit propseguent e laltre apres seguent uberts perque los romeus aduinens al pardo freturans de posades haguessen lloch a reposar e perque lo dit dia feya grans pluies y fanchs convench a nan Bernat Cadireta crida de la ciutat e al trompeta en Gras llogar sengles besties per anar e fer les crides a cauall.

CAP. 68.—EN QUES TRACTEN CERTES ORDINACIONS QUE DEXA UN DE LA CASA DE MONCADA ALMIRANT DE LA MAR EN SON TESTAMENT.

DIJOUS a XXIIj del mes de Nohembre del any MCCCCLIj los honorables consellers manaren a nan Joan Oliuer notari e scriva del offici de racional que continuas e com ells attenent que lo noble mossen

de Muntcada quondam almirant de las mars del Senyor Rey entre les altres coses per ell disposades en son testament haje instituhit tres benifets en la Llotja de la Mar dels mercaders de la dita ciutat entre les altres coses haie ordenat que cascun any sie celebrat per anima sua cert aniuersari e comprats certs draps de que sien vestits cert nombre de pobres signantment marines del linatje de aquell que ell hauia sentenciat a mort e que per los dits honorables sia elegida e deputada certa persona que ves e donas orde que les coses per ell ordenades en son testament haien degut compliment.

CAP. 69.—Com la Senyora Reyna maná al Consell de C. que no poguessen elegir consols de la mar ni jutges de apells lo dia de Sant March sino xv dies apres y la ciutat feu embaxadors al Rey per lo dit manament.

Dimecres á xxv de Abril de mccccLviij celebrant la festa de Sant March segons era acostumat cascuns anys en semblant dia en virtut del priuilegi los honorables consellers ab certs jurats entre tots estamens ço es de ciutadans mercades artistes e menestrals aiustats en la Casa de la Ciutat precehint lo dia passat conuocatió del consell de c jurats ab veu de crida per en Raphel Puiol crida publich e corredor de la dita ciutat per fer electió e consols e jutge de apells de la Llotja de la mar de la dita ciutat segons consuetut antigua fou lest é publicament legit ab veu alta al dit consell lo manament del thenor seguent. De part de la molt alta e molt execelent Senyora la Senyora Reyna muller e loctinent general del molt alt Senyor Rey manats e inhibits als consellers de la ciutat de Barcelona que com la magestat de la dita Senyora Reyna ab deliberació de son sacre consell sens empero preiudici lesió e derogació que per ço no vol sia fets

tacitament ni expressa als priuilegis de la dita ciutat haie sospes e porrogada la electió de consols e altre qualseuol ques degues fer dema que sera dia de Sant March per los dits consellers e consell de c jurats de la dita ciutat de aci al xv die del mes de Juliol prop vinent saluat que enentretant quant volrra pugue desliberar que tenint les dites suspensió e prerogació durants aquellas no precehesquen en alguna manera a la dita electió de consols ne altre cualseuol e asso sots pena si era fet o atemptat lo contrari de x milia florins dor vltra lo incorriment de la ira e indignatió del dit Senyor tollent e abdicantlos la dita Senyora Reyna ab la present tot poder de fer lo contrari ab decret de nullitat.

Sellent protonotari.

E lest lo dit manament fou desliberat concordament per lo dit consell que obtemparant lo manament de la Senyora Reyna dos dels dits honorables consellers anassen a la Senyora Reyna acompanyats de xíj promens de cascun estament per supplicarla fos de sa merce seruar lo dit priuilegi de permetre la dita electió se pogues fer. E de fet la dita embaxada se compli. E quant foren a la dita Senyora per sa indisposició nols pogué dar aquella hora audientia e prerogals al despresdinar assignantlos á íír hores. E retornants a la dita Casa de la Ciutat e feta relació al dit consell qui continuament staua aplagat dels dits actes fou desliberat aqui que fos fet un pretest al vicecanciller e que hi anassen dos magnifichs consellers acompanyats de promens de quiscun stament. E axi fou executat. E stant los propdits consellers e promens deuant lo dit vicicansaller en la posada per mossen Felip conseller fou interrogat si les desus scrites paraules del manament no precehesquen en alguna manera en electió de consols ne altre qualseuol significauen que cessant la electió de consols e de jutge de appells no posquessen fer altres elections. E lo dit vicecansaller declarant lo dupte respos que la electió llur era licita fer exceptat la dels dits consols e jutge de apells. E de açó los dits consellers et pro-

homens feren fer o lleuar carta publica per lo scriua del consell e apres no diuertint en altres actes los propdits consellers e promens retornants a la dita casa de la ciutat. E feta relació al dit consell y tota hora stant replagat apres mols colloquis tot lo dit consell uniforma e sens discrapatió sino de ij mercaders e un menestral dellibera que fos feta embaxada al Senyor Rey per los actes concurrens e de fet en la forma acostumada e deguda foren per lo dit consell elegits e creats embaxadors los honorables mossen Bernat Fiualler mossen Pere Joan de Sant Climent per semblant foren elegits les xviij persones als quals lo dit consell ha donat ample poder de totes coses congruens en la dita missatgaria e ambaxada. E de continent fou concordat que fossen socorreguts los dits embaxadors de MD florins. E fetes cautheles e albarans e altres coses necesaries á expedició llur.

CAP. 70.—De una grandíssima cuestió que era entre los tres staments y lo poble de Barcelona y la declaració que per lo present si feu.

Dimecrés á xx del mes de Nohembre de MCCCCLIIJ lo molt alt e excelent Senyor lo Senyor Rey sabent la discenció e contenció que son entre los tres staments e poble de la dita ciutat de Barcelona y los ciutadans quis diuen de honor e la impugnació dels consellers e consell de C. jurats de la dita ciutat zelant com á virtuós e clement senyor Rey lo repos tranquilitat e utilitat de la dita ciutat e de la cosa publica de aquella de paraula essent yo ab la magestat del dit senyor e apres ab moltes letres me ha encarit encarregat e manat santíssimament prouheis sobre tot e ab summa diligencia entengues en lo repos e tranquile estat de la dita ciutat e que en aquella per causa de les dites discencions e contencions

e inconueniens e scandols nos seguissen. E com per la facultat per la magestat del dit senyor atorgada als dits tres staments e poble de fer sindicat los sindichs e sots sindichs fets e constituhits en virtut de la dita facultat e concesió per los dits tres stamens e poble haien introduhida la causa de llurs quereles deuant la molt alta senyora Reyna e deuant mi e sien estats fets e ardits alguns processos de e sobre les dites coses e altres en los dits processos deduhides e contengudes e sobre aquelles fins assi lo dit senyor Rey no haia complidament prouheit aquexant ami per les frequents e multiplicades instancies suplicacions e peticions dels dits tres stamens e poble e de llurs sindichs e sots sindichs e altres necessariament prouehir hi. E per çó ab desliberatió del consell del dit senyor Rey per certs bons respectes consernens laor de Deu seruey del dit senyor Rey tranquilitat repos benefici de la cosa publica de la present ciutat e prohibit manat e inhibit als consellers e consell de c jurats de la dita ciutat no procehissen á fer electió de consellers ni de altres officials ni de altres actes. E perque la dita ciutat era pública de aquella no romanga destituhida de defenedors regidors e administrados seguint la desliberatió de dit consell he elegides sinch persones les quals representen los consellers de la dita ciutat e sien en lloch de aquells e se intitulen consellers e dos obres qui sacostumen elegir en semblant dia ó festa ques vuy les quals sinch persones ab lo consell que en breus dies mijensant la gracia diuinal jos donare e creare defenen administren e regesquen la dita ciutat e haien la cura de aquella e de la cosa publica axí com los consellers e consell de la dita ciutat han acostumat e deuen hauer a llahor de Deu seruey del dit Senyor Rey e benefici publich les quals coses enten e vull hauer fetes per los dits respectes et ab beneplacit del dit senyor Rey e fins tro á tant que per la magestat del dit Senyor Rey ó per mi hi sia prouehit altrament. E no vull ni enten per les dites coses o alguna de aquelles sia fet preiudici algu al priuilegis e libertats de la dita ciutat

ne tampoch vull ni enten aprouar ne improuar los dits consellers e consell de c jurats per los dits sindichs e sots sindichs impugnans ne les elections de ells e per ells fetes ne actes alguns per ells fets. E per que á tots sien notories e manifestes les cinch persones per mi elegides a regir defendre administrar la dita ciutat e cosa publica de aquella e los dos obres e desliberat aquells esser manifestats e publicats en persona mia assi en publich. E vull e man aquesta publicatió de la dita electió esser continuada en lo proces e si menester sara apart esser ne fet acte los per mi elegits son los seguens

En Ferrer de Gualbes.
En Jofre Seruent.
En Pere Deztorrent menor de dies.
En Valenti Gibert.
En Tomas Puiades.

OBRES.

En Joan Rouira obrer e sobre posat del sagramental.
En Ramon Garau obrer e ponter de Sant Boy.

Fou legida la dita electió en presencia y de manament y en persona del magnifich y respectable Senyor Galceran de Requesens loctinent general de Cathalunya per en Daniel Bertran notari real en loch del honorable en Pere Sellent notari de la present causa. En una instantia del palau real menor de Barcelona diuendres entre dues y tres apres mig jorn a xxx de nohembre del any de la nativitat del Senyor MCCCCLIIJ present lo vicicanseller regent lo offici de gouernador en lo principat de Cathalunya y altres officials abbats y persones ecclesiastiques alguns varons nobles donzells doctors juristes y mols altros en multitut copiosa.

CAP. 71.—COM EN JAUME BERTRAN CAPITÁ DE UNA GALIOTA E UNA CALAUERA PRENGUÉ UNA GALERA AB COSARI FAMOS.

Dimecres á iij de juliol any MCCCCLIIIJ lo honorable en Jaume Bertran capitá de una galiota e una calauera armada per la ciutat de Barcelona per custodiá la costa e per seruar de enemichs las naus persones e vexells portans vitualles en aquesta ciutat arribá en playa de la dita ciutat vers viij ó viiij hores en la matinada ab les dites fustes per ell capitaneyades amanant ab si una galera armada de broca que hauie presa den Perosa cosari famos en la qual era lo dit Perosa qui hauie granment damnayats los sotmesos del senyor Rey en personas e bens. E mes un bargantí ab alguns moros que lo dit Perosa hauia presas cosajant e es estat pres lo dit Perosa ab les fustes per lo dit Jaume Bertran vers la Dragonera e apres dimars prop vinent á viiij de dit mes y any lo sus dit Perosa era estat posat en la presó morí en la nit presedent en la dita presó segons fama per squinencia fou mostrat axí mort e pasat publicament en lo pati deuant la porta de la cort del Veguer per que fos vist per tots aquells qui veure lo volian y apres fou soterrat á fra menors.

CAP. 72.—DE LA MORT DEL REY DE CASTELLA Y LO ANIUERSARI QUE PER PART DE LA CIUTAT LI FONCH FETA.

Dimars á xxx de juliol del any MCCCCLIIIJ los honorables consellers reberen una lletra de la senyora Reyna la qual es del thenor seguent:

Als amats nostres los consellers de la ciutat de Barcelona.

Dins.

La Reyna

Amats nostres a VII del present mes lo ilustrissim Rey de Castella nostre molt car e molt amat frare en lo monestir de Abroyo duas leguas de assi li vench gran accident e tal qual porta e punt de morir e fou portat en la present vila en la qual sap Deu de continent essentne sertificada ab quan travall de Oteradesilles hon erem venguem e de continent lo dit accident de bo en millor o per lo contrari. Ara en aquesta hora a Nostre Senyor Deu ha plagut appellarlo a la sua santa gloria podeu pensar ab quanta congoxa e tribulatió romanim mayorment essen fora de nostres regnes per mols respectes no sabent lo temps en que dara per que hauem deslliberat certificarvosne e fer la present.

Dat en Valladolit a XXII dias de Juliol a x hores de la nit del any MCCCCLIIIJ.

La Reyna.

E rebuda la dita letre Dimecres a XXXI de dit mes y any los dits honorables consellers essent en la Llotja de la mar per vendre les impositions ajustats á consell per les coses deuall scrites en lo verger de la dita Lotge encemps ab mols honorables ciutadans aqui fou exposat per lo honorable mossen Valentí Gibert vn dels dits consellers en nom de tots com la senyora Reyna ab sa letra hauia scrit á ells dits consellers que lo ilustríssim Rey de Castella frare seu era passat desta vida e que á xxij del present mes de Juliol morí en la vila de Viladolit del regne de Castella e per çó era esta mogut entre ells consellers si per part de aquesta ciutat seria fet aniuersari per anima del dit Rey de Castella. E per çó foren fetes moltes rahons pro e contra. E finalment per lo dit consell fou desliberat que attes que lo dit Rey de Castella era besnet del senyor Rey en Pere ters Rey de Aragó e nabot e gendre del Rey en Ferrando e cosingermá e cunyat del sen-

yor Rey vuy beneuenturadament regnant e germá de la dita senyora reyna e altres respectes que per part de la dita ciutat sia fet aniuersari en la Seu solempnament per anima del dit rey de Castella semblant que per part de la ciutat fou fet per anima de la Senyora infanta muller del senyor infant don Enrich frare del senyor Rey beneuenturadament vuy regnant.

CAP. 73.—En que es posada vna letra consolatoria que los consellers de Barcelona fan á la senyora Reyna per mort de son germá lo Rey de Castella.

Dimecres á ij de Agost del any de mccccliiij los honorables consellers enuiaren vna letra á la senyora Reyna del thenor seguent:

A la molt Exelent senyora la senyora Reyna.

Molt alta e molt exelent senyora:

De vostra gran Exellencia humilment e ab gran reuerencia hauem rebuda vna lletra del xij del proppassat mes de Juliol per la qual ab gran turbació nos notificats la mort del ilustríssim Rey de Castella frare vostre de loable recordació. E jatsia senyora molt alta no duptem vos esser molt desolada per la priuació e separatió de la sua presentia corporal pero nosaltres no poch dins nostres penses ne som molt detinguts de gran turbació com fos cert lo dit illustríssim Rey esser virtuos animos de gran e dret consell conseruador de obres de equitat amador de honestat fael vtil saui e hauent dret zel á Deu e al mon e per sos grans mérits e intelligencia molt comendable car la sua beneuenturada natura noble no nobilitaua la sua intelligencia solament per la sanch e prosapia Reyal don deuallá mas ella era nobilitada per la sua innada e virtuosa calitat. E donchs qui haurá tant poch sentiment que nos dolgue de tal separació pero Deu

se es pot mitigar tota lamentació e effusió de lagrimas les quals may suppliren en cessar la mort á Deu se á resumir sperit de consolació compres primer los sagramens ecclesiastichs çó es de armadura celestial per çó que sobras sos enemichs inuisibles conué donchs senyora molt exelent recorrer á la pasiencia del Sant hom Job e attendre que nostre Senyor Deu no perdona á son fill que no moris per la salut de les animes e attendre encare que als amats per Deu axí com lo dit illustríssim Rey era la celestial eretat sempre migentsant tal dormició donada de que tots hauem á fer aquella via. E no es algú qui pusca resistir á la voluntat diuinal mas deu se recorrer á oracions e suffragis á les animes saludables. E per çó senyora molt alta hauem desliberat nosaltres fer vn solempne aniuersari en la seu de aquesta ciutat per anima del dit serenissim Rey segons es pertinent e degut. E la diuinal magestat vulla tenir vostra real persona una protectió beneuenturadament. Dat en Barcelona á ij de Agost any MCCCCLIIIJ.

Senyora

nosaltres humils seruidors e vasalls qui besans vostras mans humilment se recomanen en vostra gracia e mercé los consellers de Barcelona.

CAP. 74.—EN EL QUAL SE POSA VNA RESPOSTA QUE LA SENYORA REYNA FA Á LETRA CONSOLATORIA QUE LOS CONSELLERS LI HAUIAN TRAMESA.

DIMECRES á iiij del mes de Setembre del any MCCCCLIIIJ los honorables consellers reberen vna lletra de la senyora Reyna del thenor prop seguent ab quels regraciaua la bona voluntat legalitat amor e fidelitat que an mostrat en lo aniuersari desus dit que han fet per anima del dit illustrissim senyor Rey de Castella:

Als amats nostres los concellers de la ciutat de Barcelona.

Dins

La Reyna

Amats nostres vostre letra hauem rebuda de dos del present á la qual vos responem queus regraciam vostra bona voluntat e la gran amor e fidelitat quens mostrau en lo aniuersari que haueu desliberat fer per la anima del illustríssim Rey de Castella nostro molt car e molt amat frare qui gloria haie e lo confort quens donau de la mort de aquell. E no reste que no conegam que rahonablement axis degua fer pero nostra fragilitat noy basta ans pensau quem restan ab molta congoxa e en part no sens rahó attesos mols respectes pregant nostre Senyor que per sa clemencia jatsia no lin siam merexedora nos hi dó bona pasiencia ens endres en los fets perque hi som así com es ops sempre al seruey seu del senyor Rey e descarrech nostre e repos dels regnes. Dat en Tudela de Duero aldea de Valladolit á xxiij de Agost del any MCCCCLIIIJ.

La Reyna.

CAP. 75.—COM ENTRA EN BARCELONA LO REY DE NAUARRA VENINT DE ARAGÓ.

DIMECRES á iiij del mes de Octubre del any MCCCCLIIIJ entra en la present ciutat lo senyor Rey de Nauarra germá e loctinent del senyor Rey Alfonso vuy beneuenturadament regnant venint de les pars del regne de Aragó.

CAP. 76.—COM FOREN ELEGITS LOS CONSOLS DE LOTGE Y LO JUTJE DE APPELLS QUE PER CAUSA DE LA PORROGASSIÓ DE LA SENYORA REYNA NO SE EREN POGUT ELEGIR LO DIA DE SANT MARCH.

DIMECRES á xxiij de Octubre de MCCCCLIIIJ se tench consell de C. jurats en lo qual fou exposat per lo honorable mossen Pere Torrent conseller ters com la electió dels honorables consols de la mar de jutge de appells fahedora en lo mes de Abril any MCCCCLIIJ fos suspesa per la molt alta senyora Reyna loctinent del senyor Rey e axí sia passat lo temps de porrogació en porrogació fins al dia present assignat á la dita electió fahedora conuenia per conceruació del priuilegi atorgat al dit consolat per los seueníssims Reys passat lo qual per lo inclit senyor Rey de Nauarra loctinent del senyor Rey Alfonso vuy beneuenturadament regnant son realment confirmats ques dega fer noua electió dels consols e jutge de appells. La conclusió del consell fonch que los dits consols e jutge de appells se elegesquen segons thenor dels priuilegis çó es que los consellers ó la mayor part de aquells elegesquen xij prohomens dels tres stamens qui ab ells ensemps fassen la dita electió e de fet los dits dia y hora per dar deguda conclusió á la determinatió de dit consell de continent per los honorables consellers foren elegits XIJ promens dels dits iij staments qui ensemps ab los honorables consellers en la Casa del Arxiu hon estan reseruats los libres de la taula del cambi de la dita ciutat per via de scrutini en virtut del dit priuilegi del dit consolat elegiren en consols dela mar per lo temps de assí á la festa de Sant March prop uenidora los honorables en Ramon Dezplá maior de dies ciutadá e en Joan Bach mercader. E en jutge de appells lo honorable en Jaume de Vich mercader.

CAP. 77.—EN QUIS TRACTA VNA LIGA QUE LO SENYOR REY ALFONSO FEU AB LO PAPA JUNTAMENT AB TOTS LOS POTENTATS DE ITALIA.

PER la liga unió inteligencia e confederació seguides entre lo excelent Senyor lo Senyor Don Alfonso Rey de Aragó vuy beneuenturadament regnant la illustrissima senyoria de Venecia e lo illustrissim Duch de Milá e puis rettificada per la excellsa comunitat de Florensa en la qual confederació es intrada la sanctedat de nostre Senyor lo Papa fou feta diious á xx de Mars del any MCCCCLV publicament per la ciutat de Barcelona la crida seguent:

Ara oiats ques fan á saber de part del ilustrissim Senyor Rey de Nauarra infant e gouernador general de Aragó e de Sicilia Duch de Nemos e de Monblanch compte de Ribagorsa e Senyor de la ciutat de Balaguer lochtinent general del Serenissim Senyor Rey frare seu molt honrrat á totes e cualseuol persones de qualseuol stament e condició sien com lo dit Senyor Rey lochtinent general per lletres de la prefata magestat del dit Serenissim Rey son frare es certificada que la sua senyoría perque vnida ensemps ab la potencia de la prouincia de Italia pus facilment se puga per aquella entendre á la opportuna deffenció e offenció del Gran Turch lo qual per sa puiansa enten en la destructió de la religió e fe christiana e llahor de Nostre Senyor Deu Omnipotent e de la sua gloriosa Mare Beneyta Verge María á xxvj dies del mes de Janer de la tersa *indictione* del any corrent de MCCCCLV en la ciutat de Nápols per si e sos hereus e successors subdits vassalls recomanats adherens e confederats ha rattificat la pau contractada e feta en lodi entre la illustrissima senyoría de Venecia e lo illustrissim duch de Mila en apres rattificada per la excelsa comunitat de

Florensa. E encara ha entrat en la confederació e unió intelligencia e lliga entre les dites potencies fetes en Venecia a xxx de Agost proppassat en la qual lliga vnió intelligencia e confederació per semblant ha entrat la sanctedat de nostre Senyor Sant Pere lo Papa entenent per modo que la dita Magestat e altres parts demunt nomenades llurs subdits e sos colligats adherents recomanats indusos e quis includiran en la demunt dita e present pau e lliga dexen e pugan practicar mercadeiar e conuersar los vns ab los altros en les senyories e territoris de cascuna de aquelles e viure e vicinar ensemps amigablement com se solia e acostumaua fer e se es fet en lo passat en lo temps de la bona e tranquilla pau reuocant totes e sengles nouitats bandeits e prohibicions fets e fetes en lo any MCCCCXXXXVIIIJ e delli ensa per que lo dit Senyor Rey loctinent exhigint e efectualment complint la voluntat e manement per la prefeta magestat del dit Senyor Rey ab les dites sues lletres e preuisions a ell sobre asso fetes de part de la sua senyoria ab la present publica crida intime e mane á tots e cualsevols seus officials subdits vassals recomanats adherens e confederats que la dita pau e liga tingan inuiolablement e observen no obstant qualseuol nouitats bendeits prohibicions e dites pracmatiques e ordinacions per la prefata Magestat del dit Senyor Rey en contrari fets e fetes los quals e les quals a maior cauthela e certitut ab la present publica crida reuoca cessa e anulla e atorga plena e libera licencia a tots vniverses e sengles subdits vassalls adherens recomandats e confederats del dit Duch de Mila e excelsa comunitat de Florensa e encara tots e qualseuol subdits vassallas adherens e recomanats de la dita Magestat que liberament e sens incorriment de pena alguna pusçan ensemps praticar conmerciar trafagar e negociar axi e segons solien ans de les dites prohibicions bandeits e dictes pracmatiques e ordinacions. E perque les demunt dites coses son de grandissima alegria e consolació lo dit Senyor Rey lochtinent general vol e mana de part de la prefata Magestat del dit Senyor Rey son fra·

re que per tots los seus regnes e terres de sa mar illes e altres de la sua lochtinencia sia feta luminaria solempne e altres actes aquesta alegria representans.

E publicada lo desus dit die la dita crida los honorables consellers feren fer en la vesprada solemne lluminaria sobre la teulada de Casa la Ciutat e entorn de les spigues ó pilas qui stan deuant la plasa del portal principal de la dita casa en que hague cxxx lanternes enceses e forenthi desparats certs buçons e fochs grechs e feta tant gran solempnitat e per semblant per les sglesies parrochials monastis de frares e monies e per los singulos de la dita ciutat.

CAP. 78.—Com un cosari dit Ulzinet prengue vna calauera dins la platge de Barcelona y la diligencia que proposa la ciutat per cobrarla.

Dilluns a xxxi de Mars del any mccccLv Ulsinet lo cosari Prohensal intre ab una galiota en la plaie de la mar de la present ciutat en dapres lo moll pres e sen mana una calauera carragada de olis formatgeria e ceras qui eran den Fonolleda. E de continent los honorables consellers preuehins en recobrar per llurs forses aquella ab remeys e forses degudes en semblants actes foren fetes crides axi per los mantellets com per altros ques recullissen en certes fustes aqui prompte ço es barques e llauts qui eran en la plaie. Com no si trobas alguna nau galera ni galiota en mar e no res menys posaren en continent taula per acordar gent qui muntas en una galiota qui era dins la drasana per anar en recuperació de la presa e offensió del dit Vlzinet. E mes auant donaren orde que en Joan Peris de Morella correu de la ciutat per los dits honorables consellers trames un correu cuytat que dins xxiiij hores al menys fos a Coblliure per vna galiota del Ferrer qui era allá per anar offendre lo dit Vlzinet y

hauerlo si cahia en sort al qual correu per los travalls foren donats iij florins dor e iiij croats e apres li fou fet compliment á xii florins correns. Item forem tramesos dos altros correus per les costes de sa y de lla auisant los llochs maritims de las costas per exirhi ab fustes armades per hauerlo.

CAP. 79.—Com la Reyna de Nauarra cunyada del senyor Rey Alfonso pari una filla.

Dilluns á xvj de Juny any MCCCCLV en la matinada tocades les v hores la senyora Reyna muller del Senyor Rey de Nauarra llochtinent general del Senyor Rey regnant pari vna filla la qual fou bateiada lo sendemá apres dinar per fra Pau del orde de S. Domingo del conuent de Santa Catherina e confessor del senyor Rey de Nauarra fouli mes nom Joana fou padri fra Luys hermita e comare una pobre.

E apres diuendres a XXVII de dit mes y any lo honorable en Ramon Dezpla conseller en cap dix á Joan Oliuer escriua del Racional que continuas en lo libre del correu que fossen donats a Diego de la cambra de la Senyora Reyna de Nauarra x florins correns per albricias de la noua quels porta com la dita senyora Reyna hauia parit.

CAP. 80.—Com la Seu feu una molt solempne professó per la canonizació de Sant Vicens Ferrer.

Diumenge que comptauem lo primer de Fabrer del any MCCCCLVI fou celebrada sompnitat gran de la canonització de Sant Vicens Ferrer del orde dels Preycados la qual solempnitat fou feta en la forma se-

guent ço es que lo dit dia lo senyor Rey de Nauarra loctinent del senyor Rey e los honorables consellers ab diuersos promes e homes de diuersos stamens aiustats en multitut gran dins la Seu hoiren aqui solempne offici e sermó los quals feu lo reverent bisbe de Vich e acabat lo dit offici pertiren de la Seu ab tot lo clero processionalment pressedent sis trompetes o trompados trompans e un tabaler ab sobre vistes de les insignies de la ciutat ab una imatge de argent representant la figura del mestre Vicens Ferrer la qual portaue lo dit reverent bisbe en las mans sots un pali ab sis bordons los quals aportauen lo dit senyor Rey de Nauarra y los honorables consellers. E prosseguint la dita processó isqueren per lo portal major de la dita Seu dresant per lo palau episcopal tirant dret a la plassa de Sant Jaume e prenent per lo carrer dels Species per la plassa del Blat, e per la plaça de la Boria per la volta dret entrant en la sglesia de Preycados. E de aqui exint per laltre portal dret al carrer dels Mercaders per lo carrer den Avell tira deyus lo Palau e per la Corribia passant per la plaça Noua ne torna dins la Seu.

CAP. 81.—EN QUES CONTA COM FOREN VISTES DUES COMETES APORTANT GRAN RAIG DE FOCH.

DIMECRES á XVIIJ de Juny del any MCCCCLVJ fonch fama per la present ciutat que en lo principi del present mes vers lleuant fonch vista en la matinada per molts e per mi Joan Oliuer scriuá del Racional entre una e duas horas apres miia nit una stela e cometa llansant alguna claror a manera de claror de llum fosquet qui se estenia al deuant de ella a parer humanal be iij ó iiij canes. E apres a xv o xvi del dit present mes fonch vista la dita o altra stela o cometa consemblant entre viii ó viiij hores entrant la nit entre ponent e tramuntana.

CAP. 82.—EN QUES CONTA UNA GRANDISSIMA VICTORIA QUE LO REY BLANCH HAGUE CONTRA LO GRAN CA.

Dimecres a xv del mes de setembre del any MCCCCLVJ vench noua ab correu qui aporta letres signantment del nostre Sant Pare dreçades al reverent Bisbe de Barcelona en virtut de les quals lo dit reverent Bisbe de continent rebudes aquelles qui fou al intrant de la nit ab tot lo clero de la Seu processionalment dins la dita Seu ab gran solempnitat cantaren lo Tedeum laudamus responent ab los orguens de la dita Seu e algunspochs en nombre per la ciutat feren alimaries la qual noua fonch com lo Rey Blanch qui era ab xxxx milia de si mateix ab subuenció del Emperador de Alamanya qui li tramés LXXX milia homens de armes e lo Rey de Vngria li trames L milia combatens e del Rey de Bohemia ab gran multitut de gent e hordenades totes les hosts de les quals fou capita fra Joan de Capestrano qui aqui era ab vj milia frares a consell e instigació de un pelagri qui sobreuench els anima e ordena les dites hosts e gent e lliura al dit fra Joan de Capestrano un scut ab senyal de un cruxifici al deuant e lo dit Fra Joan ab lo dit pelegri al costat comensaren la batalla contra los cans dels turchs qui segons les lletres eren en nom de passats DCC milia e son hi morts dels Turchs CCC milia e dels cristians vj milia LXXXXV e mols nafrats los quals ab lo nom de Jesus lo dit fra Joan ha guarit. E á la fi des confits los dits turchs e barreiades llurs tendes or argent e joyells e artillarias foren preses per los dits cristians e bombardes cent trenta de que la menor tiraua pes de cinch quintas e lo dit palagri entre los vius e los mors no ses trobat.

Letre tramesa per lo Rey Blanch al nostre Sant Pare sobre la gran desconfita del Gran Turch; Santissim e pare

nostre vostra santissima Magestat certificant com a quatre del mes de Juny prop passat lo gran Ca turch vench en nostra terra e aquella per combatre açó ab molt gran multitut de altres cans de que nos volent un pas guardar e tenir fort lo qual lo dit Ca volia passar per entrar en nostra terra lo qual pas era son riu appellat lo riu de Danubi e aquell lo dit Ca no podia passar sens fustes o pons fets dins lo dit riu. E per tant nos volent lo dit pàs guardar e aquell contrastar que lo dit Ca nol passas ne sagent e nos stant axi aqui es vengut lo dit Ca ab infinida multitut de altres cans ço es en summa de mes de MCC milia de que nos quant los vehem nos tinguem per perduts en tot nostro stol e açó per tant com nos no erem pus de xxxx milia. Per que nos tinguem nostron consell ab tota nostra gent dient axi. O amats e cars fills nostres e que farem que nos no som per resistir en aquets cans. E tots cridant responeren dient axi senyor e pare nostre muyram tots com a fels cristians per la fe e fiem de Deu que ell nos dara victoria. Per que nos acordam ab nostron stol de fernos forts en una montanya vehem los dits cans que feihen grans preparatoris per passar lo dit riu de que nos stant axi vehem muntar per la montanya una bandera ab senyal del Rey de Bohemia ab gran gent de que nos dubtam que ells e lo dit Turch no haguessen fet algun tracte per destruhirnos e nos speram e que ferien e ells arribaren e nos dient axi senyor lo Rey de Bohemia nos tramet a tu perque ha sabut que tu contrastes aquest pas al gran Ca e mana a tots nosaltres que siam sots tot manament de que nos lom fem la festa e acolliment com mills poguen e no fiant de ells masa pensant no fos algun tracte com tots temps ells sian estats traydos e los cans tos temps excersitauen per passar. E vers hora vespres nos veyem per la dita montanya altra bandera muntar ab senyal del Rey de Ungria ab L milia combatents de que com los vérem venir ne haguerem molt gran plaher e açó per tant com sabiem ells son estat tostemps mal mortal ab lo dit ca e pensám nô farien trahició e quant foren deuant nos

digueren senyor, la tua mercé lo Rey de Ungria nos tramet á tu e fans manament siam prets á tots manamens per resistir en aquest ca qui axí vol destruhir tota ta terra. Perque nos som fort contents dihent: O fills meus, e de tant som jo tingut á mon frare lo Rey de Ungria. E stiguem axí mirant los artificis que los cans feyen per passar e grans alimaries e axí vench la nit. E per lo matí vinent nos veyém muntar per la dita montanya una altra bandera ab senyal del Emperador de Alamanya ab LXXX milia homens darmes de que sanctissim pare pensar podeu com fom fort alegres e açó pensant com monsenyor lo Emperador me trematia socós e ayuda e quant forem ab nos digueren senyor vet lo Emperador nos tramet açí á tu e diu que no haies por que ell será tostemps ab tu contra aquest maluat de ca de turch de que nos rebém la bandera de nostron senyor ab tota la gent com mils poguém dihent nos axí bé sia vingut monsenyor lo emparador nos humilment abrasant lo capitá lo qual ha nom frare Joan de Capestrano en lo qual host y hauia vj milia frares e de continent aquests arribats los dits cans comensaren á passar lo dit riu per los dits pons que hauien fets e dix lo dit fra Joan qui clarament nos hauem vist fer miracles senyor aplech se tota la gent e de continent nos fem tothom aplegar e quant tots fom aplegats lo dit fra Joan feu un sermó dient axí o fels crhistians ab gran ánimo cridant e dient tots vullam per la fe morir e per res que veyam nos vullam spaordir car Deu nos dará certament sobre aquests cans victoria e lo sermó durá sobre tres hores tostemps animant los christians per la fe. E en aquest instant foren ja passats tants dels cans que nos tots nos asmayam e may no feyen sino passar. De que nos veyent la gran multitut dels dits cans que ya passats eren e passauen e prossexem tant pochs que no gosauem empendre la batalla ans tots stauem mig sglayats. Perque nos stant axí mig torbats vench un pelagrí molt mal bastit e cridá á alta veu dient axí: O christians e que feu açí e com no deuallats car determinat es al cel que si feriu

haureu victoria de que nos hoynt lo dit palagrí cobram gran sfors e dix lo dit pelegrí al dit frare Joan ques metés en oració car Deu lo hoiria e de continent frare Joan se mes en oració e en aquest endemig lo dit pelegrí se mes per la gent els arreglá els hordoná las batalles molt bé e quant frare Joan ac acabada la oració lo dit pelegrí cridá ab molta alta veu lo dit frare Joan dient axí o capitá del Emperador vine ensá e de continent lo dit capitá se atensá á ell e lo dit palagrí donali un ascut ab senyal de un crucifici dientli mitte primer e no hages par que aquests no son sino diables e ab aquest senyal tots fugirán de que lo dit frare Joan armat de aquell scut e lo pelagri al seu costat fom tots en lo pla deuallats e la nostra batalla fonch forment masclada en tal manera que dels dits cans son mors CCC milia e de nostra gent vj milia LXXXXVij e de nafrats mols los quals lo dit frare Joan ha tots sanats e gorits solament tocantlos ab lo nom de Jesuchrist e nos alcansant los cans que fugien atras e passant los pons que fets hauien los hem barraiades totes les tendes llurs que tenien dalla lo riu de que los hem pres tot son or e argent e molt rich joyell e bombardes per compte CCXXX que la menor tiraue pes de v quintas. E lo dit Ca maior vehent aço es fojit molt auiladament e se es retret atras XVI jornades. Per que Deu volent daqui auant nol presam re. E acabada nostre batalla la qual dura de aquell jorn que comensam de mati hora de tercia durant tot lo dia e tota la nit e lo sendamá fins hora de mig jorn á numqua hauer fi ne gent reposar hauem sercat lo pelegrí que ni entre los vius ni los mors may lo hem pogut veure ni trobar de que tots fiam fos angel de Deu á nos trames e crehem de aqui avant Deu nos dará victoria e aiuda que entrarem e conquistarem molt mes auant per sa merce sia amen.

Les dites letres que lo dit Rey Blanch ha tremeses á nostre S. Pare son dues la una en son llenguatge la altre en lo nostre la del nostre es aquest de la altra no sen pot traure sentencia crehem tots continguen un effecte.

Disapte á XVIII de dit mes y any en la nit per la

demunt dita gracia e santissima noua que realment e ab veritat es vinguda e confirmada en la present ciutat de la dita victoria obtinguda per los christians contra los infels turchs segons desus á xv del present es contingut foren fetes per lo clero de la Seu e per la casa de la Ciutat e generalmen per totes les altres sglesies e per los singulos de las ditas ciutats grans e solemnes lluminaries ó alimaries.

CAP. 83.—De un terratremol que suchcei en lo realme de Napols que enderrocá moltes cases y matá molta gent.

Dious á xxx de Decembre del any MCCCCLVIJ ab correu foren portadas e trameses letres als diputats de Cathalunya e alguns cingulos de la ciutat en ques feya menció expressa com lo vespre de Sant Nicolau prop passat en la ciutat de Napols e altres ciutats e lloch del regne de Napols fou seguit gran terratremol qui endarrocá Castell çalou cases e sglesies on morien moltes persones e caigudes ciutats e llochs en lo dit Regne.

Letra tramese per mossen P. Dusany als diputats

Mos senyors molt honorables e molt sabis per la molta tribulació en que tot aquest realme es posat per lo gran terratremol qui es stat á v del present mes IIIJ hores passada mixa nit per les moltes noues per lo mon se porien dir e desliberat per la present avantage per ço que si als era dit sian auisats com aquella hora lo Senyor Rey se troba en Hotge haont perque la terra es molt plana e les cases baxes per gracia de nostre senyor Deu lo Senyor Rey ha estat be son fill e tota la cort car lo dit terratremol no ha fet mal de dany á la dita terra es veritat açi en Napols ha fet tan dany que no es de scriure son caigudes moltes sglesies e infinides cases de gent morta

fins vuy diu son c persones lo dany es tant gran que es irreperable en tant que fins vuy de las x parts de la gent las nou dormen tots vespres fora de la ciutat ó dins orts totes les cases son consentides e les demes vbertes lo castell de Sant Elm que está sobre aquesta ciutat ses tot obert les torres xapades dalt a baix hay morta la mes part de la gent e tots los sostres per terra en tant que os desfará de tot ó se ha de hobrar de peu. Fora aquesta ciutat per semblant es stat grandissim dany totes les torres e castells per la montanye ne han anat maior sentiment á Ariano terra de mes de mil fochs ses tota dirruyda hay morta tanta de gent que no es de dir á Piri Troya e altres terres totes grosses han pres tant dany que nunqua tornaran la Padula terra de mes de cccc fochs nes anat tot per terra e morta de les xx pars de la gent la xviiij e mors tots los fills del Senyor de la terra lo qual es gentilhom de Capuana lo qual ses trobat aci Benauenet per semblant ha pres gran dany diuen hia morts mil persones fins vuy no sab hom la resta de les terres del Realme com han stat bes creu totom ne haurá haguda bona part lo mes dany es la volta de Abruço prouincia de grans montanyes de Macina tenim ja noua loy han sentit pero poch apres de aquell gran sen han sentits alguns empero son estats tant petits que vns ho han sentit altres no Lo Castellnou no ha pres altre dany sino que la gran sala se es vn poch fesa e la sglesia. Feta en Napols á viiij de Dezembre any MCCCCLVJ.

CAP. 84.—COM LO STOL DELS GENOUESOS VINGUÉ Á LA PLATGE Y COMENSAUEN Á FER MAL SI NOY HAGUESSEN SOCORRAGUT.

DILLUNS á XXVIJ de Juny del any MCCCCLVIJ vers les dues ó tres hores apres miia nit arriba en la plaie de Barcelona vn stol de Genouesos qui foren xiij galeras e aqui comensaren combatre la dita plaia ab mol-

tes bombardes e stigueren aqui tot lo dilluns fins á las vj ó vij hores apres dinar e tiraren vers Monioch e barreyaren les barques dels pescadors e prenien del bestiar boui lo qual los fou llauat e deffes per mossen Joan Torrelles e lo honorable en Galceran Dusay ciutadá e moltes altres notables persones de estat e de peu e haguerenne alguns barrils.

CAP. 85.—De la mort del Senyor Rey nostre Alfonso lo qual morí en Napols y del aniuersari que li fonch fet per part de la ciutat de Barcelona.

Dijous á xiij de Juliol del any mccccLviij en la nit precedent vench noua ab correu com lo Senyor Rey Alfonso á xxvij de Juny proppassat en la matinada en Napols reté la sua anima á son Creador. E apres diuendres á xxviij de dit mes y any fou celebrat aniuersari solempne en la Seu de Barcelona de part de la ciutat de Barcelona fent capell ardent e gran lluminaria misas e sermó per anima del dit Senyor Rey Alfonso de memoria gloriosa segons en altres mors de Reys se pot veure atras.

CAP. 86.—Com se tingué consell de Cent sis faria festa á la entrada del Rey de Nauarra qui hauia succehit al Realme de Aragó per mort del Rey Alfonso son germá.

Dimecres á viiij de Agost del any mccccLviij apres dinar se tench consell de c jurats en lo qual per lo honorable mossen Ramon Mora conseller quart fou exposat que attes que per mort del Senyor Rey Nal-

fonso de memoria gloriosa la successió del Regne e terres del dit Senyor Rey dretament se pertany al Senyor Rey de Nauarra germá seu lo qual vuy hauem per natural Rey e senyor don conuindria que per propia voluntat de beneficar la present ciutat e donarli causa de aturar en aquella qui redundaria en gran vtil dels habitans en aquella e augmentació de las imposicions que fos feta solempna festa en la sua beneuenturada entrada lo dia que entraria en la present ciutat. E per semblant á la Senyora Reyna muller sua seguint los vestigis e formas ab los quals foren rebuts los Reys en Martí e don Ferrando llurs mullers e primogenits e per moltes altres rahons induhidas en fer festa e solempnitat de la dita sua entrada. E fou conclos per la maior part del consell què la dita solempnitat ó festa fahedora en la entrada del dit Senyor Rey cessen e que no sen fasse festa ó solempnitat alguna.

CAP. 87.—De la mort de la Reyna dona Maria muller relicta del Rey Alfonso de gloriosa memoria y del aniuersari que li feu la ciutat.

Dilluns á xxv de Setembre de mcccclviij fou celebrat aniuersari solempne en la seu de Barcelona per los honorables consellers fent capell ardent e gran lluminaria missa e sermó per anima de la Senyora Reyna dona Maria relicta del Senyor Rey Alfonso de gloriosa memoria la qual solempnitat se feu com se acostume de fer en semblans actes de Reynes com se pot veure atras.

CAP. 88.—Com lo consell determina que fos feta festa á la entrada del Rey de Nauarra y també se posa vna gran tempestat quey hagué de calabruxa.

Dimars á xxxj de Octubre del any mccccLviij se tench consell de c jurats en lo qual lo honorable mossen Pere Serra conseller en cap exposa com ell ab sos companyons consellers hauien rebuda vna lletra del Senyor Rey ab la qual declaraua sa intenció que volia que li fos feta festa ó solempnitat en la sua primera vinguda la qual lletra fou aqui publicament llegida. E finalment lo dit consell conclos li fos feta festa e solempnament fos rebut en la sua primera vinguda.

Item dit dia la nit precedent calabruxona granment en la present ciutat e en les montanyes propingues á la dita ciutat en tant que lo dit calabruxó se pres que mostraua que hagues nauat. E lo dit dia feu gran fret.

CAP. 89.—Com lo Rey en Joan y la Reyna Joana sa muller entraren en Barcelona com á Reys la primera volta.

Dimars á xxj de Nohembre del any mccccLviij lo senyor Rey don Joan nouament succehint al realme per mort del serenissim senyor Rey don Alfonso germá seu de bona memoria y la senyora dona Joana muller sua vinent de les parts de Çaragosa de Aragó vingueren al monestir de Valldonzella als quals isqueren los honorables consellers ab promens en lo lloch acostumat e per lo dit senyor era calat al prat hon nol trobaren torna-

ren á la creu cuberta e aqui lo aspararen e besaren la ma. E en la vesprada vers vij ó viij hores de nit foren fetes grans lluminaries ó alimaries per la nouella vinguda del dit senyor Rey e de la dita senyora Reyna per tota Barcelona.

Dimecres á xxij de dit mes y any vers hora de mitj jorn lo dit senyor Rey partint del dit monestir de Valldonzella vinent fora e vora mur fins al portal de la dressana per portal de fra menos intra en Barcelona e munta al cadafal e sitial que per la ciutat li era aparellat en la plasa de fra menos. E aquí jura los priuilejis constitutions e vingueren los officis e confraries ab llurs entremesos e valls.

Diious á xxiij del dit mes y any la senyora Reyna dona Joana muller del dit senyor Rey vers mig jorn partint del dit monastir de Valldonzella per lo desus dit camí. intra en Barcelona e munta al dit cadafal e setial hon vingueren los officis e confrarias ab llurs entremesos e valls.

CAP. 90.—Com arriba per mar don Carles fill primogenit del nostro senyor Rey en Joan de Aragó y Nauarra y de la entrada que li feren y de la collació que li daren en casa la ciutat.

Diuendres á xxviij del mes de Mars del any MCCCCLX vers las tres ó cuatre hores apres mijorn arriba en la plaie de la mar de la present ciutat lo inclit princep don Carles fill primogenit del illustrissim don Joan Rey de Aragó e de Nauarra ab la nau den Amat acompanyat de les naus den Llombart e de Miquelot e galera de mossen Sureda e tres barques e vers v e vj hores isqué á terra á cauall ab alguns secret aná al monastir de Valldonzella.

Disapte á XXIX de dit mes y any vers las IIIJ hores apres dinar los honorables consellers acompanyat de mols no-

tables homes de quincun stamen anaren al monastir de Valldonzella á cauall per fer reuerencia e regraciar e visitar lo dit senyor princep.

E lo vespre foren fetes alimaries a la seu a Casa de la Ciutat e per tota Barcelona e per semblant lo vespre del diumenge prop seguent a xxx del dit mes.

Dilluns a xxxj del dit mes y any lo dit senyor don Carles princep fill primogenit del dit Senyor Rey partint del monastir de Valldonzella hon hauia stat del diuendres proppasat fins al dia present vers les tres hores apres mig iorn vinent fora mur a cauall intra per lo portal de frares menors dins la present ciutat e descaualca al pla de dit fra menors muntant en un gran cadafal ab nou graons de fusta cubert tot de draps de llana vermells lo qual per la dita sua benauenturada entrada la dita ciutat hauia fet fer e sahentse en vna bella e sumptuosa cadira de fust daurada guarnida de drap vellut de seda color casi violat e carmesi ab sos coxins del dit drap e ab son doser de drap daur fou solemnement rebut per los honorables consellers acompanyats de mols notables promens de cascun stament. E aqui sahent e stant vingueren fent llur ball e yoch deuant ell coscun offici dels manastrals de la dita ciutat ab llur pannó e finits los dits balls e jochs lo dit senyor princep caualca en son cauall e sus vn pali dur imperial lo qual ha vj brondons daurats portauen tres dels dits honorables consellers e tres notables e auansats promens e lo conseller en cap al fre del cauall ab altre notable prom ab xvj altres promens ço es iiij de quiscun stament qui portauen lo cordó que tenia dos cames e era farmat al dit fre del cauall destrant lo cauall. E axi parti del dit lloch tirant per lo carrer Ample per los Cambis Vells per lo Born per lo carrer de Muntcada per la Boria per la plassa del Blat e per la plasa de Sant Jaume per la Diputatió. E dauant lo palau episcopal on li exi la professó de la Seu e aqui descaualca devant lo portal de les Verges a peu tira a la dita Seu e aqui feu oratió e apres torna a caualcar e isque per la volta del dit palau episco-

pal per la plassa noua e gira vers la sua posada qui era lo alberch de mossen Franci Despla a la plaça de la Figuera Cocorella. E apres diious a xvij del mes de Abril de dit any los honorables consellers conuidaren e donaren collació al inclit don Carles dins la Casa de la Ciutat en la sala de c jurats qui vench á la dita Casa lo dit dia entre tres ó quatre hores apres mig iorn á rebre la dita collació.

CAP. 91.—Com lo Senyor Rey en Joan posá en presó don Carles fill seu primogenit y com lo General feu embaxada.

Diious á iiij de Dezembre del any mccccLx vench en la present ciutat lamentosa noua ço es que lo Senyor Rey hauia apresionat lo inclit princep fill seu e apresiona alguns de sa casa.

Dimars á viiij de dit mes y any se publica veu comuna á tots com los diputats de Cathalunya en virtut de un acte de cort elegiren ho hauian elegits xij persones ço es iiij de quiscun bras per supplicar al Senyor Rey li placia desliurar de la presó lo desus dit princep fill seu e no molestarlo.

CAP. 92.—Com la ciutat feu embaxada al Senyor Rey sobre la desliuracio del princep Carles y foren los embaixadors de tots quatre staments.

Diuendres a xviiij de dezembre de mccccLx se tench consell de c jurats en lo qual lo honorable mossen Luys Setanti conseller segon exposa com attesa la corrent en la present ciutat que la ciutat de Valen-

cia hoc e Aragó sobre la differencia e apresonament fet entre la magestat del Senyor Rey e del inclit don Carles princep e fill seu haurien tramesos embaxades al dit Senyor Rey hoc e lo principat de Cathalunya e algunes altres vniversitats del dit principat per modifficar encusar e vnir la voluntat de la dita magestat real á la ignocencia del dit princep e liberar aquell de apprisions. E ja en lo temps de la noua electió feta de sos companyons en consellers de la present ciutat eren estats fets alguns rahonaments en lo consell de xxxij que la present ciutat li fes embaxada e per lo sobreueniment de les galeres armades per la ciutat la cosa se es differida. E foren aquí lestes duas lletres vna aquí aportada per lo noble gouernador mossen Galcerán de Requesens continent crehensa la qual per ell fonch aquí explicada çó es que lo dit Senyor Rey deya que no li fos feta embaxada en lo contrari trobaria enuig. Laltra lletra dresada als consellers e consell de c jurats contenia açó mateix e pus fort que li seria dat entendre que ab aualot feyen misatgería e moltes altres coses desuiants de veritat eren en aquestes lletres contingudes. E finalment lo dit consell discorregut distinchtament per vots conclogué que no obstant la crehensa explicada ne les series de les dites lletres la embaxada se fes prestament e que á scrutini ó albarans fossen eletes viij missatges çó es dos de quiscun dels quatre staments e que fossen elegits dels promens e bons de quiscun stament á vots ab albarans e que les instrucctions e rejustructions e totes altres coses á la dita embaxada expedients fossen remeses als consellers e consell ordinari de xxxvij. E de fou procehit en elegir los dits embaxadors qui son los honorables

Mossen P. Dusay Mossen Guillem Romeu	ciutadans.
En P. Garau En Gabriel Miró	mercaders.

En Steue Mir notari } artistes.
En Pere Matheu specier }

P. Juliá raioler } menestrals.
P. Figueres sabater }

CAP. 93.—Com lo Rey enuiá embaxadors al concell de Cent perque ne fessen tornar los que la ciutat tenia ab lo Rey. Y com lo General y la ciutat tragueren las banderes per desliurar de la presó lo princep Carles.

Disapte á vij de Fabrer del any MCCCCLXJ se tench consell de c jurats en lo qual lo Reverent mestre de Muntesa magnifich e noble don Lop Ximen Durrea misatxes del Senyor Rey e lo balle general de Càthalunya vingueren. E lo dit mestre lliurada vna lletra closa del dit Senyor Rey als consellers e consell aqui congregat continent crehensa donadora al dit mestre lo qual ab veu alta fou aqui lecta explica al dit consell de part del dit Senyor Réy com lo dit senyor los pregaua exortaua y manaua que donassen orde y forma que los missatges de aquesta ciutat á ell tramesos per la detenció de son primogenit sen tornassen com lo dit Senyor Rey se offeris de seruar á la present ciutat e a Cathalunya tots priuilegis llibertats constitucions e bons costums e moltes altres rahons feu contingudes en certes instructions per lo Senyor Rey á ells fetes les quals lo dit mestre aqui llegí ab veu alta de les quals fou demanat translat. E partits los dits embaxadors del dit consell lo dit consell llegides aquí primer les instructions en via de resposta per los diputats feta e dada als dits embaxadors per semblant rahó deslibera aquella matexa ó semblant resposta esser feta per part de la dita ciutat. E de fet lo

diumenge seguent la dita reposta fou feta per moss
Luys Setanti conseller segon present lo dit consell sta
aplegat qui no será desaplagat als dits embaxadors lo
consell lloant y aprouant aquella. En apres lo dit dia
disapte vers iiij hores apres mig iorn de part del cons
dels diputats per conseruació de les llibertats ab gran
madur consell e metre en acte intitula lo dit princep p
mogenit. Item metre xxiiij stepes per xxiiij galeras tant
fabricadores per custodir las mars e terres maritimes d
Senyor Rey. Item iiij galeras qui eran en la Dressana
continent fossen verades e armades per guardar la cost
les mars. Item que fos treta la bandera de Sant Jordi
del general e steses alt sobre la Casa de la Diputatió. Ite
que fos dit y manat á cascu una confraria e caps de off
que traguessen llurs banderas. Item que metessen guar
de homens armats per los portals e a maior cauthela v
nian aqui per exposaro en dit consell qui apres colloq
aqui fet absents los dits mossen Vilademany e mossen Jo
Lull lo dit consell desliberá los dits actes esser bons e a
mateix metres en hobra ó executió. E axi per lo dit mo
sen Luys Setanti present lo dit consell feu relació als pr
dits del General. E de fet aqueix mateix dia foren pos
des steses les banderes de Sant Jordi e del General al e
front de la Casa de la Diputatió foren smeses les xxiiij st
pes e posades algunas banderes de menestrals. E apr
dilluns á viiij de dit mes y any apres dinar vers iij hor
foren lleuades les banderes del General e de Sant Jor
del portal de la Diputatió e foren portades steses alt
sengles astes les quals han portades ço es la bandera
Sant Jordi lo honorable mossen T.... Fuxa e la bande
real lo honorable en Bernat de Marimon ciutada e pos
des al portal de Sant Antoni e anant per la plassa de S
Jaume dret camí per la Bocaria e tirant tot dret fins á d
portal e per tots los llochs. E mossen Arnau Guillem Pa
tor regent la vagaria inmediatament detrás las bander
cridan altes veus via fos visque lo Senyor Rey e don Ca
les primogenit y muyren los traydors qui mal aconsell

consell fonch que alegrantse lo consell de la bona noua graciassen á nostre Senyor Deu la dita desliuransa del inclit primogenit.

E apres dimars á iij de Mars de dit any los honorables Diputats de Cathalunya e la xxvij reberen vna letra del inclit Senyor don Carles primogenit ab quels feya menció com lo diumenge prop passat la Senyora Reyna apres dinar á les tres hores fonch á Morella. E mes lo dit primogenit en francha libertat sua. E que decontinent serian en la present ciutat. lo thenor de la qual lletra es lo seguent.

Al senyors e bons e vertades amichs meus los diputats e xxvij del principat de Catalunya.

Senyors e bons e vertades amichs meus lo dia present á las tres hores apres mig iorn e uenguda la Senyora Reyna la qual me ha mes en pura libertat ab dosos anam en aquesta ciutat on presencialment vos retre les gracies degudes. Scrita ab cuyta en Morella lo primer de Mars.

El P. qui tot be vostre desige

Carles.

Diuendres á vi de Mars de dit any per los honorables consellers e consell de xxij ordinari e los xvi associats hauents poder de consell de c jurats elegiren per Embaxadors qui per part de la ciutat vagen al inclit primogenit. Los embaxadors son los seguens

Mossen Bernat Capila ciutadá	sens salari
M. P. Joan de S.t Climent mercader	
Pere Cors barber	
Manuel Millars sastre	

E font elet per despendre en Anthoni Serradell draper per ço com la ciutat feu la messió de meniar als dits embaxadors.

CAP. 95.—Com fonch posat á la presó mossen Galceran de Requesens gouernador de Cathalunya juntament ab lo algotzir y altres persones.

Dimecres á xi de Mars del any mccccLxj segons fama publica foren mesos en la presó comuna del beguer mossen Joan de Monboy caualler algutzir mossen Soler mossen Bou ab cadena al coll Julio Pelegri Antoni Auellaneda e mols altres.

Lo dit dia los diputats e xxvij e altre consell tremeteren lo sot veguer regent la vagaria e lo balle de Barcelona ab certa gent de armes a cauall e a peu a Molinderreig per pendre lo noble mossen Galceran de Requesens portant veus de gouernador en lo principat de Cathalunya. E de fet lo amanaren e meteren pres en Barcelona vers las xi hores de nit e fou mes de fet en la presó comuna del veguer de la dita ciutat.

CAP. 96.—Com entrá en la present ciutat lo princep Carles y del recebiment que li feren y com entrá en consell de Cent per fer gracias á tot lo consell.

Dijous á xij de Mars del any mccccLxj don Carles princep de Viana e primogenit de Aragó e nostre e del Senyor Rey don Joan beneuenturadament regnant partint de la vila ó poble de Sant Boy de Llobregat dret camí caminant de abundos nombre de prelats comptes barons caualles ciutadans gentils homens mercades e altres personas de quiscun stament acompanyat al qual isqueren á camí los honora-

bles consellers acompanyats de mols notables ciutadans mercades artistes e menestrals als aloes de sa lo lloch o poble del spitalet de prehensana segons dels temps passats fins assi es acostumat e aqui besantli la ma e regraciantse á ell posats en llur lloch acompanyaren lo dit primogenit finalment fins á la sua posada qui fou la casa de mossen Franci Dezpla á la cocorella la forma del seu venir e recepció de la sua alta persona es lo que se segueix que lo camí del dit lloch de sant Boy fins vers la creu cuberta fins lo portal de sant Anthoni fonch ornat e stablit hu apres altre ordenat de gent de armes á peu ab ballestes cuyrasses pauesos e llanses e entre los altres hi vingueren un nombre de minyons armats cridant altes veus visque don Carles e muyra Robolledo e los mals consellants e fent reuerencia al dit primogenit á la creu demunt dita alli feu dos ó tres caualles. E de la dita creu al portal de la Bocaria e per la Rambla auall fins apres lo pla de fra manos fonch tot poble de sa e de lla ço es á dues parts ordenats hu apres altre de homens armats de cuyrasses e de altros arnesos á peu ab ballestes llanses pauesos bussons e spingardes fent cor per mig. E lo dit primogenit passa per los dits llochs en mig de la dita gent armada fins á dit pla de fra menors. E de aqui tirant per lo carrer Ample e per lo Born per lo carrer de Muncada per la Boria per la plasa del Blat per la plasa de Sant Jaume e per la Diputatió tira tot dret á la posada. E apres disapte á xiiij de dit mes y any se appella consell de c jurats en lo qual lo ilustrissim don Carles primogenit vench vers les iiij hores apres mig jorn e aqui assegut en lo sitial pus alt de la casa appellada de c la qual li era aparellada e ornada ab doces de drap de seda ab dos coxins de bellut de grana vermella als costats e altres dos de seda als peus e per lo pla baix ornat de draps vermells de ras sobre atzembles ab veu alta en cathalá feu gracies als honorables consellers e consell de la solicitut e cura que hauian haguda en la sua liberació. Els pregaua que fossen recelosos e attens en la sua llibertat. Com ell hagues per filla la present ciutat e los habi-

tans en aquella per pare mare e frares auisantlos que ell no falliria en que concernes honor e profit de aquesta ciutat e del principat com sabes metre persone e bens e la sua vida. E apres fet son rahonament pertí de aquí e sen aná.

CAP. 97.—Com se tingué consell de xxx y lo conseller proposa mols caps de vn embaxador de Castella.

Diuendres á viij de Maig del any mccccLxj per ordinació dels honorables consellers á instancia e pregaries del reverent magnifich e honorable diputat de Cathalunya fou aiustat lo consell de xxxij en la Casa de la Ciutat e la xvj eleta en los fets concorrens e tocans lo illustrissim don Carles primogenit los quals consell e xvj ajustats en la dita casa lo honorable mossen Luys Setanti conseller segon alta veu al dit consell exposa dos caps. Lo primer com en lo consistori dels diputats lo magnifich mossen Diego de Ribera caualler e missatger tremes per lo Rey de Castella qui tres jorns hauia era arribat en la present ciutat acompanyat de don Joan de Cardona maiordom e gran familiar del dit senyor primogenit presens los dits diputats e consistori dix que lo dit mossen Diego de Ribera portaue vna letra de crehensa dresada als dits deputats e á la ciutat de Barcelona de la qual lletra lo dit honorable mossen Luys porta traslat e aquell alta veu legí present lo dit consell per virtut de la qual crehensa lo dit missatger explica en lo dit consistori dels diputats la sua embaxada la qual fou en scrits per algú de dit consistori redigida e copia de aquella al dit mossen Luys liurada e la qual per lo dit mossen Luys alta veu fou llegida la qual es del tenor seguent. La explicatió de la embaxada feta per lo embaxador del rey de Castella primo premeses saluts per part del dit rey com lo dit rey ha en gran comendació

los actes fets per los cathalans per la liberació de la persona del senyor primogenit los quals son stats ab molta virtut e fidelitat fets e stima tant aquells per lo deute y amor que ha al dit senyor primogenit lo qual no tan solament ha per cosi mes en lloch de frare com si per la persona del dit Rey de Castella fets eran. Item mes ha dit que de continent sabuda la detenció del dit primogenit lo dit Rey ab alguna gent de cauall e de peu se acosta á la frontera de Aragó. E apres sabuda la deslliuransa del dit primogenit ses aplagat ab molta mes gent de cauall e de peu e ha donat part de aquella al condestable de Nauarra per cobrar aquell regne e reduhirlo al dit primogenit e ell stá prest á la frontera per fer lo necessari e ha dit que lo senyor Rey nostre e lo regne de Aragó vist tal mouiment han tramés al dit Rey per commemorarli la pau ques entre ells e requerintlo sen degués tornar en sos regnes e lo dit Rey ha respós que vol seruar la pau e no contrauenirhi pero que en lacte del matrimoni del senyor Rey ab la Reyna Blancha fou capitulat *inter alia* que lo Rey de Castella hagués de ajudar y defendre lo primer nat de aquell matrimoni en la successió de aquell regne. E com lo dit regne sia del dit primogenit en virtut de la dita capitulació en la qual ell es obligat ab sentencia de excomunicatió donada per nostre Sant Pare perque tant ell no falliria al dit primogenit en la recuperació del dit regne pero en lo que ha esguart al regne de Aragó volia seruar la pau. E mes dix que hauian respost als dits embaxados que si lo dit senyor nostro per causa dels actes dels catalans volia res fer contra aquells e encara contra lo primogenit que ells nols falliria ans se offerí ells e tots sos regnes e stats á llur voler e honor. E totes aquestes coses per llur descencias ha volgudes significar als diputats e consell e á la ciutat de Barcelona mes lo dit embaxador ha explicat que lo dit Rey vol e desige se complesca lo matrimoni de sa germana ab lo dit primogenit e que es prest e aparellat aquell metre en obra. E que encara vol e desige se fassa aliansa entre ells item per quant lo dit Rey desige molt veure ab lo se-

nyor primogenit e per que stant ell ab tant poder allá hon está á la frontera sens fer actes alguns no li par stigua á sa honor volria axí del dit matrimoni e aliansa e vistes hauer presta resposta del parer dels dits diputats e consell. Lo segon cap fou ço es que la senyora Reyna hauia tramesa als dits diputats e consell llur una lletra continent en effecte la bona voluntat e deuoció que la dita senyora Reyna ha en dar obra que la capitulació ordenada per la terra hage son degut effecte.

CAP. 98.—Com entra en Barcelona lo compte de Arminach lo qual diuen que ha emprenyat una germana sua.

Dilluns á xviij de Maig mccccLxj arriba lo compte de Arminach en la present plage de Barcelona ab duas galeras de florentins e lo dit dia no desembarca. Dimars á xviiij del any mccccLxj lo egregi comte de Armanyach del realme de Fransa cosí germá del illustrísim primogenit ab les barques de les dites galeres ab grans trompetes e banderes isque en lo aranal deuant Llotge hon li fou aparellada vna mula sobre la qual lo dit compte fou muntat à cauall e fou aquí rebut per lo inclit don Carles primogenit nostro en la forma deuall descrita e per mols altres entre los quals hi foren lo fill natural del dit illustríssim primogenit lo reverent archebisbe de Tarragona bisbe de Barcelona bisbe de Elna compte de Módica compte de Prades vescompte de Illa e mols altros prelats nobles homes cauallers ciutadans e gentils homens e aquí en lo dit aranal fou rebut per lo fill del dit primogenit acompanyantse ab aquell e lo hu besa lo altre e apres per los dits archebisbe bisbes comptes vescompte prelats e altres e asi lo tregueren del dit aranal muntant vers la plassa de la Llotge hon lo dit inclit primogenit lo speraua á cauall ab mols trompaters ministris e tambori-

nos. E com lo dit compte fou prop del dit primogenit vol descavalcar per fer reuerencia al dit primogenit e per lo dit primogenit no li fou comportat ans se acostá vers ell ab cara alegre mostrant goig de la sua vinguda e lo dit compte volch li basar la ma e no li fou comportat ans lo dit primogenit llauat lo capell e bonet del cap se acompanya ab lo dit compte abrassant e besant aquell e pres lo per la má e posantse á la part dreta e axí feren la via de fra manos e voltaren per lo carrer Ample en lo qual carrer li fou aparellada posada en casa de mossen Luis de Gualbes. E lo dit compte segons report de publica veu e fama ha emprenyada vna sua germana la qual lo dia proppassat era en la present ciutat dins lo monastir de Montision la qual sabuda la vinguda del dit son frare de continent exí fora de la present ciutat. E diuse que lo dit compte venia del Sant Pare del qual obtench absolució de la sua arrada e fouli dat per penitencia entre les altres coses que de aquí avant no pogués esser en ciutat vila ni lloch hon la dita sua germana habitás. E lo dit compte es hom de baxa statura gros ab lo coll curt ab cara pigardosa vlls gasos ab cabelladura llarga e molt rosa. E es veritat segons se diu que al dit compte fou donat antanent á la dita sa germana que ell la podria pendre per muller en virtut de certes bulles falses en nom del Papa Calisto de la despencessió del dit matrimoni e aquelles foren presentades á la dita germana e sots aquella fí ella complí e consentí carnalment dit fraudulós matrimoni car altrament ella may á tanta viltat haguera consentit.

CAP. 99.—DE LES GRANDISSIMES FESTES QUE FOREN FETES EN BARCELONA Y GRANS ALIMARIES PER CAUSA DE VNA CONCORDIA FETA ENTRE LO SENYOF REY Y LA TERRA.

DIUMENGE á xxj de Juny del any MCCCCLXJ disposant lo adiutori diuinal e do del Sant Sperit illuminador de coratges arreglats la illustrissima Senyora Reyna per lo Reverent e magnifich mossenyer lo abat de Poblet mossen Joan Bastida caualler mossen Joan Lull antich e bon ciutadá de Barcelona ambaxadors ultimament á la dita Senyora per la terra en Vilafrancha tramesos portaren lletra de la dita Senyora Reyna als honorables consellers e consell de XXXIJ dressada ab la qual sa magestat certificaua en aquells la ferma per la dita Senyora en nom del Senyor Rey feta de la capitulació per la terra demanada dels fets acorrens comendant en aquella la innata fidelitat dels cathalans e semblant lletra segons se diu per la dita Senyora fou tramesa al illustrissim don Carles primogenit nostre e encara als diputats de Cathalunya e consell llur les quals lletres rebudes e lo contengut en aquelles lestes fou tanta alegria e iocumditat en los dits quanta los apostols hagueren de la resurrectió de Jesucrist fill de Deu Creador nostro per la qual ferma se pot dir lo principat de Cathalunya esser recussitat e en bon stament tornat en tant que lo dit primogenit acompanyat de alguns honorables consellers e de tots los deputats de Cathalunya e de moltes altres notables persones de continent sen intra en la iglesia de la Seu de Barcelona hon per lo Reverent Senyor Bisbe de Barcelona ab tot son clero lo dit primogenit a la part dreta del dit Senyor Bisbe ab la creu maior entorn de la sglesia de la dita Seu feu professo cantant *Te-Deum laudamus* deuallant á la capella de la gloriosa verge Santa Eulalia cos sant de Bar-

celona nostra directora e axi e lo dit illustrissim primogenit ab los dits consellers e deputats sen torna al palau real ab multitut de gent tanta que casi en sopols lo aportauen. E lo dit dia foren per tota la ciutat fetes grans alimaries ab llums per carreres fochs volados bombardes e fochs grechs desparant ab gran copia. E apres lo mateix dia per los dits honorables consellers fou feta fer vna crida per la ciutat pregant e amonestant los pobles de la dita ciutat volguessen lo dia apres seguent fer festa e alimaries per la bona e prospera nouella de les coses demunt dites e axi fou fet.

CAP. 100.—Com don Carles primogenit de Arago jura com a lochtinent general y con hague jurat feu vns quants cauallers que eren ciutadans.

Dimecres a xxiiij de Juny del any mccccLxj lo illustrissim don Carles primogenit de Aragó e de Sicilia fill e loctinent general del molt alt e molt exelent Senyor lo Senyor Rey don Joan beneuenturadament regnant stant en lo altar de la Seu de Barcelona en presencia de mols e entre los altres lo Reverent Bisbe de Barcelona tenint la Veracreu en las mans e en lo dit altar celebrantse la missa e offici diuinal ab grans orguens e ministres aparellada vna cadira deuant lo dit altar la qual era cuberta de drap dor imperial sobre la qual cadira fou aparellat un missal obert aionallat sobre vn coxi posant las duas mans sobre lo dit missal e inclinat lo cos vers la dita Veracreu la qual lo dit Reverent Bisbe li tenia deuant feu lo jurament per causa de la llochtinencia sots la forma seguent.

Lo molt exelent senyor don Carlos primogenit de Arago e de Sicilia lochtinent general del molt alt e molt exelent Senyor Rey jura en anima sua per Nostro Senyor Deu Jesuchrist e los seus sants quatre euangelis ab les

sues mans corporalment tocats tenir e inuiolablament obseruar o fer obseruar e tenir als prelats religiosos clergues richs homens barons nobles cauallers homens de paratge e a ciutadans viles e altres llochs de Cathalunya e a ciutadans burgesos e habitados de dites ciutats viles e lochs tots los vsatges de Barcelona constitucions capitols e actes de les corts de Cathalunya libertats priuilegis vsos e costums segons mils e pus plenament ne han vsat del qual jurament mana lo dit senyor primogenit esserne feta una e moltes cartes.

E fet lo dit jurament los diputats qui en lo dit jurament foren presents feren la exceptació del dit jurament ab pretestacio en scrits en la forma acostumada.

E per semblant los dits honorables consellers tots sinch en los dits actes presents acceptaren la dita jura ab prestació en scrits en la forma acostumada.

E fet lo dit jurament e prestacions volent exir lo dit primogenit e lochtinent general del dit altar li fou aqui aparellada vna spasa molt bellament gornida cuberta de carmesi ab pom e crohera bellament daurada e obrada la qual li portauen deuant lo pom alt com de fill de Rey primogenit e lochtinent se pertany li vench al encontre lo honorable en Bernat Çapila antich ciutada de la dita ciutat e lo any present del consell de aquella per ferse caualler e agenollat en terra en lo clos del dit altar se posa al cap vna salada e lo dit primogenit feulo caualler donantli ab la spasa nua de una ma sobre la dita salada. E aximatex sens que lo dit primogenit no parti del dit altar se feren cauallers en la forma demunt dita lo honorable en Bernat Fiualler ciutada de la dita ciutat qui era lo present any del consell de dita ciutat e lo honorable en Miquel de Vilagaya ara sotveguer e regent la vagaria de Barcelona. E les dites coses fetes successivament lo dit illustrissime primogenit exit fora la Seu acompanyat de innumerable poble e dels cauallers nouells e certs reys de armes qui deuant li anauen ab sobrevistes reals ab armes de Arago e de Sicilia çaualca sus vn gran e molt bell cauall arnesat

de un bell arnes de vellut negre ab fresadura e botons grosos e flochs tots de fil de or e lo dit primogenit portaue vna roba rastrant de vellut carmesi folrada de domas ab vn bell e joios collar gornit de molt belles e groces perles e molt belles pedres fines e molt costos ab cara iocunda e alegra e axi ab copia de trompetes ministres e tamborinos acompanyat dels dits consellers e deputats ab mols daltres feu la via de la plasa noua anant a la plasa de santa Anna voltant al carrer Condal fent la via de la Riera de Sant Joan venint al carrer de Muntcada exint al Born e per lo carrer Ample fins al Regomir e per lo Regomir sen torna al seu palau real e veren multitut de homens dones e donzelles per cantons e finestres sperant veure passar lo dit primogenit molt alegrament a marauelles.

CAP. 101.—Com mossen Galceran de Requesens gouernador de Catalunya fou bandejat de tota Catalunya.

Diundres á xxv de Juny del any mcccclxj per ordinació dels honorables consellers e deputats fou lest á mossen Galceran de Requesens olim portant veus de gouernador de Cathalunya qui staue pres e detingut apertat en la presó comuna lo qual apertament li dura del dia que fou mes en la dita presó que comptauem á xj del mes de Mars prop passat sens que no parlá sino ab les guardes vn capitol lo qual era en la capitulació fermada per la Senyora Reyna en nom del Senyor Rey e la terra lo qual en effecte conte si lo dit mossen Requesens per sguart de cert crim li posauen volia voluntariament esser priuat e bandaiat á tota sa vida no poder star en lo principat de Cathalunya ne encara en la cort del Senyor Rey ó sis volia defendre remetent son fet á justicia. E de fet lest lo dit capitol lo dit

mossen Galcerán de Requesens mostrantse molt congoxat ab llágrimes als ulls delliberá no defendres ans de grat e voluntariament pres la dita priuació ó axil e jatsia per mols li fossen fetes diuerses empares per diuersos deutes que deuia en la present ciutat no contrestant les dites empares lo dit dia exí de la presó vers les vj hores apres mig jorn del dit dia. E deuallant de la dita presó lo dit mossen Requesens muntant á cauall acompanyat de alguns aná al palau real per fer reuerencia al senyor primogenit qui aquelles hores tenia cert consell en lo qual eran los consellers e deputats. E com fou alt al dit palau fonch dit al dit primogenit que lo dit mossen Requesens lo speraua á la porta e apres vna hora lo dit mossen Requesens parla ab lo dit primogénit e feuli reuerentia e pres comiat e axí bandit sen aná aquella nit á Molinderreig e segons fou dit lo dit mossen Requesens partí lo dia apres de Molinderreig e en la partida prenent comiat de sa muller e de ses filles fou gran dolor lo veure com cascú ploras molt tendrament.

CAP. 102.—Com juraren los tres brasos de Catalunya ço es ecclesiastichs militars y reals don Carles per princep de Aragó y com se amostrá mes afable als concellers que als altres.

Dious á xxx de Juliol del any mccccLxj lo illustrissim don Carles primogenit e lochtinent general irreuocable en lo principat de Cathalunya e comptat de Rossalló e Serdanya considerant que en los dies passats per virtut de la capitulació fermada per entre lo Senyor Rey e la terra ha e manades esser fetes certes lletres axí á prelats com á magnats com encara á les vni-

versitats de Cathalunya e dels dits comptats per rahó que aquell com á primogenit jurasen assignant á cascu dels dits lo dia present per fer e prestar lo dit jurament. E per çó lo illustrissim Primogenit per lo present dia feu empaliar de drap de ras molt bell la gran sala del palau reyal e al cap de la sala al pus alt escaló del sitial fou aparellada una cadira ab coxins de drap de or e un drap de brocat dor molt bell per dosser e aparellades dites coses lo dit primogenit vers les vj hores apres mig jorn se assech en la cadira real ab sa espasa la qual li tenia mossen Joan P. de Vilademany caualler e vxer del dit senyor Primogenit. E apres poch star tots los tres brassos çó es ecclesiastich militar e real foren en la dita sala per fer e executar lo acte del jurament en la qual sala hauia tanta multitut de gent que penes si podia algu girar. E de fet lo dit senyor Primogenit maná fer callar á totom per scoltar ço que volia dir e fet lo dit scilenci lo dit senyor Primogenit comensá á parlar fent rahonament curt comensant ab tals paraules mos frares e bons amichs e propseguint en effecte ja sabeu tots la causa de la conuocatió de la present jornada es per dar compliment en los actes de la capitulació çó es en lo capitol xj en lo qual lo Senyor Rey es content e li plau que nosaltres siam jurat en primogenit per tots sos regnes e terres á sa magestat subdites e axí á tots prech fassau vers nosaltres lo degut car nosaltres som prests e be aprellats fer vers vosaltres çó que deuem e conformar loar e jurar priuilegis constitucions e altres libertats per nostros predecessors á vosaltres e a cascu de vosaltres atorgats. E fet afi al dit rahonament lo reverent bisbe de Vich qui cridat per part del dit Primogenit staua alt al dit sitial als peus del primogenit faent lo dit rahonament fet aquell deuallá del dit sitial e com fou baix en companya de molts de altres ecclesiastichs en nom e per part de tots los tres brassos feu resposta al dit illustrissim Primogenit regraciantli las affables e amoroses paraules ab que ab son rahonament hauia comensades ço es aquelles de mos frares e bons amichs comendant

aquell de la gran uoluntat e bon amor que lo dit senyor en son rahonament mostra e significa hauer als qui alli eren presents representants lo principat de Cathalunya e deduhí lo dit reuerent bisbe de Vich ab breus e pretinents paraules les grans virtuts que en lo dit Primogenit son. E feta la dita resposta fou portada vna creu de argent daurada ab ymatge de cruxifix ab vn missal la qual creu e missal sobre vn coxí fou posada en los brasos e mans del dit Reverent bisbe de Vich e axí lo dit bisbe stant deuant lo dit Primogenit en lo dit sitial ó tribunal fou lliurada vna cedula de paper al lochtinent de protonotari en nom e per part de tots los brassos la qual fou alta veu legida deuant tot lo poble que allí era e lesta aquella apres cascun bras feu llegir vna altra cedula totes continents saluatats de priuilegis vsos costums constitucions e altres libertats e lestes dites cedules lo dit Primogenit se lleuá de la cadira e aionallá sobre vn coxí lo qual li fou allí aparellat e feu la jurament posant las duas mans sobre la creu e lo missal lo qual tenia lo dit bisbe com dit es jurant segons es acostumat. E seguida les dites coses la maior part dels ecclesiastichs primerament juraren ut in forma posant les mans cascú dells sobre la dita creu e missal besantlas las maus al dit primogenit com á primogenit e senyor ó successor apres mort de la magestat del senyor rey son pare. E per semblant feren tots los del bras militar on fou primer lo comte de Pallas aquelles hores com no si trobas altre dels comptes de Cathalunya. E prestat lo jurament per cascú dels dits dos brassos çó es ecclesiastich e militar vench lo bras real çó es las ciutats viles e llochs de Cathalunya e foren per la present ciutat elets e creats sindichs lo dia prop passat per lo consell de c jurats per fer e prestar lo dit jurament los honorables mossen P. Destorrent ciutadá conseller en Cap mossen Simeon Sala mercader conseller ters mossen Honorat Çaconamina notari conseller quart e mossen Raphel Vilar tamborer conseller quint representans los quatre stamens çó es ciutadans mercades artistes e menestrals. E cridada primera-

ment la ciutat de Barcelona e per aquella los dits quatre consellers muntaren alt en lo dit sitial ó tribunal tots quatre on lo dit primogenit staua lo qual senyor primogenit axi com aquell qui ama e té en gran reputatió la present ciutat rebé aquells ab alegre cerena e rient cara e lo dit mossen P. Destorrent doná la forma del jurament lo qual ell ab los altros tres consellers hauian aprestar en scrits al dit lochtinent de protonotari Requerint aquell fos aqui llegit e lo dit senyor Primogenit mostrant donar gran fe e crehença als dits consellers no volch se legis dient que ell sabia que aquesta ciutat e los regidors de aquella eran tals que may no feran sino lo degut axí com bé los antecessors de aquesta ciutat han acostumat e de fet los dits quatre consellers com á sindichs çó es cascú dells ha apres altre prestaren lo dit jurament posant llurs mans sobre la dita creu e missal e lo dit senyor primogenit mostrant hauer bona e gran contentació axí en gest com en demostracions del dit jurament quant los dits consellers foren al besar de la sua ma quasi se lleuá de la cadira e inclinat sobre cascú dels dits consellers los posá las mans sobre les espatlles e ab paraules molt affables los feya lleuar.

E fet lo dit jurament per los dits consellers apres vingueren los sindichs de les altres ciutats viles e llochs de Cathalunya ço es de les mes principals com totes noy fossen e cascú per orde feu lo dit jurament. E complides les dites coses sonaren los ministres e trompetes del dit primogenit qui stauen al cap de la sala en una trona allí feta fer per lo dit primogenit. E axí lo dit primogenit deuallá del dit tribunal e acompanyat dels dits iiij consellers e altres sen muntá alt al dit palau e mese en sa cambra.

CAP. 103.—Com passa de aquesta vida en laltre don Carlos primogenit de Aragó fill de don Joan rey nostre senyor y de la sumptuosa sepultura qae li feren y dels miracles que obrá apres de mort sua.

Dimars que comptauem á xxij de setembre del any mccccclxj e altres dies precedens lo illustrissim primogenit de santa e inmortal recordació iagues detengut de gran malaltia de la qual morí en la cambra sobirana del palau Reyal de la dita ciutat sobre un llit de repos. Per los honorables consellers e consell ordinari de xxxij foren electes iiij persones ço es vna de quiscun stament del dit consell á las quals fonch donat special carrech que anassen al dit palau hon lo dit primogenit jayent detingut de la dita malaltia e vessen e aguessen cura de tenir aquell aprop en tot lo mester de la sua malaltia asi en vellar aquell com en tenir aprop los metges qui del dit Primogenit tenian cura e de fet les dites iiij persones eletes en continent per executar les dites coses foren al dit palau. E acostantse la matinada del dia apres seguent que era dimecres festa de la gloriosa verge Santa Tecla ques comptaua á xxiij del mes de setembre entre les xij e vna hora matí del prop dit dia lo illustrissim primogenit sentint que la sua hora se apresuraue dix tals paraules mi processo se va á publicar e axí hauent sentiment de la sua mort e dient lo terme de la sua fi jatsia los metges nos tinguessen per dit la sua derrera hora li fos sant veina. Pero ell conexentse dix ab paraules congoxoses que li liurassen lo *Corpus* dient per tres vegades *lo corpus lo corpus lo corpus* e de fet li fou lliurat lo cos precios de Jesus-Christ vers les dues hores de matí del prop dit dia e fouli lliurat per un prevere de la Seu axint de la Seu lo qual rebé ab grandissima deuoció e contritió e volch li

lleuassen los anells qui tenia en las mans dient que ab vanitat del mon no sen volia anar. E demana perdó á alguns dels consellers e deputats e mols familiars seus qui allí eren presens e foren aquí tants grans plos crits e lementacions que era gran tristicia e congoxa de cor e combragat lo dit primogenit poch apres li fou lliurat lo sagrament de la Eucaristia. E liurat lo dit sagrament lo dit illustrissim primogenit perde la paraula e vers les tres hores de matí del prop dit dia reté la sua anima á Nostre Senyor Deu qui aquella se creu rebé e puiá en paradis segons hobres dels se seguiren de les quals auall será feta alguna menció. E la dita cambra hont lo dit primogenit morí aquelles hores staua empaliada de drap de ras molt bell. E pus lo dit primogenit ac retut lo deute de natura al qual axí grans homens com pochs son obligats fou desliberat que lo cos del dit primogenit fos embalsamat e axí se feu car encontinent lo obriren e tragueren ço que se acostuma embalsamaranlo e apres com fou embalsamat fou vestit en la forma seguent ço es que li vestiren vna camisa prima vn gipó de domas carmesí vna barreta al cap violada e sabates negres e tirat apres li vestiren vna roba de vellut negre folrrada de setí carmesí restrant. E axí stech tot lo dit dia de dimecres sobre lo llit de repos en que fina sos derres dias e fouli feta certa lluminaria qui allí crema e mols frares de la mercé continuament lo dit dia fins lo dia apres seguent stigueren en la dita cambra dient offici de morts e altres oracions.

Aprés lo diious á xxiiij de dit mes y any los dits honorables consellers tots sinch que per lo dit illustríssim primogenit ensemps ab don Joan de Bemunt don Joan Dixer camarlench don Joan de Cardona maiordorm del dit senyor e mestre Queralt del orde de Preycadors confessor del dit senyor foren elets marmesós per lo dit senyor primogenit volens metre en degut orde les coses necessaries á la solempnitat de la sepultura del cos del dit illustríssim primogenit desliberaren que lo cos del dit primogenit fos deuallat en la sala real del dit palau al mig

de la qual hagueren fet fer vn llit alt ab bancals al entorn lo qual llit fou cubert de certs matalassos sobre lo qual llit fou posat vn bell e molt rich cubertor de setí carmesí ab corones de fil de or e de seda ab altres obratges sambrat e foren posats al cap del dit llit tres coxins cuberts de drap de or e dos semblants als peus e sobre lo bancal del dit llit foren meses catifes de diuersos obratjes molt belles e sobre lo dit llit fou mes un pauallό gran fet á quatre cayres de setí blanch ab diuerses obres de or e de seda molt costós e bell qui retra simbori ó capell sobre lo dit llit. E totes les dites coses sobreposades en lo dit llit eren propies del dit il-lustríssim primogenit. E la dita sala fou á cascuna part ornada de diuersos draps de ras mol bells e nous obrats ab molta seda en que eren los sinch actes historials fets per Hercules. E foren hi construhits xj altas çó es tres á quiscun costat ij als peus e iij al cap lo hu del quals tres era alt en lo tribunal hon lo dit primogenit mentre viuya seya en sa cadira real quant se tenía audiencia. E ordenades les dites coses los dits honorables consellers aiustats en la casa de xxxij de la dita ciutat ensemps ab lo honorable mossen Benet de Guimerá veruessor vaguer de la present ciutat e ab alguns promens de quiscun stament de la dita ciutat anaren al palau é muntaren en la cambra hont lo dit cors staue vestit e sobre lo dit llit en la qual cambra era ja lo Reverent Bisbe Dosta lo compte Pallás deputat de Cathalunya e molta altra nobla gent e cascú se assech no tenint orde com la multitut de la gent hi era gran. E poch aprés muntá lo clero de la Seu processionalment ab la creu maior de cossos lleuada. E allí lo Reverent Bisbe de Vich qui en vida li era molt familiar feu al dit cos absolució general e feta la dita absolució lo cos del dit primogenit qui llauos staue cubert ab vn llansol prim fou descubert e romas descarat vestit en la forma demunt narrada e aquí axí per sos familias com per altres foren plors e crits que era gran dolor de ohir. Lo dit cos fou pres sobre vn llansol per certs familias del dit primogenit e fou deuallat ab la dita professó fins al darrer

sostre del primer e allí fou mes sobre vn lit de morts cubert de un drap carmesí brocat de or ab plos crits e grans llamentacions. E sobre lo dit llit lo dit cos descarat fou portat per don Joan de Bellmunt don Joan Dixer don Joan de Cardona e mols barons e altres familias del dit senyor tots vestits de saques e entrallis en la dita sala real e fou mes lo dit cos en lo dit llit e fou posat lo cap vers la Seu e los peus vers lo portal de la dita sala e aquí hi hauie gran multitut de poble que apenes si podia hom girar e vereu tothom generalment plorar dolrre cridar e jamegar fent continensa de gran dol que era cosa de gran pietat e trencament de cor. Estant lo dit cos en la dita sala tant com hi stech en cascú dels dits altás foren dites misses e alguns jorns se ni digueren de altes ab xandres e orguens per ánima del il-lustríssim primogenit semblantment per cascun jorn stant lo dit cos en la dita sala lo clero axí de la Seu com de les parrochies e monestirs de la dita ciutat axí de homens com de dones processionalment ab creus lleuades continuaren dues vegades cascun dia fer absolucions deuant lo dit cos en la dita sala per reffugeri del ánima del dit il-lustríssim primogenit e axí stech e romas lo dit cos en la dita sala descarat sots les dites solempnitats del dit dia de diious fins diumenge dematí aprés següent. E axí stant en la dita sala descarat dos uxes qui en vida lo hauieu seruit ab ventalls de ploma lo ventauen com si fos viu. E lo dit dia de diumenge que comptauem á xxvij de dit mes y any vers dues hores de matí lo dit cos fou despullat sens que no fou enreiat la qual cosa se hac á gran marauella e fou mes dins de dues caxes de fust vna dins altre ab diuerses poluores e la sobirana fou cuberta de vellutat carmesí molt bell e ab les dites caxes lo dit cos fou tornat en lo dit llit de la dita sala e de les coses fou fet acte auténtich per notari de la present ciutat e encare de la Casa de la Deputatió. E com lo despullaren per çó com la deuoció de les gents era tanta per los miracles evidens ques seguiren stant lo dit cos en la dita sala les robes que vestía foren trencades fins á calces e sabates.

Es ver que don Joan de Bemunt qui era camerlench e gran familiar del dit senyor e era comenador e nat en lo regne de Nauarra demaná en gracia li fos dada la roba de seda que lo dit primogenit vestia per fer portar aquella á Pamplona e comemoratió del dit senyor e fouli dada. E per quant lo dit cos per virtut de Nostro Senyor Deu e per merits de la sua bona vida lo dit dia de diious segons fou dit per moltes e diuerses persones dignes de fé comensá á fer diuersos miracles endressant contrets qui era cosa de gran marauella e per causa de les dites la deuoció de les gents era tanta que sobre lo dit cos se abocá tanta gent que conuench als dits honorables consellers fer fer al entorn del llit vna tanca de fust ab dos portals per çó que hagués orde car per lo hú entrauen e per lo altro exien. E axí mateix per deuoció que les gents tenian la cuberta de la caxa fou squinsada entant que atrossets la senportaren e que la dita ocasió conuench que lo dia ans que lo cos fos portat á la ecclesiástisa sepultura altre vegada fou cuberta del dit carmesí e no tant solament sen portaren atrosos la dita cuberta mas encara trossejaren vna part del dit cubertor e lo cetí carmesí demunt dit que li fou posat en lo dit llit e si nol ne haguessen lleuat tot lo hagueren tallat e fou grau tala com fos molt sumptuós. E mes lo dit dia de diious fou posada la creu maior de la Seu qui serueix lo jorn de professó de Corpore Christe al cap de la dita tanca vers lo cap del dit cos e axí mateix hi foren posades iiij banderes vna ab armes Reals de Aragó altra ab armes de Sicilia altra ab armes de Nauarra e Fransa e laltra era gallard ab la diuisa del dit senyor Primogenit. E lo capitol de la Seu e lo clero de aquell vent los euidens miracles que lo dit cos fehia dellliberassen fer e allegir tres setzenes de preueres qui stiguessen continuament ab lo dit cos fins fos á la Ecclesiástica sepultura lliurat les quals iij xvie fossen depertides çó es que una setzena stigués viij hores e axí aprés les altres de nit e de dia e axís seguí.

E les dites coses seguides lo dit dia diious xxiiij del dit

de loable memoria oncle del dit il-lustríssim primogenit en lo qual hauia xvj senyals tots de la ciutat ab condicio que en lo sdeuenidor ne fos comprat vn bell lo qual encassat e folrat ab los xvj senyals primer dits fos donat á la dita sagrastia lo jorn de la dita sepultura fou posat sobre lo dit cos e mes hi fou posat sobre lo dit drap vn bell drap carmesi brocat de or e sobre lo dit drap hi fou mesa la spasa que dit primogenit viuint se feye portar deuant lo qual drap dor e spasa fou donada á la sagrastia de la Seu.

Item diuendres ques comptaue á ij de Octubre de dit any los dits honorables consellers teren fer crida ab trompes e tabals per la dita ciutat de la tenor seguent:

E per có com los primes actes necessaris á la dita sepultura son elegir certes persones les quals de part del Senyor Rey jatsia absent conuidassen prelats comptes barons nobles homens caualles e notables ciutadans e mercades de la dita ciutat que fossen á la dita sepultura per có dissapte ques comptaua á iij del mes de Octubre los dits honorables consellers constituhits dins la Casa de la Ciutat ab consell e deslibératió de alguns promens del consell ordinari dels xxxij de la dita ciutat anomanaren elegiren xij persones deuall contingudes per exequir lo dit acte de conuidar los prelats e altres desus dites persones per interés á la dita sepultura lo dilluns prop seguent á v del dit mes de Octubre ordenat á fer la dita sepultura los quals elegits e anomanats al dit acte foren vj cauallers e vj ciutadans los quals caualcant ab caparons vestits fessen lo conuit desusdit les quals xij persones lo diumenge aprés seguent á iiij del dit mes á dues tandes có es iij caualles e iij ciutadans de part del dit Senyor Rey jatsia absent empararen e conuidaren per esser á la dita sepultura lo sendemá có es lo dit dilluns á v del dit mes de Octubre tots prelats comptes barons nobles cauallers honorables ciutadans e mercaders com se trobaren en la dita ciutat discorrent tota la dita ciutat per carreres.

E mes auant lo diumenge apres seguent ques comptaue

a IIIJ del dit mes de Octubre los dits honorables consellers considerans que en los temps passats en sepultures de reys, regines e primogénits e fills llurs per dits honorables consellers era acostumat conuidar las abbadeses e prioreses e conuents dels monestirs de Sant Pere, Valldonzella, Junqueres e Muntalegre considerats encara que en la sepultura de la Senyora Reyna dona Sibilia relicta del Senyor Rey en Pere fou certa contenció e gran desorda entre les abbadessas de Valldonzella e prioressa de Jonqueres pretenent cascuna de elles deure obtenir lo pus honrrat e primer lloch e per causa de la dita discenció entre la dita abadessa de Valldonzella e prioressa de Jonqueres seguit fou prouehit e ordenat en lo temps de la sepultura de la Senyora Reyna dona Yolant muller relicta del Senyor Rey en Joan de loable memoria per lo molt Reverent senyor mossen Dalmau elet de Seragossa llauors conseller del Senyor Rey e per los honorables llauos consellers ab enterueniment de mols honorables ciutadans que en la dita sepultura de la dita Senyora Reyna dona Yolant jatsia los dits monestirs fossen conuidats ne en altres sdeuenidores sepultures de reys, regines, primogenits e altres fills llurs de aquí auant ninguna de les dites abbadesse de Sant Pere, abbadessa de Valldonzella, prioressa de Jonqueres e Muntalegre anassen processionalment ans de tal interuenció perpetuament fossen inhibides. E los dits honorables consellers que vuy son hauent algun sentiment que la questió e contenció de les dites abbadessa de Valldonzella e prioressa de Jonqueres tornaue en noua discenció pretenent cascuna delles deure anar primera e obtenir lo lloch primer e mes honrat quant en elles. E encara hauent sentiment de la abbadessa de Sant Pere de la qual era clar deure obtenir lo primer e pus honrat lloch que ella volia anar en la solempnitat e professó de la dita sepultura del dit il-lustre primogenit de santa recordació e axí mateix per causa della les altres totes volien anar en la dita sepultura sens clarificatió de algun orde per tant los dits honorables consellers com

aquells qui han carrech de fer cessar inconuenients per repos de la cosa pública aiustaren consell de xxx de la dita ciutat e aiustat foren les dites coses deuant lo dit consell proposades e aquelles proposades fou desliberat e conclos per los dits honorables consellers de part llur fos dit a les dites abbadesse de Valldonzella e prioressa de Jonqueres quels plagués llurs differencies metre en llur poder e no volentho fer que no anassen alguna de les dites abadesses de Sant Pere de Valldonzella e prioresses de Jonqueres e Muntalegre en la present sepultura e de les dites coses la abbadessa de Sant Pere e prioressa de Jonqueres ne fossen pregades com la abadessa de Valldonzella ja era contenta starne a la desliberació de dits honorables consellers. E de fet fonch dit per los dits honorables consellers a la prioressa de Jonqueres pregant o exortant aquella que la differencia demunt dita metes en llur poder la qual no ho volch fer e llauos vent los dits honorables consellers per lo temps poch que era nos podia donar recapte en clarificar lo dit fet seguint la desliberació del dit consell pregaren la dita prioressa que per aquella volta çó es en la present sepultura no anassen per cessar scandols e inconuenients qui seguir se podien e aixi mateix ne fou pregada la abadessa de Sant Pere que cessas per aquesta volta no anar en la dita sepultura per dar repos als dits inconuenients. E axí cessa que les dites monjes abbadesses ne prioresses o monestirs e conuents llurs no foren conuidades per entrevenir en la dita sepultura. E lo dilluns apres seguent ques comptaue a v del mes de Octubre jornada assignada per la dita sepultura la abadessa de Sant Pere e prioressa de Jonqueres no volents star ne condecendre als prechs e ordinació dels dits consellers e consell llur processionalment vingueren ab llurs conuents en la sala del palau on lo dit cos era per anar e entrevenir en la dita sepultura segons en los temps passats era acostumat les de Valldonzella ne Muntalegre noy foren com volguesen obeir la ordinació e prechs dels dits consellers. La poca menció que dells ne de llurs prechs era stada feta per la

dita abbadessa de Sant Pere e prioressa de Jonqueres aiustats ensemps ab los diputats de Cathalunya en vn retret de les scales del palau se feren venir les propdites abbadessa e prioressa e vengudes aquí les dites abbadessa e prioressa per lo honorable mossen Pere Deztorrent conseller en cap presents los altres consellers e deputats los fou dit a la vna apres laltra que ells stauen marauellats que sens esser demanades ne conuidades per part llur ne per altre considerant los prechs los ne hauien fets eren vingudes á la solempnitat de la dita sepultura e sabessen que desliberat era stat per consell que no fossen en dita sepultura e per çó altra vegada les pregaren que benignament elles volguessen fer tant plaher que sen tornassen en bona hora en llurs monestirs e la prioressa de Jonqueres dix era contenta tornarsen si la abadessa de Sant Pere sen tornaue la abbadessa de Sant Pere respos que ella nos volia periudicar car ia eren stades prou periudicades car della no era la questió e per conseguent ella volia anar e de fet hiria e axí les propdites abbadessa e prioressa se exiren del dit retret e anaren a la plassa del dit palau preparantse cascuna per voler anar ab la professó de la dita solempnitat e vehent los dits honorables consellers que la dita abbadessa de Sant Pere e prioressa de Jonqueres stauen en llur pertinacia fou desliberat que hi anás mossen veguer e mossen Raphel Vilar conseller quint de fet los dits honorables veguer e conseller anaren a les dites abbadessa e prioressa e pregárenles tant quant pogueren car per los consellers era feta desliberació que no anassen á la dita sepultura e elles non volgueren fer res a la fi los consellers ab lo veguer, balle e cap de guaytes vingueren a la plassa del palau on les dites monjes stauen preparades e fols dit per los honorables consellers que per amor dells los volguessen complaure que per aquesta volta no volguessen anar car ells per res noy donarian lloch tant no foren pregades e exortades que may hi volgueren fluxar e llauos los dits consellers, veguer, balle e cap de guaytes metentse gran desorde entre ells las tragueren de la plassa

E exint la professó del dit palau hon era lo dit cos passá per la plassa del Rey per la Boria per la capella de Mercés per lo carrer de Muntcada exint al Born e com fou á Santa Maria de la mar fou mes dins la dita sglesia e deuant lo altar de la dita sglesia fou posat e allí li feren solempne absolució e exint de la dita sglesia feren la via dels cambis per lo carrer Ample per lo Rogomir deuant la Diputació e deuant lo palau del Bisbe e meterenlo dins la Seu per lo portal del simbori e fou posat dauant lo altar maior sobre les seties e graus de la capella de Santa Eulalia hont li fou fet cert bastiment de fusta ab la forma acostumada e sobre lo dit bastiment ó capell ardent fou posat lo cos hon stech fins á... per çó com no era feta desliberatió hon li farian la sepultura.

E cert que lo diiuns assignat fer la dita sepultura lo Bisbe de Vich ab lo clero de la Seu fou fet solenipne offici en la sala del palau ans que lo cos isqués e cessa aquell jorn en la Seu no fou fet offici per solemnitat del dit cors.

E ver empero que per quant lo dilluns fou feta la sepultura del cos fou desliberat que tot los senyals que foren en lo dit sobrecel e touallons per aquell jorn fossen ab armes del dit primogenit e axí foren fets xxiiij senyals ab armes del dit primogenit e foren sobreposats sobre aquells senyals qui eren de la ciutat e axí lo dia que lo dit cos fou portát á la Seu en lo dit capell e touallons no si mostraren sino senyals de les armes del primogenit. E lo dimars aprés seguent foren llauats los senyals sobreposats e romangueren los de la ciutat e sobre lo dit capell foren mesos ccxxx brondons de viij onses cascú tots negres e mes foren fets viij ciris de iij lliures y tot fou de la sagrastia. E foren fets per la offerta cc ciriets de cera blanca de iiij onses cascú é xx ciris de dita cera de vj onses cascú per donar á prelats e grans homens e grans dones e mes lx lliures de candeles de cera groga doblades. E axí mateix los dits honorables consellers donaren carrech á mossen Matheu Ferrer e mossen Benet Puig preueres per la offerta quis se ha de fer per rahó del dit

aniuersari als quals fou fet memorial çó es que primerament fos feta cauthela de xx lliures de les quals donassen al masser de la Seu xj lliures per distribuirles entre los canonges e preueres de la dita Seu lo dia ques feu dit aniuersari.

Item als monjos de la Seu per tocar los senys ij lliures iiij sous.

Item al Bisbe de Osque e altres bisbes si ni haura á cascú vn ciri de cera blancha de vj onses ab mig florí de or.

Item á la germana del compte de Armanyach á la comptessa de Luna e á dona Catherina muller de don Joan Dixer dels ciris de vj onses ab mig florí de or á cascuna.

Item al compte de Pallas als honorables çonsellers e deputats barons e nobles homens ciutadans e menestrals e als iiij canonges qui aporten los bordons los altres ciris blanchs ab mig croat á cascú.

Item las candeles grogues destribuirán donant á cascú dels altres axí homens com dones per offerir vna candela ó vn diner menut.

E seguides totes les dites coses attes que per los honorables consellers era stat desliberat que lo dimars ques contaue á vj del mes de Octubre de dit any per part de la dita ciutat fos fet vn solemne aniuersari per çó los dits honorables consellers per donar orde á la executió de aquell lo dilluns proppassat donaren carrech als dits honorables obres que conuidassen los que eren stats conuidats en la dita sepultura los quals fossen pregats que lo dit dia de dimars fossen á la Casa de la Ciutat per acompanyar los dits honorables consellers á la Seu per fer lo dit aniuersari y axí fou fet.

E mes manaren als vergues que conuidassen los caps de les confraries de la dita ciutat per fer honor á acompanyar los dits consellers per lo dit aniuersari e axí fou fet.

E lo dit dia de dimars los dits honorables consellers bon matí se aiuntaren en la dita Casa de la Ciutat per anar en temps los dits honorables consellers á la Seu per rahó del dit aniuersari.

E precehint los vergues dels dits honorables consellers e los portes dels honorables diputats çó es vn verguer dels consellers á la part dreta e porter dels diputats á la part squerra e aprés lo vn porter dels diputats á la part dreta e lo verguer dels dits honorables consellers á la part squerra.

E aprés ordenaren á tots los que hauian conuidats cascú per son orde.

E es ver que lo dit dia de dimars fou fet solempne offici en la dita Seu e sermoná mestre Queralt del orde de Prehicadors confessor del dit primogenit. E lo dit dia fou posat sobre lo dit cos lo dit drap imperial que la sagrastia de la Seu prestá ab senyals al entorn de la ciutat e fou posat lo dit jorn la spasa del dit primogenit sobre lo dit cos e foren posats al entorn del dit cos çó es en les brondoneres los ciris qui hauien seruit lo dia passat e L ciris nous tots negres ab senyals de la dita ciutat e axí pres fí la solempnitat de la dita sepultura.

CAP. 104.—Com don Ferrando primogenit de Aragó per mort de don Carles fill de don Joan Rey de Aragó y senyor nostre entrá en Barcelona y las festas ques feren per la sua entrada.

Divendres ques comptaua á xiij de Nouembre de mcccclxj lo il-lustre don Ferrando fill primogenit de Aragó e de Sicilia e lochtinent general en lo principat de Cathalunya del molt alt e molt excelent senyor lo Senyor Rey en Joan beneuenturadament regnant ensemps ab la Seraníssima Senyora Reyna dona Joana mare e tudriu sua per cert cas qui ha hagut lloch per mort del il-lustre don Carles de santa é inmortal recordació frare del costat paternal del dit il-lustre don Fer-

rando hora tarda del dit dia venint de les parts del regne de Aragó. Jat se sia supplicada per part de la ciutat la dita Senyora e lo dit Senyor primogenit aquell dia no vingués al monestir de Valldonzella hon son proposit era segons significauen aquella nit dormir. Per çó que per los honorables consellers de aquesta ciutat en nom de la dita ciutat li fos feta aquella honor e festa ques pertany en semblans intrades pero la dita Senyora Reyna hauent perscusats los dits honorables consellers atribuint la culpa á sa senyoría per la tarda del auís que sa senyoria deuia fer á la present ciutat nos volch aturar com ya la hora que per part de la present ciutat fou supplicada era empesa tant ensá que á ella no era poderse retenir de no intrar com fos ja de sa Prohensana e hora tarda e de fet lo dit dia hora tarda ella e lo dit il-lustre primogenit arribaren al dit monestir sens que los dits honorables consellers no li exiren. E lo dia de dissapte aprés inmediatament seguent los dits honorables consellers acompanyats de promens de cascun stament á cauall anaren al dit monestir per fer reuerencia á la dita Senyora Reyna e lo Senyor primogenit e intrant al dit monestir trobaren la dita Senyora Reyna e lo Senyor primogénit en la cambra de la abbadessa del dit monestir e intrant per la dita cambra la dita Senyora Reyna lleuantse de peus rebé ab alegra cara los dits honorables consellers semblantment feu lo dit primogenit e los dits honorables consellers aianollats en terra la dita Senyora Reyna se assech e los dits honorables consellers li basaren la má e per semblant la basaren al dit il-lustre primogénit e axi aionollats supplicaren sa senyoria fos merce sua e del dit illustre Primogenit fill seu que no permettes a official algu de la loctinencia exercir jurisdictió fins la capitulació per lo senyor Rey e la terra fos fermada per lo dit Primogenit e axí fou fet.

E en lo dit monestir stech la dita senyora Reyna e lo dit illustre Primogenit fins lo dissapte que comptauen xxj del dit mes e fou la causa per quant los dits honorables consellers e encara los diputats de Cathalunya ab llur

consell volgueren veure la dita senyora Reyna quin poder tenia com ella se affermás esser tudriu del dit illustre primogenit fill seu. E axí en lo entreual del dit temps fou vist e regonegut axí per los dits honorables consellers e consell de xxij e encara per los dits honorables diputats e consell llur que la dita senyora Reyna era tudriu ab poder bastant e pleníssima voluntat de regir e administrar persona e bens del dit illustre primogenit axi en exercici de la jurisdictió com de altres.

E vistes totes les dites coses e aquelles clarificades fou desliberat que los dits honorables consellers e los dits honorables diputats eran contens que en nom de Deu intrassen e en nom de tudriu jurás totes coses necessaries e axí fou fet. E los dits honorables consellers assignaren per la entrada fahedora lo dia de disapte que comptauem xxj del dit mes.

E seguides les dites coses los dits honorables consellers volents e entenents preparar totes coses necessaries per la felicissima intrada demunt dita lo dia de dimecres que comptauem á xvij del dit mes tremeteren los vergues per los caps dels officis de la present ciutat e venguts en la Casa de la Ciutat pregaren e exortaren aquells ques aparellassen fer festa la jornada que la dita Senyora Reyna intraria.

E no res menys lo dia de dijous apres següent que comptauem a xviij del dit mes los dits honorables consellers feren fer crida per la dita ciutat ab trompas e tabals pregant a tothom generalment que lo dit disapte dia assignat en la entrada demunt dita fessen festa per tota la ciutat manant á tots los officials de la present ciutat que ab llurs pannons fossen lo prop dit dia a la plassa de Sant Nicholau e axi mateix manaren ab dita crida que los habitants en los carres on lo dit primogenit hauia de passar fossen scombrats e empaliats e axis se segui.

E apres lo diuendres subsegüent hora tarda del dit dia los dits honorables consellers tramateren a la dita Senyora Reyna e primogenit lo discret en Joan Matheu notari e

síndich de la present ciutat per supplicar aquells de part de la ciutat de tres coses la primera que fos merce llur lo dit dia de disapte apres següent volguessen intrar venint fora mur fins al portal de la Dressana com semblans intrades eren acostumades fer per dit portal venint dret al pla de fra menos. La segona que fos merce llur hora del dit dia per la dita entrada fahedora la tercera que fos merce del dit senyor primogenit volgues intrar sens manar officials alguns de la lochtinencia fins tant sa senyoria hagues formada e jurada la capitulació de la terra e altres coses segons es acostumat. E la dita senyora segons relació del dit sindich fou contenta deuallar á la dita supplicatió e de fet se segui axi en effecte.

E los dits honorables consellers per donar orde á les dites coses ordenaren e elegiren persones qui haurien carrech de portar los brondons del pali sus lo qual lo dit illustre primogenit feu la cerca per la dita ciutat segons deuall appar.

E feta la dita ordinació los dits honorables consellers per llurs vergués trameteren conuidar alguns promens de cascun stament que lo disapte fossen a Casa la Ciutat per acompanyar los dits honorables consellers al cadafalch per causa de la dita intrada al pla de fra menos e fou fet lo dit cadafalch en la forma acostumada. E preparades les dites coses lo dissapte que comptauem a xxj del dit mes jornada assignada per la dita entrada fentse festa per tota la dita ciutat vers una hora passada mig jorn del mateix dia la dita Senyora Reyna e lo dit senyor primogenit acompanyats de molta notable gent entre los quals hi eren los reverents pares en Jesuchrist Archebisbe de Tarragona Archabisbe de Montreal Bisbe de Vich Bisbe Doscha compte de Prades compte de Pallas compte de Modicha vescompte Dilla, vescompte de Roda barons e cauallers gentils homens e ciutadants venint del dit monestir de Valldonzella fora mur de la ciutat intra per lo portal de la Dressana e intrant per lo dit portal vench dreta via al dit cadafalch hon sa senyoria ensemps ab lo dit primoge-

nit fou rebuda per los honorables consellers ab alguns promens hont ja stauen esperant. E axi la dita Senyora Reyna y lo dit senyor primogenit ensemps ab los dits honorables cauallers muntaren al dit cadafalch e la dita Senyora Reyna se assech en la cadira de part dreta e lo dit primogenit a laltra a la part squerra qui alli foren aparellades

E los dits honorables consellers s' assegueren á la part squerra del dit sitial sobre vn banch quils fou ja aparellat quant stauen sperant la dita senyora. Apres assegut ab lo dit orde lo dit senyor primogenit en presentia de totom feu dos cauallers.

E stant la dita Senyora Reyna e son primogenit en lo dit cadafalch los officis que alli foren venguts ab llurs pannons e alguns ab entremesos feren reuerencia als dits Senyora Reyna e primogenit passant hu apres altre deuant lo dit cadafalch exint de la dita plassa metentse la via del carrer Ample sots lorde acostumat.

E seguits tots los dits actes per orde segons desus es dit la dita Senyora Reyna caualca e lo dit primogenit caualcant en una acanea sus lo dit pali primer de la dita Senyora Reyna sol e deuant lo dit primogenit anaua don Joan de Prades fill del compte de Prades e camarlench del dit senyor primogenit portantli vna spasa deuant ab pom manti e croera daurat llansada sus lo coll ab lo pom alt ana per lo carrer Ample per los Cambis vells per Santa Maria de la Mar per lo Born per lo carrer de Muntcada per la capella de Mercus anant tot dret per la Boria per la plasa de les cols a la plasa de Sant Jaume girant vers la Deputatió tirant fins lo palau episcopal e alli li exi la professo de la Seu e descavalca e a peu ana fins al portal de la Seu e fora lo dit portal li fou aparellada vna cadira cuberta de drap de or e alli lo dit primogenit ajenollat sobre vn coxi adora la Vera-Creu la qual li tenia deuant lo Reverent Archabisbe de Tarragona vestit ab mitra al cap e apres sen entra ab lo dit palit en la dita Seu e puia al altar maior e deualla a la capella de Santa Eulalia e en cascun lloch feu oració e la Senyora Reyna tota hora ana

detras lo dit primogenit. E exit de la dita capella exi de la Seu per lo portal on era intrat sens pali e a peu ana fins al palau real intrant per la porta de la plassa e los honorables consellers nol jaquiren fins fou alt en una sala del palau e alli los dits consellers prenent llicencia del dit senyor primogénit sen tornaren e lo dit primogenit dix tals paraules Jo vos regracio e vos he agrado lo bon acullimento quem haueis fetxo. E axi han fi tots los actes de la dita jornada. E aprés lo dilluns lo dit primogenit jurá com á primogenit en la forma acostumada.

CAP. 105.—Com entrá en Barcelona lo Reverent frare T... Çacosta natural de Cathalunya mestre de Rodes.

Diuendres a iiij del mes de Noembre del any MCCCCLXj vers les iij hores passat mig iorn del dit dia lo Reverent frare... Çacosta olim castellar de Amposta ara empero mestre de Rodes per noua electió del stant en lo principat de Cathalunya en Rodes lany present feta vench e intra en la present ciutat de la venguda del qual los honorables mossen Miguel Despla mossen Galceran Pelleres mossen Benet Oliuer mercader, mossen Pere Aguilar droguer e mossen Pere Figueres sabater lo any present consellers de la present ciutat foren certificats per home propri del dit mestre a ells trames e perço los dits honorables consellers per seruar lo bon ordre e costum de la dita ciutat de continent per llurs vergues feren conuidar generalment tots los ciutadans honrats de la dita ciutat e los consols de la mar ab aquells mercaders que los dits consols desliberarien e axi mateix feren conuidar mols artistes e menestrals de la dita ciutat axi de consell com fora consell que fossen lo dit dia de diuendres apres dinar á la plassa de Sant Jaume hon los dits honorables

consellers se tenien aiuntar per la exida al dit mestre fahedora segons deius sera specificat.

E primerament exiren al dit Reverent mestre los honorables diputats de Cathalunya ab llurs porters deuant acompanyats de molta notable gent e anaren tro sus a la carniceria dels Sants hon lo dit mestre se era aturat com per los dits honorables consellers li fos stat trames a dir no sen pangues fins fos certificat que los dits honorables consellers partirien de la present ciutat per ço que degudament per ells fos rebut e foren rebuts los dits honorables diputats per lo dit mestre e acompanyantse ab aquell a cauall sens altra serimonia.

Aprés li exí lo illustre don Ferrando primogenit nostro acompanyat de molta notable gent fins al portal de Sant Anthoni e allí se aturá.

Aprés li exiren los dits honorables consellers ensemps ab lo honorable mossen Galceran Burges de Vila de Cans e de sant Climent regent la vagaría de Barcelona e mossen Galceran de Ortigues Balle de la dita ciutat acompanyats de molt notable ciutadá mercader artiste e menestral fora de dita ciutat fins casi á mig camí de la Creu Cuberta e de la carnicería dels sants. E lo dit mestre quant los dits honorables consellers foren prop se rettench e aturat tots á cauall se acompanyaren ab ell çó es primer mossen Burges regent la vagaría de Barcelona aprés lo dit mossen Miquel Dezpla conseller en cap. E axí tots los altres hu aprés altre sens altra ceremonia. E com lo dit mestre se fou acompanyat ab los prop dits e altres lo dit honorable mossen Miquel Dezplá conseller en cap romas á la dreta part del dit Reverent mestre. E lo dit regent la vagaría e los quatre altres consellers se meteren deuant lo dit mestre. E axí ab molta altra gent vingueren vers la present ciutat. E com foren entre lo coll de la creu e lo portal de la present ciutat lo illustre don Farrando primogenit demunt dit qui se era aturat al dit portal segons dit es fou allí fora la dita ciutat acompanyat dels Reuerents Archabisbes de Tarragona e Montreal bisbe de Vich bisbe Doscha compte

de Prades compte de Pallas compte de Modica vescompte Dilla vescompte de Roda barons cauallers e gentils homens e de molta altra gent de gran copia ab trompetas tamborins e ministres. E quant lo dit mestre fou pres del dit illustre Primogenit casi á tret de vna asta llarga de llansa lo dit illustre primogenit e mestre cascús retench. E lo dit mestre lleuat lo caparo que aportaue al cap romanent ab lo bonet cubert al cap se emprés vers lo dit Primogenit e lo dit illustre Primogenit qui es de hedat de viiij anys ab manera gest e continencia molt graciosa com si fos de hedat complica se emprés vers lo dit mestre lleuat lo bonet del cap e quant se foren prop lo dit mestre allargá la sua ma per pendre la del dit Primogenit per voler basar aquella conuidant si duas ó tres voltas e lo dit illustre Primogenit usant de discreció no loy volch conportar e axí cascú ab cortesíes se tornaren la barreta e caparo als caps e tots giraren vers la ciutat e lo dit Primogenit romás al mig del dit mestre de Rodes e del dit consaller en cap çó es lo dit mestre á la part squerra e lo dit conseller en cap á la dreta e axí intrant per lo dit portal de Sant Anthoni venint via dret al portal de la Bocaría e per lo Call e per la plassa de Sant Jaume los dits primogenit mestre de Rodes e conseller en cap romanens los altres consellers á cauall descaualcaren á las graus del palau Real e muntaren alt al dit palau en una cambra de parament qui es al segon sostre del dit palau en la qual la senyora Reyna mare del dit illustre Primogenit staue asseguda sobre lo strado de un llit qui allí era. E quant lo dit mestre entrá per la dita cambra la dita senyora Reyna se lleuá de peus e empesse tres ó quatre passos venint al encontre del dit mestre. E quant lo dit mestre fou pres della llauat lo caparo del cap ficá lo jonoll en terra e volch bassar la ma á la dita senyora Reyna la qual no volch comportar ans feu lleuar encontinent aquell e axí stant de peus e de manera de benestar e apoch star lo dit mestre pres licencia de la dita senyora Reyna e lo dit Primogenit romás e axí deuallá e com fou deuall ca-

ualcá e ab ell ensemps caualcaren los dits arcabisbes bisbes comptes e molta altra gent e los dits honorables consellers e axí lo dit mestre sen aná vers las casas de Sant Joan hon li fou apparellada posada e com fou pres de la sglesia de Sant Joan li hisqué professó á rebrell e allí descaualcá e sen intrá á la sglesia de Sant Joan e los uenerables consellers e aquest sen tornaren á la plassa de Sant Jaume e de allí totom sen aná á casa sua.

CAP. [illegible].—DEL MODO QUE FEYEN EN LO TEMPS ANTICH LA PROFESÓ DEL DIJOUS DE CORPUS

QUISCUNS anys lo dimecres precedent al dijous en lo qual se celebra la festa del *Corpore Christi* aprés mig iorn los honorables consellers se ajustan en la Lotja la qual es deuant la iglesia de Sant Jaume la Lotja es molt noblament enramada de fullas e de flos e aquí mateix conuenen molts honorables ciutadans e los honrats consols de la mar e molts honrats mercades. E com se asdeué que á la dita jornada se troben dins Barcelona embaxados ó misatges de algunes comunes ó universitats axí fora la senyoría del senyor Rey com dins aquella son conuidats per part dels dits honorables consellers de venir á la dita congregació e per anar ab ells á la Seu al offisci de les vespres e al sendemá al offisci de la missa e á la professó. E ajustats tots en la dita Lotja los dits honorables consellers missatges ciutadans consols e mercades á graduats e constituhits en degut orde per los honrats hobres de la dita ciutat precehints diversos jutglas sonants ab diuerses trompetes van á la dita Seu e aquí ouen lo diuinal offisci de les vespres e acabat lo dit offisci sen tornen en lo dit orde á la dita Lotja e aprés cascun pren e te sa via.

E aprés lo sendemá çó es dijous per lo matí ques fa es

celebra la dita festa del preciós cos de Jesuchrist en la semblant forma e manera que desus los dits honorables consellers ab los altres desus anomenats se tornen á aiustar en la dita Lotja de Sant Jaume. E aquí aiusts precehint los dits jutglars sonants ab les dites trompetes sen van agraduats e ordenats segons que desus á la dita Seu on houen lo sermó e lo offisci de la missa major la qual se fa aquí molt solempnament e fet lo dit offisci sens altre mija es procehit á la professó en la forma manera e ordes següens. E la ordinació de la dita processó es feta per certs honorables canonges e per los honrats hobres e quatre ciutadans elegits per los honorables consellers.

Primerament totes les trompetes.
Aprés la bandera de Santa Eulalia.
Los ganfanons de la Seu.
Los ganfanons de la sglesia de Santa María de la Mar.
Los ganfanons de la iglesia de Madona Santa María del Pí.
Los ganfanons de la iglesia de Sant Just.
Los ganfanons de Sant Pere.
Los ganfanons de Sant Miquel.
Los ganfanons de Sant Jaume.
Los ganfanons de Sant Culgat.
Los ganfanons de Santa Anna.

LOS BRONDONS

Primo los brondons de la Seu la part dreta.
Los brondons de la ciutat que son xl. á la part squerra.
Los brondons dels orbs contrets e spunyats.
Los brondons dels bastays.
Los brondons dels molés.
Los brondons dels fornés.
Los brondons dels flaqués.
Los brondons dels pescadós.
Los brondons dels texidors de llí.

Los brondons de la confraría de Sant Juliá.
Los brondons dels blanqués.
Los brondons dels fustés.
Los brondons dels pellicés.

LES CREUS

Primo la creu de la Seu.
La creu de Santa María de la mar.
La creu de Madona Santa María del Pí.
La creu de Sant Just.
La creu de Sant Pere.
La creu de Sant Miquel.
La creu de Sant Jaume.
La creu de San Culgat.
La creu de Santa Anna.
La creu de la Mercé.
Las creus dels Carme e dels Agustins.
Las creus dels Prehicadors e de frares menors.

CERTA PART DEL CLERO

Los scolans e preueres de las sglesies parrochials ab los sobrepellissos.

Los frares de la Mercé de dos en dos.

Los frares del Carme á la part dreta e los Agostins á la part squerra.

Los frares Prehicadors á la part dreta e frares Menors á la part squerra.

Los canonges ab tot lo clero de la Seu.

LES REPRESENTACIONS

Primo la creació del mon ab xij ángels qui canten *Senyor ver Deu.*

Infern ab Lucifer dessus ab iiij diables ab ell lo drach de Sant Miquel.

Lo maioral ab la maça ab xxiiij diables los quals fan la batalla á peu ab los ángels.
Sant Miquel ab xx ángels de spasa qui fan la batalla ab los diables.
Paradís ab tot son arreu.
Langel cherubin de Adam tot sol.
Adam e Eva.
Cahim e Abel.
La archa de Noe ab son arreu.
Melchissedech ab los joueus.
Abraam e Isach ab lase.
Las dues filles de Lot.
Lot e sa muller.
Jacob ab son angel.
Lo rey Dauit ab lo gigant.
Los xij tribs de Israel de dos en dos.
Los xij angels qui canten victorios.

De les representasíons les quals administre la Seu.

Primo Moyses e Aron.
Ezechiel e Jeramias
Helies e Heliseu.
Ezechiel e Jonas.
Abacuh e Zacharies.
Daniel e saies.
Sant Joan Babtiste tot sol.
Los jutges de Santa Susanna.
Santa Susanna ab langel e Daniel.
Judich ab la seruenta.
Sant Raphael ab Tobies.
La annunciatió de la Verge Maria ab los angels cantans *Adeu Magnifich* o Maria.
Lo entremes de Betlem o la natiuitat de Jesuchrist.
Lo primer rey de Orient caualcant tot sol.
Lo segon rey caualcant tot sol.
Lo ters rey caualcant tot sol.

Sis juheus ab capes e gramalles ab iiij juyes.
Lo entremes dels Ignocens ab Rachel dessus.
Los homens darmes.
Lo Rey Herodes ab dos doctors.
Los alamanys.
Los xij angels qui canten lloem la hostia segrada.

De Santa Anna.

Joachim e lo pastor.
Santa Anna e Santa Elisabet.
Santa Elena ab Constenti emperador ab sos doctors e caualler s.
Santa Maria egipciacha e Zozimas ab lo leo.
Santa Paula e Santa Perpetua.
Sant Elm.
Santa Heutrix.

Les representacions de que han carrech los frares de la Merce van apres, co es.

Santa Ursola sola.
Santa Tecla e Santa Candia.
Santa Catherina e Santa Barbara.
Santa Agnes e Santa Cecilia.
Santa Agata e Santa Lucia.
Santa Clara e Santa Eufrasina.
Santa Apallonia e Santa Quiteria.
Santa Margarida sola ab lo drach.
Los angels qui sonen.
Santa Maria e Jesus e Joseph.
Apres lo Reçusssitat tot sol ab la creu.
Sant Dimas ab son angel.
Gestas ab lo seu diable.
Longi tot sol ab la seda.
Joseph Abarimatia e Nichodemus.
Los x[illegible] angels ab les plagues cantant.

Lo moniment ab tot son arreu e la Magdalena dessus.
Sant Anthoni e Sant Honofre.
Sant Pau hermita e Sant Aleix.

Les representacions de Santa Eulalia del camp van apres.

Primo Sant Francesch e Sant Nicholau.
Sant Domingo e Sant Thomas de Aquino.
Sant Bernat e Sant Yuo.
Sant Benet e lo diable.
Sant Honorat e Sant Pacia.
Sant Basili e Sant Maur.
Sant Machari ab lo diable.
Sant Gem ab son companyó e ab lo ase.
Sant Marti ab Jesus en forma de pobre.
Langel de Sant Julia ab la ciruia.
Sant Julia e Sant Alzeas.
Sant Gregori e san Hieronym.
Sant Ambros e Sant Agosti.
Los xij angels qui canten *Ay vos bona gent honrada.*

Apres van las representacions de les quals ha carrech lo majordom de la sglesia de Santa Maria de la Mar.

Sant Climent e Sant Dionis.
Sant Llorens e Sant Vicens.
Sant Blay e Sant Pere Martir.
Sant Steve, Sant Pors e Sant Baudili.
Sant Sever e Sant Faviá.
Sant Ipolit e Sant Cugat.
Sant Abdon e Sant Sennen.
Sant Cosme e Sant Damiá.
Sant Christofol ab linfant Jesus al coll.
Lo martiri de Sant Sevestia ab los caualls cotones e ab los turchs.
Lo Fenix tot sol.
Lo entremes de Santa Eulalia ab ses companyones.

Los homens darmes ab la companya de Deciá.
Lo entremes de Santa Eulalia ab Deciá e doctors dessus.
Sant Jordi a cauall.
La vibre.
Item la rocha ab la donzella de Sant Jordi.
Lo Rey e Reyna pare e mare de la dita donzella ab llur companya.

Apres van aquells qui representen los apostols.

Sant Pere e Sant Pau.
Sant Andreu e Sant Jaume Major.
Sant Felip e Sant Jaume Menor.
Sant Maciá e Sant Tomas.
Sant Bartomeu e lo diable.
Sant Bernabe.
Sant Simon e Sant Tedeo.
Laguila tota sola.
Apres los angels qui toquen instrumens.
Los ciris blanchs.
Los qui canten deuant la Custodia.

Sant Luch. Sant Joan.	La Custodia ab lo sagrat cors de Jesuchrist.	Sant March. Sant Matheu.

Lo Senyor bisbe ab sos ministres.
Ciris blanchs sin hi ha.
Los angels percucients ab los diables percuciens.
Apres dos homes saluatges qui porten vna barra per retenir la gent.
Apres tot lo poble.

CAP. 107.—EN LO QUAL SE POSA VN BREU COMPENDI Y SUMMA DE LES LLAORS DE BARCELONA LES QUALS SON ESTADES TRETES *ad verbum* DE VNA POST MOLT VELLA QUE ESTA EN LA PARET DEL RACIONAL DE CASA LA CIUTAT.

COMPENDIUM factum de aliquibus et laudabilibus alme ciuitatis Barcinone que fuit edificata per nobilem et famossum Herculem secundum eius canonicas anno creacionis mundi duo mille octingenti decem tempore quo Gedeon judicabat populum israel que quidem ciuitas primo fuit populata per gentiles secundo. . . . . . tercio per vandalos quarto per sarracenos quinto per christianos. . . . . vinens potestam preclaras et tam insignes huius vrbis propalare. . . . . et ecclesijs et monesterijs ex utroque sex eu ad diuino culto etc ad salutem animarum fecunda et per eorum notabilis etc deuoto prelatos et ministros solemniter etc deuote procurata et reliquijs sanctos et ornamentis Eclesiasticis sumptuosis valde decorata.

Elemosina cotidiana in reffectorio pauperum sedis domus sanctis crucis etc hospitalium in quibus christianis pauperes reficiuntur collijuntur aluntur etc indicuntur multum laudanda.

Per sanctam virginem Eulaliam per sanctum Seuerum Episcopum huius vrbis martires et patronos etc peralios sanctos apud virginis filium comendata et ab injmjcis et sinistris vt manifeste patuit atque patet deffensata.

In et sub regimine notabilium consiliorum etc procerunt posita.

Bonjs moribus ornata per aduersarios suos obique timida.

Ad visitandum quilibet die veneris captos in curia seculari et ad deffendendum cum jnsticia orfanos pupillos

pauperes et viduas per se et per suos ministros valde docta in qua curie cotidie celebratur missa. Et diebus festiuis sermo auditur et ibi est fons de qua per ea captos auritur aqua.

Militibus et ciuicus ac honestis mulieribus decorata.

Domibus consilij logie maris deputatorum notabilijbus ediffficijs fontibus plateis acque vitis illustrata. Et ex omnibus generationibus et linguis que sub celo sunt populata.

Vistualibus panis et vini et lignorum in locis tam de die que de nocte patentibus sine omni custodia et falimento fulsita.

Diuicijs et mercancijs darassana ac vasis maritimis viridarijs et pomiferis ac alijs ad opus et conseruationem vite et rey publice abondata.

Ad pascificandum homines et ad extirpandum rixas et contenciones et debata multum prouida.

Fabula cambij per dictam ciuitatem tam extranis que priuatis tenta et assecurata.

Quedam alia tabula vocata dels contrasts intus dictam logiam posita in qua peccunia auri etc argenti tam pro dando que pro recipiendo etc per certum fidelem hominem ibi manentem etc per dictam ciuitatem stipendiatum ponderata.

Alia in qua venduntur etc emuntur panni nouiter edificata sapientibus etc ministris justicie tam in spirituali que in temporale decorata.

Bonis vsibus etc libertatibus principium priuilegiata.

Diuersis arteticis etc ministralibus subtilibus fulcita.

Magna campana relogij de die ac nocte ad cognoscendum horas pulsata.

Molemdina etc domi tinturariorum riuo qui inde transit edificata.

Multis etc diuersis armis etc artilerijs tam ad deffendendum que ad offendendum si etc cum locus affuerit in certo loco tuto dicte vrbis proijs parata.

In cibo etc potu nutrita quia omnes in dicta orbe dejentes qui in vna hora sumunt pandia.

A summo domine pontifice etc eius offiscialibus etc a domino rege etc eius curialibus ac ministris multum dilecta.

Domus librarie in claustro sedis in qua omnes nature librorum que dici possunt omnibus in eundem legere volentibus de die sub fideli custodia aperta.

Rambula infra duos muros ad domandum etc correndum equos etc ad speciandum etc ad alia tam in yeme que inestata placita etc ad embalimentum etc ad vtilitatem rey publice nuper est facta etc ibipondum palearum regitus vindemio ponderatur etc porchi suis temporibus venduntur.

Loca in quibus mercennarij etc laboratores conducuntur etc si volunt de mane audire missam ipsam audire possunt in capella santi Eulagerij que pro hijs fundata etc instituta fuit in ecclesia sedis sunt deputata.

Item sunt in ipsa vrbe institute multe etc diuerse confrarie per artifices etc ministrales ac alios deuotos sub reuerentia etc honore omnipotentis Dei etc beatis simi eius matris et semper virginis gloriose etc illius sancti in quibus institutores deuocionem habent de etc pro quibus confratres in infirmitatibus calamitatibus etc erumpnijs positis per administratores earum visitantur coluntur etc induuctur etc de rixis etc contencionibus remouentur.

Et post eorum obintum honorifici sepulture traduntur etc pro eorum animabus sacrificia. Elemosina absoluciones ac alia bona ad dominum sunt in pensa.

Item alia laudabilis consuetudo quia per reverendum dominum Episcopum etc suum honorabilem capitulum elijuntur de bienno in biennium duo canonice etc honorabiles dominos consiliarios etc consilium dicte vrbis elijuntur duo proceres qui tunch fuerunt iam consiliarij. Et isti quatuor habent regimen etc administrationem per dictum biennium hospitalis generalis seu domus sancte crucis in qua domo omnia opera pietatis ad implentur.

Item est laudabilis multum quia in nullis partibus vrbis vt refertur per fide dignos extraneos presentes ac priuatos

non fit seu celebratur ita solempniter honorificum cestum sacratissimi corporis divini nostri Jesuchristi sicut fit in ista vrbe.

Et sic est de sesto concepcionis beate virginis Marie.

Item ista ciuitas est tribus muris circuita et prope mare fundata in quo construitur moll siue portus pro preseruando nauigia a maris tempestatibus.

Item est edificata dicta ciuitas satis prope montem iudaicum in quo est constructa turris del farell siue de la guardia in quo monte procedunt in magna obertate lapides ad operandum et molle ad molendum ac fructus diuersi generis ad versendun.

Item est laudabilis consuetudo in dicta urbe quod bis in anno fit in secreto inquisicio generalis contra lenones et lenonas id est alcauots et alcauotas et apartatores ad ludum et contra alios malificos et vagabundos et iuxta eorum merita nel demerita iuxta consilium judicis qui dictam inquisicionem collexit ac dominorum conciliorum et procerun ad imperpetuum vel ad certum tempus adicta ciuitate vel eius terminus vel ad insulam sardiniam bannuntur et exulatur.

Item est alia laudabilis consuetudo quia domina consiliarij dicte vrbis et eorum officio habent et tenent opulentam dictam vrbem de frumento ad suficiens precium quod domine consiliarij distribui faciunt inter habitantes in ea ita quod expost seruata dicta consuetudine non fuit est nec erit caristia tristici in vrbe predicta.

Item est alia laudabilis consuetudo in Ecctis huius sancte vrbis quod si aliqûis defuctos cares facultatibus et amicis quod presbiter ecclesiasticis de qua defunctos parrochianus erat proprijs manibus portant et tradunt deffunctum Ecclesiastice sepulture et dant et ministrant omnia exequijs defuncti necessaria.

Item est alia laudabilis consuetudo in dictis ecclesia quia in quolibet mense fit aniuersarium gnate in quolibet dictarum Ecclesia pro animabus fidelium tam viuo quod mortuorum.

Item alia nobilis consuetudo in morijs mendicantibus huius vrbis qui sumptis eorum pradijs reliquijs erogant cotidie egenis.

Item est alia laudabilis consuetudo quia in qualibet septem parrochialibum Ecclesiarum dite vrbis eliguntur quolibet anno certi probi hominis qui habent honus acaptandi pro pauperibus verecundantibus et que per eos colligitur intèr pauperes verecundos dictarum parrochialias ecclesias in secreto distribuitur et elergitur.

Est etiam laudabilis consuetudo in ista santa vrbe que tempore carestie tritici in granerio siue portico comuni in quo dictum triticum venditur in vno die non potest augi precium quarterie tritici nise per duos denarios et si contrarium fit venditur punitur in et pro pena per dictam ciuitatem seu eius honorabilis consiliarios de et protalibos imposita.

Item est alia laudabilis consuetudo quia in dicta vrbe non audet vendi granum nisi sit per duos garbells purgatum et ad molendum aptum et prohijs et pro alijs eligitur quolibet anno certus probus homo qui vocatur vesador de les places quia per dictam ciuitatem est stipenditos.

Item vici magis coes istius vrbis sunt lamburdis et planis lapidibus paymentati et subtus eorum clauigueria facte in et pro quibos oia inmunda ad mabuntur in tantum quod pretereuntes tempore pluiuali aud alias sine vllo sordido et fetore possunt inde transire et transeunt et eorum negocia per agere atque peragunt.

Item laudabilis et memorie digna quia quilibet tam diues condam pauper in ista vrbe suum domicilium fonens in vna die potest omnia que posiret vendere et in alia die de omnibus sibi necessarijs se furnire dum tamen habeat pecunias quias sine peccunijs factum est nihil.

Item est laudabilis consuetudo que quilibet anno per dominos consiliarios et consilio dicte vrbis elegitur quedam notabilis persona que vocatur mostassaf et iste habet potestatem et mandatum recognoscendi pondera et mensuras ac carnes et pices si sunt sufficientes ad eden-

dum et apreciandi eas et eos et puniendi eos qui in seu per predictis in fraudem seu dolum culpauiles fuerunt inuenti.

Item est alia notabilis consuetudo quia per honorabiles dominos consiliarios et consilium quod anno eliguntur duo notabiles proceres quorum vnus ipsorum fuit consiliaris et isti vocantur consules maris et isti consilio cum aliquibus probis hominibus mercatoribus habet potestatem sine vllo letigio et scriptura habentis per ipsos consules in consiliarios assumptis omnes questiones mercantiles et ex eis dependentes decidenti et determinandi.

Item est alia multum laudabilis et honorabilis consuetudo quia quolibet anno per dominos consiliarios et consilium centum iuratos eliguntur duo probi homines quorum vnos iam fuit consiliarius et isti vocantur opararij et habent honus recognoscendi opera comunias et alia per vicos et plateas dicte vrbis vtilia et necessaria.

Item est alia multa laudabilis consuetudo in dicta vrbe quia carnicerij siue messallarie in et de quibus carnes tam recentes que salse ad edendum ad refectionem corporum et rey publice ementur sunt et remanent cotidie ita nitide et in sordides nullus fetor in et pro illis minime sentitur et sic est in locis in quibus pices tam recentes que salci in dicta vrbe emuntur et venduntur.

Est etiam in multis alijs tam in spirituali que in temporali obtimis operibus laudanda que si lingue cuncta forent minime exprimere possent que sunt in ista ciuitate et per vrbem diuulgate in et de qua multe cointates acceperunt exemplum quod per dei gratiam fuit et erit tutum qua des fideles e infideles altissimus sua solita clementia intercedentibus Beatissima Maria eius matre et semper virgine. Et gloriosa beata Eulalia et beato Severo et omnibus sanctis velint dirigere et conseruare ac de bono in milibus prosperare et post hujus vite de cursum in paradiso collocare amen.

De Sancta Eulalia

A Christo nato ducenti octuaginta quatuor fluxerunt anni quod beata Eulaliaapud Barchinonam sanctus Cucuphas apud castrum octauia et Santus Felix apud Gerundam et plures alij sub Daciano judice Dioclaciani imperatoris propter virginis filium passi fuerunt martirium

Oracio

O virgo flos virginum mater Dei pura aduocata hominum qui sunt in presura et vos sancti angeli de hac vita dura transite nos miseros ad regna secula amen.

De Sancto Severo

Iste Sanctus Seuerus episcopus Barchinone passus fuit martirium indicto castro sub dicto Daciano anno domine CCLXXXIX.

Christus

Fuit positum hic hoc compendium primadie Augusti anno domini MCCCXXXXXIIIJ ex histentibus consiliarijs huius alme vrbis honorabilibus et prouidis viris domini Joanne de Marimon Guillermo de Busquets Michaele de Montiuich Petro Oliuer et Thoma Puiades.

CAP. 108.—EN EL QUAL SE CONTENEN MOLTES LLAORS DEL BISBE PALACIOLO BISBE QUE FONCH DE BARCELONA LO QUAL ESTÁ SOTERRAT DINS LA SEU EN LA CAPELLA DE SANT MIQUEL EN LA PARET DE DITA CAPELLA LES QUALS LLAORS SON ESTADES COPIADES DE VNA POST MOLT ANTIGA QUE ESTA EN DITA CAPELLA

INFERIUS in tumba marmorea jacet Reverendus pater et divinus dominus Berengarius de Palatiolo istius quondam sedis episcopus de cuius bonitate vita et mira excellencia plurima hic sunt scripta vixit autem tenens episcopatum triginta anni.

Anno Domini MCCXXXX primo die Santi Bartholomei que est IX kalendes septem Septembris obijt dominus Berengarius de Palaciolo secundus episcopus de Palatiolo Barchinone qui tenuit episcopatum triginta annis et creuit et meliorauit redditus ipsius episcopatus vtra medietatem.

Iste quolibet anno in quadragesima reficiebat singulis diebus in palacio suo centum viginti duos pauperes. Capellam Sancti Michaelis fecit et presbiterum in dicto altari instituit. Et primus instituit duodecim pauperes in refetorio sedis et dedit castrum de Auinione et centum morabatinus censuales ad dictos pauperes reficiendos quolibet die in dicto refetorio.

Tria aniuersaria in sede stibiliuit vnum pro se et aliud pro Berengario de Palaciolo Episcopo auunculo suo predecessore suo et aliud pro Guillermo de Palaciolo fratre suo et dedit ad dicta anniuersaria facienda mansum de Simone in Vilafranca.

Item dimisit capitulo Barchinoni ducentus solidos censuales ud fieret duplex cestum Sancti Michaelis. Et similiter fecit octauos Sancti Michaelis.

Item conuentum Predicatorum de Parisio Barchinonam

adduxit et dedit eis alodium in quo domus eorum est fundata et magnam partem ecclesia eis fecit vinum dum vixit dedit eis quolibet die quantum necesse habent et per vnum annum post montem suam eis donare fecit.

Item domum Fratrum Minorum ipso viuente hedificare adiuint et de suo proprio multum eis dedit et loco vbi domus est fundata a Domino Regi Jacobo acaptauit.

Item domum captiuorum (vulgo dicta de la Merce) fundauit et signa eis donauit et ordinem asignauit.

Item domum dominarum sancti Damiani fundauit et locum in quo domus est fundata eis acaptauit de domo Sancte Eulalie de Campiz.

Item fuit in obsidione Paniscule cum LX militibus et peditibus multis.

Item fuit Damiatam cum quincuaginta militibus.

Item fuit in captione maioricarum cum CXXX militibus et multis peditibus et magnam artem insule acquisiuit ecclesie sue.

Item fuit in capcione Burriane cum LX militibus et peditibus multis.

Item fuit in capcione Valencie cum LX militibus et peditibus multis et acquisiuit sibi processionem magnam.

Item emit castrum de Montboy et castrum de Auinione et castrum de Oliuella.

Item emit quarteriam Barcinone et multa alia loca de suo proprio.

Item dimitit Ecclesia Barcinone totum patrimonium suum videlicet domum de Palaciolo et turrem de Lacera cum termino suo et villam granoyllerijs et villam de Calidis quam emit a Guillermo de Monteclusa et Bernardo de Sancta Eugenia et a Ferrario de Santi Martino et multa alia bona que non sunt hic scripta.

Item fecit in Ecclesia Barcinone festa Sancti Stephani et Sancti Joannis et Sanctorum Ignocencium cum illa solempnitata qua quoscumque annos celebrantur.

LLIBRE SEGON

DE ALGUNES COSES SUCCEHIDES

EN BARCELONA

CAP. I.—De la llamentosa y ciuil guerra quey hague entre lo principat de Catalunya y don Joan Rey de Aragó.

Dijous a xxviiij de Abril del any de la natiuitat de nostre senyor Deu mcccclxij los honorables consellers e conseil de xxxij e xvj per certs sguarts concernents lo repos de la present ciutat feren traure la bandera de la ciutat e aquella posaren demunt lo portal de la casa de la ciutat alt a les claueroles.

Dimecres a xxx de dit mes y any per lo dit sguart fou treta la bandera dels ciutadans e fou posada a la plasa de sant Jaume sobre lo pessaiador de la dita plassa e per semblant foren tretes las banderes dels mercaders artistas e menestrals.

Axi mateix lo dit dia se tench consell de c jurats per lo qual fou preuehit que per certes maluestats quis tractauen e seren tractades en casa de mossen Francesch Palleres conseller segon de la present ciutat aixi per lo dit mossen

Francesch com per mossen Pere Deztorrent menor en Joan de Mijauila mossen Bertran Torro com encara per en Arnau squerit les quals eren stades dites e dexalades per en Martí Solzina aquest any mostasaff detengut pres en la presó comuna delat dels dits actes que lo dit mossen Francesch Pallares sens samarra la qual li feren despullar en lort de la casa de la present ciutat acompanyat de tots los consellers e de officials reals fos mes a la presó comuna de aquesta ciutat e axis seguí que fou mes en la dita presó e fou apertat e li foren donades guardes quil guardassen.

Dilluns a xvij de Maig del any mccccLxij se tench consell de c jurats en lo qual fou exposat per lo honorable mossen Benet Oliuer conseller ters com lo dit consell era aiustat per lo fet dels dalats presos e detinguts en la presó comuna de la dita ciutat ço es mossen Francesch Palleres P. Deztorrent Joan de Miiauila Bertran Torro Arnau squerit e daltres exposant com lo proces que los dits delats fets se era llegit ja als diputats e consell llur e per ço era necessari fos llest en lo present consell. E feta la dita proposició fou de continent procehit en llegir lo dit proces e per quant era molt llarch durá la lectura de aquell de iij horas passat mig iorn fins al endemá envers las v horas passada miia nit de matí.

Dimecres a xviiij de dit mes y any los dits mossen Francesch Palleres qui era conseller lo present any de aquesta ciutat e encara mossen P. Deztorrent menor foren offegats en la presó comuna. E aço per tant com per llurs propries confessions segons se dix no violents ans liberes a constat e consta plenament e veridica ells e altres esser stat tractados consellados e coadiutors de vna dampnatissima e nafandissima conspiració tumult e sedició fahedors en aquesta ciutat ab intenció e proposits desliberats a effecta que la magestat del senyor Rey entras en aquest principat per força e que la senyora Reyna a certa jornada caualcar ab gent armada e prengues tots los quis diu venir contra sa voluntat e que lo vici canseller stigues en la audiencia

acompanyat de gent armada e com seria presa la gent aquella fos remesa al dit vici canceller e de continent sentenciada a mort assenyaladament moltes persones e de les principals del consell de la deputatió e de aquesta ciutat e que la senyora Reyna fes metre secretament molta gent armada a la casa de la deputatió e com lo consell fos aplegat ques fes asa voluntat.

Diuendres a xxj de dit mes y any en Joan de Miiauila e en Bertran Torro ciutadans e en Martí Solzina mercader lany present mostasaff de la present ciutat foren offegats en la dita presó e en Jaume Perdigó sabater fou peniat per la presó auall per causa dels delictes demunt dits.

Dimars al primer de Juny any MCCCCLXIJ per lo consell de C jurats celebrat lo dit dia fou feta desliberació que la bandera de la present ciutat la qual ab desliberació de altre consell fou posada sobre lo portal de la casa de la present ciutat fos lleuada del dit lloch e aportada al portal nou preparantse la ciutat si cars ó necessitat requería de exir fora la dita ciutat ab aquella gent e poder que li semblava per anar vers la ciutat de Gerona ó á altres llochs del dit principat per subuenir e aiudar en aquella part del dit principat que mester será e pertant los honorables consellers per metre en executió les coses per lo dit consell desliberades lo dit mateix dia manaren als verges de la casa de la present ciutat conuidar los honorables diputats del principat de Cathalunya e mols cauallers ciutadans gentils homens los consols de la mar ab mercades e ab alguns artistes e menestrals que lo dia de dimecres aprés seguent fossen á la casa de la ciutat á cauall per acompanyar los dits honorables consellers en traure la dita bandera. E de fet lo dit dia de dimecres ques comptauan á ij del mes de Juny vers les vij hores del matí los dits honorables consellers á cauall se aiustaren á la casa de la present ciutat á la qual vinguéren á cauall los dits honorables diputats ab llurs portés deuant acompanyats de molta notable gent e los honorables consols ab llurs verges acompanyats de

mols mercades e axí mateix si aiustaren artistes e menestrals en copiós nombre tots á cauall. E aiustats lo honorable mossen Miquel Dezplá conseller en cap pres en sa má la dita bandera la qual fou acalada de la dita casa e aquella mes en mans del honorable en Joan Benet Çapila lo qual staue aquí aparellat sobre vn cauall encubertat e ell armat ab armes de cama e cuxa ab vn cassot de carmesí e axí ab viij trompetes deuant e vn tabaler ab sobrevistes e pannos de la ciutat pertiren de la dita Casa de la Ciutat tirant vers la plassa de Sant Jaume e fent la via de la Boria dret camí tiraren al Portal Nou e allí alt á la torra de dit portal fou posada la dita bandera e allí jaquida los dits honorables consellers acompanyats de tota la dita gent sen tornaren á la plassa de Sant Jaume don cascú sen aná separadament.

Lo dia mateix aprés dinar los dits honorables consellers no oblidantse que les coses demunt dites sortissen llur effecte tremeteren llurs vergues per los caps dels officis de la dita ciutat per fer venir aquells á la dita casa e venguts los dits caps de officis los dits honorables consellers pregaren cascú de aquells quels donassen memorial de aquell nombre de gents vtils á les armes que porian affi que la ciutat sabés quanta gent hic hauia e si cas ó requiria que stiguessen á punt de restar á la ciutat ó de exir fora la ciutat car per semblant farian cauallers gentils homes mercades e artistes en la present ciutat habitants.

Dilluns á vij de Juny de MCCCCLXII vench noua certa en la present ciutat com lo compte de Pallas capitá de la gent de armes de la terra hauia dat combat á la ciutat de Gerona e hauia intrada la dita ciutat de Gerona çó es la muralla noua.

Dimars á viij de dit mes vench noua com la Senyora Reyna qui ab lo senyor primogenit se era mesa á la forsa de la muralla vella de la dita ciutat de Gerona feu metre foch á la ballastaria de la dita ciutat en que cremá moltes cases de la dita ciutat.

Dimecres vigilia de la festa de *Corpore Christi* ques

comptaua xvj del mes de Juny de dit any per quant lo Senyor Rey era intrat en lo principat de Cathalunya, çó es á Balaguer má armada rompent la capitulació per ell e la terra fermada tractantnos com á enemichs e per tal fou á viiij del present lo dit Senyor publicat per enemich de la terra e no solament ell mas encara los qui son e serán ab lo dit Senyor Rey e per los dits sguarts fou desliberat que la dita bandera tirás la via de Balaguer. E de fet per los dits honorables consellers e consell de xxxij e xvj fou elet per capitá de la dita bandera lo honorable mossen Joan de Marimon antich ciutadá de la dita ciutat e axí lo dit dia de dimecres los honorables consellers estant en lort de la Casa de la Ciutat ensemps ab lo honorable balle de aquesta ciutat feren intrar en lo dit ort mossen Joan de Marimon qui á cauall tot armat era vingut á Casa de la Ciutat ab alguns caualls encubertats ab sos patges en manera acostumada de capitá. E prestá jurament en poder del honorable mossen Miquel Dezplá conseller en cap e homanatge en poder del dit mossen balle de star á ordinatió dels dits honorables consellers e tenir e seruar las instructions a ell donades e prestat lo dit jurament e homanatge de continent los dits honorables consellers ab lo dit mossen Joan de Marimon capitá exiren fora la Casa de la Ciutat e muntaren á cauall hon los honorables diputats de Cathalunya ab molta notable gent axí cauallers ciutadans gentils homens commercians artistes e menestrals a cauall stauen sperant per acompanyar lo dit capitá emprats per consellers e entre los altres hi fou mossen Phelip de Farreres ciutadá de la dita ciutat que anaue ab lo dit capitá per conseller de aquell Benet de Marimon e Benet Joan de Marimon tots tresos armats en blanch ab grossos caualls encubertats. E axí partiren de la dita Casa de la Ciutat en orde çó es iiii trompetes primes ab sobreuestes e pennons de la ciutat e aprés lo capitá en mig de mossen Miquel Dezplá conseller demunt dit e de mossen M[illegible] deputat per lo bras Ecclesiástich. E aprés los altres consellers e deputats ordenantse ells matexos e

tiraren la vía del Portal Nou passant per la plassa de Sant Jaume e axí com anauen los senys de la Seu tocauen á clos e les parrochies repicaren e com foren al Portal Nou fou acalada la bandera qui era en la torra del dit Portal Nou e donada al dit mossen Dezplá e per ell fou lliurada al dit Joan Benet Çapila lo qual Çapila staue aparellat armat á cauall e presa la dita bandera feren la via del Portal de Sant Anthoni anant fora mur de la ciutat ab gent á peu e á cauall armada e tiraren la via de la Creu-Cuberta e de la Creu auall no passaren los dits consellers e deputats ans prengueren comiat del dit capitá e lo dit capitá tirá aquella nit al Spitalet e cascú sen torná pregant Nostre Senyor Deu li dó victoria. E per causa de la dita bandera los dits honorables consellers no foren á les vespres acostumades fer per tal jornada e cessá lo present any la cerimonia.

Diious á xvij de dit nos feren entremesos alguns ans cessá tota la cerimonia de la professó saluo que la custodia exí de la Seu fent la volta de la professó de la Concepció e aquell dia portaren los brondons los iiij consellers lo regent la vegaría e lo sindich de Perpinyá e de Tortosa e un prohom de la ciutat jatsesia que en aquesta ciutat no sia acostumat que sindich de vniversitat alguna no port bordó lo dit dia sino tan solament Leyda quan sich troba pero per tant com la dita professó no fou en lorde acostumat axí mateix nos tench orde en lo port dels bordons.

Dimecres á xxx de dit los honorables diputats de Cathalunya e consell llur representats lo Principat de Cathalunya ab interuenció de la present ciutat constituhits ensemps ab los honorables consellers de aquesta ciutat en la Casa de la Diputació crearen veguer de la vegaria de la present ciutat mossen Benet de Guimerá veruessor e en balle lo honorable en Galceran Ortigues ciutadá de la dita ciutat qui ja era balle e prestaren sagrament e homenatje en poder dels dits diputats de star á consell dells e de llurs consells representats lo dit principat hoc e respondre dels

homolumens á la terra e no al Rey e fet e prestat lo dit homanatge lo honorable mossen Benet Çaportella caualler hu dels dits diputats de Cathalunya mes en possessió los dits veguer e balle donantlos en llurs mans los bastons en presentia de tot lo consell aiustat.

Diumenge á xj de juliol del any MCCCCLXIJ vench noua en Barcelona com mossen Agulló de Leyda qui era stat elet en capitá D homens per socorrer Leyda ell segons se diu ab tracte de dos germans anomanats Camporrells per llur maluestat ab gran trahició stant á castell dasens lliuraren en la nit al Rey los dits D homens e axí lo Rey ab sa gent sen maná lligats los dits D homens.

Dimars á xiij de dit vench noua com los francesos eren entrats en lo comptat de Roselló e que hauien pres lo castell de Salses e altres vilas e açó atracta del senyor nostro Rey qui en tot ha donat lloch.

Dissapte á xvij de dit fou posat dins lo pati de la present casa alt á la paret e per planes en pintura en Joan Agulló qui era sindich de Lleyda cames enuesses e armes reuessades com á traydor per tant com hauia trahida certa gent de peu de que era capitá qui anaue á socorrer Lleyda.

Dilluns á xviiij de dit entraren en la present ciutat viij embaxadors del regne de Valencia als quals exí molta notable gent e son los embaxadors los seguents çó es los Reverents nobles magnífichs e honorables mossen Pere Vilarrasa degá de la Seu de Valencia e vicari general del reverent senyor cardenal bisbe de Valencia e mossen Maciá Mercader ardiaca maior de la dita Seu per lo stament de la sglesia mossen Pere Sanchez Centelles mossen Joan de Vallterra mossen Jaume Romeu mossen Luys de Soler per lo stament dels caualles en Vicent Calvet ciutadá e jurat e mossen Pere Amelrich doctor en leys aduocat ordinari de la ciutat de Valencia los quals de intrada anaren descaualcar la casa de la Deputatió e allí presens los diputats e llur consell explicaren la causa de llur embaxada.

Dimars á xx de dit los dits embaxadors acompanyats de molta notable gent vingueren en la present casa de la

ciutat e intrant en lort los consellers acompanyats de promens los reberen honorablement e los dits consellers feren seura los dits missatgers ó embaxadors entre ells e allí lo dit M. Pere Vilarrasa explica la embaxada portant lletra de crehensa e de paraula dix en effecte que aquell regne de Valencia sentint las nouitats e grandíssima congoxa en que lo present Principat staue hauia tramesos ells si algun benefici hi podian procurar hoc supplicauen aquesta ciutat los plagués dir qual fí volien de aquestes coses car ells eren assí per pendre tot traball no scusant despesa alguna.

Diious a xxij de dit per los honorables consellers e consell de xxij e xvj^e fou desliberat esser creats officials e cap de guaytes per tenir la ciutat en custodia e guardia.

Disapte a xxiiij de dit los honorables consellers digueren a nen Joan Manyans notari e scriua del racional de la ciutat que fes fer molins de sanch fins en nombre de C.

Dilluns a xxvj de dit se tench consell de C. jurats en lo qual lo honorable mossen Miquel Despla proposa que com lo general hagues feta manlleuta de cent milia lliures era necessari que la ciutat fes venda de censals fins a la quantitat necessaria per tenir opulent la taula e per pagar e satisfer les despeses que fins assi per causa del Exercit son estades fetes per lo clauari de la ciutat e encara aquelles qui per causa del dit exercit se hauran de aqui auant a fer la conclusio fou que la manlleuta fos feta per lo dit clauari de la ciutat segons es acostumat e per pagar las pensions de aquelles fou feta consignatió de cert dret nouament imposat de cabasatge e daltres.

Dimecres a xj de Agost del any de nostre Senyor mcccclxij se tench consell de C. jurats en lo qual aiustat vingueren mossen lo abbat de Montserrat mossen Artal de Claramunt mossen Jaume Ros e mossen Luys Setanti per part dels diputats e consell llur los quals amplament recitaren les causes e motius que hauian impellits e forsats los diputats de Cathalunya e concell llur a fer certa desliberació e conclusió la qual fou lesta per lo discret en Anthoni Lombart notari del thenor següent.

Les vj persones a aço eletes per los diputats e consell ensemps ab les iiij eletes per la ciutat de Barcelona totes concordes vehents lo principat de Cathalunya esser posat e constituhit en tanta necessitat oppresió e vexació en perdició de les persones e bens dels poblats en aquella e aço per causa del Rey de Aragó qui hostilment e ab gran potencia contra forma expressa de la capitulació al dit principat atorgada fermada e jurada e de altres leys e libertats del dit principat es entrat en aquell prenent viles e llochs e castells de aquell matant la gent deshonestant dones e donzelles occupant los bens e aquells donant a saco e encara per causa de la lliga contra cathalans feta per lo dit Rey ab lo rey de França en vigor de la qual gran nombre de gent francesa es intrada dins lo dit principat prenent viles castells e llochs de aquell matant las gents desonestant dones e donzelles occupant los bens e aquells donant a saco. E mes per causa de la Reyna de Aragó qui ensemps ab lo Infant don Ferrando llur fill hostilment se son mesclats ab los dits francesos caualcants ma armada per Empurdá fahens e exercitans los actes greus desus dits hoc mes occupantse los drets de generalitats del general remouent de fet totalment los officials e ministres del dit general posans e metenshi altres ministres e fahens respondre a ells los dits drets e no seruans fe promeses ne seguratats ne juramens solempnament prestats de seruar les dites leys e libertats les quals coses e aitres moltes per ells fetes son contra las llibertats del dit principat e en total destructió de la cosa pública de aquell. Per ço per los dits sguarts e altres han pensat per salvació e restauració del dit principat e de la cosa publica de aquella e de les persones e bens dels poblat en aquella deure esser proclamat e pres en e per senyo del dit principat el serenissimo don Enrich rey de Ca tella saluats empero los vsatges de Barcelona constitucio capitols e actes de cort priuilegis casos costvms e libert generals e particulas del dit principat e la capitulació munt dita en quant aquells e aquelles han sguard al

principat. E lesta en lo dit consell la dita desliberació feta per los dits deputats e consell llur lo dit consell de C. jurats lloha approua e ac per bona la dita desliberació e en aquella expressament consentí.

Dimecres lo primer de Setembre del any MCCCCLXIJ vench correu del Senyor Rey de Castella e nostro dient de paraula com no hagues lletres per tant com lo cami era perillos com lo Senyor Rey nos hauia acceptats per vassalls.

Diious a IJ de dit los honorables consellers e diputats tots foren a la Seu e fou feta professó cantant *Te Deum laudamus* per la dita noua.

E axi mateix lo dit dia lo honorable mossen......... de Guimera veguer de Barcelona parti de la present ciutat fent la via de Stelrich ab somatent per aiustar gent per prouehir que los francesos no se acostassen.

Disapte a IIIJ de dit vench nova certa com la gent francesa passaue per los passos de Stelrich venint en la present ciutat. E per causa de la dita noua los dits consellers ab consell feren enderrocar e cremar les cases qui eran fora los portals de la present ciutat tantes quantes pogueren que fou vna gran tala.

E axi mateix lo dit dia lo clero de la Seu ab professó anaren al monestir de Santa Anna dins lo qual los monios de Sant Culgat hauian mesos cosos sants los quals hauien fets aportar del monestir de Sant Culgat e foren portats a la Seu e foren posats sobre lo altar maior de la dita Seu.

Diumenge a v de dit fou elet per capita general dins la present ciutat lo honorable mossen Miquel Desplá conseller en cap durant la conselleria.

Dimecres a VIIJ de dit la Reyna Joana ensemps ab lo compte de Foix ab lo manaxant de Fransa ab gran gent de armes a peu e a cauall en nombre de VIIJ milia homens posaren siti en la present ciutat de Barcelona.

Diious a VIIIJ de dit vench noua en la present ciutat com lo castell de Montcada se era retut e donat als dits reyna

e francesos e que la dita reyna hauia fet peniar en Melchior Rotlan capita del dit castell ab altres homens.

Diumenge a xij de dit lo rey en Joan venint de les parts de Urgell ab gent de peu e de cauall se mascla ab la gent francesa.

E axi mateix lo dit dia arriba en la present ciutat vn correu del Senyor Rey de Castella e nostro portant noua certa com lo dit Senyor per la noua electió per la terra feta dell en Senyor nos hauia acceptat per vassalls, e ferenne fetes alimaries en la present ciutat.

Dimars a xiiij de dit lo dit Rey se vench attendar vers Santa Maria de Jesus e alli posaren lo real.

Dimecres a xv de dit los dits francesos se acostaren en la present ciutat e posaren vna bombarda grossa per tirar al mur deuant la sglesia de Santa Eulalia merita on se feren forts.

Dissapte a xxv de dit lo dit Rey Joan feu fer crida prop la muralla vers lo Portal Nou continent en effecte que ell perdonaue e remetie a totom generalment tot ço que fins assi era estat fet e attemptat contra ell acceptat vj persones del consell de la Diputatió pus li obrissen les portes es rettessen a ell pero ningu no li respos ne res non feren.

Diumenge a xxvj de dit arribaren deuant las mars de Badalona viij galeres qui venian de Fransa ab vitualles per socorrer la gent francessa qui tenian lo siti en la present ciutat pero iiij galeres nostres sotils e ij grosses anaren vers les dites viij e ferenles ne anar á pasar llur.

Dijous a xxx de dit per la gent francesa fou mes foch a moltes torres e mesies qui erant entorn la present ciutat. E aquest dia fou vna gran scaramussa dels nostros ab los francesos de que los nostros mataren aquella jornada cent vj o vij homens darmes dels francesos e anaren los nostros fins al repart de les llurs bombardes pero no hi feren res ans se hagueren a retraure e hac ni dels nostros alguns de nafrats pero no de nafra perillosa e aquesta jornada los dits francesos romangueren spantats.

Diumenge a iij de Octubre del any MCCCCLXIJ lo Rey en

Joan e los francesos com aforsats hagueren de lleuar lo citi que hauian posat en la present ciutat e meteren foch en lo camp e aquell dia feren la via de Montcada e tiraren la vla de Sant Culgat.

Dissapte a viiij de dit vench noua certa com lo Rey Joan hauia dat combat ab los francesos á Vilafrancha de Penedes en la qual entra e feu degollar mossen Gabriel Cardona caualler capitá de la dita vila e robaren e barreiaren aquella cruelment com fos gran crueltat.

Diumenge a xxiiij de dit don Joan de Bemunt lo qual en lo passat fou desliurat per aquest principat de presó e de má e poder del dit Rey Joan arriba en la present ciutat ensemps ab Joan Ximenis de Erenolo batxiller e vench de Tortosa fins assi ab les iiij galeres sotils e dos grosses e iiij naus armades e vengueren tremesos per lo Senyor Rey de Castella ab tot poder e de la llur venguda fou gran alegria en la present ciutat.

Dimars a ij de nohembre del any mccccLxij vench noua certa com Tarragona per tracte se era donada al Archebisbe qui es enemich de la terra e asi ara nos es enemiga.

Disapte a xiij de dit fou prestada la faeltat als dits don Joan e Joan Ximenis com a procuradors del dit senyor per los diputats e consell e per los sindichs per aço creats de la present ciutat en lo capitol de la Seu ab les protestacions e forma acostumada.

Dimars a xxviij de Dezembre del any mccccLxij fou dat combat al castell de Montcada qui era en mans de enemichs del qual era capitá per lo Rey en Joan lo baró de Maiolmo en lo qual combat entre los altres foren presents lo honorable mossen Steua Mir notari conseller quart e mossen Pere Juliá raioler conseller quint armats ab llurs armes e lo mateix dia lo dit castell fou en ma de la ciutat qui ab colps de bombardas era molt carafexat.

Disapte a viij de Janer del any de Nostre Senyor mccccLxiij torna en la present ciutat la bandera de Barcelona la qual ab certs acordats era axida la via de Leyda de la qual es capitá mossen J. de Marimon.

E mes lo dit dia mossen Benet Çaportella deputat de Cathalunya e en Joan Berenguer Tora regent los comptes del general de Cathalunya duas horas de matí ab totes llurs robes e lo dit Tora ab sa muller com a fugitiu se recullíren en la present plage de Barcelona en la galera del dit Tora qui staue surta en la dita plage e feu la via de Tarragona.

Dimars a xi de dit vench noua certa com los francesos haian socorregut lo castell de la vila del Perpinyá e hauian intrada la vila.

Dijous a xiij de dit la bandera de la ciutat qui es anada fins a Tarrega la qual axi de la present ciutat acompanyada de gent de peu e de cauall a xvj de Juny prop passat intra en la present ciutat al rebre de la qual exiren los honorables consellers fins al coll de la Creu e acompanyaren lo dit capitá ab la dita bandera fins á la casa de la present ciutat e allí mossen Francesch Llobet conseller en cap pres la bandera e feula stoiar en la present casa.

Diious a xx de dit comensaren scurar los valls del mur de la present ciutat per sincontenes comensant al Portal nou.

Diumenge a xxx de dit vench noua certa com a la vilanova e a sitges hauia arribats dc Rossins del senyor Rey de Castilla e nostro.

Dimecres a viiij de fabrer del any mccccLxiij vingueren embaxadors tramesos per lo senyor rey de Castella e nostro e vingueren en la present casa de la ciutat en companya del senyor Rey de Castella e nostro e los dits honorables consellers reberen lo dit embaxador en aquesta forma ço es que stant los dits honorables consellers en la casa del consell de xxxij vent entrar lo dit embaxador isqueren tots v aquell rebre en lo pati de la present casa poch fora lo portal de la dita casa de xxxij e ab aquell hu apres altre se acompanyaren e acompanyat aquell e rebut sen entraren ab ell ensemps dins la dita casa e aquells se assagueren entre ells segons es de bon costum en la qual casa era aiustat lo consell de xxxij e presents los dits con-

sellers e consell e encara molta altra gent qui dins la dita casa eren per lo dit embaxador fou lliurada una lletra del dit senyor Rey de Castella e nostro dressada als dits honorables diputats e consell llur e als dits honorables consellers e consell continent en effecte saluts trameses per lo dit senyor Rey e mes com lo dit senyor Rey hauia rebudes certes lletres de la terra auisantlo del cas de Perpinya de que segons la dita lletra lo dit senyor Rey se condolgue molt crehent que era stada culpa de la gent de armes que lo dit senyor hauia tramesa per la tarda gran hauian feta en lo venir. E mes notificaua com a prechs del Rey de fransa hauia fermada treua ab lo Rey Joan fins á la fi de mars en la qual treua era entes lo dit Rey Joan e los Regnes de Arago e de Valencia lexant en hubert aquest principat remettent los motius per que al dit embaxador. E lesta la dita lletra deuant los dits consellers e consell lo dit embaxador explica de paraule diuerses coses e entre altres explica que las causes que hauian mogut al dit senyor Rey en fer la dita treua era la primera per seruar la liansa que era entre lo dit senyor e lo Rey de Fransa la segona per que los francesos lexassen lo Rey Joan axi com de fet ses seguit la tersa donar per que lo dit senyor hauia lexat lo dit principat en vbert era la causa fent lo dit senyor compte que pus los francesos eran separats del seruey del dit Rey en Joan lo dit Rey Joan no hauia poder e axi los del present principat ab la gent de cauall qui assi era podian recobrar las forsas quis tenian per lo dit Rey en Joan.

Dilluns a xiiij de dit demati fou offegat en la presó del castell nou en Miquell de Bellafilla ciutadá de aquesta ciutat e lo dia mateix posat tot vestit descarat en la plassa del Rey dix se que era stat offegat per que deya mal de la terra e obraue e tractaue cosas contra aquella. E axi mateix lo dia mateix apres dinar fou peniat á la plassa del blat un ques deia P. xerxer per dita rahó.

Dimars a xv de dit foren bandaiats de la present ciutat per don Joan de Beamunt loctinent lo canonge Dalmau lo

canonge Jaume lo canonge Durall tots canonges de la Seu e iij monges de Pedralbes e altres iij de Sant Pere per aço qué parlauen algunes coses en desfauor de la terra.

Dijous a xxiiij de Mars del any MCCCCLXiij arriba en la platje de la present ciutat de Barcelona una nau de venecians carregada de xv mil cuarteras de forment era nau de port de MD botes vench de Flandes e passa de Englaterra aci en xiiij jorns fou gran marauella e era molt necessari que nostro senyor Deu la conduis per ferla venir prest com en la present ciutat hagues gran necessitat e stratura de forment nostro Senyor Deu ne sia loat e la sua beneyta mare.

Dimars á xviiij de Abril del any MCCCCLXIIJ lo castell de la Roche se retá á la terra com ja fos casi enderrocat de cops de bombardes e tots los qui dins eran foren presos e forenne paniats lo dit dia xxxj entre los quals hi fou panniat en Benet Samet qui era racional de la ciutat. E lo diious subseguent los capitans del dit castell qui eren tres fills de mossen Galceran Oliuer trasorer del Rey de Aragó foren condempnats á mort e foulos portada la noua com venien del dit castell e intraren á cauall ço es cascú sobre una bestia de bast lligats las mans apart detras e axí intraren cascú ab sos confessós e foren á la plassa del Rey hon fou aparellat lo piló e la destral per scapsar aquells e de fet confessaren tots e fou llauat lo cap al maior qui hauia nom Galceran Oliuer los dos restants á supplicatió del compte de Pallas foren restaurats de mort e foren mesos al castell Nou.

Dimecres á xxvij de dit arribaren en la present platge de Barcelona tres naus armades per dita ciutat qui eren anades en pisa e vingueren carregades de forment e han presa una nau en que hi hauia stellets forment poluora e vin grech de Napols e no tan solament vingueren les dites naus mes hauian amanades fins á cap de Creus la dita nau presa e encara duas altras naus carregades de forment qui per fortuna de temps se son desviades sperantse de hora en hora nostro Senyor Deu las aport ab saluament.

Dilluns á ij de Maig del any MCCCCLXIIJ hac noua que iiij galeres de francesos eran passades la via de Tarragona per tant per los honorables consellers fou prohueit que dues galeres qui eren varades fossen armades de gent de rem e de cap ab empre de confraries e de altra gent e lo mateix dia partiren la via de Valencia anant per acompanyarse ab duas galeras sotils e una galera grossa e vn balaner que lo dia avans ço es lo diumenge hauia armades la ciutat y feyen aqueix camí de Valencia.

Diuendres á xiij de dit partiren de la plaia de la mar de la present ciutat tres naus armades per la ciutat de que fou capitá en Joan Benet de Marimon ciutadá ensemps ab una galera sotil armada e feren la via de Valencia per pendre certes fustes qui hi deuian venir carregades de forment axí que en la mar ha iiij naus una galiasa grossa e v galeras sotils armades nostro Senyor Deu los do encontre de bé.

Dimecres á xxv de dit aiustats dins la casa de consell de xxx los honorables consellers ensemps ab la mes part de xxxij e xvj^e vench en aquell per part dels diputats de Cathalunya dien en effecte les coses deius scrites desliberates per los diputats les quals son les seguens

Per tot fonch feta conclusió e desliberació que lo senyor bisbe de Vich en nom de tot lo principat fasse dir á les persones deuotes que vist li será misses del sant sperit y dels benauenturats angels segons á ell será vist çó es cascun jorn tres misses fins lo prop vinent mes de Juliol per çó que nostro Senyor Deu e nostra Dona santa María sien placats e inclinats protegir e guardar aquest principat e defendrel de tot enuig e de tot dany e li placia illuminar los entenimens als qui regexen la cosa publica del dit principat e de la ciutat de Barcelona fassen desliberacions tals que sien placens á nostro senyor Deu repos e benauenir del dit principat e que les dites misses sien pagades de peccunies del dit general.

Dissapte á xxviij de dit entraren en la plaje de la present ciutat les tres naus de que era capitá en Joan Benet de

Marimon les quals hauian preses les galeres den Tora e sinch naus carregades de forment e altres robes e entraren ab gran alegria e lo dit en Joan Benet de Marimon exí en terra e exirenli tots los sinch consellers á peu ensemps ab los honorables diputats acompanyats de molta notable gent entre los quals hi fou lo senyor bisbe de Vich lo compte de Pallas don Francesch de Pinos e reberen lo dit capitá ab molt plaher fentli gran honor per lo bon recapte hauia donat en lo que li era stat acomanat.

Dimars al primer de Noembre del any MCCCCLXIIJ vench noua com lo castell de Hostalrich se era rebellat contra la terra e lo castella que tenia lo dit castell quis appella Joan Andreu hauia lliurat aquell a mossen Pons de Cabrera e venguda la dita noua fou prouehit que lo senyor don Joan de Beamunt anas per cobrar aquell e axi de la present ciutat e fou hi en companya del dit don Joan mossen Steua Mir conseller quart e mossen Belloch diputat axiren ab LXXX caualls be en orde e conuocaren lo sagramental tiraren la via de dit castell de Hosltalrich.

Diumenge a VI de dit vench noua certa com lo demunt dit castell de Hostalrich ses reduhit e tornat en ma y poder de la terra.

Dimecres a VIIIJ de dit don Joan de Beamunt mossen Steua Mir conseller quart mossen Belloch diputat ensemps ab la gent de armes son tornats en la present ciutat venint del dit castell de Stalrich.

Diumenge a XIIJ de dit se tench consell de C jurats en lo qual lo honorable mossen Steua Mir conseller quart proposa que com lo consell de la diputatió hagues deslliberat per certa necessitat que occurria vers las parts de Empurda que anas mossen Belloch deputat e pregone la ciutat que fos elet un conseller qui anas a les dites parts E fou deslliberat que conseller anas e fou elet mossen Pere Serra conseller segon.

Dimars a IIJ de Janer del any de MCCCCLXIIIJ se tench consell de C jurats en lo qual fou proposat certa forma de hauer e tenir CCC caualls soldeiats dins la present ciutat

segons es stat posat en certs capítols pensats y ordenats per certas personas qui de les dites coses hauian hagut carrech e foren llegits en lo consell de C. sots la forma seguent:

E fou per lo dit consell desliberat e conclos que lo pensament e ordinació dels dits caualls era stat ben pensat e aquell lo dit consell hac per bo quan los dits ccc caualls fossen haguts entre los quals ni hagues c abtes per portar cubertes e los restants fossen per anar á la guissa donant per cascun cauall de armes xxiiij lliu. e per cauall á la guissa xviij lliu. per any. E si hauian exir de fora que los dits caualls o homens de armes e los de la guissa haguessen a seruir dos jorns sens hauer sou. E si mes de dos jorns stauen que per cascun jorn de açó que mes starian haguessen çó es lom de armes v sous e lo qui portaria cauall de la guissa iij sous segons en los dits capitols largament es contingut.

Disapte á iiij de fabrer del any MCCCCLXIIIj per part del senyor Rey en Pere net del compte de Urgell que á xxj de Janer prop passat era arribat de Portugal en la present ciutat (y las festes que li feren continuare auant) fou feta crida en la present ciutat notificant á tothom generalment com dilluns prop vinent sa senyoria hauia desliberat axir de la present per socorrer la vila de Seruera pregant á tot caualler gentil hom ciutadá e altres qui seguir lo volrrian lo dit dia sian á punt e apparellats per partir lo dit dia. E axí lo dilluns prop vinent lo senyor Rey partí de la present ciutat per anar la via de Seruera axí armat á cauall ab pocha gent dormí al Spitalet hon aspera la gent y qui va axir apres axí á peu com á cauall.

Diuendres á xxiiij de dit vench noua certa com lo senyor Rey o ses gents hauian cobrat lo cap corral de Seruera.

Dimars á vj de mars del any MCCCCLXIIIj vench noua com lo senyor Rey qui era á Vilafranca ha tramés los homes de cauall e de peu per combatre la vila del Arbós qui era en mans de enemichs e de fet lo dit dia la dita gent del dit senyor donaren lo dit combat e intraren la

dila vila á forsa de armes e dels nostros hi moriren entre altros Mossen Pau caualler de Leyda e altres e prengueren la dita vila e los caualls e los homensqui dins eran los homens se diu eran entorn CL e caualls XXX loat sia â Deu de tot.

Disapte á xij de Maig del any de MCCCCLXIIIj lo senyor Rey lo qual pochs dias fa que es tornat ab certa gent de armes partí de la present ciutat fent la via de la ciutat de Leyda per socorrerla que staua ab gran necessitat.

Dilluns á xxj de dit per lo honorable regent la vagaría de Barcelona per virtud de vna lletra patent per lo senyor Rey á ell tramesa ab veu de crida públicament per diuersos llochs de la present ciutat feta pública aquell vssatge qui comensa Princeps namque demanant lo dit senyor aiuda manant á totom generalment que lo mes prest que puscan cascú sia personalment á la vila de Vilafranca de penadés per anar vers la ciutat de Leyda per socorrer aquella qui staua opremida e situada per lo rey Joan de Nauarra e per foragitar lo Rey e ses gents e lo dit veguer o Regent anaua per la dita ciutat a cauall ab sobreuesta real e deuant ell anauen mols saits cridant á grans veus via fora princeps namque e portaren falles de foch enceses e axí discorrian la dita ciutat.

Diumenge á xxvij de dit la bandera de la ciutat en virtut del princeps namque cridat per part del senyor Rey fou posada en la finestra forana de la present casa de la ciutat e lo mateix dia fou portada per lo honorable en Berenguer Sayol ciutadá de la dita ciutat qui fou elet per capitá de aquella.

Disapte á ij de juny del any de MCCCCLXIIIj isqueren de la present ciutat ij milia homens soldeiats per acompanyar la bandera de la ciutat en seruey del Rey.

Dimecres á vj de dit lo senyor Rey pres lo castell de Castellet e xxviiij que hi hauiá los quals la maior part feu metre en galera.

Disapte á viiij de dit lo senyor Rey partí de Vilafrancha ab bandera stesa ensemps ab la bandera de Barcelona.

Dimars á vij de Agost de MCCCCLXIIIj fou sentenciat un castellá qui volia trahir e vendre Mirauet e fou rossegat e apres scorterat hauia nom Auarcas.

Diumenje á xxvj de vench noua certa com don Joan de Bemunt capitá general del senyor Rey stant á Villafrancha lliura al senyor Rey Joan la dita vila y tota la artillaria qui hi era stada tramesa per lo senyor Rey e llaua los caualls als cathalans que hi eran. Açó es estada la piior e pus coronada maluestat e trahició que may se hois adir.

Diumenge á viij de Setembre del any MCCCCLXIIIj lo senyor Rey ab crida maná á tot hom qui disposició hagués fos lo dit dia ab ses armes fora al portal de Sant Anthoni e axí fou fet.

Dimars á xxvij de noembre del any MCCCCLXIIIj se tench consell de C jurats en lo qual fonch lo S. R. pregant lo consell que la paga fahedora á la gent de armes comenses lo segon dia del dit mes e per lo dit consell fou desliberat lo dit senyor ne fos complagut.

Disapte á vj de Abril del any MCCCCLXV vench noua certa com los de la ciutat de Tortosa hauian presa la vila de Vlldecona scalant aquella de nit e prengueren dins aquella xxxxvij caualls en que ni hauia xij encubertats e sus de xx gentils homens e manaranlos tots presos dins la ciutat de Tortosa fou gran e bell fet de armes e molt bona noua.

Dimars á xvj de dit vench noua certa com lo senyor Rey per forsa de armes hauia presa en Empurdá vna vila appellada Ciurana e pres dins aquella xxxvij rossins e alguns trotons.

Dimars á xxviij de Maig del any MCCCCLXV se tench consell de C. jurats en lo qual fou proposat com la magestad del senyor Rey manaua saludar los honorables consellers e per quant lo dit senyor hauia noua certa que certs caualls dels enemichs se acostauen á la forsa de Gerona prega lo dit consell li tremetés D homens de peu. E desliberaren que lo dit senyor fos complagut.

Disapte á viij de Juny del any de MCCCCLXV vench noua certa com lo senyor Rey hauia haguda en sa má la vila e castell de la bisbal sobre la qual tenia siti.

Diumenge á viiij de dit vench vn uarganti de la ciutat de Tortosa e portá noua certa com lo Rey Joan e la Reyna Joana qui tenian siti sobre Vlldecona se eran llauats del dit siti.

Diuendres á xiiij se tench consell de C. jurats en lo qual fou proposat lo seguent: Que lo Senyor Rey ab lletra per sa magestat tramesa als honorables consellers la qual fou llegida en lo dit consell volia que la gent de peu qui era offerta per lo socors de la Bisbal fos conmutat en lo sou de la gent de cauall qui venia de sa magestat per lo socors de la vila de Seuera. Item que lo senyor Rey hauia demanada vna bombarda trabuquera que la ciutat li hauia per obs del siti de la Bisbal la qual vista la necessitat hauian prestada e lliurada e que plagués al dit consell hauer per accepta lo dit prestech.

Dimecres á xviiij de dit vench noua certa com los enemichs se eren llauats del siti que tenian en Seruera per causa del socos qui hi era stat tramés per lo senyor Rey del qual era capitá Bertran de Armendaris.

Diious á xj Juliol del any de MCCCCLXV vingueren la plaia de la mar de Barcelona iiij naus e vj galeres del rey Joan per tenir siti que fustes no entrassen en la present ciutat.

Diuendres á xij de dit les dites naus y galeres se lleuaren de la platge e feren la via de lleuant costaraiant.

Disapte xiij de dit arribaren en la platge de la mar de Barcelona dues naus qui exien de Portugal e aportaren LXXXXIIj caualls per seruitut del Senyor Rey.

Diumenge á xiiij de dit les demunt dites iiij naus e vj galeres qui lo dia que las ditas naus de Portugal entraren se trobauen en les mars de Mataró sabut que les dites dues naus eren arribades tornaren en la present platge e trobaren se modorros com la armada del Rey Joan no fos feta sino per noua que hauian que les dites dues naus hauian de uenir.

Dilluns á xxij de dit les naus e galeres del Rey Joan en la matinada posaren en terra ccc homens armats per barraiar la vila de Mataró. E los de Mataró foren tant valents qui eren cl tant solament en tal manera que exits al encontre derrotaren los dits ccc homens e mesos aquells en fuyta entre farides e negats ne romangueren en terra morts mes de lx homens en que hi hauia alguns homens de condició e prengueren xij homens vius en que ni hauia alguns de nafrats. E dels de Mataró hi mori vn hom tan solament.

Disapte á x de Agost del any de mcccclxv fou feta crida per part de la Magestat del Senyor Rey qui tothom qui disposició hagues per portar armes fos personalment ab ses armes lo dit dia al canyet per causa de la mostra fahedora per lo socors de Ceruera qui staua assitiada per los enemichs. E axi lo apresdinar del mateix dia los poblats en la present ciutat obehint la dita crida qui armats qui desarmats foren personalment en lo dit lloch en vn gran camp en lo qual lo dit Senyor hauia fetes metre duas tendes sues reals en lo qual camp fou lo dit Senyor Rey personalment. E ab veu de crida feu aiustar los cinquantenes e alguns promens e alli lo dit Senyor ab veu alta comensa a fer un gran rahonament narrant moltes coses passades a la fi tot son rahonament fou que pregaue a tothom generalment que com a vers cathalans volguessen esser ab sa Senyoria per socorrer la dita vila de Seruera qui staua assitiada ab gran stretura. E volia segons dix de paraula que tothom generalment qui en lo dit fet lo seguiria fos remes e ell de fet los rematia tot crim que fins a la present jornada haguessen comesos per qual resolvia e mes los otorgaua guialia de sis mesos de tots los deutes comptados apres fossen tornats a auant. E fet lo dit rahonament molts respongueren que eren contents de saguir Sa Magestat per lo dit socors. E lo dit Senyor per veure quals serian los qui volian seguir feu fer crida que quiscun cinquantener se apartas ab sa gent e axi fou fet e lo dit Senyor discorrent los dits cinquantenes empra a cascú

particularment e molts se offeriren anar ab Sa Magestat personalment offerian qui dos qui tres qui quatre de que lo dit Senyor Rey feu molt content.

Dimecres a xxx de Abril del any MCCCCLXVJ partiren de la present platge de Barcelona IIIJ naus armadas e VIIIJ lenys grossos per socorrer la ciutat de Tortosa e la vila de Mahó.

Diious a XVIIIJ de Juny del any MCCCCLXVJ arribaren en la present plage de la mar de la present ciutat V naus armades IIIJ galeres e vna galiota del Rey Joan.

Diumenje a XXXIIIJ de dit mori lo Senyor Rey En Pere.

Dimars a primer de Juliol del any MCCCCLXVI fou feta crida que algú de cualsevol ley o condició sia no gos parlar res en favor del Rey Joan dona Joana muller sua ne de don Farrando primogénit llur ne de res de llur posteritat sots pena de la vida.

Dimecres a XXVIJ de Agost del any MCCCCLXVJ lo Reverent e honorable mossen abat de Ripol mossen Viladamany e mossen Miquel Cardona embaxadors elets per la terra pertiren de la platge de la present ciutat ab la nau den Pla tramesos al Senyor Rey Reyner nouameut elet per nostro Rey y Senyor.

Dilluns a xx de Octubre de MCCCCLXVJ foren fetes alimaries en la present ciutat per causa que tingueren lletra dels embaxadors com lo Rey Reyner nos acceptaua per vasalls y lo ilustre Senyor don Joan duch de Calabria fill llur e senyor nostro.

Dimars a xx de Janer del any de MCCCCLXVIJ fou feta altra crida continent en affecta que algú sots pena de la vida no gosas parlar en fauor del Rey Joan e Reyna Joana e de sa posteritat.

Diumenge a XXIJ de Fabrer del any MCCCCLXVIJ entra en la present ciutat lo magnifich bon fill de judici capitá trames per la Magestat del Senyor Rey ab certa gent de armes.

Dimecres a XJ de Mars del any MCCCCLXVIJ lo Rey Joan desempara lo monestir de Sant Culgat en lo qual se era mes ell e ses gents e sen torna la volta de Vilafrancha.

Diuendres a x de Abril del any de MCCCCLXLVIJ foren fetes grans alimaries per tota la ciutat per causa de la bona noua que los honorables consellers hauian haguda de la venguda del senyor primogenit lo qual era arribat dins la vila de Perpinyá.

Diumenge a XXJ de Juny del any MCCCCLXVIJ los honorables consellers reberen lletra del senyor primogenit com hauia haguda en sa ma e a mercé sua la vila de Banyoles.

Dilluns a XXXJ de Agost del any MCCCCLXVIJ entra lo illustrissim Senyor don Joan duch de Calabria fill e lochtinent general del molt excelent Senyor Rey Renat Rey e Senyor nostre nouament proclamat per mort del Senyor Rey en Pere quart derrerament regnant.

Diumenge a primer de Nouembre de MCCCCLXVIJ fou feta la convocacio del vsatge *princeps namque* per lo veguer de Barcelona anant a cauall per la ciutat ab sobreuista real cridant per cantons e plasses *via fos princeps namque* anant ab molts sayts ab falles de foch cremant per tota la ciutat.

Dilluns a XXIIJ de dit vench noua com los enemichs eren stats derrotats per los nostros e fou gran derrota en la qual foren presos lo fill del compte de Prades lo mestre de Muntesa castella de Emposta mossen Rebolledo e mols de altros barons cauallers e gentils homens.

Dilluns a XV de Fabrer de MCCCCLXVIIJ vench noua certa com la reyna Joana passa de la present vida dissapte prop passat en Tarragona.

Diumenge a XVIJ de Abril de MCCCCLXVIIJ vench noua certa com lo senyor Primogenit hauia haguda en sa ma Empuries ab tota la roba e artillaria e los homens son quitis qui dins eran anantsen en jipó.

Dimecres a XXVIJ de dit vench noua certa com lo castell de Bagut qui poch hauia s' era rebellat la gent nostra lo hauia cobrat a forsa de armes e peniaren lo capitá.

Diious a XVIIIJ de Maig de MCCCCLXVIIJ lo dit primogenit isqué fora la present ciutat fent la via de Castelldefels al qual lo dit senyor feu posar siti.

Disapte a xxj de dit la bombarda Anthonia tira contra lo dit castell e lo dit dia se reta ab pacte que si lo jorn apres no hauia socors ell daria las claus al dit senyor.

Diumenge a xxij lo dit castell fou retut en mans del dit senyor.

Dimars a xiiij de Juny del any mcccclxviij lo senyor primogenit pertí de la present ciutat ab son exercit la via de Vilafrancha de Panades.

Disapte a xxvij de Agost del any mcccclxviij fou feta crida de la edicta de las treues reals a vj mesos.

Dimecres a xxiiij de Maig del any mccccLxviiij vench noua certa com lo senyor Primogenit ab gran gent de armes venint de les parts de Fransa intra en la vila de Perpinyá diious prop passat ques comptaua a xviij del present y per tant bona alegria foren fetes alimaries.

Diuendres a ij de Juny del any mccccLxviiij vench noua certa com la ciutat de Gerona se era dada a la magestatdel senyor Primogenit e lo dit dia lo senyor entra dins la ciutat de Gerona. E mes lo dit jorn los honorables consellers per la dita bona noua feren crida que fossen fetes alimaries en la present ciutat lo dia present e dos jorns apres ço es fent fochs e entremesos de dia e de nit ab lluminaria molt gran e continenses de grandissima alegria e encara fou feta professó per la ciutat e foren empaliats los carrers per hont la dita professó passá.

Disapte a xvij de dit lo senyor primogenit intra en la present ciutat venint de Gerona la cual nouament se era reduida a sa magestat.

Diumenge a xviij de dit arribaren en la present platge vj naus armades del Rey Joan ab dues fustes de rems e allí han stat.

Dimecres a xxj de dit les dites naus e la gent de aquelles trameteren dos bargantins la via de la llacuna per llauar vn art de xauaga qui era intrat per pascar e foren armats certs llauts en la ribera de lauant e meterense entre les naus e los bergantins e prengueren lo hu dels dits dos bergantins a xvij homens.

Diious a xxij pertiren de la present platge les dites vj naus armades del Rey Joan fent la via de Tarragona ensemps ab v galeres qui lo dit dia eren arribades en la dita platge venint la via de llauant.

Diious a xxviij de Setembre de mccccLxviiij lo senyor Primogenit isqué de la present ciutat per posar siti sobre lo castell de Prunyana.

Diuendres a xiij de Octubre del any mccccLxviiij la gent de armes qui tenien assitiat lo castell de Prunyana intraren a forsa de armes lo gran baluart del dit castell.

Diumenge a xv de dit vench noua certa com la gent nostra de armes intraren a forsa de armes la vila de Camprodon diius prop passat e aquella barreiaren.

Dimecres a xviij de dit lo senyor Primogenit feu convocar al veguer de Barcelona la sagramental per anar a la prunya per tant com se sap que lo R. J. ab tot son poder deu venir a prunya per socorrer lo dit castell. E lo meteix dia fou feta crida de part del dit senyor que tothom de cualseuol ley ó codició que fos de hedat de portar armes isques de la dita ciutat per anar al dit castell per resistir al dit rey Joan e a sa gent. E la dita crida fou feta granment en periudici dels poblats de aquesta ciutat.

Dimars a xxiiij de dit lo castell de la Prunya e los qui dins eren se reteren a la mercé o discreció dels senyor Primogenit.

Dilluns a xxx de dit foren peniats dos homens qui foren presos ab mols de altres en lo castell de la Prunya. E axí mateix lo dit jorn fou sentensiat un hom appellat Domingo Auarques qui hauia trahit lo castell de Mirauet e foren li llauats los dos punys deuant lotge e apres fou scortarat a la rambla.

Dimecres a xviiij de Setembre del any mccccLxx la vila de Cadaques fou lliurada en mans dels enemichs ab trahiment fet per en Joan Saqueres de la dita vila.

Diumenge a xxiij de dit mossen Joan Ros conseller segon de la present ciutat partí la via de Castelló danpuries per dar orde en la recuperació del castell ó vila de Cada-

ques qui pochs jorns hauia era stada presa per los enemichs a tracta den Sequeras de la dita vila qui aquella trahi.

Disapte a iij de Noembre del any MCCCCLXX se tench consell de C jurats en lo qual fou desliberat accordar CCL homens e que fossen tramesos per lo socors de Cadaques vltra aquells CL homens que ya hi eren e axí foren CCCC la qual vila staua assitiada per lo compte Campobaxo e Galeoto capitá de la gent de armes del senyor Rey.

Diumenge a xvj de Dezembre del any MCCCCLXX mori lo illustre don Joan Duch de Calabria fill del ilustre Rey Renat.

Dimecres a xviiij de dit se cobrá la vila de Cadaques qui era stada presa per los enemichs.

Diuendres a xxvij de Setembre del any MCCCCLXXJ lo senyor don Joan de Calabria net e loctinent del senyor Rey fill bastart del illustre don Joan duch de Calabria lo qual era entrat en la present ciutat a xij de Juny prop passat partí de la present ciutat fent la via de Blanes e en sa companya anaua mossen Guillem Oliuer conseller segon ab C homens de peu qer la ciutat acorda ab molta gent altra axí a peu com a cauall.

Dilluns a xiiij de Octubre del any MCCCCLXXJ lo senyor loctinenent rebé letres del bisbe de Gerona Joan Carrera Joan Ferrer e Joan de Armandaris los quals han lliurat al Rey don Joan Gerona Stelrich Blanes e altres forces de Empurdá per diners segons se diu desaturentse del senyor Rey.

Dimars a xv de dit lo senyor loctinent aiusta consell general en lo palau Real demanant hi tots stamens Eclesiastichs militars ciutadans mercaders artistas e menestrals deuant lo qual consell foren lestes les dites lletres e demanaua quel aconsellassen que deuia fer e fou votat que fos procehit contra los dits com a rebeldes e traydos.

Dimars a xxvj de Nohembre del any MCCCCLXXJ isqué de la present ciutat Jacobo Galioto capitá general de la gent de armes e don Dionis capitá de molts genets ab

molta gent a peu los quals eren en nombre de IIIJ milia homens a peu e los caualls en nombre de CL per anar a socorrer xxx caualiers que lo fill del Rey don Joan tenia assetiats a una torra prop Sta. Coloma de Gramanet e com foren allí per mala destresa de Jacobo Galioto foren derrotats los nostres e foren presos los dits Jacobo Galioto e don Dionis e morta molta gent de peu e presos passats IJ milia homens.

Djmecres a VIJ de Abril del any MCCCCLXXIJ vench noua certa ab lletra de Bofillo com Disapte prop passat lo compte Campobaxo e lo dit Bofillo hauian romput lo Rey Joan e li llauaren tota la desferra del camp que tenia sobre Paralada.

Disapte a xv de Maig de MCCCCLXXIJ fou cobrada la forsa de Serriá qui era stada trayda per en Seuia donzell e donada al Rey Joan e foren hi peniats dos homens per lo compte de Pallas lo cual era capitá general del dit exercit.

Dilluns a XVIJ de dit fou scorterat lo dit Seuia donzell lo qual fou pres en la dita forsa de Sarriá.

Diious a IIJ de Juny de MCCCCLXXIJ los consellers e consell de XXXIJ feren electió de XIJ persones a qui comenaren basto com a officials per quant lo Rey Joan staue a Pedralbes. E no hac lloc per quant lo loctinent dix tenia alguns de aquells per sospitosos. E axi cessa que no prengueren basto.

Diious a XXIJ de Juliol del any MCCCCLXXIJ intraren en la platge de la present ciutat dues naus grosses de genouesos la vna appellada nau saluatge de port de IJ milia D botes e laltre appellada spindola de port de I milia y CC botes tres baleners vna galeassa grossa de port de J milia botes tres galeres sotils e una galeota de XXIJ totes dites fustes ben armades. E com foren en la dita platge la armada que lo rey Joan tenia sobre la present citat ço es IIIJ naus e IIIJ galeres se lleuaren e sen anaren. E meteren en la present ciutat XXXV milia cistes de forment e vench lo dit socors en punt que ya no tenian que maniar per un mes llaos e gracies ne sian fetes a Deu de tot lo quens dona.

Dilluns a xv de Setembre del any MCCCCLXXIJ fou comensat a fer cerca per les cases de la present ciutat per veure qui tenia forment e aquells qui tenien feyenlos aportar al porxo e alli los era pagat a rraó de XXIJ sous quintá e la dita cerca se feya per los cincuantenes ab los consellers e gouernador veguer e tots los altros officials e dura tres semmanes o mes fins lo senyor Rey fou de bona concordia ab la ciutat.

Dimars a VIJ de Octubre del any MCCCCLXXIJ arriba lo bergantí den Aybri lo qual aporta noua com les naus de genouesos les quals eren en prohensa e deuian reuenir assí carragades de forment sen son tornades en Genoua e han lexat lo carrech. Per la qual tornada los consellers se son hagut a metre a capituleyar ab lo rey don Joan per quant en la ciutat noy hauia forment per vuyt jorns e ja meniauen pa de faues mesclat en forment.

Diious a VIIJ de dit a les v hores apres mig iorn se tench consell de XXXIJ en lo qual consell se publica certa capitulació feta en e per mitia de mossen Gaspar Feneres preuere de santa e bona vida e confessor del dit Rey. E apres la nit matexa se tench consell de c jurats sobre la dita capitulació e stigueren aqui tota la nit e lo dit consell remes totes les coses al consell de XXXIJ e a vna dotzena que los consellers elegiren del dit consell de voluntad del consell de c jurats.

Diumenge a XJ de dit se tench consell de XXXIJ en lo qual consell se feu electió de dos consellers per anar al senyor Rey per comunicar de la dita capitulació.

Dilluns a XIJ de dit enuers les nou hores de matí los dos consellers que per lo consell de XXXIJ foren elets partiren de la present ciutat per anar al dit senyor per comunicar de la dita capitulació lo qual senyor era a Pedralbes e anant hagueren noua com lo dit senyor venia a Nostra Dona de Jesus Christ. E asi los dos consellers anaren alli e aqui trobaren lo dit senyor e feta llur reuerentia segons se pertany e lo dit senyor los rebé molt benignament e ensemps entrarense dins la sagrastia de la dita sglesia e

aqui stigueren ço es lo dit senyor los dos consellers e mossen Gaspar Feneres ab un secretari del dit senyor appellat Coloma e alli stigueren de les XIJ hores de mig jorn fins a v hores de vespre e asi lo dit senyor sen torna la volta de Pedralbes hont tenia lo camp e los consellers sen tornaren a Barcelona.

Dimars a XIIJ de dit envers VIIJ hores de matí los dits consellers e mossen Gaspar tornaren al senyor Rey lo qual los spera a Pedralbes anant com foren a la primera creu de pedra la qual es appellada la creu den Bergalló. Isqueren al encontra dels dits consellers tres capitans del dit senyor Rey ab molta gent de armes ço es mossen Joan de Vilapando aragones mossen Steve den Conau e mossen Foya de Empurdá los quals reberen los dits consellers ab molta alegria ells acompanyaren fins a Pedralbes hont lo dit senyor tenia son reyal e allí stigueren los dits consellers negociant en lo dit senyor e meniaren tant quant allí aturaren en la taula del senyor Rey e stigueren alli fins lo diious a vespre que sen tornaren en Barcelona e tornats tantost la nit matexa feren aplegar consell de XXXIJ e XIJ per cloure la capitulació feta entre lo dit senyor Rey e la ciutat. E de fet tots concordes lloaren e aprouaren la dita capitulació.

Diuendres á xvj de dit envers viij hores tots v consellers ensemps ab lo sots sindich de la ciutat anaren la volta del palau real hont trobaren don Joan de Calabria loctinent del rey Renat e aqui llegida vna sedula per lo sotsindich en la qual la ciutat li retia la fidelitat per ella prestada al dit Rey aui seu. E fet açó de continent mossen Luys Setanti e mossen Joan Matheu consellers se pertiren de sos conpanyons e anaren á caualcar en casa de mossen Luys Setanti hont stauen ya les caualcadures aparellades e de aqui pertiren e anaren la volta del portal nou hont feren lo portal obrir perque tota la gent pusques exir com fins aquella hora stigueren tancats durant lo maneix de la demunt dita capitulació. E apres los dits mossen Luys Setanti e mossen Joan Matheu tiraren la volta de Pedral-

bes hont lo dit senyor era. E foren allí vers hora de mig iorn tantos semeteren tots quatre segons hauian acostumat. E stant axí per donar conclusió á la dita capitulació com vench en vers les quatre hores apres mig iorn fou cridat que aportassen vn missal lo qual fou aportat alli per mossen Joan Lambert procurador del dit monastir e aportat lo dit senyor Rey jurá tota la dita capitulació presents lo compte de Cardona e de Prades, bisbe de Gerona, compte de Golitzano Sicilia, don Anthon de Cardona, don Matheu de Montcada Abat de Poblet, mossen Joan Pagés vics. e mols altres nobles homens e cauallers en gran multitut. E fet assó lo dit senyor isqué del retret e fou en la cambra maior e parat deuant la finestra de la dita cambra de peus vingueren mols cauallers gentils homens e ciutadans e molta altra gent los quals eren vinguts de Barcelona per basar la má e fer reuerencia al dit senyor. E lo dit senyor los rebé ab molta afabilitat. E acap de poch los consellers que aquí eren presens prengueren comiat de dit senyor e caualcaren e axí aquella nit arribaren á Barcelona vers les vj hores de vespre e foren fetes alimaries.

Disapte á xvij de dit á dues hores apres migiorn lo dit senyor Rey don Joan vench la volta de Barcelona per intrar en la dita ciutat e los consellers e veguer e consols de la llotge ab promens e molta altra gent ab vj trompetes deuant los dits consellers isqueren á camí del dit senyor Rey fins á la creu appellada den Bargalló. E tots plegats vingueren la volta de Valldonzella. E aquí lo dit senyor feu cauallers mossen Pere Ferrer e mossen Miquel de Montornés e mossen Castalló uxer del dit senyor. E apres tirant la volta del portal de Sant Anthoni hon lo baluart fou romput al mig endret del portal e del camí general e essent lo dit senyor dins lo baluart feu cauallers mossen Bertran Dermunadaris, mossen Pere Joan Ferrer, Ferrando de Rebolledo e molts de altres. E axi lo dit senyor entrá per lo dit portal e tira dreta via fins lo portal de la boqueria. E apres tirá Rambla auall fins al portal de la

dressana e per lo dormidor de Sant Francesch. E per lo carrer ample fins als cambis e fins al born e per lo carrer de Moncada fins á la capella den Marcús e per la Boria fins á la plasa del blat á sant Jaume al palau episcopal hon lo dit senyor descaualcá per rahó com aquí li isqué la professó de la Seu hon lo reberen molt solempnament e de aquí auant lo amanaren fins al portal maior de la Seu hon fou aparellat lo bisbe de Gerona vestit com á bisbe e assegut en vna cadira ab una vera creu en les mans e lo dit senyor se agenollá aquí e adorá la dita creu e jurá tots los priuilegis de la sglesia. E apres al costat del dit bisbe intraren en dins la Seu fins al altar maior hon lo dit senyor feu oració. E apres deuallaren á la capella de santa Eulalia hon per lo semblant feu oració. E apres á peu anaren la volta del palau reyal hont lo dit senyor pres posada e foren sis hores del vespre.

Dijous á xxij de dit los honorables consellers ensemps á xxiiij promens ço es vj de cascun stament elegits per prestar la faeltat al senyor Rey anaren al palau Real e essent en la gran sala del dit palau trobaren aquí lo dit senyor Rey lo qual seya en sa cadira Real e aquí prestaren llur faeltat al dit senyor Rey. E assí se acabá la llamentosa guerra entre los cathaláns e lo rey en Joan.

CAP. 2.—COM SE FEU UNA ORDINACIÓ PER LA TAULA Ó DEPOSIT DE LA PRESENT CIUTAT PERQUE STIGUÉS MES FORNIDA DE DINERS.

DIJOUS á x de fabrer del any de Nostre Senyor MCCCCLXIIJ fou feta crida en la present ciutat que ningú no pogués fer pagament en la present ciutat de comptans de quantitat alguna qui fos de mes quantitat de xv lliures sino en la taula de la ciutat e aquell pagament hagués passat per dita de la taula.

CAP. 3.—Com se feu una ordinació que ningú pogués tenir mul ó mula sino tingués altres tants rocins.

Dimecres á vj de Juliol del any de mccccLxiij fou feta crida pública per la ciutat que alguna persona de qualseuol stament ó condició sia no li sia lícit poder tenir mul ó mula sino te tants rossins com muls ó mules de assí á dos mesos primer vinent sots pena de perdre les mules ó muls atquisidors al general de Cathalunya. y açó feyen per tant com en aquelles hores era la guerra.

CAP. 4.—Com se buidá una pessa de artillería y alguns mascles y lo que pesaren y la valor de aquells.

Disapte á vj de Agost del any de mccccLxiij fou feta ó buydada la bombarda grossa de coure appellada santa Eulalia que la ciutat a feta fer anen Barthomeu Farrán courer e fou buydada en lo camp de la Dressana.

Dimars á xiij de setembre de dit any foren pesats dos mascles de coure e la tomba de coure de la dita bombarda appellada santa Eulalia. E pesaren ço es la tomba ó canó de la dita bombarda Lviiij quintás Lxxxj lliures vj onses e lo vn mascle Lij quintás iij lliures e laltre mascle xxxxviiij quintas Lxxvij liures. E lo cost de dita bombarda e mascles es j milia dcxvij lliures iij sous. E lo diumenje a xxv del present se assaja a la dita bombarda appellada santa Eulalia. E la trompla esclata sens que no feu dampnatge a nengu.

cc florins e pagar nols pora de perdre lo peu. E axi mateix que algun ecclesiastich no gos tenir concubina palesament ne amagada sots pena a la concubina de stobar e lo ecclesiastich de star a mercé del Bisbe o de son official.

CAP. 10.—En el qual se posa com lo Rey vingué en Barcelona per sentensiar alguns sodomites.

Disapte a xxvj de Maig del any de mccccLxiiij lo Senyor Rey vench en la present ciutat e partí de Piera e la causa de sa vinguda fou per fer certa executió de certes persones delades de crim de sodomites e aço per tant com cert priuilegi obstaue que lo Senyor Rey no pot judicar algu si donchs personalment lo dit senyor no es en la present ciutat e axi lo dit senyor vench per la dita causa.

CAP. 11.—Com mori lo Rey en Pere en la Vila de Granollers y de la honrrada sepultura que li fonch feta.

Diumenge a xxviiij de Juny festa de Sant Pere del any mccccLxvj mori en la vila de Granolles lo Rey en Pere de gloriosa memoria que havia comensat a reynar a xxj de Janer del any de Nostre Senyor mccccLxiiij axi que regná ij anys v mesos e viij jorns y la serimonia es del thenor seguent.

Ço es que com los honorables consellers de la dita ciutat sabessen que lo dit senyor fos detingut de malaltia en la dita vila de Granolles los dits honorables consellers ab desliberació de consell de xxxij elegiren per anar a visitar lo dit senyor en la dita vila mossen Matheu Dezsoler ciutadá de la dita ciutat lo qual partí lo diuendres que comptauem xxvij de dit mes de Juny per fer la dita visitació. E lo mateix dia fou a la dita vila e trobá lo dit Senyor ab molt mala disposició.

E lo diumenge apres seguent vers les v hores passat mig dia lo dit Senyor morí en la dita vila e feu o elegí marmessos lo Reverent Bisbe de Vich los honorables consellers de la present ciutat mossen Royuos sacretari del dit Senyor e mossen Diego de Zambuja caualler familiar del dit Senyor.

E mort lo dit Senyor de continent lo honorable mossen Francesch Colom ardiaca e deputat de Cathalunya e lo dit mossen Matheu Dezsoler qui eren anats per veure e visitar lo dit Senyor meteren lo cors del dit Senyor sobre vna lliterá e replegaren tota la desferra roba or argent e diners que lo dit Senyor tenia en la dita vila e lo cors del dit Senyor fou aportat per serts homes de peu a coll e les robes ab carregues.

E lo dilluns apres que comptauem xxx de dit mes de Juny vers vij hores de mati lo dit cors fou aportat e mes en la sglesia o capella de Santa Maria del Portal Nou e alli lo dit cors stech ab certa lluminaria ço es xij ciris e lo dia mateix lo dit cors fou embalsamat segons es acostumat e en la nit del prop dit dia ya hora fosca los honorables consellers ensemps ab algunes notables persones e molts domestichs e familiars del dit Senyor sens serimonia alguna acompanyaren lo dit cors de la dita sglesia fins al palau reyal de la present ciutat e aquell meteren dins la sglesia del dit palau en la qual lo dit cos stech tota la nit ab certa lluminaria.

E lo dimars apres seguent ques comptaua lo primer dia de Juliol del any mcccclxvj lo dit cos fou vestit ço es de

camisa gipó de carmesí cota de vellut negre llarga fins als talons folrrada de mars gibelins calses de grana sabates ab punta e carmanyola de grana al cap e vestit en la dita forma descarat fou posat en mig de la sala del dit palau sobre vn gran lit lo qual fou bestit en mig de la dita sala e sobre lo dit lit lo dit cors stech descarat tot lo dit dia e lo dimecres apres seguent lo dit cors fou mes dins dues caxes ço es vna dins altra sobre la qual caxa fou posat vn bastiment de fust qui retia tomba e fou cubert la caxa e tomba ab vn lanzol prim e sobre lo dit lanzol fou posat vn drap brocat dor qui seruia per doser viuint lo dit Senyor e mes hi fou posat sobre lo dit doser fou posada vna bella daumatiga e al cap li fou posada vna corona ab vna carmanyola de grana e mes fou posat sobre la dita daumatiga vn ceptre e pom de or e axí lo dit cors stech fins a viij de Juliol que lo dit cos fou portat a la sepultura e sobre lo dit llit fou posat vn bell paualló fet a manera de treuache retent tuguri e en la dita sala foren bestits vij altas y digueren les mises y los monestirs y parrochies feren dues absoltes cada dia segons la forma ab anticho acostumada. E perque per part de la ciutat fos retut lo deute acostumat rahonable e pertinent a la solempnitat del cors del dit Senyor lo prop dit dia de dimars feren appellar per los vergues llurs lo consell ordinari de xxxij de la dita ciutat lo qual aiustat en la casa de la dita ciutat fou proposat lo cas seguit de la mort del dit Senyor e feta la dita proposició fou desliberat e conclos ques fes segons en semblants reys se ha acostumat fer sepultura.

E fou soterrat dimars a viij del dit mes de Juliol en Santa Maria de la Mar e en dita sglesia li feren la capella ardent e lo dimecres apres seguent ques comptaue a viiij de dit per part de la ciutat fou fet aniuersari com es acostumat per anima del dit Senyor Rey en dita sglesia de Santa Maria de la Mar donantli un bell drap de or imperial.

CAP. 12.—Com entra en Barcelona don Joan duch de Calabria lochtinent del Rey Renat de Napols del qual nouament se hauia feta electió per mort del Rey En Pere.

Dilluns a xxii de Agost del any mcccclxvii entra en la present ciutat lo ilustre don Joan duch de Calabria lochtinent general del molt alt e molt exelent senyor lo Senyor Rey En Renat benauenturadament regnant del qual se hauia feta electió per mort del Rey En Pere de loable recordació e entra per lo Portal Nou e isquerenli los consellers ab gran nombre de gent armada ço es uns quants de cada confraria passada la Llacuna fins prop lo mas appellat den Limona e allij lo trobaren que staue aturat esperantlos e com dit es entraren per lo Portal Nou jatsia no fos cosa acostumada entrar per aquí. E per causa de la necessitat e indisposició concorrent de la guerra volent metre lo dit Senyor en repos e bona guarda desliberaren metre lo dit senyor dins la present ciutat sens aturarse a Valldonzella donantli posada la casa den Francesch Staper tintorer la qual es propingue al dit Portal Nou e sobre lo Rech comdal la qual casa fou aparellada e mesa a punt com posada de senyor e alli stech lo dilluns e lo dimars apres seguent en los quals dies los dits honorables consellers feren preparar les coses necessarias a la dita festa. E no res menys trameten lo sotsindich de la ciutat al capitol de la Seu pregant lo dit capitol fes empaliar la seu axi com era acostumat en semblants fets y axi mateix per los dits honorables consellers los dits dies lo senyor primogenit fou visitat en la dita casa de la qual no axi fins la jornada del jurament fahedor en lo cadefalch.

E fou fet lo dit cadefalch en la plassa del Born no con-

trestant que en tal lloch no fos acostumat fer lo dit cadafalch e jurament per los honorables consellers e consell per fer magnifica festa al dit senyor per la disposició que la dita plassa te axi de ample com de anular deliberaren fos fet en la dita plassa del Born e axi fou fet en mig deuant la casa den Puiades cubert de x draps vermells de llana. E ordenaren qui hauia de portar lo talem e cordons. E proposades totes les dites coses dimecres ques comptaue a ij del mes de Setembre de MCCCCLXVIJ jornada assignada per la dita festa vers les x hores ans de mig jorn lo dit il-lustre primogenit a cauall acompanyat de molta e nobla gent exint de la casa del dit Staper feu la via del Portal Nou exint fora ciutat e fora mur intra per lo portal de San Daniel fent la via del pla den Lull e com fou casi deuant lo carrer de Jansanos los honorables consellers tremeteren viij trompetes los quals se meteren deuant lo primogenit acompanyant aquell fins al peu del cadafalch on lo dit primogenit descaualcá per muntar en aquell e los dits honorables consellers qui en lo dit cadafalch stauen acompanyats de promens de continent veren lo dit senyor intrar per lo Born deuallaren baix al peu del dit cadafalch e reberen lo dit senyor metentse aquell al mig dells dits consellers e axi muntaren sus lo dit cadafalch e lo dit senyor venia acompanyat del compte Descle e de mols altres grans homens forestes e com foren alt lo dit Senyor se assech en vna cadira e los dits honorables consellers stants de peus deuant sa Magestat vench la Vera-Creu de Santa Maria de la Mar ab canalobres deuant vestits tres preueres ço es hu ab capa e los dits altres com a diaca e sotdiaca e muntants alt on lo dit Senyor staua lo Senyor a instancia dels dits honorables consellers e del sindich de la dita ciutat que alli eren presents feu la jura acostumada.

E fet lo dit jurament passaren tots los officis ab sos pannons fent reuerencia al dit senyor primogenit e fent mols de jochs. E fet tot aço lo dit Senyor baxa del cadafalch ab los consellers e caualcaren tots tiraren per los

Cambis carrer Ample e Regomir tiraren vers la Seu e la professó de la Seu isqué deuant lo palau episcopal e lo Bisbe de gracia li hisqué vestit de pontifical e avans de entrar dins la Seu adorá la Vera-Creu e apres feu oratió dalt en lo altar e apres baxa baix a Santa Eulalia e tambe feu oratió. E apres isqueren de la Seu e prengueren lo pali cada hu a son lloch e lo dit Senyor sus lo dit pali anaren al palau real. Es empero ver que en lo temps passat no se acostumaua acompanyarlos de la Seu ab pali fins al palau sino quel dexauen a la porta de la sglesia.

CAP. 13.—EN QUES POSA UNA SENTENCIA DE DOS HOMENS PER HAUER FET FALS TESTIMONI.

DILLUNS a IIIJ del mes de Mars del any MCCCCLXXJ fou donat en juy de promens en Riera procurador fiscal e un altre qui hauia fet testimoni fals a inductió del dit Riera e foren per lo dit juy condempnats ço es lo dit Riera peniat en manera que moris e laltre lleuat lo puny e la llengua e axi foren executats lo mateix dia a la Rambla al portal de la Bocaria.

CAP. 14.—COM LO SENYOR REY EN JOAN TRAGUÉ LOS FRANCESOS DE ROSSELLÓ Y VA VENCER EN BATALLA CAMPAL Y COBRÁ PERPINYÁ.

DIMARS a XXVIIIJ de Dezembre del any MCCCCLXXIJ lo Senyor Rey en Joan qui poch hauia era tornat en possessió del principat de Catalunya perque va capitular lo dit senyor ab la terra com apar atras en cartes partí de aquesta ciutat e tirá la volta de Empurdá per traure los francesos del Comptat de Rosselló.

Diuendres a v de Fabrer del any de MCCCCLXXIIJ foren fetes grans alimaries e professó per tota la ciutat per la recuperació de la vila de Perpinyá.

Dilluns a v de Abril de dit any lo vaguer a cauall ab sobrevista real anant per la ciutat acompanyat dels officials de la dita ciutat ab falles cremant cridant via fos crida lo Princeps Namque.

Dimars a xx de dit fou posada la bandera de la ciutat en la finestra de la casa de la dita ciutat e lo mateix dia fou treta al Portal Nou.

Diuendres a xxx del dit parti lo honorable Franci Bussot capitá de la bandera de la ciutat ab los acortas e ballesters a peu tramesa a la magestat del Senyor Rey en Perpinyá contra francesos pagats per la dita ciutat.

Diious a XIIJ de Maig del any de MCCCCLXXIIJ intra en la present ciutat lo senyor archebisbe de Seragossa de Aragó ab gent de armes acompanyat del jurat en cap de la dita ciutat de Seragossa.

Dilluns a XXXJ de dit intra lo senyor princep de Castella rey de Sicilia e primogenit de Aragó venint de Castella acompanyat de alguns barons de Castella e de Aragó ab gent de armes per socorrer la magestat del senyor Rey son pare contra francesos qui tenian siti a la vila de Perpinyá en la qual vila lo dit senyor Rey pare del dit senyor Rey se troba.

Dilluns a VIJ de Juny del any MCCCCLXXIIJ parti en Franci Rigau teixidor trames a Argiles per fer lo pagament a la gent de bandera que es a Argiles.

Dimecres a XXIIJ vench noua en la present ciutat com los del Senyor Rey hauian donada derrota als francesos en que es pres mossen Dulau e daltres capitals en que ha entre morts e presos c homens de armes.

Disapte a xxv de Setembre los honorables consellers reberen lletra del llur sindich qui era ab lo senyor Rey en Perpinyá com lo senyor Rey en Joan hauia fermada concordia de pau ab lo Rey de Fransa e ja cridada la pau en Rosselló. E per ço lo dit dia fou feta crida de fer alimaries.

Diumenge a xxvj de dit fou feta professó per lo clero de la Seu fent la volta de la jornada de la Conceptió ab capes e apres foren fetes en lo vespre del dit dia grans alimaries per la dita ciutat.

Dimars a xxviij de dit fou cridada la pau feta per lo senyor Rey ab lo Rey de Fransa e lo comersi de aquells.

Dimars a xij de Octubre de mcccclxxiij la magestat de nostro Rey e Senyor arriba ab v galeres e una fusta a Badalona e alli isqué en terra.

CAP. 15.—Com fou cridat lo usatje Princeps Namque per part del senyor Rey y com lo rey de Fransa ha presa la vila de Perpinyá ab pactes.

Diuendres a xxj de Octubre del any mcccclxxiiij per part del senyor Rey fou cridat en la manera acostumada lo usatge Princeps Namque per causa de la gent francesa qui era intrada en lo comptat de Rosselló.

Dimars a xiiij de Mars del any mcccclxxv vench noua certa com la vila de Perpinyá ab pacte se era retuda al rey de Fransa e fou lo pacte diuendres prop passat axi que tothom era saluo en persona y bens perduda empero la artillaria nostra.

CAP. 16.—De la mort del rey de Castella y com han jurat per Rey de Castella lo infant don Ferrando primogenit de Aragó.

Diumenge a xviij de Desembre del any mcccclxxiiij la ilustrissima infanta filla del senyor Rey hac noua certa com lo ilustrissim rey de Castella hauia

finits sos derrers dias lo diumenje prop passat rettent a nostro senyor Deu lo deute de natura.

Dimars a xvij de Janer del any MCCCCLXXV los honorables consellers reberen letra de la magestat del senyor Rey de Sicilia e primogenit de Aragó fent los certs com era stat jurat en Rey de Castella per los duchs marquesos comptes bescomptes ciutats e terres ab gran concordia e uniformitat sens discrepació de persona, llauors ne sien fetes a nostre senyor Deu.

CAP. 17.—En ques conten unes morts quey hagué en Barcelona y en fins quant duraren.

Dious a x de Agost de MCCCCLXXV se comensa a fer cerca per les parrochies a causa de les morts e lo present die mori hu de glanola e duraren les dites morts fins disapte a iiij de Octubre del any MCCCCLXXVJ e lo maior die que se moriren foren xxiij persones y aço no fou sino un dia que apres may passaren de xx y poques voltes hi arribaren.

CAP. 18.—Com la parrochia de Santa Maria de la Mar feu dos pelegrins a Sant Jaume de Galicia que foren dos preueres per causa de la pesta era en Barcelona.

Dimecres a xx de Dezembre del any MCCCCLXXV la parrochia de la Verge Maria de la Mar perque nostro Senyor Deu per mitia del apostol Sant Jaume e per sa clemencia e infinida misericordia nos vulla leuar la

pestilencia qui vuy corra en la present ciutat feu dos pelegrins ço es dos bons preueres per anar a Sant Jaume de Galicia e lo dit jorn pertiren per fer lo dit romiatje ab cerimonie entre les altres que los dits dos pelegrins foren acompanyats ab la gran professó dels preueres de la dita parrochia ab creu e ganfanons fins al portal de Sant Anthoni e fora lo portal isquent la dita professó e foulos donada la benedictió nostro Senyor Deu per sa misericordia los do cami segur ells vulla hoir per mitia del glorios Sant demunt dit en tal forma que li sia plasent lleuar la dita pestilencia. Amen.

CAP. 19.—Com lo Rey en Joan senyor nostre tingué corts e volgué que los sindichs de la ciutat de Barcelona anasen ab ell a pendre vistas ab lo rey Ferrando de Castella e infant de Aragó son fill.

Diuendres a xiiij de Juny del any mccccLxxvj se tench consell de c jurats e aqui fou llegida una lletra del Senyor Rey que contenia en effecte com lo Senyor Rey demanaua iiij sindichs de la Cort qui a les hores era conuocada en Leyda que fossen ab ell a les vistes qae lo dit senyor deuia fer ab lo senyor Rey de Castella primogenit nostre e fill seu les quals se hauien de fer a frontera de Castella e de Nauarra e axi lo dit Consell desliberá que fossen elegits iiij dels sindichs de la Cort per anar a les dites vistes. E foren elegits mossen Galceran Carbó conseller en cap mossen Joan Ros maior mossen Ramon Marquet e mossen Pere de Coromines.

Diuendres a v de Juliol del any de mccccLxxvj se tench consell de c jurats per causa de una lletra tramesa per lo senyor Rey que contenia en effecte que mossen Joan Lull qui era hu dels sindichs de la Cort anas a les vistes ensemps ab los altros sindichs qui ya eren elegits per anar e de fet lo dit Consell lo elegí que anas ab los altros.

Dimars a xxiij de dit pertiren de la present ciutat lo honorable mossen Galceran Carbó conseller en cap mossen Joan Lull mossen Joan Ros mossen Ramon Marquet mossen Pere de Coromines sindichs per la cort o embaxadors tramesos a la magestat del Senyor Rey per causa de les vistes que lo dit senyor deu fer ab lo ilustre don Ferrando fill seu rey de Castella e primogenit de Aragó. E fou desliberat que lo dit mossen Carbó fos acompanyat de dos verguers ab llurs vergues als quals ço es al extraordinari assignen salari a rahó de L lliures lo any e LV sous per subuentió de una roba e lo ordinari qui es en Vilanoua..... Los embaixadors han per salari ço es cascú dells xxx sous dels quals se han de pagar cera confits posada e altres auaries e lo coch es a carrech de la ciutat e donenli iij sous per jorn e la ciutat ha comprat iij caualcadures per los dits verguers e coch e la ciutat paga la mesió dels dits verguers e coch e de llurs besties. E lo correu serueix de verguer en la present ciutat e hanli assignat L lliures compres lo seu ordinari e fenli subuentió per una roba sa ha ofert LV sous.

CAP. 20.—En el qual se conta lo recebiment que feren los jurats de Saragossa als sindichs de Barcelona quan anauen a Nauarra y del present quels donaren y com mossen Lull noy pogué arribar perqué caygué malalt.

Dilluns a xij de Agost del any MCCCCLXXVJ los honorables consellers reberen letra de mossen Carbó e dels altres en sa companya tramesos a la magestat del senyor Rey per les vistes fahedores del dit senyor e del Senyor Rey de Castella ab la qual auisauen los dits honorables consellers com lo primer dia del present mes arribaren en la ciutat de Saragossa en la qual foren re-

ceptats per los jurats Salmatmá e altres officials reals acompanyats de alguns prohomens de la dita ciutat molt honorablement exintlos fins ó poch mes de mig pont acompanyantse ab los dits dihentlos que si ab mes spay haguessen sabut la llur vinguda los foren exits mes lluny de la ciutat axi com per ells era stat desliberat offerintlos la ciutat ab graciositat de paraules. E agraduarense lo jurat en cap ab mossen Carbó mettent lo dit mossen Carbó a la part dreta e a la dreta de mossen Carbó lo Salmatma e a la sinistra part vn altre official real e apres agraduaren mossen Joan Ros mossen Ramon Marquet e mossen Pere de Coromines ço es cascú dells a la part dreta de altres jurats de la dita ciutat e acompanyaren aquells fins a la posada dels dits mossen Carbó e altres mostrants en lo rahonar molta amor adaquesta ciutat volents sempre esser units ab aquesta. Lo dia apres los dits mossen Galceran Carbó e altres anaren visitar los dits jurats en la casa de la Ciutat hont los trobaren aiustats e acompanyats de molta notable gent entre dels quals hi foren los officials e promens qui eran stats lo dia de la dita receptió e foren receptats axi com demunt es dit lo dit jorn apres dinar los dits jurats vingueren a la posada dels dits mossen Galceran Carbó e altres e trahent los de la posada agraduats en la forma predita los mostraren tota la ciutat tornantlos a llur posada ab molta confederació e amor. Apres lo disapte apres següent per los dits jurats fou fet present al dit mossen Carbó e altres en nom y per part de la dita ciutat de Saragossa de les coses següents ço es de dos pagos x parells de capons xxv parells de polls pernes de cansalades una badella dos carregas de vi entre blanch e vermell viiij o x cafisos de ciuada e antorchas de cera. Apres lo diumenje següent los amanaren en la Seu en la forma de agraduació demunt dita fentlos molta honor e mostrantlos en lo rahonar molta afectió e amor hauien en aquesta ciutat dihentlos los dits jurats que per la molta amor e desitj tenien la confederació de aquesta ciutat hauian en ells comensada introduhir cosa que may per aquella ciutat era stada feta.

Dimars a XIIJ de dit intra en la present ciutat mossen Lull que era romás a Golada malalt.

CAP. 21.—DE UNA QUESTIÓ QUE TINGUÉ LO CONSELLER EN CAP TROVANTSE EN STELLA DE NAUARRA COM Á SINDICH DE BARCELONA AB LO OFFICIAL DE LA DITA VILA DE STELLA E COM LOS SINDICHS TORNAREN EN BARCELONA Y TAMBÉ DE LA ENTRADA DEL SENYOR REY JOAN.

DIOUS a XXIJ de dit los honorables consellers reberen una lletra dels sindichs e embaxadors de la present ciutat tramesos a la magestat del Senyor Rey en Stella del regne de Nauarra a XV de Agost próxim passat en la qual scriuian entre les altres coses que feta per ells reuerencia a la magestat del dit senyor e exint de sa posada lo official de la dita vila de Stella acompanyat de altros los isqué al encontre requerintlos fessen posar las vergues als verguers de aquesta ciutat com no fos acostumat en la dita vila y regne anar ab semblants insignies pero la dita requesta no contrestant los dits embaxadors anaren ab masses alssades a llur posada e quant foren dins la posada lo dit official los feu semblant requesta com demunt a la fi la dita diferencia per lo senyor Rey ab son Consell fou determinada que lo dit conseller podia e devia anar ab massa e verga alsada e axí se seguí que mossen Galceran Carbó qui era conseller en cap aná ab sos verguers massa e vergues alsadas per lo dit regne.

Disapte a XXJ de dit intraren en la present ciutat lo honorable mossen Galceran Carbó conseller en cap mossen Ramon Marquet altre dels sindichs o embaixadors venint de la magestat del senyor Rey la qual lexaren a Vitoria del regne de Castella e nols exiren los Consellers.

Disapte a XVIJ de Maig del any MCCCCLXXVIJ la magestat

del senyor Rey en Joan arriba en la present ciutat venint de Saragossa d' Aragó e vench riu avall fins a Tortosa e de Tortosa vench per anar fins a Tarragona e allí stech cept jorns e de Tarragona vench per mar e desembarca fora lo mar vers Sant Bertran e no sperada cerimonia de res ab iiij o ab v de cauall intra per lo portal de Sant Pau una hora apres mig jorn e vench al palau episcopal e lo dia mateix poch apres los honorables consellers ab promens anaren al dit palau per fer reuerencia e visitar la dita magestat.

CAP. 22.—Com intra en la present ciutat lo fill del Rey de Napols lo qual venia per sposarse per son pare ab la filla del senyor Rey en Joan y com la dita filla del senyor Rey se corona per Reyna y com apres partí juntament ab lo dit fill del Rey de Napols pera Napols per fer bodes.

Dimecres que comptauem xviij de Juliol del any mccccLxxvij vench noua certa com lo ilustrissim duch de Calabria fill del ilustrissim Rey de Napols era arribat ab viiij galeras e dos fustes de rems a Palamós lo qual venia en la present ciutat trames per lo dit senyor Rey son pare per portarsen la ilustrissima senyora Donya Joana filla del senyor Rey nostro en Joan e encartada del ilustrissimo Rey de Napols.

Stech per la costa del dimecres fins al dilluns apres següent en lo qual per los llochs maritims li fou feta festa e dat compliment de vitualles e de tot lo que volian sperant duas galeres grosses e vn balaner qui segons deya eran juntes en Mallorques qui eran del dit duch de Calabria.

Lo dit dia de dilluns que comptauem xj del dit mes de Juliol lo dit Senyor Duch arribá a Badalona hont isqué

en terra e pres posada en la casa dels hereus de mossen Pere de Sent Climent.

E lo dimars en la nit lo dit senyor duch ab xiij de cauall hora impensada e no empresa ni acordada entre los quals hi foren lo princep de Bismyano duch Dandria duch de Melfi, lo gran senescal, compte de Mariano e lo compte de Corsa, e altres senyors del dit realme intra en la present ciutat e vench dreta via al palau hont lo dit senyor Rey e la ilustrissima senyora Reyna filla sua e era gran nit e alli descaualca e monta al dit palau e fou rebut per lo dit senyor e senyora molt alegrament als quals lo dit duch feu reuerencia com se pertanyía e fouli feta collećió e aquella nit mateixa sen torná a Badalona.

Lo dimecres apres següent matí lo dit senyor Rey deslibera ensemps ab la senyora Reyna sa filla e ab una flota de dames de la present ciutat per lo dit senyor emprades aná a Badalona hont lo dit senyor Duch entenia estar fins les dites dues galeres e balener demunt dit fossen arribats com ya hagues trames una fusta en Mallorques per ferles venir e ans que lo dit senyor Rey executas sa desliberació ne volch hauer consell e parer dels honorables consellers trametenthi lo mestre de Muntesa per splicarlos la dita desliberació que sa magestat hauia feta la qual los honorables consellers hagueren per bona e loable. E lo dit senyor Rey executant sa deliberació lo dit dia de dimecres apres dinar ensemps ab la dita ilustríssima sa filla en companyía de moltes dames de la present ciutat por sa magestat emprades ab gran caualcada portant la dita senyora reyna sa filla a les anques de la sua mula ab coble de ministres e trompetes deuant tirant per la boria exint por lo portal Nou camí dret tirá la via de Badalona hont lo dit S. D. havia presa posada com dit es e descaualcats los dits senyors Rey e Reyna lo dit S. D. isqué en companyía dels qui ab ell eren fins a la porta de la dita casa fent gran reuerentia a les dites magestats acompanyantse ab ells los mes en la sala de la dita casa e allí se adressa gran festa e grans danses e per lo dit S. D. los fou feta

una bella colleció. E lo dia mateix hora molt tarda las magestats dels dits Rey e Reyna sa filla jaquit lo dit senyor duch en sa posada sen tornaren en la present ciutat.

E lo mateix dia per los honorables consellers o per part llur fou feta crida continent en effecte que com la magestat del senyor hagués desliberat que lo dit S. D. intras venint per mar ab les dites sues galeres en la present ciutat lo diious apres següent tothom generalment festiuás la dita jornada scombrant e empaliant los carrers per hont lo dit senyor segons deuall será contingut es ordenat e desliberat passar.

Lo dit dia diious lo dit senyor Duch no intra per quant se deya que les galeres e balaners que ell speraua de Mallorque eren prop e axi fou prorrogada la intrada demunt dita a dimecres apres següent.

E lo dit dia de dimecres a xxv de dit mes de Juliol lo dit S. D. ab les dites sues viiij galeres e dues fustes ab les quals se mes claren dues galeres e una fusta del compte de Cardona ab molt bell orde no esperades les dites dues galeres e ballaner com no fosen arribades nes vessen vench de Badalona terra la via de la present ciutat e passant per davant la dita ciutat feu la via del speró de Ponent e apres voltant vench deuant Llotja en lo qual lloch fou per los honorables consellers fet fer un pont de fusta qui entrava dins mar lo qual ha de llarch xxiij canes ab rambadós o baranes a cascuna part de alt de v pams e foren cuberts los dits rambadós de drap de llana vermell e lo pont tot cubert de rama de taronjer e de murtra e fou fet un petit pont scalonar ab baranes tot cubert de drap vermell e junt lo dit senyor ab sa galera dada la popa vers lo dit pont fou mes lo dit petit pont tenint un cap al dit pont e laltra cap al dregant de la dita galera per lo qual lo dit senyor duch isque de la dita sua galera e fou rebut per lo dit senyor Rey en la forma seguent ço es que lo dit senyor Rey trames al cap del pont vers la mar lo reverent bisbe de Gerona e los dits honorables consellers ensemps ab lo mestre de Muntesa qui reberen lo dit se-

nyor duch exint de sa galera en companyia dels seus e meterense lo dit senyor duch al mig e los altres apres vinguts al cap del pont vers terra en lo qual la magestat del senyor Rey speraua fora lo pont a cauall rebe aquell qui acostantse a peu a sa magestat besant la ma al dit senyor se acompanya e acompanyat lo feu muntar a cauall en un portant ó acoreya que lo dit Rey hac feta aparellar e per semblant feu muntar a cauall tots los altres senyors qui eren vinguts en companyía del dit duch. E muntat a cauall lo dit senyor Rey apres de moltes cortesies lo mes á la part dreta dins lo pali de la ciutat que los honorables consellers a pregaries del dit senyor Rey fou alli aparellat. E fou portat lo dit pali per los honorables consellers ab lo sindich de Leyda sent pus com axi fos ordenat per lo dit S. R.

E en la dita forma lo dit S. R. ensemps ab lo dit S. D. dins o jus lo pali tiraren la volta de la Llotge e voltant aquella fins a la part del ort de la dita Llotge e posat peu en terra lo dit senyor e lo duch sen intraren dins e muntaren alt a la sala gran qui es sobre la duana de la dita Llotge la qual sala per prechs dels dits honorables consellers y los honorables consols de la mar de la present ciutat fou tota entapissada e empaliada de mols bells draps de ras e cuberta alt de draps de llana vermells e grochs.

En la qual sala la dita ilustrissima senyora Reyna ab moltes dames ben vestides ornades e aparellades speraua lo dit senyor e sentint aquell venir e muntar per la scala la dita senyora se empes venint al cap de la dita scala e alli rebe lo dit S. D. e intrat dins la dita sala lo senyor Rey e Reyna se meteren en mig lo dit S. D. e tots tres ensemps veren la via de la finestra del mig de la dita sala en la qual les dites magestats e duch miraren les confraries de la ciutat qui ab llurs ponnons e ben vestits e diuersos entremesos passant deuant les dites magestats fent reuerencia acostumada tiraren la volta ordenada e notificada.

E passades les dites confraries los dits senyors Rey

Reyna e Duch ab tots los senyors demunt dits venguts en companya del dit senyor Duch caualcaren a la porta de la dita Llotia e sens pali com lo haguessen tallat e saqueiat essent les dites magestats en la dita sala que fou gran tala com fos molt bell. E tiraren la via del porxo del forment intrant dret per la ribera fins al pla den Lull voltant la via del rech tirant á la plasa del born voltanr al carrer de Muncada fins a la capella den Mercus e boria avall fins á Sant Jaume e girant deuant la deputatio passant deuant lo palau episcopal voltant la via del portal maior de la Seu. E ans que fossen en lo dit portal isque lo clero de la Seu ab professó en la qual ana vestit episcopalment ab la vera creu en la ma per rebre lo dit duch qui venia en companya de les dites magestats. E descaualcats les dites magestats lo dit D. adora la Vera Creu aionollat sobre un coxi que li fou apparellat fora lo dit portal apres tots ensemps sen intraren dins la Seu la qual per la dita jornada fou empaliada sumptuosament e fou cantat Te Deum laudamus sonant los orguens maiors e feren oratió al altar maior e feta oratió caualcaren fora lo portal de la Seu e axi a cauall tiraren la via del palau episcopal en lo qual la dita senyora Reyna tenia sa posada e alli la dita Senyora descaualca e semblanment feu lo dit senyor Duch e acompanya la dita senyora fins a la cambra sua romanent á caual lo senyor R. en lo pati del dit palau e feta reuerentia en aquella torna a muntar a cauall ensemps ab lo dit senyor Rey feu la via de Sant Jaume tirant Rogomir auall fins al carrer Ample volta vers la casa dels hereus de mossen Bernat de Gualbes la qual lo senyor Rey li hauia assignada per posada e aquella li hauia feta empaliar e mettre en son orda e junt á la dita posada lo dit senyor Rey sen torna.

E foren acullits tots los qui venian en companya del dit senyor Duch en diuerses cases del carrer Ample e altres a pregaries dels consellers de aquesta ciutat qui foren pregats per la magestat del senyor Rey donassen endressa en aposentar aquells e foren tots ben acullits voluntariament.

E lo disapte apres següent los dits honorables consellers en companya de promens de la dita ciutat visitaren lo dit senyor en sa posada.

Apres dilluns a xxviiJ de Juliol demunt dit lo senyor Duch com a procurador del ilustrissim Rey de Napols pare seu sposa la dita senyora Reyna en la sala del palau real la qual sala fou ornada e empaliada de molt bells e sumptuosos draps de ras e forenhi presents los honorables consellers demanats per lo dit senyor rey e feu les dites sposalles lo senyor bisbe de Girona vestit episcopalment ab mitra al cap.

E fetes les dites sposalles de continent sens entreuall de temps per lo dit senyor Duch fou fet present á la dita senyora Reyna de les joyes seguents e altres ço es un collar de perles molt grosses ab un gran balaix que era gran pessa e de gran valor e de una bassina que ere plene de perles molt grosses de compte mes de un altre collar de perles mes de iiJ collars o cadenes dor. Dos parells de manillers dor ab diuersos encasts de diamants robins de gran valor.

Lo diious apres seguent que comptauem xxxJ del dit mes per festejar lo dit senyor Duch los honorables consellers precedent desliberacio e consell de la dita ciutat feren e ordenaren esser feta professó com lo dia de Corpore Christi empaliant enualant e enramant les carreres com es en semblant jornada acostumat e fent anar castells e entremesos e mira la dita jornada la dita festa lo dit senyor Duch ab les magestats reals en lo carrer de Muncada en la casa de mossen Francesch Desvalls. E los senyors qui eren vinguts ab lo dit senyor Duch miraren ab los dits honorables consellers en la plassa del Rey en llurs cadafalchs acostumats.

Lo dimars apres seguent lo dit senyor Duch tench rench en la plassa del born quatre per quatre tots italians junyt a la nostrada e fou la dita plassa empaliada e enualada.

Dimecres a vJ de Agost de dit any MCCCCLXXVIIJ la dita senyora Reyna se corona en la plassa del rey de la pre-

sent ciutat. E la dita plassa fou enualada de draps de llana grochs e vermells la maior part e foren fets dos cadafalchs al cap de dita plassa vers lo palau hu apres altre lo qui era mes prop del palau era mes alt del altre vj graons e lo hu dels quals ço es el mes baix foren aparellats dos sitials lo hu ab dos coxins grans cuberts de domás blanch e una cadira cuberta del dit domas en la qual stech assegudа la dita senyora Reyna e apres un poch per alt fou aparellada una cadira real cuberta de drap brocat dor e dos coxins cuberts del dit brocat en la qual la magestat del senyor Rey stech assegut. E en laltre cadafalch fou fet un altar en lo qual stants les dites magestats asseguts en llurs cadires lo reverent bisbe de Girona celebra missa e ministraren iiij reuerents bisbes tots vestits episcopalment ab llurs mitres al cap pero noy tench crosa sino lo dit bisbe de Girona e apres feren la coronació.

Dimecres a xiij de dit fou feta bella colleció per la ciutat al dit senyor Duch en la Casa de la dita ciutat.

Dimecres a xxij del dit la ilustrissima senyora Reyna de Napols en companya del senyor Duch partí de la present platje per fer son bon viatge en Napols e en sa companya aná lo senyor compte de Prades ab dues gabres e una galiota armades sues e lo mestre de Muntesa per semblant.

CAP. 23.—Com se determina per lo Consell de Cent que fessen lo moll y ab quina cerimonia donaren la primera masada y també ab quina cerimonia posaren la primera pedra.

Dimars a xxvj de Agost del any mcccclxxvij per lo Consell de C jurats fou feta desliberacio o conclusió que moll o port sia fet en la platge de la present ciutat nostro senyor Deu fassa gracia lo veiam acabat ab tota perfectió.

Diious a xj de Setembre del any MCCCCLXXVIJ lo moll se comensa deuant la torra noua ço es que alli se comensa a ficar pals per fer tacada de terra a mar e dona la primera massada lo honorable mossen Luys Setanti conseller en cap e apres tots los altros consellers per ordre e semblantment hi donaren colp los honorables consols de la mar.

Disapte a xx de dit fou posada e baneyda la primera pedra de la constructió del moll o port deliberat fer en la present plage de la mar de Barcelona comensant o desliberant esser comensat deuant la torre nova. E fou aquesta la cerimonia ço es que al costat de la dita torra fou fet e aparellat altar per dir missa e dix e celebra la missa lo dit dia lo reverent bisbe de Girona vestit episcopalment en la qual missa fou present la magestat del senyor Rey en Joan los honorables consellers los honorables consols de Llotia e molta altra nobla gent e celebrada la dita missa e dites moltes orations per lo dit reuerent bisbe e senyada e beneyda la dita pedra la qual fou signada del senyal de la Creu. E fou imposat nom al dit moll del reverent senyal de la Creu lo dit senyor Rey empes la dita pedra al fosso que fou fet en lo arenal e posada en lo dit fosso lo dit reuerent bisbe dix axi episcopalment vestit com era dihent la missa ab sa mitra al cap e crossa en ma moltes oracions e altra vegada benehi la dita pedra. E feta la dita benedictio lo dit senyor bisbe hi mes la segona pedra apres cascu dels dits honorables consellers hi mes cascu una pedra per orde e per semblant hi posaren pedra los dits honorables consols de la mar prech a nostre senyor Deu lo fassa venir a bon fi.

CAP. 24.—De la malaltia del senyor Rey en Joan y de la sua mort y de la honrada sepultura que li fonch feta.

Diumenje que comptauem a x del mes de Janer dany mccccLxxviiij sentint e sabut per los honorables consellers que la magestat del senyor Rey en Joan se era aiagut de malaltia ab molta febra en una cambra del palau episcopal de la dita ciutat en lo qual lo dit senyor hauia presa posada seguint los vestigis e bons costums dels antichs e per retre lo deute que la ciutat acostuma en semblants casos de continent tots sinch consellers se aiustaren en la casa del consell de la present ciutat e aiustats partiren de la dita casa per visitar lo dit senyor lo qual trobaren aiagut en la dita cambra en un llit de repos en lo qual lo dit senyor acostumaua jaure. E visitat aquell e sentint la disposició sua ab los metjes qui del dit senyor hauian cura tornaren á la Casa de la dita ciutat e de continent trameteren llurs verguers per hauer consell de promens de la dita ciutat e aiustats en la casa del Consell de xxxij ensemps ab los dits promens lo honorable mossen Jaume Deztorrent conseller en cap fou expost e notificat lo cas de la dita malaltia demanant en aquells volguessen consallar e dir llur parer ells consellers com se deuien seguir en lacta de la dita malaltia com fos cosa a tots notoria que la ciutat per fer lo que deu e retre lo deute á son rey e senyor sentint tals casos se acostuma interposar. E fou consellat que ells dits consellers tots o alguna part dells tots jorns dues voltes tant quant la malaltia del dit senyor duraria deuian anar visitar lo dit senyor e veura e entremetes axi de la disposició sua com de metges e medecines com encare de altres coses qui haguessen sguart a la cura e conseruació de la

persona del dit senyor e que lo hu dels dits consellers romangués tots jorns en la nit acompanyat de dos promens ciutadans tant quant la dita malaltia duras e la dispositió requeris. E de fet los dits honorables consellers seguint lo dit parer e consell desliberaren prosseguir aquell. E per ço la nit del mateix dia lo conseller en cap en companya de dos honorables ciutadans feu la vella de dit senyor fins lo dia apres seguent. E axi fou tingut lorde de la dita vella un conseller y dos ciutadans ço es comensant lo cap y sempre y apres los altres ab son orde fins a xviiij del dit mes de Janer.

E encara los dits honorables consellers ohints dir que a Solsona hauia un solempne metje jueu trameteren ab correu volant al dit metge fos de continent assi per veure la dita magestat e esser ensemps ab los qui ya y eren en la cura de aquell e lo dit metge de continent rabuda lletra dels dits honorables consellers fou assi e visita lo dit senyor é ensemps ab los altres metges hac carrech de la cura del dit senyor é tots jorns feya relació als dits honorables consellers de la disposicio del dit senyor e tant com la dita malaltia dura tots jorns los dits consellers una vegada ans de dinar e altra apres dinar foren solicits e curosos de visitar lo dit senyor donant tot andres quant en ells era e les coses necessaries a la salut del dit senyor.

E lo dimars que comptauem a xij del mes de Janer lo dit senyor Rey confessa e sens serimonia alguna combrega adorant tant solament lo precios cos de Jesu Crist consagrat en la missa que un prauere hauia celebrada en la cambra hont lo dit senyor jeya malalt. E lo mateix dia lo clero de la Seu aporta al dit senyor lo vel de la verge Maria lo qual stá en un bell reliquiari e adorat per lo dit senyor aquell besa e li fou posat sobre los ulls e cap.

E lo dilluns que comptauem xviij del mes de Janer lo dit senyor aprohismantse á la mort per lo reverent mes tre March Bergua del ordre dels frares menors fou desanganat de la sua mort, les quals coses lo dit senyor pres ab molta paciencia e gran sfors, sens fer mutacio o mouiment algu mostrant esser aconortat de la mort.

Apres lo dimars que comptauem xviii del dit mes de Jener lo dit senyor vers les iiii hores dematí perde la paraula e tocades les set hores del dit dia ans de mig jorn rete la anima a nostro senyor Deu qui per sa clemencia la haurá collocada en son regne. E passat lo dit senyor de la present vida lo cors del dit senyor fou embalsamat é apres vestit en la forma seguent co es que li mudaren e vestiren camisa e gipo de setí carmesi calses de grana ben tirades una roba de vellut carmesi folrrada de mars gibellins barreta negra al cap e fou tornat sobre lo dit llit hont lo dit senyor morí sobre lo qual llit fou posat cubert de un drap brocat de or molt bell e foren posats tres coxins lo hu de brocat e los dos de domas blanch e tenca lo dit cors lo cap sobre lo coxí de brocat e fouli posada al cap corona e a la ma dreta ceptra e a la squerra deuia esser posat pom de or ab una creu petita e no fou fet e mes li fou posa la spasa que acostumava a portar sobre lo dit senyor.

E lo mateix dia e poch apres que lo dit senyor hac retut lo deute de natura a son creador los dits honorables consellers aiustats en la casa de la ciutat per llurs verguers feren aiustar lo consell ordinari de xxxii e aiustat lo dit consell per lo honorable conseller en cap fou en aquell exposat lo cas sobredit de la mort del dit senyor e demanaren llur consell e acort sobre la serimonia per los dits honorables consellers en nom de la ciutat seruadora. E sobre la dita proposició e haguts diuersos colloquis entre los dits honorables consellers e consell fou deliberat que totes les coses que se hauien executar per part de la ciutat axi del nombre dels prohomens qui hon de esser vertits de gramalles e de la cera com altres coses tocants a la dita sepultura qui per part de la dita ciutat deuen esser fetes fos fet tot axi com es acostumat.

E lo dimars apres seguent que comptauem a xx del mes de Jener m cccc lxxviii los dits honorables consellers demanats per part dels marmesors del dit senyor vinguessen al palau episcopal en lo qual lo dit senyor retuda la ani-

ma a son creador com desliberassen portar lo cos a la sala del Palau Real la qual sala era stada molt bellament e de bells draps de ras empaliada e fou fet al mig de la dita sala un llit alt ab bancals al entorn e cubert de matalass sobre lo qual fou posat un bell drap de ras e fou posada una trauoca penyada sobre lo dit llit lligada a una de les arcades de la dita sala e al cap del llit fou posada la creu maior de la Seu e foren construits en la dita sala VIIII altars ço es tres a cascun costat e dos al cap baix de la dita sala e hu sobre lo sitial o tribunal en lo qual lo dit senyor viuint seya en sa cadira Real quant tenia audiencia a sos pobles.

E per quant traure lo cos del dit palau per portarlo a la sala del palau Real qui era apparellada segons amunt apar aquell no recaya en serimonia fou deliberat que no tingut orde algu de ordenar fos tret lo dit cos del dit palau episcopal e aportat al dit palau Real e axi fou fet. Es ver que los dits honorables consellers ab llurs vergués ab vergues alsades se meteren en lo llur lloch ço es inmediatament tras lo dit cos ab orda sens que altre orde ne fou seruat. E fou portat lo dit cos per alguns dels nets e familiars del dit senyor no seruada entre ells orda alguna. E exint lo dit cors del dit palau episcopal lo clero de la Seu tot sol ço es preueres e canonges de aquella ab un ciri de cera blanca cascu en la ma ab la creu alsada deuant lo dit cos portaren aquell en la dita sala sobre un llit cubert de un drap de brocat de or e de seda negra molt bell e vestit lo dit senyor en la forma demunt dita ab la cara descuberta e alli sobre lo llit demunt mencionat fou mes lo dit drap de brocat e sobre aquell fou posat un coxi de brocat al cap e en lo cap del dit senyor tenia corona e en la ma dreta septre e en laltra la spasa e manca lo pom com non tinguessen de fet.

E stech lo dit cos descarat sobre lo dit llit del dit dia de dimecres fins al altre dimecres axi stech VIIJ jorns e lo vuyten jorn fou mes dins dues caxes com comensas a sentir e la darrera fou cuberta de drap vellut carmesi.

[illegible] dita serui- [illegible] armes del dit [illegible] feren preparar [illegible] de saques e lo- [illegible] de Arago [illegible] de Nauarra e iiij pa- [illegible] portaren les di- [illegible] al coll e los [illegible] armes ab testes as- [illegible] als peus. E aixi [illegible] dit senyor ab llurs [illegible] dels quals ni [illegible]

E [illegible] forma tots los dits cavallers ço es [illegible] aportauen les banderes intraren a [illegible] gran del dit palau Real ab les banderes [illegible] a cauall voltaren tres ve- gades [illegible] dit senyor e la darrera cridant per tres voltes digueren tals o semblants paraules dressant aque- lles a mossen Rodrigo de Rebolledo camarlench del dit senyor mossen Rodrigo senyor camarlench x iorns a nos- tron Rey e senyor e nol trobam hauriau lons vist. E fet lo dit crit per los dits cauellers ab plors molt grans per tres voltes. Lo dit camarlench ab gran crit e molt agrament plorant responent dix mort es veus lo assi hont jau mort. E los dits cauallers replicant digueren com mort. E lo dit camarlench dix hoc mort. E oida per los dits quatre caua- llers la resposta llavors los dits quatre cauallers ab crits aspres e ab gran plor brocaren llurs caualls vers lo dit [illegible] e brandoneres e acalades les astes de les banderes sobre llurs colls rossegants dites banderes per terra e axi mateix los altres quatre cauallers qui ja [illegible] pres de la dita sala brocaren llurs ca- [illegible] los paueses en terra e casi [illegible] en terra. E per semblant [illegible] e tots ensemps [illegible] hont lo tro-

barem lo bon Rey. E fet lo dit acte vereu aqui plors e llamentacions que era gran pietat als ohints e miradors. Apres los dits cauallers ensemps ab los munteros eixints del dit palau discorrent tota ciutat corregueren per totes les places les dites armes comensant á la plassa del Rey.

Disapte á xxx de dit los honorables consellers se auistaren bon mati en la casa de la Ciutat e acompanyats de promens ab caparons vestits anaren al palau del Rey on lo dit cos era e no detenintse en altres actes colocades primerament xxiiij personas qui hauian carrech e eren stades emprades per portar lo dit cos e posat cascu en son lloch despres lo dit cos eixint la professo de la dita sala ordenaren los qui en la dita sala foren per acompanyar lo cos e totes coses sots lorde següent:

E primerament ordenaren la lluminaria devant lo cos e foren lo nombre dels brondons entre los de particulars de la ciutat e del Senyor Rey dccij e los del Senyor Rey tenia cascu un senyal real posat al reves.

Apres anaren los viij cavallers qui lo dia de diious hauien corregudes les armes a cauall e portauen les dites banderes rossegant ab llurs scuts al reues al bras.

Apres anaren les creus que foren xiij entre les de parrochies e monestirs. E apres lo clero de les parrochies e apres los frares e apres lo clero de la Seu.

Apres lo Reverent bisbe de Girona vestit episcopalment qui celebrá la missa e feu les exequies e cerimonia lo dit dia.

Apres foren ordenats xxviij homes de la casa del Senyor Rey qui apell portauen sengles brondons de cera negra encesos.

Apres los capellans e altres de la capella del Senyor Rey vestits tots de drap negre ab sengles ciris en ma encesos qui anaven salmaiant molt deuotament.

Apres deuant lo cos inmediatament dos canonges de la Seu ab capes ab llur vestit e altres dos tras lo dit cos.

Apres vench lo cors ab tots los portants ordenats segons demunt. Es ver que per rellauar de traball los con-

uidats del cárrech del portar hagueren xii homens pagats per los marmassos los quals foren vestits de negre ço es cotes e caparusses tant solament pagades per los dits marmassós e los dits homes nos mostrauen com stigues en jus lo bastiment.

Apres ana la Ilustrissima senyora infanta relicta del ilustrissimo don Enrich mestre de Santyago germa del dit senyor Rey ensemps ab tots los nets del dit senyor don Jauma de Nauarra legitim net don Alfonso de Arago fill bastart del senyor Rey nou successor al demunt dit senyor.

Don Phelip darago } fills bastarts del ilustrissimo don
Don Joan darago } Carles fill legitim del dit senyor.
Don Joan } fills de don Alonso de Arago fill bastart
Don Ferrando } del dit senyor.

Apres ana molta gent ilustre que per no esser tan llarch he deixat.

E dix la missa maior lo reverent bisbe de Gerona lo qual feu per semblant lo sermó lo dit dia.

Es ver empero que ans de eixir lo dit cos de la sala Real mestre Rodrigo de Robolledo camarlench del senyor Rey stant alt en lo bancal del llit fet al dit cos en la sala demunt dita ans que lo dit cos fos mogut en presentia de tots los qui alli eren ab gran plor e llamentatió trenca lo segell del dit senyor ab martell e encara trenca les vergues dels uxers e algutzirs dihent paraules de dolor pertinents al dit acte. E totes les coses fins assi fetes per causa de la dita sepultura paga la mermassoria saluo las lluminaries particulars demunt dites.

E lo mateix dia de dissapte que comptauem xxx del dit mes de Janer los honorables consellers feren conuidar per los honorables obres de la dita ciutat acompanyats de dos ab gramalles e caparons vestits en lo entreuall que lo offici diuinal se deya en la Seu per obsequies de la dita sepultura la dita senyora infanta e tots los nets del dit senyor, diputats ohidors de comptes, prelats, barons, nobles homens, cauallers, gentils homens, ciutadans hon-

rats, mercaders, que lo dia del dilluns primer vinent fossen á la casa de la ciutat hont los honorables consellers se auistarien per venir á la Seu a fer honor al aniuersari celebrador per part de la ciutat per anima del dit senyor Rey. E lo dit aniuersari fou fet en la forma acostumada.

Apres lo diious que comptauem á IIIJ del mes de fabrer any MCCCCLXXVIIIJ dia assignat en traura lo cors de la Seu per porta aquell al monastir de Poblet en lo qual lo dit senyor se era lexat los dits honorables consellers lo dia avans feren fer una crida que lo dit dia passat mig jorn no fos algu qui paras obrador ni obris portas de aquells e axi fou fet.

E per semblant los dits honorables consellers per honrar e honorificar la eixida del dit cors empraren totes les lluminaries de les confraries de la ciutat la qual fossen gran e copios nombre. E mes trameteren los obres de la present ciutat al vicari del senyor Bisbe de la Seu li plagues trametre á les parrochies fossen lo dit dia ab llurs creus e processo dues hores apres mig jorn per acompanyar lo dit cos e axi fou fet.

E mes trameteren couidar les demunt dites XXIIIJ persosones qui eran stades conuidades e ordenades portar lo dit cos que lo dit dia e dita hora fossen á la Seu per portar lo dit cos fins al monastir de Valldonzella fora ciutat.

E ordenades e preparades totes les dites coses lo dit dia de diious vers les tres hores passat mig jorn lo dit cors fou tret de la dita Seu ab lo mateix orde e serimonie e ab tots los acompanyats qui si trobaren per llurs trats que lo dissapte proppassat era stat portat á la dita Seu per la ecciesiástica sepultura.

E axint de la Seu lo dit cors fou portat exint per lo portal maior girant la via del palau episcopal fent la via de Sant Jaume e volta vers lo Call e feu la via del portal de Sant Antoni passant cami dret per la Bocaria e deuant lo ospital de Sta. Creu e tira fora lo portal fins al monastir de Valldonzella hont per les monges fou rebut exint al pati ab creu processionalment.

Es veritat que lo clero de la Seu ne las ordens e parrochies ne llurs creus passaren ne eixiren fora ciutat ans se aturaren dins lo dit portal saluo que lo senyor Bisbe de Girona isque ab los canonges de la Seu fort poch fora lo dit portal e feu absolució al dit cors e axi sen torna tot lo clero.

E com lo dit cors fou pres lo dit portal quasi deuant la casa del monastir de St. Antoni xxxvj frares del monastir de Poblet qui eren vinguts de llur monastir isqueren de la dita sglesia de St. Anthoni ab creu alsada ab llur abat vestit portant mitre e crosa e aqui reberen lo dit cos e metentse deuant lo dit cos ab tota lluminaria demunt dita que era bella cosa de veure tiraren la via de Valldonzella e alli stech aquella nit.

E lo dia apres diuendres que comptauem v del mes de fabrer sens cerimonia alguna los dits frares sen portaren lo dit cos á coll de homens stipendiats per los dits marmessors. E de aqui auant cessa la cerimonia de la present sepultura. Los honorables consellers posaren les gramalles de saques ó terlis lo diumenge apres seguent que comptauem vii del dit mes de fabrer e prengueren gramalles negres les quals aportaren fins á iiij de Mars apres seguent.

E posades les dites gramalles foren fetes als dits consellers samarres de contray folrrades les ales de cathui negre.

E fou encare ordenat per los dits consellers que fos feta crida que algu no gosas fasteyar de trompes sons balls, moms ne jochs fins á la Pascha primer vinent donant senyal de dol e tristicia.

CAP. 25.—COM ENTRA EN LA PRESENT CIUTAT LA PRIMERA VOLTA COM Á REY LO REY FERNANDO FILL DEL QUONDAM DON JOAN DE BONA MEMORIA Y DE LA VEXELLA DE ARGENT QUE LA CIUTAT LI PRESENTA.

DILLUNS que comptauem á XXIIJ de agost del any MCCCCLXXVIIJ los honorables consellers de la present ciutat de Barcelona reberen lletra del sindich de la ciutat qui era stat trames á la magestat del dit senyor Rey en Ferrando rey de Castella e ara per noua successio y mort del senyor Rey en Joan pare e genitor de aquell de digna memoria rey de Arago e de Sicilia etc. ab la qual los feya auis com lo dit senyor Rey parti de la ciutat de Saragossa hont ya era vingut per venir aci lo diuendres proppassat que comptauem XX del mes de agost. E ya ans de hauer rebuda la dita lletra per lletres que ya hauien rebudes de la dita magestat de la sua beneventurada vinguda per preparar les coses necesaries acostumades fer per la present ciutat per lo consell de c fou desliberat ques fes lo recibiment acostumat ço es que isquesen los honorables consellers un poch mes auall de la albareda qui es passada la riera de Sans e li besasen la ma sens dar peu en terra juntament ab los promens e aquella nit dormi á Vallonzella e lo sendemá entra en la present ciutat per lo lloch acostumat ço es per lo portal de la Dressana e arriba al pla de St. Francesch ahont lo stauen sperant los honorables consellers dalt en lo cadafalch que per prestar lo jurament hauian fet fer. E los honorables consellers com lo vejeren baixaren baix del cadafalch per recebirlo e com foren dalt vingueren los frares de Sant Francesch vestits ab diaca e sotsdiaca portant la vera creu e un missal. E lo senyor patriarcha e archebisbe de Tarragona obri aquell e posa la vera creu sobre lo dit missal obert. E lo senyor lleuat se aianolla e iura de seruar cons-

titutions priuilegis usos costums e altres libertats en aquesta ciutat per los antecessors reys atorgats. E fet lo dit jurament los dits consellers li besaren la ma e fet lo dit jurament lo senyor rey se assech en la cadira e passaren las confraries en la forma acostumada. E passades les confraries lo senyor Rey sen baixá ab los honorables consellers tirant la via de la Seu e anaua sus un pali lo qual portauen los honorables consellers e promens. E ans de arribar á la Seu al cantó del palau episcopal isqueli tot lo clero ab professó ab lo dit senyor patriarcha vestit episcopalment ab la creu e bandera gran de Sta. Eulalia ab c antorches enceses com fos hora tarda fetes apparellar per los honorables consellers e tirá la via del portal maior e alli adora conforme es acostumat e munta al altar maior e alli feu oració e baixa a Sta. Eulalia e feu oració sen adorar. E apres isque de la Seu e fora lo portal caualca e volgue lo dit senyor que los consellers ab tota la cerimonia lo seguissen fins á la plassa de Sta. Anna hont ell dit senyor pres posada en casa de Carros e axi fou fet precedent tota la Iluminaria de la ciutat. E descaualcat lo dit senyor los dits honorables consellers lo acompanyaren fins á la sala de la dita casa e presa licencia los dits honorables concellers e feta reuerencia á sa senyoria ab les trompetes e Iluminaria deuant de molts sen tornaren en la casa de la present ciutat e alli se deseiustaren.

E mes per fasteiar la dita benauenturada vinguda del dit senyor fou feta professó com la de Corpus christi ab la custodia ab xviij castells de entremesos.

Apres lo dimars lo senyor Rey stant en la sala del palau real alt en lo tribunal segut ab sa real cadira ab sa spasa tenint entre les cames jura en la forma acostumada. E fouli prestat lo jurament de fidelitat per los principals cauallers e per los cinch consellers elegits per lo consell de c en sindichs de la present ciutat.

E per maior fastiuar la dita magestat fou ordenat e per consell desliberat que fos preparat per la dita ciutat que fos tengut rench en la plassa del Born e axis feu que a xij

del mes de Setembre fou tengut lo dit rench e foren taulegues elets per la ciutat mossen Joan Roig conseller segon mossen Galceran Dusay e mossen Baltasar de Gualbes ciutadans de la dita ciutat e fou ordenat hi fos posat per pris una bassina de argent de pes de viij marchs molt be obrada en lo qual pris no corrien sort los dits taulagers e fou donat als dits taulagers paraments de sede e altres coses.

Item donaren al senyor Rey Ferran II per part de la ciutat la vexella de argent següent.

Primo un saler fet sobre una rocha e demunt la rocha un castell e en la torra mestra era lo saler tot de argent daurat.

Item ij bassinas de argent daurades dins e defora ab diuersos obratges ab smalt al mig ab senyal de la ciutat.

Item iiij gerros de argent daurat dins e defora e una tassa de la salua de argent daurada.

Item xij scudelles de argent daurades dins e defora.

Item xij plats de argent daurats dins e defora.

Item dos plats grans de tallar de argent daurats dins e defora.

Item una copa de argent cubertada daurade dins e defora.

Item un leo de argent daurat fet sobre nna tanca de tronchs forma de tanca de cabana ab un scut que te á la ma dreta ab un senyal de la ciutat e bandera ab corona al cap.

Suma universal de tot quant argent hi ha ccx...... ij marchs j onsa ß argents.

Val tot ij milia ccxxxxj lliuras xiiij sous viij diners.

CAP. 26.—COM ENTRA EN BARCELONA LA SENYORA REYNA DONA ISABEL MULLER DEL SENYOR REY FERRANDO Y DE LES GRANS FESTES QUE LI FOREN FETES Y DEL ARGENT QUE LA CIUTAT LI PRESENTA.

Com per la magestat del senyor Rey qui intra en la present ciutat venint de les parts de Castella diluns que comptauem XVIIJ del mes de Juny del any MCCCCLXXXJ sia stat significat als honorables consellers que la dita senyora Reyna que era en la ciutat de Saragosa de Aragó tenia desliberat venir en la present ciutat. Perço los dits honorables concellers volents com es acostumat preparar en rebre lo senyor Rey e Reyna en llurs primeres entrades. E com la dita senyora no sia stada en la present ciutat e aquesta sia la primera entrada los dits honorables consellers disapte á XXIIJ del dit mes conuocaren e feren conuocar consell de C jurats per dispondre la festa de la dita recepció e dar forma per hauer peccunias per pagar les despeses fahedores per causa de la dita beneuenturada vinguda de la dita senyora Reyna. Per lo qual consell fou desliberat fos preparada festa á la dita senyora tant quant pus solempnament se pogués fer e preparar. La execució e forma de la qual festa lo dit consell remes als dits honorables concellers e consell de XXXIJ e VIIJ persones per lo dit consell eletes ço es IJ de quiscun stament.

E no contrestant que la dita senyora Reyna no haguès fet jurament ne acte algu los dits honorables consellers per ben festiuar aquella executant les coses desliberades feren fer un gran cadafalch en la plassa de frares menors en la forma acostumada deuant la casa de Montcada e feren envalar le dita plassa metent entenes mes de la mitja plassa e posaren certes barreres en aquella per ço que les confraries sens trapig de besties poguessen ab llurs pannons e entremesos passar.

E com los dits honorables consellers fossen certs que la dita ilustrissima Senyora Reyna era arribada en la vila de Molin de Reig lo dia de dimars hora tarda del mateix dia que comptauem xxiiij del mes de Juliol any demunt dit seguint la pratica e bon costum de la dita ciutat feren elecció de dos notables ciutadans qui lo dit dia de dimecres apres següent a xxv de dit mes anaren á la dita vila de Molin de Reig qui en nom de la ciutat feren reuerentia á la dita senyora besantli les mans e li recomenaren la dita ciutat regraciantli lo gran traball que sa altesa hauia pres per visitar la present ciutat oferintli fer per sa altesa tot lo que á la ciutat fos possible e lo mateix dia la magestat del senyor Rey qui era en ciutat dies hauia axi anant á la dita vila per veure e visitar á la dita senyora Reyna.

E no res menys los dits honorables consellers lo prop dit die feren fer crida per ben festiuar la jornada de la dita entrada ordenant pregant e exortant á tothom generalment que iij jorns continuos fessen festa sens obrir portes dels obradors e que cascu scombrás los carrers e encontrades de llurs cases e que envelassen e empaliassen los enfronts de llurs cases hont la dita senyora hauia de passar fahent alimaries axis fou fet.

Apres lo diious següent que comptauem xxvj del dit mes de Juliol la dita senyora Reyna partí de Molin de Reig ab desliberació de dormir aquella nit al monestir de Valldonzella fora la present ciutat e los dits honorables concellers seguint les antigues pratiques de la dita ciutat lo dia mateix per llurs verguers feren conuidar cauallers ciutadans e los honorables consols de la Llotja ab lo bras mercantiuol pregant aquelles fossen á la casa de la ciutat á cauall per acompanyar los dits honorables consellers á la exida ó rebuda de la dita senyora Reyna.

E lo dit dia aiustats los dits honorables consellers en la dita casa de la ciutat en companya del honorable veguer e balla de Barcelona e dels conuidats tots acauall partiren de la dita casa eixint fora la present ciutat ab llurs ver-

gues deuant feren la via de la albareda qui es demunt la carniceria de Sans e alli se aturaren. E poch apres sentint que la dita senyora Reyna se acostaua en companya dels demunt dits passant la dita albareda qui es demunt la carniceria de Sans exiren al encontre de aquella e la dita senyora qui venia acompanyada de la magestat del senyor Rey vent venir los dits consellers ab llurs vergués deuant vergues alsades se retench aturantse e los dits honorables consellers stants acauall sens dar peu en terra se acostaren á la dita senyora ço es primer lo veguer apres los consellers ab son orde inclinantse fins casi als colls de llurs mules feren reuerencia e besaren la ma á la dita senyora. E besada la dita ma tots los dits honorables consellers ab tots los altres voltaren e vingueren ab la dita senyora fins al dit monastir de Valldonsella.

E com ya fos hora tarda e casi foscant los honorables consellers segons ya era deslibcrat feren venir LXXV antorches de cera de aquelles CL que havian fetes aparellar per causa de la dita venguda e enceses les dites antorxes les quals jovent de confraries emprades per los dits honorables consellers eixint de la ciutat vingueren fins á la dita albareda hont la trobaren la dita Senyora ensemps ab lo dit senyor Rey é los honorables consellers qui venian la volta de la present ciutat e lo dit jovent ab les dites antorxes enceses se meteren deuant lo dit senyor Rey e la dita Senyora Reyna e com la dita senyora Reyna fou arribada al coll de la creu ab dita lluminaria e ab molta altra foren desperades moltes bombardes qui eran en la muralla de la dita ciutat e llansats fochs voladors e encara foren fets per ordinació dels honorables consellers fochs aixi en la muntanya de Monjuich com en altras montanyes entorn lo territori de Barcelona com encara per los monestirs sglesias entorn Barcelona. E encara aquella nit fou feta gran lluminaria per tots los merlets de la muralla de la ciutat comensant entre lo portal de St. Pau e de St. Anthoni fins al portal dels Tallers e en tots los clucles de les sglesies e monestirs de la present ciutat hauia gran

lluminaria que era gentil e molt bella cosa lo mirar. E axi la dita senyora Reyna ensemps ab lo dit senyor Rey e los dits honorables consellers vingueren al dit monestir de Valldonzella lo qual monestir fou mes apunt e empaliat de molt bell drap de ras per la prioressa e conuent del dit monestir e alli la dita senyora Reyna ab lo dit senyor que li feu companya reposa e stech fins lo dissapte apres seguent.

E lo dit dia de disapte que comptauem xxviij del dit mes de Juny any dit de mccccLxxxj la dita senyora Reyna partí del dit monastir venint vers la ciutat per intrar en aquella. E per ben festiuar la dita senyora Reyna jat sia com tal pratiga com deius fins assi no fos stada feta en noves intrades dels reys ne regines antecedents pero per complaure al senyor qui aixi ho volgué lo dits honorables consellers desliberaren solts pali rebre la dita senyora Reyna en lo pont del portal de St. Anthoni en lo qual portal fou preparada una representació de Sta. Eulalia deuellant de la torre sobre lo dit portal en companya de iiij angels ab ingin molt artificios los quals angels representauen lo Angel custodi St. Gabriel e St. Raphel e dalt en lo portal era un bell cel qui eren tres cels voltants lo hu contra lo altre ab lluminaria ab diuerses ymages grans de Reys prophetes e vergens los quals sopposat que los dits cels voltassen tota hora les dites ymages romanien e mostrauen star dretes.

E partida la dita senyora del dit monastir vers una hora apres migjorn en companya del dit senyor Rey e del Ilustrissim cardenal de Spanya, e de comptes, duchs, barons e molt notables cauallers qui ab la dita senyora eren venguts de les parts de Castella e encara en companya de grans dones de titol e altres aqui ab si en companya sua amanaua. E la dita senyora venia a cauall sobre una bella mula saent sobre coixins cuberts de brocats molt alts sobre la sella vestida de roba feta de or tirat e fabreria ab gonella de brocat molt rica portant corona de or sobre son cap gornida de molt richa perla, diamants, balays,

robins e altres pedres de molt grandissima valor e deuant la dita senyora manauen en destra dos cavalls ó acaneyas blanques ab selles e coxins de brocat ab gornicions dor e de argent ab grossos poms de argent e altres obres e axi venint com fou dins lo pont del dit portal sobre lo qual era fet ab entenes sobre cel de draps de llana perque la dita senyora no stigues al sol la dita senyora se atura e aturada la dita Sta. Eulalia en companya dels angels demunt dits deualla dalt de la torra del dit portal cantans ab molta melodia e com la dita santa fou baix fins a cara de la dita senyora Reyna lexantse de cantar parlant ab llengua cathalana li dix ab gent e continensa les coples seguents.

Pus ha dispost la magestat diuina
Visitar vos esta ciutat famosa
Vullau mirar senyora virtuosa
Los mals qui tant la porten á rohina
Jo leus coman fins aci conseruada
Per mi que so martir della patrona
Sper en Deu la ventura Barcelona
En un moment per vos será tornada
Viuificada
E prosperada
Mas cogitau Reyna tant desijada
Darne rahó á Deu qui us ha creada.

E dita la dita cobla la dita Sta. Eulalia ab los dits angels sen tornaren muntar ab lo mateix exercissi e mostra la dita senyora trobar plaher en mirar e ohir la dita representació e los cels demunt dits.

E feta la dita representació los honorables consellers donaren peu a terra e meteren la dita senyora sots un pali de brocat ab touallons de carmesi ab senyals de ciutat sembrats en los dits touallons e lo senyor Rey se mes dins lo dit pali á la part dreta á la dita senyora Reyna e lo dit senyor cardenal á la part esquerra fora lo dit pali.

E foren ordenades per los dits honorables consellers les persones qui deuien entreuenir axi en destrar la mula de la dita senyora com en portar los bordons del dit pali com encara tirar los cordons.

E sots lo dit orde la dita senyora intra dins la ciutat venint per lo carrer del raual qui empaliat e dalt en lloch de enuelament encordat e enramat ab tabals e trompetes axi de la dita senyora com de la ciutat passant deuant lo spital de Sta. Creu deuant la porta del qual hauien fets dos cadafals en lo hu dels quals stauen los ignocents e en laltre infants ab llurs dides e venint fins al portal de la Bocaria venint rambla auall en la qual ço es en dret del portal de trenta claus fou feta una bellissima font molt gran feta de tela que paria fos de pedra á forma de la font del Angel en la qual font auia viij axetes qui reiauen les iiij de les quals dauen vin grech e les altres aygua e dos Angels qui llensauen aygua almescada e intra per lo portal de la Dressana qui ve al dormidor de framenors del qual portal fins al pla de framenors fou encostat alt e enrramat fins al cadafal.

E com la dita senyora fou junta al peu del cadafal fou descaualcada e presa per lo dit Rnt. Cardenal sota la xella del bras squerra ensemps ab lo senyor Rey e los dits honorables consellers sen muntaren alt al dit cadafal sobre lo sitial lo qual cadafal fou tot cubert de draps de llana vermells e tots los scalons de aquell fins en terra e la dita senyora ensemps ab lo dit Sr. Rey se assegueren sobre coxins de brocat los quals foren alli apparellats per lo seure sens cadires. E lo dit cardanal e tots los comptes duchs e altres e totes les dones e donzelles qui venian ab dita senyora se assegueren sens tenir orde algu e los dits honorables consellers e promens qui hauien portats bordons e cordons se assegueren a la part squerra de les magestats sobre un banch quils fou alli apparellat e foren posats draps de ras en la paret e un rich dosser de brocat.

E los dits draps vermells dels quals era cubert lo dit cadafal foren donats al hospital de Sta. Creu. E stants les magestats en lo dit cadafal passaren les confraries ab llurs panons.

E passades totes les dites confraries lo Senyor Rey e la Senyora Reyna deuallans del dit cadafal caualcaren e sus

lo pali ab la cerimonia demunt dita feren la volta que lo senyor Rey acostuma fer en noues intrades fins al palau Episcopal e quant les dites magestats foren deuant lo portal del dit palau descaualcaren donant peu en terra e lo clero de la Seu ab la bandera de Santa Eulalia e ab la creu maior de la dita Seu alsada reberen les dites magestats e al portal de la Seu fou aparellat un sitial cubert de drap de or sobre lo qual la dita senyora adora la Veracreu en ma del patriarcha de Tarragona e feta la dita adoració sen intraren dins la sglesia e fou cantat lo *Tedeum laudamus* ab cant e sonant los orguens. E com ya fos hora tarda fou posada lluminaria alt als finestratges de la dita sglesia e feu oració alt al altar maior e a la capella de Santa Eulalia. E exint de la Seu les dites magestats muntans á cauall sus lo pali ab lorda demunt dit voltant la via de Sant Jaume vingueren Rogomir avall voltant al carrer Ample fins á la casa den Gualbes en la qual li fou apparellada posada prenents les cases den Joan Bertran é de na Fries fins á la marina e alli les dites magestats descaualcaren. E los honorables consellers semblantment ensemps ab les dites magestats sen muntaren fins á la sala de la dita casa e feta reuerencia prenent licencia sen tornaren á llurs cases. E apres per mes festiuar á v de agost de dit any fou feta professó per la ciutat com lo dia de Corpus ab tots los castells e entremesos. E mes presentaren e donaren per part de la ciutat á la senyora Reyna demunt dita la vexella de argent seguent.

Primo. Dues bassines de argent daurades dins e de fora ab smalt de la ciutat al mig gallonades e picades ab diuersos fullatges e bestions.

Item dos plats de tallar de argent daurat dins e de fora tots lis.

Item altros dos plats de tallar de argent daurat semblans los propdits.

Item xij plats de argent tots daurats.

Item iiij tasses de argent tots daurats ab peu baix.

Item iiij gerros ó satrots dargent daurats dins e de fora.

E mes un saler de argent a vj torretes en lo peu ab iij smalts ab senyal de la ciutat rellauats ab sa capse e cobertor ab vn pinacle en dit cobertor tot de argent daurat dins e defora e lo dejus.

Suma de tot lo argent clvj marchs vij onses ij argents.

Val tot un milia dlxxxj lliura ij sous ij diners.

CAP. 27.—Com arriba una armada de Portugal y de una professó ques feu per la bona noua com lo Rey de Napols hauia cobrat Otranto.

Diumenge a v de Agost del any mccccLxxxj arriba la armada de Portugal foren de nou calaueres e una nau molt en orde qui anaua per socors del Rey Ferrando de Napols.

Diumenge a x de dit parti la dita armada de la platge de la present ciutat.

Diuendres a xij de Octubre del any mccccLxxxj fou feta solempne professó per lo clero de la Seu lo qual exint de la Seu vench per lo carrer de la Boria e volta per lo carrer de Muntcada é vench a Sta. Maria de la mar e alli fou celebrat ofici e torna per lo carrer de la mar la volta de la Seu e açó per sguart de la bona noua que lo Senyor Rey hac del Rey de Napols com haia cobrat Otranto qui era stat pres e detingut per los turchs. Nostro Senyor Deu ne sia llohat.

CAP. 28.—Com juraren en princep lo Ilustrissim Don Joan fill primogenit del senyor Rey Ferrando y de la Senyora Reyna dona Isabel.

Diumenge á iiij de Novembre del any mccccLxxxj fou tingut consell de Cent jurats per lo qual fou desliberat que fos dada facultat als sindichs de Barcelona que en la cort celebrada en la present ciutat

prestant consentiment que lo illustrissimo don Joan fill primogenit de la magestat del senyor Rey e de la ilustrissima Senyora Reyna dona Elisabeth vuy beneuenturadament regnants sia jurat en primogenit de Arago.

Dilluns á v de dit vers dues hores demati per la dita cort fou jurat en primogenit lo dit ilustrissimo don Joan de hedat de iij anys absent. E la senyora Reyna com a tudriu del dit primogenit assi present jura los priuilegis, constitucions e libertats de la terra.

CAP. 29.—Com fou feta electió de consellers de diferent manera que no eren stats elegits en fins assi y lo mateix fonch de clauari.

Divendres a xxx de Noembre del any mccccLxxxj lo present jorn de sant Andreu se tench consell de c jurats per fer noua elecció dels honorables consellers de la present ciutat e foren elets los elegidors en la forma e pratigua antigua e en semblant dia acostumada.

La electió empero fahedora per los xij elegidors dels dits honorables consellers es estada feta en virtut de noua concessió e priuilegi per la magestat del senyor Rey á la present ciutat atorgat la data del qual fou a vj del present mes de Noembre disponent que los elegidors que seran a sorts elets com seran en la casa del racional de la present casa en la qual tal electió es acostumada esser feta fassen terna primerament del cap per scrutini e feta la dita terna fassen electió del hu dels iij per scrutini e lo qui haura mes veus sia conseller en cap e axi sia fet del segon e dels altres fins al quint successiuament e foren elets en la dita forma

Guillem Oliuer.	ciutada
Joan Çapila..	ciutada
Guillem llor.	mercader

Miquel Franquesa. . . . . notari
Jaume Aymerich.. . . . . argenter

E axi mateix fou lo mateix lo dia de sant Anthoni en traure lo clauari en terna ço es los xij ne elegiren tres e mesos al bassi y eren en P. deztorrent Joan Bos Berenguer de Monmany ciutadans de Barcelona e dels tres juxta forma del dit priuilegi axi asort lo dit Berenguer de Monmany per clauari per dos anys primer vinents.

CAP. 30.—En ques posa un auis que lo senyor Rey Ferrando dona com hauia presa una ciutat dita de Alentar del Regne de Granada.

Dimecres a xx de Mars del any mccccLxxxij los honorables consellers reberen lletra de la magestat del senyor Rey ab la qual los daue auis com lo darrer dia de Fabrer proppassat lo marques de Calis ab altres capitans de la dita magestat eren entrats dins Granada ab v milia llanses e vj milia pahons e hauian presa una ciutat apellada alentar qui es a vj llegues de la ciutat de Granada fou fet lo dit dia en la Seu de la present ciutat *Tedeum laudamus,*

CAP. 31.—Com la ciutat y lo capitol feren fer una llantia de argent pera Sant Jaume de Galicia y com lay portaren tres preueres.

Dimecres a viij de jener de mccccLxxxiij partiren de la present ciutat tres preueres de la present ciutat elets per paragrinatge á Sant Jaume de Galicia e presentarli una llantia de argent qui pesa iij marchs iij

onzas ab senyal de la ciutat e del capitol de la Seu e lo dit dia foren trets de la ciutat ab professo del clero de la Seu.

Dissapte á xv de Mars de dit any se comensa á fer la cerca dels morts e duraren fins á xxiiij de setembre de dit any.

CAP. 32.—De la mort de mossen Romeu lull conseller en cap y ab quina cerimonia lo soterraren.

Dilluns a xviiij de Juliol del any mccccLxxxiiij entre dues e tres hores de mati passa de la present vida en laltra lo honorable mossen Romeu lull lany present conseller en cap de la present ciutat la cerimonia del qual fou aquesta ço es que los honorables consellers tots quatre fossen á la casa del dit deffunt conseller vers les vij hores ans de migjorn ab gramalles e caparons de dol ab los vergués ab llurs vergues alsades vestits ab llurs gramalles de dol ab caparons al cap e semblant feren los dits vergués e axi muntaren a visitar los fills e germans e altres parens del dit deffunt e comunicaren ab aquells de la forma quis deuia tenir en la sepultura e fou aquesta ço es que seguint la forma antigua en semblants casos acostumada fou desliberat que lo cors de dit deffunt fos tret de casa de dia ab creu alsada. E per quant lo temps era indispost per sostenir en casa lo dit cors com sia gran calor fou desliberat que lo dia mateix fos notificada la mort e conuidat per lo dia apres per la sepultura e foren los conuidants viij en que foren alguns artistes e menestrals caps de casa anant per tota la ciutat a cauall ab gramalles e caparons vestits conuidant tots los homens de honor axi cauallers gentils homens ciutadans honrats mercaders e alguns artistes e menestrals. Axi mateix fou desliberat que viij ciutadans honrats ab gramalles e capa-

rons al coll anassen conuidar lo senyor Infant e la senyora Infanta quis trobauen en la present ciutat e axi fou fet e mes fou desliberat que iiij preueres ab gramalles de dol e caparons al coll prenguessen carrech de conuidar tots los prelats abats priors de tots los monastirs, abadessa de St. Pere prioressa de Jonqueres e conuent de aquelles especialment les parentes del dit deffunt. Lorda del dia de la sepultura fou aquest ço es que foren elegits viii promens ciutadans qui anauen los iiij deuant lo cos e los iiij detras e ij vergués deuant los dits promens ab vergues alsades los quals vergués anauen vestits ab llurs gramalles de dol e caparons vestits. Apres dels promens anauen los conuidats á la sepultura. Apres anauen los iiij consellers ab caparons vestits ab altros dos vergués ab gramalles e caparons vestits ab vergues alsades. Apres anauen dos fills del dit conseller deffunt ab caparons vestits al mig de dos promens quiscu dels quals promens portaua caparons al coll. Apres anaren los germans e parents del dit deffunt. E la porta de la ciutat fou tancada fins lo cos fou soterrat e les misses dites. E mes los officials de la ciutat portaren dol. E mes la taula no ana á Lotge. E mes los consellers portaren les gramalles de dol tota la semmana.

CAP. 33.—Com en Pere Joan Sala se era alsat ab molts pagesos y com la bandera de la ciutat isque contra ell y com ab batalla campal lo prengueren.

Dijous a xx de Janer del any de mcccclxxxv fou desliberat ab consell de C jurats que la bandera de la ciutat fos treta e posada á la finestra de la casa de la ciutat axi com de fet fou treta e posada per lo magnifich mossen Jaume destorrent conseller en cap per lo somatent contra en P. Joan Sala e sos adherens.

Diuendres a iiij de Fabrer de dit any vench noua com en Pere Joan Sala qui se es llauat ab pagesos de ramensa e encara ab pagesos del Valles intra per forsa de armes en la vila de Granollers cremant les portes e com foren dins la vila ma armada entraren en la casa de mossen Tagamanent e dins la dita casa molt inhumanament e cruel mataren lo dit Tagamanent e en Mombuy e en bosch tots gentils homens dant en aquells molts e diuersos colps e degollats e corragueren la dita casa robant e dissapant aquella.

Dilluns á vij de dit la ciutat comensa á dar son agent de cauall e de peu. E lo mateix dia intra lo senyor Compte de Cardona e lo senyor condestable son fill ab molta gent de cauall.

Dimecres a xvj de dit los honorables consellers e consell ordinari elegiren per capita de la ciutat lo magnifich mossen Jaume deztorrent conseller en cap per resistir al mouiment fet per en Pere Joan Sala e pagesos qui ab aquell se son alsats.

Disapte a xxvj de dit lo consell ordinari deslibera fossen donats al magnifich mossen Jaume deztorrent capita cc florins valents clxx lliures per cauall armes e altres auaries. E encara li fossen assignats per cascun jorn que ell sera defora cinquanta sous.

Dimars lo primer de Mars del any mccccLxxxv isque la gent darmes axi de cauall com de peu e axi la soldeiada per la ciutat com altre per socorrer en Jofre de sentmenat qui era opres e combatut per los pagesos en la casa que ell te prop Tarrassa e anaren sots capitania de don Joan de Cardona condestable e entre los quals hi anaren los reverents bisbes de Urgell e de Vich armats ab cauall s encobertats e molts ciutadans e gentilshomens de la present ciutat e ans que atanguessen en la casa del dit Semmanat los pagesos foren lleuats del siti ó combat de la dita casa.

Diious a iij de dit vench noua que los paiesos que tenian la vila de Granollers per por ó dupte de la dita gent

desempararen la dita vila. E los habitants en la dita vila tremeteren al dit condestable notificantli que tota hora que volgues venir e intrar en la dita vila que ells li obririen les portes ells acceptarien de molt bona voluntat e axi ho feren.

Diumenge a xj de dit vench noua certa com la gent de peu e alguns homens de cauall dels qui eren en la vila de Granollers se eren encontrats ab clxxx pagesos ó mes e los dits pagesos foren desbaratats en tal manera que donaren en fuyta e en lo camp ne romangueren xxv morts e molts nafrats e prengueren xviij dels quals ne foren penjats iiij.

Diumenge a xiij de dit la bandera que staua sobre casa la ciutat fou aportada al portal nou per mossen Jaume deztorrent capita de la dita bandera e acompanyarenlo los magnifichs consellers ab molts ciutadans e los consols de Llotge e totes les confraries ab llurs pennons.

Dimars a xxij de dit lo magnifich mossen Jaume deztorrent capita de la bandera de la ciutat ab standart de la ciutat en lloch de la bandera posada al portal e aquell dia fou lleuada la gran bandera en la vesprada sens cerimonia alguna axi de la present ciutat ab molta gent de peu e de cauall entre los quals fou lo condestable fill del senyor compte de Cardona los bisbes de Vich e de Urgell a cauall ab cubertes ben en orda e tiraren la via de Mataro.

Diious a xxiiij de dit lo magnifich mossen Jaume deztorrent capita de la present ciutat perseguint lo somatent mes contra en Pere Joan Sala e sos sacasos pagesos per los insults e maluestats per ells fetes ab la bandera de la ciutat hauent noua que lo dit P. J. Sala tenia assetiats certs homens obedients al dit somatent en una sglesia que es demunt Granolles quis appella Lerona en companya del condestable fill del egregi compte de Cardona e dels reverents Bisbes de Urgell e de Vich en companya de molts cauallers ciutadans e gentils homens parti lo dit jorn de Badalona hont la dita jornada se trobaua. E tots tiraren la via de Granollers. E alli hagueren noua que lo

dit Sala e los qui ab ell eren continuauen e trabellauen hauer la dita sglesia e los qui en aquella se eren retrets sens dar peu a terra spero batut tiraren la via de la gent del dit Sala qui eren segons se dix en nombre de DCCC fins en mil pagesos e feriren ab ells ab la gent de peu que tenian que eran CCCC en tal manera que prengueren lo dit Pere Sala ab molts daltres en gran nombre e moriren en lo camp dels pagesos vltra de CL pagesos en que hi hauia alguns capitans degollats los de cauall del dit capita eren c caualls encobertats e c genets e romangueren dels caualls morts en lo camp x ó XIJ.

Nota que tirant tots junts la via e cami de Granollers e essent a Montcada lo dit condestable e bisbes descaualcaren a Montcada ab tota llur gent de armes per ço com aqui sperauen sebre lo sou dels ecclessiastichs e cauallers meniant e folgant e lo dit mossen deztorrent capita de la ciutat feu passar son standart de la ciutat ab los c de cauall de la sua capitania stauen junts prop del aygua freda apres Montcada en axi que sabuda la noua que lo dit Pere Joan Sala era sobre Larona no cura dels altres de Montcada sino fent sonar a les trompetes feu tirar lo standart e gent sua ja mes aturantse fins que fou sobre dit P. J. Sala ahont dit condestable e bisbes venint acosa feta lo aconseguiren. E hauia prouehit lo dit mossen Deztorrent que essent a Monmelo trames dos de cauall e feu tancar la vila de Granollers perque no si recullis ningu e defora lo portal foren aparellades portadores de vi e aygua e pa e axi la gent ab tal orde e disposició de combatre e axi foren destrossats e pres dit Sala capita.

Disapte á XXIJ de dit meteren en Joan Sala lo mal home pres sobre una bestia ab les mans e peus lligats e ferenli fer gran volta per tota ciutat el manaren deuant lo senyor lochtinent e apres lo meteren en la presó comuna.

Dilluns á XXVIIJ de dit lo dit P. J. Sala fou sentenciat á mort e fou rossegat e scorterat en la present ciutat deuant la pascataria.

Dilluns á IIIJ de Abril de MCCCCLXXXV partí lo ilustre

Infant don Enrich lochtinent de la magestat del senyor Rey de la present ciutat e aquell mateix dia arriba á la vila de Granolles en la qual mossen Jaume Deztorrent conseller en cap e capita de la present ciutat era ab gent de peu e de cauall acompanyant la bandera de la dita ciutat.

Diuendres á viij de dit lo ilustrissimo infant perseguint e continuant lo somatent contra los pagesos qui hauien fets los insults demunt dits parti de Granolles fent la via de Empurdá ensemps ab la bandera de la ciutat ab gent darmes de peu e de cauall entre los quals ab c caualls encubertats e molta gent de peu soldaiats axi per la ciutat com per los ecclesiastichs e militars.

Dimars á iij de Maig de mccccLxxxv lo magnifich mossen Deztorrent conseller en cap e capita de la bandera entra en la present ciutat venint de les parts de les montanyes de Empurda. E isquerenhi los honorables consellers á rebrel fins al coll de la creu. E també y isqueren les confraries ab llurs pannons. E lo dimecres apres seguent intra en la present ciutat lo ilustre infant venint de les parts de Empurda.

CAP 34.—Com lo senyor Rey Ferrando auisa als consellers com hauia presa Lotxa la qual es en lo Regne de Granada.

Dilluns á xviij de Juny del any mccccLxxxvj los honorables consellers reberen letra de la magestat del Sr. Rey en la qual lo dit senyor scrigué com á vint y vuyt de Maig proppassat pres en sa ma e poder la ciutat de Lotxa que sta situada en lo regne de Granada.

CAP. 35.—Com en un consell que eren los consellers y lo virey sen va anar lo governador perque deya que no tenia son loch.

Dilluns á xx de Noembre del any mcccclxxxvj per lo ilustre Infant lochtinent de la magestat del senyor Rey foren demanats á consell los honorables consellers de Barcelona en la casa qui es del honorable mossen Nicholau Viastrosa lany present conseller la qual es en lo ribatge de la mar en la qual casa foren los honorables mossen Benet Çapila mossen Joan Ros consellers en cap e segon en nom de la dita ciutat. E trobaren en la dita casa lo egregi compte de Cardona lo reverent Bisbe de Urgell conseller de la magestat del dit senyor Rey lo portant veus de gouernador de Cathalunya e lo bescompte deuol e altres e volense aseure en lo dit consell lo egregi compte feu cap á una part e lo reverent Bisbe e conseller demunt dit al altre al costat del qual conseller se volch asseure lo dit portant veus. E lo dit mossen Benet Çapila dix que aquell lloch era de la ciutat e no del portant veus com fos costuma. E axi es sempre praticat que dos officials ensemps no presschexen la ciutat lo dit portant veus pretent lo contrari. En tant que lo dit senyor Infant se aparta ab los demunt dits e fou dat lloch al dit mossen Benet conseller en cap seure al costat del dit conseller inmediatament. E lo dit portañt veus sen aná e no volch esser en dit consell.

CAP. 35.—Com entra lo primer inquisidor en Barcelona y com requiri als consellers que fessen cert jurament en ses mans y de la forma que los consellers prestaren lo jurament.

Dijous á v de Juliol del any de mcccclxxxvij intra en la present ciutat mestre Alfonso Spina prior de St. Domingo de Hueca mestre en sacra theologia inquisidor de la herética prauitat deputat en la dioccessi e

ciutat de Barcelona ab creu llauada deuant ab un pendó en lo qual era pintada la ymatge de St. P. ab son official deuant ab vna verga en la ma pintada ab armes del senyor Rey á la recepció del qual á pregaries segons se diu del ilustrissimo infant isqueren los reverendissimos Bisbes de Urgell conseller de la dita magestat de Tortosa e de Gerona e molts cauallers e gentils homens ciutadans de la present ciutat.

Dilluns á viiij de dit per part del ilustrissimo senyor Infant fonch feta la crida seguent.

Ara oiats tothom generalment ques mana notificar lo ilustrissimo senyor Infant don Enrich lochtinent general de la magestat del senyor Rey que com sa ilustrissima senyoria sia stada supplicada per part del reverent frare Alonso Spina prior del monastir de St. Domingo de Hueca mestre en sacra theologia inquisidor de la herética prauitat deputat en la diocessi e ciutat de Barcelona. E per part de nostro senyor Deu sia stat request de manar ab veu de crida publica que no fos algú ó alguna que vulgarment son dits conuersos delats e processats infamats suspectes de crim de aretgia e apostasia qui son ja processats deuant lo dit inquisidor qui per por de la dita inquisició presumesquen ne attentassen de fogir ans que aquells fossen detenguts ne anar no sen poguessen sens licencia del dit inquisidor. Per tant lo dit ilustrissimo senyor Infant volentse retre conforme á la disposició e voluntat de nostro sant Pare e manament del senyor Rey qui no vol sien fetes vexacions ne mals tractes á sos vasalls ab veu de la present publica crida mana que no sia algu ne alguna qui sia del dit llinatge qui per dit respecte e por de inquisició sen vagen ni fugen de la present ciutat e diocessi sens licencia del dit inquisidor sots penes á arbitre de sa senyoria reservades manant ab veu de la present publica crida á tots e sengles barques marines patrons de nau barques e altres vexells maritims qui per mar gosen ni aquells ni aquelles traure ne lleuar sots pena de D florins manant axi mateix á tots e sengles tragines sots

la dita pena que no gosen portar ne lleuar aquells ne aquelles. E guartsi qui gardar sia car en son cas e lloch no mancará deguda executió.

Diumenje á xv de dit lo reverent frare Alfonso prior de Sant Domingo de Hueca munta en la trona de la Seu e feu llarch sermó tráctant de las cosas tocants á la fé christiana. E deuallat de la trona lo dit inquisidor vench en lo altar maior e fouli aparellat cadira en la qual se assegué stant deuant lo ilustre Infant qui en lo dit altar assegut en sa cadira se troba lo dit dia en lo dit altar. E lo dit inquisidor tenint vn missal vbert sobre sos jonolls requeri lo conseller e lo regent la consellaria lo veguer de Barcelona lo assessor del gouernador qui alli se troba fessen cert jurament lo qual los fou llegit e axí juraren.

E los honorables consellers aquell dia no volguéren jurar sots la fé sua que los dits hauien jurat dient al dit inquisidor li plagues prorogar la jornada perque ab consell poguessen fer lo jurament segons deuian. Lo dit empero inquisidor no volch prorogar e axi los dits consellers presentaren vna sedula en scrits e no volgueren aquell dia fer dit jurament.

Lo mateix e demunt dit dia se tench consell de c jurats per lo qual fou desliberat e conclos que los honorables consellers prestassen jurament als inquisidors juxta la forma que de dret eren tinguts jurar.

Diuendres a xx de dit los honorables consellers prestaren lo jurament sots la forma seguent. Com a fels e bons christians á nostro senyor Deu seruar e fauorir la santa fa catholica prometent e jurant a nostro senyor Deu e als sants quatre euangelis per nos corporalment tocats a sta mare sglesia e a vos reverent pare inquisidor que faelment e ab dita eficatia per seruar aquella la sglesia e a vos pare inquisidor offici e ministres vostros e exercissi de aquella si per vos e part vostra ne serem request contra los heretges crehentes receptors deffensos e fautos de aquells deffendrem e ajudarem en bona fe segons nostro offici e poder e que de les terres a nostra jurisdictio sot-

meses tots e cualseuol heretges per la sglesia e per vos denotats en bona fe e per totes nostres forses exterminarem e foragitarem e precisament atendrem e inuiolablement seruarem e ferem per nostros subdits obseruar tot lo temps de nostro regiment en les terres a nostra jusrisdictio subiectes les constitutions e decretals ad abolendam, et excomunicamos, e la constitutio o capitol que comensa *ut officium inquisicionis*. E laltre comensant *sunt ut inquisicionis negocium* e les coses contengudes en aquelles e casquna de elles en quant tocha en nostro offici e totes les altres constitucions contra los heretges crehents receptos deffensors e fautos e fills e nets en aquells per la sta creu aplica promulgades e aprouades. E axins aiut nostro senyor Deu e los sants IIIJ euangelis.

CAP. 36.—COM STIGUE EN GRAN PERIL LO REY FARRANDO TENINT CERCADA LA CIUTAT DE MALAGA Y DEL PRESENT QUE LA CIUTAT DE BARCELONA LI ENUIA EN LO SITI Y COM FONCH PRESA LA DITA CIUTAT DE MALAGA Y DE LES ALIMARIES QUE FOREN FETES ACI EE BARCELONA.

DIMECRES a XJ de Juliol del any MCCCCLXXXVIJ vench noua certa ab lletra tramesa del camp de sa magestat sobre Malaga com a xx de Juny prop passat tenint las magestats dels senyors Rey e Reyna lo dit camp deuant de la ciutat de Malaga se esdeuench aquest cas ço es que los alfaquins dels moros donaren antanent als de llur secta que tots aquells qui entraran per aiudar als de la dita ciutat e morian per causa de la dita intrada serian saluats. E per aquesta ocasio molts dels moros asseiauen llur ventura de intrar. E una nit prop de la tenda real fou pres un moro gomer y dest stander per los del marques de Calis qui paria esser home de mes disposicio e fayso que alguns altres moros que lo dit marques tenia pre-

sos. E los dits presos conexent aquell digueren que aquell moro Gomer era entre ells tingut per sant moro. E per lo dit respecte lo dit Marques lo feu mils tractar dels altres qui ya tenia presonés. E encara mes per lo que a dit moro dix ço es que ell venia per scusar que nos seguissen mes morts e que pus Allá volia que la dita ciutat fos en ma de christians que ell era cert que los de la ciutat starian á consell seu e per ço ell se volia interposar entre les altesses. E que si lo dit Marqués volia ell parlar ab les dites magestats ell daria forma e manera que la ciutat se daria á llur obediencia. E lo dit Marqués oyt aquell trames á dir á les magestats lo demunt dit lo qual hac resposta lo fes venir. E fou dit al dit Marqués que li fes llauar las armas. E lo dit Marqués no volch dites armes li fossen toltes ans dix que li donasen un seu albarnos perque anas pus atauiadament. E axi lo dit moro en companya de un seruidor del dit Marqués aná vers la tenda de les Magestats Reals. E fou entre vij e vna hora apres mig dia e volgué nostro senyor Deu que lo senyor Rey se era retret per adormir. E fou dit á la senyora Reyna com lo dit moro era allí per parlar ab llurs alteses. E la senyora Reyna per quant aquella hora no staua en disposició no isqué fentlos dir que sperassen que lo senyor Rey fos llauat de dormir. E si dites magestats fossen stades en disposició de poder scoltar lo dit moro haguera mort als dos ó lo hu de les dites magestats com lo dit moro fos vingut ab tal desliberació segons mostra per lo que se segueix car haguda la resposta que speras fou dit á la Marquesa... qui tenia la tenda apres de la tenda Real com lo dit moro staua sperant lo senyor Rey e maná lo fessen venir á la sua tenda per parlar ab aquell fins lo senyor Rey li donás audientia e fou manat deuant la dita Marquesa qui staua en sa tenda asseguda en vn strado vestida ab vna gonella de brocat e de vn monjil de vellut carmesi. E staua en companya de la dita Marquesa assegut en dit strado don Alvaro germá del Condestable de Portugal e dona phelippa e vna dama e alguns cauallers. E lo dit

moro que no entenia la llengua castellana no hauia entes lo que se era parlat ni deuant la tenda Real ni apres. E vent lo dit moro la dita Marquesa de tal manera vestida e vent lo dit don Alvaro en son costat joua e dispost e encara vehent que tots los qui alli eren li feyen honor pensá en si que aquells eren lo senyor Rey e Reyna tremudantse lo dit moro de color acostas en aquells. E portaua lo dit moro vna spasa tarseiada cenyida e vn punyal lo qual tenia en lo bras squerra amagat entre la carn e la camisa. E vn reboster id est porter de la dita Marquesa vehent lo moro alterat dix que li fessen llauar les armes. E la dita Marquesa dix que no calia car creia que ell auia gran set e que li aportassen vn gerro de aygua. E dihent ella aquestes paraules lo dit moro arrenca la spasa. E alsant lo bras doná una cultellada á don Alvaro en lo cap del qual colp li han tret certs ossos del cap. E apres se llexa anar vers la dita Marquesa e tiraii altre colp e sino que fou prest deffesa rebria altre colp e los qui alli eren á grans colps mataren lo dit moro e ab vn trabuch trameteren lo cos del dit moro dins la ciutat. Quan miraculosa cosa es stada aquesta de preseruar nostro senyor Deu les dites magestats de tant perill e mala pensa consideran ho los oynts fent gracies á la diuina prouidencia que no permetes la executió de la pensa del dit moro sortis son effecte supplicant la magestat diuina vulla prosperar lo gran stat de la gran altesa del dit senyor. E que li plascia donar complida victoria e guardar sa reyal persona e son exercit de tota aduersitat perill e inconuenient.

Diious á xIJ de Agost de dit any parti de la present platge una carauela patroneiada per en Saluador Amar ciutadá nolieyada portant á la magestat de nostro senyor Rey e senyor qui es en lo camp sobre Malaga certa poluora per lo concell de c jurats á propri motiu e no demanats deliberats dar á la dita magestat qui staua freturos en lo camp de poluora.

E arribá la dita carauela segons auis á xJ del present mes e fou cosa tant accepta al dit senyor com dir se pot

considerat que sen demanar la ciutat se era recordada de fer dit seruey á la dita magestat. La poluora per dit consell fou desliberat fossen cc quintas pero no sen trobá en tota la terra sino materials fins en cxxxv quintas ó entorn. E foren tramesos los materials ço es sal petra e sofre qui foren dits cxxxv quintas.

Diuendres á vij de Setembre del any MCCCCLXXXVIJ los honorables consellers reberen lletra de la magestat del senyor Rey dantlos auis de la presa de la ciutat de Malaga la qual ac á se obediencia e mercé e libertat sua á xviij del passat. E lo dia mateix foren fetes alimaries e los dos dies subseguents per la ciutat.

Dimecres á xij de dit se feu solempne professó com la de Corpus ab totes les confraries ab llurs pannons e ab totes les parrochies e frares e aquest dia no obriren obrados fins la dita professó fou tornada dins la Seu.

CAP. 37.—Com entra en Barcelona lo Infant don Enrich venint de les parts de Saragossa.

Dilluns á iij de Mars del any MCCCCLXXXVIIJ intra en la present ciutat lo ilustre infant don Enrich compte de Empuries e lochtinent de la magestat del senyor Rey ensemps ab la ilustrissima infanta mare sua e encare ab la ilustre dona Guiomar muller del dit ilustre infant e filla del compte de Faro e de Costra e filla de Cosma germá de la senyora Reyna ab la qual nouament se es casat venint de les parts de Saragossa á la receptió dels quals los honorables consellers son exits fins á la carniceria de Sans e intraren per lo portal de Sant Anthoni. E intraren á la Seu á fer oració deuant lo altar de Santa Eulalia. E apres tiraren la via de llur posada.

CAP. 38.—EN QUIS CONTA DE VNA GRAN PESTILENCIA QUEY HAGUE EN BARCELONA.

DIMARS a iij de Noembre del any MCCCCLXXXVIIJ los honorables consellers ordenaren fos feta cerca quotidiana per veure quans se morien de pesta que a les hores comensava e dura la dita pesta fins a VIIJ de Setembre del any MCCCCLXXXX.

CAP. 39.—COM SE FEREN ALIMARIES EN LA PRESENT CIUTAT DE BARCELONA PER CAUSA QUE LO SENYOR REY FERRANDO HAUIA PRES LA CIUTAT DE BASSA Y LA CIUTAT DE GUADIX DEL REGNE DE GRANADA.

DISSAPTE a XVIIIJ de desembre del any MCCCCLXXXVIIIJ per los honorables consellers fou desliberat fossen fetes alimaries la nit present e dos dias apres seguens per la bona noua de la presa de Bassa que ha fet lo senyor Rey e fouli lliurada ab iiij del present mes ab certs pactes de la qual son stats certificats per lletra de la magestat del senyor Rey.

Dijous a VIJ de Janer del any de MCCCCLXXXX fou feta professó general fent gracies a nostro senyor Deu de la victoria que lo senyor Rey ha obtinguda de la ciutat de Bassa e altres castells e viles del regne de Granada.

Diuendres a XXIIJ de dit los honorables consellers reberen letra de la magestat del senyor Rey com a XXIJ de Dezembre proppassat fou á sa obediencia per lo rey de Guadix liurada la ciutat de Almeria.

Disapte a VIIJ de dit los honorables consellers reberen lletra de la magestat del senyor Rey feta en la ciutat de

CAP. 41.—En oues conta com vn conseller en cap fonch anomenat per lo senyor Rey Ferrando vicicanseller.

Dimars a xxv de janer del any mccccLxxxxj arriba correu venint de la magestat del senyor Rey e porta lletras de la dita magestat de les preuisions fetes per lo magnifich mossen Jaume deztorrent doctor en quiscun dret e consèller en cap de la present ciutat del ofici de lochtinent de vicecanceller.

Diuendres a xxviij de dit mossen Jaume deztorrent ana ab gramalla com a conseller al palau del Rey ab tres vergués deuant ço es lo de la ciutat e los dos del offici de la regencia de vij e lo de la ciutat en mig dels dits dos e alli segue en los grahons del tribunal de la sala del dit senyor Rey tenint dret e justitia als demanans e forenhi portats los banchs de la dita ciutat qui foren posats als dits graons e als banchs qui eren al entorn e als peus li fou posat lo drap de peus de la dita ciutat.

CAP. 42.—En quis conta com lo senyor Rey Ferrando feu nominatio de consellers de Barcelona.

Dimecres a xxx de noembre del any mccccLxxxxj per los honorables consellers no fou aiustat ni manat aiustar consell de c jurats per fer la electio en samblant acostumada fer de conselleria. Ans fou per lo senyor Rey feta nominacio de aquells la nominacio dels quals per lo ilustrissimo Infant fou lliurada en una sedula de paper al discret en Joan Ferrer presents los honorables consellers del any present o proppassat e son los seguents

i mossen Guillem oliuer ciutada
ij mossen P. squerit ciutada
iij mossen Barthomeu quintana mercader
iiij mossen Miquel Alfonso vicens barber
v mossen P. seguer blanquer

CAP. 43.—Com en Barcelona foren fetes grandissimes alimaries y balls y moltes altres festes per causa que lo senyor Rey Farrando havia pres la ciutat de Granada.

Dimecres a xviij de Janer del any mcccclxxxxij los honorables consellers reberen letra de la majestat del senyor Rey feta dins la ciutat de Granada a ij del present ab la qual sa magestat los daua auis com hauia en sa ma e obediencia la ciutat de Granada.

E lo mateix dia fou feta crida per los llochs acostumats ab viij trompetes de part dels honorables consellers notificant la presa de la dita ciutat pregant e exortant tothom generalment que fossen a la Seu per retre gracies a nostro senyor Deu de tant gloriosa conquesta per la dita magestat feta mitiensant la gracia diuina e que no obrissen obrados fins a mig dia e axi fou fet.

E axi mateix fou feta desliberació que fossen fetes iiij milia llinternes de paper compertidores per los murals e deuant la casa de la ciutat e que fossen fetes falles per les plasses e deuant la casa del Infant e axi fou fet.

E mes fou desliberat fos feta solempne professo com lo dia de Corpus e que fossen emprades totes les confraries ab totes llurs lluminaries e axi fou fet.

Diious a xviiij de dit lo Bisbe de gracia ensemps ab tots los canonges e clero de la Seu ab capes e sobrapellisos per mostrar la joconditat e alegria de tan gloriosa conquesta tots a cauall precehint la bandera de Sta Eulalia feren gran serca per tota la ciutat portans garlandes

de llor e oliuera al cap e brots en la ma de oliuera e llor per senyal de tant gloriosa conquesta.

Diumenje a xxij de dit lo ilustrissim infant tench sala en sa casa e forenhi conuidats los honorables consellers e moltes dames qui hi vingueren be abillades ab molta nobla gent. E lo senyor Infant dona collecio de confits.

Dimars a xxiiij de Janer de dit any e lo dimecres e dijous apres seguent foren fetes grans alimaries sens obrir obrados e fou fet vn pauello gran guarnit de corde qui comprenia tot lo pati fora la porta de la present casa de la Ciutat e forenhi meses sus de un milia llinternes de paper ab vn cruxifissi alt en vna bandera qui fou mesa dins o sus lo dit paualló.

E deuant la casa de la diputatió fou fet per los diputats un bastiment de cordes fet a modo de pastera de St. Jaume ab moltes llanternes. E tots los dits tres dies sonaren stant en la finestra de la dita casa de la ciutat vn pandero e vn rebenet.

E per tota la ciutat fou feta per finestres, porxos e torres de les cases gran luminaria e per les sglesies e cluques axi mateix e per plasses e al carrer ample foren fetes moltes falles grans e sobergues de foch. E foren fetes moltes desfreses, momos e grans balls ab trompes e jutglas per cases e carreres.

CAP. 44 —Com lo senyor Rey Farrando foragita tots los jueus del seu realme de Spanya.

Dimars al primer de Maig del any mccccLxxxxij lo senyor Rey ab crida publica mana que tots los jueus fossen fora de totes ses terres per tot lo mes de Juriol primer vinent.

Dijous a ij de Agost de dit any arribaren en la present platge de Barcelona viiij fustes de gabia en que hi hauia

vna nau del tresor e galera de Fransa e altres balanes e calaueres en que hauia segons se deya sus de IIIJ milia animes de jueus que en virtut de la crida feta per la magestat del senyor Rey lo primer de Maig proppassat se eren embarcats en Tarragona exint de les terres del dit senyor e assi ne eixiren alguns ques foren christians.

CAP. 45.—COM LO SENYOR REY FARRANDO Y LA SENYORA REYNA ISABEL ENTRAREN EN BARCELONA VENINT DE LA CONQUISTA DEL REGNE DE GRANADA.

Diumenge a XXX de Setembre del any MCCCCLXXXXIJ los honorables consellers reberen letra de la magestat del senyor Rey feta en Saragossa donantlos auis que entenia molt prest a partir de la dita ciutat de Saragossa per venir assi e per entendre coses redundants al benefici de aquesta ciutat e principat de Cathalunya pregantlos haguessen tantes posades sens pagar quantes poguessen per poder aposentar molts de cort qui ab ell venian.

Dilluns a XXIJ de Octubre de dit any entra la magestat del senyor Rey, senyora Reyna senyor Princep Princesa de Portugal e tres infantes en la vila de Molinderreig. E lo mateix dia foren tramesos á las ditas magestats per part de la ciutat per visitar e comanarlos la dita ciutat. E lo mateix dia vench las ditas magestats del senyor Rey e Reyna Princep e filles demunt dites en lo monestir de Valldonzella.

Dimecres a XXIIIJ de dit entraren les predites magestats e filles dins la dita ciutat de Barcelona e romas al dit monastir lo senyor primo.

Dijous a XXV de dit entra lo dit senyor Princep dins la dita ciutat de Barcelona per lo portal de Sant Anthoni e fonch rebut ab pali per los concellers.

CAP. 46.—Com donaren una cultellada al coll del Rey Ferrando y de les grans pregaries y professons que foren fetes per la sua salut y com apres gori del dit cop.

Diuendres a vij de Dezembre del any mcccclxxxxij en Joan Canyamas pages bar e traydor maluat orat ab animo diabolich passat mitgjorn quasi un quart de hora exint la magestat del senyor Rey del seu palau qui es en la plassa del Rey de la present ciutat en la sala del qual palau hauia tinguda audiencia e essent deuant la porta de la sglesia del dit palau dona a la dita magestat un colp en lo coll ab vna spasa del qual isque sanch.

Dimars a xij de dit entre xj e xij hores ans de migdia tragueren de les presons comunes lo demunt dit Joan Canyamas bar e traydor e de fet lo posaren en vn cadafal lligat en vn . . . . . per sentenciar aquell segons fou fet e mes en executió.

Diuendres a xxj de Desembre de dit any fonch trames per la magestat del senyor Rey mossen Crespa altuzir als honorables consellers notificantlos que apres dinar lo senyor princep caualcaria per la ciutat per alegrar aquella e que preguessen tothom generalment parassen llurs botigues. E axi de fet ho feren e dit senyor Princep caualca acompanyat dels honorables consellers e de molts altres en multitut copiosa.

Disapte a xxij de dit fou feta crida per part dels honorables consellers contenint en effecte com per fer gracies a nostro senyor Deu e a la sua beneyta mare aduocada nostra de la sanitat e bona conualencia de la magestat del senyor Rey lo honorable capitol de la Seu de la dita ciutat havia desliberat solempne professó e que pregauen tots generalment acompanyassen dita professó.

Es empero de notar que en fins lo dia de avuy se eren fetes xiiij professos per causa de la conualensa del senyor Rey e a plagut a la diuina magestat darli milloria.

Diuendres a viiij de Janer de mcccclxxxxiij caualca la magestat del senyor Rey per la dita ciutat e ana a nostra Dona de pietat a la qual magestat los pobles li exiren al encontre cridant altes veus Senyor Deu te mantenga que era cosa admirable. E lo mateix dia entra embaxada de la ciutat de Granada per visitar la magestat del senyor Rey per lo cas demunt dit e foren los seguents:

Mahoma de Bellexcar
Lussa de Mora
Auulcassi de Algudix

E aquestos tres son los embaxadors del Regne de Granada.

CAP. 47.—Com entraren embaxadors de Saragossa y del recibiment quels feren los consellers de Barcelona y del present que 'ls donaren.

Dimars a xviij de Dezembre del any mcccclxxxxij entra embaxada del regne de Arago e de la ciutat de Saragossa als quals isqueren los honorables consellers de la present ciutat fins prop la creu cuberta en lo pla enpadrat e aqui los recaptaren e agraduaren ço es quiscu de dits embaxadors a la part dreta de dits consellers. E foren acompanyats ensemps ab tota la caualcada qui exida era ab los dits consellers fins a la posada la qual dita ciutat los hauia aguda que es de mossen Guillem Ramon dezualls al carrer de Muncada

mossen Malon conseller segon
mossen Martin de la Raga
mossen Pedro Torrelles ciutada
} embaxadors

Dissapte a xxij de dit la dita ciutat feu donatius als embaxors de Arago en lo qual donatiu o present eren les coses seguents. Primo tres parells de pagos. Item xv parells de capons. Item xxv parells de gallinas. Item xx parells de perdius. Item L lliures de- confitures ço es x lliures de citronat x lliures de pinyonada x lliures de marsapans e xx lliures de confits menuts tots de sucre. Item iij somades de vi ço es vna de vermell vna de grech e vna moscat. Item xij antorxes de cera. Item dos monolls de velas de cera. Item xxx quintas ordi.

CAP. 48.—Com entraren en Barcelona embaxadors de la ciutat de Valencia del Regne de Valencia de Fransa e de Genoua.

Dimecres a ij de Janer del any mccccLxxxxiij entra embaxada de la ciutat de Valencia a la qual los honorables consellers de la ciutat isqueren ben acompanyats fins prop la creu cuberta en lo repla enpedrat e aqui la reberen agraduant los qui per embaxadors venien a la part dreta dels dits honorables consellers de Barcelona e aquells acompanyaren fins a la posada los quals embaxadors eren los seguents.

Mossen Bernat Vidal conseller segon
mossen Franci Barsaló conseller ters
mossen Miquel Albert jurista aduocat de la dita ciutat de Valencia

Dijous a iij de dit entra embaxada del regne de Valencia a la qual no isqueren los honorables consellers.

Diuendres a iiij de dit anaren los honorables consellers de la present ciutat a visitar los embaxadors de la ciutat de Valencia a llur posada acompanyats a cauall de alguns ciutadans.

Dijous a x de Janer del any de nostro senyor MCCCCLXXXXIIJ los embaxadors de la ciutat de Valencia vingueren a casa de la ciutat de Barcelona per visitar los honorables consellers.

Diuendres a XVIIJ de dit entra embaxada del rey de Fransa dirigida a la magestat del senyor Rey los quals segons se deie venian per restituhir Rosselló e Cerdanya.

Dimecres a x de Abril del any MCCCCLXXXXIIJ entra embaxada de la comuna de Genoua los quals eren los seguents Mossen Francisco marques juriste e mossen Joan Anthoni Grimaldo gentilhom.

CAP. 49.—Com la ciutat dexa una pontona al compte de Palamos per acabar lo moll que ha comensat.

Dijous a XXV de Abril del any de nostro senyor MCCCCLXXXXIIJ se tench consell de C jurats en lo qual fou determinat que la ciutat prestas al senyor don Galcera de Requesens compte de Triuento e de Palamos lo puntó petit per poderse aiudar de aquella en la fabrica del moll que comensat ha a Palamós e aço fonch desliberat per lo be comú de aquesta costa la qual a freturejc de ports e encara per molts sguarts altres.

CAP. 50.—En el qual se conta com lo Rey Ferrando atorga el nou privilegi a la ciutat de elegir consellers ab certs pactes.

Dijous a XXIIIJ de Octubre del any MCCCCLXXXXIIJ quasi al toch de XJ hores ans de mig jorn vingueren en la present casa de la ciutat en la qual staua congregat lo consell de C jurats los magnifichs e de

grans sauieses lo trhesorer general mossen Gabriell Xanxes mossen Alfonso de la caualleria vicicansellers mossen Jaume destorrent regent la cansellaria e mossen Joan Coloma secretari de sa magestat les quals persones intrades dins la casa de Cent fonch aqui proposat per lo dit mossen Alfonso de la Caualleria que com en dies passats per certs sguarts la dita magestat hagues sospes la forma de la electió dels consellers. E que ara per los sguart e bons respectes dita magestat tornaua e atorgaua priuilegi a la dita ciutat fent la electió en la forma acostumada. Empero que elegissen en consellers tres ciutadans un mercader e un any un artista e altre any un menestral lo qual priuilegi otorgaua sa Altesa a beniplacit seu que pogues corregir adobar mudar etc. E fonch llegit ab alta veu per lo dit mossen Joan Coloma. E no res menys ha ampliat lo consell de xvj ciutadans.

CAP. 51.—Com se feu una crida de part del senyor Rey ques pogues en Cathalunya batre moneda dor.

Dimecres a vj de Noembre del any mccccLxxxxiiij fonch feta publica crida de part de la magestat del senyor rey don Ferrando vuy beneuenturadament regnant la qual fou feta en la present ciutat e per los llochs acostumats continent en effecte ques pogues batre e sia batuda e cudida moneda dor fi de lley o pes de ducat venesiá en les seques de Barcelona e Perpinya la qual se hagues anomenat principat. E mes que en les dites seques se pogues batre e sien batuts reals de argent de xj diners e malla e que de quiscun march se traguessen setanta dos reals que es la lley o pes de real o . . . . de Barcelona e que dotze reals valguien un principat las quals monedas se hajen a pesar e pendre per tot lo principat de Cathalunya en la forma desus dita segons en dita crida es llargament contingut.

CAP. 52.—Com fou baxat lo sant sagrament en la capella de santa Eulalia.

Diumenge a vj de Mars del any mccccLxxxxvj per ordinació del reverent bisbe de Barcelona fonch deuallat e mes lo cos preciós de Jesuchrist en la capella soterranea de santa Eulalia qui es deius lo altar maior de la Seu de dita ciutat perque en dit lloch perpetualment. E forenhi conuidats los honorables consellers de la dita ciutat qui dit dia hi foren presents e ab professó solempnament fonch fet lo demunt dit.

CAP. 53.—Com lo senyor Rey Ferrando feu crida que tots los francesos isquessen de sos regnes.

Dijous a xxxj de Mars del any mccccLxxxxvj fonch feta vna crida en la present ciutat de part del spectacle don Galceran de Requesens portantveus de gouernador contenint en effecte que sa Magestat li hauia scrit que attento que lo Rey de fransa ha foragitat a tots los seus subdits del Realme de fransa. E perque stant lo dit senyor Rey ab guerra ab lo dit Rey de fransa no es rahó que los subdits del dit Rey de fransa stiguen en terres del senyor Rey. Per ço mane lo senyor Rey que tots los francesos que staren en los seus Realmes que no tindran guiatge apres de la present publicada isquen tots dels dits seus Realmes y senyorios conue assaber que los que steran a vint lleguas o manco de las fronteras de fransa que isquen de assi fins al darrer de Abril primer vinent. E los que steran mes a dins de les dites xx lleguas isquen de assi en fins al mes de Maig primer vinent. E que

del dia de la present publicatió no sia gosat ningun franses de entrar en sos Realmes sot pena de confiscatió de bens y ses persones resten a sa merce. Pero perque pot ser que hi haia alguns francesos casats y arrahigats en aquestos Realmes tingan libertat de restar en los dits Realmes y com a naturals dels esser sos vasalls. Per ço es voluntat del senyor Rey que en presentantse deuant los presidents los dits francesos casats sia rebuda informació deuant notari publich y feta la dita informatió los prenguen de jurament en forma de dret que entre tant que staran en aquets realmes seran fels y leals axi com los vassalls son obligats a son senyor. E mes que prengan informatió quant ha que stant en aquests realmes y la condició de cada hu y de quin tracte viuen y rebuda dita informació la envien al senyor Rey ab vna carta closa de assi al Maig primer vinent perque vista la dita informació per lo senyor Rey ell manara sobre asso lo que se haura de fer y entre tant que los dits francesos casats stiguen en aquests realmes.

CAP. 54.—Com lo senyor Bisbe de Barcelona feu vn edicte dels concubinaris y com lo senyor Rey mana que fos reuocat.

Diumenje a iiij de Setembre del any mcccclxxxxvj fonch publicat en la Seu de Barcelona e per altres sglesies de la present ciutat e affigits cartells o lletres per les portes de les sglesies de part del reverent senyor Bisbe de Barcelona continent en effecte que totes e sengles persones de cualseuol ley o condició fossen axi ecclesiasticas com laycas coniugats e no coniugats dits quinze dies primer vinents dexassen las amigas, ço es concubines publicas e si no ho feyen que passats dits quinze dies cayguessen en sentencia de scomunicatió e si

en dita scomunicatió perseuerauen per un any seria procehit contra aquells per crim de heretgia.

Dissapte a xxij de dit los honorables consellers reberen lletres de la magestat del senyor Rey dirigides al reverent senyor bisbe de Barcelona als quals los scriuie que revocas lo edicte que fet hauia de concubines.

CAP. 55.—Com volien metre la obseruansa en lo monestir de frares predicadós.

Dijous a xvj de fabrer del any mcccclxxxxvij parti de la present ciutat lo venerable mossen Raphel Ceruera sindich de la dita ciutat per anar a la ciutat de Gerona per negoci ab lo Egregi senyor llochtinent e consell de la rota sobre lo fet dels frares prehicadors als quals volen metre en la obseruansa.

Dimars a xxviij de dit torna en la present ciutat lo demunt dit venerable en Raphel Ceruera venint de Gerona ahont era stat tramés e porta bon compliment ço es que lo senyor lochtinent e consell de la rota huian desliberat que de justitia la obseruansa nos podia metre en lo nonestir de prehicadors e axi ne scrigueren a la magestat del senyor Rey.

CAP. 56.—Com la ciutat embia embaxadors en Castella per donar lo parabien al princep en Joan fill del senyor Rey Ferrando lo qual nouament se era casat y del recebiment que feren en Saragossa als embaxadors de Barcelona.

Dimars a xxv de Abril del any mcccclxxxxvij fonch tengut conseil de c jurats per lo qual foren elegits per embaxadors per anar la via del Regne de Castella per anar a visitar las magestats dels senyors Rey e

Reyna e serenissimos senyors princep e princesa la qual princessa nouament es vinguda de la part de Alemania per causa de celebrar bodes ab lo dit senyor princep.

Dimecres a xxvj de dit los honorables consellers reberen vna lletra de la magestat del senyor Rey del tenor seguent.

Als amats e faels nostres los consellers de la ciutat de Barcelona.

Lo Rey

Amats e faels nostres vna lletra del darrer de Mars hauem rebut ab la qual nos dieu com per letres particulars foreu auisats de la beneuenturada vinguda de la ilustrissima princessa de Castella e Arago nostra carissima filla significantnos la gran alegria y consolació que ab aquella prenguereu dient nos empero haguereu molt volgut saberho per lletra nostra y certament pochs dies abans de rebre vostra lletra vos la manam scriure que ab les moltes occupacions que hauem tingudes nons ha recordat manarvos scriure. E tenim vos en servey la professo e altres oracions votiues que per a referir a Deu gracies per la dita vinguda haueu fet e ordenat car tal confiansa teniem de vosaltres que com a deuots e fidelissims vassalls hauieu de fer alguna demostració de molta alegria per lo gran benefici e gloria aporta a tots nostres regnes. Quant a la noua dieu haueu haguda de xiiij o xv barques que son exides de Marsella per les quals recelau no sia inferit dany algu a subdits nostres ins esplicau ho scrigam al compte de Triuento vos responem que vist les treues son fermades per viij mesos com sabeu som cert durant aquelles no faran nouitat alguna. E per ço nons par sia cosa necessaria fer en aço altra prouisio vltimament nos scriuiu com sou molestats per lo lochtinent de nostre tresorer sobre vna bombarda de ferro trancada que vol repartir supplicant nos sia de nostra merce manarli scriure que desiste e cessa la dita pretensió e lo qual volent condessendre vos responem qué som contents que per contemplació de vosaltres manarli scriure segons que de present

li scriuim e manam que no molesta mes auant aqueixa ciutat sobre la dita bombarda ni fassa demanda alguna de aquella. Dat en nostra ciutat de burgos a viiij de Abril any mccccLxxxxvij. Yo El Rey.

Dilluns a xxiiij de Maig de dit any entre les iij e iiij hores apres mig jorn partiren de la present ciutat mossen Pere de Coromines conseller en cap e mossen Pere Deztorrents ciutadans de Barcelona y embaxadors elets a xxv de Abril per anar a Castella per besar las mans a la princessa.

Diuendres a xxiij de Juny del any mccccLxxxxvij los honorables consellers reberen vna letra a ells tramesa per los magnifichs missatgers de la dita ciutat feta en la ciutat de Saragossa en la qual es narrat lo bon aculliment e festes los son stades fetes en la dita ciutat la qual lletre es del tenor seguent.

Als molt magnifichs y de gran prouidencia senyors los consellers de la insigne ciutat de Barcelona.

Molt magnifichs y de gran prouidencia senyors. Ja hauran vist les magnificencies vostres derreres lletres fetes en Leyda lo desliber de la partida fet per nosaltres en aquella ora y apres lo diumenje seguent que contauem iiij del present mes execuntant segons crehem mossen Galceran Coromines ciutada de aquesta ciutat pleaament vostres senyories seran stades informades la present sera per auisar a vostres magnificencies com lo dimecres proppassat que comptauem vij del dit mes en lo depresdinar arribam en aquesta ciutat de Saragossa ahont per les magnificencies dels s. jurats altres cauallers e gentilshoms de la dita ciutat en gran nombre som stats totalment receptats que segons han mostrat e significat no saben de qual manera poden satisfer en lo modo e pratiga que aquexa insigne ciutat se hague vers los jurats de aquesta ciutat la hora que aqui arribaren per visitar la magestat del senyor Rey. E perque som certs vostres magnificencies pendran senyalat plaer esser auisats del modo los dits magnifichs jurats se son haguts ab nosaltres han de sa-

ber V. S. com lo dic nosaltres arribam en la vila de Fraga sabem dies hauia tenien en la dita vila home propri perque arribats nosaltres en aquella partis com de fet parti per auisarne a ses magnificencies. Apres lo dimars ans del dia de nostra entrada en dita ciutat nosaltres fom a dormir en lo lloch de Osera y esser arribats en aquella axi pres lo vicari de dita vila fou ab nosaltres per part de les dites magnificencies jurats dientnos com aquells hauien tingut home propri cinch o sis dies en la dita vila perque essent nosaltres junt en aquella promptament partits per darne auis a llurs magnificencies. E que sabent apres nosaltres per causa de la indisposició de mossen Coromines no eren per arribar en la dita ciutat axi prest com ells creyen que puix axi era hauiem desliberat que lo dit vicari tingues carrech per la dita ciutat que vehent ell esser nosaltres junts en la dita vila per home propri ne donas auis promptament a llurs magnificencies certificant los de la desliberació de nostra entrada en dita ciutat e quens plagues informarlo de nostron desliber afi que ell pogues donar complit recapte al que per part dels dits magnifichs jurats tenia carrech certificantlos de la dita desliberació nostra. E per lo dit mossen Coromines li fou respost e satisfet a la demanda complidament dientli com lo desliber nostro era lo sentdema que era dimecres que comptaue a vij del present en lo presdinar entrar en la dita ciutat acompanyant aquesta resposta lo dit mossen Coromines de aquelles paraules que a semblant demanda se pertanyen. E aguda lo dit vicari la dita resposta axi promptement feu correu als dits s. de jurats auisantlos de la dita junta nostra y de la resposta feta a ell per lo dit mossen Coromines. E lo dia seguent demati que era dimecres com dit es partits nosaltres del dit lloch de Ossera e ans de arribar a un loch quis diu la pobla hon aquell dia anarem a dinar nos vench per part dels dits jurats vn ciutada honrat de la dita ciutat nomanat Tomas Mauran qui per part de aquells nos presenta vna letra de crehensa continent en effecte com essent vingut a notitia de llurs

magnificencies la venguda nostra en la dita ciutat per la singular amor y affectió que aquells tenen a aquexa ciutat tremeten lo dit ciutada lo qual hauien plenament informat de llur intenció pregantnos li volguessem donar plena fe y crehensa en tot lo que per llur misatger per part de llurs magnificencies nos fora referit. E rebuda nosaltres la dita lletra e feta llegir aquella per nostre scriua lo dit mossen Thomas Mauran explica per part dels dits magnifichs jurats la gran alegria e jocunditat que llurs magnificencies hauian rebuda de la vinguda nostra e aço per lo gran amor e fraternitat que entre aqueixa ciutat e aquesta en tot temps es stada pregantnos per part de aquella li volguessem dir a quina hora aquell die teniem desliberat entrar en aquella a fi que per llurs magnificencies fos satisfet a les dites amor e voluntat. Explicada lo dit mossen Mauran la misatgeria per lo dit mossen Coromines li fou molt complidament replicat segons se pertanya dient e regraciantli molt la gran amor e affectió que los dits magnifichs jurats mostrauen tenir a aquexa ciutat e que ell podia dir a llurs magnificencies que aquell dia teniem desliberat de entrar en la dita ciutat. Empero que llurs magnificencies mirassen qual hora los plaguera e aparegua mes disposta que per nosaltres fora executat lo que per llurs magnificencies fora desliberat. Apuntantnos lauos ab lo dit mossen Mauran que a les tres hores partissen del dit lloch de la Pobla e lo dit mossen Mauran haguda la resposta e fet lo dit apuntament sen torna en la dita ciutat. E vinguda la dita ora apuntada partim del dit lloch de la Pobla e comensam a fer nostre cami de manera que tantost passat lo riu Gallago lo dit mossen Arnau fou tornat a nosaltres dientnos com los s. de jurats eren ja molt prop. E sabent nosaltres tal noua lo dit mossen Coromines se vestí la samarra de grana e fent nostre cami aqui tant prest foren los magnifichs jurats acompanyats crehent de quants ciutadans cauallers e gentils homens hauien tota la ciutat per poder dir certament passauen mes de dos cents de cauall. E essent nosaltres junts ab llurs

magnificencies a qui per cascuns foren fetes les mes cortesies ques podien a la fi ells comensaren a graduarnos desta manera que lo notari de la ciutat comensa a llegir alta veu mossen Coromines conseller en cap de Barcelona lo S. Salmedina lo jurat segon de Çaragossa perque lo jurat en cap es absent apres mossen P. Deztorrent missatger de Barcelona lo jurat ters de Saragossa mossen Gonzalvo de Paternoy racional del senyor Rey lo jurat quart de Çaragossa mossen Puiades e mossen Gibert ciutadans de Barcelona.

Apres lo jurat quint de Çaragossa mossen Puiades e mossen Gibert ciutadans de Barcelona. E agraduats tots desta manera fem la via de la ciutat hont arribam en vna posada molt bella en lo carrer del Coso e molt atauiada de totes coses necessaries per tot lo quens feya mester. Apres de esser arribats no tarda vna hora que per part dels dits magnifichs jurats nos foren tramesos dos ciutadans honrats ab vn bell present axis de pagos capons gallinas polls vadells entorxes confitures com altres coses en gran quantitat dientnos com los dits magnifichs jurats nos pregauen nos plagues acceptar aquell present tal poch com era demanantnos perdo si per ells no era axi satisfeta la amor e voluntat que llurs magnificencies porten a aqueixa ciutat. E per lo dit mossen Coromines los fou replicat molt be ab compliment regraciant als dits magnifichs jurats la gran amor que llurs magnificencies mostrauen tenir al principat de Cathalunya e signantment a aqueixa ciutat. E per ço senyors significam a vostres magnificencies que en la dita ciutat nosaltres som estats totalment receptats que en cert aqueixa ciutat resta de aqui auant en molt millor obligació de la que ya avans era.

De tot hauem manat donar auis a senyoria vostra per lo placer e contentació de aquelles. Tenim assi auis com la magestat del Rey nostro senyor es en Medina ahont se creu aturara fins a S. Joan nosaltres partim vuy dilluns que comptam xij del dit mes de la dita ciutat de Çaragossa e prosseguirem nostre cami lo qual nostre senyor Deu

per sa infinida clemencia nos vulla dirigir com lo suppli. cam ya foram partits lo dissapte passat sino que molt pregats per los magnifichs jurats de aquesta ciutat de restar fins lo dilluns haurem sobresegut a la dita partida com dit es comanantnos a les magnificencies vostres les quals vostre senyor Deu tinga en sa continua protectió e guarda de Caragossa a vii de Juny any MCCCCLXXXXVII.

Senyors.

Al honor de les magnificencies vostres aparellats.— Pere Ceromines. Pere Dezterrent.

Divendres a [illegible] de Agost de dit any arribaren en la present ciutat mossen Pere Ceromines conseller en cap e mossen P. Dezterrent ciutadans tornant de la magestat del senyor Rey qui es en les parts de Castella al qual son stats tramesos per missatges de la dita ciutat per visitar la serenissima senyora Princessa muller del serenissimo senyor Princep per les noces fetes de dits serenissimos senyors Princep e Princessa nouament vinguda de les parts de Alamanya.

CAP. 57.—DE LA MORT DEL PRINCEP EN JOAN FILL PRIMOGENIT DEL SENYOR REY FERRANDO E DE LA SENYORA REYNA ISABEL.

Dijous a xii de Octubre del any MCCCCLXXXXVII casi a hora de mitiorn arriba en la present ciutat molt mala noua ço es que lo serenissimo senyor Princep era mort de pestilencia en Castella de la ciutat de Salamanca a iiii de dit mes de Octubre festa de S. Francesch la qual trista e amarga noua se sabe per letres trameses per la magestat del senyor Rey al ilustrissim senyor D. Joan de Arago compte de Ribagorsa lochtinent de la dita magestat en lo Principat de Cathalunya.

E lo dissapte seguent que comptauen a xiiii del dit mes

de Octubre los honorables consellers reberen letres de la magestat del senyor Rey ab las quals los daua auis de la mort e gloriosa fi hauia feta lo dit ilustrissimo senyor primogenit segons se amostra en dites lletres que son del thenor seguent.

Als amats e fels nostres los consellers de la ciutat de Barcelona.—El Rey.

Amados y fieles nuestros porque a nuestro senyor a plasido lleuarse a su sancta Gloria al ilustrisimo Principe de Castella y de Aragon nuestro primogenito seanle dadas gracias por ello y mas porque le fiso merce que con entero requerdo y habla fenecio muy catolicamente y sancta como si fuera vn christianisimo religioso fasemoslo vos saber porque fagais fazer en essa ciudad por su alma los sufragios e honrras que en casos semejantes se han acostumbrado y deuen fazer. Dada en la ciudad de Salamanca a cinco de Octubre anyo de 1497. Yo el Rey. L. Gonzalez secret.

E llegides e vistes dites lletres los honorables consellers qui hauian desliberat fer la solempnitat del aniuersari semblant del que feren per anima del primogenit en Marti de Gloriosa memoria y semblant de la sepultura que feren per anima del primogenit Don Carles oncle, germa del senyor Rey que semblantment fos fet ara per anima del primogenit en Joan per lo auis tenian per mitga de la lletra del dit ilustrissimo senyor. E maiorment que de tant grandíssim príncep dotat de infinides virtuts e singularitats que de semblant nos te memoria lo qual per sa humanitat tenia aquesta ciutat en grandissima comendació e amor procuran á aquelles los beneficis li eren possibles sera de gran tristicia e dolor hauer perdut tant principal membre e persona tant real qui tant singular aduocat era de dita ciutat. E jatsia semblants separacions sens grandissimes dolors e congoxes nos poguessen tollerar. Empero puig es conegut lo orde diuinal e ser tal conuenia a cascu conformarse ab la voluntat divina.

CAP. 58.—En ques compta com lo Rey prohibí que nos traguessen consellers lo dia de Sant Andreu ni mostassaf lo dia de Sta. Lucia sino que seruissen los que eran.

Dijous a xxviiij de Noembre del any mccccLxxxxviiij quasi vers les x hores ans de mig jorn stants los magnifichs consellers dins la casa del consell de xxxvj arribaren á ells los magnifichs mossen Jaume Des torrent regent la consallaria del Senyor Rey mossen Hieronim Albanell e del consell de la dita Magestat los quals asseguts entre los dits consellers e tancades les portes de la dita casa de xxxvj en nom e per part de la prefata magestat presentaren una letra closa la qual oberta e desclosa en presencia de tots fou lliurada al discret en Joan farrer notari públich de Barcelona e scriua maior de la dita casa qui aquella llegi. E fou letra del dit senyor de crehensa per los dits regent e mossen Albanell continent en effecte que fos donat fe e crehensa en tot so e quant per ells per part de sa excelencia los fora dit e presentat. E axi llegida e aquella entesa de paraula explicaren dihent á dits consellers que de continent apres meniar tinguessen junt lo consell ordinari de la dita ciutat ço es lo consell de xxxvj en presencia del qual e dels dits consellers serien manifestades altres coses. Als quals los dits honorables consellers respongueren que donant fe e crehensa á la dita letra per al despres dinar lo dit consell estaria aiustat per oir dels lo quels plaguera juxta forma de la dita crehensa. Restant de acort que quan lo dit consell fos aiustat per los dits consellers los ne fos dat auis trametenthi lo sindich. E aiustats lo dit consell ensemps ab los aduocats de la dita ciutat e dat auis a los demunt dits circa les quatre hores apres mig dia de la dita jornada los dits re-

gent e mossen Albanell ensemps ab lo discret en Pere Belloch scriua del senyor Rey entraren en la casa hont los dits consellers e consell stauen aiustats per oir dels segons que es dit. E asseguts e dites algunes paraules per complir lo que per lo senyor Rey los era manat e donar executió a llur crehensa la qual lo mateix dia hauien presentada als dits consellers. Aquesta hora ells presentauen als consellers e consell una prouisió real e letra patent la qual liiuraren al dit Pere Belloch scriua qui aquella en presentia de dits consellers e consell públicament llegis. E que de la presentatió e publicatió de aquella á la fi ó al peu de dita Real prouisió ne testificas acte e axi fou fet la qual letra e real prouisió contenia en effecte que los dits consellers per lo endemá que fora la festa del gloriós Sant Andreu sots pena de deu mil florins no fos aiustat consell de c jurats per fer electió de nous consellers ne altres officials que en semblant jornada son acostumats fer. Entés empero que ells dits consellers e tot lo consell e altres officials prestassen e stiguessen axí com la mateixa hora stauen ab lo carrech del dit regiment e officis fins á tant que per sa Altesa altrament hi fos prouehit a les quals coses fou respost axi en scrit com de paraula segons que de la dita letra de crehensa e Real prouisió llargament son stades registrades en lo registre dels affes de la dita casa per lo dit Joan ferrer a la dita jornada. E axí fou fet que la nit de la vigilia de Sant Andreu segons era acostumat no soná lo seny maior ço es lo de les hores ne ab so de trompa lo concell de c jurats no fonch aiustat. E per aquesta ocasió lo dit dia no fonch feta de dits consellers noua electió ni lo dia de Sta. Lucia no fonch aiustat lo dit consell de c segons era acostumat per fer electió de mostasaf, administrador de les plases guardes de monedes e administrador del hospital den Pere Dezvilar. E aço per causa demunt dita.

CAP. 59.—En ques conte la primera volta que foren trets los consellers y tots los altres officials de casa la Ciutat ab rodolins.

Dijendres á xxj de Dezembre del any mcccclxxxxviiij dia de S. Thomas casi á les tres hores apres mig jorn aiustat lo consell de c jurats vingueren en la present casa de la ciutat los magnifichs mossen Jaume Deztorrent regent la cansellaria per la magestat del Sr. Rey e mossen Albanell los quals per la prefata magestat digueren e proposaren que lo serenissim Sr. Rey desijant lo be repos e unitat entre los ciutadans e poblats en la present ciutat hauia atorgat a la dita ciutat priuilegi de nou per la facultat se hauia retinguda de mudar corregir etc. ab altre priuilegi en los dias passats a la dita ciutat atorgat lo qual privilegi ara novament atorgat lo dit magnifich mossen Torrent lliura al vener Pere Belloch notari scriua de la prefata magestat lo demunt dit priuilegi nouament atorgat aquell llegi en presencia de dit consell e llegit aquell fonch vist era e contenia forma de insaculació. E mes presentaren als honorables consellers e consell unes lletres patents de la dita magestat a les quals donassen fe e crehensa al que per dits mossen Torrent e mossen Albanell los fos exposat e dit. E mes altres lletres ab les quals donaua poder per aquesta vegada al dessus dit mossen Torrent e mossen Albanell que si en lo dit priuilegi hauia algunes coses obscures o dubtoses que ells las aclarissen e interpretassen. E fetes dites coses fonch respost per mossen Jaume de Gualbes conseller en cap que per ells e lo dit consell de c jurats seria desliberat lo que expedis e fos necessari per la forma de dit priuilegi. E axí fonch fet. E uberta una gran caxa la qual es stada feta ab sis tancadures cascuna de sa manera de les quals ne tenia

una quiscun conseller e laltra lo scriua maior de la present casa. E dins la qual foren trobats diuersos sachs e bosses de aluda dins los quals hauia rodolins de çera dins los quals stauen empremptats en pregami los noms de aquelles persones qui eran ensaculades e treta de dita caxa per lo scriua maior la bossa intitulada de conseller en cap fonch donada en mans de dit conseller en cap. E ben remanada fonch uberta e per un fadrí de edat de deu anys ó menys fonch tret un rodolí á la ventura dels que dins la bossa eren e de fet fonch lo nom scrit Garau de Vallsecha e axi mateix fonch fet en lo sach de conseller segon e isque mossen Francesch Marquet ciutada. E de la mateixa manera del ters e fou mossen Gabriel puiades. E quart mossen Guillem pongem mercader. E quint mossen Saluador Vilasis fuster. E semblant orde fou seruat en traure los altres officis que acostumen traure lo dia de Santa Lucia.

CAP. 60.—DE LA MORT DE MESTRE BERGA CONUENTUAL DE SANT FRANCESCH Y DE LA SEPULTURA QUE LI FEREN.

DIMARS a XXVJ de fabrer del any MCCCCLXXXXVIIIJ mori lo reverent mestre Berga mestre en sacra theologia conuentual del monastir de St. Francesch de la present ciutat lo qual es estat tant grandissim doctor de manera que era hu dels tres del mon e no sens tal li deyen per lo mon magnus Berga perque axi en sermons com en disputas se staue molt a sa determinació. Es stat fill natural de aquesta ciutat de Barcelona. Es mort en edat de LXXXIIIJ anys ab memoria fecunda fins la hora de la sua fi anima ejis requiescat in pace.

Diuendres a VIIJ de Mars de dit any fonch feta solempne sepultura per lo reverent mestre Berga en lo monastir dels frares menors de la present ciutat. En la qual foren

alguns frares e mestres en theologia absolent e fent honor a la dita sepultura la qual sepultura staua alta ab bancals entorn la tomba ab gran luminaria e brondoneres e forenhi los bisbes qui en la dita ciutat eren presents virey compte de Treuento nobles cauallers ciutadans e molta altra gent.

CAP. 61.—COM LA CIUTAT DESLIURA UN HOME DE LA PRESÓ DEL BISBE PER VIRTUD DEL PRIUILEGI DE VITUALLES.

Dilluns a x de Juny del any MCCCCLXXXXVIIIJ essent altarcació entre la ciutat de una part e lo reverent bisbe de Barcelona de la part altre sobre un guiatje de vitualles allegat per en Anthoni Puig olim scarseller del senyor Bisbe lo qual era detingut en las presons del palau episcopal. E feta fer del dit guiatje e justat lo dit senyor Bisbe desliurar dit Puig per dit guiatje stant ab la altercatió ab lo dit senyor Bisbe e no declarat si valia dit guiatje fonch mes dit Puig en la scala deuant lo palau episcopal per manament del dit senyor Bisbe. E apres tornat en dites presons e condepnat a carcer perpetua per la qual cosa es stat supplicat per la ciutat al ilustre senyor Lochtinent general inculpant lo dit senyor Bisbe de violació de guiatje. E que lo dit Puig a fe e paraula de la magestat del Senyor Rey era stat sentenciat e axi que fos procehit contra dit senyor Bisbe per justitia e altres persones que en tal acte haguessen entreuingut e consellat. E mes que lo dit Puig fos deslliurat de les presons en virtut del dit guiatje e restituhit a sa llibertat sobre les quals coses oyda la ciutat e dit senyor Bisbe de Barcelona segons consta en proces fonch feta provisió e deslibcració en lo Real consell que lo dit Puig fos desliurat de dites presons en virtut del dit guiatje. E axí lo magnífich mossen Joan Benet de Marles algutzir de la magestat del senyor

Rey per manament a ell fet en virtut de la dita deslibera-ció ana al dit senyor Bisbe de Barcelona. E de fet li de-nuncia e intima la dita Real desliberació manantli de part del dit Lochtinent que liberas e relaxas e posas en liber-tat lo dit Anthoni Puig de continent ensemps ab sos bens attes que era guiatje de vituales á la present ciutat otorgat E axi fou fet per lo senyor Bisbe manant a son lochtinent de official que deixas anar dit Puig. E axi fou fet en effec-te e lo dit Puig fou desliurat valentli lo dit guiatje.

CAP. 62.—EN QUIS POSA UN GRANDISSIM DILUVI DE AYGUA QUEY HAGUÉ QUE ROMPE LAS CLARAUOYAS SOBRE LA PASTERA DE SANT JAUME.

DIUENDRES a XVIIIJ de Juny de MD en la nit casi entre dues e tres hores apres mitja nit fou tant gran di-luvi daygua ab trons y llamps lo qual dura per spay de sis hores poch mes o menys de manera que fora los portals de dita ciutat en lo pla era tot aygua que paria fos stany en tant que los valls dels murs se ompliren day-gua e sobrepuia laygua sis pams sobre lo lindar del por-tal de Sant Seuer qui sta tancat. E mes per causa de dita aygua no gosaren obrir fins que fonch gran dia tement la impetut de dita aygua no depnaias les cases que son dins del portal del Angel.

Axi mateix se segui dita nit e hora en la plassa de Sant Jaume la qual staua enualada que per causa de dit diluui los draps del envelament tingueren tant gran pes que los libants qui tenian dita enuelada los quals passauen sobre la barana e clauaroles de la pastera de Sant Jaume no stant empero dits livants lligats ab los pinacles ne claua-roles sino com dit es per lo grandissim pes dels draps la barana clauaroles pinyacles e gargoles exceptat un pinacle dels que estavan a la part de la plassa ne vingueren en

terra rompentse casi tot. E mes dites coses enderrocades romperen xvj loses dels vasos o carners del cementiri e passaiador qui es deuant dita sglesia de Sant Jaume.

CAP. 63.—Com fonch castigat un minyó sodomita per juy de promens.

Diuendres a xx de Agost del any mdj se tench juy de promens per un fadri appellat Gregori de Sacer de la islla de Çerdenya de edat de xij anys fins en xiij segons la demostració sua lo qual fou donat al dit juy per mossen Pere Torrent regent la vagaria de Barcelona per so com hauia comes acte de sodomita lo qual es acte molt nefandissim majorment attesa la sua poca edat lo qual confessa que venint de Serdenya en la fusta den Moncoffa loy hauien fet tres vegades per lo ses. E mes lo dit fadri en lo bordell quis diu Viladalls de la present ciutat ahont ell aturaue o hauia fet per lo ses a un minyo que staue al dit bordell de edat de iiij anys. E segons lo dit cas trobant los dos tots sangonosos fonch pres e vltra la sua confessió dels dits dos selarats casos foren regoneguts per iiij cirurgians e trobaren a ell molt ubert per lo ses. E mes li trobaren romput lo fre del seu membre. E lo dit minyo vbert en lo ses perque fonch sentenciat dit sart que sobre vn ase fos ben asotat e aportat al canyet e que ab vna paella fogaiant li fos socarrat lo cul. E que fos bandeiat atesa la sua pocha edat al qual fadri li pres febra e fonch detengut en la preso per bon temps de que en apres fonch encontrat de pesta e mori de dita malaltia.

CAP. 64.—En quis conte com entra en Barcelona don Phelip archiduch de Austria.

Diuendres a xviij de Janer del any mdiij entre dues e tres hores apres migjorn entra en la present ciutat per lo portal de Sant Anthoni lo ilustrissimo senyor don Phelip princep de Castella e Aragó e archiduc de Austria lo qual fonch rebut per los honorables consellers e promens qui lo sperauen stant a peu dins la ciutat en lo dit portal de Sant Anthoni. E fonchli mes un cordo de seda groga e vermella en lo pitral de un ginet castany que caualcava per quant era brau.

CAP. 65.—Com meteren la obseruansa per forsa en framenors.

Diumenje a xvij de Setembre del any mdiij demati fonch feta professo per los frares de framenors e de Jesus partint dels monastir de Jesus e venint en ciutat e essent deuant las cases del bisbe de Urgell se mes en dita professo la magestat del senyor Rey e fonch mesa la obseruansa en lo dit monestir de framenors per forsa segons se deya.

CAP. 66.—Com los francesos assetiaren Salces y com lo senyor Rey hi va anar ab vintivuyt miliá homens per darlos la batalla campal y los francesos fugiren y lo senyor Rey los aná al alcansa y va pendrer Llaucata y moltes altres fortaleses de Fransa.

Dijous a xxviij de Setembre del any mdiij parti de la present ciutat lo serenissimo e potentissimo senyor Rey don Ferrando apres dinar ab gran pluya anant a la ciutat de Gerona per causa del siti que los francesos hauian posat sobre Salses del comptat de Roselló.

Dimars a xvij de Octubre de dit any md y tres vench noua certa com la magestat del senyor Rey era partit de la ciutat de Gerona anant á la vila de Perpinya per socorrer la forsa de Salses qui sta molt streta per los francesos de manera que li segauen la muralla e torres.

Dissapte a xxj de dit vench noua certa per correu com lo potentissimo e jocundissimo senyor Rey essent preparat lo dia de diuendres proppassat ab grandissim exercit de gent de armes ab qui hi hauia passats de dos milia homens de armes sis milia genetaris e vint milia pehons entre los quals ne hauia x ó xij milia del principat de Cathalunya e volent anar en persona en dit exercit ab molta artilleria e acompanyat de gran nombre de duchs comptes nobles cauallers ciutadans e altres gents de honor de tots sos regnes per fer llauar los francesos de Salses e ab desliberació de donarlos la batalla li vench noua com los francesos hauien mes foch als pals qui tenian apuntalada part de la muralla e torres de Salses e que hauien endarrocat part de la muralla e hauian donat combat á la dita forsa e metent foch en llur camp e dexant part de la munició de camp e vitualles se lleuaren

del siti tenien tornant atras e dexant del tot lo dit siti tementse del exercit qui lo dit dia los deuia dar sobre ells e exí la dita forsa de Salses fonch desliurada gracies ne sian fetes a nostre Senyor Deu. E que los nostres los dauen al encals.

Diumenge a xxıȷ de dit reberen letra de la magestat del Senyor Rey qui es del tenor següent

A los amados y faeles nuestros los concellers de la ciudad de Barcelona.

El Rey

Amados y fieles nuestros ya sabeis como toda la puyansa del Rey de fransa vino a sercar a Salses y como nos venimos a socorrerla despues en llegando nos a esta vila de franceses an lleuantado el dicho cerco de Salsas con mucha quiebra suya y se an ydo fuyendo dexando agua su parque y otras cosas como hombres debaratados y hauiendo perdido en el dicho cerco personas principales y otras asaz y gastado infinito dinero de manera que sin sangre de los nuestros a Dios gracias hauemos alcansado vitoria dellos parassionos que eran razon de fazer os lo asaber por el plazer que sabemos recibireys dello. Dat en la vila de Perpinyan a 21 de Octubre de 1503.—Yo el Rey.—Almacan secretario.

Diumenge a xxvıııȷ de dit vench noua certa com lo exercit de nostre Rey e senyor hauia posat siti sobre lo lloch o castell de Leucata del Realme de fransa qui es en la vista de Perpinya e quel bumbardeiauen.

Dimecres al primer de Noembre de dit any arriba noua certa com lo lloch o castell de Leucata se era donat a merce del senyor Rey e que hauien dexat anar cccc ó d gascons e suissos ço es lo capita ab son peto e los altres en camisa e que si hauien trobades moltes vitualles.

Dijous a ıȷ de dit vingue noua certa com lo lloch e castell e fitor e la vila de la Palma se eren donats al dit senyor Rey les quals forlalesas son del Realme de fransa.

Diuendres a ııȷ de dit vingue noua certa com la vila de Citga que es carragador de la ciutat de Narbona del dit

Regne de fransa hauia aportades les claus al capita de la magestat del Senyor Rey.

Dilluns á vj de dit a les tres hores apres mig jorn los honorables consellers vaguer balle e consols de la mar acompanyats de molts cauallers ciutadans mercaders artistes e menestrals isqueren a cauall fora lo portal de Sant Anthoni quasi a mig camí de la Creu per rebre mossen Sanchiz conseller ters e diputat de la ciûtat de Saragossa de Arago lo qual anaua per capita de la dita ciutat de sinch cents homens de peu entre lanses e ballestes ben acompanyat vestits de drap vermell e vert e aportaua vna bandera cotho y vermell ab vn leo dor en lo mig de la bandera pintat lo qual capita no aportaua gramalla de conseller. E axi los dits honorables consellers lo acompanyaren fins á la posada.

E lo mateix dia vench noua certa com lo exercit demunt dit hauia pres en nombre de quinse lochs e viles compresos los demunt dits e aquells hauien barrayats cremats e enderrocats de manera que habitar no si pogués.

Dimecres a xv de dit vench noua certa com la magestat del senyor Rey hauia fetes treues ab lo Rey de fransa per temps de v mesos primer vinent en la frontera de Rosello romanent guerra entre dits Reys per mar e en lo Realme de Napols.

Diuendres a xxiiij de dit torna la magestat del senyor Rey en la present ciutat tornant de la vila de Perpinya hont era anat per socorrer la forsa de Salses.

CAP. 67.—De la mort de la senyora Reyna dona Isabel muller del senyor Rey don Ferrando.

Dilluns a ij de Desembre del any mdiiij los honorables consellers reberen lletres de la magestat del senyor Rey com la Serenissima Reyna dona Isabel de digna memoria era morta. E los honorables con-

sellers sabuda la dita mort aplagaren vna bona promania. E legida alli dita carta del Senyor Rey e vistes algugunes sepultures de Reynes determinaren ques fes lo aniuersari com se acostume de fer per tals personas ço es fent capell ardent y vestint de dol y fer totes coses necessaries en semblants actes acostumades de fer.

CAP. 68.—Com la Santa Inquisitió prengue lo conseller del senyor Rey perque hauia afauorit alguns eretges.

Diuendres a iij de Janer del any mdv fonch pres per la Santa inquisició mossen Franceesch franch doctor en quisqun dret regent la cansellcria de la magestat del senyor Rey exercint son offici entre una e dues hores apres mig jorn deyes que per fauos hauia fetes axi en la aduocació den Jaume de casa francha qui staua pres per dita santa Inquisició lo qual Jaume de casa franca olim regint lo offici de thesorer juntament ab mossen Dalmau Tholosa canonge e paborde de la Seu de Lleyda foren cremats per heretges lo qual mossen Dalmau fonch desgraduat per quant era preuere e foren cremats diuendres a xvij de dit mes y any.

Dissapte a viij de Mars de dit any fonch desliurat de la preso de la santa Inquisició lo magnifich mossen Francesch franch e feu penitentia a la sglesia del monastir de Jesus en aquesta forma ço es que oynt missa stigue en cos sens barret al cap e les sabates fora dels talons.

CAP. 69.—Com entra en la ciutat don Enrich de Cardona bisbe de Barcelona.

Dissapte a xij de Juliol del any mdv entra en la present ciutat a les v hores apres mig jorn lo reverent senyor don Enrich de Cardona bisbe de Barcelona al qual isqueren los honorables consellers acompanyats de molta gent e consols de la mar segons es acostumat. E isqueren fins della la creu cuberta del portal de sant Anthoni casi un tirat de pedra acompanyarentlo fins a la Seu e apres al palau. E lo sendema los honorables consellers sens promens anaren al palau del dit Reverent Bisbe per visitarlo com es acostumat per la noua venguda.

CAP. 70.—Com lo senyor Rey ha pres la fortalesa de Massalquibir en Barbaria.

Dimecres a viij de Octubre del any mdv vingue noua per lletre de la magestatat del senyor Rey com la armada de cxxx veles que hauia trames en Barbaria hauia presa una forsa o port quis diu Massaalquibir de la senyoria del rey de Tramissen per la qual noua fou fet Te Deum laudamus e alimaries vn dia.

CAP. 71.—De la pau fermada entre lo senyor Rey don Ferrando e lo Rey de Fransa y com lo senyor Rey Ferrando se es casat ab dona Germana neboda del dit Rey de Fransa.

Dimars a iiij de Noembre del any mdv vingue noua per letres de la magestat del senyor Rey dadas en la ciutat de Salamanca en lo Regne de Castella a xxviiij del mes de Octubre prop passat com entre les coronas de Castella e de Arago e sos successors de vna part. E lo rey de Fransa. E Delfí de Fransa e llurs successors de la part altra era farmada pau e aliansa perpetual ab grans juraments per tostemps e segura tots ab comerci axi per mar com per terra e aygues dolses segons en la capitulacio es contingut. E per ço lo dit dia la dita pau e liansa per part de sa exelencia ab moltes trompetes tabals tamborinos e altros diuersos instruments lès dites coses per totes les places per vn Rey de armes fonch publicat anant tots á cauall ab garlandes e albardons ab veu e crit de gran alegria. Aixi mateix en dites lletres feya mensió com sa Real magestat hauia fet matrimoni e se era sposat ab dona Germana neboda del dit Rey de Fransa per les quals coses fou cantat Te Deum laudamus e forenti lo senyor gouernador que per absencia del ilustre senyor lochtinent presidia los honorables consellers diputats e altra molta gent.

Diumenge a viiij de dit lo dilluns e dimars apres seguents foren fets grans balls e alimaries e festes segons per semblants coses es acostumat fer. E lo dit dia de dimars que era festa de sant Marti fonch feta solempne professo e general semblant a la de Corpore Christi e anarinhi tots los ordens aportants reliquiaris. E les confraries ab luminaria e pannons e fonch hi aportat lo vel de la Verge Maria ab la siuera ben gornida.

CAP. 72.—COM LA CIUTAT FEU FERMANSA PER LO SENYOR REY FERRANDO AL REY DE FRANSA PER TRENTA MILIA DUCATS.

DISSAPTE a XIIJ de Dezembre dia de Sta. Lucia del any MDV ans que los honorables consellers proposassen lo que aquella jornada se acostuma fer en lo concell de c jurats arriba en lo dit consell lo ilustre e reverendissim senyor don Joan de Arago lochtinent general de la magestat del senyor Rey compte de Ribagorsa e castella de Emposta. E proposa de part de la dita magestat per lletra de creensa tramesa per sa Excelencia als honorables consellers la qual fonch llegida en lo dit consell dient e exposant lo dit ilustre senyor lochtinent com sa altesa per la liansa confederació e auinensa hauia feta ab lo serenissimo Rey de Fransa per posar en pau e rapos sos regnes. E specialment aquest principat de Cathalunya hauia promes dar al dit Rey de Fransa per les despeses hauia fetes en lo Realme de Napols sinch cents milia ducats pagadors en deu anys ço es 4 milia per any per la qual cosa sa Excelencia hauia de donar seguretat al dit Rey de Fransa. E per ço pregaua los honorables consellers e consell de c jurats quels plagues entrar en fermansa en xxx milia ducats en aquesta manera ço es que la dita ciutat fes fermansa a mercades de así e aquells la farian a mercades de Paris e de Lió e de Genoua. E que sa altesa daria seguretat a la dita ciutat e oydes e enteses dites coses per lo dit consell fou deslliberat que dita fermansa fos feta attes lo be pau e rapos sen sdeuenien.

CAP. 73.—Com entraren en Barcelona lo senyor Rey don Ferrando y la senyora Reyna Germana y apres com se embarcaren per a Napols.

Dimecres a xij de Agost del any mdvj entraren en la present ciutat á les xj hores ans de mig jorn lo potentissim senyor Rey nostre e la serenissima senyora dona Germana muller sua e Reyna nostre als quals fonch feta gran festa segons en semblants entrades de Reys e Reginas es acostumat.

Diuendres a iiij de Setembre de dit any a les viij hores apres de hauer oyda missa la magestat del senyor Rey e Reyna a santa Eulalia de la Seu de la present ciutat se embarca en la platge de la mar de la present ciutat en la galera Real noua qui staua surta deuant la plasa del vi. E apres feren vela entre les x e xj hores ans de mig jorn eren de companya x galeres, e quatre fustes de rems fent la via de llevan per anar en Napols. Nostre Senyor Deu omnipotent e la gloriosa Nostra Dona los do bon viatge.

CAP. 74.—Com fonch posada la primera pedra en la capella de sant Sebastia prop de Llotja.

Dilluns a xij de Abril del any mdvij deuallant lo consell de c jurats tengut per consideració de la gran pestilencia permetenho aixi Nostro Senyor Deu Jesu Christ la qual de present es en la present ciutat. Lo dit dia de dilluns fonch edificada e posada la primera pedra en lo loch desliberat e assignat de fer la sglesia o capella a honor e gloria de Nostre Senyor Deu e de la

gloriosa Verge Madona Santa Maria mare sua. E del glorios martir Sant Sebastia la qual se construeix en la plassa es entre la casa de la lotja e font del Angel de la present ciutat per introductió de la qual e posat la primera pedra son stades fetes les coses e cerimonies seguents.

Ço es que fetes les mides del llarch e ampla de la dita sglesia o capella es stat fet gran vall comprenent e circuynt lo dit pati segons mostra per lo fonament passant de la terra ferma en pati de la dita capella. E per ço lo dia avans fonch feta crida publica que per sguart de tanta deuoció e per la necessitat en que erem posats fossen per lo dit dia de dilluns tancades les portes e acompanyar la professo entreveninthi en lo diuinal offici e sermo se deuia fer en lo dit lloch. Lo qual es stat enuelat de velas de naus e molt empaliat ab vn bell altar en lo cap vers la ribera de la mar ab vn bell dosser de brocat e guardapols sobre lo altar gornit de argent brondons e ciris blanchs cremans e molts poms de roses e rams de flors tot entapissat per terra e enramat. E en lo altar hauia vn retaula de la verge Maria ab vn crucifici e vn imatge embotit de Sant Sebastia fora lo dit pati e defora lo dit vall staua al entorn enramat de molts arbres de vern plantats e enramat per tersa de boua romani thomani e altres flors. E isque la professo de la Seu ço es primerament dues banderes dels improperis de la passió de Jesuchrist en apres vn hermita que aportaua vn gran cruxifici e inmediatament un personatge de sant Sabestia ab arch en la ma e fletxes e trauessat per lo cors ço es en la vestidura de aluda moltes fletxes e apres vna flota de infants en camisa e descalsos disciplinanse. E giraues lo dit personatge de Sant Sebastia als dits infants dient que demanau. E responent deyen no muyram axi promptament ab tanta furia de tant greu pestilencia supliquem tots a Nostre Senyor Deu e digam Senyor Deu misericordia. E axi tots aionollats e los qui alli eren cridauen ab plors e crits tant als e agires que los coratges dels cridans e oyns estauen per a rompre. E entrant per lo dit

pati passant per lo dit pont no donant loch y entrassen altros feta oracio ab la mateixa cerimonia isqueren e anarensen dins la lotge per gouernar los dits infants qui en camisa e descalsos stauen. Poch apres arriua la dita professo e clero de la Sęu ab la bandera de Sancta Eulalia ganfanons e creu. E en senyal de alegria de la dita hedificatió fonch rebuda ab moltes trompetes e trons de bombardes qui stauen aparelladcs e los qui sonauen dites trompetes stauen vestits de les sobre vistes de la ciutat. E a la fi de dita professo eren mestre Joan Torres canonge e domer e vicari e official del Reverent Senyor Bisbe de Barcelona ab sos asistents aportant un reliquiari una reliquia ço es sajeta de Sant Sebastia e feu lo offici. En apres venien los honorables consellers ab llurs vergues e fou fet lo offici a cant de erga solempne sermo en tanta devoció hon hague grandissima generació qui alsant lo *corpore domini* fonch tant gran lo crit e ab los trons de les bombardes que paria lo mon hagues de finir. E acabat lo dit offici la dita professo isque defora e la bandera creu e ganfanons. E lo qui hauia dita la missa se posa en lo canto del dit vall hont tenia esser mesa e posada la primera pedra per fundar dita sglesia la qual pedra staua sots una cabija gornida ab tres ternals sculpida de les armes de la ciutat e molt enramada al entorn de la qual eren los dits magnifichs consellers sobre la qual pedra ó gorniment de aquella mossen Guillem de Sant Climent com á conseller en cap de aquesta insigne ciutat spera esser fet la següent cerimonia ço es que lo dit mossen Torres qui hauia celebrat lo dit offici stant tothom ab gran silenci dix tres vegades a honor gloria e laor de Nostre Senyor Deu Jesu-Crist e de la humil verge Madona Sancta Maria mare sua e del glorios martir Sant Sabestia a honor del qual es hedificada dita sglesia. E posada la primera pedra intercedesca ara e per tostemps e sia reuocada la pestilencia aquesta vegada e responia tothom ab grans veus amen. E sonauen les trompetes e desperauen bombardes. E axi a la derrera vegada sonaren les trompetes.

E lo dit mossen Guillem de Sant Climent empengue la pedra e afluixats dits ternals e corrioles dita pedra fonch posada a honor e gloria com dit es de Sant Sabestia cantant *Te Deum Laudamus* sen tornaren.

CAP. 75.—COM LO SENYOR REY FERRANDO VENINT DE NAPOLS PASSA DEUANT BARCELONA Y NOY GOSA DESEMBARCAR PERQUE Y HAUIA PESTE Y LOS CONSELLERS Y ANAREN AB VNA BARCA PER FERLI LA BENUINGUDA.

DIVENDRES a XIIIJ de Juliol del any MDVIJ la magestat del Rey nostre senyor e de la senyora Reyna muller sua ab quatorze galeres e vna fusta de rems venint del Realme de Napols e venint per costa ahont segons per ses Reals lletres hauia donat auis se era vist ab lo serenissimo senyor Rey de Fransa en la ciutat de Sahona de la senyoria de Genoua ahont se deya eren restats ab molta confederació e amor de que los realmes ne reportarien molt benefici ensemps ab los poblats en aquella. Entre les vuyt e nou hores ans de mig jorn arriba en la platge de la mar de la present ciutat anant per desembarcar en la ciutat de Valencia per anar á visitar la serenissima senyora Reyna de Castella filla sua segons en dias passats ne hauia scrit als honorables consellers de aquesta ciutat. E per quant en dita ciutat de Barcelona per nostres demerits eren stades grans morts de pestilencia jatsia que per gracia de Nostre Senyor Rey ara de present no sich morien sino dos tres hu e no ningu lo dia. Encara sa magestat per sa virtut amor e afició se acala ab la sua real galera dessa la tasqua ab les altres e algunes ab la galera desta ciutat fins al cap del moll alsant les veles e detenintse tirant la via de Valencia e fent llur cami. Estant la present ciutat preparada de tots los campanas torres e muralla de la marina la casa de la

Lotge e del general de moltes bombardes e falles de foch e tota la ribera de ponent a lleuant ab molta artilleria desparant aquella per moltes vegades per gran alegria. E ab vna barca de nou empaliada de popa e fet tandal ab cobri atzembles de les armes de la ciutat hont eren los honorables consellers tiraren la via de la galera real. E sa altesa ventlos venir mana alsar lo cornal e entretenir la galera e arribant dits honorables consellers á la popa de la sua galera e stant a la popa de la dita barca fentli reuerencia e dient a sa gran alteza que jatsia que fos gran empresa arribar a sa Magestat per raho del que era stat de la pestilencia empero que la grandissima amor affectió e voluntat los hauia forsat e que no era stat a ells de arribar a sa Magestat per veure aquella e besarli las mans de alli enfora lo Senyor Rey molt graciosament e ab gran affabilitat mostra ab gran alegria hauer plaer de llur vista e resta molt content significant tostemps tenir a recort lo be e endressa de aquesta sua ciutat. E passaren algunes altres rahons gracioses. E los dits honorables consellers demanaren a sa altesa de la senyora Reyna e responent ab cara rient dix que la mar li feya mal crehentse que encara aquella hora no era lleuada. E fent reuerencia prengueren comiat e axi lo Rey nostre senyor tira per fer son bon viatge placia a Nostre Senyor Deu sia tal com ses excelencies desigen. E lo dia mateix foren fetes llaos e gracies a Nostre Senyor Deu ab solempne professo cantant *Te Deum laudamus* en la Seu de la present ciutat.

CAP. 76.—COM LOS FRARES DE JESUS TINGUEREN CAPITOL GENERAL Y FEREN VNA GRAN PROFESSO Y ANAREN A DIR LO OFFICI A LA SEU.

DIUMENGE a XJ de Juny del any MDVIIJ fonch feta professo per los religiosos frares de sant Francesch de obseruansa del monestir de Jesus del territori de Barcelona los quals se eren aplegats en lo dit monestir de diuerses parts del mon per tenir capitol e foren en nombre de doscents trenta quatre la qual professo fonch feta en la forma seguent ço es que partint del dit monestir ab tres creus la vna primera laltre en lo mig e laltre a la fi dels dits frares e anauen per dita professo alguns dels dits frares ordenant ab vergues e alguns vestits com a diacas ensensant. E feren la volta seguent ço es qne entrant per lo portal del Angel giraren per lo carrer Condal per la riera de Sant Joan fins á la font e girant per lo carrer dels mercaders entraren dins lo monastir e sglesia de predicadors. E exint del dit monestir anaren la via de la capella den Mercus e per lo carrer de Moncada entraren dins la sglesia de Santa Maria de la Mar. E axi discorragueren tota la volta de la professo de Corpore Christi. E arribant a la sglesia de la Seu en la qual los honorables canonges e clero ja hauien fet solempne offici los dits religiosos frares feren altre offici en lo altar major á so de orguens. E prehica lo Reverent fra Segarra del dit ordre e fet dit offici sen tornaren procesionalment segons eren vinguts anant per la plassa noua e per la plassa de santa Anna e axint per lo dit portal del Angel sen tornaren en lo dit monestir.

CAP. 77.—Com fou beneida la campana del lladre y qui foren padrins.

Dimars a xxj de Noembre del any mdviij fonch beneyt lo seny del lladre lo qual per esser trancat es estat fet de nou lo qual estant penyant deuant les graus de la capella de Santa Eulalia e deuant lo cor de la Seu lo reverent mestre Serra del ordre de Sant Francesch dels frares menos bisbe de gracia feu dita benedictio fonchli posat nom Seuer e foren padrins o compares lo Reverendissim Senyor Don Enrich de Cardona elet de Barcelona e la muller de don Joan de Luna lochtinent general de la magestat del senyor Rey en lo principat de Cathalunya. E lo dimecres apres seguent fonch pujada lo dit seny en lo campanar o cluquer maior de dita Seu fonch hi present lo ilustre infant don Enrich de Arago per veure lo exercisi.

CAP. 78.—En el qual se posa vna letra que lo senyor Rey don Ferrando feu als consellers donantlos auis com hauia pres la ciutat de Bogia.

Dilluns a xxviij de Janer del any mdx los honorables consellers reberen letra de la magestat del senyor Rey sobre la presa de la ciutat de Bogia la qual es del thenor seguent

El Rey

Amados e fieles nuestros porque es razon que de tan gloriosa nueua hayays vuestra parte de plazer vos facemos saber como el conde Pedro nauarro nuestro capitan

general de la infanteria partio de la ysla de Euiza el primero dia deste mes con fasta quatro mil infantes que hauia sacado de la ciudad de Oran lo qual hauia entregado por nuestro mandado el alcayde de los donzeles que yua a tener cargo della y plugo a Dios que la vispera de los Reyes que fueron v deste mes llego con buen tiempo al puerto de la ciudad de Bugia y a la mesma hora salto con la gente en tierra a pesar de los moros que gelo querian deffender y mediante la gracia del espiritu Santo entraron la ciudad por fuerça darmas que los moros no la pudieron defender antes al tiempo que nuestro exercito entro por una parte de la ciudad los moros salieron fuyendo por la otra en manera que nuestro exercito esta pacificamente dentro de la ciudad y lo que es mas de maravillar que solamente murieron de los nuestros dos hombres siendo la ciudad de nueve mil vezinos y hauiendo Rey en ella es mucha razon que deys gracias a Nuestro Senyor por tan senyalada victoria y para que le plega guiar a nuestro exercito en esta santa conquista honrra y gloria suya y ensalsamiento de nuestra Santa fe catholica. Dada en Valencia a xxiii de Henero 1510. Yo el Rey.

CAP. 79.—Com don Jaume de Luna tenintne poder del senyor Rey suspengue la vintiquatrena y los consellers de Barcelona que no poguessen vsar de llur ofici.

Divendres a xxvj de Juliol del any mdx a causa de les corts generals conuocades en la vila de Monso per lo senyor Rey als cathalans y als tres regnes e seguint la pradiga e forma segons es acostumat foren elegits sindichs. E per ço fonch treta vintiquatrena los quals hauian carrech ensemps ab los magnifichs consellers de pensar y ordenar capitols e altres coses que fos-

sen a laor de Nostre Senyor Deu seruici de nostre Rey e senyor benefici e endressa e be de aquesta ciutat e principat. Los quals capitols e coses pensades los dits sindichs per llur carrech e offici negociassen e apuntassen ab sa magestat comunicantho segons orde e pratica de corts generals als staments ecclessiastichs e militars. De hont se es seguit que per causa de dita negociació e referiments per diuerses letres de assi enfora tramesas e altres rebudes de alla stant la vintiquatrena per les coses que de justicia de lur supplicatió se diuen attenyer. Lo dit die com dit es lo spectable don Jayme de Luna qui era stat lochtinent general en aquest principat e per sa excelencia e per aquest negoci trames en aquesta ciutat ab lo qual los honorables consellers sinch o sis dies hauien praticat ab ell sobre los dits fets demanats a sa casa per sa senyoria. E praticades entre ells algunes rahons justes e pertinents en nom e per part de aquesta ciutat lo dit senyor olim lochtinent en nom e per part de la magestat del senyor Rey los presenta vna real prouisio o letra patent ab la qual lo dit senyor Rey donaua poder entre les altres coses de suspendre los honorables consellers e vintiquatrena e axi lo dit Don Jayme de Luna dix als honorables consellers que ell los suspenia de llur offici de consellers no vsasen de ninguna cosa que al offici de conselles tocas e mes suspenia dita vintiquatrena. E altres paraules molt greus en dita letra contingudes restant la present ciutat per dita suspenció ab obediencia o paciencia molt alterada e marauellada de tal suspenció. E axi fonch respost per mossen Galceran Fiualler conseller tenint loch de cap que puix sa magestat axi ho manaua els era tolta e lauada la llibertat de llur offici e encara de no poder aiustar la vintiquatrena ne altra natura de consells que fora fet e seruat son real manament e que supplicarien tostemps de coses justes e rahonables e que tal pratica e suspenció no era seruey de sa Real corona e puix axi era que si porrie a ell dit don Jaume de Luna que ells dits consellers posassen e que de aqui auant no portassen les

insignies e sumarres de consellers puix no eran consellers que aquelles portassen als quals fou respost que ques vulla fos portassen dites samarres e que no posassen aquelles. E axi dits consellers per tal manament foren prohibits e suspesos per spay de tantes hores. Apres passades aquelles lo dit don Jayme de Luna trames per dits consellers els dix de paraula que ell los tornaua e restituhia en lo offici de consellers en la forma que eren ans de la present suspensio e prohibicio los quals sens despendre altre paraules demanaren esserne fet acte publich. E axi fou fet per lo scriua de la present casa. Apres per ell demanat als dits consellers que li fessen aportar totes les bosses de la insiculacio fonli respost per los dits consellers que si volia las claus de la caxa de dites bosses que eren prests e apparellats de tornarles no les volgue sino que volgue dites bosses les quals li foren trameses dins vna caxa tancada e li foren dades les claus ensemps ab aquella. E lo dissapte apres seguent lo dit don Jayme de Luna torna a lloch totes les coses que lo dia passat hauia suspeses.

CAP. 80.—Com Miquel Janer prengue a traicio mossen Pere Matali mercader e'l tingue en galera.

Dijous a xxvi de Juny del any mdxxi hu quis diu Miquel Janer de Mallorques bastart e per consegüent dedampnat coyt altre dels patrons de les quatre galeres de bona voya les quals la magestat del senyor Rey ha fetes fer e armar en la present ciutat e de les quals es capita mossen Guillem Doms caualler en la dita ciutat poblat ab ses bones paraules induhi a mossen Pere Matali mercader ciutada de la dita ciutat que per seruey del senyor Rey anas a la dressana de la dita ciutat per mostrar e consellarlo en posar certs canons de artilleria en

vna galera que no dampnificassen la galera tant com feyen en lo tirar de la artilleria en lo qual enginy lo dit Matali es molt apte. E de fet essent lo dit Matali dins la Dressana per dita causa lo dit mossen Janer feu pendre per forsa lo dit Matali e axi lo feu metre dins la galera que ell patroneyauve la qual cosa es stat acte de trayció e de grandissim engany e per ço es tingut per malissim home com per dit acte haie rompudes constitutions, priuilegis, libertats, vsos, vsatges e consuetuts de la terra. Per la qual nouitat los honorables consellers aconsellats de alguns notables promens aconsellaren al honorable mossen Benet Durall regent de la vegaria de Barcelona anas e entras en la dita galera e portas pres lo dit Janer e cobras la persona del dit Matali pres e detingut com dit es lo qual regent de la vagaria metent en executió de fet ana a la dita galera arribat alli lo dit Janer nol dexa entrar ab basto. E lo dit Regent la vagaria no pensanthi mes entra en la dita galera sens basto e hagut rahonament ab lo dit Janer sen torna sens cobrar la persona de dit Matali. E mes se segui que lo spectable don Joan de Luna lochtinent general trames lo honorable mossen Pere Salva donzell algutzir lo qual stant en vna barca requeri lo dit Janer capita de la dita galera que staue surt deuant sant Bertran e aço de part del senyor lochtinent per quant volia negociar ab ell. E lo dit Janer stant en la scala de la dita galera respos e dix anau enbonora que no vull entreu en galera. Empero si sa senyoria me vol guiar yo y anire a darli raho per quen sia seruit. E lo dit algutzir responent dix semblants paraules ques marauellaua molt dell essent ell official del senyor Rey que ell se vegés de aquella manera. E lo dit Janer responent dix anas enbonhora que ell hauia fet lo que hauia de fer e ques tiras enlla. E lo dit algutzir encare responent dix ques gordas lo que feya. E apres poch instant lo dit algutzir posa pena de mil florins dor de Arago al dit Janer que nos partis del present port o platge de Barcelona sens licencia demanada e obtinguda del senyor lochtinent.

Aquestes coses fetes per lo dit mossen Salva son specificades en vn acte pres per en Joan franci frabregui notari real lo dit dia.

CAP. 81.—Com mataren a traycio lo baro de Llagostera e mossen Baldiri Agullana.

Divendres a xxx de Janer del any mdxij a causa de vn gran bandol que era entre lo baro de Llagostera e mossen Baldiri Agullana de vna part ciutada de Gerona e los castellans de la part altra deuallant de altres occasions per causa de les quals pendencies e differencies e segons se diu es fama publica que en dies pasats per empresa del dit baro de Llagostera mataren mossen T. Castella exint de casa sua per anar a mirar sos conreus. Per venia de la qual mort stant dit baró e Agullana aguardantse en la present ciutat en lo carrer den Gimnás en la casa dels hereus de mossen Joan Steue quomdam mercader passada mitia nit entre la una e duas horas del dit dia per les spalles de casa qui es en lo carrer de les bassas de Beseya qui es al costat de la casa dels hereus de forment lo qual carrer ix a la plasseta deuant la volta den Merles entraren segons diu xxxv fins en xxxx homens armats aportant masses e piques de ferro barrils de polvora e alquitrá e foradada la paret de les spalles e paret mitiera de la dita casa den Joan Steue per quant la dita casa per hont entraren era buyda e noy staue ningú executant dita empresa e degollaren dits baro de Lagostera e Baldiri Agullana donantlos molts colps mortals. E donarense tant bon recapte los qui entrats eren entre los quals era mossen Miquel Sarriera Balle general e mossen T. Cartella qui dit cas hauien fet que sen isqueren e sen anaren per la casa e loch que entrats eren e passaren deuant lo forn qui es a la deuallada de Viladecols e exint en

lo carrer del Rogomir sen anaren dret fins a mar e apres no sen trobá rastre algú. Fonch cas molt assanyallat.

Dilluns á II de Fabrer de dit any entre les dotze e una hora apres mig jorn segons se diu isqueren del monestir de framenors obra de XXXX homens ab ma armada aportant algunes ballestes parades e spingardes e tirant per lo carrer de les polleres isqueren a la plasa del vi e tirant la via de Llotja tiraren en la via de la Arena e embarcarense ab la barcha del magnifich mossen Miquel Çarrriera balle general de Cathalunya qui aqui era e staua apparellada entre los quals hi eren lo dit mossen Miquel Çarriera e mossen T. Cartella e essent en la nau arboraren banderes e tiraren bombardes. E en apres hi ana mossen Benet Durall ciutada de Barcelona regent la vagaria ab notari y testimonis dins una barcha per a requerirlos. E vent los demunt dits la barca qui anaue deus alls feren fer vela á la barcha. Y axi tiraren la via de lleuant costa. E fet aço lo spectable don Jayme de Luna lochtinent general e lo spectable don Pedro de Cardona gouernador general de Catalunya tiraren la via de Badalona perque no puxen hauer vitualles. E lo senyor lochtinent demana á la ciutat C homens perque seguissen lo somatent qui per dit cas era stat mes e cridat per la qual causa los honorables consellers aplegaren consell de promens per veure que era de fer. E axi desliberaren de fer L homens e feren fer crida lo dimars demati qui volgues pendre sou vingues en la casa de la ciutat e de fet feren L homens los quals anaren la via de Mataro on anaue lo dit senyor lochtinent e lo senyor gouernador lo magnifich mossen Benet Durall veguer e altres officials seguint lo dit somatent.

Diuendres á VJ de dit mes y any vingue noua com hauian presa la gent que sen era anada ab mossen Miquel Çarriera balle general per lo cos demunt dit. E fonch en aquesta manera ço es que lo dimecres a nit que teniam IIIJ del corrent arriba lo senyor gouernador en la vila de Palamós de nit sabe que la barxa del dit mossen Miquel Çarriera staua surta al cap del moll e axi hagut lo dit

auis feu metre gent a la marina e en la nit arribant la barcha de dita barxà ab alguna gent foren presos. E essent jorn lo dit senyor gouernador ana al cap del dit moll requerintlos qui eren dins la dita barcha ques donassen e smatessen ensemps ab la barcha en poder seu per la magestat del senyor Rey a la qual requesta ningu respos. E stant axi arriba lo senyor spectable lochtinent e per lo semblant feu fer la requesta demunt dita e no responguercn e veent aço hagueren una bombarda grossa e del cap del moll los foren tirats alguns trets e veent aço los de la barcha tement nols sfondrassen jatsia nols haguessen tocats volentse lleuar feren vela del triquet e de la mitjana e a causa que lo vent los era punter axi com deuian anar deuant tornaren atras e encontraren sobre roques e donaren a traues deuant uns molins de vent e veent aço lo dit mossen Miguel Çarriera e que la barcha se era uberta lo dit mossen Çarriera ab vii ó viij de altres saltaren ab vn asquiff ab trosos de rems com non tinguessen. E venint la via de la terra lo dit squiff se encalla molt prop que ab vna lansa de armes hi bastauen e no podent axi prest arribar en terra lo dit mossen Miquel Çarriera se llansa en la mar tot sol e nadant per voler arribar en terra la mar lo traboca per quant hi hauia maruell e axis nega. E los altros qui en dit squiff eren poch a poch arribaren en terra que nos nagaren e tots los altros foren presos qui en la barxa eren restats dels quals sen negaren alguns. Eren entre tots de l. fins en lij fonch dit cas obra diuina segons los qui presents eren han recitat.

CAP. 82.—Com fonch posada la primera pedra á la muralla de la part de llauant.

Dijous a viij de Juny del any mdxiij deuallant de consell de c jurats per consideració de moltes coses que concorren segons la disposició de les temporades e mirant e considerant que aquesta ciutat es coxi dels

peus del nostre Rey e senyor e torramestre de sos regnes e terres hauent sguart que las murallas e circuyt de dita ciutat sta en vbert e de hont se porien seguir molts perills e inconuenients hoc e axi mateix se segueixen molts fraus e ladronicis tocants als drets e interessos de dita ciutat. Per ço inseguint dita desliberació e per prouehir a la dita clausura qui es al spero e muralla de leuant qui del dit spero e ribera de la mar ha de vbert sens empaig ne deffenció de ninguna cosa pus de LX o LXX passes per ço lo dit die per dar principi e fer conclusió a les dites coses desliberades e per posar la dita ciutat en deffensió e danys e perills com dit es fonch mesa e posada la primera caxa e fonament de dita muralla dins lo vall fet deuant lo dit spero e junt e agermanat ab lo dit spero segons mostra la dita obra tirant tot dret la lia de la mar en la forma seguent ço es que sent aqui presents los magnifichs consellers ab molta altra gent qui aquí eren e per altre dels mestres officials e administrants de la dita obra inuocant e cridant lo sant nom de Nostre Senyor Deu Jesuchrist e de la humil Verge Maria mare sua e de la gloriosa verge Santa Eulalia cos sant e patrona de aquesta ciutat de Barcelona donar principi á la dita muralla deffensió e protectió de la dita ciutat e los circunstants responent cridauen dient amen e axi dient per tres vegades sonauen moltes trompetes e tabals. E axi fou posada dita caxa en dit vall e sobre aquella staue lo magnifich mossen Camus conseller ters qui scriuint lo de ses mans posa dos o tres pedres e pareda aquelles ab dos o tres paletes de morter. E axi es proceida dita obra.

CAP. 83.—De la mort del molt catolich senyor nostre Rey don Ferrando de gloriosa memoria.

Per quant vengue en la present ciutat letra del magnifich mossen Luis Sanctiz thesorer general de la catolica magestat del senyor Rey dirigida a mossen Barthomeu Ferrer regent dita thesoreria general en aquest principat de Cathalunya dimars que comptauem xxviiij del mes de Janer del any mdxvj y per lo dit mossen Barthomeu Ferrer fou explicada als dits honorables consellers la mala noua de la indisposició de sa altesa. En aquella hora los dits consellers anaren á la Seu e encontinent feren fer vna professó entorn la dita Seu ab tots los canonges y clero ab molta deuoció y pregaries per la conualecencia de sa magestat y per lo semblant la mateixa trameteren dits consellers llurs vergues per totes les parrochies y monestirs que fessen pregaries per llurs sglesies per la dita rahó. En aquell mateix dia los dits honorables consellers ensemps ab lo parer dels diputats deliberaren scriure a mossen Phelip de Farreres regent la canseliaria residint en Cort per ço que era ciutada de la present ciutat e al protonotari de la mateixa pregantlos los volguessen certificar del stament del dit senyor Rey. E al ilustrissimo e reverendissimo senyor Archabisbe de Saragossa lo mateix. E foren despetxades les lletres dels honorables consellers dirigidas als demunt dits en aquel mateix dia e desliberaren que Pere Orsuya correu de la dita ciutat anas ab dites letres a la cort mes per quant los diputats contribuyen en la maytat de la paga de dit correu y les lletres llurs no eren expedides lo dit correu no parti aquell dia.

Lo dimecres apres seguent fonch feta solemne professo per los canonges y clero de la dita Seu la qual ana a la

Verge Maria de Pietat y en la capella de la santissima Verge madona Santa Maria de Pietat foren fetes pregaries per la conualecencia del dit senyor Rey y feren lo offici en la sglesia dels Agostins. En aquest dia parti dit Pere Orsuya correu de la ciutat ab tot lo despaig dels diputats y consellers a dues hores apres mig jorn ha de anar ab sinch dies y tornar ab altres sinch apres de esser despatxat forenli donats L ducats ço es xxv la diputatió e xxv la ciutat.

Lo dijous seguent a xxxj de dit fonch feta per lo semblant solempne professo la qual ana a la sglesia parrochial de Santa Maria de la Mar per raho de les pregaries desus dites. En lo mateix dia stant los dits consellers en la Seu hagueren sentiment com hauia passat correu qui venia de la cort de sa Magestat lo qual hauia portades lletres a dit mossen Barthomeu Ferrer y per ço incontinent trameteren un verguer a dit mossen Ferrer perque de part dels honorables consellers sabes quines noues tenia del stament del senyor Rey y dit tresorer per esser indispost y esser les noues tant tristes y amargues com la publicatió de aquelles apres ha be mostrat no las volgue comunicar a dit verguer ni per la indisposició sua no pogue venir a comunicarlas als dits consellers. E axi hi ana poch apres mossen Joan Berenguer Aguilar ciutada de part de dits consellers y sabe per dit Ferrer com lo tresorer general hauia scrit a mossen Ferrer que la Real y Catholica magestat per lo deute que deuia a natura hauia retuda la sua anima molt catholicament y santa a son Creador en la vila de Madrigaleio del regne de Castella a xxij de Janer del any MDXVJ. E feta relació de les coses desus dites als honorables consellers y hagut consell de alguns promens per no tenir lletra alguna a ells dirigida quils certificas de dita mort nos vestiren de dol lleuarense empero las samarras que aportauen y anaren tant solament ab los caparons. Stigueren dits consellers molt admaraualllats de alguns cathalans curyals que no haguessen dat auis ab dit correu a dits consellers de dita mort.

E com aquells qui zelauen lo be publich vehentse priuats de tant catholich gouernador e protector com era lo senyor Rey qui en gloria sia de continuo feyen aplegar promens yls aconsellauen sobre les coses mes necessaries al be publich y deffensić dels poblats en la present ciutat. E aço feren per lo diuendres e dissapte seguents no demostrant tristicia alguna al poble preueyen per los cinquentenes que regoneguessen sacretament com stauen apparellats los de les cinquantenes en armes e moltes altres coses necessaries de que per cert son dignes de molta comendatió e lauansa.

Diumenge a iij de Fabrer los dits honorables consellers se aplegaren lo despres dinar a casa de mossen Girges conseller en cap y alli ab alguns promens comunicaren del que se hauia de fer per ser certificats de la mort de sa Altesa. E axi desliberaren fer correu propri al ilustrissimo senyor Archabisbe de Saragossa ab les lletres de dits consellers per ser certificats de dita mort. E aquell mateix dia parti lo correu ab dites lletres a viiij hores apres mig jorn hauia de anar ab xxx hores e ab altres xxx tornar apres de esser despatxat donantli xv ducats per bastreta. Dit dia perque lo capitol se fatigaua de incessantment fer pregaries en lo cor de dita sglesia de la Seu les quals pregaries de part dels honorables consellers se comensaren lo mateix dia que saberen la noua de la indisposició de sa Altesa apres de esser feta la professo entorn la Seu y era casi notori a tot lo mon la mort de sa Magestat que alguns particulars sen eren ja senyalats. Ab voluntat de dits consellers cessarien dites pregaries ja demati avans de missa.

Dijous que comptauem a vij de Fabrer de dit any a les tres hores passat mig jorn arriba lo correu que era anat al senyor Archabisbe de Çaragossa lo qual aporta les lletres de la serenissima senyora Reyna dona Germana relicta del senyor Rey don Farrando de immortal memoria del Excelentissimo senyor Archebisbe y del Egregio embaxador Adriano les quals lletres son del thenor seguent

A los amados nuestros los consellers de la ciutat de Barcelona

La Reyna

Amados nuestros.—A Nuestro Senyor ha plazido lleuar por si al Rey mi senyor que santa gloria haia que ha sido tota nuestra desventura y desolacion solo nos queda el consuelo de hauer sido su muerte muy catholica bien conformandose con la vida que fizo. Algunas cosas se han de fazer que su Alteza ha mandado por su testamento a los testamentarios y specialmente los sufragios de su alma sobre lo qual vos scriuira largament el ilustre Arzobispo nuestro muy amado hijo sea creydo y entended por nuestro amor en ell buen complimento de todo ello como de vos se ha de esperar. Dat en Madrigalcio a xxiiij de henero anyo MDXVJ

La triste Reyna

Climent protonotari

A los magnificos y nuestros speciales amigos los consellers de la ciutat de Barcelona.

Magnificos y nuestros speciales amigos.—Con este leuador recibimos vuestra carta y por ella vimos el grande cuydado que teniades del Rey mi senyor que Dios tiene en su gloria fue su muerte catholica y bien conforme a la vida que fizo que se deue tener por cierto esta en la gloria celestial que este es el consuelo que por el extremo dolor de su falicimiento nos queda. Vosotros usastes de vuestro officio como de prudentes fidelisimos súbditos de su catholica magestat se speraua faziendo fazer deuociones y sacrificios por la salud de su Real persona. Ahora pues Dios lo ha lleuado por si rogamos vos muy affectuosamente y por lo mucho que todos deuiamos a su magestat vinyendo que aora por su alma a lo que vos cabe fagays fazer los sufragios deuociones y exequias que esa ciudad por sus reyes y principes ha acostumbrado loablemente fazer segun de vosotros se espera y scrivireys a las otras universidades y personas a quien conuenga para que hayan de fazer otro tanto por la alma de

su Alteza a la qual toda cosa se debe no solo por el muy buen gouierno que viuiendo tuvo de todos sus reynos mas aun viniendo a la muerte demostro tener dello no menos cuydado ca poco antes que faleciese por ciertas prouisiones y por su último testamento ordeno que por la indisposicion de la Reyna dona Joana mi senyora el principe don Carlos mi senyor sea por ella gouernador general de todos sus Reynos y entre tanto que el principe mi senyor no vendra o no haura otramente proueido que nos tengamos el mesmo poder de gouernador que su Alteza en estos Reynos de la corona de Aragon y porque la venida del principe mi senyor en estos sus Reynos es tan necessaria como podes considerar mando su Alteza a sus marmesores y spondaleros que somos uno dellos procuremos que estos Reynos con la menor costa que pudieren enbien sus embaxadores al inuictissimo senyor Rey de los romanos y al principe mi senyor para que soliciten que su venida sea muy presta segun podreis ver por el traslado de la clausula del testamento que con esta vos enbiamos deueis dar ahi toda diligencia segun que a los diputados desse principado y del Reyno de Valencia hauemos scrito para que se entienda en fazer la dicha embaxada y auisarnos de lo que vos ocorrera perque con la aiuda de Dios entendemos de obedecer los reales mandamientos y mirar en quanto podamos por la quietut y tranquillo viuir de los poblados en estos sus Reynos y senyaladamente por essa ciutat que tanto merece y nos ha obligado con buenas obras. De Çaragossa a IIIJ de febrero del anyo MDXVJ. Por algunos buenos respetos se hauia differido el despatxo de la presente en respuesta de la carta que nos embiastes con nuestro primer mensagero. Despues esta manyana antes del dia sincho del presente recibimos la vuestra de IIJ es mucho de loar vuestra affición y solicitud lo qual procuraremos de gratificaros en cuanto podamos. A lo que quereis saber como quedan los gouiernos destos Reynos vos respondemos que los de Castilla fasta que venga el principe mi senyor han de es-

tar en gouierno del Cardenal Arzobispo de Toledo los Reynos de la corona de Aragon por la clausula del testamento que vos embiamos vereis lo que su Catholica Magestat que en gloria sea dispuso y por otras prouisiones mando que todos los officiales maiores y manores sten en sus exercicios y conforme a eso os dara el gouernador vna carta del embaxador del principe mi Senyor que reside en Castilla sera bien nos rescriueis de lo que vos paresccra se deue fazer.

A lo que vos plazera

Don Alonso de Aragon

Varrachino secretario

A los magnificos y virtuosos senyores los concellers de la ciudad de Barcelona.

Muy magnificos senyores.—La confiansa que la serenissima Reyna e ilustrissimo principe nuestros senyores tienen de la innata fidelidad y mucho zelo y affición de todo esse Reyno en general y de vosotros en particular para en todo lo de su seruicio y stado por lo que por experiencia se ha visto que haueys fecho con la cathalana magestat de su senyor y padre que en glorea sea es tan grande que plaziendo á nuestro senyor lo vereys por la grattificacion que dello se hos ara y en la dressa y bien vuestro por el senyor gouernador sabreys lo que por agora cumple fazerse para el buen gouierno pacification y reposo desse dicho Reyno fasta tanto que el dicho ilustrissimo principe nuestro senyor sea venido en estas partes que plaziendo á Dios sera presto y assi mismo lo vereys por la clausula del testamento y prouision que la prefata catholica magestat fizo antes de su fin con la acostumbrada prudencia pidos senyores por merced de mi parte y de la de dicho ilustrissimo principe nuestro senyor cuyo poder por ello tengo vos encargo muy strechamente que acatando lo que al seruicio y stado de su Alteza como fidelissimos vasallos deueys y a lo que cumple al bien y reposo de vosotros mismos sigays y esteys con toda promptitut y voluntat a toto lo que para el beneffi-

cio publico deffension y buen stado desse dicho Reyno buena administracion de la justicia y seruicio de su Alteza se os dixere por el dicho senyor Arzobispo que la felice venida del dicho Ilustrissimo principe nuestro senyor en estas partes plaziendo a Dios sera muy presta y podeis star bien descansados que prouehera en la deffension acrasentimiento y buen gouierno vuestro como de tan grande y poderoso principe y senyor se ha de sperar y de lo que en esto seruiredes sed senyores ciertos que se tendra por su Alteza el recuerdo que es razon para vuestra endressa a mas de lo que cumplireys en ello con vuestra acostumbrada fidelidad nuestro senyor luengamente vuestras muy magnificas y muy virtuosas personas conserue como senyores deseays. De Guadalupe al primero de febrero 1516.

A lo que senyores mandareys cierto

Adrianus de Trats.

CLAUSULA DEL ULTIMO TEXTO DEL MUY ALTO MUY CATHOLICO Y MUY PODEROSO SENYOR EL SENYOR REY DON FERNANDO DE GLORIOSA RECORDACION.

E porque a nos como a padre y rey conuiene exortar amonestar y mandar a la dicha serenissima Reyna dona Joana nuestra primogenita y al dicho ilustrissimo principe don Carlos su primogenito nuestro nieto en lo que es descargo mio y bien de los Reynos y senyorios y hauiendo tan justa y vrgente causa prouehcr en el buen regimento e gouierno de aquellos para despues de nuestros dias lo que cumple al descargo de la dicha serenissima Reyna la cual segun todo lo que de ello hauemos podido conocer en nuestra vida sta muy apartada de entender de gouernacion ni regimientos de Reynos ni tiene la disposicion para ello que conuenia lo que sabe nuestro senyor quanto sentimos y por ser muy necessaria la prouision dello para el buen stamento y gouierno de los dichos nuestros Reynos y senyorios y de los poblados en

aquellos a nos y a todos nuestros progenitores fidelissimos de quien es justo tengamos mucho recaudo en nuestro fin para bien dellos como en vida lo hauemos fecho en lo que nos ha sido possible aunque no como quisieramos y eramos tenido con otros grandes ocupaciones y cierto ya que del impedimiento de la dicha serenissima Reyna nuestra fia primogenita sentimos la pena como padre que es de las mas graves que en este mundo se pueden ofrecer nos parece para en el otro nuestra conciencia staria muy agrauada y con mucho temor sino prouiessemos en ello como conuiene. Por ende en la mayor via y manera que podemos y deuemos dexamos y nombramos por gouernador general de todos los dichos Reynos y senyorios nuestros el dicho ilustrissimo principe don Carlos nuestro muy caro nieto para que en nombre de la dicha serenissima Reyna su madre los gouierne conserue rija y administre y porque en el entretanto que el dicho ilustrissimo principe viene por absencia suya y fasta hauerlo el prouehido no se siga algun scandalo e inconueniente en los dichos Reynos confiando muy enteramente de la prudencia e integridad del ilustre y muy reverendissimo don Alonso de Aragon arzobispo de Çaragossa y de Valencia nuestro muy amado fijo lugarteniente y capitan general y del deudo e obligacion que tiene al bien público de los dichos Reynos seruicio y stado del dicho ilustrissimo principe nuestro caro nieto nombramos y senyalamos al dicho arzobispo de Çaragossa nuestro fijo en nombre del dicho primogenito para que administre prouehe y gouierne los dichos nuestros Reynos de la Corona de Aragon fasta tanto que el dicho ilustrissimo principe proueha como dicho es para que el dicho arzobispo faga en el dicho tiempo todas las cosas que el dicho ilustrissimo principe y gouernador general podia y deuia fazer para lo qual le damos e conferimos todo el poder necessario con el presente y para a la mas presta venida del dicho ilustrissimo principe en estas partes por lo que nuestra alma stara dello descansada a mas

de lo mucho que importa su presentia mandamos muy strexamente a los dichos testamentarios que se fallaren presentes al dia de nuestra muerte embien con toda diligencia persona o personas y scriuan al serenissimo Rey de los Romanos nuestro hermano y al dicho ilustrissimo principe nuestro nieto faciendoles saber nuestro fallecimiento y lo que los encargamos por este nuestro testamento que entiendan en toda instancia en que haia luego de venir el dicho ilustrissimo principe por lo mucho que cumple a su stado y al bien de todos los Reynos y senyorios su presta venida por la indisposicion grande de la dicha serenissima Reyna dona Joana su madre y a la buena y quieta succession suya y que quanto mas presta fuera fara mas fruto para todo lo que conuiene y juntamente con lo que por esta via se prouehera entenderan los dichos nuestros testamentarios y marmessores en que los Reynos de Aragon Valencia y Principado de Cathalunya fagan mensageros a los dichos serenissimo Rey e ilustrissimo Principe supplicando e justando su venida y esto han de despatxar con toda presteza pues vehen quanto es necessaria la venida del dicho ilustrissimo principe para el bien dellos y por todas las otras vías y medios que parescieren maiores y mas conuenientes proueiran los dichos nuestros testamentarios y marmessores la venida del dicho ilustrissimo principe nuestro nieto al qual dezimos y amonestamos como padre muy strexamente que no faga mudansa alguna para en el gouierno y regimiento de las personas del Real consejo y de los oficiales otros que nos siruen en las cosas de las peccunies y cansellaria y se fallaren tener los dichos officios al tiempo de nuestra muerte y los otros officiales que se fallaren prouehidos por nos en todos los dichos Reynos de la Corona de Aragon y mas que no trate ni negocie las cosas de los dichos Reynos sino con personas de los naturales dellos ni ponga personas strangeras en el consejo ni en el gouierno ni otros officios sobre dichos que cierto satisface mucho y para el bien de la negociacion que la entienden

y tienen en pratiga della y con la naturaleza los fasen con mas amor y cura y aun es en gran manera a mucho contentamiento y descanso de los poblados en los dichos Reynos viendose tractan los negocios y se gouiernan por naturales de la misma tierra y esta entre las otras cosas tome de nos como de padre para en qualquier tiempo que cierto tenemos experiencia dello y desto specialmente tengan mucho cuydado y cargo de solicitar y instar de nuestra parte al dicho ilustrissimo principe tenga en special cura (alende de lo que es tenido por lo de Dios) de mantener todos los poblados de los dichos Reynos en paz e justicia e mire mucho por ellos y los trate con mucho amor como a muchos fidelissimos vasallos y muy buenos seruidores que siempre han sido nuestros y assi los encomendamos muy caramente que la misma fidelidad y zelo tenran con ell y no le faltaran a cosa que cumpla a su seruicio y stado que innata les es la fidelidad y honra de sus Reyes a la qual nunca faltaron y por lo semejante a los prelados personas eclesiasticas e monesterios attentamente y a los lugares tenientes generales, visorreyes, gouernadores, principes, almirantes, duques, marqueses, condes, viscondes y a los de nuestro conseio y audiencias y nuestros officiales, nobles, varones, mercaderes, veruessores, caballeros, infansones, ciudadanos, burgeses, conseieros, officiales y hombres buenos de qualesquier ciudades, vilas, e lugares de todos los dichos nuestros reynos y senyorios de la Corona de Aragon aquende y allende el mar de qualquiera grado o condicion que sean subditos y vassallos nuestros dezimos y mandamos so la fidelidad y acatamiento que nos deuen como rey e senyor poniendo ante si el seruicio de nuestro senyor y lo que cumple al seruicio de los dichos Reynos y al stado de la dicha nuestra primogenita y nieto por la grande falta de aquella per a gouernar tengan la dicha forma de regimiento y gouernacion assi como si por nos en vida y despues nuestros dias por la dicha serenissima Reyna nuestra fiia en persona fecho fuesse prouehido y mandado que con es·

to cumplen con la fidelidad que a nos y a la dicha nuestra primogenita son tenidos. Suplicando por el presente nuestro testamento en aquesta parte llugar de epistola y rescripto hauiendo de nuestro poder real absoluto en la hedat del dicho ilustrissimo principe para que no embargante su menor hedat pueda regir y gouernar luego los dichos Reynos de la Corona de Aragon visto el buen seso y cordura suya e assi nunch e per tunch e conuerso supplimos al deffecto de la dicha menor hedad y lo fazemos habil e capas para ello del dicho nuestro poder real absoluto del qual queremos vsar y vsamos para en este caso considerada la necessidad que hay dello y lo que cumple para bien y assiento de los dichos reynos y senyorios.

Climent protonotari.

En lo mateix dia del diious apres de esser llegides les sus dites letres y clausules rebudes per dit correu los honorables consellers la matexa hora per llurs vergues feren aplegar per lo mateix dia concell de XXX lo qual applegat proposa mossen Pere Girges conseller en cap com en lo mateix dia hauien rebudes les lletres demunt dites per les quals los erá notificada la mort del senyor Rey y que ell absemps ab sos companyons hauien fet aplegar lo present consell per poder millor desliberar sobre los exequies y totes aquelles coses que hauian a fer per adiutori e subsidi de la anima del dit senyor Rey pregant a tot lo consell en general y a quiscu en particular sobre les sobredites coses dependents y emergens de aquelles los volguessen aconsellar. E entesa per lo consell la propdita proposició e oydes les dos sus dites letres en lo dit consell llegides notificans la mort del excelentissimo e serenissimo senyor lo Rey don Ferrando senyor nostre de inmortal memoria per la qual mort tots los subdits e vasalls seus e senyaladament los poblats e habitants en dita ciutat es cosa molt deguda e pertinent senten gran dolor y tristicia per esser stat tant singularissim e virtuosissim Princep Rey y senyor que per la anima sua sien fets tots los suffragis que per a semblans sepultures de

reys aquesta ciutat te loablament acostumat feu delibera-ció e conclusió que per la Real anima del dit senyor Rey que santa gloria haia sie fet solempne aniuersari y exequies axi e segons en semblans exequies e sepultures reals es acostumat fer.

CAP. 84.—Com los consellers reberen letres del princep y senyor nostre don Carlos quinto ils done hauís com es arribat a la isla de Gelanda.

Dijous a xxx de Juliol del any MDXVIJ los honorables consellers reberen lletra de la magestat del Rey e princep nostre senyor la qual es del thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los consellers de la ciutat de Barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros.—Nos hauemos venido a esta nuestra isla de Gelanda con entera determinacion de luego partirnos para essos nuestros Reynos de Spanya y stan ya nuestras naos en orden y armada de mar que de oy adelante no speramos sino el tiempo y la gracia de Nuestro Senyor para embarcarnos fasemoslo asaber por vuestra consolacion y porque tengays special cuydado de fazer processiones y pregarias y proueher que en todas las sglesias y monasterios dessa ciudad se ruegue y faga special oracion a Dios Nuestro Senyor y á su bendita madre que los plega darnos buen viatge y seguro para su seruicio y bien uniuersal de nuestros Reynos y senyorios luego que con su ayuda llegaremos a puerto vos mandaremos dar auiso dello. Data en la vila de Mediamburch a XIJ de Julio del anyo MDXVIJ

Yo el Rey

Urries secretario.

E legida la desus dita letra per virtut de aquella los honorables consellers proueyren ab los venerables vicari e capitol de la Seu de la present ciutat y altres ques fessen VIJ professons a honor e reuerencia dels set goigs de la sacratissima Mare de Deu.

CAP. 85.—EN EL QUAL SE POSEN DUES LETRES QUE LO SENYOR REY CARLOS ENUIA ALS CONSELLERS DONANTLOS AUIS DE SON BON VIATGE.

DIMECRES a XXIIJ de Setembre del any MDXVIJ los honorables consellers reberen letres de sa Altesa las quals aporta vn gentilhom seu anomenat Pedro Cabra la qual es del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los consellers de la ciudad de Barcelona

El Rey

Amados y fieles nuestros como quiera que postreramente os aiamos mandado scriuir faziendo hos saber como hauiamos llegado a este puerto y stauamos sperando tiempo para embarcarnos porque despues ha plazido a Nuestro Senyor darnos tiempo endressado para nuestra bienauenturada partida y tenemos entera certinidad que con vuestra affcion y amor natural os alegreys dello hauemos acordado de enbiaros a Pedro de la Cabra nuestro criado lleuador della que para vuestra consolacion y alegria fos faya saber como nos dexa ya embarcado con toda nuestra armada para fazer nuestro camino a essos reynos con la bendicion de Nuestro Senyor segun que por ell mas largamente lo sabreys sea creydo en lo que de nuestra parte os dixere acerca dello y siet ciertos que con nuestra llegada plaziendo a Dios se entendera en todo lo que cumpliere a seruicio suyo y bien publico dessos Reynos con la voluntad y amor que es razon. Data en naue real a VIJ de Setiembre anyo MDXVIJ

Yo el Rey

Vidit generalis thesaurarius.—Soria locumtenents protonot.—Vidit Filippo de Farrero.

Dilluns a xxviij de dit los honorables consellers reberen letras de sa Altesa del auis de la sua desembarcada en la vila viciosa de les Sturies del thenor seguent lo sobre scrit

A los amados y fieles nuestros los consellers de la ciudad de Barcelona.

El Rey

Amados y fieles nuestros por vuestro contentamiento vos fazemos saber que hoy dia de la data desta con la aiuda de Dios Nuestro Senyor hauemos llegado muy bueno sano y alegre con toda nuestra armada a este puerto de vila viciosa en Asturias luego prouchet que en las sglesias y monasterios dessa ciudad se hagan muchas gracias a Dios por ello. Data en Vila viciosa de Asturias a xviiij de Setembre de MDXVIJ

Yo el Rey.—Vrries secretario

Dilluns a v de Octubre de dit any fonch feta crida ab les trompetes y tabals de la ciudad per los llochs acostumats de aquella notificant a tots los poblats en la present ciutat que per lo dijous seguent se faria professo solempne axi com lo dia del Corpus Christi per les gracies fahedoras a Nostre Senyor Deu per la benecuenturada vinguda de sa Alteza en les parts de Spanya y lo vespre seguent se farien alimaries de foch ab jochs y balls per les plasses de la present ciutat. E axi lo dijous fou feta la professo e les alimaries.

CAP. 86.—COM ENTRA EN BARCELONA FRAY EGIDI CARDENAL LLEGAT APOSTOLICH Y DE LA ENTRADA QUE LA CIUTAT LI FEU.

DISAPTE a xij de Juny del any MDXVIIJ los honorables consellers de la ciutat de Barcelona en lo mati reberen letres del princep e Rey nostre senyor les quals aporta lo reverent e magnifich mossen Joan de Albanell cabiscol de la Seu de dita ciutat e mossen Galceran Albanell caballer gentilhom de la guarda de sa Altesa ab crehensa dels dits per als honorables consellers sobre la recepció fahedora per part de la ciutat al Reverendissim senyor cardenal e elegat apostolich

A los amados y fieles nuestros los jurados de la nuestra ciudad de Barcelona

El Rey

Amados y fieles nuestros nuestro muy santo padre por cosas que cumplen al stado de la fe christiana embiara a nos el reverendo fray Egidi cardenal son legado el qual assi por el cargo que trahe como por la honrra que se deue fazer a la sede apostolica queremos que sea muy bien tratado y recibido y honrrado en todas nuestras tierras y senyorios al qual dicho cardenal embiamos al venerable y amados nuestros mossen Joan Albanell chantre de la yglesia de Barcelona nuestro capellan e Galseran Albanell nuestro gentilhombre de nuestra guarda para que de nuestra parte le visiten y acompanyen e fagan de nuestra parte proueher en todas nuestras cosas que fueren mester para el buen tratamiento del dicho cardenal segun que les hauemos mandado. Por ende nos vos encargamos y mandamos que en la entrada del dicho reverendissimo cardenal en essa ciudad le fagan todo el recibimiento y honrra que a semejantes legados apostolicos se acostum-

bran que nos vos lo tenrremos en muy accepto seruicio segun que de nuestra parte los dichos chantre e Galceran Albanell os diran. Data en Çaragossa a VIJ dias de Junio anyo MDXVIIJ

Yo el Rey

Albornos secretario

Los quals dit mossen Joan Galceran Albanell per virtut de la crehensa explicaren a ses magnificencies de part del senyor Rey com tindrie a seruey que los dits consellers rebessen al dit senyor legat ab tota aquella honor e reuerencia ques acostumen rebre semblants llegats cardenals fentho segons la ciutat loablament o te acostumat e dits honorables consellers feren de resposta que stauen aparellats a fer lo que per sa Altesa era manat e que se aconsellerien del que la ciutat ha costumat fer segons las pratiques antigues. E de continent per sos vergues feren aplegar vn gran nombre de ciutadans honrrats de dita ciutat per a consellarlos en dita receptio. E stant aplegats en lort de la present casa de la ciutat feren cercar les cerimonies passades acostumades esser fetes per la ciutat en semblans cassos e digueren anen Joan Lorens Calsa notari de Barcelona y scriua de la present casa del Racional de la ciutat de Barcelona que cercas algunes cerimonies que satisfessen al cas ocorrent e de continent posant lo dit notari obra per executió regirant tots los llibres de dites serimonies. E per quant hauia llonch temps que semblant cas no ere seguit per ço que en lo any CCCLXXVIIIJ passa un cardenal llegat apostolich en los llibres de dites cerimonies comensan en lany CCCLXXXIIJ per tant no pogueren hauer llum de les cerimonies fetes al dit cardenal qui passa llauos saluo ques trova continuat en la scriuania del honorable consell que la ciutat stant en Barcelona li dona vna molt bona collació de confitures e altres coses per meniar e beure necessaries venint ell a visitar la dita casa de la ciutat e altres despeses nos trobauen continuades e volgueren veure dits honorables consellers la serimonia feta al sant pare Papa Benet XIIJ qui en lany MCCCVIIIJ

a xxviiij de Setembre passa per la present ciutat venint de les parts de Perpinya. E legida per dit notari aquella la qual es continuada en lo segon llibre de serimonies en cartas lvj per certs bons respectes tocans en las regalias del dit senyor Rey en les quals sens expres manament de sa Altesa nos pot innouar cosa alguna desliberaren quel rebrien molt honorificament ab totes les cerimonies degudas a sa reverendissima senyoria excepto lo pali lo qual expressament demanaue lo mestre de les cerimonies de sa senyoria qui era vingut aqui present per esser cert de la receptió fahedora a dit senyor cardenal y legat apostolich e dit mestre de les cerimonies replica que la cerimonia fahedora en la receptió de dit senyor cardenal staua ya continuada en vn llibre appelat pontificale lo qual ell apportaue ab si en lo qual expressament es disposat que los consellers de las ciutats acostumen de rebre los cardenals apostolichs tramesos per lo Pare sant en qualseuulla prouincias ab pali al entrant de la porta de la ciutat ab la professo de la Seu qui ix fins a la dita porta. E per ço sa senyoria volia ques fes lo que alli staua disposat per la sede apostolica. E los honorables consellers vist açо oyt sobre lo mateix al reverent cabiscol mossen Joan Albanell feren aplegar per lo pres dinar altre consell de promens en assas copios y deuant dits promens y encara los aduocats de la present casa legiren dita dispcsició del pontificale y sobre aquella tots desliberaren que dits honorables consellers isquessen en sa forma acostumada fora lo portal nou e que per no esser en pratiga de rebrel ab talem y per certs respectes tocants a les preminencies reals a les quals sens expres manament de aquella nos pot innouar cosa alguna nol podien rebre ab talem e axi ho desliberaren e feren relació a dit cabiscol de la desliberació sus dita e dit cabiscol sabent la intenció de vn archabisba que ve ab companya de sa senyoria dix que no entraria altrament. E dits consellers digueren que ells farian lo que la ciutat ha acostumat fer y que altra cosa no podien fer que seria fer contra lo que eren aconsellats e fonch replicat

per lo dit mestre de les cerimonies que sa reverendissima senyoria no entraria en la present ciutat de altra manera sino segons la disposició del pontificale perque no defraudas las honors de la santa sede apostolica. E per ço dits honorables consellers desliberaren enuiar al dit reverendissimo senyor legat dos ciutadans honrrats per visitar sa senyoria reverendissima y para significar aquella la molta alegria que dits consellers per part de tota la ciutat hauia presa en sauer que sa reverendissima senyoria venia a visitar aqueixa ciutat axi per la gran dignitat sua com encare per les admirables letres e singulars virtuts que en el resplandien ab letras de dits honorables consellers de crehensa per a ells al dit senyor legat e foren mossen Joan Bastida e mossen Galceran Fiualler ciutadans qui en los dias ça enrrera son stats consellers en cap de la present ciutat. E en lo mateix dia proueiren per sos vergues en conuidar los honorables regent la vagaria de Barcelona consol de la Llotja ciutadans e mercaders honrrats de la present ciutat que dema que sera diumenge a xiij del present mes de Maig e any mdxviij sien a casa de la ciutat a cauall acompanyar los honorables consellers a la receptió del dit senyor legat. E en la mateixa hora feren fer crida ab sis trompetes ab las sobreuestes y banderes de la ciutat e ab los tabals de la ciutat la qual hira del portal nou venint la via dels Agostins e per lo carrer de Sant Culgat e per la Boria e per la calsateria per la plassa de Sant Jaume per la deputació fins deuant lo portal maior de la Seu notificant a tothom generalment com lo sendema a las quatre hores apres dinar hauia de entrar lo reverendissim senyor cardenal e llegat apostolich e que quiscu scombras e ragas les carreres de les cases de dits carrers y empalias los enfronts de aquellas be y honrradament per la sus dita raho.

Diumenge a xiij de dit de bon mati a les v hores del dia apres mitia nit los honorables mossen Joan Bastida e mossen Galceran Fiualler desus dits ab letra de crehensa de dits honorables consellers per al dit senyor legat acompa-

nyats de sos scudes y del correu de la ciutat y del porter del dit mossen Galceran Fiualler de present clauari de aquella ab las cotes que la ciutat los dona anaren al dit senyor legat qui per sort era ja vingut a dormir aquella nit a la casa qui es deuant la creu noua endarrocada fora del portal nou. E intrats dins la cambra de sa senyoria li besaren la ma e li donaren la susdita letra la qual per ell llegida explicaren de part de la ciutat sa embaxada y adalt posada. E io dit senyor legat los rebe molt amigablement ells responch com los regraciaua molt la visita e que restaua prompte a tot honor de la ciutat pregant a Nostre Senyor Deu per la longa conseruació del stament e prosperació de aquella. E apres vingueren a parlar de la receptió fahedora significant a sa senyoria que la ciutat hauia feta diligencia en veure lo que era costum fer en semblans recepcions e que per cert nos trobaua que pali pogues esser donat a sa senyoria reverendissima pus axi era lo costum si donchs ab manament de sa Altesa no era disposat altrament per ço que tocaua a sa magestat disposar y manar de les coses tocans a les sues regalies e no era en ma dels consellers ni del consell poder hi disposar sens expres manament de aquella y que per ço pregauan a sa senyoria no o reputas a deseruey pus la voluntat y animo era prompte a tota ordinació y manament de sa senyoria. E lo dit senyor reverent respos que ell conexia be lo animo y voluntat dels honorables consellers y que a ell no tocaua desposar de la sua recepció per ço que sa santedat li hauia dat ministres per fer seruar las honrras a la sede apostolica y que parlassen per ço ab lo Archebisbe y ab lo mestre de serimonies y que ab ells concordassen de dita recepció que ell restaua satisfet y content de la dita ciutat vista la bona voluntat li tenien la qual los regracia molt. E axi dits missatges li besaren la ma per la despedida e lo dit senyor los abrassa yls besa a la boca en senyal de amor. E dits missatges tornaren a fer relació la resposta de sa senyoria reverendissima y com los remetia al reverendissim Archebisbe y al mestre de les

cerimonies qui te carrech per sa santedat de dites cerimonies. E axi apres de feta relació anaren al dit reverendissim Archebisbe pera consertar dita receptió. E apres de molts colloquis fets entre ells deliberaren que pus nos trobaua altra forma del pali que sa reverendissima ab protestatió de no derogar a les cerimonies de la sede apostolica fora content. E axi consertaren per lo despres dinar a les quatre hores.

E fet dit apuntament lo despres dinar envers dues hores passat mig jorn los honorables conseilers foren a cauall a la casa de la ciutat acompanyats de alguns promens e altre gent quils acompanyaren ahont arribaren los honorables regent de la vagaria de Barcelona e los consols de la llotga e molts altres ciutadans qui la nit abans eren stats conuidats de part de dits consellers. E axi aplegats enuers las quatre hores partiren per son orde de la dita casa tirant per la plasa de sant Jaume per la calseteria per la plasa del blat per la boria per la plassa de la llana per la capella den Marcus per sant Culgat per los agostins per lo carrer del portal nou e isqueren fora del portal nou y pararen deuant de la sglesia de Nostra Senyora del socors fins a saber que la reverendissima senyoria fos presta per entrar y la professó de la Seu arribada al Portal nou stant aqui dits honorables consellers veguer y consols poch apres arriba lo senyor gouernador e lo senyor reverendissim Archebisbe de Monreal son germa acompanyats de mols nobles y cauallers e tiraren auant vers la creu noua hont sa senyoria reverendissima staua en vna casa qui es deuant dita creu a ma dreta y stans aqui los dits senyors gouernador y Archebisbe y essent la professo ya vinguda al portal nou lo senyor reverendissim cardenal y legat apostolich isque de dita posada a cauall ab creu alsada deuant e dos portes a cauall qui anauen deuant sa senyoria. E lo diputat ecclesiastich mossen Garret qui isque ab ell qui era dins dita posada ab los altres diputats junts ab lo senyor gouernador se aparta lo dit diputat e lo dit senyor gouernador se ajunta

ab sa reverendissima senyoria e li besa la ma e sa senyoria lo besa en la galta per bon amor. E apres per lo semblant lo dit senyor Archebisbe de Monreal e apres los nobles e cauallers e sa senyoria tira auant la via del portal nou anant al mig del senyor gouernador e reverendissim Archebisbe de Monreal. E sabent los dits consellers que sa senyoria reverendissima hauia caualcat tiraren per son orde la via de la creu noua. E axi entre la dita sglesia del socos e la creu noua juntaren ab lo dit senyor cardenal qui venia com dalt appar en mig del gouernador he del Archebisbe de Monreal. E lo conseller en cap li feu honor e reuerencia e li basa la ma e sa senyoria lo abrasa e li basa la galta. E apres de hu en hu dels altres consellers li besaren la ma e los altros apres. E axi feta la honor e reuerencia sus dita tiraren la via del portal nou anant dit senyor cardenal al mig del gouernador a la ma dreta e del conseller en cap a la ma squerra apres venien lo conseller segon a la man dreta e los Archebisbes ço es lo hu que venia ab dit cardenal e lo Archebisbe de Monreal al mig e mossen Pere lull a la part squerra apres venien per sos trats los altres consellers ab ciutadans. Arribats al portal nou lo dit senyor cardenal descaualca e agenollat deuant un sitial li era ja aparellat al dit portal nou defora exint a la ma squerra adora la vera creu que li aporta lo reverent cabiscol de la Seu. E apres feta dita adoració torna a caualcar. E essent a cauall se ordena la professo de la Seu en la forma e manera seguent ço es que primer anauen los attabales e trompetes de la ciutat apres lo cauall de santa Eulalia apres los ganfanons de la Seu y de las parrochies apres les creus de la dita Seu parrochies y hordens apres venien los capellans de las parrochies e frares e los capellans benefiiats e canonges de la Seu ab capes apres venia lo reverendissim senyor bisbe vestit de pontifical ab diaca e sotsdiaca apres venia a cauall lo qui aporta la creu alsada deuant lo dit cardenal apres los portes del dit senyor cardenal y dels consellers apres venia lo dit senyor cardenal al mig del gouernador

a man dreta e del conseller en cap a ma squerra apres venien los altres consellers per son orde com dalt es continuat e axi tiraren per lo carrer amunt qui va als Agostins per sant Culgat e capella den Marcus per la plassa de la llana per la boria plasa del blat cort del veguer calseteria plasa de sant Jaume diputatió. E per lo palau episcopal. E axi tirant a la Seu ahont descaualcaren. E lo dit senyor cardenal ab lo gouernador Archebisbes e consellers sen puiaren alt al altar maior de la dita Seu qui staua molt honorificament parat. E agenollat en vn sitial rich li hauien parat deuant lo altar cantaren la Antifona acostumada en semblants casos y lo reverendissim bisbe digue vna oració acostumada. E lo dit senyor cardenal e legat apres de dita la susdita oració se laua en peus y digue una oració de santa Eulalia per graciarsactione e dita dita oració sen puia alt al altar e besa al mig de la ara de aquella y dona la benedictió en la forma acostumada y dada la benedictió lo dit reverendissim senyor cardenal sen deualla del altar y apenas ab la multitut de la gent sen pugue anar a caualcar isque per lo portal de les claustres y per las verges caualca y acompanyat del gouernador consellers e archebisbes susdits sen ana per la diputació y per los lochs matexos per hont ere vingut al monestir dels Agostins de son horde hont li hauien aparellada posada e arribats allí los honorables consellers se despediren dell y sen tornaren ben acompanyats dels consols de la Llotja y de molts ciutadans e mercaders honrrats a la casa de la ciutat e alli se despediren cada hu per ses cases.

Dilluns a xiiij de dit mes y any en lo matí los honorables consellers foren aplagats en la casa de la ciutat e feren en continent aplagar consell per desliberar sobre lo pensament hagut per dits honorables consellers que si lo reverendissim senyor cardenal Egiri llegat apostolich vindra per veure la present casa del consell per seruey del rey e princep nostre senyor y per honor y reputatió de la dita ciutat segons se troba en lo passat esser acostumat

per aquella o si lo reverendissimo senyor cardenal no vindria veure la dita casa li sia fet algun seruey o present de algunes coses de meniar y beure. Lo dit consell oides les lletres del Rey y princep nostre senyor sobre la recep- tió del dit senyor reverendissim cardenal als dits honora- bles consellers dirigides y en lo dit consell llegides feu desliberació y conclusió que al dit reverendissim senyor cardenal en nom per part de la dita ciutat sie fet seruey o present de algunes coses de meniar y beure segons sera vist als dits honorables consellers pus les despeses per aquells fahedores no excedesquen mes auant de L o LX lliures axi empero que encara que lo dit cardenal vingues en la dita y present casa no li sia feta collació y altre ser- uey remetent la executió de les dites coses als dits hono- rables consellers. Per virtut de la qual desliberació pro- uehiren dits honorables consellers ques entengues en comprar algunes coses necessaries per al meniar y beure per fer present de aquelles al dit senyor cardenal lo di- mars seguent de bon mati.

E en lo mateix dia de dilluns apres dinar los dits ho- norables consellers aiustats en la present casa de la ciutat y haguda ya per lo sotsindich de la ciutat resposta de la disposició que sa senyoria donaue pera la visita anaren acompanyats de sos promens honrrats de aquesta ciutat al monastir dels Augustins e feta oració en la sglesia en- traren en lo apartament ahont posaua sa senyoria reve- rendissima qui es al entrant del pati qui va a les claustres a ma dreta e entraren en la cambra hont staue sa senyo- ria reverendissima feta la reuerencia pertanyent tragueren algun colloqui ab aquella per modo de visita e poch apres demanada lisensia ab lo honor condesent se despediren de sa reverendissima senyoria e sen tornaren per son or- de a la casa de la ciutat.

Dimars a xv de dit mes y any los honorables consellers de bon mati foren a casa de la ciutat per trametre lo pre- sent al senyor Cardenal. E axi ho ordenaren que anas del modo seguent que primer anasen sis trompetes de la ciu-

tat ab les sobrevestes de aquella apres anaren vna perxa de dos parells de pagos e quatre parells de capons altra percha de capons vna percha de gallinas altra percha de pollastres vna percha de moltons morts y scorxats vna percha de cabrits apres dos homens a xij antorxes e xxviiij veles apres vn home ab vn paner de sucre fi en panets xiquets apres vna mula ab vna sarria plene de oques y anadas apres dos animals carregats de dos vedells morts y scorxats apres vna carrega de vi vermell una carrega vi claret una carrega vi grech mitia carrega maluesia mitia carrega trobat en sinch besties. Apres venien quatre animals carregats de ciuada y ordi que ni hauia xxiiij quarteres e axi per son horde anaren al dit monastir dels Agostins y perque lo senyor cardenal volia caualcar per anar a la Seu per donar la benedictió lo present fonch detingut en lo pati de dit monastir. E lo sotsindich puia al dit senyor cardenal per supplicar a sa senyoria reverendissima de part de la ciutat que acceptas lo dit present que aquella li feye en senyal de la molta voluntat li tenia y no miras la poquedat de aquella al respecte de son gran merexer restant prompte a tota ordinació y manament de sa reverendissima senyoria la qual respos que ell tenia molt ben coneguda la voluntat de la ciutat e que li regraciaua molt aquell que era molt gran cosa y be conforme a la gran magnificencia de aquella ciutat y que restaua sempre prompte a total honor de la dita ciutat pregant a Nostre Senyor Deu per la conseruació e aument de aquella. E axi caualca e tira la via de la Seu acompanyat del Archebisbe de Monreal e de molts altres cauallers e lo maiordom de sa reverendissima senyoria digue a vn frare que recollis lo present de la ciutat. E axi fonch fet e restaren alli los sachs de la ciuada y ordi los barralons del vi y las perxas de la valotaria y totes altres coses ab que dit present venia excepto las besties qui eren llogades. E los honorables consellers apres de esser partit lo susdit present al dit monestir pertiren de la casa de la ciutat la via de la Seu acompanyats de alguns ciutadans e altra gent

LIBRE TERCER

DE ALGUNES COSES SUCCEHIDES EN BARCELONA

CAP. I.—COM ENTRA EN BARCELONA LA PRIMERA VOLTA LO SENYOR REY DON CARLOS PER JURAR LO QUAL POCH HAUIA QUE ERA VINGUT DE FLANDES.

DIJOUS que comptauem a xxvij de Janer del any MDXVIIIJ los honorables consellers de la present ciutat de Barcelona reberen letra del sindich de la dita ciutat que era stat trames a la magestat del senyor Rey don Carlos a la ciutat de Çaragossa de Arago per ço que los Aragonesos lo hauian jurat per Reye ell los celebraua corts generals en dita ciutat de Çaragossa ab la qual lletra los feya auis com lo dit senyor Rey parti de la dita ciutat de Çaragossa per venir assi lo dilluns proppassat que comptauem a xxiiij del dit mes de Janer de dit any ya ans de hauer rebuda la dita lletra per lletres que ja hauien rebudes de la dita magestat de la sua beneuenturada vinguda e per preparar les coses necessaries e acostumades fer per la present ciutat los honorables consellers precehint desliberació de c jurats feren fer vn

gran cadafal en la plassa de framenors deuant la casa de Muncada en la forma acostumada. E axi mateix feren enuelar la plassa de framenors fins casi a mitia plassa ab diuerses entenes.

E venint lo senyor Rey de les parts de Arago dret cami arriba a la vila de molinderreig qui es a dues llegues de la present ciutat ahont arriba lo dia de dilluns que comptauem a vij de fabrer any susdit. E stech en dita vila fins lo dilluns seguent a causa que los honorables consellers sentint que sa magestat volia jurar en lo pla de fra manos hont es acostumat fer lo jurament lo dia de la entrada per saluetat dels priuilegis vsos e costums atorgats a la present ciutat e territori de aquella com a cogreguant ab la serenissima dona Joana sa mare entenien a discentir a dit jurament per via de supplicatió en scrits. E que per los tratados de part de sa magestat no volien consentir a dit discentiment per tant dit honorables consellers hagueren diuersos colloquis y parers de doctos per saber si preiudicaria la presencia dels consellers en dita jura sens discentir en aquella per via de supplicatió. E seguis per ço diumenge que comtauem a xiij de dit mes y any que lo reverendissim senyor cardenal de Tortosa vench a la present casa de la ciutat y comunica ab dits honorables consellers sobre dita jura dient que per via de dret nos trobaua que fos preiudicial aquella ley que diu qui tacet consentire videtur per ço que los doctos y fan excepció in casu qui agitur de vassallo ad dominum quia ob reverensiam tacitur nitas vassalli domino loquente in presentia ei non nocent. E que seria gran seruey de la magestat que parassen en aqueix punt. E axi dits honorables consellers se reposaren molt ab lo parer del senyor cardenal que era conforme al parer de molts altres doctos isquerenli a rebre fins a la porta de dita casa. E axi mateix lo tornaren acompanyar fins alli.

E ans de la entrada del dit senyor los honorables consellers seguint lo bon costum e pratica antigua de la dita ciutat en companya del veguer consol de la Llotge e al-

guns promens de tots stamens per fer reuerencia e besar la ma del dit senyor aiustats a la casa de la ciutat partiren de dita casa a cauall exint fora la ciutat fins a lalbareda qui es passada la riera de Sans. E alli saberen com lo dit senyor Rey era ja vers prohensana qui staua bornayant lo cauall que caualcaua sperant dits consellers per ço qui era avisat que alli dits consellers acostumen de rebre son rey y senyor dits honorables consellers cuytaren de anar alla ahont lo dit senyor era. E axi se encontraren ab lo dit senyor poch apres de prohensana qui venia ab capa de brocat portant guió deuant sa magestat e de continent que lo dit senyor veu los dits consellers en companya de molta gent a cauall sens descaualcar los consellers hu apres altre e apres tots los altres per llur orde se acostaren al dit senyor e inclinats fins al coll de las muias besaren la ma al dit senyor e feta reuerensia e besada la ma al dit senyor vingueren ab lo dit senyor fins al dit monastir de Valldonzella acompanyantlo fins al pati del dit monastir ahont isque la professo del dit monestir per rebre lo dit senyor.

E perque era hora tarda fonch prouehit que aquelles c antorxes que eren aparelladcs per raho de dita entrada susdita fossen a la creu cuberta e axi fonch fet ques meteren deuant les antorxes del senyor Rey e acompanyaren lo senyor Rey fins al dit monastir. E apres se meteren deuant los honorables consellers quis desaplagaren a casa la ciutat de hont eren partits e foren los qui aportaren antorxes menestrals e jouens de las confrarias fonch los dat lo que era acostumat. E fonch prouehit per los honorables hobres de la present ciutat que per raho de la vinguda lo dit senyor en dit monastir lo mestre de la artilleria per demostrar la gran alagria sent de la beneuenturada vinguda de dit senyor tingues la artilleria de la ciutat ab copia de mascles a punt en orde per a festiuar dita vinguda e axi fonch fet essent lo dit senyor a la creu cuberta comensa a desparar vns quants canons grossos e alguns mascles e apres arribant a Valldonzella despara

tots los altres que fonch cosa molt be consertada e paregue be als mirados. E per aquella nit e per les dues altres seguens foren fetes grans alimaries per tota la ciutat ab balls y falles per les plasses que era gran demostratió de jocunditat. E lo dit senyor entra apres de sopar en la ciutat a mirar les alimaries.

E per la benenenturada vinguda del dit senyor e per be festiuar aquella los dits honorables consellers feren fer crida per la ciutat hordonant e pregant a tothom generalment que tres jorns fessen festa sens obrir o mettre obrados fessen alimaries als vespres e que tothom scombras e empalias los enfrons de les cases per hont lo dit senyor hauia passar.

E hordenades dites coses lo dimars que comptauem a xv de dit mes de fabrer any MDXVIIIJ los honorables consellers se ajustaren en la casa de la ciutat ab molts promens de tots staments e aiustats vers les xij hores del mig jorn partiren de la dita casa precehins e anans deuant xvij trompetes ab jutglas qui aportauen les sobrevestes e pannons de la ciutat nouament fets fent la via de la plassa de Sant Jaume anant per lo call per la bocaria per lo carrer del spital fins al portal de sant Anthoni stants los dits consellers en dit portal enuiaren lo correu de la ciutat a fer a ssaber a sa magestat com totes coses eren prestes si ha sa magestat plahia entrar. E axi vers les tres hores apres mig jorn lo dit senyor arriba al dit portal acompanyat de molta noblesa axi de flamenchs com de spanyols.

E arribat lo dit senyor al cami Real del portal de Sant Anthoni les portes del cel qui era bastit sobre lo dit portal de sant Anthoni se obriren e lo cel aparegue en la forma deius dita que eren tres arxades sobre les quals en la sobirana al mig era lo Deu al costat de la part dreta era madona santa Maria e a la part squerra sant Joan e als costats ço es al a un de la part dreta Elies e a la part squerra Enoch. E al segon arch mitia hauia sis angels sonans instruments de corda vestits los tres ab camis

blanchs los altres tres ab camis e dalmatigues vermelles de la ciutat y tots ab les cares y ales dels Angells. E en lo ters arch jusa eran sis angels vestits de la mateixa manera dels altres sis desus dits e totes les portes del cel e spalles eren pintades de strellas ab carubins al modo de cel e sonant los dits angels feyen vna gran melodia e arribat lo dit senyor casi junt a la creu del portal comensa de basar la caxa qui era bastida al cap de la grua dins la qual hauia quatre personatges cantos vestits com a Angels sens cares y ales y al cap cabelleres e fermals ab sobrevestes de tela blanca daurades y comensaren a cantar la verba que t. Domine tua est potentia: tuum est regnum domine: tu es super omnes gentes: domine ad tu sunt oculi nostri: da pacem domine et justitiam in diebus nostris.

E finida la susdita cantoria se trobaren deuant lo susdit senyor e feta per ells reuerencia deguda lo hu dels susdits oratione solita dix les paraules seguens

Temporis breuitate exclusus ac Regie celssitudinis tue magnitudine preterritus prestantissime acclemantissime princeps explicare non possum in gentem incredibilemque letitiam: que in hoc quam optatissimo magestatem tue aduentu animos populi tui jam pridem languentis en nimia expetatione deffessos hodie complectitur qui actenus absente catholico Rege suo hac justissimo domino tamquam sub lato sole in horrore et tenebris cecutire visus est quare per summa illa fide quam illibatam semper intactam que maiores nostri erga suos reges habuerunt Et nobis erga magestatem tuam obseruandam integre reliquerunt: Celsitudinem tuam supplices horamos vti hanc rempublicam tuam que magestatem tue imperio placidi sive succumbit excipiat et ab iniuria scelebratorum deffensam placastisomnium decidiis tranquillissime componere digneretur dixi.

E acabada la sus dita oratió torna a muntar la susdita caxa e tots junts feta reuerentia pertanyent comensaren a cantar las paraules seguents.

Laudate dominum omnes gentes laudate eum omnes Angeli qum. confirmata est super nos misericordia eius et veritas domini manet in eternum.

E axi feta la dita cerimonia e receptió los honorables consellers se trobaren en lo dit portal ab los pannons e lo pali e feta reuerencia á dit senyor se ordenaren e posaren lo dit senyor sus lo pali e axi partiren del dit portal tirant la via del carrer del hospital e en lo portal maior de dit hospital eren posats cadafals e alli posats los ignossents e orats ab mitres e en altres maneres. E tiraren fins lo portal de la bocaria girant per la rambla auall tirant per lo portal de fra manos qui es deuant la dressana per lo dormidor auall arribaren al cadafal qui es bastit al pla de fra manos deuant la casa dels de Muncada lo qual era cubert de draps vermells. E fou enualada la maytat de la dita plassa de draps vermells grochs e blanchs. E. junt lo dit cadafal lo dit senyor descaualca e los honorables consellers e promens lo meteren al mig e sen muntaren al dit cadafal ahon era posat a les spalles de la paret vn dosser del senyor Rey de brocat molt rich e empaliat lo enfront de draps de ras del dit senyor Rey e alli fonch posada sobre lo cadafal la cadira de la ciutat ab los coixins de vellut vert sobre lo qual se assegue lo dit senyor.

E assegut lo dit senyor Rey en sa cadira real poch apres per los frares de fra manos vestits tres ab diaca e sotsdiacha fonch aportada la vera creu ab dos scolans deuant portant ciris encesos ab canalobres e vn missal e muntants en lo dit cadafal lo senyor archebisbe de Tarragona pres en ma sua lo dit missal e obri aquell e posada la dita vera creu sobre lo dit missal. E lo dit senyor Rey se lleua de la dita cadira e posa los genolls sobre vn coxi e axi agenollat posa las mans sobre dit missal e jura sobre aquell e la dita vera creu tenir e seruar constitucions priuilegis vsos e costums e altres libertats en aquesta ciutat per los antecessors reys otorgats. E feta la dita jura los senyors consellers se lleuaren e besaren la ma al dit senyor

tots hu apres altre regraciant la prestatió de dit jurameni que fet hauia. E stant lo dit senyor en la cadira passaren totes les confraries de la ciutat ab llurs pannons e alguns entremesos.

E passades totes les dites confraries e feta per cascuna reuerencia al dit senyor Rey ensemps ab los dits honorables consellers e promens deualla del dit cadafal e munta a cauall sus vna mula que li fonch aparellada e anaua lo dit senyor vestit de vna roba de brocat ras turquesat álforrada de tafeta ab barreta negra al cap mitia gorra ab vn fermal e axi a cauall per los honorables consellers fou mes sus lo dit pali que era de drap de seda carmesi brocat dor lo qual nouament fonch fet per causa de la dita intrada, e axi lo dit senyor Rey sus lo dit pali a cauall ab la spasa deuant la qual portaua lo gran caualllaris maior flamench perti del dit cadafal tirant a la Seu per la vía acostumada e quant fonch a la cort del vaguer los presoners qui eren detinguts presos sentint lo dit senyor Rey cridaren a grans crits senyor misericordia per moltes vegades e lo dit senyor sentint los crits volgue que tots los presoners que no hauien instantia de part fossen desliurats de la preso e axi u feren. E fet lo dit acte proseguint la volta tira a la plassa de Sant Jaume girant la via del palau episcopal e quant lo dit senyor fonch deuant lo dit palau episcopal descaualca e fonch rebut per lo clero de la Seu ab lo reverendissim senyor Bisbe de gran vestit episcopalment ab la creu e bandera de Santa Eulalia e ganfanons e tira la via del portal maior de la Seu en lo qual portal ço es á la part dreta de aquesta fou aparellada vna cadira cuberta de drap dor ab un coxi posat en terra sobre lo qual coxi lo dit senyor Rey posa los genolls e adora la vera creu la qual tenia lo dit senyor Bisbe e adorada la dita vera creu lo dit senyor sus lo pali intra dins la Seu e intrant e passant per lo cor de la dita sglesia tira al altar maior e altra vagada adora la dita vera creu en ma del dit senyor Bisbe. E apres deualla a santa

Eulalia e feu oració sens adoració de la vera creu apres axi de la Seu e fora lo portal caualca e ab lo mateix orde del pali fou acompanyat fins a la casa del Archabisbe de Tarragona qui es al carrer Ample hont li fou apparellat lo seu palau real precehint totes les antorches de la ciutat qui las aportauen los matexos de las confrarias. E feta reuerencia a sa Magestat ab les trompetes e lluminaria deuant acompanyat de molts sen tornaren a casa de la ciutat e alli se desaiustaren.

E apres al cap de molts dies mossen Miquel Satanti maior caualler e mossen Galceran Fiualler ciutada e clauari elet per lo consell ordinari presentaren al senyor Rey la vexella seguent.

Primo un saler de argent daurat fet sobre vna copa llevorada de mossoneria e de lletonets e sobre lo dit saler era feta vna pimantera ques hobria ab vn caragol e sobre dita pimantera era la benauenturada madona santa Eulalia pesa xiij marchs val ccviiij lliuras x sous vii diners.

Item dues bassines o fonts de argent daurades de fora llauorades ab diversos obratges ab smalt al mig ab senyal de la ciutat pasaren ço es la vna sobirana que es cobertora de la font xiij marchs vj onses xv argents e laltra que es la font pesa xiij marchs v argents per tot son xxvj marchs v onsas valen cccxxxxvj lliuras xviij sous viiij diners.

Item quatre jarros de argent daurats dins e defora octauats pesan xvj marchs iiij argensos valen clx lliures iiij sous vij diners.

Item quatre tasses grans de argent daurat dins e defora llises pesan xij marchs j onsa valen cxv lliures ij sous viiij diners.

Item dos plats grans de tallar de argent daurat dins e defora llisos pasaren xviiij marchs iiij onses xiiij argents valen clxxxvj lliures v sous xi diners.

Item dotse scudelles gresalenques de argent daurat dins

e defora pasaren xxiiij marchs iij onses son ccxxj lliuras xj sous iii diners.

Item dotse plats de seruici de argent llisos daurats dins e defora pesan xxiiij marchs ij argents son ccxxviij lliures iij sous.

Item dos flasquillos gallonats ab les cadenes y las armes de la ciutat de dues parts casi al mitg del costat de argent daurat dins e defora pesan xviiij marchs vij onses viij argents valen clxxxxviiij lliures vij sous vj diners.

Item dos canalobres grans de argent y llisos daurats dins e defora pesan x marchs j onsa valen cj lliuras v sous.

Item vna copa de argent daurat dins e defora ab sobrecopa tota llauorada de mossoneria e ab vn home armat qui tenia vn scut ab les armes de la ciutat pesa viij marchs i onsa i argen val lxxxxviij lliures v sous.

Item vna tassa de salua llisa y plana de argent daurat dins e defora pesa ij marchs iiij onses val xxiij lliures x sous.

Item vna ossera feta sobre vn bell peu quadrat tot ab smalts de rugichles e maragdas e vn lletonet sobre ell del qual sen puiauen quatre grosas branques fetes a manera de vna S que venian a juntar ab un pern rodó. E cayrat tot smaltat de rugichles e al mig un llatonet del dit pern pertian quatre branquas de fullatges sobre los quals staua assegut vn bassi gran rodo y gallonat a les vores del qual hauia cornetes de argent tot daurat dins e defora pesa xxviiij marchs ij onses iiij argents val ccccxxxviiij lliures iiij sous v diners.

Sume tot largent ccvj marchs vj onses xj argents val tot ij milia cclxxvij lliures xviiij sous viiij diners.

CAP. II.—Del aniuersari que feu lo senyor Rey Carlos per anima del emperador Maximilia son aui lo qual era vingut noua que era mort.

La solemnitat e ordinacio de la cerimonia tinguda en les exequies fetes per part del senyor Rey Don Carlos per la anima de la serenissima magestat del senyor emperador Maximilia aui de dit senyor Rey axi de las vespras com del offici sots lorde seguient.

Dimars que comptauem lo primer de Mars del any mdxviiij lo senyor Rey ana a les vespres e matines en la Seu en la forma e manera deius scrita.

E primerament partint lo dit senyor Rey del seu palau qui es en lo carrer Ample en les cases del archebisbe de Tarragona ahont era arribada tota la cleresia de la Seu e de les parrochies e totes les ordens anaue lo badell de la Seu ab gramalla de dol rossegant ab la porra cuberta de drap negre.

Apres venien totes les creus per son orde ab canalobres ço es primer la creu de la Seu apres les altres de les parrochies e dels ordens axi com acostumen anar en profesons per llur orde.

Apres venian quatorse homens vestits de dol ab caparons al cap ab entorxes enceses en la ma e eren les dites antorxes ab botons de teya a modo de França.

Apres venia tota la cleresia de les parrochies per son orde qui eren en gran nombre cantant samps de morts.

Apres venien los ordens y apres la cleresia de la Seu qui era en gran nombre e tot salmeiant salmps de morts.

Apres los canonges de la Seu ab ses capes negres de folrradures de pells comunes que acostumen a portar en lo hiuern.

Apres lo reverent Bisbe de gran vestit episcopalment ab diacha e sots diacha vestits ab capes o dalmatigues de vallut negre.

Apres molts capellans stranges ab sobrepellisos de diuersos ordens per alguns frares en la mescla ques deya eran de la capella del senyor Rey.

Apres venien alguns homens ab gramalles e capirons al cap sens antorxes apres venien los vestits de dol ab los capirons posats al cap ab antorxes á la ma fetes en la forma sus dita de teya que eran cerca de cc de dues en dues y eren studiants y altres persones pobres que lo senyor Rey hauia manat vestir de dol apres vingueren alguns criats del senyor Rey vestits de dol de dos en dos apres los patges del Rey en cos de dos en dos en cos de sayos de dol.

Apres venien los continuos del senyor Rey flamenchs ab gramallas e caparons de contrayt faixats y los caparons al coll e per las spalles ab mitiges gorres negres ab los colls acalats ab vetes negres que eran en gran nombre.

Apres venien alguns spanyols vestits ab les mateixes gramalles en gran nombre entre los quals havia alguns reposters de mesa ab sengles verguetes en la ma hi havia entre ells alguns gentils homens ordonadors.

Apres venien lo gran canchelier ab tots los del coll y ab los secretaris y protonotari del senyor Rey vestits de dol de la mateixa sort.

Apres venien los trompetes ab capusos y caparons de dol ab gorres negres y ab les banderes embolicades per les trompetes sens sonar aquelles.

Apres venia vn rey de armes ab cota o sobreuesta de rey de armes vestida qui anaue tot sol.

Apres venien vint gentils homens vestits de dol ab las gramalles de la sus dita sort qui aportauen xx banderes

de sendat y pintades dor ab diuerses colors ab las armas del imperi y altros senyors del emperador ab sos standarts.

Apres venien dos reys darmes ab ses cotes vestides.

Apres venia lo cauall que lo senyor Rey ha de offerir qui era tot encubertat de cubertes restants de brocat quasi de pell molt rich ab les armes del imperi y la sella de asser lo qual portaue per lo fre vn gran senyor y mols mosos de spuelas al entorn qui aiudauen portar les faldes cubertes qui rastrauen per terra.

Apres venia vn caualler qui aportaue la ara de armes del imperi tota de brocat de la sort del de les cubertes del sus dit cauall e aportauela ab vna basta creuhat stesa.

Apres venia altre caualler ab lo ceptre del imperi.

Apres venia altre caualler ab la mitra del imperi.

Apres venia altre caualler ab lo pom del imperi.

Apres venien mols alabardes e en mig dells los portes de masa tots de dol.

Apres venia altre caualler ab la bandera del imperi de brocat de la sort de les cubertes del cauall que era doble y molt gran.

Apres venia lo senyor Rey a cauall ab mula e ab gramalla restrant e ab caperó al cap qui anaue molt trist e plorant ab mols mosos.

Apres venia lo nuncio del papa a cauall ab los embaxadors del rey de Fransa Inglaterra e de les comunes de Venecia e Florensa tots a cauall ab gramalles de dol.

Apres venien mols e grans senyors spanyols entre los quals era lo senyor Duch de Sogorb y de Cardona almirant de Castella Princep de Bisinyano gran condestable y gouernador de Cathalunya tots á la mescla sens orde.

E en la forma susdita partiren del palau del Senyor Rey qui es al carrer Ample a les cases del Reverendissim Archebisbe de Tarragona e tiraren per lo carrer Ample

girant per lo Rogomir amunt a la plasa de Sant Jaume y á la Diputatió e deuant lo palau episcopal e girant a la Seu entraren per lo portal maior de aquella y per lo cor.

E lo dit senyor se assech a la cadira pontifical del Bisbe qui li era preparada cuberta de drap negre ab vn doser petit negre e los altres grans senyors e criats se asagueren al entorn del capell ardent ab banchs.

E lo nuncio e embaxadors se asagueren en les altres cadires del cor lluny del Senyor Rey les quales cadires y de baix y a les spalles totes eren cubertes de drap negre que noy hauia res que no fos de dol que senyalaue gran tristicia.

Lo capell ardent era bastit sobre quatre pilas en la pati que es deuant lo cor e los grahons de Santa Eulalia.

E sobre los pilans hauien posats sinch cercols anant disminuynt a modo de tyara y al cap de tot feta la mitra del emperador y sobre tot vna creu tota daurada y los spays de cercol á cercol tots folrrats de drap negre e sobre aquell de brocat ras y sobre los cercols hauia canalobres de fusta tots plens de ciris encesos que era cosa de veure e a cada cantó de la dita tyara hauia vns canalobres de fusta concertades en que cabian be passats de LX ciris petits e a quatre parts de dita tyara hauia quatre ciris grossos que deuallauen per los cercols de dita tyara encesos.

E debaix de dit tuguri era bastida vna gran tomba sobre la qual era posat vn rich drap de brocat de pell qui era be tir de xxxx canes stes sobre dita tomba ab vna creu de vellut carmesí qui era al mig de dit drap de llarch y de traues de dit drap y en dit drap eren las armes del emperador e sobre dit drap era posada de bulto la statua y ymatge del dit Emperador qui era vestida ab vna capa de brocat dessobre ab son barret negre y staue sobre coixins al cap y als peus. E al entorn de dita tomba hauia a cada part brondons ab entorxes enceses.

E del cap del altar y apres anant per tots los costats fins al portal major eren bastidas bygas y per aquelles penjauen draps de ras de dol negres y sobre aquelles diuerses peces de vellut steses al traues y sobre ditas bigas ciris encesos.

E fonch feta vna tanca qui seguia de les aspalles del cor fins alt á les scales de les portes del altar ab sengles portes al mig qui eren guardades per alabardes del senyor Rey y fet vn cadafal sobre los grahons de Sta Eulalia ab vn cadafalet petit prop les rexes que hauia de seruir per la offerta del dit senyor en lo offici.

E stant lo dit senyor assegut en son lloch desus designat per lo Reverendissim Senyor Bisbe de Vich qui era vestit episcopalment foren comensades les vespres de morts al altar maior e foren cantades per los xantes de la capella del dit Senyor qui stauen en un cadafalet fet per ells al costat de la porta del altar maior deuant les capelles dels innocents e Santa Barbara e apres vespres foren fetes matines ben trosades *more romano* les quals finides lo dit senyor sen torna ab tots los senyors quil hauien acompanyat precheins grans entorxes deuant sa magestat al seu palau.

E foren posades las xx banderes per lo tuguri ordenades per los Reys darmes per los cantons e per lo mig e la sobrevesta spasa ceptre e altres coses que se han de offerir romangueren sobre la tomba e fonch gran nit com foren dits los officis y molta gent vingue a veure lo dit tuguri per ço que avans no hauien dexat intrar la gent perque guardauen los alabardes les portes.

Dimecres a ij de dit mes de Mars y any en lo mati envers vj hores fonch cantat vn offici en la Seu per los cantos de la Seu e celebra la missa lo Reverent Bisbe de gracia e apres per lo Reverendissim Bisbe napoleta ne fonch celebrada altre missa ab xandres de la Verge Maria e quant foren finits los dos dits officis eren cerca de les nou hores y los canonges y lo clero de la Seu ab la creu y ab las parrochias y ordes anaren al palau hont ere lo dit senyor Rey

alli se ordenaren e partiren per lo mateix cami y en la matexa forma que la nit passada eren vinguts a les vespres y lo Senyor Rey ab la matexa cerimonia de les antorxes y ab lo cauall excepto las banderes qui eren stades posades en lo tuguri la nit avans com dalt appar. E junt a la Seu e assegut en sa cadira per lo Reverendissim Cardenal de Tortosa fonch celebrada la missa per los xantes del senyor Rey.

E quant vench a la offerta lo dit senyor se lleua de la cadira precehint los reys darmes ab los portes de masa e sen munta en dit cadafal qui era bastit sobre los grahons de Sta. Eulalia y stant agenollat ab vn ciri ences en la ma offeri y dona quatre ducats dor en dita offerta y stant aqui dit senyor feren entrar lo cauall del Emperador ab las cubertas de brocat rastrants y passa per lo mig del cor y per lo cost del tuguri y apres fonch portat ab armonia lo ceptre al dit senyor y aquell fonch offert y apres ab la matexa cerimonia lo pom y apres la sobrevesta apres la spasa apres la mitre e tot fonch offert per lo dit senyor vna cosa apres altra. E feta dita offerta lo dit senyor sen torna a seure e tastost fonch puyat a sermonar lo Reverendissim senyor Bisbe Delna de laudibus imperatoris.

E finida la missa per lo dit senyor Cardenal vestit pontificalment fonch feta absolte sobre la tomba de dit Emperador la qual finida lo dit senyor se mete en vn cortinatge que li era alli prop apparellat se lleua lo caparo del cap y se posa vna cadena de la Religio del Tuzon doro al cap sen torna a son palau e tothom a dinar perque era be cerca de la vna hora apres mig jorn.

E los honorables consellers hi foren per lo qual lo dit Senyor Rey los hauia enuiats a conuidar per don Joan de la Cueua son maoirdom.

CAP. 3.—Del aniuersari que feu la ciutat de Barcelona per anima del Emperador aui paternal del Senyor Rey Don Carlos.

Diuendres a xxv de Fabrer del any MDXVIIIJ los honorables consellers sabent que lo serenissim Rey e princep don Carlos nostre senyor staue retret per lo dol que tenia de la mort de la Cesarea magestat del serenissimo Emperador Maximilia que se era publicada en aquelles hores acompanyats de alguns promens honrats de la present ciutat anaren a visitar lo dit senyor notificantli que ells per part de la ciutat se dolien molt de la dita mort participant de gran tristura com a vertaders membres de la Cessarea magestat perque starien prets de fer lo que per sa altesa los fos manat. E dit senyor los respos que los agrahia molt la visita essent cert de la molta voluntat que aquesta ciutat li tenia y los pregaua molt que axi en los suffragis com en altres coses de pregaries acostumauen de fer per part de la dita ciutat per los Reys y princeps y altres persones coniunctes a Reys passats fossen fetes per anima de dit Emperador per ço que los ho tindra a senyalat seruey. E dits honorables consellers oyda dita resposta prengueren comiat de dit senyor e tornats a casa de la ciutat feren aplegar promenia per consellarse del que deuien fer per dita raho y axi aiutats en la casa de XXX digueren anen Joan Llorens Calsa notari y scriua de la casa del Racional de la ciutat de Barcelona que miras los llibres de las cerimonias per veure si semblant cas se fos seguit en lo passat que hauent de fer lo Rey capell ardent la ciutat per si ne fes apres altre y posant dit Calsa la diligencia possible y no trobant semblant cas esser se succehit may en lo passat y per ço per esser nou era necessari nou pensament e noua desliberació. E axis segui que dits honorables consellers ab los

honrats promens haueren diuersos colloquis sobre lo present aniuersari fahedor per part de la ciutat per anima del dit serenissimo Emperador y hauent sentiment que sa altesa ho volia molt y que per semblant hauia scrit a la ciutat de Saragossa de Arago sobre lo meteix aniuersari desliberaren tenir concell de C jurats e que aquell desliberas lo fahedor.

E aixi meteix lo dimars que comptauem al primer de Mars de dit any se tench lo dit consell de C jurats e mossent Caries de Bellafila proposa lo sobredit e lo dit consell entesa la proposició feu desliberació y conclusió que per seruey de la prefata catholica magestat del Rey e princep nostre senyor en la Seu de dita ciutat sien fets los dits aniuersaris exequies ab la lluminaria y segons per semblants aniuersaris y exequies reals la dita ciutat te acostumat ab aquella menor despesa ques poran fer a coneguda dels dits honorables concellers. Empero que per star la dita ciutat tant admesa y enderrocada no sien fetes ni pagades per la dita ciutat gramalles algunes de dol ni altres als dits honorables consellers qualseuols officials ni persones per relleuar la dita ciutat de despeses que per lo pagament de les dites gramalles se hauia de fer.

E perque lo drap imperial ere de cost e la ciutat hauie hagudes moltes despeses fetes per la nouella vinguda de dit senyor fonch manlleuat vn drap imperial del que feu la ciutat per lo aniuersari fet per lanima del serenissimo senyor Rey en Farrando de inmortal memoria e foren contents de dexarlo graciosament sens que la ciutat se obligas de ferne altre y encara fonch dexat lo sobre cell que la ciutat feu per la sepultura del dit Rey Farrando.

CAP. 4.—Com lo senyor Rey don Carlos feu la festa del Tuzon doro.

Dissapte a v de Mars del any mdxviiij lo senyor Don Carlos per celebrar las festas de la Religió del Tuzon doro de la qual lo dit senyor es prior ana a la

Seu apres mig jorn a les quatre hores ab cerimonia. E los tres dias vinents celebra les dites festes.

CAP. 5.—Com vingue noua al senyor Rey don Carlos stant en Barcelona com lo hauien elegit emperador.

Dimecres a vj de Juliol del any MDXVIIIJ vench correu al senyor Rey ab letres de auis de la bona electió que los electors del emperi hauien feta en la persona de sa magestat concordablament y ningu discrepant en rey dels romans e per esser promogut al imperi vench a les xij hores de la mitia nit y en la matinada sa magestat caualca a Jesus per fer gracies a nostre Senyor de la electió que cert a sa magestat ya tota la cort ha aportada molta y yncreible jocunditat placie a Nostre Senyor sia tot a son seruey e o dirigesca en benefici dels poblats en sos regnes los honorables concellers per demostració de la alegria que la ciutat te de semblant noua anaren acompanyats de promens honrrats a besar la ma a sa magestat en lo mati á palacio a donarli lo bon prou.

Disapte a xvj de dit los honorables consellers sabent que sa magestat hauia rebut lo acte de la electió del Imperi pera a fer gracies a Nostre Senyor lo diumenge seguent hauia anar a la Seu a oyr missa y *Te Deum laudamus* feren fer crida que per lo sendema e dilluns seguents tothom fes alimaries e totes coses acostumades fer per demostració de gran jocunditat que aquesta ciutat te de la dita noua electió del Imperi.

CAP. 6.—Com lo Senyor Rey don Carlos parti de Barcelona y apres com se embarca per a Flandes.

Diumenje a xxij de Janer del any MDXX la magestat del Senyor Rey oy missa en la Seu de la present ciutat y apres aquella oyda entra en lo capitol de

la dita Seu e pres possessió del canonicat que es consentit á la Real Magestat e jura de seruar los priuilegis e inmunitats de la yglesia. E lo mateix dia los honorables consellers anaren á besar la ma de sa Magestat y despedirse de aquella ó pendre comiat. E lo sendema que era dilluns lo Senyor Rey parti de la present ciutat entre la vna e les dues hores apres mig jorn anant la via de Çaragossa de Arago.

Diumenge a xxvij de Maig de dit any vench noua com la Magestat del Senyor Rey don Carles se era embarcat a xx del present y a las v hores de mati ab vent prosper parti de la Colunya per a la via de Flandes y en lalta Alamanya Nostre Senyor sa clemensia e pietat li don.

CAP. 7.—Com arribaren en la platje dos bisbes que van al papa que es en Arago y de la entrada del cardenal Cesarino.

Diumenge lo primer de Juny de mdxxij demati arribaren a la platia de la present ciutat dues naus carregades de formens e altres vitualles a obs de la armada de Nostre Sant Pare Adriá vj y en ellas vingueren dos bisbes qui passen a sa Santedat que es de present en Çaragossa de Arago. E lo sendema que era dilluns arribaren en la present platge vn gros galió ab vna barca venint de lleuant y dins dit galió vench lo Reverendíssim Senyor lo cardenal Cesarino qui lo mateix dia desembarca y volgue entrar sens cerimonia entrant per lo portal de la Dressana per ço que lo Senyor Archebisbe y lochtinent li aparella lo seu ort de la rambla per posada.

CAP. 8.—En ques posen tres letres que lo senyor Emperador feu als consellers contant son viatge de Flandes a Spanya.

Dijous a iij de Juliol del any mdxxij los honorables consellers reberen lletra de sa magestat del thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los conselleres y conseyo de nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros poniendo por obra nuestro camino para essos reynos partimos de Brujas a los xxiij de Mayo y llegamos en este Reyno a los veynte y seis donde hauemos sido recebido por los sereníssimos Reyes nuestros amados tios con suma alegria y eontentamiento hauemos llegado oy juntamente en esta ciudad en el qual se nos ha hecho un sumptuossissimo recibimiento con todo contentamiento del pueblo hauiendo como se ha declarado el serenissimo Rey nuestro tio por enemigo de franceses segun lo sabreys mas largamente por nuestro lugarteniente general partiremos de aqui el lunes que viene e yremos por tierra hasta Anthona puerto de mar donde speramos que sera llegada nuestra Armada en la qual dandonos Dios buen tiempo nos embarcaremos luego y haremos vela con su bendicion para essos Reynos. Hazemos vos lo saber para vuestra consolacion por lo que sabemos que dezeays nuestra presentia y para que por seruicio nuestro rogueis a Nuestro Senyor que le plegue llevarnos a buen saluamiento y adressar nuestras cosas como lo seruamos y podamos attender al bien publico de la christiandat. Dada en la ciudad de Londres a vij dias del mes de Junio de mdxxij.—Yo el Rey.—Soria locumtenents protonotarius.

E legida la desus dita letra per virtut de aquella los honorables consellers prouehiren ab lo venerable vicari y

capitol de la Seu de la present ciutat y altres que fessen professos pregaries a honor y reuerensia de Nostro Senyor Deu Jesuchrist e de la sua sacratissima mare pera que los plagues donar bo y prosper passatge á la Magestat del Senyor Rey en aquestes parts de Spanya.

Dimars a xxij de dit a la matinada los honorables consellers reberen letra de Marso de Taxis correu mayor de la Magestat del Senyor Rey donant auis com aquella era arribat a bon saluament en la Redo port de Viscaya e desembarcat a xvj del present mes. E en la mateixa hora dits honorables consellers anaren a la Seu aont oiren lo offici e apres del dit offici entorn de la Seu fou cantat lo *Te Deum laudamus* ab so de orgue ab molta alegria de molta generació se era ajustada en dita Seu per dita rahó donant gracies a Deu per lo bon passatge y vinguda de sa Magestat a ell placia donarli gracia que pugue ben exercir lo offici que li ha acomanat perque puga dar bon comte de la comanda y que tots siam a son sant seruey.

Diumenje a xxvij de dit los honorables consellers reberen letras de sa Magestat del thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los conselleres de la ciudat de Barcelona.—El Rey.

Amados y fieles nuestros. Por lo que antes de agora tenemos scrito a nuestro lugarteniente general desse principado haueys sabido nuestra partida de Flandes y venida en Inglaterra y como alli fuimos recebido y la nueua liga y aliansa firmada y jurada entre nos y el serenissimo Rey de Inglaterra en la qual desque entramos en su Reyno siempre nos acompanyo hasta su villa de Anthona donde á los seys dias del mes pasado siendo alli venida nuestra armada de Flandes nos embarcamos. E oy dia de la data desta con buen tiempo hauemos legado a esta nuestra villa y puerto de Sant Ander de que luego mandamos daros auiso para vuestra consolacion. E para que en essa ciudad se hagan muchas gracias a Dios Nuestro Senyor por el bueno y prospero viage que nos ha dado. Dada en Sant Ander a xvj de Julio del año MDXXIJ. Yo el Rey. Urries secretario.

A los amados y fieles nuestros los consellcres de nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros llegada nuestra armada en Anthona nos embarcamos con la bendicion de Nuestro Senyor e hizimos vela con toda ella a los siete del presente e pluguele de darnos tan prospera nauivacion y buen tiempo que ayer miercoles llegamos a saluamiento y nos desembarcamos en este puerto con toda la dicha armada por lo qual le damos infinitas gracias hazemos lo vos saber para vuestra alegria y para que proueays como en essa ciudad se den las gracias a Nuestro Senyor de tan grandes beneficios como nos haze. Dada en la villa de sant tender a xvij de Julio de mdxxij. Yo el Rey. Soria locumtenents protonotarius.

CAP. 9.—Com desembarca en la present platge lo santissim Papa Adria vj qui anaua a Roma lo qual era stat nouament elegit.

Dimecres a vj de Agost del any mdxxij la santedat de nostre Sant Pare Adria vj arriba a la present platge a les quatre hores apres mig jorn venint de les mars de Tarragona ahont se era embarcat ab xj galeres y tres fustes de xvj o xx banchs per anar a Roma ab la sua armada de naus que eran restades en dita ciutat de Tarragona. E juntes les dites galeres a la present platge sa santedat qui no tenia deliberat desembarcar a pregaries y supplications del Reverendissim senyor Archebisbe de Tarragona y lochtinent general de sa magestat y del senyor Archebisbe de Montrreal y de molts altres desembarca per anar a visitar la capella de la santa Eulalia cors sant de la present ciutat. E per la cuyta gran de sa santedat aportaue desembarca ab vna barca jatsia li fos apparellat per part de la ciutat lo pont qui era construhit en

la dita platge de la mar lo qual tenia de la vora de la plassa que es deuant lo portal de la llotge fins dins la mar be cerca IIIJ canes era de amplarie dit pont de XVIIIJ pams y de llargaria de XXIIIJ toesas. E desembarcat lo millor se pogue en lo talem vell de la ciutat perque lo nou era stat preperat y perpres pera sa santedat per no esser estada feta certa sa vinguda als honorables consellers no fonch acabat, fonch regit y aportat per lo regent la vagaria de Barcelona y per dits honorables consellers ab altres promens y sens sperar la professo de la Seu y de les parrochies la qual essent apres sa santedat a la plasa de la llana arriba per ço que desembarcant tira per los cambis vells per lo fosar de santa Maria per lo born per lo carrer de Muntcada per la capella den Mercus e per la boria per la dita plassa de la llana a la plassa del blat e per la plassa de les cols per la calseteria y per la plassa de sant Jaume per la Diputació. E per deuant lo palau episcopal. Entra per lo portal major de la Seu aont feu oratió en lo altar maior e dona benedictió á tot lo poble de la ciutat apres deualla a santa Eulalia. E apres caualca sens esperar consellers ni cerimonia y perque pluuia forment se recolli dins lo porxo nou de la ciutat qui staua hubert speras dita pluja sen ana al ort del dit Archebisbe de Tarragona lochtinent general qui li era preperat. E alli sopa y dormi fins a les tres hores passada mitja nit que se embarca y tira la via de son viatge pera Roma. Placie a Nostre Senyor lo encamine en tota la bona directió del be universal de la christiandat amen.

CAP. 10.—COM FONCH BENEYT LO CAP DE ALTAR DE SANT JUST Y SANT PASTOR.

DIUMENGE a XXVIIIJ de Dezembre any MDXXIIJ per lo reverendissim senyor Bisbe de Gracia don Joan de Cardona ceremonialment fonch beneyt lo cap

de la yglesia parrochial de sant Just y Sant Pastor qui nouament era stat construit y acabat y apres per dit senyor Bisbe fonch celebrada missa episcopal ab solempne offici y sermo fet per lo reverendissim mestre Castelloli del orde de prehicadors y haguey moltes indulgencies.

CAP. II.—COM LO SENYOR EMPERADOR HA COBRAT FUENTERRABIA.

DILLUNS a VIJ de Mars del any MDXXIIIJ los honorables consellers reberen letra de la cesarea magestat del emperador y Rey nostre senyor donant auis de la recuperació de fuente rabia del thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los consellers de nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros despues de hauer tenido nuestro exercito muy apretado a fuente rabia el sábado passado estando ya determinado de dar el assalto con todo el aparejo que era necessario para el plugo a Nuestro senyor que los de dentro escogieron lo mejor que era rendirse e assi entregaron la fortalesa al condestable de Castilla nuestro capitan general. Sean dadas gracias a Nuestro Señor que le ha placido guiar esta victoria sin derramamiento de sangre hazemos os lo saber para vuestro contentamiento y de los dessa nuestra ciudad. Dada en Vitoria a IJ de Marzo MDXXIIIJ.—Yo el Rey. Soria locumterents protonotarius.

Dimecres a VIIIJ de dit fonch decantat lo *Te Deum laudamus* per lo venerable capitol y clero de la Seu per fer gracies a Nostre Senyor Deu que ha permes que la fortalesa de fuente rabia sobredita es stada entregada a la cessarea magestat del emperador y Rey nostre senyor sens scampament de sanch dels christians. Entreuingueren dits honorables consellers e molta noble gent en dit *Te Deum.*

CAP. 12.—DE LA PRESA DEL REY DE FRANSA Y COM ENTRA EN BARCELONA PRESONER.

Dissapte a xxv de Mars del any MDXXV se feu solempne professo com lo dia de Corpus per retre gracies a Nostre Senyor Deu de la victoria hauia dada al exercit de la Cessarea magestat del emperador y Rey nostre Senyor en la Italia ab presa del Rey de Fransa.

Dilluns a xviiij de Juny de dit any de MDXXV entra en la present ciutat venint per mar ab xxj galera lo serenissimo senyor Rey de Fransa presoner de sa Magestat a la persona del qual guardauen per part de sa magestat lo virey de Napols y lo capita Alarcon desembarca en lo pont que per part de la ciutat li fonch fet en lo ribatge de la mar entre lo general y la llotia y encontinent caualca y tira al ort del reverendissim archabisbe de Tarragona es en la rambla.

Dimecres a xxj de dit a les x hores ans de mig jorn ana lo dit rey de Fransa á la Seu a oyr missa y lo offici diuinal foncli apparellat lo sitial o cadira ja axi expressament a la part squerra del altar vers la sagrastia per ço que sa magestat seu quant hi es a la part dreta del dit altar. E apres de esser finit lo dit offici sen entre al capitol qui es en los claustras de la dita Seu y alli feu la oració per les porcellanes y apres sen ana a dinar al ort.

Diuendres a xxiij de dit ha hora ya molt tarda cerca las set hores de vespre se embarca lo dit rey de Fransa en ditas galeras y partiren en la primera guarda tirant la via de Tarragona de Cartagena y de alli se creu lo nauagaran fins en Granada.

CAP. 13.—Com entra en la present ciutat don Joan Saluiatis cardenal llegat a latere.

Diumenge a vi de Agost del any mdxxv los honorables concellers acompanyats dels honorables veguer y consells de la Llotja y de molts altros cauallers y ciutadans isqueren a cauall a rebrer lo reverendissim senyor don Joan dels sants Cosme y Damiá diaca cardenal de Saluiatis y als regnes de Spanya de la sede apostolica legat de latere entra per lo portal nou fonchli feta semblant entrada que al reverendissim senyor cardenal fray Egidio.

CAP. 14.—Com entra en la present ciutat madama de Llenso germana del rey de Fransa que estaua pres assi en Spanya.

Letra tramesa per la magestat del senyor Rey als honorables consellers del thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los consellers de nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros. Madama de Lanson hermana del serenissimo Rey de Fransia viene a nos por cosas que summamente tocan a nuestro stado y porque deseamos que sea tratada como a nuestra propia persona os rogamos quan strexamente podemos que quando llegare a essa ciudad salgays a recebirla faziendole toda fiesta y buen tratamiento como de vosotros confiamos y nuestro amor os obliga certificandoos que nos hareys en ello tan accepto seruicio como hos podriamos encaraser. Dada en

Toledo a xxiij de Julio de MDXXV. Yo el Rey.—Soria locumtenents protonotarius.

Dijous a xxxj de Agost del any MDXXV arriba en la present ciutat la ilustrissima madama de Llanso germana del serenissimo Rey de Fransa presoner de sa magestat ab xv galeres ço es sinch de aquellas sis franceses qui vingueren ab les xxj de las de Spanya qui portaren lo rey de Fransa v de Andrea Doria tres del mestre de Rodes e dues de fra Bernardino y desembarca al cap del pont que li fonch apparellat per part de la ciutat perque sa magestat ho havia manat fos rebuda ab cerimonia y per ço foren los honorables consellers en lo dit pont ahont la reberen ensemps ab lo senyor lochtinent don Phederich de Portugal que fonch alli present y apeu que no volgue caualcar ana al palau li era stat aparellat en lo carrer Ample en la casa del reverendissim don Pedro de Cardona archebisbe de Tarragona que antigament solian esser de mossen Bernat de Gualbes anaua del dit senyor lochtinent a man dreta y del conseller en cap a ma squerra y los altres consellers deuant ab son orde jatsia lo gran mestre de Rodes que venia ab ella la aportés per lo bras a la squerra vingueren dites galeres molt en orde de banderes y standars e ab clarins apres de molta artillaria feren vna bella entrada en descuyt entre les tres y quatre hores que nos creyen dits consellers fos tan prest sa vinguda per ço que a les vij hores del mig jorn arriba vna galera de las de Andrea Doria qui aporta vn bisbe per consertar dita entrada diuse que ve per los negocis de son germa placia al Senyor vulle dirigirho al seu sant seruey.

Diuendres al primer de Setembre de dit any en lo despres dinar los honorables consellers acompanyats de sos promens anaren a visitar la ilustrissima Duquesa de Llanso germana del serenissimo senyor Rey de Fransa a la qual feu un bell y saui rahonament lo honorable conseller en cap de la present ciutat qui era mossen Galceran Fiualler ciutada. E en la matinada era anada a oyr missa

en lo monestir de Hierusalem y entra axi en lo dit monestir a soles ab lo dit senyor loctinent y mestre de Rodes.

Disapte a ij de dit per lo despres dinar los honorables consellers sens promens anaren a visitar lo mestre de Rodes.

Dimars a v de dit a les xj hores ans de mig jorn parti madama de Llanso de la present ciutat tirant la via de Arago e van en sa companya lo ilustrissim y reverendissimo senyor lochtinent general lo gouernador de Cathalunya y molts nobles cauallers y ciutadans de la present ciutat qui la acompanyaran fins a ahont la speran a rebre lo lochtinent de Arago archebisbe de Saragossa y altres nobles y cauallers de Arago.

CAP. 15.—Com entra en la present ciutat lo duch de Borbo y del recebiment que los consellers li feren.

Dilluns a viiij de Octubre del any MDXXV los honorables consellers feren per llurs vergues aplegar consell de promenia lo qual se tench per la matinada sobre la receptió fahedora per lo ilustrissimo Duch de Borbo per ço com la cessarea magestat ab sa letra dada en Toledo a xj de Agost del present any los ne hauia escrit sots la thenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los consellers de la nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros. El Ilustrisimo Duque de Borbon nuestro primo viene a nos por cosas que sumamente importan a nuestro stado y por lo que cumple a nuestro seruicio y su persona merece deseamos que sea recebido y tratado como a nuestra propia persona. Rogamos y encargamoslos quant strechamente puedo que salgays a recebirle y le acompanays haziendole toda fiesta y buen tratamiento como de vosotros confiamos e

somos ciertos que acostumbrays fazer prouehiendo que se le den posadas y los mantenimientos necessarios certificando os que nos hareys en ello tant accepto plazer y seruicio como podiamos encaraceros. Dada en Tholedo a xj de Agosto de MDXXV. Yo el Rey. Soria locumtenents protonotarius.

Disapte a xiiij de dit los honorables consellers de bon mati informats per lo reverent misser Joan May Abat de la placa en lo Realme de Sicilia com lo ilustrissim Duch de Borbo delliberaria entrar lo dia present per lo depres dinar vengut per terre en la present ciutat prouehiren que los honorables obres caualcaren per lo mati per lo portal nou venint a la via de sant Agosti y per Sant Culgat fins a la capella den Mercus y per aqui giraren a ma squerra per lo carrer de Muntcada per lo born per lo fossar de sancta Maria per los cambis vells per lo carrer ample fins a las casas del reverendissim archebisbe de Tarragona don Pedro de Cardona les quals cases li eren adresades per posada manant sots band de sous que quiscu habitant en los sus dits llochs hagues scombrar lo carrer tant quant lo enfront de la sua casa tindria per raho de la dita entrada. E per llurs vergues feren conuidar los honorables veguer y Batlle de Barcelona consols de Lotja y molts altres cauallers ciutadans de la present ciutat e per lo despres dinar al toch de las duas horas apres mig jorn foren a cauall tots excepto mossen Miquel Çatorra qui per sa indispositió de sa vallesa no pogue anar los quals aplegats entre las tres y quatre hores apres mig jorn partiren ab son orde tirant la via de sant Jaume voltant a man dreta per lo carrer de la calsataria olim dit dels species per la deuallada de la cort per la plasa del blat per la Boria y capella den Mercus per sant Culgat y Sant Agosti per lo carrer del portal nou isqueren fora lo portal anant a plaer aturantse sperant lo dit ilustrissimo Duch fins prop lo moli del Carbonell ahont fonch junt lo dit ilustre Duch ab los dits honorables consellers qui feren al dit Duch la salutatió condecent a sa ilustrissima senyoria la qual los

rebe molt afablement y feta dita salutatió los honorables consellers se posaren en orde acostumat anant primer lo conseller quint y los altres apres per llurs trats ordenats y lo conseller en cap se mes a la part dreta del dit ilustre Duch. E poch apres fonch junt ab ells lo ilustre y reverendissim senyor lochtinent general de la cessarea magestat qui apres de hauer fet les cortesies ab lo ilustrissim Duch mostrant alegria de sa vinguda y lo Duch regraciantli lo traball de la exida de la recepció se mes lo dit senyor lochtinent a la part dreta e lo honorable conseller en cap a la part squerra del dit ilustre Duch. E ab lo dit orde entraren en la present ciutat per lo portal nou de aquella voltant a part squerra per lo carrer del portal nou deuant Sant Agosti sant Culgat fins a la capella den Mercus ahont giraren a ma squerra per lo carrer de Muntcada per lo born per lo fossar de sancta Maria per los cambis vells isqueren al carrer ample fins a les cases del reverendissim archebisbe de Tarragona ahont li fonch apparellada posada e junt a les dites cases prengueren comiat del dit ilustre Duch y sen tornaren los dits honorables consellers acompanyant lo senyor lochtinent a sa posada y pres comiat de dit senyor lochtinent que fonch ya molt vespre sen tornaren quiscu á ses cases.

Dimecres a xxiij de dit los honorables consellers per mes festejar lo dit ilustre Duch de Borbo li feren vne solempne collació de aquella manera que li fonch feta al ilustre Duch de Gleuas en la present casa del consell de la dita ciutat la qual es notata atras en cartes.

CAP. 16.—De la pau fermada entre lo senyor Emperador y lo rey de Fransa y com lo senyor Emperador se es casat ab la infanta de Portugal.

Dilluns a v de Fabrer del any de Nostre Senyor mdxxvj los honorables consellers reberen letra de sa magestat ab auis de la pau y concordia feta ab lo christianissimo rey de Fransa y en continent fonch prouehit que per los venerables canonges y clero de la Seu fos cantat *Te Deum laudamus* ab so de orgue major· entorn la dita Seu per retre gracies a Nostro Senyor Deu per la pau forenhi presents lo ilustrissimo lochtinent lo ilustrissimo duch de Gandia y los honorables consellers.

Diumenje a xj de dit fonch feta solempne professo axi com lo dia de *Corpore Christi* per retre gracies a Notre Senyor Deu per lo casament fet per la cessarea magestat ab la infanta de Portugal e per la pau liança y confederació. E lo vespre foren fetes alimaries e lo dilluns y lo dimars seguents.

CAP. 17.—Em quis conte com fonch celebrada la canonització del glorios Sant Anthoni archebisbe de Florensa.

Diumenje a xii de Maig del any mdxxvij fonch celebrada la canonització del gloriós Sant Anthoni Archebisbe de Florensa del orde de prehicadors la qual solemnitat fonch feta en la forma seguent ço es que lo dit dia los honorobles consellers ab diuersos promens e homens de diuersos staments ajustats en multitut gran

a la Seu oyren aqui solempne offici e sermó lo qual feu lo reverent mestre Gaspar Steue mestre en sacro Taulogia del dit orde de prehicadors. E dix la missa lo reverent don Joan Miralles archebisbe de Tessalia e acabat lo dit offici per impediment de pluja que en aquella hora fonch gran en la present ciutat fonch porrogada la professo per lo despres dinar del mateix dia la qual se feu apres dites vespres e completes e fonch de aquesta manera que acabades dites completes partiren de la Seu ab tot lo Clero y ab tots los frares del dit orde que foren alli aplegats los quals anaren masclats ab lo dit clero per llur orde processionalment precedent sis trompetes e trompadors trompans. E los tres tabales ab sobreuestes ab les insignies de la ciutat ab vna ymatge de argent representant la figura del dit gloriós Sant Anthoni la qual portaue lo dit reverent Don Joan Miralles en ses mans sots un pali ab sis bordons los quals portauen los honorables consellers e proseguint la dita professo isqueren per lo portal major de la dita Seu deuant lo palau episcopal tirant dret a la plassa de Sant Jaume prenent per lo carrer dels species ara vulgarment dit dels calsates per la plassa del blat per la plassa de la Boria per la volta dret cami entrant en la iglesia de prehicadors ahont feren la comemoració del dit sant y aquella dita exint dressant per lo carrer dels mercades per lo carrer den Auella ana dins lo palau per la corrubia passant per la plassa noua entra dins la Seu.

CAP. 18.—Del naiximent de don Fhelip rrimogenit del senyor Emperador.

Dimars á xxj de Maig del any mdxxvij segons per letra de sa magestat de xxij de dit dirigida als honorables consellers es stat dat auis com a la diuina magestat hauia plagut deslliurar a la serenissima Empe-

ratris y Reyna nostra senyora de son part ab vn fill placieli donarli vida y enteniment pera que pugue succehir en lo Regiment de sos Regnes apres dels felicissims dies de la cessarea magestat son pare amen fonch appellat apres ab lo sant Baptisme don Phelip.

CAP. 19.—Com feren gran dany los moros en Badalona y com prengueren lo mestre general dels frares de sant Francesch.

Dious a xiij de Juny del any mdxxvij per la matinada foren juntes deuant Badalona xiiij fustes de moros les quals tragueren moros en terra qui barrejaren tota la sagrera de Badalona prenent y matant moltas animas axi de homens com de donas y per be que lo senyor loctinent e los honerables consellers quant foren certificats de dit fet volguessen ajudar anant alli ab molta gent y archabussaría no pogueren reparar lo gran dany hauien ya fet placia a la diuina magestat hauer pietat de la christiandat y destruhir los enemichs de la santa fe catholica amen.

Dilluns a xxiiij de dit foren juntas prop la platge de la present ciutat viij fustes de moros les quals hauien preses en los mars de Palamós lo mestre general del orde dels frares de sant Francesch anomenat fray Francisco de de los Angeles lo qual fonch rescatat a xxxj del present per iiij milia ducats per interuenció del senyor lochtinent y de altres nobles persones.

CAP. 20.—COM ENTRE EN BARCELONA DON LUYS DE CARDONA BISBE DE DITA CIUTAT Y COM LO CONSAGRAREN EN LO ALTAR MAYOR DE LA SEU.

DISAPTE a XXVIIIJ de Janer del any MDXXX fonch cantat lo *Te Deum* en la Seu de Barcelona per retre gracies a nostre senyor Deu per la possessió hauia presa lo procurador del reverendissim senyor don Luys de Cardona del bisbat de Barcelona en la dita Seu.

Diumenge a xxx del dit entra en la present ciutat a las quatre hores apres mig jorn lo reverendissim senyor don Luys de Cardona bisbe de Barcelona al qual isqueren los honorables consellers acompanyats dels honorables veguer de Barcelona consols de la mar segons es acostumat e isqueren fins dalla la Creu Cuberta del portal de sant Anthoni quasi vn tir de pedra e acompanyarenlo fins a la Seu e apres al palau episcopal.

Diumenge a VJ de Febrer de dit any los honorables consellers per lo mati se apleguaren al porxo de Sant Jaume de hont precehins los vergues anaren a la Seu per interessar a la consecratió que dit dia se feu del reverendissim senyor don Luys de Cardona bisbe de Barcelona dins la Seu dela present ciutat per lo ilustrissim y reverendissim senyor lochtinent general Bisbe de Siguensa y los reverendissims senyors Bisbe de Vich y Archebisbe Miralles archebisbe de gracia en virtut de breu apostolich lo qual ans de la dita consegració fou publicament legit.

CAP. 21.—Com en la present ciutat y hagut pesta y enfins a quant a durat y quanta gent si ha morta.

Dious a x de Mars del any mdxxx los honorables consellers essent certificats que en la present ciutat se esten lo flagell que la diuina magestat acostuma donar per correctió y smena de nostres defelliments morintse alguns poblats de la present ciutat de pestilencia y que la fama es molt mes del que passa per veritat per ço que se pogues saber la veritat de la cosa y millor conexer la voluntat diuina delliberaren fer fer la cerca en la forma acostumada ço es que lo correu de la ciutat va per la Seu e parrochies de la present ciutat a hora de vespres y ha relació dels qui en aquell dia se son soterrats de pesta y altre mal dexant apart los quis morien en lo hospital generál de la present ciutat que no entren en lo nombre de la relació y lo nombre dels bateix.

E comensa lo dia present de fer la cerca y ha durat lo mal y fagell de la pesta fins disapte a xvj de Juliol de dit any en que se son morts del dit mal sis milia dos cents sinquanta de peste a soles.

CAP. 22.—Com los consellers feren llauar del altar de Santa Anna duas cadiras ab sos coxins que eren del bisbe de Barcelona y del duch de Cardona.

Dilluns a v de Febrer del any mdxxxij per lo matí trobantse los honorables mossen Pere Galceran de Coromines donzell mossen Joan Miquel Pol ciutada y mestre Pere Martir Riera barber consellers en

la sglesia del monestir de Santa Anna de la present ciutat ahont eren anats per ço que lo dissapte precedent eren stat conuidats per la sepultura de la senyora Lupiana muller relicta de mossen T. Lupia quondam caualler en la present ciutat domiciliat. E vehent que alt al repla del altar major hauia duas cadiras ab sos coxins deuant sobre vna catifa prouehiren per medi del sagrista de dita sglesia que ditas cadiras y coxins fossen lleuades de alli y mesas en la sagrastia recelantse ya del que poch apres se segui que arribaren en la matexa iglesia tots junts lo Reverent senyor Bisbe de Barcelona y lo ilustrissimo Duch de Cardona los quals juncts al dit repla del altar prouehiren que dites cadires ab sos coxins fossen tornades alli mateix hont stauen pera seure ells en aquelles. Lo qual fet apparent als dits honorables consellers molt perjudicial a la preheminencia que la ciutat reserua y acostuma a donar sols a son Rey y senyor y en sa absencia a son lochtinent general y no altra persona volent aquel remediar per medi de llurs vergues feren aplaguar uns quants promens dels qui en dita sepultura se trobaren presents y comunicat lo dit fet aparegué que nos deuien tollerar y per ço fonch dit de part de dits honorables consellers per medi de mossen Pere Ramon Vicents de Semmanat de Santyga caualler y mossen Luys Gibert ciutada als dits senyor Bisbe y Duch lo gran prejudici que en lo dit fet la ciutat rebia demanantlos de grat no permetesen tal agraui fos fet a la dita ciutat als quals per ço que responguceren que per aquesta vegada pregauen los consellers ho dissimulassen que ells se guardarien altra vegada en venir en semblants inconuenients fonch repost per medi dels mateixos promens que dits consellers no podien tollerar ni tollarerian lo dit fet en ninguna manera ans deliberarien de anarsen y donarne raho a la magestat del Emperador y Rey nortre senyor. E vist aço los dits senyors Bisbe y Duch delliberaren de anarsen y de fet sen anaren que no foren en la dita sepultura romanent en aquella los dits honorables consellers ab la

saluetat de llur promenia que es estada ben defensada per ser dits honorables consellers personas sauias y zeladores del be y honor de la dita ciutat.

CAP. 23.—Com lo senyor Emperador feu fugir lo gran turch que era entrat ab gran exercit en Ungria.

Diuendres a xxij de Novembre del any de la natiuitat de Nostre Senyor mdxxxij per lo despres dinar fou decantat lo *Te Deum* en la forma acostumada en la Seu per retre gracies a Nostre Senyor Deu Jesuchrist per la victoria hauia dada a la cessarea magestat contra lo turch enemich de nostra santa fe chatolica foragitant aquell del realme de Ungria ahont era vingut ab molt gran exercit.

CAP. 24. Com entra en Barcelona la senyora Emperatris muller del senyor Empebador Rey nostre senyor juntament ab lo princep e infantes y la entrada del cardenal de Burgos.

Per quant los honorables consellers reberen letras de la Cessarea magestat del senyor Emperador y Rey nostre senyor del thenor seguent.

Lo Rey.—Amats y faels nostres. Nos per lo gran amor que tots temps hauem tinguda y tenim an aqueixa ciutat com se vulla que nostra determinació era de detenirnos pochs dies y passar en Castella cap de nostres regnes hauem scrit a la serenissima emperatris y reyna nostra molt chara muller que vingue en aqueixa ciutat ab los ilustrissims princep e infantes nostres fills per que apres

de hauer descansat en ella alguns dies nostra partida sera pera Montso a celebrar corts generals al regnes de Arago Valencia Principat de Cathalunya e comptats de Rossello e Serdanya y entendre en tot lo que conuinguia al seruey de Deu Nostre Senyor y a la bona administratió de la justitia conseruatió honrra y aument de nostra real corona y tranquilitat de les prouincies y jatsia que nos tenim cregut que en tal cas no mancareu al que deueu com a bons y leals vesalls nostres en rebre seruir y obeir la dita Emperatriz nostra muller com tostemps ho haueu acostumat totavia per lo que toca al aposento de nostra cort y de la sua y que aquexa ciutat sia abundanment vituallada escriuim a nostre lochtinent de aqueixa ciutat que de tot ne comunich ab vosaltres encarregantvos que de mes de donarli entera fe y crehensa vos hajau en totes les dites coses com de vosaltres confiam y mireu molt en tenir la ciutat habituallada a rahonable preu que nos ho rebrem de vosaltres en accepte seruici. Dat en Bolonya a ij dies del mes de Janer del any mdxxxiij. Yo El Rey.— Comalonga locumtenents protonotarius.

Per tant los dits honorables consellers volents com es acostumat prepararse en rebre la dita serenissima emperetriz en sa primera entrada per ço com la dita senyora no sia stada encara en la present ciutat per llurs vergues feren aplegar promenia per comunicar sobre lo dit fet. E apres aplegar consell ordinari lo qual deslibera que muntas a consell de c jurats. E axi a quatre del mes de Fabrer de dit any mdxxxij feren conuocar lo dit consell de c jurats per dispondre la festa de la dita recepció per lo qual consell fonch delliberat que fos preparada festa a la dita senyora tant quant pus solepnament se pogues fer e preparar seguint la forma y ordinació que fonch tinguda en la entrada de la ilustrissima senyora dona Isabel muller del ilustrissimo senyor don Ferrando de gloriosa memoria.

Dimecres a xxvj de Mars de dit any per lo depres dinar los honorables consellers inspiradament se hagueren de aplagar ab los honorable veguer y consols de la mar y al-

tres ciutadans en lo pati de la present casa per anar a rebre la serenissima emperetriz la qual supplicada per los misatges de la ciutat qui anaren segons consuetut y pratiga a Molins de Rey per visitar a sa Magestat y consertar la entrada no pogue condescendre a la supplicatió de la ciutat per causa que la serenissima infanta dona Maria filla sua staua malalta y nos pogue detenir sino que a consell dels phisichs hague de arribar al monestir de Valldonzella. E axi isqueren ab la companya dels sobredits y per esser ya tart no pogueren arribar als altres sino poch mes amunt de la Creu Coberta se encontraren ab la dita senyora la qual venia ab andas ab lo serenissim princep don Phelip e per la dita raho no li pogueren bassar la mar sino que li feren reuerencia y ápres la aeompanyaren fins al monestir de Valldonzella.

Dijous a xxvij de dit any los honorables consellers precehint primer lo consell y parer de promens per lo despresdinar acompanyats de promens a cauall anaren a Valldonzella a visitar la senyora infanta y a besar la ma a la senyora emperetriz.

Diuendres a xxviij de dit mes de mars entra la serenissima emperatriu reyna y senyora nostra en la present ciutat ab la serimonia que entra la reyna Isabell com appar atras en cartes.

Disapte a xxviiij de dit entra en la present ciutat lo reverendissimo senyor cardenal don Yniguo de Sunegria y de Mendoça cardenal de Burgos al qual isqueren los honorables consellers acompanyats del honorable veguer y consol de la Llotja en la forma acostumada.

CAP. 25.—Com entra en la present ciutat lo senyor emperador venint de les parts de Flandes.

Dimars a xv de Abril del any mdxxxiij per lo venerable capitol de la Seu foneh feta processó per pregaries del senyor emperador qui se espera venir

de les mars de Genoua en la present ciutat ana al monestir de framenors.

Dimars a xxij de dit Abril y any arriba en la present ciutat la cessarea magestat del senyor Emperador y rey nostre senyor venint de la via de Rosas e de Gerona per portas per ço que era desembarcat en Rosas ab las suas galeras e vingue molt secret axi a les nou hores avans de migjorn e per ço no li isqueren los honorables consellers ans tant prest que ho saberen per lo despresdinar acompanyats de promens anaren á basarli la ma.

Dimecres á xxiij de dit per lo mati los honorables consellers foren a cauall a palaci per acompanyar a sa Magestat a la Seu per retre gracies a Nostre Senyor Deu Jesucrist per la sua bona juncta ahont se celebra lo diuinal offici solempnament.

Diuendres a xxv de dit arribaren en la present platge per lo depres dinar las galeras y fustas de rem de sa magestat que fonch molt bella vista de mirar.

CAP. 26.—Com entra en Barcelona lo cardenal de Siuilla y de la collació que donaren los consellers a la senyora Emperatriu a Llotja.

Dilluns a v de Maig del any mdxxxiij arriba en la present ciutat lo reverent senyor cardenal de Siuilla al qual isqueren los honorables consellers acompanyats de promens y consols de la Lotja y perque hauian algun poch tardat lo trobaren ja que era al cap del carrer del Spital quant hom vol entrar en la Rambla.

Diumenge a xj de dit los honorables consellers acompanyats de promens anaren a visitar lo dit reverendissimo senyor Cardenal de Siuilla qui posa al palau del Rey prop la Seu de la present ciutat.

Dimars a xxvij de dit los honorables consellers per vo-

ler be festajar a la serenissima emperetriz feren per lo depresdinar vn bell recolliment a ses magestats dins en la Llotja donantlos collació a tots de totes les confitures y de fruyta y altres coses molt complidament.

CAP. 27.—De la malaltia que tingue la senyora Emperatriu senyora nostra y de les grans professons y pregaries que la ciutat feu.

Diumenge a xv de Juny del any mdxxxiij se dix que la senyora Emperetriu y Reyna nostra senyora se comensa a trobar vn poch indisporta de sa persona.

Dilluns a xvj de dit los honorables consellers enuiaren a dir per llur sindich al ilustrissim compte de Miranda maiordom mayor de la dita senyora la pratica que acostuma de fer la ciutat en semblant cas de malaltia y que estauen prets fer lo mateix si sa Magestat ne era seruida y responguc queu enuiaria dir si era necessari.

Dimars a xvij de dit los honorables consellers acompanyats de sos prohomens anaren per lo mati a visitar a la senyora Emperetriu y Reyna nostra senyora la qual havian sabut staua indisposta per la qual indisposició hauian ya prouehit per medi del reverent capitol que les parrochies y monastirs de la present ciutat fessen pregaries en los officis diuinals per la dita senyora la qual veheren estant en lo lit detinguda de febre continua ab reprehensions segons hagueren los dits honorables consellers relació dels metges de sa Magestat e tornats que foren de palacio a la present casa prouehiren que quiscun dia visitassen ells vna vegada a sa Magestat e altra vegada dos promens es a saber los honorables mossen Luys Gibert ciutada e mossen Miguel Setanti donzell.

Diuendres a xx de dit entra sa Magestat en la present

ciutat venint de la vila de Montço ahont tenia cors per als aragonesos catalans y valensians per causa de la dita indisposició de la senyora Emperetriu muller sua per postas. E lo mateix se enuela per part de la ciutat lo jardi de la casa de don Joan de Cardona ahont posaua lo dit senyor Emperador per ço que la dita senyora Emperetriu se muda alli y enuia a dir als honorables consellers seria seruida lay fessen enuelar.

Diumenge a xxij de dit los honorables consellers sabent que la magestat de la senyora Emperetriu e Reyna nostra senyora se era trobada molt mes mala del que estaua avans per relació dels metges qui aquella visitauen prouehiren per medi del reverent capitol e clero de la Seu que fessen lo dit die demati vna prompta e deuota professo la qual ana pertint de la Seu á la iglesia dels Agostins fent estació a la capella de la Pietat e solempne offici en la iglesia de dit monestir per pregaries de sa Magestat e axi fonch fet que ana ab molta deuoció y ab gran multitut de poble forenhi presents los dits honorables consellers lo Ilustre Duch de Calabria lo spectacle gouernador e moltes altres persones principals e fonch fet lo offici de pregaries en la primera cambra per ço que desliberaren visitar ab professons les set cambres de nostra dona a la qual placia intercedir ab la sua diuina pietat e recaptar la gracia desijada amen.

Dilluns a xxiij per lo matí ana la professo al monastir de Natzeret de la present ciutat per les pregaries de la senyora Emperetriu. E per quant ses magnificencies anant en la dita professo foren certificats que la dita senyora estava molt mala y per extremunciar feren aplegar en lo dit monestir alguns promens per hauer consell ques lo que hauien de fer en tal necessitat y aquells applegats en les claustres del dit monestir fou per inspiració diuina determinat que vista la present fossen tremesos pelegrins que per part de la ciutat anassen á la cambra Angelical de Nostra Senyora de Montserrat per suppliear aquella vulla impetrar gracia del glorios e beneuenturat fill seu que la se-

reníssima Emperetriu e Reyna nostra senyora sia restituida en sa tant desitjada sanitat. E eneontinent fonch posat orde que dit pensament fos mes en execusió prouehint de fer fer encontinent una crida per los llochs acostumats de la dita ciutat que totes les confraries ab llur lluminaria fossen a dues hores apres mig jorn a la Seu per acompanyar los dits pelegrins los quals foren tremesos part a despeses de la ciutat que foren xxiiij e part a despeses del reverent Capitol de la Seu que foren xij y los altres a despeses de les confraries que foren en sus cxxxx e axi de fet se segui que essent ja les nou hores ans del mig jorn quant se determina lo dit pensament en lo dit monastir de Netzeret y a les tres hores apres del mig jorn ja la dita professo parti de la Seu sots lorde seguent ço es que primerament anauen los miyons vestits ab lo millor orde que podian apres venia lo Crucifisci de la iglesia de Sant Just y Sant Pastor lo qual aportaua vn capella vestit ab los camis de la ciutat a peu descals ab vn vel negre a la cara apres del dit Crucifisci venian los minyons qui anauen a peu descals y vestits en camisa. Apres venia altre cruxifisci ab lo mateix orde. Apres venien les donzelles a peu descals ab los cabells sbandits per las spatlles que aportauen molta deuoció. Apres venia la bandera de Santa Eulalia y los ganfanons de la Seu apres venien totes les confraries ab sa lluminaria molt deuotament y ab gran multitut que fou cosa de gran admiració. Apres vingueren los pelegrins ab camisa y apeu descals ab entorxes enceses en la ma hu apres del altre ab llagrimes als ulls y mirant en terra que aportauen vna extremada deuoció. Apres vingueren los capellans y canonges de la Seu ab sos sobrepellisos vestits. Apres lo reverent senyor archebisbe de gracia qui serveix per lo senyor Bisbe de Barcelona vestit de pontifical. Apres vingueren los capellans y pelegrins de la ciutat y de la Seu ab sos sobrepellisos vestits y ciris blanchs encesos en la ma y apres dels vn canonge de la Seu vestit ab capa qui anaue derrera ells tots salmejans y decantant oracions y pregaries per raho de la dita conue-

lecencia. Apres venia lo excelentissim senyor Duch de Calabria y los honorables consellers y apres la multitut del poble axí de homens com de dones supplicants tots ab gran feruor de sperit a la diuina clemencia voler donar sanitat y conualecencia a la dita senyora anant sots lo dit orde per la via seguent ço es partint de la Seu passa deuant lo palau Episcopal voltant per la plaça noua y apres per la Cucurella isque a la Rambla anant per lo carrer del Carme fins al portal de Sant Anthoni. En lo qual portal se pararen los pelegrins per sperar la benedictió del dit senyor Bisbe qui aquella dona arribat que fonch al dit portal decantades primer per los cabiscols vnas antifonas apropiades per lo dit acte y dites per sa senyoria algunas oracions qui son seritas en lo Pontifical y dada la benedictió besaren tots la ma vn apres laltre al senyor Bisbe y prengueren comiat fahent son bon viatje del dit pelegrinatge ab molta deuoció. E lo restant de la dita professo sen torna per lo carrer del Hospital entrant per la bocaria tirant fins a la plasa de Sant Jaume. E voltant per devant la Diputatió y palau Episcopal torna á la Seu placie a la diuina magestat volerlos exaudir en tant deuota y necessaria petitió per lo gran be y consolació del dit senyor Emperador y Rey nostre senyor repos y tranquilitat de tots sos estats amen. Apres que foren partits los dits palagrins se dix y fou axí veritat que molta gent axí fadrins fadrines sense licencia de sos pares y mares homens y dones moguts de molta deuoció per la intranyable fidelitat tenen a son Rey y senyor partiren de ciutat y anaren ab dits pelegrins a Montserrat. E en lo mateix despresdinar y en la mateixa hora que parti la professo dels palagrins per las sinch ordens dels frares de sancta Catherina de framenors dels Agostins del Carme y de la Merce fonch feta vna solempna professo la qual ana cercant totes les set cambres de Nostra senyora ab molta deuoció fent en quiscuna dellas stacions y specials pregaries per la sanitat de la dita senyora Emperatriu. E tornats foren los dits honorables consellers de la professo dels pelegrins anaren acompanyats de promens a palacio a visitar a sa Magestat.

Dimars a xxiiij de dit per indisposició de sa magestat los honorables consellers qui acostumauen per demostració de jocunditat de semblant jornada caualcar acompanyats de promens per los lochs acostumats de la present ciutat dexaren de fer la dita caualcada y per lo semblant tot lo poble deixa de fer les acostumades alegries y las campanas de la Seu y de les parrochies y monestirs cessaren de tocar que fou vna cosa de molta tristicia que noy hauia diuendres sant que mes tristicia portas que la indisposició de la dita senyora causaua en los animos dels poblats en la present ciutat per esser dia de Sant Joan. Aná la professó lo dit dia per lo mati a la iglesia de Montesion ahont se dix lo offici ab les acostumades pregaries y apres de dit lo offici torná la professó a la Seu ahont se dix lo offici de la dita festa. E per lo depresdinar fonch feta vna gran e solempne professó per lo clero y parrochies de sancta Maria de la Mar la qual aná de santa Madrona a la montanya de Montjuich per les matexes pregaries aná molt deuotament y ben arreglada la gent. E en la matexa hora del depresdinar fonch feta altra semblant professó per lo clero y parrochians de santa Maria del Pi la qual aná a visitar las iglesias de Montesion de Santa Anna de Natzaret de Sant Pau y de Hierusalem per les matexes pregaries. E en la nit del meteix dia foren fetes dues altres professons la vna per los frares Agostins ab minyons petits en camisa y descalsos quis anauen asotant en mig dels homens qui aportauen lluminaria encesa. E laltra per los frares menors ab molts cortesans de sa magestat quis açotauen molt cruelment anant derrera de la dita professó los cantos de palacio cantant ab molta deuoció la lletania dels psalms per pregaries de la dita senyora.

Dimecres a xxv de dit mes de Juny per lo mati aná la professó de la Seu a la iglesia del Pi per las mateixes pregarias. E per lo depresdinar foren fetes tres professons ço es la vna y mayor de totas per lo clero de les parrochies de Sant Just Sant Miquel y de Sant Jaume ab los parrochians de aquelles anant a visitar les iglesies de la Mercé

de framenors de Santa Maria de la Mar del socos y de la pietat per les matexes pregaries aná molt deuotament y ab gran nombre de poble. Laltra per lo clero y parrochians de Sant Pere anant a visitar la iglesia de Valldonzella ques fora los murs de la present ciutat. E la tercera per lo clero y parrochians de Santa Maria de la Mar anant a visitar las iglesias de Sant Agostí Pietat y dels Angells per les matexes pregaries.

Dijous a xxvj de dit per lo mati aná la professó a la iglesia de la verge Maria del Carme per las mateixas pregarias.

E attes que per lo depresdinar los pelegrins qui eren anats en professó a la cambra Angelical de Nostra Senyora de Montserrat per pregaries de la conualacensa de la senyora Emperetriu y Reyna nostra senyora eren ya de tornada y per gracia del senyor de tots y intercessió de la sua beneyta mare hauien oblinguda la dita conuelecencia prouehiren los honorables consellers ab veu de publica crida per los lochs acostumats de la present ciutat que totes les confraries ab lluminaria encesa fossen a la Seu a les dues hores apres mig jorn per acompanyar la professó de la Seu qui hauia de exir a rebre los dits pelegrins y de fet los dits honorables consellers foren a la dita Seu y acompanyaren la dita professó. La qual exint de la Seu ab molt bon orde isqué per lo portal mayor y tirá deuant lo palau episcopal la via de la plasa noua per la Cucurella isqué a la Rambla tirant per lo carrer del Carme al Pedro arribá fins al portal de Sant Anthoni ahont espera alli que los dits pelegrins fossen arribats. Los quals junts decantades primer algunes antifones apropiades per retre gracies a la diuine magestat per la dita juncta foren rebuts per lo senyor archebisbe de gracie vestit de pontifical deseruint per lo senyor Bisbe de gracia y ordenats en la forma seguent. Es a saber que anaren primer los minyons qui anauen vestits seguint vn cruxifisci decantant le lletania y aportans llums enceses en les mans per esser ya la hora tarda quant entraren dits pelegrins. Apres venien los mi-

nyons a peu descals y en camisetes per lo mateix orde portan llums enceses en les mans seguint un altre cruxixifisci. Apres venien les donzelles a peu descals y los cabells esbandits per les espalles ab llums enceses en les mans seguints vn altre cruxifisci. Apres venia la bandera de Santa Eulalia y los ganfanons de la Seu. Apres venian las confrarias ab llur lluminaria encesa en gran nombre y molta deuoció. Apres venian los pelegrins laychs anants primer los minyons vestits y apres los qui anauen en camisetes apres las fadrines ab los cabells sbandits per les spalles apres los homens y dones vestits tots ab llums enceses en les mans ab molta deuoció responent a diuersos capallans qui anauen entre ells decantants la lletania per la dita conualacencia. Apres venia la creu de la Seu y tot lo clero y canonges de la Seu ab lums enceses en les mans ab la mateixa decantasió. Apres venian los pelegrins Ecclesiastichs qui eren estats tramesos per part de la Seu y de la ciutat ab llums enceses en les mans decantans las matexes letanies. Apres venia lo senyor Archebisbe de gracia vestit de pontifical. Apres venia lo Exelentíssim senyor Duch de Calabria lo senyor gouernador y lós honorables consellers y molt altre poble ab llums enceses en les mans responents a diuersos capallans qui decantauen las matexas llatanias. E ab lo dit orde tiraren partint del portal de sant Anthoni per lo carrer del hospital isqueren a la rambla e tiraren per lo portal qui es al cap del dormidor de sant Francesch deuant la draçana e tiraren fins al pla de framenos ahont passaren e entraren per lo carrer de la Mercé tirant auall per lo dit carrer per rahó que sa magestat volgué que la professó passas per allí per ço que la volia veurer y de fet sa magestat la mira tota estant en vna finestra del seu palau que mira al dit carrer de la mercé ahont dormia la senyora Emperetriu y Reyna nostra senyora y per lo semblant mirauen la dita professó lo dit senyor Princep y la senyora Infanta en las finestras de la casa de mossen Miquel Setanti que es en lo dit carrer de la Mercé a les spalles del dit palau ahont posauen.

E volta la dita professó per lo carrer traues qui ix al carrer ample tira per lo carrer ample fins al cap del Regomir per hont entra e tira passant per deuant casa la ciutat plassa de Sant Jaume de la Diputació y lo palau Episcopal y entra per lo portal mayor de la Seu ahont apres de referides gracies a la Diuina Magestat per la dita rahó y també perque la dita senyora comensaua ja de sentir millora placia a la Diuina Magestat donarley cumplida y posarli en cor y voler que corresponent a la entranyable amor y voluntat que los de la present ciutat li han mostrade ab bones obres se recorde de intercedir tot temps per aquesta ciutat ab lo dit senyor Emperador y Rey nostre senyor amen.

Diuendres a xxvij de dit per lo mati aná la professó a la iglesia de la Verge Maria de la Mercé per las matexes pregaries.

Disapte a xxviij de dit aná la professó a la iglesla de la verge maria de Jonqueres per las matexas pregarias.

Diumenge a xxviiij de dit per rahó de la festiuitat de Sant Pere per trobarse la senyora Emperatriu y Reyna nostra senyora millor y venir la sua conuelecensia per gracia del senyor per molt bons termens noy hagué professó ans se proroga per lo dilluns seguent.

Dilluns a xxx de dit per lo mati aná la professó a la iglesia parrochial de Santa Maria de la mar per las matexes pregaries y encare per retre gracies de la conualesencie que venia per molts bons termens.

Dimecres a ij de Juliol de dit any de MDXXXIIJ per lo mati fonch decantat lo *Tedeum* per la Seu per retre gracies a Nostre Senyor Deu Jesuchrist per la conuelecensia de la senyora Emperatriu e Reyna nostra senyora e los honorables consellers foren a cauall a palacio per acompanyar a sa magestat quels hauia conuidats per al dit *Tedeum* e apres se feu lo offici solempne en la Seu.

Diuendres a iiij de dit se feu crida per part de la ciutat per los llochs acostumats de aquella per rahó de la professó se hauia de fer per la dita conuelecensia com lo die de Corpore Christi lo diumenge propvinent.

Diumenge a vj de dit mes y any per lo matí se feu la professó axi com lo dia de Corpore christi ab los tabals trompetes cauall de santa Eulalia totas las parrochias y monastirs las confrarias ab los pannons los xxiiij Reys x Angels ab la Aliga y los xantes portant lo vel de nostra Dona y perço noy hagué melquisedech no aná sa Magestat en ella ans la mira en son palau com passaua per lo cantó del Rogomir axi com es en la volta lo dia de Corpus.

Disapte a xij de dit a les quatre hores de mati parti sa Magestat per postas de la present ciutat anant a las corts de Montsó per continuar aquelles.

Dijous a xvij de dit mes de Juliol los honorables consellers algun parer de alguns promens deliberaren presentar la vaxella de argent daurat a la serenissima senyora Emperatriu y per presentar aquella nomenaren los honorables mossen Miquel Setanti Donzell y mossen Galceran Lull ciutadá los quals per part de la ciutat per lo depres dinar presentaren la dita vexella a la dita senyora la qual exint de la cambra ahont dormia aná a la saleta ahon estaue parat lo dit argent y rebé aquell ab molta voluntat. E poch apres foren junts los honorables consellers ab la dita senyora per visitar aquella y trobarenla que ya volia exir per anarsen y axi prengueren comiat apres de hauer besades les mans a la dita senyora y al princep y a la infanta. E de continent la dita senyora se posá dins las andes las quals aportauen a brasos criats seus per anar mes reposada y parti de la present ciutat tirant la via de Molinderey placia a la diuina clemencia la vulla guardar de tot mal amen.

Diuendres a xviij de dit vench lo magnifich mossen Marles algutzir de sa Magestat als honorables consellers de part de la dita senyora dient que sa altesa se volia detenir alguns dias a Molinderey que prouehissen de pa y altres vitualles que alli faltauen per haueri molta gent. E de continent los dits consellers prouehiren que ab tregines aportassen pa alli e axi fonch fet ab diligencia.

CAP 28.—Com entra en Barcelona don Phederich de Portugal archebisbe de Çaragossa y lochtinent del senyor Emperador.

Dijous a xviiij de Mars del any de Nostre Senyor mdxxxiiij los honorables consellers sentint que lo senyor lochtinent hauia de entrar en la present ciutat lo qual hauia ya jurat en Leyda segons relació del sindich de la present ciutat qui era stat present per discentir en lo dit jurament aplegaren promenia per hauer consell sobre lo fahedor attes que sa Magestat ho ha atorgat ara en las corts proppassades de la vila de Monsó jatsia no sia encara expedit lo priuilegi. E per los dits promens vist y considerat que lo ilustre don Anthonio de Sunyga lochtinent que fou de sa Magestat en lany mdxxiiij hauia jurat en Leyda y apres torná a jurar en la present ciutat fonch aconsellat que per part de la dita ciutat anassen dos personas qui rahonassen lo dit fet al dit senyor y supplicassen per part de la ciutat volgués axi ferho y de fet foren anomenats los honorables mossen Jaume Salbá Donzell y mossen Miquel Quintana aduocat de la ciutat los quals partiren aquella matexa nit.

Diuendres a xx de dit los honorables consellers haguda relació dels sobredits mossen Jaume Salba y de mossen Miquel Quintana que lo dit senyor loctinent don Phederich de Portugal Archebisbe de Çaragossa volia entrar en la present ciutat per lo despresdinar y que sobre la pretensió de la ciutat de tornar a jurar en la present ciutat hauia fet aplagar tot lo consell Real a la parrochia de Sans se aplegaren per lo despresdinar a cauall deuant lo pati de la present casa ensemps ab los honorables consols de la lotge y de molts altres cauallers ciutadans y mercades y altres en absencia del honorable regent la vagaria

de Barcelona que staua impedit de malaltia ahont esperaren la resposta del dit senyor la qual fonch tramesa per lo venerable en Joan Bartumeu Coll notari y secretari del dit senyor dient que los del consell no eren estats de parer que sa senyoria juras ni era forçat de jurar fins que lo priuilegi atorgat a la ciutat fos despatxat perque seguissen la forma dada en dit priuilegi. E oyda dita resposta y que lo dit senyor desliberaua de entrar tantost partiren del dit pati y ab llur orde arribaren fora del portal de Sant Antoni ahont tantost ans de arribar á la creu cuberta encontraren ab lo dit senyor que ya venia al qual feren sa reverencia y obediencia acostumada y pertanyent y agraduantse los altros consellers deuant lo dit senyor per llurs trats se posa lo conseller en cap al costat del dit senyor qui venia a solas quant rebe los dits consellers y ab lo dit orde entraren en la present ciutat tirant per lo carrer del hospital entraren per lo portal de la bocaria e voltaren per lo càp de la plassa de la Trinitat per la plaça den Camprodo per la carniceria den sors isqueren al carrer Ample y voltaren a la casa del dit senyor que era la casa del ilustre Duch de Sogorb nebot del dit senyor lochtinent y arribats á dita casa prengueren comiat del dit senyor lochtinent y sen tornaren a ses cases.

CAP. 29.—COM ENTRA EN LA PRESENT CIUTAT LO REVERENT PARE GENERAL DEL ORDE DE PREDICADORS.

DIMARS a xv de Setembre del any MDXXXIIIJ entra en la present ciutat lo Reverent pare general de la orde de preycadors frare Joan de Grabinaria pera rebrel qual isqueren mols caualleres principals de la present ciutat y fonch rebut ab creu alsada del entrant de la plaça de la llana fins á la iglesia del dit monastir noy isqueren los honorables consellers per no esser aixi pratiga.

Dilluns a xxj de dit los honorables consellers anaren al dit monastir de prehicadors a parlar ab lo Reverent pare general de la orde per cosas importans a la dita religió y bon estament de aquella e conseruació del monastir de la present ciutat del qual son protectos.

CAP. 30.—Com Bernat Fluvia notari sen porta alguns dines de la taula de la ciutat y de la sentencia que fou donada contra ell.

Disapte á iij de Octubre del any mdxxxiiij los honorables clauari de la ciutat sentenciant condemna a nan Bernat Fluuia notari regent lo manual de la taula del cambi de la present ciutat que hauia delinquit en son offisci en los anys passats traent dines de la dita taula ab noms fictes é incognits ab vna diabolica inuenció segons se es descubert per la diuina bondat pochs dies ha per ço ques pogues traure altre en loch seu y ell sen es anat fugitiu tement pagar la pena personal la qual se li espera molt gran si ve en ma de la justicia perque a infamat a ell per tota sa vida y alterada la opinió de la taula que es delicada com la donzella que no sols ſo peccat mes la suspita del peccat la infama.

CAP. 31.—Com lo senyor Rey nostre entra en Barcelona y de les grans festes que li foren fetes y com apres se embarca fent la volta dn Barbaria a Tunes.

Dijous lo primer dia de Abril del any mdxxxv los honorables consellers sentint que sa magestat se deya de molt cert hauia de dormir a la vila d Molins de rey venint a la present ciutat pregaren al hono-

rable mossen March Anthoni de Camòs donzell e a mossen Joan de Gualbes ciutada que per part de aquesta ciutat anassen a sa Magestat en dita vila per visitar aquella y consertar la hora de la sua benauenturada entrada los quals partiren lo diuendres seguent de bon mati ab lo correu de la ciutat quels hi acompanya.

Diuendres a ij a la vesprada tornaren los dits missatges y feren relació com sa magestat entraria lo sendema disapte apres del dinar.

Disapte a iij de dit los honorables consellers acompanyats del honorable regent la vagaria de Barcelona dels honorables consols de la mar y de mols altres cauallers ciutadans, mercades artistes y menestrals isqueren a rebre sa magestat fins al lloch acostumat y li besaren la ma a cauall segons es acostumat y venint per entrar en lo portal de Sant Anthoni foren desperats los mascles y uns quants girifalts de la ciutat que los dits consellers hauien fets venir alli per raho de la dita entrada per ço que sa magestat ve en so de guerra y per lo semblant ne foren apres desparats quant sa magestat fou dins la Drasana mirant lo exercit de les galeres y apres en lo baluart de frares menos quant sa magestat passe deuant la plasa de frares menos y apres respongueren lo baluart maior y la torra del peu de llauant que totes hauien molt ben parat y mostra sa magestat star content de dita receptió. E axi quant sa magestat fonch junt á palacio en les cases de don Joan de Cardona elet Bisbe de Barcelona los dits concellers prengueren comiat de sa magestat y anarensen a llurs cases plasie a la diuina clemencia que per be hi sia arribat y dirigirli lo seu pasatge al seu sant seruey be y repos de la christiandat amen. Y los dits consellers tragueren les gramalles folrrades de sati carmesi que hauien anticipades fer per les de sincogesma per raho de dita vinguda.

Diumenge a iiij de dit ana sa magestat al offici a fra menors y no hi foren los consellers que eren a la casa de les egipciaques. E lo mateix dia los dits consellers acom-

panyats de promens anaren a palacio a visitar a sa magestat lo qual los rebe molt afablament y mostra tenir gran contentació de aquesta ciutat anaren ab las samarres folrades de carmesi.

Diuendres a xiij de dit mes de Abril per ço que sa magestat tremate a dir per hu de la sua cambra als consellers que volia saber los senyals que feya la torra de montjuych quan venien naus y quant venien galeres de armades dits consellers ensemps ab los torredans ordenaren que fossen fets los senyals seguens es a saber.

Que de qualseuol nauili de la costa se posas lo pom un poch defora ço vn ters de la hasta de la part ahont venia.

E si sera uexell de gabia qualseuol que sia se pose lo dit pom una brasa mes amunt e si sera carraca grosa assolas se posa lo dit pom mes amunt de dita hasta.

Si sera armade de naus a soles se posa lo dit pom al cap de la hasta de la part ahont vindra.

Si sera armada que sia de galeres a soles se posa la bandera al cap de la hasta de la banda hont vindra y la vela al mig.

Si sera armada que sie de naus y de galeres e de altres vexells de rems se posa la bandera á la banda de hont vindra y la bandera.

Si las galeras que son ya assi en la present platge se lleuen per temps o altrament y nos perden de vista no sen fa senyal algu quant tornen.

Si empero las perden de vista quant tornen se posa la bandera á la banda de hont venen.

Dijous a xxviiij de dit per lo depresdinar entraren en la present ciutat xxij carregas de or y argent que venia a sa magestat per ferne assi moneda a obs del camp de sa magestat.

E en lo mateix depresdinar fonch junta la armada de Portugal en la present platge en la qual feren molt bella entrada y la ciutat per manament de sa magestat per es-

ser armada de Rey respongue ab la sua artillaria foren xxij calaueres ab dos gallions grossos y molt en orde.

Diumenge a viiij de Maig de dit any MDXXXV sa majestat mana que fes vna professo per pregaries de son felice viatge per raho de la conquesta de Barbaria los honorables consellers per lo mati foren á la Seu per acompanyar la professo la cual parti á les viij hores de matí en aquesta manera ço es que primerament anaue vn capella vestit ab uns camits e vn vel negra deuant la cara portant un cruxifisci darrera lo qual anauen los minyons cantant la letenia apres venia altre capella en la mateixa forma portant altre crucifisci derrera lo qual venian las donzellas á peu descals y los cabells sbandits per les spalles responent als fadrins que decantauen la dita llatania dels salmps apres venia la bandera de Santa Eulalia los ganfanons de la Seu apres venian totas las confrarias ab lluminaria encesa responent als fadrins que axis mateix decantauen la lletania. Apres venia la creu de la Seu sola apres venian los capellans de las parrochias y de la Seu apres venian los ordens apres venian los canonges tot decantant oracions proprias per la dita professo e apres los consellers que aportauen ensemps ab lo respectable gouernador de Cathalunya lo talem deves lo qual anaue lo vel de Nostra Dona apres venia tot lo poble ço es los homens e apres les dones pregant e supplicant á la diuina magestat vulla dirigir lo felice y sant proposit de sa magestat. Y fent la volta de la professó de Corpore Christi sens fer estació alguna torna á la dita Seu á les nou hores y mitja ahont fonch fet solemne offisci y sermo al mig offisci e exortant pera a la conquesta de Berbaria e finit aquell los dits consellers pres comiat del dit spectable gouernador sen anaren a dinar a llurs cases placie a la diuina magestat mirant á la puritat de la sua sancta fe católica dirigesca los actes y sants intents de sa magestat que pren per querella la deffensió de aquelles amen.

Dijous a xiij de dit mes y any lo senyor emperador per sa letra certifica als honorables consellers com hauia des-

liberat de embarcarse per tot lo present mes ab la súa armada y dexaua per general gouernadora de tots sos regnes a la serenissima emperatriu consort sua y senyora nostra encarregant á dits consellers tinguessen gran vigilancia per lo be de la present ciutat.

Diuendres a xiiij de dit de bon mati a les V hores sa magestat fonch á cauall bo y armat fora lo portal de Sant Daniel al loch del canyet ahont foren tots los cauallers cortesans y los que hauien de anar ab la armada de sa magestat per fer lo alarde y foren en mes de mil homens darmes molt ben armats y luyts y ab son orde sen entraren per lo dit portal de Sant Daniel y per la marina y carrer Ample anaren al palatio de sa magestat á la Rambla.

Dimars a xxv de dit per lo matí los honorables consellers acompanyats de promens y ab llurs vergues certificats que las galeras de Don Aluaro hauien presos certs homens ajudauen a virar los arts dels pescadors de la present ciutat anaren a palacio a supplicar a sa magestat que per conseruació dels privilegis atorgats per sos predecessors a la present ciutat y per sa magestat confirmats manas desliurar los dits homens y sa magestat mostra enuiarse de oyr tal fet y encontinent se feu venir al dit capitá don Aluaro de Bassan y mana desliurar los dits homens los quals apres foren a fer gracies als dits consellers.

E lo mateix per lo depres dinar los dits consellers acompanyats dels mateixos promens sabent que lo ilustrissim infant de Portugal cunyat y cosin germa de sa magestat era arribat per la posta al palacio de sa magestat en la Rambla anaren a visitar a sa altesa lo qual los feu bon aculliment y mostra alegrarse de la bona voluntat que li tenien dits consellers que li oferiren fer per son servey lo que a ells fos posible per la gràn prosapia sua y parentiu te ab sa magestat.

Dijous a xxvij de dit festa del dia de Corpus los honorables consellers foren de bon matí a la Seu per ço que sa magestat hauia manat que lo offisci diuinal se digues a las set hores y que la professo partis a les viij volent sa ma-

gestat acompanyar aquella y perque son vicicanseller hauia enuiat a dir lo dia precedent al conseller en cap que hauia determinat de aportar bordo y que no volie ni hagues al talem sino VIIJ ço es quatre de la part squerra per los quatre consellers y los restants quatre per sa magestat per lo ilustrissim infant de Portugal ilustrissim duch don Ferrando de Calabria y pera lo ilustrissim duch de Cardona dits consellers perque alguns colloquis de prohomens sobre qui dells consellers restaria fonch determinat que sa magestat mateixa ho determinas perque ells no sen podien auenir y aixís fonch per sa magestat determinat que restas lo conseller ters ciutada attes que ni hauia dos de ciutadans y aixis anaren sots lorde següent

Part squerra.	*Part dreta.*
mossen Pere Ermengol conceller quart.	Duch don Ferrando.
mossen Miquel Setanti conseller en cap.	La sereníssima Magestat.
mossen Guillem Ramon Dezsoler conseller segon.	Infant de Portugal.
mossen Joan Coll conseller quint.	Duch de Cardona.

Diumenge a XXX de dit los honorables consellers de bon matí sabent que sa magestat apres de oyda missa que hauia de oyr en santa Maria de la mar de la present ciutat se hauia de embarcar acompanyats de promens servant lo bon costum y deute de fidelitat anaren a palacio a pendre comiat de sa magestat lo qual ana poch apres a oyr missa a la dita iglesia de santa Maria y exint de la dita iglesia se embarca y estigue tot lo dia dins la galera real en la present platge per donar mes pressa als altros.

Dilluns a XXXJ de dit sa magestat en lo matí ab les mes galeres de la sua armada sen ana a Badalona perque esperas allí la armada la qual parti al depres dinar per anar á Tunes.

CAP. 32.—Com entraren en Barcelona los embaxadors de Valencia y com los consellers los isqueren a recebir y del present quels feren.

Divendres a xxx de Abril del any MDXXXV los honorables consellers essent certificats per vn verguer dels jurats y embaxadors de Valencia que era vingut primer ab letra patent dels jurats que hauian de entrar en la present ciutat lo dia present se aiustaren per lo depresdinar acauall en lo pati de la present casa ensemps ab lo honorable regent la vagaria y consols de la Llotja de la mar y molts altres cauallers ciutadans y mercaders per exir a rebre aquells y stants preparats per exir los dits jurats y embaxadors enuiaren a pregar los dits consellers que per esser malalt y mal dispost hu del dits jurats no volguessen exir a rebrels perque no volian receptió y que regraciauen a dits consellers la bona voluntat y honra los volian fer. E axi de fet se desaplagaren y sen anaren a llurs casas y los dits jurats y embaxadors quant fonch vespre entraren en la present ciutat y anaren a descaualcar en las casas de la viuda Santjusta que es en lo carrer de Muntcada la qual posada per part de la ciutat los es estada aparelada y per lo lloguer de la qual paga la ciutat entre lo lloguer y per viiij lits que done per la gent dels dits jurats y embaxadors a raho xx lliures per mes e comensa lo lloguer lo dit dia.

Diumenje a ij de Maig de dit any MDXXXV los honorables consellers ab las samarras folrradas de carmesí anaren á visitar los jurats y embaixadors de Valencia y perque no foren certificats si anirian ab promens no anaren ab promes jatsia altras vegadas y fossen anats ab promens.

Dimecres á v de dit mes y any los honorables consellers cometeren á nen Joan Llorens calsa notari y scriua de la casa del racional de la present casa de la ciutat que presen-

tas als magnifichs jurats e embaxadors de Valencia lo que per part de la ciutat se es aparellat y es lo seguent. Ço es x antorxes e xii lliures de velas que aportauen dos homens a peu apres venian duas barras de pollastres que aportauen quatre homens ab xxiiii parells de pollastres. Apres venia una barra que aportauen dos homens ab xii parells de gallinas. Apres venia altra barra que aportauen dos homes ab sis parells de capons y dos parells de ochas per que los altros cuatre parells restants a compliment de sis parells anauen ab una sarria sobre una somera. Apres venian quatre homens ab vii moltó quiscú al coll e apres venien dos homens ab dos cabrits quiscu al coll. Apres venia la vedella la cual aportaue una caualcadura. Apres dos matxos carregats quiscu ab un sach de duas quarteras farina de bon forment de la terra. Apres venian quatre matxos carregat quiscun ab un sach de tres quarteras de siuada [y ordi ço es la meytat ordi y l' altra meytat de siuada. Apres venian tres matxos carregats de tres cuarteras de vi ço es duas de vi blanch y una de claret. Lo cual present lo sus dit Joan Llorens Calsa en companya del discret Miquel Cellers Notari y ajudant del dit offisci del racional presentaren als dits magnifichs jurats y embaxadors de Valencia attrobats en la posada que la ciutat los ha dada en lo carrer de Muntcada notificant á ses magnificencies com los dits concellers per part de la ciutat inseguint los vestigis de llurs predecessos per demostració de la molta amor y confederació es estada fins assi y es de present entre la molt noble ciutat de Valencia y la present ciutat confirmada ab bones obres los enviavan aquell present demanantlos de fet volguessen aceptar aquets per los respectes sos dits. E de continent fonch respos per lo jurat en cap ab paraules de molta gratificatió y de cortesia. Y axi també fou prouehit que ningú dels qui aportauen lo present pogués pendre cosa alguna e per aquexa occasió e per quant en lo any MDXXVIIIJ foren donats x ducats al correu de la ciutat que anauen ab lo present que en dit temps se feu axi be

als jurats y embaxadors de Valencia que aquelles hores eren presents en ciutat los dits consellers hauien prouehit que lo dit correu ni encara los vergues de la ciutat no anasen en companye del dit present.

Dilluns a x de dit per lo depresdinar los magnifichs jurats y embaxadors de Valencia vingueren en la present casa á visitar los honorab.es consellers y per ferlos grat del bon aculliment y present los era stat fet per part de la present ciutat. E los dits consellers sabent que arribauen isqueren del hort fins a la porta de la casa de xxx y alli los reberen y 'ls acompanyaren fins al recó del ort hont se assegueren ab llur orde y apres de fet llur rahonament un poch apres se lleuaren los consellers y los amostraren la casa tornant a la casa de xxx y apres en la casa del racional y apres a la scriuania mayor y apres sen muntaren alt a la sala del Consell de Cent jurats y dada raho del ordre del consell sen deuallaren e al peu de la scala prengueren comiat y sen anaren a la posada ab molta alegria y jocunditat.

Dissapte a xxviiii de dit los embaxadors de Valencia vingueren a casa de la ciutat a pendre comiat dels honorables consellers y regraciarlos lo bon aculliment pus eren despedits de sa magestat. E lo sendemá que fonch diumenge a xxx de dit partiren los dits jurats y embaxadors de Valencia.

CAP. 33.—Com lo senyor Rey prengue la fortalesa de la Goleta y la ciutat de Tunez y las grans alimarias quen feren assi en Barcelona.

Dimecres a vii de Juliol del any mdxxxv foren juntas en la present platge duas galeras de Andrea Doria que venian per la platge y aportaren noua certa com sa magestat tenia lo exercit sobre la Goleta de Tunez.

Diumenge a VIII de Agost de dit any per lo depres dinar apres de les vespres e completas per los venerables canonges y clero de la Seu fonch decantat Te Deum per entorn de la Seu ab so de orgue per retre gracies á la diuina magestat a la cual hauia plagut donar victoria al senyor Emperador ab presa de la Goleta a XIIII de Juliol prop passat sens scampament de sanch dels nostres que segons letra de sa magestat feta dit dia de XIIII de juliol prop passat y dirigida al senyor loctinent ab espressa mencio ne fos dat auis de aquella als honorables consellers no moriren en dita presa XXX homens foren hi presents los dits senyor loctinent consellers lo ilustrissim Duch de Cardona y lo spectable portantveus del General Gouernador y molts nobles cauallers ciutadans placie á la diuina magestat confirmar la sua gloriosa victoria en exalsament de la sua santa fe catolica. Amen.

Disapte á XIIII de dit mes de agost y any los honorables consellers foren certificats per copia de una letra dirigida al senyor loctinent de sa magestat ab auis de la presa de la ciutat de Tunez feta á XXI del dit mes de Juliol y dita lletra fonch feta á XXV de dit mes de Juliol tramesa al dits honorables consellers per lo senyor loctinent.

Dijous a XVIIII de dit fonch feta crida ab los tabals y trompetes de la ciutat per los lochs acostumats y encara per alguns altres fora del acostumat de la present ciutat per notificar la professo pera 'l diumenge seguent que se hauia de fer y las aldimaries per lo dit dia y per lo dilluns y dimars seguents.

Disapte á XXI de dit los honorables consellers ab sos promens per lo depres dinar se aiustaren á la plassa de sant Jaume per anar a les vespres tenian concertades ab lo Reverent capitol aixis com la vigilia de Corpus y ab son orde anaren á ditas vespras y apres se desaplegaren en la dita plassa sens donar ramps per estalvi de la dita ciutat y en la seu se digueren apres les completes y matines axi com la vigilia de Corpus.

Diumenge á XXII de dit lo matí apres del offici se feu so-

lempne professo axi com lo dia de Corpus portant lo vel de nostra senyora per reliquia dexas lo talem y apres la vesprada de dit dia y del dilluns y dimars seguent se feren aldimaries.

CAP. 34.—Com posaren la primera pedra al studi general que es a la Rambla.

Dimecres á xviii de octubre del any mdxxxvi los honorables consellers volent effectuar la deliberació del consell de cent jurats celebrat a x de Agost prop passat sobre la edificació de la casa del estudi general fahedor en la rambla a la plasa dels bargans y de la palla foren de bon mati a la Seu per acompanyar la professo del Reverent Capítol y clero de la Seu que aná al dit loch lo cual fonch embalat y molt ben empaliat ab vn bell altar arrimat a la paret de la muralla ques al costat del portal de la palla ab uns bells draps de brocat ben ornat de or y argent brandons y ciris blanchs cremants tot entapissat per terra y enramat y en lo dit altar eren posades ço es la creu ab lo cruxifici al mig de argent de la ciutat y la imatje de Sta. Eulalia de argent que presta la Seu a la part dreta y la imatge de Sta. Anna que presta la iglesia de Sta. Anna a la part squerra per so que lo altar de dita capella ha de esser fundat sots inuocatió de Sta. Creu, Sta. Eulalia y Sta. Anna. E parti dita professo de la Seu á les viii hores de mati ans de mig jorn acompanyada de molta gent ahont celebra lo offici diuinal lo Reverent senyor Archebisbe de gracia D. Joan Miralles lo qual offici finit la dita proffesso isque fora a la cantonada del loch hont estaue feta la caua per posar la primera pedra ques deuant lo carrer dels talles ahont deuallaren lo dit senyor Archebisbe y los honorables consellers y lo mestre de cases. E preparada la pedra se hauia de posar en lo dit canó

per lo dit Sr. Archebisbe Miralles foren dites las orations y benedictions pertanyents las quals finides mossen Bertran Dezualls conseller en cap en nom y per part de la present ciutat posa la dita primera pedra en son loch donant principi á la dita obra en nom de la santissima Trinitat Pare Fill y Sant Sperit y á honor y gloria de la Santissima creu y de las preciosas Santa Eulalia e Santa Anna y de tots los sants de Paredis que vullen supplicar a la Diuina Magestat vulla infundir la sua beneyta gratia a la obra del dit studi y apres a la institutió de aquell al seu sant servey amen.

CAP. 35.—De la mort de Don Fhederich de Portugal archebisbe de Çaragossa lochtinent del senyor emperador en lo principat de Catalunya y de un epigrama ques feu en la sua mort en lati.

Diumenje á v de janer del any mdxxxix ans de dotze hores del migdia passa de aquesta vida a laltra lo ilustrissim y reverendissim senyor Don Phederique de Portugal archebisbe de Çaragoça y lochtinent general de la cessarea magestat en lo present principat de Cathalunya y comptats de Rossello y Cerdanya retent la anima a son Creador apres de hauer presos deuotament los sagraments de la Santa Mare Iglesia.

Dimecres a viii de dit mes y any de bon matí los honorables consellers tots plegats sen anaren a casa del dit senyor ahont trobaren ja lo reverendissim senyor bisbe de Vich. E per quant se era seguit que per part del colector de la cambra apostolica misser Joan Solçona se era fet impediment al cos del dit senyor lo qual staua ja posat sobre lo faretre e llit de morts vestit de pontifical en la sala de la dita casa y prest per esser portat a la ecclesiastica sepultura que no isque de alli fins que fos reintegra-

da la cambra apostólica de tots los bens del dit senyor virey y dels diners que hauia repartits y donats pochs dies avans que no moris per tant se detingueren alli los honorables consellers y promens fins á les onze ores y mija ans del mig jorn y entre tant se concerta lo dit fet y axi fonch junta la professo de la Seu parrochies y ordens a la dita casa y feta la absolta acostumada fer tira dita professo la volta del monestir de Jesus.

Ilustrissimi et reverendissimi domini Phederici de Portugalia cesaraugustæ archiepiscopi ac presentis Cathaloniæ principatus pro regis dignissimi.

EPIGRAMA.

Phedericus de Portugalia stirpis Regie Clarus sanguine Cesarauguste presul misseratione diuina Reverendissimus inuictissimi Caroli romanorum imperatoris Barchinonæ comitis imperio Cathaloniæ principatum anno a Christo nato vigessimo et quinto post millesimum ac quingentesimum gobernandum suscepit acque regendum primum omnium justitiam absque personarum acceptatione curauit tam planas quam asperas sic havens sceleratas vias: ut aurum uniquique esse posset absque custodie. In operibus justus, si in sermone seuerus. Electam musicam semper viuens paratam esse sategit. Urbem anc sudore suo geminatis que singultibus muro mari proximo circum clausam reliquit ut ab inde omnis inimicorum jam exaustus sit metus. Catalanus amore: Pater custodia et pastor bonus sua vigilia. Sic famis misertus Barcinone plebis quod fructus et grana reddituaria sua ab Aragonum partibus patrie huic tramittendum mandare curauit. Memor mortis. Spretor seculi: et in omnibus divine unitus assidue voluntati. Quasi moriens suam ecclesiam et suis diuisit sbam. Crimina confessus suarique contritus culpa-

rum ineunte lacrymarum fluxu eucharistiam devote suscepit insupportabile pondus putans esse terrena. Et regis mandato suo accersitis consiliiariis zelo domini crepitantibus intimis justitiam concernendam curare rogauit. Corpus suum siguntine ecclesie mandauit sepelliendum diue libra de capella ibidem marmoreo afficso sepulcro repositandum. Qui oleo perunctus extremo deuota religiosorum ibidem commorantium caterua circundatus et crucis vexillo viriliter afficsus e sue carnis ergastulo suum ad sydera transmisit spiritum die dominica januarii mensis dia quinta hora decima post phebi ortum anno a Christo passo Millesimo Quingentesimo trigesimo nono. A cuius corpore principium more subtractis visceribus et aromatibus condito illud per triduum omnibus videndum fuit appositum suis fletus nostris dolor. Et pietas peregrinis. Et ipso per acto triduo suorum cetu induta lugubri matreque comitante ecclesiam ingenti ecclesiasticorum numero lucentibus que facis innumeris stantiumque et videntium lacrimis obrutis oculis et lactentium vagitibus ad sidera missis in presenti ecclesia dimissis ibidem in eum intimis cum multo honore cadauer eius baculo et infula circumamictus depositatum remansit. Sub cuius umbra in eternum jascebit abscondita melodia.

CAP. 36.—De la mort de la senyora emperatriu muller del senyor emperador Cárlos quint y del aniuersari que la ciutat li feu

Dimars a xiij del mes de Maig del any mdxxxix lo spectable senyor Don Pedro de Cardona portant veus de general governador en lo principat de Cathalunya havent rebuda letra de sa Magestat envia demanar los honorables consellers als quals comunica la letra que sa Magestat li havia feta de viij de dit perque sa

Magestat loy comatia aixis ne comunicas ab dits consellers los quals apres de haver rebuda dita letra aplegaren promens y notificarenlos lo dit fet y per los dits promens foren aconsellats que fessen aplegar lo consell ordinari y que per esser la senyora emperatriu persona calificada per las exequies sues deuien fer tot lo que per lo catholich rey Don Ferrando y per los altres reys y reynes predecessors de sa Magestat se es acostumat fer remetent la executió de les dites coses totes y sengles als honorables consellers.

E tingueren lo dol y feren totes les coses que se acostumaren fer en lo aniversari del rey catholich atras posat aixi be se feren los memorials al acostumat excepte que en loch de ciris fer antorxes.

CAP. 37.—COM ENTRA EN BARCELONA LO MARQUES DE LOMBAY PER LOCHTINENT DEL SENYOR EMPERADOR.

DISSAPTE a XIIJ de Agost del any MDXXXIX essent calificats los honorables consellers que lo ilustre senyor Don Francesch de Borja marques de Lombay com a lochtinent general de la Cessarea Magestat en lo principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya volia entrar en la present ciutat se aplegaren devant lo pati de la present casa lo despres dinar. E isqueren per lo portal de Sant Antoni anaren fins á la creu cuberta y allí speraren lo dit senyor fins qne lo veren venir e aixi tiraren la volta del dit senyor un tret de pedra mes amunt de dita creu y feta reverencia al dit senyor se posaren per llur orde y tiraren entrant per lo portal de Sant Anthoni tot dret fins a la plasa noua y tiraren per lo palau episcopal per lo fosar de la Seu descaualcaren deuant lo portal maior de la dita Seu ahont lo dit senyor en la forma acostumada jura los priuilegis e inmunitats del present prin-

cipat y apres isqueren e acompanyarenlo fins al pal
episcopal que es la sua posada.

CAP. 38.—Com soterran lo honorable mossen Jo
Comes mercader.

Divendres a iiij de Juny del any de Nostre Seny
mdxxxx fou soterrat lo cos del honorable moss
Joan Comes quondam mercader en la iglesia
la Mar anima eius et omnium fidelium defunctus sine fi
requiescat in pace amen.

CAP. 39.—Com comensaren a fer la professo de Corp
re Christi lo despres dinar.

Dimars a vi de Juny del any mdxxxxij los venerabl
mossen Raphel Ubac e mossen Jaume Casad
Canonges de la Seu vingueren en casa la ciutat
part del Reverent Bisbe e Capitol á parlar ab los honor
bles consellers com ells hauian desliberat lo present an
mudar la professo de Corpore Christi ço es que no part
ria de la Seu fins á les tres hores passat mig jorn dit
que fossen les vespres y los dits honorables consellers h
gut primer entre ells colloqui y determinació de promet
jatsia y hagues diuerses opinions que nos deuia mud
empero per interuentio del Senyor Lochtinent fou execu
tat y fet juxta la determinacio de dit capitol.

CAP. 40.—Com entra en Barcelona lo duch Dalua per capita general de Perpinya y com se feren molts memorials per fortificar Barcelona y la diligencia que si tenia.

Dilluns a xxiiii de Juliol del any mdxxxxij entra en la present ciutat lo ilustre Duch Dalua qui venia de Montso ahont de present sa magestat celebre corts generals y va per manament de sa magestat á la vila de Perpinya pera Capitá general per causa de la guerra mou en Rosello lo rey de Fransa.

Divendres a xviii de agost de dit any se tingue consell de cent jurats en la forma acostumada en lo cual se tracta de las cosas que lo senyor Emperador enuiava á dir per lo mestre Racional don Francesch Despla y de Gralla qui era arribat lo dijous prop passat lo cual hauia notificat als honorables Consellers que lo dit senyor Emperador menaua li donassen fe y crehensa en tot lo que ell los diria en les coses de la guerra y que sa magestat determinaua enuiar assi dos mil homens per guarda y defensió de la present ciutat las cuals cosas lo dit conseller lloa y approva excepto quant el que tocaua dels dos mil homens que la ciutat no 'ls volia que ja estaua prou carregada. E lo mateix dia dins lort de la present casa se tingue ajust de promens cauallers y ciutadans en lo qual se tracta de fer capitanies y examinacio de armes y se determina se fes ab prompta diligencia pus sa magestat ho manaua.

Dijous a xxiiii de dit mes y any entra en la present ciutat lo Ilustre Duch Dalua capita general en lo principat de Catalunya venint de Perpinya. E lo mateix dia arriba un correu de la dita vila de Perpinya qui aporta noua com los francesos eren entrats en Rosello per lo grau de Laucata. E lo mateix dia tots los que tenien besties de tragi

(per obehir á la crida se era feta lo dia abans per part dels honorables consellers) foren a mar per tirar la terra qui estaue deuant les forques y portar aquella a la muralla del spero de lleuant y tambe y foren los de la parrochia de Sarria.

Dimecres a xxx de dit mes y any los honorables consellers justament ab la vuytena de guerra feren les conclusions seguents.

Primer que sia scrit per part de la ciutat al magnifich mossen Jofre de Vilarin en Empurda ó en lo comptat de Empuries ab que li placia sempre que tindra coses de aquesta guerra aixi de la vila de Perpinya com de coplliure y Elna y altres coses al punt en que cada dia estaran dar auis a ses magnificencies ab sa letra. E lo mateix será scrit á mossen Francesch Llupia de Perpinya e al veguer de Puigcerda e als jurats de Girona e als barons y senyors dels llochs.

E mes será scrit per les parrochies e viles e lochs als batlles e jurals de dites viles e llochs quels placia voler regoneixer mirar y veurer quiscu en son loch com estan armats pregant en aquelles ab la dita letra per part de la dita ciutat se vullen tenir apercebits ab llurs armes e a quant aquesta ciutattindra necessitat de ajudes dells los placia quant los sera scrit en tal necessitat acudir assi dins la dita ciutat ab vitualles
fa scriurer a sa magestat que scrigue a don nofre de vegna que vingue assi per lo que cumpla.

E mes feren electió de mossen Perot Salba y mossen Galceran Lull que anassen al Senyor don Francesch de Beamunt capita de la guarda de sa magestat ques vuy present en aquesta ciutat per anar ab la gent de peu y de cauall en la provincia de Empurda que fos pregat per part de la ciutat los vulla donar auis sempre que sebra algunes coses de la guerra.

E mes que los dits anassen al reverent capitol y als conuents de la present ciutat perque donassen en memorial de la gent poria seruir per la necessitat.

Diuendres á xvij de dit mes los honorables mossen Janot Deztorrent ciutada mossen Galceran Lull caualler ensemps ab lo honorable clauari de la present ciutat de ordinació del honorables consellers anaren a presentar la vexella de argent de la ciutat a sa altesa del ilustrissim princep Don Phelip.

Dimars a xxj de dit parti sa magestat y lo ilustrissim princep don Phelip pera Valencia partint de aquesta ciutat ab pluya,

CAP. 42.—COM LO SENYOR EMPERADOR ENUIÀ GENT PERQUE TINGUESSEN GUARDADA LA CIUTAT PER CAUSA QUE LA ARMADA DEL TURCH ERA EIXIDA.

Diumenje al primer de Juliol del any MDXXXXIIJ de bon mati los honorables consellers reberen letra de sa magestat escrita en Cramona de Italia a xx de Juny prop passat. E axi encontinent se aplegaren en la present casa de la ciutat y feren determinació de fer aplegar per lo despres dinar tots los nobles cauallers y ciutadants honrats fossen en ciutat y aixi junts alt en la casa de Cent per lo conseller en cap fonch proposat lo concorrent y legída la letra de sa magestat que es del tenor seguent.

A los amados y fieles nuestros los consellers de la nuestra ciudad de Barcelona. El Rey.

Amados y fieles nuestros por letras de nuestro visorey de Nápoles de xv del presente que recebimos en este punto tenemos auiso de como la armada del Turcho hauia llegado á XIIJ deste mes al cabo de las columnas que es poco mas aca de Cuotron en Calabria dexando ya atras las tierras de la Pulla y porque no se sabe la via que quirran hazer pues desde alli pueden ir a Sicilia y a Barberia y a las nuestras islas de Serdenya y Mallorca y otras

y tambien podra ser que por satisfazer al rey de Francia deviniessen de lluengo drexo a la costa de Francia para juntarse con sus galeras y juntos hazer danyo en la costa dessos reynos de Spanya con pensamiento que hallaran algunas tierras desprouehidas y mal fortificadas de importansia como son essa ciudad y Valencia lo qual todo conuiene al seruicio de Dios y nuestro y beneficio de nuestros reynos y vassallos que antes que el caso se siga esten todos aparcebidos y bien prouehidos para se poder deffender y por esto estando el ilustre principe Doria nuestro capitan general de la mar a punto de se partir con todas las galeras nuestras que estan en Gerona para Napoles y Sicilia paraciendonos mas importante el remedio y preuention de lo de Spanya le embiamos a mandar que luego a la hora se parta el y don Bernardino de Mandoza y lleue consigo al marqués de Aguilar nuestro visorey y capitan general desse principado de Cathalunya que vaya drecho a Coplliura y alli embarque con toda diligensia la parte de alemanes que ubiere en Perpinyan y su comarca y los lleue a essa ciudad y los pongan en ella para que esten y residen en guarda de aquella entretanto que se vea en que pararan los progressos y cosas de la dicha armada de mar de los enemigos o entre tanto que el serenissimo principe mi hijo prouehe de otra parte para el dicho effecto o ordene otra cosa sobre lo tocante á la guarda dessa dicha ciudad. Y que esto echo el dicho principe Doria con las dichas galeras se ponga en la parte o partes donde le paresciere y de donde mas calor y fauor pueda dar a nuestros vasallos y tierras y mas danyo y incomodidad pueda causar a la armada de los enemigos y porque somos ciertos que la dicha infantaria alemanya ira lluego a essa ciudad y conuiene que esten allotzados aconmodados y prouheidos en ella como es razon y con toda honestidad y sin ruydo ni questiones pues iran y èstaran seruido nos por lo que toca á la buena guarda defensa y conseruacion desse pueblo y de todo esse principado os encargamos y mandamos prouehays que esto se haga con la buena or-

den que se requiere para que la dicha gente esté con todo buen animo en nuestro seruitio y porque con tan euidente peligro y necesidad conuiene mucho que en los llabores reparo y fortification de la muralla haya y se use de mas diligencias y prestezas que en lo passado hos encargamos assi lo proueays ordenando que con toda la gente que se pueda allar se labre de dia y de noche en la dicha fortification de manera que se haga con breuedad teniendo assi mismo vigilancia que la artillaria municiones y artilleros esten a punto y haya buen recado dello y tambien prouehireys que se pongan en la ciudad y tengan en ella de respeto el trigo y otras vituallas necessarias para lo que se podria ofrecer y que la gente de guerra y los naturales no padescian hambre ni por tal respecto suceda algun otro inconueniente segun que el dicho marqués de Aguilar nuestro visorey y capitan general desse principado lo ordenara de nuestra parte De Cremona a los xx de Junio del anyo MDXXXXIII.

Jo el Rey

Jo Vazquez.

Dimars a x de Juliol de dit any a les v hores de mati foren juntas las XXXXIII galeras ab lo illustre Marqües de Aguilar loctinent y capita general de sa magestat lo qual desembarca en la qual desembarcada foren present a cauall los honorables consellers acompanyats dels honorables consols de la llotja y de molts cauallers y ciutadans y anaren per llur orde acostumat per lo carrer dels cambis de la argenteria de la plassa del blat de la calsetaria y per la plassa de Sant Jaume girant deuant la Diputacio y anant a la seu ahont descaualcaren y prestat lo jurament acostumat. Y perque se dupta que era feriat y que no obligaria se apunta per los doctos del real consell als quals fou remés que per lo endema tornas a jurar en casa sua y aixi fet lo dit jurament tornaren a caualcar y ab lo mateix orde lo acompanyaren fins al monestir de Santa Anna ahont se apea placie a nostre senyor li done gracia de be administrar son offisci y carrech amén.

Dimecres a xi de dit lo sindich de la ciutat fonch present quant lo dit senyor loctinent torna a prestar lo jurament com estaua concertat y hoy la sentencia d' escomunio en la sua posada ques en lo dit monestir de Santa Anna.

Dijous a xii de dit entre les vii y viii hores de la tarde arribaren en la present ciutat las galeras de Andrea Doria ab dos milia alemanys de Perpinya los quals desembarcaren lo sendema a les v hores y aquells aposentaren a la Ribera y per tot lo coster de la mar y part de Sant Pere.

Diumenge a xxii de dit per lo despres dinar los honorables consellers a cauall sens promens ab sos vergues deuant a cauall anaren a la casa del senyor Loctinent y capita general per acompanyar a sa Ilustrissima senyoria fora la ciutat a la part de lleuant al pla quis diu lo canyet hont foren totes les capitanies ab la gent de las confrarias y altras de la present ciutat y ab son orde y banderas passaren y feren reuerencia deuant lo dit senyor lo qual estaua a cauall en la campanya ensemps ab los dits concellers y molts nobles caualler y ciutadans honrrats de la present ciutat fonch bella vista pera la gent anaue be en orde y hauiay molta arcabusaria en nombre de mes de iiii milia y entre tots los altres que no estauen ab capitans passauen de vii milia homes.

Dimars a xxiiii de dit se feu publicar en los llochs de la present ciutat la crida seguent.

Ara hojats totom generalment ques fan a saber los honorables obres de la ciutat de Barcelona quen qualseuol persona de qualseuol estat o condicio sien es asaber tots los qui tinguen besties de treball com son pagesos ortolans tragines tauernes tragines de mar blanchs y moriscats y tirareiras y altres qualseuol persones que dema que sera dimecres dia del glorios Sant Jaume Apostol a les quatre hores dematí ab ses besties de traball sarries cauechs y cabassos sien al speró de lleuant de part dedins la muralla pera tirar y terraplenar la dita muralla y aso sots ban de lx sous irremisibles per quiscuna vegada.

Dijous a xxvi de dit los honorables consellers foren ab lo senyor loctinent lo qual per orde de micer Benedetes enginyer feu alguns memorials continents execució pera las coses de la defensió de la present ciutat y per ço al despres dinar congregats dins lort de la present casà feren electió de les persones seguents es asaber Mossen Miquel Guardiola y mossen Pau Ribes per anar a la part de Llobregat pera fer tallar faxina.

E los honorables mossen Joan Caldes y mossen Joan Miquel de Bellafila y mossen Ramon Mesquet e mossen Ferrando Vernigal per a pendre memorial de totes les atzembles y caualcadures utils per a traballar y de bous y carretes.

E lo mateix dia per lo despresdinar los circumveyns de la ciutat de tres o quatre legues luny vingueren per manament del senyor lochtinent en la present ciutat y feren la mostra de molt bona gent y ben armada y foren be 4 | ó | 5 | 1000.

Dimecres lo primer dia de Agost los honorables consellers ordenaren que fosen aposentats la gent que era vinguda de dafora per a trabellar a les muralles y eren dos milia segon en un cohern de aposentaments está contingut.

Diumenge a xxvi de dit lo senyor loctinent hauia manat tancar los portals per poder fer executar la pragmatica de sa magestat dels gascons qui aporten armes. E lo mateix dia fonch feta executió dels dits gascons metent a la presó los que trobaren ab armes y encara prenent las armas que attrobaren en las casas dels stranges de la jurisdictió del Rey de Pransa. E lo mateix dia se feu una crida de part dels obres que totom anas lo dia vinent demati al portal de sant Daniel pera que totom anas a portar rama de la verneda ab ses besties sots pena de LX sous.

Dijous á xxx de dit lo senyor loctinent y capita general de lo cessarea magestat parti per lo mati ans de dinar de la present ciutat anant a Perpinya.

Disapte a vj de octubre de dit any MDXXXXIIJ vingue cor-

reu del senyor virrey y capita general en aquest principat que venia de perpinia e que al grau de Lucata hauien descubertes xxij veles de la armada Turquesca per la cual cosa los honorables consellers auisats per lo mestre racional mossen Gralla vingueren en la present casa y aplegarense tots los cauallers y ciutadans per tenir consell de guerra.

Dijous a viij de noembre de dit any vingue lo vergantí del velluter de Genoua que aporta noua com lo Turch se era retirat de vngria per causa de la pesta y que lo rey de Romans hauia cobrades totes les places que li hauia preses.

CAP. 43.—Com mori la senyora princesa muller del senyor Princep don Phelip primogenit del senyor Emperador.

Dimars a xj de Agost del any de nostre senyor mdxxxxv per lo mati lo senyor virrey enuia ademanar los dits honorables consellers los quals anaren encontinent á casa sua ab los mantos e caparons de grana e junts que foren ab lo dit senyor ell los dona una lletra de sa alteza e los notifica la mort de la senyora princesa dient los volguessen fer per part de la ciutat lo que aquella lloablement te acostumat y que per estar sa illustrisima senyoria de partida per a perpinya y desitjaria trobarse present lo die del dit aniuersari que per ço li farian plaer de donar la pressa ques pogues en lo fahedor de dit aniuersari. E los dits consellers responent que lo consell de la dita ciutat o hauria de determinar y que ells lo farien aplegar en continent sen tornaren á la present casa de la ciutat ahont per llurs vergues feren aplegar promens per comunicarlos lo dit fet y la dita lletra y haverne llur parer y congregats que foren los dits promens en presencia de tots fonch llegida la dita letra dirigida als dits honora-

bles consellers consell y bons homens de la ciutat la qual es del tenor seguent:

Als magnificos Amados y fieles nuestros los conseyeros conseyo y hombres buenos de la ciudad de Barcelona.

El principe

Magnificos Amados y fieles nuestros. Estos dias quando succedió el parto de la princessa se dexo de scriuiros la nueua de su alumbramiento asi por excusar las importunidades y vexaciones que se acostumbran de hazer con pedir albricias como por que parecio que se sufria con escriuirlo al llugarteniente general en esse principado al qual expressamente mandamos que os lo dixesse de nuestra parte y no fué por otra causa despues succedio lo del fallesimiento de la princessa como haureys entendido de lo qual hauemos estado con la pena y tristesa que podeys conciderar de una tan grande perdida con que nuestro senyor fue seruido de visitarme á ell doy muchas gracias por ello y esto ha sido la causa de auisaros tant tarde para que hiziessedes las honrras con la demostracion y sentimiento que se acostumbra en essa ciudad y principado os lo encargamos y que deys fe y crehensa al lugarteniente general en lo que de nuestra parte sobre ello os dixere que en ello seremos muy servido de Valladolit a v de Agosto anyo MDXXXXV.

Yo El principe

Perez secretario

E legida fonch la dita letra los fonch comunicat lo que lo dit senyor loctinent los hauia parlat. E per los dits promens foren aconsellats que encontinent deuian fer aplagar lo consell ordinari lo qual desliberaria lo faedor. E encontinent per los vergues fonch conuidat lo dit consell ordinari lo qual aplegat fonch proposat en aquell tot lo dit fet y legida dita letra y apres per aquell fonch desliberat que attes y conciderat que la dita senyora si haguera viscut nos hauria de esser Reyna y senyora per recta linea se deuia com de present determina se fes per las exe-

quies de la dita senyora princessa tot ço y quant se feu per les exequies de la Emperatriz y nostre senyora en l' any MDXXXVIIIJ cometent a dits consellers la execucio de dit aniuersari.

CAP. 44.—DE LA MORT DE DON JOAN DE CARDONA BISBE DE BARCELONA.

DILLUNS lo primer de febrer del any MDXXXXVJ envers las tres horas apres de mig jorn lo illustre y reverendissim D. Joan de Cardona per la gracia de Deu Bisbe de Barcelona mori estant en la sua torra dita vulgarment la torra pallaresa ques prop de sant Hieronym de la murtra della lo Riu de Besos per ço que lo mateix dia lo hauia pres....... a las VIIIJ hores ans de mig jorn qui may lo dexa parlar sino quel acaba. E stigue alli tot lo dit dia ab lo sendema que era la festa de nostra senyora candelera. E al vespre del dit dia los seus criats lo aportaren asi en la nit al palau Episcopal.

E lo sendema de dita festa que era dimecres a tres de dit mes los honorables consellers de la present ciutat certificats per part del reverent capitol de la dita Seu que li farien sepultura com a semblant prelat se pertany y savent que lo cos hauian aportat feren aplegar promenia denunciantlos dita mort y pregantlos volguesen aconsellar sobre lo que la ciutat deuia fer per lo que trobauen per lo passat que en las sepulturas de altres Bisbes de Barcelona y de Archebisbes de Tarragona deffuncts en la dita ciutat y soterrats dins la Seu de aquella la ciutat a acostumat fer certa solempnitat. E los dits promens hoydes algunas cerimonies per los passats fetes y assenyaladament la del Bisbe mossen Joan Soler quondam Bisbe de Barcelona e tambe la cerimonia que vltimament fonch feta al reverent Bisbe Garcia que mori en la present ciutat tambe en lo mes de

febrer del any MDV que fonch aportade del Arxiu de la Seu per que en la ciutat nos troba continuada y en tot conforme ab la sobredita del Bisbe Soler aconsellaren tots concordes als honorables consellers per ells deuian fer lo semblant lo una per complir ab lo que ses acostumat fer per lo passat e laltre per que la persona de dit don Joan de Cardona era persona calificada de la present ciutat.

CAP. 45.—EN QUIS TRACTA QUIN ANY FOU SANT JOAN BATISTA Y CORPORE CRISTE TOTS AB UN DIA.

DIJOUS a XXIIIJ de juny del any MDXXXXVJ festas de Corpore Cristi y de la natiuitat de sant Joan Batista los honorables consellers per causa de la cerimonie se fa en la matinada per anar al offici de Corpore Cristi a la Seu al offici aplegantse a la plassa da sant Jaume ensemps ab los honorables consols de la llotja no feren caualcada de sant Joan que se fora feta sino per la dita raho e per lo despres dinar se feu la professo acostumada per en tal jornada.

CAP. 46.—LA PRIMERA VOLTA QUE ENTRA DE BARCELONA DON JAUME CASSADOR COM BISBE DE BARCELONA.

DIJOUS a XVIIIJ de Agost del any MDXXXXVJ sabent los honorables consellers que lo illustrissim y reverendissim don Jaume Cassador bisbe de Barcelona volia entrar en la present ciutat lo qual venia de la volta de Vich anaren á recebirlo juntament ab lo vaguer y consols de la Llotja y isqueren per lo portal nou y prengueren per lo cami qui va a Horta fins prop la creu que es avans

de la torra dels hereus den Franci Vicens que antigament se deya del diable un poch mes amunt de camí que es per hont se va al portal del Angel y allí trobaren ja lo dit senyor bisbe que venia de la pobla de Sant Andreu de Palomar. E aqui lo reberen ab molta cortesia y lo dit senyor ab molta afabilitat. E entraren per lo portal nou deuant Sant Agosti fins deuant lo palau episcopal ahont descaualcaren y alli fonch la professo de la Seu. E jura las constitucions del capitol en poder del notarí del dit capitol de tenir y seruar aquelles e apres sen ana al seu palau episcopal ahont se despediren los honorables consellers.

CAP. 47.—De la sepultura que feren en lo palau de la comptesa al cos de Don Joan de Sunyiga.

Dijous a xxx de Juny del any mdxxxxvij per lo matí los honorables consellers foren al palau de la comptesa ahont hauian aportat lo dia precedent lo cos del senyor Don Joan de Sunyega y de sos fills que eran morts en Castella molt honrradament y en la capella de dit palau que antigament se deya lo temple lo qual lo dit senyor en vida hauia feta ja reparar y quasi de nou fabricar staua posada la tomba sobre vn cadafalch alt de terra quatre pams entapisat de draps negres y tota la iglesia tambe al derrodor y sobre la dita tomba un bell doser de brocat de pel molt rich ab les orles de sati carmesí y las armas de dit senyor y al mig de dit doser vna gran creu de Sant Yago perque lo dit senyor era en vida comenador de Castella. E vuy la te lo fill don Luys que sa magestat la y ha dada perque en vida lo pare se diu ho hauia ya supplicat á sa magestat y alli foren los diputats y los nobles y cauallers de la ciutat y alli fonch fet solemne offici y sermo de morts anima eius pro omnium fidelium defunctos sine fine requiescat in pace.

CAP. 48.—COM DESEMBARCA EN LA PRESENT PLATGE LO PRINCEP MAXIMILIA LO QUAL VA Á CASTELLA.

Dijous a vij de Juliol del any MDXXXXVIJ los honorables consellers reberen letra del serenissim princep nostre senyor del tenor seguent.

Lo sobre scrit.

A los amados y fieles nuestros los jurados de Barcelona.

Dins

El Principe

Amados y fieles nuestros por el marques de Aguilar lugartiniente y capitan general de su magestad en este principado haureys entendido la venida del serenissimo principe Maximilian á essos Reynos y la caussa dello y como se ha de dezembarcar en essa ciudad y porque holgaremos que fuesse seruido recebido y tratado en ell como a nuestra misma persona aunque tenemos por cierto que segun el amor fidelidad y affícion que nos teneys y siendo el dicho principe nuestro hermano no era menester encomendaros lo todauia os hauemos querido significar nuestra voluntad y rogaros y encargaros que pues veys la mucha razon y obligaciones que hay por ello procureys de hazer al dicho serenissimo principe el recebimiento y acompanyamiento que se deue á su Real persona. E lo mismo en lo del aposento suyo y de los que vienen con su companya lo que el dicho Marques os hauia dicho o dira de nuestra parte que en ello sera su Magestad muy seruido y a mi me hareys muy grande contentamiento. Dado en medina del campo á XXVIIIJ de Junio anyo MDXXXXVIIJ.

Yo el principe.

Divendres a iij de Agost de dit any vench un caualler del duch de Brunzui que dix la armada del Princep era ya en Palamos.

Diumenje a v de dit sabent que lo serenissimo princep de Austria volia entrar que jas mostrauen en la matinada las galeras enuiaren dos honrrats promens ço es mossen de Vallseca ciutada y mossen Miquel Bosch de Vilassar caualler ab vna barca armada al dit princep per significar la molta alegria sentian los poblats de la present ciutat de la sua vinguda y per concertar la hora de sa entrada é tornaren resposta que tantost volia desembarcar com de fet ho feu al toch de las dos horas passat mig jorn en lo pont que per part de la ciutat li era stat fet.

Dilluns a vj de dit los honorables consellers á les tres hores despres dinar ab promens foren á visitar á sa altesa que ab molta amor y affabilitat los rebe.

E tornats que foren per trobarse despedits y esser bona hora concertaren per mitja del sotsindich de anar a visitar al cardenal de Trento que posa prop Sant Just en la posada de la viuda Quintana y perque fonch content aqui mateix ab los mateixos promens anaren á visitarlo y per lo Conseller en cap li fonch donat titol de excellent y reverendissimo senyor per esser de la casa principal de Elector del imperi lo qual rebe los consellers ab molta cortesia.

Dimars á xiiij de dit los honorables consellers acompanyats de promens anaren á pendre comiat del serenissim princep y deuallentsen los consellers y promens encontinent caualca y parti la via de Castella á sa sposa deu li do bon cami.

CAP. 49.—Com entra lo senyor princep en Barcelona venint de Castella y volentse embarcar per Flandes.

Dijous a xj de Octubre del any mdxxxxviij los honorables consellers reberen letra de sa altesa feta a xx de Setembre a Valledolid y diuse que sa Altesa es a Montserrat lo dia present y que entrera lo disap-

te prop vinent. E per saber si sa Altesa volrra entrar en la present ciutat ab cerimonia por la porta attes se deya era arribat a Montserrat lo dia present e hauia de star alli lo sendema tot lo dia enuiaren als honorables mossen Perot Çapila caualler e mossen Miquel de Vallseca ciutada per part de la present ciutat a besar la ma a sa altesa y concertar dita entrada.

Disapte a xiij de dit per lo mati vench Mossen Perot Çapila hu dels misatges sobredits e dix que sa altesa los hauia dit que volia entrar en la present ciutat lo dia present a la tarda y per la porta y que no volia cerimonia.

E lo dit dia per lo despres dinar entre las sinch y las sis horas entra en la present ciutat lo serenissim e potentissim don Phelip princep e senyor nostre e ana descaualcar en lo palau de dona Stephania de Requesens y Sunyiga ahont volgue posar. E lo sendema los consellers lo anaren a visitar com es de bona pratiga e costum.

Dimecres a xvij de dit sentint que sa altesa volia partir tantost lo depres dinar anant per terra a Rosas per embarcarse anaren acompanyats de promens a palacio y speraren lo dit senyor acabes de dinar perque staua dinant y prengueren comiat de sa altesa lo qual poch apres caualca y parti de la present ciutat.

CAP. 50.—De la mort del papa Paulo ters y de la creacio en summo pontifice Julio ters.

Dissapte a xxiij de Octubre del ány mdxxxxviiij arribaren en la present ciutat set correus qui venien la volta de Roma y passauen auant los vns per Castella y Portugal y los altres á Valencia portant noua com á deu del corrent lo summo pontifice Pau ters hauia finit sos derrers dias.

Dimecres a xviiij de Fabrer del any mdl primer dia de

coresma vingue nova com lo reverendissim senyor cardenal de Monte a set del present mes de Fabrer fou elegit en Pontifice Maximo de la iglesia de Deu diuse que li fonch posat nom e a pres nom Julius tercius.

CAP. 51.—Com entra en la present ciutat lo princep Don Phelip venint de las parts de Alamanya.

Disapte á xxvij de Juny del any de Nostre Senyor mdli se tench promenia attes que lo ilustre marqués de Aguilar lochtinent de sa Magestat hauia publicat la vinguda del serenissimo princep Nostre Senyor de Italia en Spanya ab la qual se conclogue que pus no tenian letra los honorables consellers que per are no curassen sino de fer fer lo pont per sa desembarcada perque era cosa nos podia fer de prompte y tambe pus se sparaua la vinguda de la serenissima Reyna de Boemia germana sua de Castella per embarcarse per Ungria que sino seruia per lo seu serviria per lo altre y axi se dona á fer dit pont.

Dilluns a vj de Juliol de dit any reberen los honorables consellers una letra del serenissimo princep nostre senyor feta en Mila del xxv del passat ab que scriuia que de present seria la sua embarcada en Genoua per venir en aquestos Regnes de Spanya y desembarcar en la present ciutat.

Diumenge a xij de dit a la vna hora apres dinar partiren los honorables mossen Perot Vila caualler y mossen Joan Luys Lull ciutada per mar ab vna fragata y anaren a la via de les galeres que eren a Badalona surgides trameses per la ciutat per saber de sa altesa a quina hora seria seruit de entrar y axi tornant trobaren los honorables consellers que ab lo virey y ab molts senyors estauen asseguts dins Lotja sperant la resposta y digueren que sa altesa deya que á la tarda entraria.

E lo mateix dia entre les sis e set hores apres mig dia entra lo serenissimo senyor don Phelip princep nostre senyor venint per mar ab xxxviij galeres venint de les parts de Italia y de Alamanya ahont alguns anys hauia era passat ahont era la Cesarea magestat de les quals galeres era capita lo princep Doria y por no poderse acostarse la galera capitana que era una galera bastarda al pont de fusta que estaua empaliat de draps vermells desembarca ab vna fragata del dit princep Doria e lo port fou tot saquejat venia ab sa altesa lo serenissimo rey de Boemia cunyat seu lo qual ya hauía desembarcat en Roses e per la porta era passat que anaua en Castella pera portarsen la serenissima reyna de Boemia muller sua filla de la prefata magestat del Emperador per embarcarla y portarla en sos Regnes y lo Princep del Peamont y Princep Dascoli y molts altres senyors y com fou en terra los honorables consellers li besaren la ma yl acompanyaren a casa sua a cauall anant lo serenissimo princep nostre senyor en mig y lo dit princep del Peamunt a man dreta y lo conseller en cap que era mossen Miquel de Vallseca a ma squerra y lo ilustre marques de Aguilar que era stat lochtinent deuant ab los altros senyors y consellers anauen a la casa del dit olim virey que la casa del ilustre Duch de Cardona y Sogorb prop dels framenos ahont dormi aquell vespre per no estar desembarcada la sua roba y lo sendema demati sen passa a la casa que es del almirant de Napols.

Dilluns a xiij de dit despresdinar jura sa altesa com a llochtinent general de sa magestat en la Seu en la forma acostumada ahont foren los honorables concellers y hauenthi dupte perque era feriat fou conclos que attes que sa altesa no hauia de oyr sententia de scomunicatio ques podia fer y axi se feu dit jurament.

Dimars a xiiij de Juliol de dit any se tench consell de cent perque los honorables consellers foren informats que sa altesa seria seruit ques fessen algunes gaytes ó balls per la sua vinguda y axi fonch proposat se li farien ali-

maries y lo consell delibera que attes que ja lin hauien fetes per la sua primera vinguda y sa altesa no demanaue sino balls ho gaytes que fossen llogats molts jutglars qui de dia sonassen y de nit per les places y lochs acostumats y de nits també fent lluminaria ab tea ab farons com es acostumat en temps de alimaries.

Dijous a xvj de dit anaren los honorables consellers ab promenia a besar la ma de sa altesa y essent alli sa altesa ab cara affeble y alegre los rebe benignament y apres que lo conseller en cap li hagué parlat fent gracies a Deu en nom de tota la ciutat de la sua beneuenturada y desijada venguda y com tots los pobles estauen alegres y contents de veure sa altesa en sos regnes de Spanya y assanyaladament en la present sua ciutat y fora dels perills de la mar offerintli que la ciutat staua prompta y aparellada en seruir a sa altesa com molt be tenia acostumat seruir a sa magestat y sa altesa y als passats predecessos de sa magestat y de sa alteza y lo dit serenissimo princep despres de hauerlos ho regraciat molt dix que aqueix compte ne feyen sa magestat y sa alteza dihentlos mes auant que com pres comiat de sa magestat partintse dels stats de Alamanya ahont sa magestat resideix de present li hauia encarregat que fes affectuar essent en Barcelona lo enderroch de les casas del carrer de les polleres acabant de cloura dita ciutat ab muralla y que de asso sa magestat seria molt seruit y sa altesa y axi los ne pregaua y encarregaua molt que abans que ell partis de la present ciutat se effectuas y lo dit honorable conseller en cap respos que la dita ciutat may hauia fet altra cosa sino seruir a sos Reys princeps y senyors y axi seruirien a sa magestat y sa altesa y pus sa magestat y sa altesa eren seruits ab gran instancia que dites cases del carrer de les polleres se enderrocassen acabantse de cloure dita ciutat ab muralla per dita part de marina eren molt certs que pus sa magestat y sa altesa axi ho volien que conuindria molt per esser molt pratichs de guerra y axi hauia desser gran reparo de la dita ciutat y seruey de sa magestat y de sa altesa y benefici de la co-

sa publica de la dita ciutat y dels poblats de aquella y que axi ell ho proposaria en lo concell de cent de la dita ciutat lo que sa magestat y sa altesa manauen y eren seruits de fer dit endarroch y muralla. Empero perque millor y mes prest se fes lo manament de sa magestat y de sa altesa li diria si era seruit quant dita ciutat esta alcansada per molt treballs ha sostinguts y de cada dia soste axi per les coses de la guerra per hauer fet ab poc temps casi tota la muralla de marina y baluarts de aquella y pocha a molt reparats y crescuts bona part dels fossos dels valls y terraplens de la dita ciutat y per las sterils y continues males anyades que han concorregudes en lo present principat y infestacio de inimichs de nostra santa fe catolica feta per tota la costa del present principat axi per mar com per terra trobantse ya dita ciutat alcansada de molts carrechs que fos seruit ajudar de alguna cosa del que sa altesa fos seruit de les peccunies de les primeres corts per dits grans gastos que continuan las casas y fer dita muralla lo que nos podria fer sens imposicio de algun dret nou per pagar dits gastos maiorment que lo ilustre Marques de Aguilar lochtinent general de sa magestat molt temps ha que ab gran instancia ho solicita de part de sa magestat offerint que sa magestat era content sis feya dit enderroch en ajudar a pagar dits gastos y sa altesa respos que ell o entendria y que tot lo que fos de be de la dita ciutat ell o miraria y que ell donaria resposta del fahedor al dit Marques de Aguilar. E fou pres comiat de sa alteza per dits honorables consellers y promens tenint lo dit conseller en cap los restants consellers y promens per persona que hauia sabut rahonar dit negoci. E tambe lo dit serenissimo princep dix als dits consellers que era informat que en aquestos dias se acostumaua de fer vna fira per la ciutat que solia esser regosijada y que tenguessen per be de ferla perque li hauien dit la volien lleuar y per lo dit conseller en cap li fou respost quant era deseruey de Deu y de sa Magestat dita fira per los grans abusos que de nit si feyan de hont se eren seguits alguns scandols y per ço

hauien suspesa dita fira en los llochs de la marina be que quiscu poria parar deuant son enfront y que se era fet en consell de C y que ves lo que li fos seruit y que un dels dits prohoms li fou dit que sa altesa nou fos seruit perque no era fira sino de bagassaria y axi no si suffri mes nis tingue dita fira.

Diuendres a xxxj de dit parti sa altesa de la present ciutat per anar a la volta de Castella.

CAP. 52.—Com entra en Barcelona la Reyna de Boemia y com sen va anar a embarcar a Roses y de un engant que feren los francesos en que prengueren algunas naus que eren deuant la platge.

Diumenge a xxiij de Agost de mdlj se tingue consell de C. y fou proposat per lo honorable conseller en cap que attes que la serenissima Reyna de Boemia era ja a Montserrat encara que no tingues letra la ciutat si li faria alimaries y altres festes com se acostuma de fer y lo consell determina que nos fessen alimaries ni altres festes mes de exirla a rebre los dits consellers ab promenia pus no tenen letra y tambe perque sen anaua de aquestos Regnes be empero que li fessen pont per la sua embarcada com hauien fet per la desembarcada del serenissimo Princep son germa que pochs dies hauia era arribat de Italia.

Dimars a xxv de dit al despres dinar Monjoich feu senyal de armada de rems de la volta de lleuant e axi tothom se creya que era la armada de sa magestat de galeres de la qual es capita general lo princep Doria lo qual apres de hauer desembarcat lo serenissimo senyor Don Phelip princep nostre en la present ciutat sen eren anades a la volta de Genoua per certa noua era arribada que la armada turquesca hauia passat lo faro de Massina pera venir

en Fransa contra Spanya. E axi stant tothom ab aquest pensament y vehent que lo nombre de les galeres era lo mateix que las de sa magestat stauen molt descuydats lo ilustre marques de Aguilar lochtinent y capita general de sa magestat y tots los altres officials e altres persones entre les quals sra lo noble don Garcia fill del ilustre virey de Napols que es spanyol lo qual es capita de les galeres de Napols que es romas en Barcelona sperant que la serenissima Reyna de Boemia la qual se hauia de embarcar en la dita armada de galeres que eran vint y sis venint molt apoch apoch ab lo standart imperial.

E per fer tal marinatge ya hi hauia alguns que vullarment se diuen de dolenta capa que deyen que aquelles galeres no aportauen bon marinatge y entant fou cregut y no duptat per los mayors que mes y sabien y deyen que dita armada era de sa magestat y axi entre los altres que prengue lo mateix engany fou la mateixa fregata de Andrea Doria la qual pochs dies hauia era arribada per portar la noua a la serenissima Reyna de Boemia que lo mes prest que pogues se despedis perque les galeres de dita armada se esperauen de dia en dia y asso per la nouitat de dita armada turquesca la qual dix se era vista en la costa de Napols y be empero que encara no hauia passat lo faro de Massina y axi tambe prengue lo mateix engany una galera de don Anton Doms la qual lo diumenge auans la hauien auarada de la Dressana de la present ciutat la qual per trobarse en ordre sen ana tambe a rebre dita armada les quals fregata y galera foren totes preses perque com congueren dita armada francesa eren al mig y no pogueren scapar y axi com vingue la vesprada vora de nit la dita armada que era de Fransa apres que les sinch naus que stauen sorgides en la platge de la present ciutat hauien carregades les uitualles y municions per la dita partida de la serenissima Reyna hagueren saludat dites galeres franceses se abordaren ab dites naus y muntant en aquelles visca Fransa degollaren molta gent y álguns saltaren en mar y nadant vingueren á la present

ciutat contant lo demunt dit y los altros forén presos y encadenats y posats al rem y rellats los caps de les gumenes de les anchores sen aportaren totes les dites sinch naus les quals eren molt grosses y ben armades. E sino per lo engany frances ab la ajuda dels baluarts no eran part per portarles en ans les hagueren affonrades moltes galeres. Y lo mateix punt tota la ciutat fou aualotada y fou hu dels notables aualots y treballs que may la dita ciutat haja sentit dias ha perque essent seguit tant improuisadament perque sabent y crehent tota la ciutat que era armada nostra y vn mateix punt cridant via fora moros amar repicant lo seny de les hores y altres campanes y gent per los campanas cridant via fora moros y sentint la artilleria dintre mar tothom se creya que era la armada turquesca y que aquelles xxvj galeres franceses que se eran vistas lo despresdinar deuia esser la deuant guarda y asso per la dita noua hauia aportada dita fregata y encara que lo spant fou gran e improuis entre gent indefessa com son dones y minyons que de veritat hi hague alguns crits y plors del que se seguiren alguns affollaments de algunes dones prenyades no res manco tota la gent de dita çiutat axi la gent honrada com plebeya ab gran animo y sfors com a bons ciutadans y cathalans qui han acostumat be mirar en la cara a sos enemichs foren a la marina ab ses armes y ab un instant fou tota la marina plena de gent y totes les finestres de dita ciutat plenes de llums e essent una cosa tant improuisa e impensada se conegue la valor dels ciutadans e habitants en dita ciutat que per deffensio de la santa fe catholica y de llur patria fills y mullers y bens ab gran animo y prestament hauian occorregut a la marina pera resistir a la dita armada turquesca com de fet se creya que era. Y essent alli lo princep del Peamunt qui les hores se trobaua en la present ciutat sperant la vinguda de la serenissima Reyna de Boemia y los honorables consellers ab molts cauallers y ciutadans henrats y lo dit Don Garcia compartiren tota la gent per los dits baluars y Dressana y altres parts maritimas y per tota la

muralla de la dita ciutat deues la terra fent ronda y regoneixent tota la muralla de dita ciutat. Apres arribat lo dit senyor lochtinent en la marina per manament seu se prouehi tot lo que conuenia per guarda de dita ciutat y aixi stigue tota la dita ciutat per los poblats de aquella guardada tota la nit com vingue la matinada no veren dita armada ans saberen que encontinent que hagueren feta dita presa se meteren a la mar del qual ardit de guerra se ha sortit molta inteligencia de guardar la dita ciutat per no seguirse algun sinistre.

Dijous a xxij del mes de Agost y de dit any intra lo serenissimo Senyor Rey de Boemia qui era vingut poch hauia ab sa altesa per portar la serenissima Reyna de Boemia muller sua al qual isqueren los honorables consellers un poch mes enlla de la creu cuberta.

Disapte a xxviiij de dit intra la serenissima Reyna de Boemia qui venia per embarcarse isquerenhi los honorables consellers fins ahont isqueren a son marit.

Dimecres a xj de Setembre de dit any ana la capitania que nouament hauian feta·los cauallers a la guarda y era capita lo Ilustrissim Senyor almirant de Napols Alferiz Don Federich de Cardona Sargento Don Francesch de Guimera ab sa bandera y atambos y esta nit no guarda altra capitania com acostumauen.

Dilluns a xxviij de dit vingue noua com lo princep Doria ab la armada de galeras era en Roses per portarsen la Reyna de Boemia lo qual per esser passat lo stiu no volgue venir ans enuia a dita serenissima Reyna que sen anava embarcar a Roses.

Dimars a vj de Octubre de dit any MDLJ anaren los Serenissimos Reys de Boemia ab totes les dames vestides de cami de bon mati que enuiades ningu ho sabe a la Seu y oyren misa baix en la capella de Sancta Eulalia y apres hi foren los honorables consellers y prengueren comiat y apres de hauer dinat partiren pera la volta de Roses pera embarcarse.

CAP. 53.—DE LA MORT DEL ILUSTRE MARQUES DE AGUILAR VIREY DE CATHALUNYA Y DE LA SEPULTURA QUE LI FEREN.

DISAPTE a XIV de Octubre del any MDLIIJ a les VJ hores y IIJ quarts de la tarde mori lo Ilustre Senyor Don Joan Ferrando Manriquez Marques de Aguilar lochtinent y Capita General per Sa Magestat Cessarea del Emperador y Rey Nostre Senyor en lo present principat de Cathalunya y comptats de Roselló y Cerdanya apres de hauer rebut tots los sagraments de Santa Mare Iglesia.

Dimars a XVIJ de Octubre de dit any fonch feta la sepultura del orde de dit Ilustre Marques de Aguilar la qual fou feta en lo monestir de Jesus fora los murs de la present ciutat seguint lorde de la sepultura feta per lo quondam archebisbe de Saragosa lochtinent General de Sa Magestat y perque hi hague questió ab los monestirs sobre lo procehir sen anaren los frares del monestir de Prehicadors Sant Francesch lo Carme y Agostins sols romangueren los frares del monestir de Jesus y de la Merce y de la Trinitat ab tot lo clero de la Seu y altres parrochies las quals ab professo ab una creu de la Seu lo aportaren al dit monestir de Jesus.

CAP. 54.—COM ENTRA EN BARCELONA LO MARQUES DE TARIFE PER VIREY DE CATALUNYA.

DIMECRES a XJ de Abril del any MDLIV intra en la present ciutat lo Ilustre Marques de Tarife lochtinent y Capita General de Sa Magestat per lo portal de Sant Anthoni a la qual entrada isqueren los mag-

nifichs consellers ab prohomens y los honorables consols de la mar y com foren a la creu cuberta guardaren dit senyor loctinent fins que vingue y vehentlo venir lo anaren a rebre un poquet mes enlla y essent alli fou questio entre lo gouernador y lo bisbe per que lo gouernador volia anar ab la filera del Marques y aqui denpeus fou declarat per lo conceller dihentho lo dit Marques que no tenia loch dit gouernador y axi anaren lo dit Marques al mig lo bisbe a ma dreta y lo conseller en cap a ma squerra y vingueren per lo carrer del carme y plasa noua a la Seu ahont jura y hoy sententia de excomunicatió de seruar tots los privilegis de la ciutat y de la terra com es costum.

CAP. 55.—De la mort de la Reina dona Joana muller relicta del rey Philip primer y mara del senyor Emperador Carlos quinto.

Diuendres a xiiij de Abril del any mdlv arriba letra als honorables consellers de part de la infanta de Portugal filla del Emperador la qual presideix en Castella per esser lo Emperador son pare en Alamanya y son germá lo princep en Englaterra notificantlos la mort de la reyna dona Joana sa auia y mare del dit senyor Emperador pregant los honorables consellers fessen lo que hauian acostumat fer en altres sepultures de Reys.

Dimars a vii de Maig de dit any feren lo aniuersari per la dita senyora reyna dona Joana mare del dit senyor emperador digue lo offiici lo reuerendissimo Bisbe de Barcelona y sermona lo Bisbe de Gracia Jubi del orde dels frares menos y fouhi present lo ilustre marques de Tarifa loctinent de sa magestat y fenshi tot lo ques acostumat fer en altres sepultures de Reynes.

CAP. 56.—DEL ANIUERSARI QUES FEU EN SANT FRANCESCH PER ANIMA DE LA MULLER DEL MARQUES DE TARIFA LOCTINENT DE SA MAGESTAT Y DE LA CONSEGRACIÓ DE LA IGLESIA DE BELLEM.

Diuendres a xviiij de Juliol del any mdlv lo illustrisim Marques de Tarifa volent fer lo sendema las honras de sa muller que poch hauia era morta en Castella enuia a dir als honorables consellers que ell los pregaua molt fossen en dites obsequies y honras conuidantlos per aquelles per lo dia de dama a fra menos y si volian venir á sa casa que ell los ho estimaria molt que per ser ell malalt y estan en lo llit per ell tindre lo cap de dol don Fernando son germa quis trobaua present e los dix que ells fessen per sos officials agraduar. E los dits consellers digueren que ells farian tornar resposta a sa senyoria del fahedor per que ells se hauian de aconsellar y aqui mateix aplegaren molts promens los quals foren de parer que attes que lo marques feya capella ardent en framenos com poch ha sera fet per la Reyna y que allo nos podia fer sino per Reys per Reynas ó primogenits ó infants que si lo dit lloctinent Marques nou remediaua que noy hauien de anar als quals respos que ell ne consultaria ab lo consell y si lo consell ley aconsellaua que ell faria dita capella ardent y que ell los ne faria tornar resposta. E apres al tart torna a enuiar e dix los que lo consell li hauian aconsellat quan podia fer y axi ell ho faria pus ho podria fer y que baldament los consellers noy fossen.

E lo mateix dia fou la benedictio de la capella o sglesia de Bellem de nostre Senyor fundada part y part que está per fundar en la rambla la qual feu lo Reverendissim Bisbe de Nicopoli don Francisco Robles part lo senyor Bisbe de Sogorb borja que ha fet la cuberta y cor part del

que avuy esta fet y se espera fer mes lo Bescompte de Rocaberti lo pabor de Gualbes don Joan de Boxadors mossen Albanell y altres cauallers y gent.

CAP. 57.—Com los consellers reberen certes lletres de la princessa de Castella sobre certs agrauis quels hauian fet lo virrey y lo Bisbe de Astorga inquisidor.

Diumenje a iii de Octubre del any mdlv los honorables consellers reberen letres de la infanta princesa de Castella loctinent general o gouernadora de sa magestat so es la primera als magnifichs consellers y apres la que tramet al ilustre marques de Aguilar loctinent y altre tramet al Reverent Don Diego Sarmiento Bisbe de Astorga un dels inquisidors sobre del sitial volgue tenir dit Bisbe lo dia de nostre senyora en lotja y los consellers loy feren llauar y lo dit inquisidor lo sendema pres la persona de Francesch Grau dient que ell ho hauia aconsellat als consellers y lo temps que dit inquisidor lo tingue pres la ciutat li dona a menjar a la preso y de nits ley portaue ab duas atxas encesas les quals letres son del tenor seguent.

A los amados y fieles de su magestad los consellers de la ciudat de Barcelona.

El Rey y por su magestad la infanta princesa.

Amados fieles de su magestad. Recibimos vuestra letra de veynte y uno de setiembre y vimos lo que escriuís sobre lo que passo el dia de Nuestra Senyora en la lonja donde se celebró su festividad y la quexa que teneis del Reverendo Obispo de Astorga inquisidor y en hauerse dexado de proueher lo que pediades por el lugarteniente general y conseyo y el cuidado que haueis tenido no solamente en hazernos entender el successo de todo mas aun en que se tenga tan special cuenta destas ceri-

monias publicas por lo que toca a la decensia que se deue a la dignidad Real y al que representa la Real persona de su magestat que es su llugarteniente y capitan general y pareciendonos ser muy justo no peruertir la orden antiga scriuimos al dicho lugarteniente general y consejo que lo miren como es razon y al dicho obispo lo que ha parecido que conuenia pues ell ni otro prelado alguno ha de pretender mayor preheminencia de la que suele tener vuestro propio prelado en semejantes cerimonias y lo que los dias passados scriuistes del capell ardente de la ilustre Marquesa de Tarifa se entendio tambien y las causas por que no hos hallastes presentes que todo es para un mesmo intento dezeando que en tiempo de vuestra administracion no se hagan nouedades que ha sido bien considerado y con ell mesmo cuidado mirareys en lo porvenir lo que conuiniere con todo buen modo como lo hazeys pues en ello su magestad ha de ser muy seruido. Data en Valladolid a quatorze de octubre Mil y quinientos cinquenta sinco.

Joana princesa.
Protonotarios.

Vt. Clariana de seua	Vt. Urgelles R.
Vt. Camacues R.	Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.	

Copia de la carta que su Altesa scriue al visorey de Cathalunya y Conseyo Real de Barcelona.

El Rey y por su magestad la infanta princesa. Ilustre Marques primo magnificos y amados conseyeros de su magestad. Los consellers dessa ciudad nos han scrito informando de lo que passo en la lonja el dia de la fiesta de nuestra senyora y de lo que despues succedio sobre la prision de la persona de Francisco Grau por hauer entendido por orden de los dichos consellers que estando ellos alli presentes nadie estuuiesse en el llogar que esta dedicado para su magestad o su lugarteniente general y quel Reverendo obispo de Astorga no tuvo razon en pretender otra cosa ni en proceder como procedió y agrauianse tam-

bien de vosotros que pediendo hos por dos vezes prouehessedes en ello conforme á sos petitiones no les respondistes a ellas dexastes proceder contra el dicho Francisco Grau por la via del santo offiscio por solo este caso lo qual se ha aqui visto y platicado lo que sobre ello conuenia y paresciendo no hauer tenido justa occasion el dicho obispo y que no deue ni puede gozar en estas cerimonias publicas mas de lo que es deuido y permitido al obispo de Barcelona holgaremos que no dierades lugar que la cosa pasar1 de aquella manera y que desanganyarades al dicho obispo como es razon que lo hagays demas de lo que nos le escriuimos para que el dicho Francisco Grau no sea mas molestado por esta causa ni los dichos consellers reprehendidos deffendiendo las reales prehemineneias de su Magestat que en ello quedariamos deseruidos. Data en Valladolid a XIV de Octubre MDLV.

J. La Princesa

Protonotarios.

Vt. Clariana de seña. Vt. Urgelles R.
Vt. Camacies R. Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.

Copia de la carta que su alteza scriue al obispo de Astorga.

El Rey y por su Magestat la infanta princesa.

Reverendo en Christo padre obispo amado de su magestad. Los consellers dessa ciudad nos han scrito agrauiandose de lo que succedió en la Lonja dessa ciudad celebrando vos alli el dia de Nuestra Senyora el offiscio diuino y de los precedimientos que despues vos proueistes y que sino consintieron que tuviesades silla demas de la que hos conuenia para vuestro descanso celebrando fue que no es costumbre ni se permite á su mismo prelado tenerla en el llugar que está dedicado para la persona Real o de su lugarteniente general hallandose los dichos concellers presentes y que asi no podistes con justicia proceder contra Francisco Grau ciudadano suplicandonos que pues en ello se atendia solamente a la conseruation de la

Real preheminencia de Su Magestad que este cerim[...] todo está á cargo de los dichos consellers y siempre se ha guardado este special cuydado que ha de tener en [...] lo que ellos suelen personalmente asistir mandassamos p[...] ueherlo de manera que no se les haga agrauio y hase [...]to y platicado sobre ello lo que conuenia y que sino [...] mas de hauer ellos dicho que no podiades tener en aqu[...] llugar vuestra silla en esto y en que no quedasse all[...] excedieron ni quien lo insto y por su parte ha entend[...] en ello tiene culpa alguna ni con vos se hizo noueda[...] assi hos dezimos y encargamos que mireys de aquis [...]lunte en que las cerimonies y preheminencias de la c[...]dad sean guardadas y no se les haga preiuizio alguno [...] tengays en ello el miramiento que conuiene que su M[...]gestad sera seruido tambien que se les guarden tamb[...] sus preheminencies reales y holgaremos entender p[...] vuestra letra que queda assi prouehido. Dada en Val[...]dolid a XIV de Octubre de MDLV. J. La Princesa.

Protonotarios.

Vt. Clariana. Vt. Urgelles R.
Vt. Camacio R. Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.

CAP. 58.—En quis conta unas morts quey hague en Ba[r]celona y quanta gent se mori y quant duraren.

Dilluns a XVII de Janer del any MDLVIII comensa e[n] la present ciutat lo flagel de la pestilencia la qu[al] nostre senyor nos vulle prest llauar y ha dur[at] enfins a dimecres a III Juliol de dit any y son se mort[s] quatre milia cent trenta y duas personas entre homens [...] dones y de tots staments de persones sens los ques more[n] en lo spital dels quals lo correu de la ciutat non pren [...] nomina cada dia apres de vespres.

CAP. 59.—Com la armada turquesca asetia la vila de Ciutadella y apres la prengue per forsa de armes.

Diuendres lo primer de Juliol del any mdlviij comparague la armada turquesca deuant la vila de Ciutadella de la isla de Menorcha que son Cent quatre galeres ab quatre que ni ha de franceses ab que va lo embaxador de Fransa y trenta galiotes y de continent desambarcaren y la asetiaren trahent vint pessas de bronzo de cossia per dar la bateria y romprer la muralla.

Diumenge a x de dit dies de Sant Cristophol apres de hauer hagudes tres bateries per tota la armada turquesca que eran cent y quatre galeres ab les quatre que aportauen lo embaxador de Fransa que eran francesas y trenta galiotas que llansaren passats sis milia turchs fou presa la vila de Ciutadela illa de Menorcha per forsa de armes hauent los morts ab los tres combats passats de mil turchs y hauerlos pres sis banderes.

Dimars a xij de dit apres hauer sacajada y cremada la dita vila de Ciutadella la armada turquesca guiada per lo Embaxador del Rey de Fransa se partí de la illa de Menorcha y tira la volta de Fransa navegant per tramuntana.

CAP. 60.—Descripcio de la tramesa de la gent de guerra per la ciutat de Çaragossa á la ciutat de Barcelona per la vinguda se temia de la armada turquesca y star la ciutat ab lo flagell de la pesta desgornida.

Dimars á ix de Agost del any de Nostre Senyor mdlviij arriba una companya de las del socorro tramés de la ciutat de Çaragossa a la present ciutat de Barcelona hauent scrit los magnifichs consellers de

la present ciutat als magnifichs jurats de la dita ciutat de Çaragossa per la causa qui duptauen que la armada turquesca la qual era passada en las mars de part lo stret o far de Mesina ensa hauent dupte no arribas en la dita ciutat. E dita companya arriba en la vila de Sant Feliu de Llobregat á dos lleguas ó casi de Barcelona de la qual companya era capita lo senyor Gaspar Dalvarnela ciutada de la dita ciutat de Çaragossa hauent en ella CCL soldats la qual companya per lo magnifich mossen Ferrando Maymo donzell tenint de asso e de altres coses comisio y plen poder per la ciutat de Barcelona aposenta dit capita y companya en dita vila de Sant Feliu y parrochies confrontants en aquella. E per altra part arriba dit dia altre companya de altres CCL essent capita de aquells lo senyor Miguell Agostin Dança ciutada en la dita ciutat de Çaragossa lo qual per orde de dit mossen Maymo fou aposentat en la vila de Sant Boy de Llobregat.

Dimecres a x de dit la dita companya del dit Gaspar Dalvarnela marcha la volta de Barcelona e per orde de dit mossen Maymo fou aposentat dit capita e companya en la vila y parrochia del Hospitalet. E dit dia essent alojat dit capita Miguel Agostin Dança lo qual ni ell ni sa companya nos partiren de dita vila de Sant Boy arriba lo magnifich senyor Pedro La Raga ciutada de la dita ciutat de Çaragossa. E coronell de tota la gent que per dita ciutat de Çaragossa era tramesa y encara de la que se sperauа trametre en la dita vila de Sant Boy en la qual vila lo dit mossen Maymo feu aposentar ab tota la gent que en sa companya venia los que eran ab dit senyor coronell lo qual venia a cauall ab vna mula ab gornissions de vellut negre y ab deu gentils homens a cauall ab molt bons caualls ab llanses genetes llargues e ab sengles pedrenyals de dos pals de llarch en la cinta e tres altres molt bons caualls que caualcauen tres patjes o criats de dit coronell ab sengles llanses genetes llargues y un arcabus pedrenyal jus vna bossa de cuyro penjant al arco de un cauall e al-

tres deu de cauall ab cortaus y mules ab tres atzembles ab sos reposteros ab les armes de dit senyor coronell.

Diuendres a xij de dit per ordre de dit mossen Maymo la dita companya del dit Miguel Dança marxa la volta del Hospitalet ahont se ajunta ab la companya del dit capita Gaspar Dalvarnela. E totes juntes marcharen fins a entrar dins lo pati del monastir de Valldonzella e dit coronell e capitans anaren a dit monastir de Valldonzella a cauall e alli descaualcaren e muntaren en la cambra de la reverent senyora abbadesa de dit monastir aont los fou donat a refrescar de molta fruyta pa e moltes confitures e de molts bons vins lo qual refrescament los magnifichs consellers hauien fet aparellar. E no res manco hauien fet aportar molt pa e molta fruyta e molt bon vi dins lo pati del dit monestir pera que tots los soldats refrescassen apres entres les tres y les quatre passat mig jorn tocant los atambos posantse en ordenanza partiren dit senyor coronell y lo capita Miguel Agostin Danza y tras ells la companya del dit Danza anant deuant del dit coronell e capita dos alacays lo hu vestit ab calses negres enforrades ab taffeta e vna cuera de contray negre ab manegas gornidas ab faxes de vellut negre ab quatre dits de ample ab una capeta del mateix drap gornida de vellut negre y un barretet de vellut negre amanaua de destra vn cortau gran gornit ab la cuberta de la sella vn coxinet de cuyro ab vna falda de cuyro que anaua sobre las ancas del cortau tenintse ab dit coxinet e vn porta capa al deuant de cuyro dins lo qual hauia vn feltre blanch recamat al derrador de seda burella e las gornissions de vellut negre ab molts flochs de seda negra lo qual era de la persona del dit coronell e laltre alacay portaue calses grogues enforrades de tafeta blanch tallades y gornides ab molts ribets de vellut morat ab vn entorxat de tafata blanch ab vna cuera de drap groch ab manegas gornit ab quatre ribets de vellut morat entorxat de tafeta blanch ab vna capeta del mateix drap groch gornida ab cuatre o sinch ribets de vellut morat ab entorxat de tafata

blanch e vn barretet de vellut morat amenaua de destre vn cortau petit gornit la cuberta de la sella y gornicions de vellut groch ab molts flochs de seda groga. E apres de aquells venian dos patges grans los quals aportauen coeres de contray negre guarnides ab faxes de vellut negre de amplaria de quatre dits ab sombrerets de tafeta negre ab vna ploma negra ab calses negres enforrades de tafata negre los quals aportaua lo hu dells los brassals del dit coronell e vna molt bona celada e vn llanso laltre aportaue vn arcabus daurat. E junts aquells venien altres dos patjes grans vestits ço es ab calses grogues enforrades en tafata blanch gornides ab molts ribets de vellut morat entorxat ab tafeta blanch. E unas cueras de cuyro sens manegas enuasat blanch en gipons de tela blanca e sombrerets de tafata groch ab plomes morades blanques y grogues aportaua lo hu dells los brassals cosalet y morrio del dit capita Miguel Dansa e un llanso laltre aportaua un arcabus ben febrit e tras estos venia lo dit coronell ab calses negres e lo alt delles de vellut negre enforrats los talls de seti negre y ellas enforrades en tafeta sabates de vellut negre vn cosalet e sobre aquell aportaue vna cota curta o sayo ab les manegas penjant de vellut negre gornit de vn passama de or ab molts botons de or de martell que li abrotchauen dita cota o sayo de mitx cos en amunt de tal manera que del mig cos en auall se amostraue lo cosalet ab unes molt bones manegas de malla geserina e vn sombreret de vellut negre gornit al entorn de fil de or tirat e lo trosal del meteix ab vna medalla de or de martell ab moltes plomes negres posades en dit sombreret. E vna bona cadena de dos vies que li passaua del coll e sota bras de molt bon pes. E vna molt bona xica al coll gornida en lo mix e cerca del ferro de vellut groch ab vna franja de seda morada y de argent. E lo dit Miguel Agosti Danza ab vnas calsas de sati blanch ab vnas botes enuessat blanch gipo de seti blanch un sombreret de tafeta negre gornit al entorn y lo trosal de argent filat e una molt bona xica

la qual staua guarnida en lo mig de vellut morat ab los repasseyos de seda morada groga e de fil de argent e tras de dits coronell e capita anauen dos fileras de soldats los quals aportauen sos cosolets e morrions e piques e apres venia la arcabusaria tots de sinch cada filera e apres venien altres dos fileres de cosalets ab piques e junt aquells venia lo companyo de bandera ab una partesana e apres la bandera deuant la qual anauen dos atambos y un pifaro vestits de drap groch y blanch a la suissa ab gorres de drap blanch ab unas cintas morades calces grogues e las calsas enforrades en tafeta morat e tras aquella venian altres dos fileras de cosalets ab ses piques e apres seguian tots los altros soldats fins al numero de dita companya los quals tots aportauen piques al coll e á la fi de dita comnya anauen a la retroguarda unes quantes fileres de arcabusos e las dos fileres derreras eren de cosalets é piques an de saber que tots los qui aportauen cosalets cada hu dells aportaua son ó selada. E tras dita infantería anauen quatre gentils homens a cauall ab mols bons caualls ab ses llanses genetes llargues ab arcabusos pedrenyals en la sinta los quals tots menjauen a la taula del dit coronell anant de dos en dos apres dells venian tres molt bons caualls los quals caualcauen tres patjes grans vestits ab sayos y manteus de contray gornits ab faxes de vellut negre sombrerets de tafeta negre ab plomes negres e botes negres e deuant ells anauen quatre mosos de spuelas vestits ab calses negres enforrades ab tafata negre cueres de contray negre ab las spases en la cinta y gorres de vellut negre ab una ploma negre los quals caualls paiges e mosos de spueles eren del dit coronell. E apres venian altres dos bons caualls los quals caualcauen dos patjes vestits ço es ab botes enuesat negre calses grogues folrrades de tafeta blanch guarnides ab molts viuets de vellut morat entorxat de tafata blanch gipons de tela blanca cueras de cuyro envenat blanch manteus de drap groch ab sinch viuets entorn de vellut morat entorxat de tafeta blanch ab sombrerets de tafeta groch ab plomes morades grogues y blan-

CAP. 56.—DEL ANIUERSARI QUES FEU EN SANT FRANCESCH PER ANIMA DE LA MULLER DEL MARQUES DE TARIFA LOCTINENT DE SA MAGESTAT Y DE LA CONSEGRACIÓ DE LA IGLESIA DE BELLEM.

Diuendres a xviiij de Juliol del any mdlv lo illustrisim Marques de Tarifa volent fer lo sendema las honras de sa muller que poch hauia era morta en Castella enuia a dir als honorables consellers que ell los pregaua molt fossen en dites obsequies y honrras conuidantlos per aquelles per lo dia de dama a fra menos y si volian venir á sa casa que ell los ho estimaria molt que per ser ell malalt y estan en lo llit per ell tindre lo cap de dol don Fernando son germa quis trobaua present e los dix que ells fessen per sos officials agraduar. E los dits consellers digueren que ells farian tornar resposta a sa senyoria del fahedor per que ells se hauian de aconsellar y aqui mateix aplegaren molts promens los quals foren de parer que attes que lo marques feya capella ardent en framenos com poch ha sera fet per la Reyna y que allo nos podia fer sino per Reys per Reynas ó primogenits ó infants que si lo dit lloctinent Marques nou remediaua que noy hauien de anar als quals respos que ell ne consultaria ab lo consell y si lo consell ley aconsellaua que ell faria dita capella ardent y que ell los ne faria tornar resposta. E apres al tart torna a enuiar e dix los que lo consell li hauian aconsellat quan podia fer y axi ell ho faria pus ho podria fer y que baldament los consellers noy fossen.

E lo mateix dia fou la benedictio de la capella o sglesia de Bellem de nostre Senyor fundada part y part que está per fundar en la rambla la qual feu lo Reverendissim Bisbe de Nicopoli don Francisco Robles part lo senyor Bisbe de Sogorb borja que ha fet la cuberta y cor part del

que avuy esta fet y se espera fer mes lo Bescompte de Rocaberti lo pabor de Gualbes don Joan de Boxadors mossen Albanell y altres cauallers y gent.

CAP. 57.—Com los consellers reberen certes lletres de la princessa de Castella sobre certs agrauis quels hauian fet lo virrey y lo Bisbe de Astorga inquisidor.

Diumenje a iii de Octubre del any mdlv los honorables consellers reberen letres de la infanta princesa de Castella loctinent general o gouernadora de sa magestat so es la primera als magnifichs consellers y apres la que tramet al ilustre marques de Aguilar loctinent y altre tramet al Reverent Don Diego Sarmiento Bisbe de Astorga un dels inquisidors sobre del sitial volgue tenir dit Bisbe lo dia de nostre senyora en lotja y los consellers loy feren llauar y lo dit inquisidor lo sendema pres la persona de Francesch Grau dient que ell ho hauia aconsellat als consellers y lo temps que dit inquisidor lo tingue pres la ciutat li dona a menjar a la preso y de nits ley portauc ab duas atxas encesas les quals letres son del tenor seguent.

A los amados y fieles de su magestad los consellers de la ciudat de Barcelona.

El Rey y por su magestad la infanta princesa.

Amados fieles de su magestad. Recibimos vuestra letra de veynte y uno de setiembre y vimos lo que escriuís sobre lo que passo el dia de Nuestra Senyora en la lonja donde se celebró su festividad y la quexa que teneis del Reverendo Obispo de Astorga inquisidor y en hauerse dexado de proueher lo que pediades por el lugarteniente general y conseyo y el cuidado que haueis tenido no solamente en hazernos entender el successo de todo mas aun en que se tenga tan special cuenta destas ceri-

monias publicas por lo que toca a la decensia que se deue a la dignidad Real y al que representa la Real persona de su magestat que es su llugarteniente y capitan general y pareciendonos ser muy justo no peruertir la orden antiga scriuimos al dicho lugarteniente general y consejo que lo miren como es razon y al dicho obispo lo que ha parecido que conuenia pues ell ni otro prelado alguno ha de pretender mayor preheminencia de la que suele tener vuestro propio prelado en semejantes cerimonias y lo que los dias passados scriuistes del capell ardente de la ilustre Marquesa de Tarifa se entendio tambien y las causas por que no hos hallastes presentes que todo es para un mesmo intento dezeando que en tiempo de vuestra administracion no se hagan nouedades que ha sido bien considerado y con ell mesmo cuidado mirareys en lo porvenir lo que conuiniere con todo buen modo como lo hazeys pues en ello su magestad ha de ser muy seruido. Data en Valladolid a quatorze de octubre Mil y quinientos cinquenta sinco.

Joana princesa.

Protonotarios.

Vt. Clariana de seua — Vt. Urgelles R.
Vt. Camacues R. — Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.

Copia de la carta que su Altesa scriue al visorey de Cathalunya y Conseyo Real de Barcelona.

El Rey y por su magestad la infanta princesa. Ilustre Marques primo magnificos y amados conseyeros de su magestad. Los consellers dessa ciudad nos han scrito informando de lo que passo en la lonja el dia de la fiesta de nuestra senyora y de lo que despues succedio sobre la prision de la persona de Francisco Grau por hauer entendido por orden de los dichos consellers que estando ellos alli presentes nadie estuuiesse en el llogar que esta dedicado para su magestad o su lugarteniente general y quel Reverendo obispo de Astorga no tuvo razon en pretender otra cosa ni en proceder como procedió y agrauianse tam-

bien de vosotros que pediendo hos por dos vezes prouehessedes en ello conforme á sos petitiones no les respondistes a ellas dexastes proceder contra el dicho Francisco Grau por la via del santo offiscio por selo este caso lo qual se ha aqui visto y platicado lo que sobre ello conuenia y paresciendo no hauer tenido justa occasion el dicho obispo y que no deue ni puede gozar en estas cerimonias publicas mas de lo que es deuido y permitido al obispo de Barcelona holgaremos que no dierades lugar que la cosa pasar1 de aquella manera y que desanganyarades al dicho obispo como es razon que lo hagays demas de lo que nos le escriuimos para que el dicho Francisco Grau no sea mas molestado por esta causa ni los dichos consellers reprehendidos deffendiendo las reales prehemineneias de su Magestat que en ello quedariamos deseruidos. Data en Valladolid a XIV de Octubre MDLV.

J. La Princesa

Protonotarios.

Vt. Clariana de seua. Vt. Urgelles R.
Vt. Camacies R. Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.

Copia de la carta que su alteza scriue al obispo de Astorga.

El Rey y por su Magestat la infanta princesa.

Reverendo en Christo padre obispo amado de su magestad. Los consellers dessa ciudad nos han scrito agrauiandose de lo que succedió en la Lonja dessa ciudad celebrando vos alli el dia de Nuestra Senyora el offiscio diuino y de los precedimientos que despues vos proueistes y que sino consintieron que tuviesades silla demas de la que hos conuenia para vuestro descanso celebrando fue que no es costumbre ni se permite á su mismo prelado tenerla en el llugar que está dedicado para la persona Real o de su lugarteniente general hallandose los dichos concellers presentes y que asi no podistes con justicia proceder contra Francisco Grau ciudadano suplicandonos que pues en ello se atendia solamente a la conseruation de la

Real preheminencia de Su Magestad que este cerimonial todo está á cargo de los dichos consellers y siempre se les ha guardado este special cuydado que ha de tener en todo lo que ellos suelen personalmente asistir mandassamos proueherlo de manera que no se les haga agrauio y hase visto y platicado sobre ello lo que conuenia y que sino hay mas de hauer ellos dicho que no podiades tener en aquell llugar vuestra silla en esto y en que no quedasse allí no excedieron ni quien lo insto y por su parte ha entendido en ello tiene culpa alguna ni con vos se hizo nouedad y assi hos dezimos y encargamos que mireys de aquia delante en que las cerimonies y preheminencias de la ciudad sean guardadas y no se les haga preiuizio alguno y tengays en ello el miramiento que conuiene que su Magestad sera seruido tambien que se les guarden tambien sus preheminencies reales y holgaremos entender por vuestra letra que queda assi prouehido. Dada en Valladolid a XIV de Octubre de MDLV. J. La Princesa.

Protonotarios.

Vt. Clariana. Vt. Urgelles R.
Vt. Camacio R. Vt. Giginta R.
Vt. Luna R.

CAP. 58.—En quis conta unas morts quey hague en Barcelona y quanta gent se mori y quant duraren.

Dilluns a XVIJ de Janer del any MDLVIIJ comensa en la present ciutat lo flagel de la pestilencia la qual nostre senyor nos vulle prest llauar y ha durat enfins a dimecres a IIJ Juliol de dit any y son se mortes quatre milia cent trenta y duas personas entre homens y dones y de tots staments de persones sens los ques moren en lo spital dels quals lo correu de la ciutat non pren la nomina cada dia apres de vespres.

CAP. 59.—Com la armada turquesca asetia la vila de Ciutadella y apres la prengue per forsa de armes.

Diuendres lo primer de Juliol del any mdlviij comparague la armada turquesca deuant la vila de Ciutadella de la isla de Menorcha que son Cent quatre galeres ab quatre que ni ha de franceses ab que va lo embaxador de Fransa y trenta galiotes y de continent desambarcaren y la asetiaren trahent vint pessas de bronzo de cossia per dar la bateria y romprer la muralla.

Diumenge a x de dit dies de Sant Cristophol apres de hauer hagudes tres bateries per tota la armada turquesca que eran cent y quatre galeres ab les quatre que aportauen lo embaxador de Fransa que eran francesas y trenta galiotas que llansaren passats sis milia turchs fou presa la vila de Ciutadela illa de Menorcha per forsa de armes hauent los morts ab los tres combats passats de mil turchs y hauerlos pres sis banderes.

Dimars a xij de dit apres hauer sacajada y cremada la dita vila de Ciutadella la armada turquesca guiada per lo Embaxador del Rey de Fransa se partí de la illa de Menorcha y tira la volta de Fransa navegant per tramuntana.

CAP. 60.—Descripcio de la tramesa de la gent de guerra per la ciutat de Çaragossa á la ciutat de Barcelona per la vinguda se temia de la armada turquesca y star la ciutat ab lo flagell de la pesta desgornida.

Dimars á ix de Agost del any de Nostre Senyor mdlviij arriba una companya de las del socorro tramés de la ciutat de Çaragossa a la present ciutat de Barcelona hauent scrit los magnifichs consellers de

la present ciutat als magnifichs jurats de la dita ciutat de Çaragossa per la causa qui duptauen que la armada turquesca la qual era passada en las mars de part lo stret o far de Mesina ensa hauent dupte no arribas en la dita ciutat. E dita companya arriba en la vila de Sant Feliu de Llobregat á dos lleguas ó casi de Barcelona de la qual companya era capita lo senyor Gaspar Dalvarnela ciutada de la dita ciutat de Çaragossa hauent en ella CCL soldats la qual companya per lo magnifich mossen Ferrando Maymo donzell tenint de asso e de altres coses comisio y plen poder per la ciutat de Barcelona aposenta dit capita y companya en dita vila de Sant Feliu y parrochies confrontants en aquella. E per altra part arriba dit dia altre companya de altres CCL essent capita de aquells lo senyor Miguell Agostin Dança ciutada en la dita ciutat de Çaragossa lo qual per orde de dit mossen Maymo fou aposentat en la vila de Sant Boy de Llobregat.

Dimecres a x de dit la dita companya del dit Gaspar Dalvarnela marcha la volta de Barcelona e per orde de dit mossen Maymo fou aposentat dit capita e companya en la vila y parrochia del Hospitalet. E dit dia essent alojat dit capita Miguel Agostin Dança lo qual ni ell ni sa companya nos partiren de dita vila de Sant Boy arriba lo magnifich senyor Pedro La Raga ciutada de la dita ciutat de Çaragossa. E coronell de tota la gent que per dita ciutat de Çaragossa era tramesa y encara de la que se speraua trametre en la dita vila de Sant Boy en la qual vila lo dit mossen Maymo feu aposentar ab tota la gent que en sa companya venia los que eran ab dit senyor coronell lo qual venia a cauall ab vna mula ab gornissions de vellut negre y ab deu gentils homens a cauall ab molt bons caualls ab llanses genetes llargues e ab sengles pedrenyals de dos pals de llarch en la cinta e tres altres molt bons caualls que caualcauen tres patjes o criats de dit coronell ab sengles llanses genetes llargues y un arcabus pedrenyal jus vna bossa de cuyro penjant al arco de un cauall e al-

tres deu de cauall ab cortaus y mules ab tres atzembles ab sos reposteros ab les armes de dit senyor coronell.

Diuendres a xii de dit per ordre de dit mossen Maymo la dita companya del dit Miguel Dança marxa la volta del Hospitalet ahont se ajunta ab la companya del dit capita Gaspar Dalvarnela. E totes juntes marcharen fins a entrar dins lo pati del monastir de Valldonzella e dit coronell e capitans anaren a dit monastir de Valldonzella a cauall e alli descaualcaren e muntaren en la cambra de la reverent senyora abbadesa de dit monastir aont los fou donat a refrescar de molta fruyta pa e moltes confitures e de molts bons vins lo qual refrescament los magnifichs consellers hauien fet aparellar. E no res manco hauien fet aportar molt pa e molta fruyta e molt bon vi dins lo pati del dit monestir pera que tots los soldats refrescassen apres entres les tres y les quatre passat mig jorn tocant los atambos posantse en ordenanza partiren dit senyor coronell y lo capita Miguel Agostin Danza y tras ells la companya del dit Danza anant deuant del dit coronell e capita dos alacays lo hu vestit ab calses negres enforrades ab taffeta e vna cuera de contray negre ab manegas gornidas ab faxes de vellut negre ab quatre dits de ample ab una capeta del mateix drap gornida de vellut negre y un barretet de vellut negre amanaua de destra vn cortau gran gornit ab la cuberta de la sella vn coxinet de cuyro ab vna falda de cuyro que anaua sobre las ancas del cortau tenintse ab dit coxinet e vn porta capa al deuant de cuyro dins lo qual hauia vn feltre blanch recamat al derrador de seda burella e las gornissions de vellut negre ab molts flochs de seda negra lo qual era de la persona del dit coronell e laltre alacay portaue calses grogues enforrades de tafeta blanch tallades y gornides ab molts ribets de vellut morat ab vn entorxat de tafata blanch ab vna cuera de drap groch ab manegas gornit ab quatre ribets de vellut morat entorxat de tafeta blanch ab vna capeta del mateix drap groch gornida ab cuatre o sinch ribets de vellut morat ab entorxat de tafata

blanch e vn barretet de vellut morat amenaua de destre vn cortau petit gornit la cuberta de la sella y gornicions de vellut groch ab molts flochs de seda groga. E apres de aquells venian dos patges grans los quals aportauen cueres de contray negre guarnides ab faxes de vellut negre de amplaria de quatre dits ab sombrerets de tafeta negre ab vna ploma negra ab calses negres enforrades de tafata negre los quals aportaua lo hu dells los brassals del dit coronell e vna molt bona celada e vn llanso laltre aportaue vn arcabus daurat. E junts aquells venien altres dos patjes grans vestits ço es ab calses grogues enforrades en tafata blanch gornides ab molts ribets de vellut morat entorxat ab tafeta blanch. E unas cueras de cuyro sens manegas enuasat blanch en gipons de tela blanca e sombrerets de tafata groch ab plomes morades blanques y grogues aportaua lo hu dells los brassals cosalet y morrio del dit capita Miguel Dansa e un llanso laltre aportaua un arcabus ben febrit e tras estos venia lo dit coronell ab calses negres e lo alt delles de vellut negre enforrats los talls de seti negre y ellas enforrades en tafeta sabates de vellut negre vn cosalet e sobre aquell aportaue vna cota curta o sayo ab les manegas penjant de vellut negre gornit de vn passama de or ab molts botons de or de martell que li abrotchauen dita cota o sayo de mitx cos en amunt de tal manera que del mig cos en auall se amostraue lo cosalet ab unes molt bones manegas de malla geserina e vn sombreret de vellut negre gornit al entorn de fil de or tirat e lo trosal del meteix ab vna medalla de or de martell ab moltes plomes negres posades en dit sombreret. E vna bona cadena de dos vies que li passaua del coll e sota bras de molt bon pes. E vna molt bona xica al coll gornida en lo mix e cerca del ferro de vellut groch ab vna franja de seda morada y de argent. E lo dit Miguel Agosti Danza ab vnas calsas de sati blanch ab vnas botes enuessat blanch gipo de seti blanch un sombreret de tafeta negre gornit al entorn y lo trosal de argent filat e una molt bona xica

la qual staua guarnida en lo mig de vellut morat ab los repasseyos de seda morada groga e de fil de argent e tras de dits coronell e capita anauen dos fileras de soldats los quals aportauen sos cosolets e morrions e piques e apres venia la arcabusaria tots de sinch cada filera e apres venien altres dos fileres de cosalets ab piques e junt aquells venia lo companyo de bandera ab una partesana e apres la bandera deuant la qual anauen dos atambos y un pifaro vestits de drap groch y blanch a la suissa ab gorres de drap blanch ab unas cintas morades calces grogues e las calsas enforrades en tafeta morat e tras aquella venian altres dos fileras de cosalets ab ses piques e apres seguian tots los altros soldats fins al numero de dita companya los quals tots aportauen piques al coll e á la fi de dita comnya anauen a la retroguarda unes quantes fileres de arcabusos e las dos fileres derreras eren de cosalets é piques an de saber que tots los qui aportauen cosalets cada hu dells aportaua son ó selada. E tras dita infanteria anauen quatre gentils homens a cauall ab mols bons caualls ab ses llanses genetes llargues ab arcabusos pedrenyals en la sinta los quals tots menjauen a la taula del dit coronell anant de dos en dos apres dells venian tres molt bons caualls los quals caualcauen tres patjes grans vestits ab sayos y manteus de contray gornits ab faxes de vellut negre sombrerets de tafeta negre ab plomes negres e botes negres e deuant ells anauen quatre mosos de spuelas vestits ab calses negres enforrades ab tafata negre cueres de contray negre ab las spases en la cinta y gorres de vellut negre ab una ploma negre los quals caualls patges e mosos de spueles eren del dit coronell. E apres venian altres dos bons caualls los quals caualcauen dos patjes vestits ço es ab botes enuesat negre calses grogues folrrades de tafeta blanch guarnides ab molts viuets de vellut morat entorxat de tafata blanch gipons de tela blanca cueras de cuyro envenat blanch manteus de drap groch ab sinch viuets entorn de vellut morat entorxat de tafeta blanch ab sombrerets de tafeta groch ab plomes morades grogues y blan-

ques e deuant ells dos mossos despuelas vestits ab calses de la matexa fayso y de la matexa gornició cueras de drap groch ab los matexos viuets en ditas cueras hauia manegas ab sombrerets de la matexa manera ab les spases en la cinta los quals caualls patjes e mossos de spuelas eran del dit Miguel Dança. E tras aquestos venian tres atzembles la una de las quals aportaua lo adres de cuyna e de seruici las altras dos aportauen lo lit e roba de vestir de dit coronell ab sos reposteros cubertats ab las armas del dit coronell brodades sobre dits reposteros ab dos atzembles vestits ab sayos de drap de morat y blanch en apres de aquells venian altros dos atzembles portant la roba del dit Miguel Dança cubertes ab sengles reposteros ab las armas del dit Dança e apres de aquestas venia molta gent a cauall qui ab rossins qui ab mules de lloguer los quals eren mes de vuytanta o cerca e apres venia molta altra sort de besties de bast carregades de la roba dels dits soldats los quals eren dels lochs e parrochies de hon eren partits quels aportauen dita roba fins a esser en llur alloyament axi com es de costuma y prediga. E apres passat dit bagatje poch mes o manco de cent paces anaue un alacayo petit anant vestit ab calses grogues tallades a la suissa y en los talls de dites calses y hauia una altra faxa de drap blanch picades enforrades en tafata carmesi una cuera de drap groch ab manegas gornit ab una faxa de vellut carmesi ab un viu de tafeta blanch ab un barret de vellut groch e una capeta de drap groch gornida de vellut carmesi ço es una faxa al entorn de quatre dits dample ab los vius de tafeta blanch amenaua de destra un cortau petit gornit ab la cuberta de la sella gornicions de vellut negre ab mols flochs de seda negre e tras aquest venien dos patges grans vestits ab las cueras y calsas de la matexa manera las aportaua lo alacay ab sombrerets de tafeta groch ab una ploma de grana aportaua lo hu dells los brassals y un morrio e laltre una rodella de ferro enuernisada de negre e un llanso gornit de vellut carmesi ab la franja y floch de seda blanca de grana y de fil de or. E tras

ells venia lo dit senyor Gaspar Dalbarnella sol armat de gola y cosalet ab gipo de seti groch trespuntat de seda blanca ab unas calsas de seti groch ab unes botes primes enuesades blanch ab sombreret de tafeta negre gornit al antorn de un passama de fil dor ab un torsal ben abultat del mateix fil de or ab moltes plomes grogues vermelles y blanques ab una molt bona pica al coll gornida en lo mig de vellut carmesi ab una franja al derrodor de dit vellut de tres dits de ample de seda de grana blanca y de fil de or. E tras ell venian dos fileras de cosalets morrions y picas e apres de aquells venia la archabussaria tots de sinch en sinch cada filera aportaua dos atambos e un pifaro vestits de les matexes colos a la suissa ab barrets de drap blanch ab vetes grogues y de grana e deuant de la bandera anauen dos fileras de soldats los quals aportauen cosalets morrions y piques. E apres lo companyo de bandera ab un llanso e apres lo alferis ab la bandera e apres altres dos fileres de cosalets y morrions y piques E tras aquestos seguian tots los altros soldats aportant piques fins á la retroguardia que anauen dos fileras de cosalets ab ses piques e morrions e tras dita companya anauen dos patjes a cauall sobre sengles bons caualls anauen vestits ab calses de la matexa llurea y tallades aportauen botes de cami. Enuessades las cueras del mateix drap groch e gornides del mateix vellut carmesi ab manteus de drap groch gornits ab faxes de quatre dits dample de vellut carmesi ab vius de tafeta blanch sombrerets de tafeta groch ab plomes grogues e blanques e vermelles deuant ell venian dos mossos despuelas vestits calses cueras y sombrerets de la matexa llurea e modo e tras dits caualls seguien dos atzembles carregades e cubertes ab dos reposteros ab las armas del dit Albarnella e tras aquelles lo bagatge de dita companya lo qual los aportauen besties que del aposento eren partit hauien presas los quals anauen adescarregar al aposento aont eren alojats.

E axi ab dit orde los dits senyors coronell capitans e infanteria partiren del pati de Valldonzella hauent ja refres-

cat tota la infanteria complidament marxaren la volta del portal de sant Anthoni e quant foren deuant dit portal la ciutat los comensa a saludar ab un parell de pesas de artilleria. E dit coronell e capita Miguel Dansa marxant apart de fora de la ciutat passaren deuant lo portal dels Talles y axi com passauen los dits coronell y capitans per lo lloch ahont estauen las pessas de artilleria en la muralla axi la tirauen fent los salua anant la volta del portal de sant Seuer ahont molt cerca de aquell esta un ort lo qual es del magnifich senyor mossen Clariana conseller en cap en lo qual se eren ajustats lo dit mossen Clariana e lo magnifich mossen Miquel Carbonell conseller segon e lo magnifich mossen Francesch Marti conseller ters absent mossen Francesch Marti notari de Barcelona conseller quint per estar indispost de febres. E mossen Melchor Fabregas marcader conseller quart lo qual era mort del mal de la pesta stauen vestits dits magnifichs consellers ab semarres de seti carmesi enforrades de vellut carmesi y hauia en llur companya mols caualles y ciutadans los quals stauen sperant que passessen dits senyors coronell capitans e infantaria pera ferlos aquell degut recibiment quels pertanya stant asseguts dits magnifichs consellers ensemps ab tots aquells caualles e ciutadans que ab llur companya eren en cadires apart de dintre del portal del dit hort y molt junt de aquell e quant dit coronell e capita Miguel Agostin Dança foren cerca de quoranta passes poch mes ó mancho de dit ort lo magnifich mossen Perot Çapila caualler e mossen Ferrando Maymo donzell mestres de camp per aço e per altres coses de dita ciutat elegits acompanyats de mols officials cap de guaytes de la ciutat anant la volta de dit senyor coronell e capita los reberen donantlos la benuinguda per part de la ciutat e llur encara que lo dijous prop passat lo dit mossen Maymo de part de ses magnificencies estant dit coronell e capitans en llur alojament los hauia visitats y donada la benvinguda de part de tota la ciutat y no res manco ans que dit coronell e capitans haguessen de partir de dit monestir de

Valldonzella los magnifichs mossen Andreu Çacosta donzell e mossen Geroni Dezualls donzell per donarlos la benuinguda e no res manco fentlos a saber que quant los plaguera caminar que sas magnificencias estauen junts. E apres de hauer rebuts dits mossen Çapila e mossen Maymo al dit coronell e capita anant xerrant ab ells arribaren casi deuant lo portal de dit ort. Per dit mossên Çapila los fou dit que ses magnificencies eren alli que aguardauen a sas merces he en aso alsant dits senyors les piques feu alto dita companya dits magnifichs consellers isqueren del ort fora lo portal de aquell ab tots aquells cauallers y ciutadans casi quatre paces e dit coronell e capita junt ab ses magnificencies los quals hauian donades les piques que aportauen als patjes apres de hauerse saludat los vns als altros ab molta cortesia lo magnifich senyor mossen Clariana donantlos la benvinguda de part de tots axi de peus com estauen los dix si vostras merces volrran algun tant descansar poran entrarsen dins lort e dit coronell per lo mateix consonant a la benvinguda los dix supplico a vostras merces nos den licencia que passemos esta gente mas adelante que despues que seran encaminados bolueremos a besar las manos de vuessas mercedes. E despedits tornaren a pendre las picas e comensaren a marxar e tras ells per bon orde la infanteria la qual essent la arcabusaria deuant ses magnificencies los quals sen eren tornats dins dit ort ab tots aquells cauallers e ciutadans ahont stauen aseguts ab cadires la qual arcabusaria feu una molt bona salua e passada dita infanteria passaren tras ells ab lorde ja alt scrit quant partiren del pati de Valldonzella no faltanthi un punt anant sempre vora mur fins arribar deuant lo portal nou e quant foren deuant dit portal nou dexant la infanteria dit senyor coronell e dit capita Miguel Dança se posa deuant dita companya lo Alferis de dita deuant la bandera al banderal marxa per lo cami de les carretes qui va a horta e á sant Andreu de Palomar restant dit coronell e capita que laltre capita arribas aqui hont ells eren. Poch apres com ja

es stat dit en lorde que aportauen en lo caminar arriba lo capita Gaspar Dalbarnella anant sol deuant sa companya e quant fou en lo mateix loch ahont los dits mossen Çapila e mossen Maymo hauian rebuts als dits coronell e capita feren lo mateix acompanyantlo fins al loch hont foren ja exits los magnifichs consellers ab dits cauallers e ciutadans y ab les matexes cortesies li fou dit per lo dit senyor Clariana si manara descansar vostra merce algun poch sent pora entrar dins lort e lo dit Gaspar Dalbarnella respos despues que habre encaminado la gente paral alojamento venremos juntos abesar las manos de vuesa merced y supplicoles me manden dar licencia para ello y axi despedit tornant a pendre la pica e posantse devant la gent marxaren anant tras laltra companya fent la salua quant foren deuant ses magnificencies la arcabusaria e quant fou junt al portal nou hauent encaminada dita infanteria ço es posantse lo Alferiz en loch de dit capita hauent dexada la bandera al banderal resta dit senyor Albarnella ab dit coronell y Miguel Dança los quals a cauall y la gent que tenien de cauall tornaren a dit ort de dit senyor mosen Clariana y hauent los vist casi al portal de dit ort que descaualcauan los dits mossen Çapila e mossen Maymo en companya de alguns cauallers e ciutadans restant una molt bona porció de aquells ab ses magnificencies e ab aquell numero de cap de guaytes isqueren fora del portal del dit ort y axi rebuts entraren dins aquell ahont stauen asaguts ses magnificencies molt apartats de dit portal e una gran quadra que es dins dit ort debaix de un parral e lleuantse dits consellers cauallers e ciutadans anaren la volta del dit coronell e capitans sinch o sis passes e fentse moltes cortesies en lo preseir a la fi lo dit senyor mossen Clariana conseller en cap pres a dit senyor Coronell a la part dreta e cada conseller pres de la matexa manera hu dels capitans e axi anaren asseurerse e per lo semblant sobre lo seurer fou entre ells altra tant usant cada hu dells de moltes cortesies a la fi segueren del mateix modo eren anats y essent aseguts ha-

uenthi molt poch spay de temps lo magnifich senyor Pedro la Raga coronell dona al magnifich mossen Dionis Clariana una letra la qual trametian los magnifichs jurats de Çaragossa e apres de hauerla donada feu un rahonament a sas magnificencias dient Muy magnificos senyores los jurados de la ciudad de Çaragossa mandan besar las manos de vuestras mercedes que despues que por la carta de vuestras mercedes fueron hauisados de la necessidad desta ciudad de Barcelona han sentido mucho no hauer podido hazer lo que la afficion y deseo an tenido y tienen tant en general como en el particular hazer el seruicio assi como por cartas los jurados a vuestras mercedes largamente se les offrecieron y aun que se olgasen offresserse cosa para a vuestras mercedes y a esta ciudad pudiessen hazer algun seruicio no por el tanto les ha pesado en estremo no poder complir assi de presto como ellos entendian y quizieran hazer por que entretanto que la gente de pié con muxa diligensia se procurava hazer queriendo juntar la gente de cauallo que entendian imbiar al respecto que todo el reyno de Aragon staua rebuelto sobre este caso mesmo y cada hazia empra de sus amigos y oy se allen pocos cauallos a daquell reyno y no podiendo cumplir al seruicio determinado y passado por consejo imbiaron a Nauarra al ilustre Duque de Alburquerque los hiziesse merced de dexarles sinquenta cauallos que les pagarian para dos meses a razon de quinze scudos y dando comission al que alli embiaron que no les dexasse hasta dalles xx scudos cada mes solo por no faltar a vuestras mercedes y como el Duque staua ajuntando el Reyno para ir a sant Joan de Luz para quemalle y assolarle el puerto no nos pudo hazer merced dellos y alli los jurados y consejo viendo que faltauan los cauallos mandaron con mucha diligencia hazer otra companya hasta doscientos sinquenta soldados dando el cargo dellos a Hieromymo la Raga mi hijo que pienso segun la prissa se daua y la gente que ya tenia allegada que no tardará en partirse y pues estas dos companyas estauan por a caminar y la

tardansa pudiera ser danyosa mandaron a estos senyores capitanes que luego se partiessen y a mi mandaron juntamente venir para hazer lo que vuestras mercedes nos quieran mandar y que no nos partamos que aqui hasta tanto que a vuestras mercedes les pareciere y para esto me dieron estas instructiones las quales vuestras mercedes largamente podran ver y assi estos senyores y yo supplicamos a vuestras mercedes nos manden como nuestros superiores que ademas de hazer a la ciudad de Çaragossa muy gran fauor recibiremos muy asenyaladas mercedes en emplearnos en seruicio de cosa tant senyalada y si vuestras mercedes fuesen seruidos entremos dentro la ciudad de Barcelona stamos aperejados que ningun peligro de nuestras personas lo storuara y axi torno asuplicar a vuestras mercedes que vean lo que cumple a su seruicio que no faltaremos y si a estos senyores les paressiere quedar algo a dezir recibiré merced cubran mi falta. E fet dit rahonament dit senyor coronell dona una scriptura al dit magnifich conseller en cap la qual era las instruccions que los magnifichs jurats de Çaragossa hauien donades a dit senyor coronell quant parti de alli e poch apres consecutiuament conuidant-se dits capitants dix lo dit Gaspar Dalbarnella. La mucha voluntad de seruir a vuestras mercedes empleando nuestras personas en cosas de tal exercicio ademas de ser contra los enemigos de nuestra santa fe do los caualleros somos obligados a poner nuestras personas hauiendonos hecho muy assenyalada merced la ciudad de Çaragossa en querer nombrarnos en este socorro no podemos hazer otra cosa sino estar aparejados a lo que nos ha sido mandado ademas trayendo tal caudillo como el senyor Pedro la Raga nuestro coronell a quien deuemos obedecer y hauiendo ell ya dicho a sus mercedes a lo que venimos fuera scusado nosotros hablar mas de lo que su merced ha ya significado de parte de aquella ciudad a vuestras mercedes no nos queda otra cosa sino que sus mercedes nos manden emplear a nuestras personas y vidas en lo que mas les sea seruido e hauent acabat de par-

lar dit Albanella laltre capita que era Miguel Agosti Dança dix senyores per no hauer de dezir lo mesmo que estos senyores hayan dicho no me queda otra cosa que dezir sino supplicar a vuestras mercedes quieran hazernos merced de emplear nuestra voluntat en lo que mas fuere y cumpliere al seruissio desta ciudad y de sus mercedes dexando lo mas a las obras. E en hauent acabat dit coronell y capitans de parlar per lo magnifich senyor mossen Dionis Clariana fou encontinent ab una molt comendada resposta satisfet dient Molt magnifich senyor ab la gran confiansa que la ciutat de Çaragossa no hauia de faltar a ses acostumades valarositats ademes sentint la necessitat en que estaua posada en saber la Armada turquesca juntament ab la lliga francesa y trobantnos tant despullats dels cauallers e ciutadans y encara de molt gran part del poble per esser fora de dita ciutat a causa de la pastillencia y la mortaldat esser estada molt gran en lo poble quey era restat duptant que la armada turquesca no sa juntas ab la armada francesa y que exint de la isla de Manorca ahont aquelles hores se trobaua combatent la vila de ciutadella essent certificats que las galeras francesas en Marsella hauent spalmat hauien carregats alguns canons de bateria e moltes monisions e alguna gent e essent certs ells la S. C. C. R. M. del emperador Rey e senyor nostre estar retret y lo molt alt y poderos Rey de spanya senyor nostre esser tant luny y ab molta guerra no volguessen donar sobre la ciutat de Barcelona nos fonch forsat scriurer als senyors jurats de la ciutat de Saragossa pera que en semblant necessitat nos volguessen donar aquell fauor y ajuda que a ses merces los aparegues fer y prompte com a cap de aquell Regne de Arago seruintnos molt de la germendat que sempre es stada entre estes dos ciutats y hauent vista la bona hobra resta no tant solament la ciutat de Barcelona mes encara tots nosaltres particularment obligats pera sempre offerintnos ab molta voluntat per al present altra satisfacció fernos pot estar promptes al que la ciutat de Saragossa e los senyors jurats de aquella nos

blanch e vn barretet de vellut morat amenaua de destre vn cortau petit gornit la cuberta de la sella y gornicions de vellut groch ab molts flochs de seda groga. E apres de aquells venian dos patges grans los quals aportauen cueres de contray negre guarnides ab faxes de vellut negre de amplaria de quatre dits ab sombrerets de tafeta negre ab vna ploma negra ab calses negres enforrades de tafata negre los quals aportaua lo hu dells los brassals del dit coronell e vna molt bona celada e vn llanso laltre aportaue vn arcabus daurat. E junts aquells venien altres dos patjes grans vestits ço es ab calses grogues enforrades en tafata blanch gornides ab molts ribets de vellut morat entorxat ab tafeta blanch. E unas cueras de cuyro sens manegas enuasat blanch en gipons de tela blanca e sombrerets de tafata groch ab plomes morades blanques y grogues aportaua lo hu dells los brassals cosalet y morrio del dit capita Miguel Dansa e un llanso laltre aportaua un arcabus ben febrit e tras estos venia lo dit coronell ab calses negres e lo alt delles de vellut negre enforrats los talls de seti negre y ellas enforrades en tafeta sabates de vellut negre vn cosalet e sobre aquell aportaue vna cota curta o sayo ab les manegas penjant de vellut negre gornit de vn passama de or ab molts botons de or de martell que li abrotchauen dita cota o sayo de mitx cos en amunt de tal manera que del mig cos en auall se amostraue lo cosalet ab unes molt bones manegas de malla geserina e vn sombreret de vellut negre gornit al entorn de fil de or tirat e lo trosal del meteix ab vna medalla de or de martell ab moltes plomes negres posades en dit sombreret. E vna bona cadena de dos vies que li passaua del coll e sota bras de molt bon pes. E vna molt bona xica al coll gornida en lo mix e cerca del ferro de vellut groch ab vna franja de seda morada y de argent. E lo dit Miguel Agosti Danza ab vnas calsas de sati blanch ab vnas botes enuessat blanch gipo de seti blanch un sombreret de tafeta negre gornit al entorn y lo trosal de argent filat e una molt bona xica

la qual staua guarnida en lo mig de vellut morat ab los repasseyos de seda morada groga e de fil de argent e tras de dits coronell e capita anauen dos fileras de soldats los quals aportauen sos cosolets e morrions e piques e apres venía la arcabuseria tots de sinch cada filera e apres venien altres dos fileres de cosalets ab piques e junt aquells venia lo companyo de bandera ab una partesana e apres la bandera deuant la qual anauen dos atambos y un pifaro vestits de drap groch y blanch a la suissa ab gorres de drap blanch ab unas cintas morades calces grogues e las calsas enforrades en tafeta morat e tras aquella venian altres dos fileras de cosalets ab ses piques e apres seguian tots los altros soldats fins al numero de dita companya los quals tots aportauen piques al coll e á la fi de dita comnya anauen a la retroguarda unes quantes fileres de arcabusos e las dos fileres derreras eren de cosalets é piques an de saber que tots los qui aportauen cosalets cada hu dells aportaua son ó selada. E tras dita infanteria anauen quatre gentils homens a cauall ab mols bons caualls ab ses llanses genetes llargues ab arcabusos pedrenyals en la sinta los quals tots menjauen a la taula del dit coronell anant de dos en dos apres dells venian tres molt bons caualls los quals caualcauen tres patjes grans vestits ab sayos y manteus de contray gornits ab faxes de vellut negre sombrerets de tafeta negre ab plomes negres e botes negres e deuant ells anauen quatre mosos de spuelas vestits ab calses negres enforrades ab tafata negre cueres de contray negre ab las spases en la cinta y gorres de vellut negre ab una ploma negre los quals caualls patges e mosos de spueles eren del dit coronell. E apres venian altres dos bons caualls los quals caualcauen dos patjes vestits ço es ab botes enuesat negre calses grogues folrrades de tafeta blanch guarnides ab molts viuets de vellut morat entorxat de tafata blanch gipons de tela blanca cueras de cuyro envenat blanch manteus de drap groch ab sinch viuets entorn de vellut morat entorxat de tafeta blanch ab sombrerets de tafeta groch ab plomes morades grogues y blan-

ques e deuant ells dos mossos despuelas vestits ab calses de la matexa fayso y de la matexa gornició cueras de drap groch ab los matexos viuets en ditas cueras hauia manegas ab sombrerets de la matexa manera ab les spases en la cinta los quals caualls patjes e mossos de spuelas eran del dit Miguel Dança. E tras aquestos venian tres atzembles la una de las quals aportaua lo adres de cuyna e de seruici las altras dos aportauen lo lit e roba de vestir de dit coronell ab sos reposteros cubertats ab las armas del dit coronell brodades sobre dits reposteros ab dos atzembles vestits ab sayos de drap de morat y blanch en apres de aquells venian altros dos atzembles portant la roba del dit Miguel Dança cubertes ab sengles reposteros ab las armas del dit Dança e apres de aquestas venia molta gent a cauall qui ab rossins qui ab mules de lloguer los quals eren mes de vuytanta o cerca e apres venia molta altra sort de besties de bast carregades de la roba dels dits soldats los quals eren dels lochs e parrochies de hon eren partits quels aportauen dita roba fins a esser en llur alloyament axi com es de costuma y prediga. E apres passat dit bagatje poch mes o manco de cent paces anaue un alacayo petit anant vestit ab calses grogues tallades a la suissa y en los talls de dites calses y hauia una altra faxa de drap blanch picades enforrades en tafata carmesi una cuera de drap groch ab manegas gornit ab una faxa de vellut carmesi ab un viu de tafeta blanch ab un barret de vellut groch e una capeta de drap groch gornida de vellut carmesi ço es una faxa al entorn de quatre dits dample ab los vius de tafeta blanch amenaua de destra un cortau petit gornit ab la cuberta de la sella gornicions de vellut negre ab mols flochs de seda negre e tras aquest venien dos patges grans vestits ab las cueras y calsas de la matexa manera las aportaua lo alacay ab sombrerets de tafeta groch ab una ploma de grana aportaua lo hu dells los brassals y un morrio e laltre una rodella de ferro enuernisada de negre e un llanso gornit de vellut carmesi ab la franja y floch de seda blanca de grana y de fil de or. E tras

ells venia lo dit senyor Gaspar Dalbarnella sol armat de gola y cosalet ab gipo de seti groch trespuntat de seda blanca ab unas calsas de seti groch ab unes botes primes enuesades blanch ab sombreret de tafeta negre gornit al antorn de un passama de fil dor ab un torsal ben abultat del mateix fil de or ab moltes plomes grogues vermelles y blanques ab una molt bona pica al coll gornida en lo mig de vellut carmesi ab una franja al derrodor de dit vellut de tres dits de ample de seda de grana blanca y de fil de or. E tras ell venian dos fileras de cosalets morrions y picas e apres de aquells venia la archabussaria tots de sinch en sinch cada filera aportaua dos atambos e un pifaro vestits de les matexes colos a la suissa ab barrets de drap blanch ab vetes grogues y de grana e deuant de la bandera anauen dos fileras de soldats los quals aportauen cosalets morrions y piques. E apres lo companyo de bandera ab un llanso e apres lo alferis ab la bandera e apres altres dos fileres de cosalets y morrions y piques E tras aquestos seguian tots los altros soldats aportant piques fins á la retroguardia que anauen dos fileras de cosalets ab ses piques e morrions e tras dita companya anauen dos patjes a cauall sobre sengles bons caualls anauen vestits ab calses de la matexa llurea y tallades aportauen botes de cami. Enuessades las cueras del mateix drap groch e gornides del mateix vellut carmesi ab manteus de drap groch gornits ab faxes de quatre dits dample de vellut carmesi ab vius de tafeta blanch sombrerets de tafeta groch ab plomes grogues e blanques e vermelles deuant ell venian dos mossos despuelas vestits calses cueras y sombrerets de la matexa llurea e modo e tras dits caualls seguien dos atzembles carregades e cubertes ab dos reposteros ab las armas del dit Albarnella e tras aquelles lo bagatge de dita companya lo qual los aportauen besties que del aposento eren partit hauien presas los quals anauen adescarregar al aposento aont eren alojats.

E axi ab dit orde los dits senyors coronell capitans e infanteria partiren del pati de Valldonzella hauent ja refres-

cat tota la infanteria complidament marxaren la volta del portal de sant Anthoni e quant foren deuant dit portal la ciutat los comensa a saludar ab un parell de pesas de artilleria. E dit coronell e capita Miguel Dansa marxant apart de fora de la ciutat passaren deuant lo portal dels Talles y axi com passauen los dits coronell y capitans per lo lloch ahont estauen las pessas de artilleria en la muralla axi la tirauen fent los salua anant la volta del portal de sant Seuer ahont molt cerca de aquell esta un ort lo qual es del magnifich senyor mossen Clariana conseller en cap en lo qual se eren ajustats lo dit mossen Clariana e lo magnifich mossen Miquel Carbonell conseller segon e lo magnifich mossen Francesch Marti conseller ters absent mossen Francesch Marti notari de Barcelona conseller quint per estar indispost de febres. E mossen Melchor Fabregas marcader conseller quart lo qual era mort del mal de la pesta stauen vestits dits magnifichs consellers ab semarres de seti carmesi enforrades de vellut carmesi y hauia en llur companya mols caualles y ciutadans los quals stauen sperant que passessen dits senyors coronell capitans e infantaria pera ferlos aquell degut recibiment quels pertanya stant asseguts dits magnifichs consellers ensemps ab tots aquells caualles e ciutadans que ab llur companya eren en cadires apart de dintre del portal del dit hort y molt junt de aquell e quant dit coronell e capita Miguel Agostin Dança foren cerca de quoranta passes poch mes ó mancho de dit ort lo magnifich mossen Perot Çapila caualler e mossen Ferrando Maymo donzell mestres de camp per aço e per altres coses de dita ciutat elegits acompanyats de mols officials cap de guaytes de la ciutat anant la volta de dit senyor coronell e capita los reberen donantlos la benuinguda per part de la ciutat e llur encara que lo dijous prop passat lo dit mossen Maymo de part de ses magnificencies estant dit coronell e capitans en llur alojament los hauia visitats y donada la benvinguda de part de tota la ciutat y no res manco ans que dit coronell e capitans haguessen de partir de dit monestir de

Valldonzella los magnifichs mossen Andreu Çacosta donzell e mossen Geroni Dezualls donzell per donarlos la benuinguda e no res manco fentlos a saber que quant los plaguera caminar que sas magnificencias estauen junts. E apres de hauer rebuts dits mossen Çapila e mossen Maymo al dit coronell e capita anant xerrant ab ells arribaren casi deuant lo portal de dit ort. Per dit mossén Çapila los fou dit que ses magnificencies eren alli que aguardauen a sas merces he en aso alsant dits senyors les piques feu alto dita companya dits magnifichs consellers isqueren del ort fora lo portal de aquell ab tots aquells cauallers y ciutadans casi quatre paces e dit coronell e capita junt ab ses magnificencies los quals hauian donades les piques que aportauen als patjes apres de hauerse saludat los vns als altros ab molta cortesia lo magnifich senyor mossen Clariana donantlos la benvinguda de pert de tots axi de peus com estauen los dix si vostras merces volrran algun tant descansar poran entrarsen dins lort e dit coronell per lo mateix consonant a la benvinguda los dix supplico a vostras merces nos den licencia que passemos esta gente mas adelante que despues que seran encaminados bolueremos a besar las manos de vuessas mercedes. E despedits tornaren a pendre las picas e comensaren a marxar e tras ells per bon orde la infanteria la qual essent la arcabusaria deuant ses magnificencies los quals sen eren tornats dins dit ort ab tots aquells cauallers e ciutadans ahont stauen aseguts ab cadires la qual arcabusaria feu una molt bona salua e passada dita infanteria passaren tras ells ab lorde ja alt scrit quant partiren del pati de Valldonzella no faltanthi un punt anant sempre vora mur fins arribar deuant lo portal nou e quant foren deuant dit portal nou dexant la infanteria dit senyor coronell e dit capita Miguel Dança se posa deuant dita companya lo Alferis de dita deuant la bandera al banderal marxa per lo cami de les carretes qui va a horta e á sant Andreu de Palomar restant dit coronell e capita que laltre capita arribas aqui hont ells eren. Poch apres com ja

es stat dit en lorde que aportauen en lo caminar arriba lo capita Gaspar Dalbarnella anant sol deuant sa companya e quant fou en lo mateix loch ahont los dits mossen Çapila e mossen Maymo hauian rebuts als dits coronell e capita feren lo mateix acompanyantlo fins al loch hont foren ja exits los magnifichs consellers ab dits cauallers e ciutadans y ab les matexes cortesies li fou dit per lo dit senyor Clariana si manara descansar vostra merce algun poch sent pora entrar dins lort e lo dit Gaspar Dalbarnella respos despues que habre encaminado la gente paral alojamento venremos juntos abesar las manos de vuesa merced y supplicoles me manden dar licencia para ello y axi despedit tornant a pendre la pica e posantse devant la gent marxaren anant tras laltra companya fent la salua quant foren deuant ses magnificencies la arcabusaria e quant fou junt al portal nou hauent encaminada dita infanteria ço es posantse lo Alferiz en loch de dit capita hauent dexada la bandera al banderal resta dit senyor Albarnella ab dit coronell y Miguel Dança los quals a cauall y la gent que tenien de cauall tornaren a dit ort de dit senyor mosen Clariana y hauent los vist casi al portal de dit ort que descaualcauan los dits mossen Çapila e mossen Maymo en companya de alguns cauallers e ciutadans restant una molt bona porció de aquells ab ses magnificencies e ab aquell numero de cap de guaytes isqueren fora del portal del dit ort y axi rebuts entraren dins aquell ahont stauen asaguts ses magnificencies molt apartats de dit portal e una gran quadra que es dins dit ort debaix de un parral e lleuantse dits consellers cauallers e ciutadans anaren la volta del dit coronell e capitans sinch o sis passes e fentse moltes cortesies en lo preseir a la fi lo dit senyor mossen Clariana conseller en cap pres a dit senyor Coronell a la part dreta e cada conseller pres de la matexa manera hu dels capitans e axi anaren aseurerse e per lo semblant sobre lo seurer fou entre ells altra tant usant cada hu dells de moltes cortesies a la fi segueren del mateix modo eren anats y essent aseguts ha-

uenthi molt poch spay de temps lo magnifich senyor Pedro la Raga coronell dona al magnifich mossen Dionis Clariana una letra la qual trametian los magnifichs jurats de Çaragossa e apres de hauerla donada feu un rahonament a sas magnificencias dient Muy magnificos senyores los jurados de la ciudad de Çaragossa mandan besar las manos de vuestras mercedes que despues que por la carta de vuestras mercedes fueron hauisados de la necessidad desta ciudad de Barcelona han sentido mucho no hauer podido hazer lo que la afficion y deseo an tenido y tienen tant en general como en el particular hazer el seruicio assi como por cartas los jurados a vuestras mercedes largamente se les offrecieron y aun que se olgasen offresserse cosa para a vuestras mercedes y a esta ciudad pudiessen hazer algun seruicio no por el tanto les ha pesado en estremo no poder complir assi de presto como ellos entendian y quizieran hazer por que entretanto que la gente de pié con muxa diligensia se procurava hazer queriendo juntar la gente de cauallo que entendian imbiar al respecto que todo el reyno de Aragon staua rebuelto sobre este caso mesmo y cada hazia empra de sus amigos y oy se allen pocos cauallos a daquell reyno y no podiendo cumplir al seruicio determinado y passado por consejo imbiaron a Nauarra al ilustre Duque de Alburquerque los hiziesse merced de dexarles sinquenta cauallos que les pagarian para dos meses a razon de quinze scudos y dando comission al que alli embiaron que no les dexasse hasta dalles xx scudos cada mes solo por nő faltar a vuestras mercedes y como el Duque staua ajuntando el Reyno para ir a sant Joan de Luz para quemalle y assolarle el puerto no nos pudo hazer merced dellos y alli los jurados y consejo viendo que faltauan los cauallos mandaron con mucha diligencia hazer otra companya hasta doscientos sinquenta soldados dando el cargo dellos a Hieromymo la Raga mi hijo que pienso segun la prissa se daua y la gente que ya tenia allegada que no tardarã en partirse y pues estas dos companyas estauan por a caminar y la

tardansa pudiera ser danyosa mandaron a estos senyores capitanes que luego se partiessen y a mi mandaron juntamente venir para hazer lo que vuestras mercedes nos quieran mandar y que no nos partamos que aqui hasta tanto que a vuestras mercedes les pareciere y para esto me dieron estas instructiones las quales vuestras mercedes largamente podran ver y assi estos senyores y yo supplicamos a vuestras mercedes nos manden como nuestros superiores que ademas de hazer a la ciudad de Çaragossa muy gran fauor recibiremos muy asenyaladas mercedes en emplearnos en seruicio de cosa tant senyalada y si vuestras mercedes fuesen seruidos entremos dentro la ciudad de Barcelona stamos aperejados que ningun peligro de nuestras personas lo storuara y axi torno asuplicar a vuestras mercedes que vean lo que cumple a su seruicio que no faltaremos y si a estos senyores les paressiere quedar algo a dezir recibiré merced cubran mi falta. E fet dit rahonament dit senyor coronell dona una scriptura al dit magnifich conseller en cap la qual era las instruccions que los magnifichs jurats de Çaragossa hauien donades a dit senyor coronell quant parti de alli e poch apres consecutiuament conuidantse dits capitants dix lo dit Gaspar Dalbarnella. La mucha voluntad de seruir a vuestras mercedes empleando nuestras personas en cosas de tal exercicio ademas de ser contra los enemigos de nuestra santa fe do los caualleros somos obligados a poner nuestras personas hauiendonos hecho muy assenyalada merced la ciudad de Çaragossa en querer nombrarnos en este socorro no podemos hazer otra cosa sino estar aparejados a lo que nos ha sido mandado ademas trayendo tal caudillo como el senyor Pedro la Raga nuestro coronell a quien deuemos obedecer y hauiendo ell ya dicho a sus mercedes a lo que venimos fuera scusado nosotros hablar mas de lo que su merced ha ya significado de parte de aquella ciudad a vuestras mercedes no nos queda otra cosa sino que sus mercedes nos manden emplear a nuestras personas y vidas en lo que mas les sea seruido e hauent acabat de par-

lar dit Albanella laltre capita que era Miguel Agosti Dança dix senyores per no hauer de dezir lo mesmo que estos senyores hayan dicho no me queda otra cosa que dezir sino supplicar a vuestras mercedes quieran hazernos merced de emplear nuestra voluntat en lo que mas fuere y cumpliere al seruissio desta ciudad y de sus mercedes dexando lo mas a las obras. E en hauent acabat dit coronell y capitans de parlar per lo magnifich senyor mossen Dionis Clariana fou encontinent ab una molt comendada resposta satisfet dient Molt magnifich senyor ab la gran confiansa que la ciutat de Çaragossa no hauia de faltar a ses acostumades valarositats ademes sentint la necessitat en que estaua posada en saber la Armada turquesca juntament ab la lliga francesa y trobantnos tant despullats dels cauallers e ciutadans y encara de molt gran part del poble per esser fora de dita ciutat a causa de la pastillencia y la mortaldat esser estada molt gran en lo poble quey era restat duptant que la armada turquesca no sa juntas ab la armada francesa y que exint de la isla de Manorca ahont aquelles hores se trobaua combatent la vila de ciutadella essent certificats que las galeras francesas en Marsella hauent spalmat hauien carregats alguns canons de bateria e moltes monisions e alguna gent e essent certs ells la S. C. C. R. M. del emperador Rey e senyor nostre estar retret y lo molt alt y poderos Rey de spanya senyor nostre esser tant luny y ab molta guerra no volguessen donar sobre la ciutat de Barcelona nos fonch forsat scriurer als senyors jurats de la ciutat de Saragossa pera que en semblant necessitat nos volguessen donar aquell fauor y ajuda que a ses merces los aparegues fer y prompte com a cap de aquell Regne de Arago seruintnos molt de la germendat que sempre es stada entre estes dos ciutats y hauent vista la bona hobra resta no tant solament la ciutat de Barcelona mes encara tots nosaltres particularment obligats pera sempre offerintnos ab molta voluntat per al present altra satisfacció fernos pot estar promptes al que la ciutat de Saragossa e los senyors jurats de aquella nos

volrran manar a Vostres merces agrahintlos molt la molta voluntat ab que han presos estos treballs de venir acaudillant el socorro nos ha trames la ciutat de Saragossa demanantlos de merce en los apossientos por no esser tals quals vostres merces mereixen vullen pendre paciencia que per la occasió del temps esser estat tant mal y encara la ciutat no esser del tot ben porgada no res pogut fer ni tractar a vostres merces com mereixen y nosaltres volriem y aixils demande merce nos manen perdonar. E hauent acabat de parlar lo dit senyor mossen Clariana stigueren dit Coronell e capitans quasi vn quart e per quant era la hora tarda y hauien de anar a llurs aposentos despedintse los dits magnífichs consellers ab tots aquells cauallers e ciutadans acompanyaren a dit coronell e capitans quasi deu o dotze passes apres de hauer passadas moltes cortesies en no voler dit coronell ses magnificencies passassen mes auant ab tots dits consallers anaren casi al portal de dit ort ahont despedintse los vns dels altros lo dit senyor mossen Clariana dix al dit coronell e capitans senyors al senyor Çapila reste lo carrech dels aposentos de vostres merces e axi dit mossen Çapila junt ab dit Coronell e capitans anaren la volta dels aposentos la via de horta lo qual aposenta lo dit coronell en vna molt bona torra o casa la qual es del dit mossen Çapila la qual per dit effecte havia parada que es situada en la parrochia de St. Andreu de Palomar junt a la riera de horta ab tota sa gent caualls adzembles e altres caualcadures que al manco eren mes de quaranta entre totes. E lo dit capita Miguel Agostin Dansa fou aposentat en la vila de St. Andreu de Palomar e la bandera ensemps ab vna bona part de la companya per lo semblant e la resta de dita companya fou aposentada en la parrochia de Sant Martí y en la parrochia de Sant Genis de horta. E lo capita Gaspar Dolbarnella e bandera e part de la companya fou aposentat en la vila de Sta. Coloma de Gramanet e lo restant de la gent fou aposentada en St. Adria, Badalona, Tiana, Montcada e Ripollet.

Diuendres a xij de dit mes de Agost y de dit any MDLVIIJ a les nou hores o casi ans de dinar los magnifichs consellers trameteren lo discret en Francesch Solsona notari e scriba de les hobres ab vna adzembla carregada ab moltes panades de tonyna e molta altra manera de peix cru cuberta ab vn repostero ab las armas de la ciutat a la torra del dit mossen Çapila ahont era aposentat dit senyor coronell e essent arribat dit Solsona presenta al dit coronell de part de ses magnificencies dient senyor la molta voluntat y desig tenen los magnifichs consellers ds Barcelona en seruir a vostres merces han tengut cuydado que no serian axi ben prouehits de peix per lo que arribaren ahir tant tart y lo poch temps han tingut en fer prouisió y la mar no esser axi pera pescar havien procurat de tenirlos aparelats vns quants pastissos de tonyna fresca e alguna altra manera de peix pera que a vostres merces no li faltas complir lo desig creuen e ans de menjar peix que no la carn per la poca prouisió haura trobada per los camins supliquen a Vostres merces no mire al do sino a la voluntat tenen de seruirlo, E dit coronell mostrant restar molt content respos Direys a los senyores conselleres que les beso las manos de la memoria han tenido que por venir de llugar dezeosos de comer pescado y allar tan buen aparejo y abundancia de ello es poner en major cargo y obligassion de seruirles.»

Disapte a xiij de dit casi entre les quatre y sinch hores despres dinar los magnifichs consellers hauent ja feta molta prouisió de colomins oques anadas pollastres gallines e capons e de moltes altres coses segons veuran assi apres per fer vn present al dit coronell e capitans de part de dita ciutat lo qual present fonch trames dit dia en lorde seguent. Primerament se feu vna companya de molts honrrats manestrals tots ben ataviats aportant cada hu dells son arcabus ab la bandera y atambos que podian esser cent cinquanta o casi la qual companya parti del portal nou anant de tres en tres per filera e tras dita companya anauan dos bastaixos aportant al coll vna barra tra-

ques e deuant ells dos mossos despuelas vestits ab calses de la matexa fayso y de la matexa gornició cueras de drap groch ab los matexos viuets en ditas cueras hauia manegas ab sombrerets de la matexa manera ab les spases en la cinta los quals caualls patjes e mossos de spuelas eran del dit Miguel Dança. E tras aquestos venian tres atzembles la una de las quals aportaua lo adres de cuyna e de seruici las altras dos aportauen lo lit e roba de vestir de dit coronell ab sos reposteros cubertats ab las armas del dit coronell brodades sobre dits reposteros ab dos atzembles vestits ab sayos de drap de morat y blanch en apres de aquells venian altros dos atzembles portant la roba del dit Miguel Dança cubertes ab sengles reposteros ab las armas del dit Dança e apres de aquestas venia molta gent a cauall qui ab rossins qui ab mules de lloguer los quals eren mes de vuytanta o cerca e apres venia molta altra sort de besties de bast carregades de la roba dels dits soldats los quals eren dels lochs e parrochies de hon eren partits quels aportauen dita roba fins a esser en llur alloyament axi com es de costuma y prediga. E apres passat dit bagatje poch mes o manco de cent paces anaue un alacayo petit anant vestit ab calses grogues tallades a la suissa y en los talls de dites calses y hauia una altra faxa de drap blanch picades enforrades en tafata carmesi una cuera de drap groch ab manegas gornit ab una faxa de vellut carmesi ab un viu de tafeta blanch ab un barret de vellut groch e una capeta de drap groch gornida de vellut carmesi ço es una faxa al entorn de quatre dits dample ab los vius de tafeta blanch amenaua de destra un cortau petit gornit ab la cuberta de la sella gornicions de vellut negre ab mols flochs de seda negre e tras aquest venien dos patges grans vestits ab las cueras y calsas de la matexa manera las aportaua lo alacay ab sombrerets de tafeta groch ab una ploma de grana aportaua lo hu dells los brassals y un morrio e laltre una rodella de ferro enuernisada de negre e un llanso gornit de vellut carmesi ab la franja y floch de seda blanca de grana y de fil de or. E tras

ells venia lo dit senyor Gaspar Dalbarnella sol armat de gola y cosalet ab gipo de seti groch trespuntat de seda blanca ab unas calsas de seti groch ab unes botes primes enuesades blanch ab sombreret de tafeta negre gornit al antorn de un passama de fil dor ab un torsal ben abultat del mateix fil de or ab moltes plomes grogues vermelles y blanques ab una molt bona pica al coll gornida en lo mig de vellut carmesi ab una franja al derrodor de dit vellut de tres dits de ample de seda de grana blanca y de fil de or. E tras ell venian dos fileras de cosalets morrions y picas e apres de aquells venia la archabussaria tots de sinch en sinch cada filera aportaua dos atambos e un pifaro vestits de les matexes colos a la suissa ab barrets de drap blanch ab vetes grogues y de grana e deuant de la bandera anauen dos fileras de soldats los quals aportauen cosalets morrions y piques. E apres lo companyo de bandera ab un llanso e apres lo alferis ab la bandera e apres altres dos fileres de cosalets y morrions y piques E tras aquestos seguian tots los altros soldats aportant piques fins á la retroguardia que anauen dos fileras de cosalets ab ses piques e morrions e tras dita companya anauen dos patjes a cauall sobre sengles bons caualls anauen vestits ab calses de la matexa llurea y talladas aportauen botes de cami. Enuessades las cueras del mateix drap groch e gornides del mateix vellut carmesi ab manteus de drap groch gornits ab faxes de quatre dits dample de vellut carmesi ab vius de tafeta blanch sombrerets de tafeta groch ab plomes grogues e blanques e vermelles deuant ell venian dos mossos despuelas vestits calses cueras y sombrerets de la matexa llurea e modo e tras dits caualls seguien dos atzembles carregades e cubertes ab dos reposteros ab las armas del dit Albarnella e tras aquelles lo bagatge de dita companya lo qual los aportauen bestíes que del aposento eren partit hauien presas los quals anauen adescarregar al aposento aont eren alojats.

E axi ab dit orde los dits senyors coronell capitans e infanteria partiren del pati de Valldonzella hauent ja refres-

cat tota la infanteria complidament marxaren la volta del portal de sant Anthoni e quant foren deuant dit portal la ciutat los comensa a saludar ab un parell de pesas de artilleria. E dit coronell e capita Miguel Dansa marxant apart de fora de la ciutat passaren deuant lo portal dels Talles y axi com passauen los dits coronell y capitans per lo lloch ahont estauen las pessas de artilleria en la muralla axi la tirauen fent los salua anant la volta del portal de sant Seuer ahont molt cerca de aquell esta un ort lo qual es del magnifich senyor mossen Clariana conseller en cap en lo qual se eren ajustats lo dit mossen Clariana e lo magnifich mossen Miquel Carbonell conseller segon e lo magnifich mossen Francesch Marti conseller ters absent mossen Francesch Marti notari de Barcelona conseller quint per estar indispost de febres. E mossen Melchor Fabregas marcader conseller quart lo qual era mort del mal de la pesta stauen vestits dits magnifichs consellers ab semarres de seti carmesi enforrades de vellut carmesi y hauia en llur companya mols caualles y ciutadans los quals stauen sperant que passessen dits senyors coronell capitans e infantaria pera ferlos aquell degut recibiment quels pertanya stant asseguts dits magnifichs consellers ensemps ab tots aquells caualles e ciutadans que ab llur companya eren en cadires apart de dintre del portal del dit hort y molt junt de aquell e quant dit coronell e capita Miguel Agostin Dança foren cerca de quoranta passes poch mes ó mancho de dit ort lo magnifich mossen Perot Çapila caualler e mossen Ferrando Maymo donzell mestres de camp per aço e per altres coses de dita ciutat elegits acompanyats de mols officials cap de guaytes de la ciutat anant la volta de dit senyor coronell e capita los reberen donantlos la benuinguda per part de la ciutat e llur encara que lo dijous prop passat lo dit mossen Maymo de part de ses magnificencies estant dit coronell e capitans en llur alojament los hauia visitats y donada la benvinguda de part de tota la ciutat y no res manco ans que dit coronell e capitans haguessen de partir de dit monestir de

Valldonzella los magnifichs mossen Andreu Çacosta donzell e mossen Geroni Dezualls donzell per donarlos la benuinguda e no res manco fentlos a saber que quant los plaguera caminar que sas magnificencias estauen junts. E apres de hauer rebuts dits mossen Çapila e mossen Maymo al dit coronell e capita anant xerrant ab ells arribaren casi deuant lo portal de dit ort. Per dit mossên Çapila los fou dit que ses magnificencies eren alli que aguardauen a sas merces he en aso alsant dits senyors les piques feu alto dita companya dits magnifichs consellers isqueren del ort fora lo portal de aquell ab tots aquells cauallers y ciutadans casi quatre paces e dit coronell e capita junt ab ses magnificencies los quals hauian donades les piques que aportauen als patjes apres de hauerse saludat los vns als altros ab molta cortesia lo magnifich senyor mossen Clariana donantlos la benvinguda de pert de tots axi de peus com estauen los dix si vostras merces volrran algun tant descansar poran entrarsen dins lort e dit coronell per lo mateix consonant a la benvinguda los dix supplico a vostras merces nos den licencia que passemos esta gente mas adelante que despues que seran encaminados bolueremos a besar las manos de vuessas mercedes. E despedits tornaren a pendre las picas e comensaren a marxar e tras ells per bon orde la infanteria la qual essent la arcabusaria deuant ses magnificencies los quals sen eren tornats dins dit ort ab tots aquells cauallers e ciutadans ahont stauen aseguts ab cadires la qual arcabusaria feu una molt bona salua e passada dita infanteria passaren tras ells ab lorde ja alt scrit quant partiren del pati de Valldonzella no faltanthi un punt anant sempre vora mur fins arribar deuant lo portal nou e quant foren deuant dit portal nou dexant la infanteria dit senyor coronell e dit capita Miguel Dança se posa deuant dita companya lo Alferis de dita deuant la bandera al banderal marxa per lo cami de les carretes qui va a horta e á sant Andreu de Palomar restant dit coronell e capita que laltre capita arribas aqui hont ells eren. Poch apres com ja

es stat dit en lorde que aportauen en lo caminar arriba lo capita Gaspar Dalbarnella anant sol deuant sa companya e quant fou en lo mateix loch ahont los dits mossen Çapila e mossen Maymo hauían rebuts als dits coronell e capita feren lo mateix acompanyantlo fins al loch hont foren ja exits los magnifichs consellers ab dits cauallers e ciutadans y ab les matexes cortesies li fou dit per lo dit senyor Clariana si manara descansar vostra merce algun poch sent pora entrar dins lort e lo dit Gaspar Dalbarnella respos despues que habre encaminado la gente paral alojamento venremos juntos abesar las manos de vuesa merced y supplicoles me manden dar licencia para ello y axi despedit tornant a pendre la pica e posantse devant la gent marxaren anant tras laltra companya fent la salua quant foren deuant ses magnificencies la arcabusaria e quant fou junt al portal nou hauent encaminada dita infanteria ço es posantse lo Alferiz en loch de dit capita hauent dexada la bandera al banderal resta dit senyor Albarnella ab dit coronell y Miguel Dança los quals a cauall y la gent que tenien de cauall tornaren a dit ort de dit senyor mosen Clariana y hauent los vist casi al portal de dit ort que descaualcauan los dits mossen Çapila e mossen Maymo en companya de alguns cauallers e ciutadans restant una molt bona porció de aquells ab ses magnificencies e ab aquell numero de cap de guaytes isqueren fora del portal del dit ort y axi rebuts entraren dins aquell ahont stauen asaguts ses magnificencies molt apartats de dit portal e una gran quadra que es dins dit ort debaix de un parral e lleuantse dits consellers cauallers e ciutadans anaren la volta del dit coronell e capitans sinch o sis passes e fentse moltes cortesies en lo preseir a la fi lo dit senyor mossen Clariana conseller en cap pres a dit senyor Coronell a la part dreta e cada conseller pres de la matexa manera hu dels capitans e axi anaren aseurerse e per lo semblant sobre lo seurer fou entre ells altra tant usant cada hu dells de moltes cortesies a la fi segueren del mateix modo eren anats y essent aseguts ha-

uenthi molt poch spay de temps lo magnifich senyor Pedro la Raga coronell dona al magnifich mossen Dionis Clariana una letra la qual trametian los magnifichs jurats de Çaragossa e apres de hauerla donada feu un rahonament a sas magnificencias dient Muy magnificos senyores los jurados de la ciudad de Çaragossa mandan besar las manos de vuestras mercedes que despues que por la carta de vuestras mercedes fueron hauisados de la necessidad desta ciudad de Barcelona han sentido mucho no hauer podido hazer lo que la affició y deseo an tenido y tienen tant en general como en el particular hazer el seruicio assi como por cartas los jurados a vuestras mercedes largamente se les offrecieron y aun que se olgasen offresserse cosa para a vuestras mercedes y a esta ciudad pudiessen hazer algun seruicio no por el tanto les ha pesado en estremo no poder complir assi de presto como ellos entendian y quizieran hazer por que entretanto que la gente de pié con muxa diligensia se procurava hazer queriendo juntar la gente de cauallo que entendian imbiar al respecto que todo el reyno de Aragon staua rebuelto sobre este caso mesmo y cada hazia empra de sus amigos y oy se allen pocos cauallos a daquell reyno y no podiendo cumplir al seruicio determinado y passado por consejo imbiaron a Nauarra al ilustre Duque de Alburquerque los hiziesse merced de dexarles sinquenta cauallos que les pagarian para dos meses a razon de quinze scudos y dando comission al que alli embiaron que no les dexasse hasta dalles xx scudos cada mes solo por no faltar a vuestras mercedes y como el Duque staua ajuntando el Reyno para ir a sant Joan de Luz para quemalle y assolarle el puerto no nos pudo hazer merced dellos y alli los jurados y consejo viendo que faltauan los cauallos mandaron con mucha diligencia hazer otra companya hasta doscientos sinquenta soldados dando el cargo dellos a Hieromymo la Raga mi hijo que pienso segun la prissa se daua y la gente que ya tenia allegada que no tardará en partirse y pues estas dos companyas estauan por a caminar y la

tardansa pudiera ser danyosa mandaron a estos senyores capitanes que luego se partiessen y a mi mandaron juntamente venir para hazer lo que vuestras mercedes nos quieran mandar y que no nos partamos que aqui hasta tanto que a vuestras mercedes les pareciere y para esto me dieron estas instructiones las quales vuestras mercedes largamente podran ver y assi estos senyores y yo supplicamos a vuestras mercedes nos manden como nuestros superiores que ademas de hazer a la ciudad de Çaragossa muy gran fauor recibiremos muy asenyaladas mercedes en emplearnos en seruicio de cosa tant senyalada y si vuestras mercedes fuesen seruidos entremos dentro la ciudad de Barcelona stamos aperejados que ningun peligro de nuestras personas lo storuara y assi torno asuplicar a vuestras mercedes que vean lo que cumple a su seruicio que no faltaremos y si a estos senyores les paressiere quedar algo a dezir recibiré merced cubran mi falta. E fet dit rahonament dit senyor coronell dona una scriptura al dit magnifich conseller en cap la qual era las instruccions que los magnifichs jurats de Çaragossa hauien donades a dit senyor coronell quant parti de alli e poch apres consecutiuament conuidantse dits capitants dix lo dit Gaspar Dalbarnella. La mucha voluntad de seruir a vuestras mercedes empleando nuestras personas en cosas de tal exercicio ademas de ser contra los enemigos de nuestra santa fe do los caualleros somos obligados a poner nuestras personas hauiendonos hecho muy assenyalada merced la ciudad de Çaragossa en querer nombrarnos en este socorro no podemos hazer otra cosa sino estar aparejados a lo que nos ha sido mandado ademas trayendo tal caudillo como el senyor Pedro la Raga nuestro coronell a quien deuemos obedecer y hauiendo ell ya dicho a sus mercedes a lo que venimos fuera scusado nosotros hablar mas de lo que su merced ha ya significado de parte de aquella ciudad a vuestras mercedes no nos queda otra cosa sino que sus mercedes nos manden emplear a nuestras personas y vidas en lo que mas les sea seruido e hauent acabat de par-

lar dit Albanella laltre capita que era Miguel Agosti Dança dix senyores per no hauer de dezir lo mesmo que estos senyores hayan dicho no me queda otra cosa que dezir sino supplicar a vuestras mercedes quieran hazernos merced de emplear nuestra voluntat en lo que mas fuere y cumpliere al seruissio desta ciudad y de sus mercedes dexando lo mas a las obras. E en hauent acabat dit coronell y capitans de parlar per lo magnifich senyor mossen Dionis Clariana fou encontinent ab una molt comendada resposta satisfet dient Molt magnifich senyor ab la gran confiansa que la ciutat de Çaragossa no hauia de faltar a ses acostumades valarositats ademes sentint la necessitat en que estaua posada en saber la Armada turquesca juntament ab la lliga francesa y trobantnos tant despullats dels cauallers e ciutadans y encara de molt gran part del poble per esser fora de dita ciutat a causa de la pastillencia y la mortaldat esser estada molt gran en lo poble quey era restat duptant que la armada turquesca no sa juntas ab la armada francesa y que exint de la isla de Manorca ahont aquelles hores se trobaua combatent la vila de ciutadella essent certificats que las galeras francesas en Marsella hauent spalmat hauien carregats alguns canons de bateria e moltes monisions e alguna gent e essent certs ells la S. C. C. R. M. del emperador Rey e senyor nostre estar retret y lo molt alt y poderos Rey de spanya senyor nostre esser tant luny y ab molta guerra no volguessen donar sobre la ciutat de Barcelona nos fonch forsat scriurer als senyors jurats de la ciutat de Saragossa pera que en semblant necessitat nos volguessen donar aquell fauor y ajuda que a ses merces los aparegues fer y prompte com a cap de aquell Regne de Arago seruintnos molt de la germendat que sempre es stada entre estes dos ciutats y hauent vista la bona hobra resta no tant solament la ciutat de Barcelona mes encara tots nosaltres particularment obligats pera sempre offerintnos ab molta voluntat per al present altra satisfacció fernos pot estar promptes al que la ciutat de Saragossa e los senyors jurats de aquella nos

volrran manar a Vostres merces agrahintlos molt la molta voluntat ab que han presos estos treballs de venir acaudillant el socorro nos ha tramés la ciutat de Saragossa demanantlos de merce en los apossientos por no esser tals quals vostres merces mereixen vullen pendre paciencia que per la occasió del temps esser estat tant mal y encara la ciutat no esser del tot ben porgada no res pogut fer ni tractar a vostres merces com mereixen y nosaltres volriem y aixils demande merce nos manen perdonar. E hauent acabat de parlar lo dit senyor mossen Clarians stigueren dit Coronell e capitans quasi vn quart e per quant era la hora tarda y hauien de anar a llurs aposentos despedintse los dits magnífichs consellers ab tots aquells cauallers e ciutadans acompanyaren a dit coronell e capitans quasi deu o dotze passes apres de hauer passadas moltes cortesies en no voler dit coronell ses magnificencies passassen mes auant ab tots dits consallers anaren casi al portal de dit ort ahont despedintse los vns dels altros lo dit senyor mossen Clariana díx al dit coronell e capitans senyors al senyor Çapila reste lo carrech dels aposentos de vostres merces e axi dit mossen Çapila junt ab dit Coronell e capitans anaren la volta dels aposentos la via de horta lo qual aposenta lo dit coronell en vna molt bona torra o casa la qual es del dit mossen Çapila la qual per dit effecte havia parada que es situada en la parrochia de St. Andreu de Palomar junt a la riera de horta ab tota sa gent caualls adzembles e altres caualcadures que al manco eren mes de quaranta entre totes. E lo dit capita Miguel Agostin Dansa fou aposentat en la vila de St. Andreu de Palomar e la bandera ensemps ab vna bona part de la companya per lo semblant e la resta de dita companya fou aposentada en la parrochia de Sant Martí y en la parrochia de Sant Genís de horta. E lo capita Gaspar Dalbarnella e bandera e part de la companya fou aposentat en la vila de Sta. Coloma de Gramanet e lo restant de la gent fou aposentada en St. Adria, Badalona, Tiana, Montcada e Ripollet.

Diuendres a xij de dit mes de Agost y de dit any MDLVIIJ a les nou hores o casi ans de dinar los magnifichs consellers trameteren lo discret en Francesch Solsona notari e scriba de les hobres ab vna adzembla carregada ab moltes panades de tonyna e molta altra manera de peix cru cuberta ab vn repostero ab las armas de la ciutat a la torra del dit mossen Çapila ahont era aposentat dit senyor coronell e essent arribat dit Solsona presenta al dit coronell de part de ses magnificencies dient senyor la molta voluntat y desig tenen los magnifichs consellers ds Barcelona en seruir a vostres merces han tengut cuydado que no serian axi ben prouehits de peix per lo que arribaren ahir tant tart y lo poch temps han tingut en fer prouisió y la mar no esser axi pera pescar havien procurat de tenirlos aparelats vns quants pastissos de tonyna fresca e alguna altra manera de peix pera que a vostres merces no li faltas complir lo desig creuen e ans de menjar peix que no la carn per la poca prouisió haura trobada per los camins supliquen a Vostres merces no mire al do sino a la voluntat tenen de seruirlo, E dit coronell mostrant restar molt content respos Direys a los senyores conselleres que les beso las manos de la memoria han tenido que por venir de llugar dezeosos de comer pescado y allar tan buen aparejo y abundancia de ello es poner en major cargo y obligassion de seruirles.»

Disapte a xiij de dit casi entre les quatre y sinch hores despres dinar los magnifichs consellers hauent ja feta molta prouisió de colomins oques anadas pollastres gallines e capons e de moltes altres coses segons veuran assi apres per fer vn present al dit coronell e capitans de part de dita ciutat lo qual present fonch trames dit dia en lorde seguent. Primerament se feu vna companya de molts honrrats manestrals tots ben ataviats aportant cada hu dells son arcabus ab la bandera y atambos que podian esser cent cinquanta o casi la qual companya parti del portal nou anant de tres en tres per filera e tras dita companya anauan dos bastaixos aportant al coll vna barra tra-

uesada en la qual penjauen de vnes cordes que anauen quasi fins en terra vna part e sobre de aquella vna tela blanca e sobre la dita tela anauen deuyt entorxes e cinch massos de velas tot de sera blanca lo pes de les quals totes juntes dita cera pesaua cent cinquanta vna lliura. E apres venien tres barres de colomins tres barres de oques tres barres de anadas tres barres de pollastres tres barres de gallines y tres barres de capons. E apres venien sis adzembles en las quals anauen a cauall sis homens sostenint cada hu dells vna badella e apres venien cent molt*o*ns e tras ells venien quatre pastors conduhint aquells apres venia vna adzembla carregada ab dos barrals de vi cuberta ab vn repostero ab les armes de la ciutat e tras aquella seguien tres adzembles carregades ab barrals de vi que entre tot eren XIV carregas entre vin blanch y claret y tras elles venien dos carretes las quals tirauen caualls enramades de canyes verdes carregades de pa posat dins molts couens grans apres venien set adzembles carregades ab sachs de quatre corteres ab les armes de la ciutat plens de ordi e apres venien tres carros los quals tirauen vn parell de bous cada hu carregats de sachs de quatre corteres ab les armes de la ciutat plens de ordi lo qual ordi tant lo que aportauen las adzembles com encare lo que aportauen en los carros eren cent corteres e dit present ab lo dit orde seguint dita companya de arcabussaria anaren fins al portal de la dita torra del dit mossen Çapila e dita arcabussaria entrant dins lo pati de dita torre que es molt gran fent cor comensa de entrar dit present dins dit pati e essent casi una molt bona part del dit present la dita companya feu vna molt concertada salua sens faltar ningun arcabus e acabant de entrar dit present ab dit orde que noy falta ninguna cosa tornaren a fer vna altra salua no manco ben ordenada que la primera que aparegue molt be e apres de feta dita salua lo magnifich mossen Hieronym Torres donzell obrer lo any present e lo magnifich mossen Nicholau Valls ciutada e mostasaff e lo honorable mossen Anthoni Ypolit mercader lochtinent de obrer acompanyats

de alguna gent a cauall descaualcaren dins dit pati en lo qual trobaren lo dit mossen Perot Çapila lo qual los conduhí fins foren alt en vna sala de la dita torra hont trobaren lo dit senyor coronell e capitans que de vna finestra hauien stat mirant dita entrada y present e sabent dit coronell que muntauen per la scala los isque fins casi al cap de la scala e entrats tots dins la sala axi de peus lo dit mossen Torres dix aquestes o semblants paraules dirigint aquells al dit senyor coronell senyor los magnifichs consellers de Barcelona deuent molt a la ciutat de Çaragossa e a vostra merce y a tots estos senyors capitans volrian seruirlo ab aquella comoditat que la ciutat de Barcelona te acostumat de fer mes per estar del modo ha stat y encara no star ben sana del mal que en ella ha agut suppliquen a vostra merce prenga paciencia abesta poquedat que segons lo mereixer de vostra merce y la voluntat dels magnifichs consellers los par no poder satisfer offerintse que en lo que mes li sia seruey estar prompte. E lo dit coronell responent dix Senyor son tantas las mercedes que de cada hora recibimos de los senyores conselleres que quedamos con muy grande cumplimiento satisfechos de los trabajos si algunos huviéremos recibidos como mas que todo lo tenemos a descanso y a mucha merced y assi de mi parte como destos senyores capitanes mandara dezir a essos senyores que les besamos las manos e despedintse lo dit mossen Torres mossen Valls e mossen Ypolit e essent baix en dit pati tocant los atambos torna a exir la dita infanteria que hauia acompanyat dit present ab lo mateix orde era vinguda lo qual modo paregue molt be a dits senyors coronell e capitans.

Dimars a xvi de dit mes de Agost apres dinar lo dit senyor Pedro la Raga coronell el senyor Gaspar Dalbarnella el senyor Miguel Agostin Dansa capitans entraren dins Barcelona acompanyats de molta gent de cauall dels seusque eren entre tots quaranta cinch o cinquanta per veure los baluarts e altres coses e ab ells anaua lo dit mossen Perot Çapila pera mostrarloshо e entrant per lo portal de

Sant Daniel los tocaren las dotze hores del mig jorn per hont mossen Baltezar Monrodón qui tenia carrech del baluart de llauant ab la gent que allí ab ell hauien de esser no si troba sino mestre Pau Garau qui dit baluart te en guarda per hont essent arribats dits senyors allí lo dit mossen Çapila feu abaixar lo pont e entraren dins dit baluart e essent alt lo dit mossen Çapila feu tirar vna pessa per donar auis que lo altre baluart no stigues sol y a causa de dita pessa acodiren molta gent al baluart de mig jorn e hauen mirat dit baluart de llauant e lartillaria e monicions vehent ab quant gran concert staua los paregue molt be. E sent per exir de dit baluart arriba lo dit mossen Monrodo e dit mossen Çapila dix a dit senyor Coronell que aquell caualler era lo qui tenia carrech de dita fortalesa y que per esser sen anat a dinar nol hauien trobat alli y axi dit senyor coronell passant algunes cortesies ab dit mossen Monredon e dit mossen Monredon ab dit coronell se despedi e essent ja a cauall feu tirar tota la artilleria. E de aqui anaren al baluart de Migjorn en lo qual trobaren les portes vbertes y al portal de aquel mossen Jaume Malet que per causa de la absencia del magnifich mossen Joan Luys Lull ciutada que de dit baluart tenia carrech al qual mossen Malet ses magnificencies lo pregaren se trobas alli staua acompanyat de molta gent e rebent dit coronell e capitans e dit mossen Çapila dix que aquell caualler tenia carrech de dit baluart e axi li foren fetes per dit coronell e capitans moltes cortesies miraren tota la artillaria e plasa dels quals baluarts per lo dit mossen Çapila fou dit lorde tant en la guarda de aquells com encare moltes altres coses que en ditas fortalesas se pertanyen lo qual paregue molt be a dits coronell e capitans que stauen molt ben artillats e com en temps de guerra hauien de star e despedits essent a cauall tiraren tota la artillaria e de aqui anant passaren per veurer la artilleria del Rey fins deuant la font del Angel e de aqui passaren per lo carrer Ample anaren a la Tarasana ahont entraren axi a cauall miraren las galeras e a causa que lo maiordom que te les

claus de les monicions que alli son no si troba no sels pogue amostrar e apres anantsen per la Rambla e per lo carrer del Hospital dits senyors anaren a visitar la reverent senyora abbadessa del monestir de Valldonzella per causa del bon tractament los era stat fet lo dimecres prop passat e aqui stigueren que casi foren les cinch hores tocades e apres anantsen a llurs instancies passaren per lort del dit senyor mossen Clariana ahont stauen lo dit senyor mossen Clariana o lo senyor mossen Miguel Carbonell consellers los quals se eren ajustats alli per causa que lo senyor baró de la Llacuna lochtinent de capita general los hauia tramesos a dir que sen volia anar a Girona y ques volia despedir de ses magnificencies y axi dit senyor baro hauentse despedit dells poch hauia fonch la causa que dit senyor coronell passant deuant dit hort sabe que ses magnificencies y eren y axi descaualcaren passant algunas cortesies y cosas que de posar en memoria no necessiten y havent stat algun poch se despediren tornantsen a sos alojaments.

Dimecres a xxiiij de dit mes de Agost lo dit senyor Coronell el senyor Gaspar Dalvarnella lo senyor Miguel Agostin Dansa e lo senyor Hieronymo la Raga fill del dit coronell lo qual era arribat de Çaragosa lo dia avans ab molta gent de cauall que eren xxxij fins en xxxv de cauall e lo dit mossen Çapila qui nols dexaua partiren de la casa o aposiento del dit coronell per quant lo dit senyor Hieronymo la Raga era arribat ab la moneda que Çaragossa trametia per donar vna paga als soldats e aportaua vna letra per als magnifichs consellers e dit coronell lals volia donar e parlar e auisats dits magnifichs consellers de la vinguda de dit senyor Coronell e capitans se hauien de ajuntar per a les quatre hores passat mij dia en dit hort del dit senyor mossen Clariana e per quant dit coronell arribe al toch de les tres poch mes o menos noy troba sino lo dit mossen Clariana ab alguns caualleres e ciutadans que li tenien companya e poch apres arriba lo dit senyor mossen Marti conseller ters apres arriba mossen Miquel Car-

bonell Conseller segon e apres de esserse asseguts hauenthi molt poch spay de temps lo dit senyor Pedro la Raga lleuantse de peus e lleuantse lo barret e apres de esserse assegut dix estes o semblants paraules: Muy magnificos senyores tornar a dezir a vuestras mercedes con la voluntad que la ciudad de Çaragossa ha hecho lo poco que vuestras mercedes han visto seria voluer lo que por mi ya otra ves tengo dicho pues al tiempo que aqui llegue quedaron sertificados vuestras mercedes no lo puedo encarasser mas como yo allegue dixe a vuestras mercedes la causa que fue no hauer podido allegar los sinquenta de cauallo fue la causa el ajuntamento que todo el Reyno de Aragon hazia respecto de acudir a esta necessidad porque en general y en particular estaua determinado acudir al socorro de la ciudad de Barcelona y tambien hize a saber a vuestras mercedes las diligensias se hisieron en embiar a Nauarra por ver si de alla se podrian hauer y como alla el Duque de Alburquerque staua ajuntando gente para entrar á Fransia menos se pudo alcansar y por essa ocasion los jurados y consejo mandaron hazer otra companya de CCL soldados y de aquellos dieron el cargo a Hieronymo la Raga mi hijo apresurandole para en llugar de los L caualls viniessen en dicho socorro la qual companya staua casi ajuntada quando yo della parti y stando ya para caminar vuestras mercedes han scrito en Çaragossa á los señores jurados las nueuas que aqui tuuieron que la armada turquesca era partida y que se hiua desauenida con la armada francesa y que por esso estauan ya sus mercedes fuera del cuydado de la armada agradessiendo mucho lo que hauian hecho y assi visto esto por los señores jurados mandaron á mi hijo despedir la gente y partirse luego por aqui trayendome vna carta para vuestras mercedes la qual es esta y en otra que me scriuieron me mandan no parti de aqui hasta tanto que por vuestras mercedes me fuesse mandado y assi stamos determinados estos senyores y yo por lo que de nueuo me mandan aunque por las instrucsiones las quales di a vuestras mercedes la honra

que me presente pudieron llargamente ver lo que en ellas me mandaron hazer y assi pienso que vuestras mercedes no habrán dexado de entender lo que el Duque Dalcala queria que fueremos a Perpinyan con toda la gente diziendo que por cartas del gouernador de Aragon hauia entendido que la ciudad de Çaragossa era contenta de hazer esse seruicio a lo que stoy mariuillado que tal dixesse porque estos senyores capitanes quando partieron ni a mi no nos dixeron otra cosa sino encarassidamente que no nos partiessemos ni hiziessemos otro de lo que por vuestras mercedes nos fuera mandado porque tal pensamiento no se tuuo que la gente huuiesse de seruir sino para la ciudad de Barcelona y para otro effecto como vuestras mercedes habran entendido con estos senyores capitanes lo que de parte del Duque les dieron protestos y ellos los que respondieron y assi a mi en Balaguer uno que traya palo de justicia de palabra me tento diziendo que ell me guiaria para Perpinyan que assi tenia el cargo respondile que me amostrasse la comission que la responderia las oras me dixo que vn algotzil que yua en nuestras companyas de palabra le hauia dexado el cargo y pues nuestra comission no fue sino llegar para seruir a esta ciudad y a vuestras mercedes no tenemos ni podemos otra cosa sino aguardar lo que nos querran mandar porque assi como los senyores jurados nos lo mandaron no hazer otra cosa de lo dicho assi me mandaron lo dixesse a vuestras mercedes. E poch spay apres en acabant de parlar dit coronell lo magnifich senyor mossen Clariana conuidantse ab los altros consellers respos dihent axi. Molt magnifich senyor per los magnifichs senyors jurats de Çaragossa nos fou scrit manantnos que de tot lo que se concorraria los auiasasen e com nosaltres sentissem que lo senyor Duch de Alcala procuraua que la gent de la ciutat de Çaragossa anas a Perpinya y aquesta ciutat no star a les hores fora de perill per lo que stauen ab tant poca gent y encara los demes que hauia dintre la ciutat coxos y mancos parentnos esser obligats a donar raho a sa magestat y al mon

per lo carrech tant gran tenim en la guarda y custodia de nostra ciutat y essent molt gran seruey a sa magestat y lo quant importaue trameteren vn notari ab crehensa als magnifichs senyors jurats de Çaragossa que de part nostra los supplicas que pus nos hauian feta merce que a petició nostra se era feta la gent quens fessen la merce complida que no consentissen dites companyes anassen en altre part sino que arribassen en aquesta ciutat de ont no sabem per qual via lo senyor Duch de Alcala sabe que haviem trasmes a Çaragossa e axi nos feu vna letra dihentnos que nosaltres destorbauem que la gent que Çaragossa trametia no anas a Perpinya y que era molt gran deseruey de sa magestat y axi nos fou forsat enuiar la mateixa letra que era lo original y no ferne copia de aquella e scriurer als magnifichs senyors jurats pera que sas merces fessen de la gent lo que mes fossen seruits perque ya saben vostres merces que los peccats venials a nostra ciutat y axi tenim cregut esser en la ciutat de Çaragossa son mortals en cosas que los officials reals volen encarir y fer relacions a sa magestat y nostres desculpes no son axí admeses algunes voltes per les coses esser encarides en absentía de qui culpa no te y axi hauent vist la molta perseuerancia que los senyors de jurats han tinguda en que vostres merces e la gent es arribada assi restans ab doble obligació y no podent en aquella per al present satisfer sino ab molta voluntat offerir aquesta ciutat en general y tots nosaltres en particular no tant solament al que restam deutors a la ciutat de Çaragossa mes encara a vostres merces y supplicam als magnifichs senyors jurats que vullan manar aquesta ciutat en lo que mes los sia seruey com a llur propia ciutat demanant de merce de nostra part los ho diga y vostres merces nos perdonen lo tractament no esser estat conforme al mereixer de vostres merces y a la obligació tenim la letra que vostra merce ens ha donada dels senyors jurats comunicarem entre nosaltres e apres trametentli la resposta per no donar travall a vostre merce el senyor Hieronymo la Raga son fill sia lo ben arribat que de la

sua vinguda hauem pres molt gran plaher per lo descans de vostra merce hauent stat aqui tots junts per lo spay de mija hora o tres quarts lo dit senyor coronell se llaua e los dits magnifichs consellers lo acompanyaren vuyt o deu passes no consentint dit coronell ses magnificencies passassen mes hauant e caualcaren entrantsen per lo portal de Sant Daniel donaren vna molt gran volta per molts carrers de Barcelona e axi sen tornaren a sos aposentos.

Diuendres a xxvi del dit mes de Agost lo dit senyor coronell mana fer posar una taula ab moltas cadiras fora la dita torra del dit mossen Çapila ço es lo cami real qui li passa deuant dita torra qui va á horta per apagar dita companya del senyor Miguel Agostin Dansa hauent fet quey fos cridat en dit pagament lo dit mossen Çapila pera que volia que los soldats al temps quels pagassen satisfessen als quils hauien tinguts en llurs cases yls hauien donat a menjar fins en aquella hora e de aqui hauant nols fiassen pus tenien dines lo qual pagament dura fins a vuyt hores de nit e per quant dit pagament no se fora pogut fer axi promptament si a cadahu dels que hauien tinguts ostes se hagues hagut fer lo compte particularment pera que al dit mossen Çapila que restas de cada hun soldat deu reals en poder del capita per que poch mes o manco bastaren a esser satisfets los hostes dels quels era degut e que lo sendema lo capita averiguas los comptes á cada hu y que fossen satisfets e aparent be atotom se feu axi.

Disapte a xxvii de dit lo senyor Hieronymo la Raga lo qual era vingut y trames per la ciutat de Çaragossa pera pagar dita gent ensemps ab dit senyor mossen Çapila anaren á lo vila de Montcada ahont staua alojat lo capita y bandera del Sr. Gaspar Dalbarnella el qual hauia volgut mudars ell y la bandera en dita vila de Montcada ahont se ajusta tota la gent e aqui pagaren dita companya fent lo mateix orde de aturarse lo scrit de cada soldat e per quant dita companya essent lo loch de Montcada tant poca cosa era stada repartida la gent per molts altres termens y parrochies lo dia abans lo dit mossen Çapila feu auisar totom

e axi foren aqui e lo depresdinar lo dit senyor Gaspar Dalbarnella feu star totom content de que los soldats devien e lo mes cuant torna a cada soldat lo quei restaua.

Dijous lo primer de setembre de dit any MDLVIII lo dit magnífich mossen Hieronym Torres é lo honorable mossen Anthoni Ipolit mercader acerca de les cinch hores apres mig jorn arribaren á la torra del dit Mossen Çapila en la qual staua lo dit senyor coronell e ab ell staua allí lo dit capita Miguel Dansa e lo Alferes de la companyía del dit senyor Albarnella e ab dits mossen Polit y mossen Torres anaua Gili Galdo correu de la ciutat aportant certes cadenes que los magnifiehs concellers en nom y per part de la ciutat feyen donar al dit coronell capitans alferis e sargentos e ab dits mossen Torres e mossen Polit anava per lo semblant Matabous Daguer cap de guayta de la ciutat los quals descabalcant ab dit mossen Çapila muntaren alt en la sala de dita torra ahont eren dites persones ab dit coronell e asegut lo dit mossen Torres dirigint al dit senyor coronell diu Senyor los magnífichs concellers de Barcelona resten ab tanta obligació á la ciutat de Çaragosa e als magnífichs jurats de aquella de la merce que han feta a na aquesta ciutat y a vostras merces que pera sempre restará memoria pera que los qui vuy son e los qui apres vindran successos seran promptes en fer lo que per aquella y per los magnifichs senyors jurats que vuy son y se esperen esser pera que en lo que cumplira a llur servey promptes y aparellats y no tant solament la ciutat mes encara particularment los habitants en ella y perque á vostra merce e a tots los capitans no sels troba satisfacio condecent als traballs y mals alojaments que han tinguts suppliques ses magnificencies los manen perdonar sino ses fet com vostra merce mereix a tots aquestos senyors y daltra part li demanen de merce no miren al do sino á la molta voluntat ab ques done en recort de aquesta ciutat vostra merce aporte esta cadena la qual me han manat donantme llicensia vostra merce de posarlay en lo coll e ses magnificencies me han donat

esta letra pera als magnífichs jurats de Çaragossa fent asaber á vostra mercé que la tardansa de hauerli tramesa la resposta a vostra a merce axi com laltre die eren restats de trametrela per no donar traball a vostra merce es stada la causa no tenir resposta del illustrissim senyor virrey al qual hauiem enuiat a suplicar manas prouehir de alguns comissaris pera que acompanyassen á vostra merce y als qui manara pera que en los aposentos y camins sien ben tractats per hont sas magnificencies fan a saber á vostra merce com esta nit arribaren dos comisaris los quals seran assi demati pera saber la partida de vostra merce quan sera e dit mossen Torres posa dita cadena a dit coronell al coll la cual pesaue doscents scuts de or. E aqui meteix dit Senyor coronell respos dient. Senyor esto me pone en mayor obligacion porque las mercedes aca tenemos recibidas son tantas que sino con la vida se pueden satisfazer y aunque las haya recibido por causa de Saragoça no menos las recibo en mi quenta y assi quedo obligado para quanto viua y mi casa para siempre quedar cada cuando que a la ciudad de Barcelona se offresciere cosa en que la podamos seruir como allegado y su natural ciudadano y assi de mi parte despues de besadas las manos suplico a vuestra merced a los senyores concelleres les diga que me tengan por muy gran seruidor y afrentome en ohir dezir hauer sido aposentado mal hauiendo tenido tal huesped como el senyor mossen Çapila y casa tal que en mi casa ni dentro de la ciudad de Saragossa no pudiera ser tratado tan bien ni con tantos regalos y cumplimientos yo no me tengo de partir sin despedirme y besar las manos á sus mercedes y saber si hay cosa en que se puedan servir que nos lo manden porque no cumpliria conmigo lo que deuo ni al cargo lleuo. E girantse lo dit mossen Torres apres de hauer acabat de parlar lo dit senyor coronell dix al capita Miguel Agostin Dansa Senyor la ciutat de Barcelona y los senyors consellers demanan de merce que per memoria de aquella vulla aportar esta cadena no en paga ni satisfacció dels travalls sino en compte

de la molta voluntat perque nos pot pagar sino ab aquella. E dit mossen Torres llevantse de peus li posa dita cadena al coll la qual pesaua cent scuts de or e lo dit Miguel Agostin Dansa li respos dihent Senyor no se quando podré seruir las mercedes que aca de cadaldia tengo recibidas y esta tomo yo por la mayor aunque han sido muchas las otras porque esta memoria me obliga a sus mercedes ser prendado alabarme propio ciudadano de la ciudad de Barcelona y doquier que este offressiendose cosa en que pueda emplear mi persona y haziendo como natural ponella y assi suplico a vuesa merced de mi parte diga a los senyores concelleres les beso las manos.

E aqui mateix per trobarse aqui present com ya es stat dit lo alferiz del senyor Gaspar Dalvarnella lo qual se anomenaua Alberto Cueuas de Fuentes lo dit mossen Torres li dix Senyor alferiz pensant trobar a vostra merced a son aposento perque lo senyor Çapila me hauia dit quel senyor Alvarnella sta dolent y que vostra merce seria ab la bandera me ha tret de travall per la auinantesa de hauerlo trobat asi me an manat los senyors consellers de Barcelona que per memoria de aquesta ciutat vostra merce aporte esta cadena la qual si vostre merce manara lay pose al coll e axi dit mossen Torres posa dita cadena al coll de dit alferiz la qual pesaua cinquanta scuts de or e dit Alferiz respos. Beso las mans de los senyores concelleres y pésame no haberse offrecido cosa en que sus mercedes tuuieren por bien empleada esta merced que me hazen. Esta memoria traeré yo en quanto viua do quiera me halle ser en obligacion de hazer el mando de sus mercedes y de quien tuuiere el cargo de esta ciudad. E hauent donades dites cadenes dit mossen Torres y mossen Polit se despediren y muntaren a caual ensemps ab lo dit mossen Çapila y anaren á sant Andreu de Palomar aon trobaren lo Alferiz del dit Miquel Agostin Dansa lo qual se dia Jayme Guadalajara de Alezon al qual lo dit mossen Torres li dix senyor Alferiz los consellers de Barcelona tenint vostra mercé lo cárrech te per la ciutat de Çaragossa á la

qual tots deuem molt perque tinga memoria de esta ciutat me han manat li posás esta cadena al coll si manara darme licencia y dit mossen Torres li posa dita cadena al coll la qual pesaua sinquanta scuts de or. E dit Alferiz respos Senyor á los senyores concelleres beso las manos y quedo con mucha obligacion y les tengo en mucho la mercé que me hacen en assenyalar y ponerme en la quenta de sus seruidores y assi ofresco mi palabra a fe de ydalgo que siempre que fuere menester mi persona y con sinquenta companyeros (no queriendo allargarme a mas) venir a seruir a esta ciudad y a sus mercedes y assi les supplico me tengan por muy gran seruidor. E aqui mateix essent y lo sargent de dita companya lo qual se diu Nicolás Lope vecino de Çaragossa lo dit mossen Torres li dix Senyor Sargent los senyors consellers de Barcelona me han dit li posas esta cadena al coll pregant la aporte en recort de aquesta ciutat y las hores dit Mossen Torres li posa dita cadena al coll la cual pesaua vintysinch scuts de or y lo dit sargent respos dient. Por no tenello seruido esta mercе quedo obligado para siempre hazer el mandado de sus mercedes y assi supplico a Vuestras mercedes les diga a essos senyores que les beso las manos. E apres de fet tot lo desus dit lo dit mossen Torres e lo dit mossen Polit sentornaren á Barcelona.

Disapte a iij de la tarde de dit any MDLVIIJ per quant Saluador Amoros sargent de la companya del dit senyor Gaspar Albarnella nos troba present quant foren donades les dites cadenas per esser ell en la vila de Montcada ahont era alojada la bandera de sa companya restant dit mossen Torres ab lo dit mossen Çapila per no hauer denar a Montcada que lo dit mossen Çapila fes que dit sargent anas a Barcelona que alli ell lay donaria e axi dit mossen Çapila trames per dit sargent e per ell mateix feu una letra al dit mossen Torres donantli auis que lo dit Salvador Amoros era lo sargent de dita companya e per mes assegurarlo trames ab dit sargent Joan Mussarro cap de guayta de la ciutat per mostrarli la casa del dit mossen Torres

lo qual en presencia del dit Mussarro posa al coll la cadena al dit sargent la qual pesaua vintysinch scuts de or.

Diumenje a IIIJ de dit a les quatre hores després dinar lo dit senyor coronell ensemps ab lo dit senyor Miquel Agostin Dansa acompanyat de molts de cauall de la sua gent y ab ells anaua lo dit mossen Çapila anaren al dit or del dit senyor mossen Clariana ahont stauen ajustats los magnifichs senyor mossen Clariana, mossen Miquel Carbonell e mossen Francesch Martí notari consellers ab alguns cauallers e ciutadans los quals se eren ajustats per lo que eren stats auisats que dit senyor coronell e capitans se volien despedir dells e arribats alli e rebuts per ses magnificencies ab la ceremonia acostumada asseguts lo dit senyor coronell conuidantse ab dit capita sobre lo parlar apres dix. Con mucha obligacion somos a vuestras mercedes y a esta ciudad para que siempre que en algo los pudiese seruir con la memoria que de aca lleuo como a natural della quedo para siempre aparejado a seruir a lo que me quisieren mandar y como ya no podemos seruir a vuestras mercedes sino con importunidad además tratando soldados y bisoños do ay siempre que entender sobrellos siendo seruidas vuestras mercedes assi como lo nos da a entender no hauer necessidad y nos mandarán dar licencia para caminar hasia Saragossa y vuestras mercedes quedan seruidas quiero suplicalles que dandola por complir al cargo que traygo y a los mandamientos de los Senyores jurados que nos mandaron no partir desta ciudad y de lo que vuestras mercedes nos quisieren mandar hasta que vuestras mercedes nos mandaran partir per ell tanto si en la carta que de parte de vuestras mercedes me fué iniciada para los senyores jurados no hubieren scrito así largamente la licencia nos dan vuestras mercedes recibiré muy asenyalado fauor y merce con otra vueluan a scriuir para que de lijero no tengan nos partimos de aqui y supplicamos a vuestras mercedes si con las importunidades y el mal sufrimiento de nuestros soldados se ha dado enojo a vuestras mercedes y a los que tenian cargo dello nos perdonen remittiendo lo demás al senyor Miquel Dansa.

E aqui mateix lo dit miquel Dansa dix. El senyor Pedro la Raga con cumplimiento a dicho a vuestras mercedes lo que se podria decir para mi no queda otra cosa sino por la obligacion tengo a vuestras mercedes y á esta ciudad del buen tratamiento nos han hecho quedar empenyado para los dias que viua mi persona a seruirles yo senyores pienso no partirme 'esta tierra porque el senyor don Garcia me ha mandado hazer de parte de S. M. haga una companya de cccc soldados y assi me ternan para seruirles de mas cerca. E apres lo dit senyor mossen Clariana respos a dit senyor coronell e capita dihent: Senyors per molt que aquesta ciutat y nosaltres haguessem fet nos poria pagar la merce que de la ciutat de Çaragossa hauem rebuda y dels jurats de aquella ans sempre los restarem deutors y en effecte restara memoria pera que en semblant hagues menester no solsament la ciutat de Barcelona acudiria mes encara ha guanyada la voluntat y desitj de seruirla á tots particularment y a vostra merce li tindrem a molta merce de nostra part ho diga als magnifichs senyors jurats la molta voluntat nos resta en seruir aquella ciutat e a ses merces particularment y lo que ses succehit es estat pera conformar aquella confederatió que estas dos ciutats antigament han tinguda placia a Nostre Senyor ho conserue y com a vostres merces no sels poria pagar los trevalls y desatent han presos sino ab molta voluntat axils offerim aquesta ciutat en lo que puga fer per son seruey star prompte y per no esser stats tractats segons merexen vostres merces los supplicam nos perdonen quant en lo que diu vostra merce de la letra que li trameterem laltro dia per als senyors jurats per quant totes stant registrades feren mirar lo que en ella tenim scrit sino de nou tornarem a scriurer com vostra merce mana. E apres dits senyors stigueren ab vna poca de conuersació e despedintse ses magnificencies acompanyaren dit coronell fins casi al portal del dit hort e dit coronell donant vna volta per la ciutat sen torna á la dita torra ahont staue aposentat.

Diuendres a x del dit mes de Setembre hauent prouehit los magnifichs consellers de vn algotzir ó comissari pera que anas ab lo dit senyor Pedro la Raga coronell pera conduhirlo fins á la ralla de Aragó a causa de esser aposentat y ben tractat hauent donada licencia dit coronell als soldats que ab dits capitans eren vinguts que si volguessen anar a Perpinya debaix de altres banderes en seruici de sa Magestat o fessen y axi parti dit coronell y Miguel Agostin Dansa capita pera Saragossa sens ningun soldat hauent dit coronell licenciat tots los soldats de dites dos companyes vltra dels ques posaren debaix de dos banderes qui anauen a Perpinya perque esseut pochs los soldats li restauen no volgue aportar las banderas stessas restant laltre capita Gaspar Dalbarnella malalt en la vila de Sant Celoni de febres.

Diuendres a xxiij de dit essent arribat lo dit senyor capita Gaspar Dalbarnella de Sant Celoni en la present ciutat encara que era vingut ab febras essent en vna posada estant alli ab ell lo dit mossen Çapila arriba lo dit mossen Polit ensemps ab lo dit Gili Galdo correu de la ciutat e lo dit mossen Polit dix al dit capita. Senyor los magnifichs senyors consellers ab la molta voluntat han coneguda en totes vostres merces en memoria de consemblant me han manat digues a vostra merce quel suppliquen vulla aportar esta cadena de part desta ciutat y no mire vostra merce al do sino a la molta voluntat y desig tenen de seruirlo. E axi dit mossen Polit li posa la cadena al coll. E dit capita respos esto es ponerme en obligacion que siempre que esta ciudad tenga necessidad acorra á lo que me quiziesen mandar aunque plega á Dios tal necesidad no la veamos. E axi dit mossen Polit se despedi e sen ana.

Disapte a xxiiij de dit mes de Setembre y de dit any de MDLVIIJ lo dit capita Gaspar Dalbarnella arriba en la casa de la ciutat demati a les nou hores per despedirse de ses magnificencies ahon stauen los magnifichs consellers dins lort de la casa de la ciutat e apres de esserse asseguts lo dit Albarnella dix senyores mucho me ha pesado

no hauer sido a tiempo para serme despedido juntamente con aquellos senyores y ha sido la causa hauerme tratado el mal de tal manera que tenia las cesiones de coreynta horas y pues me han remediado que aunque no sin ellas puedo ponerme en camino vengo a supplicar á vuestras mercedes que me manden en que les pueda seruir aunque la obligacion me queda por las mercedes que aca tengo recebidas prendado para en quanto biua offresciendose necessidad a esta ciudad de acodir con mi persona y lo poco que tuuiere aunque plegue a Dios no sea deste modo y supplico a vuessas mercedes me tengan particularmente por muy gran seruidor e acabat de parlar dit capita lo magnifich senyor miser Clariana li respos senyor a nosaltres ha molt pesat lo mal de vostra merce y volguerem los hauer fets molt majors serueys mes com lo temps nons ha donat loch axi demanamli de merce nos perdone que la molta obligació tenim a la ciutat de Çaragossa y als senyors de jurats tenen obligada esta ciutat y á tots nosaltres pera sempre en la que cumplira al seruey de aquella y de sas merces y encara que ab la letra los ho hajam certificat y no manco hauem supplicat al senyor coronell de nostre part los ho diga mes encara demanant de merce a vostra merce los ho vulla dir y si vostra merce manara ninguna cosa particularment ho farem ab molta voluntat e hauent acabat de parlar lo senyor miser Clariana stigueren axi per spay de mig quart en altre conuersacio e apres dit capita se despedi de ses magnificencies.

CAP. 61.—De la mort del Emperador y Rey nostre Senyor Don Carlos Quinto de gloriosa recordació.

Dimecres a v de Octubre del any MDLVIIJ vingue noua com lo emperador y rey nostre senyor era mort en vn monastir de Hieronyms en Castella ahont des que era arribat de Alamanya se era retret no

volent tractar negocis hauent renunciat lo imperi e los regnes.

Diuendres a xiv a les onze hores de mati un porter real arriba en casa del magnifich conseller en cap lo qual venia de la vila de Perpinya hont era lo ilustre senyor Don Garcia de Toledo que era arribat poch hauia per mar ab galeres venint de Italia y lochtinent y capita general del principat de Catalunya y comptats de Roselló y Cerdanya lo qual ha jurat en Girona per causa de les reliquies de les morts encara no era vingut a jurar en Barcelona lo qual porter real portaua dos letres per los magnifichs consellers la vna de la princesa de Portugal infanta de Spanya que presideix en Castella per absencia del senyor princep nostre senyor germa seu que es en los stats de Flandes per las grans guerras que te ab lo rey de Fransa notificant la mort de sa magestat pare seu emperador y rey nostre senyor lo qual lo dia de Sant Matheu mes prop passat se era passat de aquesta vida en laltra pregant y exhortantlos dits consellers a fer les funeraries acostumades fer per mort de sos reys y senyors. Laltre del dit senyor Don Garcia per dit effecte. E axi legida dita letra aplegaren trentanari lo qual determina que fossen fets los obsequis com se acostumen de fer y millor sis pot fer.

CAP. 62.—Com entra en Barcelona Don Garcia de Toledo per virey de Catalunya.

Diuendres a xxiij de Fabrer del any mdlviiij apres dinar entra lo ilustre Don Garcia de Toledo lochtinent y capita general de sa magestat nouament prouehit per lo serenissim rey Don Phelip que resideixen les parts de Flandes comptat seu per la guerra te de present ab lo rey de Fransa hay hagut algun dupte dihent que lo jurament fet per sa Magestat en Barcelona lany

MDXXXXIIJ no basta per ser mort la magestat del emperador y rey nostre pare seu sino que primer ha de venir tornar a jurar en la present ciutat per virtut de la constitució aprestats empero los aduocats de la ciutat y del general conclogueren que no obstaua majorment per star lo rey fora la terra y star Catalunya tota plena de bandolers y majorment que ell prometia dreta via de jurar en Barcelona y no en altra part com de fet o ha fet y axi jura lo mateix dia a la Seu y hoy sententia de excomunicatió.

CAP. 63.—En ques conta la mort desestrada del rey Enrich de Fransa.

Dijous a xxvij de Juliol del any MDLVIIJ vingue noua de la mort del rey Enrich de Fransa sogre del nostre rey Phelip qui era mort a x del corrent justant de vn encontra li hauie dat vn caualler frances a dos del corrent fent les festes del casament de sa filla que era sposada pochs dies hauia ab lo dit nostre rey Philip per orda del duch Dalua procurador seu.

CAP. 64.—De la mort de Don Jaume Cassador bisbe de Barcelona y de la sepultura que li feren.

Disapte a IIIJ de Janer del any MDLXJ entre les onze y dotze hores de mig dia lo reverendissim senyor Don Jaume Cassador per la gracia de Deu bisbe de Barcelona moris en vna cambra de son palau episcopal en Barcelona de malaltía corporal retent la anima a son Deu e Creador e com la dita ciutat en les sepultures del altres prelats axi bisbes com archebisbes de Tarragona

deffunchs dins la dita ciutat e soterrat dins la seu de aquella ha acostumat fer certa solempnitat. E per tant los dits magnifichs consellers de la dita ciutat haguda noticia e certificats de la mort del dit serenissim bisbe de continent prengueren gramalles negres de dol e vingueren a casa de la ciutat per hauer acort de alguns promens sobre la forma del proseguir en dites coses.

E lo dia mateix los dits consellers feren aplegar promenia e aplegada dita promenia los consellers deuant aquella denunciaren la dita mort ells pregaren los volguessen aconsellar sobre lo que per part de la dita ciutat se hauia de fer per la solemnitat de dita sepultura. E los dits promens hoydes algunes cerimonies per lo passat fetes y assanyaladament la que ultimament fou feta al illustre y reverendissim Don Joan de Cardona quondam bisbe de la present ciutat e la cerimonia feta per la sepultura per lo quondam bisbe Soler fou aconsellat que per los bons benemerits del dit senyor bisbe fessen dita sepultura com la dels props dits.

Dimecres a viij de dit dia assignat per fer dita sepultura per quant plogue tot lo dia incessablament los magnifichs consellers tractaren ab lo reverendissim senyor Don Guillem Cassador coadjutor del dit senyor Don Jaume Cassador y avuy dia ja elet bisbe de Barcelona com se faria la professo de la dita sepultura e aixi determinaren que no la fessen com la volta de Corpus sino que sen entras dreta via a la Seu. E lo camí de la dita Seu fonch lo seguent, ço es que tiraren dret cami a la porta major de la dita Seu y dita professo roda vers la capella de Sant March. E per detras del altar maior isqueren per lo portal ix a les claustres de dita iglesia. E volta deuers lo capitol e per tota la dita claustra fent en quiscun cap de aquella les absoltes acostumades. E finalment essentsen anades per lo portal de la Pietat es en dites claustres totes les ordes cleros y monastirs lo clero de la Seu torna dins dita iglesia. E volta vers lo portal del cor. E posaren lo dit en lo qual era lo cos del dit senyor Bisbe sobre vn catafall que

staua en dit cor dejus lo capell ardent. E comensaren lo offici lo qual digué lo reverendissim senyor bisbe Jubi e aqueix sermo e dura un quart y mig lo qual feu mestre Christophol balle del orde de la merce.

CAP. 65.—Com entra en la present ciutat Don Guillem Cassador nouellament elegit bisbe de aquella.

Dimecres a xv de Janer del any mdlxj per quant lo reverendissim Don Guillem Cassador coadjutor del quondam reverendissimo Don Jaume Cassador deuia entrar en la present ciutat com a bisbe per quant venia de jurar y prestar la obediencia canonica al summo pontifice com a prelat la qual segons se deya hauia prestada en mans del reverendissim bisbe de Vich los magninifichs consellers ab lo veguer y consols de la Llotja lo isqueren a recibir tirant per la calceteria boria pes de la farina per lo portal nou tiraren per lo cami de dalt qui va á Horta fins prop la Creu ques avans de la torra dels hereus den Franci Vicens que antigament se deya del diable vn poch mes amunt del cami que va al portal del Angel y alli trobaren ja lo dit senyor bisbe que venia de la torra vullgarment dita Palleresa en la qual hauia dinat. E aqui lo reberen ab molta cortesia e posantlo en mig del vaguer a ma dreta y lo conseller en cap a ma squerra sen vingueren ab lo dit senyor bisbe per lo mateix cami fins á la plasa de Sant Jaume tirant per la Diputació fins al portal episcopal ahont descaualcaren. E alli fonch la professo de la Seu y los cabiscols. E aqui mateix jura las constitucions del capitol en poder del notari de dit capitol y axi lo aportaren fins al portal major de la Seu ahont staua lo reverent bisbe de Gracia vestit de pontifical y tenint la vera creu en la ma la adora y apres sen puja alt al altar major ahont feu oració e apres sen ana al seu palau per

les claustres y per la capella de les verges ahont en la mateixa forma fou acompanyat per los consellers fins al cap dels graus de dit palau sens pujar en ells y allí prengueren comiat de sa senyorie y sen anaren.

CAP. 66.—En quis conte com consellers feren lleuar dues cadires del altar major de la Seu dels inquisidors y de la questió quey hagué.

Diumenge a xxiij de Mars del any mdlxj essent los magnifichs consellers absents en la Seu de la dita ciutat per oyr lo sermo se hauia de dir en la missa major attes era la dominica in passione en la que es de pratiga y consuetut antiquada en dita y altres sglesies de dita ciutat se lig vn cartell o edicte y monició de part del reverent pare inquisidor contra la heretica prauitat se sdevenech que fentse la professo per lo venerable clero de la dita iglesia com es pratiga los diumenges per dins entorn la iglesia vinga á noticia dels magnifichs consellers presents en dita iglesia que los dos reverents pares inquisidors en dita ciutat residints per assistir al diurnal offisci y altrement com se deye a dita publicatió de edicte hauien fets primer metre á la part del Euangeli y apres mudar á la part de la epistola al repla del altar major de dita iglesia dos cadires de repos ab un tapit o catifa als peus cosa inusitada per ells ni llurs predecessors en dit offisci fer que sols se fa per la magestat del senyor Rey o per primogenit o llochtinent general seu y axi opposant a dits magnifichs consellers cosa de gran nouetat. E jatsia segons apres vingue a noticia de dits magnifichs consellers presents en dita iglesia que lo capitol per son depart hauia enuiat a dits pares inquisidors al palau real ahont resideixen lo qual es deuant la dita iglesia lo reverent mossen Vicens Bassa de Ga y mossen Pau Pla canonjes de dita iglesia para dir per llur

part dites cadires y tapit sols se esguarde a dite magestat real o lochtinent seu general y no altre persona eclesiastica ni rector com fos allo cerimonia y preheminencie a persona real deguda o son loctinent dient axi mateix a dits inquisidors que la obseruansa protectió y defensa de dites coses se esguarde y staue acomanada per lo senyor Rey als consellers e que no volguessen venir en porfia ab dits consellers. E poch apres los dits mossen Vicens Bassa y mossen Pau Pla venints de dits inquisidors ensemps ab Hieronym Sorribes receptor del dit offisci y alguns altros per dits inquisidors tramesos dits canonjes per dit capitol enuiats esplicaren al reverent Don Guillem Cassador bisbe de Barcelona lo que per part del capitol ab dits inquisidors hauien conferit. E deduhiren dits Sorribes y altres officials de dit Sant Offisci deuant ell certes preteses de dits pares inquisidors les quals apar no feyen al cas. E dit senyor Bisbe de continent referint las rahons a dit Sorribes y altres per part de dits inquisidors tramesos dix tals paraulas. Digau als inquisidors que lleuen dites cadires y tapit o catifa de dit altar major car noy poden estar perque lo llur lloch es al cor apres de mi a la part de la cadira ahont se celebra lo offisci diuinal de pontifical en dita iglesia y que no vullan venir en contesa ab los consellers y que no poden fer menys de deffensar les preeminencies y cerimonies reals, la obseruantia de les quals en dita ciutat y sglesies della los esta comanada per sa magestat dihent tambe jo que so prelat y en ma iglesia volent seure al altar maior sech sens cadiras al costat de dits consellers als setials stan alli posats. E axi oyda dita resposta feta per lo dit reverendissim bisbe dits familiars sen tornaren. E poch apres arribaren en dita iglesia los dits inquisidors y a dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia manaren al discret en Miquel Boera notari sotsindich de dita ciutat y a Pau Gomar seruint lo offisci de scriua del rational per impediment de Hieronym Mollet que de llur part notificassen a dits pares inquisidors

que deuian fer llauar ditas cadires y tapit de dit repla de dit altar maior en les quals poch hauia se eren assegurs car ab cadires y strado semblant loch sols era degut a la dita magestat real o a son primogenit o a son lochtinent general e no a altres persones jatsie en dignitat ecclesiastica o secular com es dit constituhides e que los dits magnifichs consellers los hauien tramesos a dit effecte per notificarlosho altrement no podien dexar ses magnificencies de prouehir com en semblants casos y altres ere stat fet per part de dita ciutat o dels consellers de aquella. E de continent apres explicada dita embaxada dits pares inquisidors digueren en llengua llur castellana quien sois vosotros. E per dit Boera e per dit Gomar los fou respost oficials som de la ciutat. E llauors dits inquisidors respongueren dezid a los conceieros que nosotros representamos su santidad y esto es seruicio de Dios de su santidad y de su magestad y que desa manera hemos de estar. E llauors dit Boera e Gomar replicaren lo lloch de dits inquisidors per semblants y altres jornadas es al cor en cadires al costat del reverendissim bisbe y que ells no podien seure al altar maior de la iglesia y llauors dits inquisidors respongueren ab gran vehemencie y ab vna certa manera de colera als dits Boera y Gomar Anda, anda y los dits Boera y Gomar sen tornaren y referiren als dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesie lo que per dits inquisidors era stat dit y replicat. E de continent los dits magnifichs concellers feren cercar en la dita iglesia cauallers e ciutadans per hauer deliberació del que se hauia de fer e euitar scandol y esser tant assanyalat dia. E per quant era encara mati quant dites coses se seguiren sols trobaren en la dita iglesia a mossen Federich Lull y mossen Valentí de Fesseres ciutadans ab los quals comunicaren de dit fet e determinaren ells abdosos anassen a dits inquisidors a notificarlos lo mateix als quals segons referiren a dits magnifichs consellers dits inquisidors feren la mateixa o semblant raho. Encare dieren en sa llengua

castellana que no quitarian las sillas y tapit porque ellos por su offiscio y el aucto que representauan estauan donde les pertenecia y que assi se acostumbraua en Castilla. E fetes per dits Fesseres y Llull algunas repliques a dits inquisidors tornaren la resposta a ses magnificencies. E vehent donchs dits magnifichs consellers dites coses y encara dubtant perque lo offisci diuinal se comensaua que no fossen frustrats de llur pretenció manaren a dit sotsindich anas a la parrochial de Santa Maria de la mar ahont eren dos consellers a notificarlos dites coses e dirlos sen anassen a casa la ciutat ahont ells anirian segons poch auant per dits y altres ciutadans eren stat aconsellats a conferir ab promens y fer degude prouisió en dites coses. E dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia de Santa Maria de la mar aconsellats de alguns ciutadans enuiaren dit sotsindich a notificar dites coses al senyor lochtinent general e dits consellers tiraren la via de casa la ciutat. E de continent dos consellers eren en la Seu sen anaren e sent ja comensat lo sermo als quals seguiren los ciutadans y militars se trobaren presents y anaren dret a la casa de la ciutat. E de continent per llurs vergues y altres persones feren conuidar gran nombre de promens pera que els aconsellassen en dit cas per conseruació de dites cerimonies y preheminencies reals lo fahedor e arribats foren los consellers eren en dita Seu en dita casa de la ciutat de continent vingueren dits consellers que eran en Santa Maria de la mar los quals referiren als dits altres consellers com ells en Santa Maria de la Mar hauien hagut parer de mossen Francesch Amat y mossen Luys Gibert ciutadans los quals hauien aconsellat que per esser lo senyor lochtinent general en Barcelonæ y altrement li deuien fer a saber dites coses e veure lo que li aparie e que per lo dit effecte hauien trames lo dit sotsindich. E llauors tots los honorables ciutadans y militars que eren presents en dita casa de la ciutat consultats per dits magnifichs consellers sobre lo fahedor digueren quels aparia

puys hauien trames a notificaro a dit senyor lochtinent se aguarda la resposta de sa senyorie. E poch apres vingue lo dit sotsindich en presencia de dits magnifichs consellers y promens referi com hauia comtat á sa senyoria ilustre lo que se era seguit. E com li hauia dit li apareixia be lo que los consellers feyen de defensar dites cerimonies y preheminencies reals y que ell per esser poch pratich de estes coses prematria lo regent la tresoreria al regent la consellaria perque loy consultas de sa part y ferie lo que per lo dit regent la consellaria li seria aconsellat. E que per part de sa senyorie notificas als dits inquisidors remediassen dites coses. E oydes dites coses dits magnifichs consellers determinaren de trametre embaxadors ensemps ab lo dit sotsindich a casa de dit regent la consellaria pera que fossen present en dita consulta fahedora per dit regent la thesoreria de part de sa senyoria. E poch apres essent alli los embaxadors notificantli lo dit fet arriba lo dit regent la thesoreria. E dit tresorer dix com era trames per sa ilustre senyoria a consultarli que li paria se deuia fer lo qual de continent li respos que ell no volia consellar sobre lo dit fet sino ab los de la sala y fou replicat per dits ciutadans eren tots tramesos per dita ciutat que la ciutat en semblants casos ja hauia fetes lleuar cadires y altres procehiments per conseruació de les dites cerimonies y preheminencies Reals. E lauors respos lo dit regent la cancellaria que la ciutat fes lo que tenia acostumat. E dit regent la thesoreria per part del dit lochtinent general com li era stat manat ana a la Seu y dix a dits inquisidors no volguessen contendre ab la ciutat car sa senyoria li hauia manat los digues los consellers tenien raho al qual segons fonch referit dits inquisidors respongueren lo mateix hauien respost a dit sotsindich y altres los eran stat tramesos per part de dits magnifichs consellers. Stant en estos termens se aplegaue lo consell de promenia E fetes dites embaixades dits magnifichs consellers enuiaren per lo magnifich regent la vagaria de Barcelona lo

qual fou en dit consell present de continent e certificats dits magnifichs consellers y consell de promenia y axi per dits ciutadants com per lo sots sindich de dites coses ab promptitut com lo benefici del negoci y la indempnitat de les cerimonies y preheminencies reals rèquerian foren aconsellats que deuien dar consell en scrits a dit regent la vagaria axi com en semblant questió seguida ab Don Diego Sarmiento inquisidor en la iglesia del monastir de prehicadors era stat fet a la qual los cinch consellers ab lo regent la vagaria ab consell li hauien dat en scrits acompayats de promens anaren per lleuar la cadira en la qual seya. E que les dites coses e encara la determinació e consell dits consellers tenien de anar ab assistencia de dit regent la vagaria á la dita Seu pera lleuar dites cadires y tapit de dit loch ahont les tenian dits inquisidors segons, eren stats aconsellats deuien fer a saber a dit ilustre senyor lochtinent general pus li hauien notificat dit fet. E de continent dits magnifichs consellers enuiaren mossen Miquel Vallseca y mossen Miquel de Claramunt donzell a notificarli dites coses. E aguardant la resposta de sa senyoria se lliura per lo honorable scriua del honorable consell a dit regent la vagaria del consell en scrits deuia fer dita executio de dites cadires y tapit a instancia de ses magnificencies. E tornats que foren dits magnifichs ciutadans de relatar dites coses a sa senyoria digueren a dits magnifichs consellers que sa senyoria los hauia dit creye que tot estaue remediat y que anassen a dite iglesia que ell tambe hi aniria molt prest e sabuda dita resposta de dit senyor lochtinent general dits magnifichs consellers foren aconsellats que per dita executió deuian partir de dita casa de la ciutat ab dit regent la vagaria y anar a la Seu en companya de tots los ques trobassen presents en dit consell de promenia. E partint donchs dits magnifichs consellers ab dit regent la vagaria y promens demunt dits tiraren la via de la Seu per lo carrer de Paradis entraren per lo portal de la Pietat per les claustres tiraren al portal sota lorga

volent tractar negocis hauent renunciat lo imperi e los regnes.

Diuendres a xiv a les onze hores de mati un porter real arriba en casa del magnifich conseller en cap lo qual venia de la vila de Perpinya hont era lo ilustre senyor Don Garcia de Toledo que era arribat poch hauia per mar ab galeres venint de Italia y lochtinent y capita general del principat de Catalunya y comptats de Roselló y Cerdanya lo qual ha jurat en Girona per causa de les reliquies de les morts encara no era vingut a jurar en Barcelona lo qual porter real portaua dos letres per los magnifichs consellers la vna de la princesa de Portugal infanta de Spanya que presideix en Castella per absencia del senyor princep nostre senyor germa seu que es en los stats de Flandes per las grans guerras que te ab lo rey de Fransa notificant la mort de sa magestat pare seu emperador y rey nostre senyor lo qual lo dia de Sant Matheu mes prop passat se era passat de aquesta vida en laltra pregant y exhortantlos dits consellers a fer les funeraries acostumades fer per mort de sos reys y senyors. Laltre del dit senyor Don Garcia per dit effecte. E axi legida dita letra aplegaren trentanari lo qual determina que fossen fets los obsequis com se acostumen de fer y millor sis pot fer.

CAP. 62.—Com entra en Barcelona Don Garcia de Toledo per virey de Catalunya.

Diuendres a xxiij de Fabrer del any MDLVIIIJ apres dinar entra lo ilustre Don Garcia de Toledo lochtinent y capita general de sa magestat nouament prouehit per lo serenissim rey Don Phelip que resideixen les parts de Flandes comptat seu per la guerra te de present ab lo rey de Fransa hay hagut algun dupte dihent que lo jurament fet per sa Magestat en Barcelona lany

MDXXXXIIj no basta per ser mort la magestat del emperador y rey nostre pare seu sino que primer ha de venir tornar a jurar en la present ciutat per virtut de la constitució aprestats empero los aduocats de la ciutat y del general conclogueren que no obstaua majorment per star lo rey fora la terra y star Catalunya tota plena de bandolers y majorment que ell prometia dreta via de jurar en Barcelona y no en altra part com de fet o ha fet y axi jura lo mateix dia a la Seu y hoy sententia de excomunicatió.

CAP. 63.—En ques conta la mort desestrada del rey Enrich de Fransa.

Dijous a xxvij de Juliol del any MDLVIIIj vingue noua de la mort del rey Enrich de Fransa sogre del nostre rey Phelip qui era mort a x del corrent justant de vn encontra li hauie dat vn caualler frances a dos del corrent fent les festes del casament de sa filla que era sposada pochs dies hauia ab lo dit nostre rey Philip per orda del duch Dalua procurador seu.

CAP. 64.—De la mort de Don Jaume Cassador bisbe de Barcelona y de la sepultura que li feren.

Disapte a IIIj de Janer del any MDLXj entre les onze y dotze hores de mig dia lo reverendissim senyor Don Jaume Cassador per la gracia de Deu bisbe de Barcelona moris en vna cambra de son palau episcopal en Barcelona de malaltía corporal retent la anima a son Deu e Creador e com la dita ciutat en les sepultures del altres prelats axi bisbes com archebisbes de Tarragona

deffunchs dins la dita ciutat e soterrat dins la seu de aquella ha acostumat fer certa solempnitat. E per tant los dits magnifichs consellers de la dita ciutat haguda noticia e certificats de la mort del dit serenissim bisbe de continent prengueren gramalles negres de dol e vingueren a casa de la ciutat per hauer acort de alguns promens sobre la forma del proseguir en dites coses.

E lo dia mateix los dits consellers feren aplegar promenia e aplegada dita promenia los consellers deuant aquella denunciaren la dita mort ells pregaren los volguessen aconsellar sobre lo que per part de la dita ciutat se hauia de fer per la solemnitat de dita sepultura. E los dits promens hoydes algunes cerimonies per lo passat fetes y assanyaladament la que ultimament fou feta al ilustre y reverendissim Don Joan de Cardona quondam bisbe de la present ciutat e la cerimonia feta per la sepultura per lo quondam bisbe Soler fou aconsellat que per los bons benemerits del dit senyor bisbe fessen dita sepultura com la dels props dits.

Dimecres a viij de dit dia assignat per fer dita sepultura per quant plogue tot lo dia incessablament los magnifichs consellers tractaren ab lo reverendissim senyor Don Guillem Cassador coadjutor del dit senyor Don Jaume Cassador y avuy dia ja elet bisbe de Barcelona com se faria la professo de la dita sepultura e aixi determinaren que no la fessen com la volta de Corpus sino que sen entras dreta via a la Seu. E lo camí de la dita Seu fonch lo seguent, ço es que tiraren dret cami a la porta major de la dita Seu y dita professo roda vers la capella de Sant March. E per detras del altar maior isqueren per lo portal ix a les claustres de dita iglesia. E volta deuers lo capitol e per tota la dita claustra fent en quiscun cap de aquella les absoltes acostumades. E finalment essentsen anades per lo portal de la Pietat es en dites claustres totes les ordes cleros y monastirs lo clero de la Seu torna dins dita iglesia. E volta vers lo portal del cor. E posaren lo dit en lo qual era lo cos del dit senyor Bisbe sobre vn catafall que

staua en dit cor dejus lo capell ardent. E comensaren lo offici lo qual digué lo reverendissim senyor bisbe Jubi e aqueix sermo e dura un quart y mig lo qual feu mestre Christophol balle del orde de la merce.

CAP. 65.—Còm entra en la present ciutat Don Guillem Cassador nouellament elegit bisbe de aquella.

Dimecres a xv de Janer del any mdlxj per quant lo reverendissim Don Guillem Cassador coadjutor del quondam reverendissimo Don Jaume Cassador deuia entrar en la present ciutat com a bisbe per quant venia de jurar y prestar la obediencia canonica al summo pontifice com a prelat la qual segons se deya hauia prestada en mans del reverendissim bisbe de Vich los magninifichs consellers ab lo veguer y consols de la Llotja lo isqueren a recibir tirant per la calceteria boria pes de la farina per lo portal nou tiraren per lo cami de dalt qui va á Horta fins prop la Creu ques avans de la torra dels hereus den Franci Vicens que antigament se deya del diable vn poch mes amunt del cami que va al portal del Angel y alli trobaren ja lo dit senyor bisbe que venia de la torra vullgarment dita Palleresa en la qual hauia dinat. E aqui lo reberen ab molta cortesia e posantlo en mig del vaguer a ma dreta y lo conseller en cap a ma squerra sen vingueren ab lo dit senyor bisbe per lo mateix cami fins á la plasa de Sant Jaume tirant per la Diputació fins al portal episcopal ahont descaualcaren. E alli fonch la professo de la Seu y los cabiscols. E aqui mateix jura las constitucions del capitol en poder del notari de dit capitol y axi lo aportaren fins al portal major de la Seu ahont staua lo reverent bisbe de Gracia vestit de pontifical y tenint la vera creu en la ma la adora y apres sen puja alt al altar major ahont feu oració e apres sen ana al seu palau per

les claustres y per la capella de les verges ahont en la mateixa forma fou acompanyat per los consellers fins al cap dels graus de dit palau sens pujar en ells y allí prengueren comiat de sa senyorie y sen anaren.

CAP. 66.—En quis conte com consellers feren llevar dues cadires del altar major de la Seu dels inquisidors y de la questió quey hagué.

Diumenge a xxiij de Mars del any mdlxj essent los magnifichs consellers absents en la Seu de la dita ciutat per oyr lo sermo se hauia de dir en la missa major attes era la dominica in passione en la que es de pratiga y consuetut antiquada en dita y altres sglesies de dita ciutat se lig vn cartell o edicte y monició de part del reverent pare inquisidor contra la heretica prauitat se sdevenech que fentse la professo per lo venerable clero de la dita iglesia com es pratiga los diumenges per dins entorn la iglesia vinga á noticia dels magnifichs consellers presents en dita iglesia que los dos reverents pares inquisidors en dita ciutat residints per assistir al diunal offisci y altrement com se deye a dita publicatió de edicte hauien fets primer metre á la part del Euangeli y apres mudar a la part de la epistola al repla del altar major de dita iglesia dos cadires de repos ab un tapit o catifa als peus cosa inusitada per ells ni llurs predecessors en dit offisci fer que sols se fa per la magestat del senyor Rey o per primogenit o llochtinent general seu y axi opposant a dits magnifichs consellers cosa de gran nouetat. E jatsia segons apres vingue a noticia de dits magnifichs consellers presents en dita iglesia que lo capitol per son depart hauia enuiat a dits pares inquisidors al palau real ahont resideixen lo qual es deuant la dita iglesia lo reverent mossen Vicens Bassa de Ga y mossen Pau Pla canonjes de dita iglesia para dir per llur

part dites cadires y tapit sols se esguarde a dite magestat real o lochtinent seu general y no altre persona eclesiastica ni rector com fos allo cerimonia y preheminencie a persona real deguda o son loctinent dient axi mateix a dits inquisidors que la obseruansa protectió y defensa de dites coses se esguarde y staue acomanada per lo senyor Rey als consellers e que no volguessen venir en porfia ab dits consellers. E poch apres los dits mossen Vicens Bassa y mossen Pau Pla venints de dits inquisidors ensemps ab Hieronym Sorribes receptor del dit offisci y alguns altros per dits inquisidors tramesos dits canonjes per dit capitol enuiats esplicaren al reverent Don Guillem Cassador bisbe de Barcelona lo que per part del capitol ab dits inquisidors hauien conferit. E deduhiren dits Sorribes y altres officials de dit Sant Offisci deuant ell certes preteses de dits pares inquisidors les quals apar no feyen al cas. E dit senyor Bisbe de continent referint las rahons a dit Sorribes y altres per part de dits inquisidors tramesos dix tals paraulas. Digau als inquisidors que lleuen dites cadires y tapit o catifa de dit altar major car noy poden estar perque lo llur lloch es al cor apres de mi a la part de la cadira ahont se celebra lo offisci diuinal de pontifical en dita iglesia y que no vullan venir en contesa ab los consellers y que no poden fer menys de deffensar les preeminencies y cerimonies reals, la obseruantia de les quals en dita ciutat y sglesies della los esta comanada per sa magestat dihent tambe jo que so prelat y en ma iglesia volent seure al altar maior sech sens cadiras al costat de dits consellers als setials stan alli posats. E axi oyda dita resposta feta per lo dit reverendissim bisbe dits familiars sen tornaren. E poch apres arribaren en dita iglesia los dits inquisidors y a dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia manaren al discret en Miquel Boera notari sotsindich de dita ciutat y a Pau Gomar seruint lo offisci de scriua del rational per impediment de Hieronym Mollet que de llur part notificassen a dits pares inquisidors

que deuian fer llauar ditas cadires y tapit de dit repla de dit altar maior en les quals poch hauia se eren asseguts car ab cadires y strado semblant loch sols era degut a la dita magestat real o a son primogenit o a son lochtinent general e no a altres persones jatsie en dignitat ecclesiastica o secular com es dit constituhides e que los dits magnifichs consellers los hauien tramesos a dit effecte per notificarlosho altrement no podien dexar ses magnificencies de prouehir com en semblants casos y altres ere stat fet per part de dita ciutat o dels consellers de aquella. E de continent apres explicada dita embaxada dits pares inquisidors digueren en llengua llur castellana quien sois vosotros. E per dit Boera e per dit Gomar los fou respost oficials som de la ciutat. E llauors dits inquisidors respongueren dezid a los conceieros que nosotros representamos su santidad y esto es seruicio de Dios de su santidad y de su magestad y que desa manera hemos de estar. E llauors dit Boera e Gomar replicaren lo lloch de dits inquisidors per semblants y altres jornadas es al cor en cadires al costat del reverendissim bisbe y que ells no podien seure al altar maior de la iglesia y llauors dits inquisidors respongueren ab gran vehemencie y ab vna certa manera de colera als dits Boera y Gomar Anda, anda y los dits Boera y Gomar sen tornaren y referiren als dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesie lo que per dits inquisidors era stat dit y replicat. E de continent los dits magnifichs concellers feren cercar en la dita iglesia cauallers e ciutadans per hauer deliberació del que se hauia de fer e euitar scandol y esser tant assanyalat dia. E per quant era encara mati quant dites coses se seguiren sols trobaren en la dita iglesia a mossen Federich Lull y mossen Valentí de Fesseres ciutadans ab los quals comunicaren de dit fet e determinaren ells abdosos anassen a dits inquisidors a notificarlos lo mateix als quals segons referiren a dits magnifichs consellers dits inquisidors feren la mateixa o semblant raho. Encare dieren en sa llengua

castellana que no quitarian las sillas y tapit porque ellos por su offiscio y el aucto que representauan estauan donde les pertenecia y que assi se acostumbraua en Castilla. E fetes per dits Fesseres y Llull algunas repliques a dits inquisidors tornaren la resposta a ses magnificencies. E vehent donchs dits magnifichs consellers dites coses y encara dubtant perque lo offisci diuinal se comensaua que no fossen frustrats de llur pretenció manaren a dit sotsindich anas a la parrochial de Santa Maria de la mar ahont eren dos consellers a notificarlos dites coses e dirlos sen anassen a casa la ciutat ahont ells anirian segons poch auant per dits y altres ciutadans eren stat aconsellats a conferir ab promens y fer degude prouisió en dites coses. E dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia de Santa Maria de la mar aconsellats de alguns ciutadans enuiaren dit sotsindich a notificar dites coses al senyor lochtinent general e dits consellers tiraren la via de casa la ciutat. E de continent dos consellers eren en la Seu sen anaren e sent ja comensat lo sermo als quals seguiren los ciutadans y militars se trobaren presents y anaren dret a la casa de la ciutat. E de continent per llurs vergues y altres persones feren conuidar gran nombre de promens pera que els aconsellassen en dit cas per conseruació de dites cerimonies y preheminencies reals lo fahedor e arribats foren los consellers eren en dita Seu en dita casa de la ciutat de continent vingueren dits consellers que eran en Santa Maria de la mar los quals referiren als dits altres consellers com ells en Santa Maria de la Mar hauien hagut parer de mossen Francesch Amat y mossen Luys Gibert ciutadans los quals hauien aconsellat que per esser lo senyor lochtinent general en Barcelonæ y altrement li deuien fer a saber dites coses e veure lo que li aparie e que per lo dit effecte hauien trames lo dit sotsindich. E llauors tots los honorables ciutadans y militars que eren presents en dita casa de la ciutat consultats per dits magnifichs consellers sobre lo fahedor digueren quels aparia

volent tractar negocis hauent renunciat lo imperi e los regnes.

Diuendres a xiv a les onze hores de mati un porter real arriba en casa del magnifich conseller en cap lo qual venia de la vila de Perpinya hont era lo ilustre senyor Don Garcia de Toledo que era arribat poch hauia per mar ab galeres venint de Italia y lochtinent y capita general del principat de Catalunya y comptats de Roselló y Cerdanya lo qual ha jurat en Girona per causa de les reliquies de les morts encara no era vingut a jurar en Barcelona lo qual porter real portaua dos letres per los magnifichs consellers la vna de la princesa de Portugal infanta de Spanya que presideix en Castella per absencia del senyor princep nostre senyor germa seu que es en los stats de Flandes per las grans guerras que te ab lo rey de Fransa notificant la mort de sa magestat pare seu emperador y rey nostre senyor lo qual lo dia de Sant Matheu mes prop passat se era passat de aquesta vida en laltra pregant y exhortantlos dits consellers a fer les funeraries acostumades fer per mort de sos reys y senyors. Laltre del dit senyor Don Garcia per dit effecte. E axi legida dita letra aplegaren trentanari lo qual determina que fossen fets los obsequis com se acostumen de fer y millor sis pot fer.

CAP. 62.—Com entra en Barcelona Don Garcia de Toledo per virey de Catalunya.

Diuendres a xxiij de Fabrer del any mdlviij apres dinar entra lo ilustre Don Garcia de Toledo lochtinent y capita general de sa magestat nouament prouehit per lo serenissim rey Don Phelip que resideixen les parts de Flandes comptat seu per la guerra te de present ab lo rey de Fransa hay hagut algun dupte dihent que lo jurament fet per sa Magestat en Barcelona lany

MDXXXXIIJ no basta per ser mort la magestat del emperador y rey nostre pare seu sino que primer ha de venir tornar a jurar en la present ciutat per virtut de la constitució aprestats empero los aduocats de la ciutat y del general conclogueren que no obstaua majorment per star lo rey fora la terra y star Catalunya tota plena de bandolers y majorment que ell prometia dreta via de jurar en Barcelona y no en altra part com de fet o ha fet y axi jura lo mateix dia a la Seu y hoy sententia de excomunicatió.

CAP. 63.—En ques conta la mort desestrada del rey Enrich de Fransa.

Dijous a xxvij de Juliol del any MDLVIIJ vingue noua de la mort del rey Enrich de Fransa sogre del nostre rey Phelip qui era mort a x del corrent justant de vn encontra li hauie dat vn caualler frances a dos del corrent fent les festes del casament de sa filla que era sposada pochs dies hauia ab lo dit nostre rey Philip per orda del duch Dalua procurador seu.

CAP. 64.—De la mort de Don Jaume Cassador bisbe de Barcelona y de la sepultura que li feren.

Disapte a IIIJ de Janer del any MDLXJ entre les onze y dotze hores de mig dia lo reverendissim senyor Don Jaume Cassador per la gracia de Deu bisbe de Barcelona moris en vna cambra de son palau episcopal en Barcelona de malaltia corporal retent la anima a son Deu e Creador e com la dita ciutat en les sepultures del altres prelats axi bisbes com archebisbes de Tarragona

deffunchs dins la dita ciutat e soterrat dins la seu de aquella ha acostumat fer certa solempnitat. E per tant los dits magnifichs consellers de la dita ciutat haguda noticia e certificats de la mort del dit serenissim bisbe de continent prengueren gramalles negres de dol e vingueren a casa de la ciutat per hauer acort de alguns promens sobre la forma del proseguir en dites coses.

E lo dia mateix los dits consellers feren aplegar promenia e aplegada dita promenia los consellers deuant aquella denunciaren la dita mort ells pregaren los volguessen aconsellar sobre lo que per part de la dita ciutat se hauia de fer per la solemnitat de dita sepultura. E los dits promens hoydes algunes cerimonies per lo passat fetes y assanyaladament la que ultimament fou feta al ilustre y reverendissim Don Joan de Cardona quondam bisbe de la present ciutat e la cerimonia feta per la sepultura per lo quondam bisbe Soler fou aconsellat que per los bons benemerits del dit senyor bisbe fessen dita sepultura com la dels props dits.

Dimecres a viij de dit dia assignat per fer dita sepultura per quant plogue tot lo dia incessablament los magnifichs consellers tractaren ab lo reverendissim senyor Don Guillem Cassador coadjutor del dit senyor Don Jaume Cassador y avuy dia ja elet bisbe de Barcelona com se faria la professo de la dita sepultura e aixi determinaren que no la fessen com la volta de Corpus sino que sen entras dreta via a la Seu. E lo camí de la dita Seu fonch lo seguent, ço es que tiraren dret cami a la porta major de la dita Seu y dita professo roda vers la capella de Sant March. E per detras del altar maior isqueren per lo portal ix a les claustres de dita iglesia. E volta deuers lo capitol e per tota la dita claustra fent en quiscun cap de aquella les absoltes acostumades. E finalment essentsen anades per lo portal de la Pietat es en dites claustres totes les ordes cleros y monastirs lo clero de la Seu torna dins dita iglesia. E volta vers lo portal del cor. E posaren lo dit en lo qual era lo cos del dit senyor Bisbe sobre vn catafall que

staua en dit cor dejus lo capell ardent. E comensaren lo offici lo qual digué lo reverendissim senyor bisbe Jubi e aqueix sermo e dura un quart y mig lo qual feu mestre Christophol balle del orde de la merce.

CAP. 65.—Com entra en la present ciutat Don Guillem Cassador nouellament elegit bisbe de aquella.

Dimecres a xv de Janer del any MDLXj per quant lo reverendissim Don Guillem Cassador coadjutor del quondam reverendissimo Don Jaume Cassador deuia entrar en la present ciutat com a bisbe per quant venia de jurar y prestar la obediencia canonica al summo pontifice com a prelat la qual segons se deya hauia prestada en mans del reverendissim bisbe de Vich los magninifichs consellers ab lo veguer y consols de la Llotja lo isqueren a recibir tirant per la calceteria boria pes de la farina per lo portal nou tiraren per lo cami de dalt qui va á Horta fins prop la Creu ques avans de la torra dels hereus den Franci Vicens que antigament se deya del diable vn poch mes amunt del cami que va al portal del Angel y alli trobaren ja lo dit senyor bisbe que venia de la torra vullgarment dita Palleresa en la qual hauia dinat. E aqui lo reberen ab molta cortesia e posantlo en mig del vaguer a ma dreta y lo conseller en cap a ma squerra sen vingueren ab lo dit senyor bisbe per lo mateix cami fins á la plasa de Sant Jaume tirant per la Diputació fins al portal episcopal ahont descaualcaren. E alli fonch la professo de la Seu y los cabiscols. E aqui mateix jura las constitucions del capitol en poder del notari de dit capitol y axi lo aportaren fins al portal major de la Seu ahont staua lo reverent bisbe de Gracia vestit de pontifical y tenint la vera creu en la ma la adora y apres sen puja alt al altar major ahont feu oració e apres sen ana al seu palau per

les claustres y per la capella de les verges ahont en la mateixa forma fou acompanyat per los consellers fins al cap dels graus de dit palau sens pujar en ells y allí prengueren comiat de sa senyorie y sen anaren.

CAP. 66.—En quis conte com consellers feren llevar dues cadires del altar maior de la Seu dels inquisidors y de la questió quey hagué.

Diumenge a xxiij de Mars del any MDLXj essent los magnifichs consellers absents en la Seu de la dita ciutat per oyr lo sermo se hauia de dir en la missa major attes era la dominica in passione en la que es de pratiga y consuetut antiquada en dita y altres sglesies de dita ciutat se lig vn cartell o edicte y monició de part del reverent pare inquisidor contra la heretica prauitat se sdevenech que fentse la professo per lo venerable clero de la dita iglesia com es pratiga los diumenges per dins entorn la iglesia vinga á noticia dels magnifichs consellers presents en dita iglesia que los dos reverents pares inquisidors en dita ciutat residints per assistir al diunal offisci y altrement com se deye a dita publicatió de edicte hauien fets primer metre á la part del Euangeli y apres mudar á la part de la epistola al repla del altar major de dita iglesia dos cadires de repos ab un tapit o catifa als peus cosa inusitada per ells ni llurs predecessors en dit offisci fer que sols se fa per la magestat del senyor Rey o per primogenit o llochtinent general seu y axi opposant a dits magnifichs consellers cosa de gran nouetat. E jatsia segons apres vingue a noticia de dits magnifichs consellers presents en dita iglesia que lo capitol per son depart hauia enuiat a dits pares inquisidors al palau real ahont resideixen lo qual es deuant la dita iglesia lo reverent mossen Vicens Bassa de Ga y mossen Pau Pla canonjes de dita iglesia para dir per llur

part dites cadires y tapit sols se esguarde a dite magestat real o lochtinent seu general y no altre persona eclesiastica ni rector com fos allo cerimonia y preheminencie a persona real deguda o son loctinent dient axi mateix a dits inquisidors que la obseruansa protectió y defensa de dites coses se esguarde y staue acomanada per lo senyor Rey als consellers e que no volguessen venir en porfia ab dits consellers. E poch apres los dits mossen Vicens Bassa y mossen Pau Pla venints de dits inquisidors ensemps ab Hieronym Sorribes receptor del dit offisci y alguns altros per dits inquisidors tramesos dits canonjes per dit capitol enuiats esplicaren al reverent Don Guillem Cassador bisbe de Barcelona lo que per part del capitol ab dits inquisidors hauien conferit. E deduhiren dits Sorribes y altres officials de dit Sant Offisci deuant ell certes preteses de dits pares inquisidors les quals apar no feyen al cas. E dit senyor Bisbe de continent referint las rahons a dit Sorribes y altres per part de dits inquisidors tramesos dix tals paraulas. Digau als inquisidors que lleuen dites cadires y tapit o catifa de dit altar major car noy poden estar perque lo llur lloch es al cor apres de mi a la part de la cadira ahont se celebra lo offisci diuinal de pontifical en dita iglesia y que no vullan venir en contesa ab los consellers y que no poden fer menys de deffensar les preeminencies y cerimonies reals, la obseruantia de les quals en dita ciutat y sglesies della los esta comanada per sa magestat dihent tambe jo que so prelat y en ma iglesia volent seure al altar maior sech sens cadiras al costat de dits consellers als setials stan alli posats. E axi oyda dita resposta feta per lo dit reverendissim bisbe dits familiars sen tornaren. E poch apres arribaren en dita iglesia los dits inquisidors y a dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia manaren al discret en Miquel Boera notari sotsindich de dita ciutat y a Pau Gomar seruint lo offisci de scriua del rational per impediment de Hieronym Mollet que de llur part notificassen a dits pares inquisidors

que deuian fer llauar ditas cadires y tapit de dit repla de dit altar maior en les quals poch hauia se eren asseguts car ab cadires y strado semblant loch sols era degut a la dita magestat real o a son primogenit o a son lochtinent general e no a altres persones jatsie en dignitat ecclesiastica o secular com es dit constituhides e que los dits magnifichs consellers los hauien tramesos a dit effecte per notificarloshо altrement no podien dexar ses magnificencies de prouehir com en semblants casos y altres ere stat fet per part de dita ciutat o dels consellers de aquella. E de continent apres explicada dita embaxada dits pares inquisidors digueren en llengua llur castellana quien sois vosotros. E per dit Boera e per dit Gomar los fou respost officials som de la ciutat. E llauors dits inquisidors respongueren dezid a los conceieros que nosotros representamos su santidad y esto es seruicio de Dios de su santidad y de su magestad y que desa manera hemos de estar. E llauors dit Boera e Gomar replicaren lo lloch de dits inquisidors per semblants y altres jornadas es al cor en cadires al costat del reverendissim bisbe y que ells no podien seure al altar maior de la iglesia y llauors dits inquisidors respongueren ab gran vehemencie y ab vna certa manera de colera als dits Boera y Gomar Anda, anda y los dits Boera y Gomar sen tornaren y referiren als dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesie lo que per dits inquisidors era stat dit y replicat. E de continent los dits magnifichs concellers feren cercar en la dita iglesia caualllers e ciutadans per hauer deliberació del que se hauia de fer e euitar scandol y esser tant assanyalat día. E per quant era encara mati quant dites coses se seguiren sols trobaren en la dita iglesia a mossen Federich Lull y mossen Valentí de Fesseres ciutadans ab los quals comunicaren de dit fet e determinaren ells abdosos anassen a dits inquisidors a notificarlos lo mateix als quals segons referiren a dits magnifichs consellers dits inquisidors feren la mateixa o semblant raho. Encare dieren en sa llengua

castellana que no quitarian las sillas y tapit porque ellos por su offiscio y el aucto que representauan estauan donde les pertenecia y que assi se acostumbraua en Castilla. E fetes per dits Fesseres y Llull algunas repliques a dits inquisidors tornaren la resposta a ses magnificencies. E vehent donchs dits magnifichs consellers dites coses y encara dubtant perque lo offisci diuinal se comensaua que no fossen frustrats de llur pretenció manaren a dit sotsindich anas a la parrochial de Santa Maria de la mar ahont eren dos consellers a notificarlos dites coses e dirlos sen anassen a casa la ciutat ahont ells anirian segons poch auant per dits y altres ciutadans eren stat aconsellats a conferir ab promens y fer degude prouisió en dites coses. E dits magnifichs consellers eren presents en dita iglesia de Santa Maria de la mar aconsellats de alguns ciutadans enuiaren dit sotsindich a notificar dites coses al senyor lochtinent general e dits consellers tiraren la via de casa la ciutat. E de continent dos consellers eren en la Seu sen anaren e sent ja comensat lo sermo als quals seguiren los ciutadans y militars se trobaren presents y anaren dret a la casa de la ciutat. E de continent per llurs vergues y altres persones feren conuidar gran nombre de promens pera que els aconsellassen en dit cas per conseruació de dites cerimonies y preheminencies reals lo fahedor e arribats foren los consellers eren en dita Seu en dita casa de la ciutat de continent vingueren dits consellers que eran en Santa Maria de la mar los quals referiren als dits altres consellers com ells en Santa Maria de la Mar hauien hagut parer de mossen Francesch Amat y mossen Luys Gibert ciutadans los quals hauien aconsellat que per esser lo senyor lochtinent general en Barcelonæ y altrement li deuien fer a saber dites coses e veure lo que li aparie e que per lo dit effecte hauien trames lo dit sotsindich. E llauors tots los honorables ciutadans y militars que eren presents en dita casa de la ciutat consultats per dits magnifichs consellers sobre lo fahedor digueren quels aparia

puys hauien trames a notificaro a dit senyor lochtinent se aguarda la resposta de sa senyorie. E poch apres vingue lo dit sotsindich en presencia de dits magnifichs consellers y promens referi com hauia comtat á sa senyoria ilustre lo que se era seguit. E com li hauia dit li apareixia be lo que los consellers feyen de defensar dites cerimonies y preheminencies reals y que ell per esser poch pratich de estes coses prematria lo regent la tresoreria al regent la consellaria perque loy consultas de sa part y ferie lo que per lo dit regent la consellaria li seria aconsellat. E que per part de sa senyorie notificas als dits inquisidors remediassen dites coses. E oydes dites coses dits magnifichs consellers determinaren de trametre embaxadors ensemps ab lo dit sotsindich a casa de dit regent la consellaria pera que fossen present en dita consulta fahedora per dit regent la thesoreria de part de sa senyoria. E poch apres essent alli los embaxadors notificantli lo dit fet arriba lo dit regent la thesoreria. E dit tresorer dix com era trames per sa ilustre senyoria a consultarli que li paria se deuia fer lo qual de continent li respos que ell no volia consellar sobre lo dit fet sino ab los de la sala y fou replicat per dits ciutadans eren tots tramesos per dita ciutat que la ciutat en semblants casos ja hauia fetes lleuar cadires y altres procehiments per conseruació de les dites cerimonies y preheminencies Reals. E lauors respos lo dit regent la cancellaria que la ciutat fes lo que tenia acostumat. E dit regent la thesoreria per part del dit lochtinent general com li era stat manat ana a la Seu y dix a dits inquisidors no volguessen contendre ab la ciutat car sa senyoria li hauia manat los digues los consellers tenien raho al qual segons fonch referit dits inquisidors respongueren lo mateix hauien respost a dit sotsindich y altres los eran stat tramesos per part de dits magnifichs consellers. Stant en estos termens se aplegaue lo consell de promenia E fetes dites embaixades dits magnifichs conselles enuiaren per lo magnifich regent la vagaria de Barcelona lo

qual fou en dit consell present de continent e certificats dits magnifichs consellers y consell de promenia y axi per dits ciutadants com per lo sots sindich de dites coses ab promptitut com lo benefici del negoci y la indempnitat de les cerimonies y preheminencies reals rèquerian foren aconsellats que deuien dar consell en scrits a dit regent la vagaria axi com en semblant questió seguida ab Don Diego Sarmiento inquisidor en la iglesia del monastir de prehicadors era stat fet a la qual los cinch consellers ab lo regent la vagaria ab consell li hauien dat en scrits acompayats de promens anaren per lleuar la cadira en la qual seya. E que les dites coses e encara la determinació e consell dits consellers tenien de anar ab assistencia de dit regent la vagaria á la dita Seu pera lleuar dites cadires y tapit de dit loch ahont les tenian dits inquisidors segons, eren stats aconsellats deuien fer a saber a dit ilustre senyor lochtinent general pus li hauien notificat dit fet. E de continent dits magnifichs consellers enuiaren mossen Miquel Vallseca y mossen Miquel de Claramunt donzell a notificarli dites coses. E aguardant la resposta de sa senyoria se lliura per lo honorable scriua del honorable consell a dit regent la vagaria del consell en scrits deuia fer dita executio de dites cadires y tapit a instancia de ses magnificencies. E tornats que foren dits magnifichs ciutadans de relatar dites coses a sa senyoria digueren a dits magnifichs consellers que sa senyoria los hauia dit creye que tot estaue remediat y que anassen a dite iglesia que ell tambe hi aniria molt prest e sabuda dita resposta de dit senyor lochtinent general dits magnifichs consellers foren aconsellats que per dita executió deuian partir de dita casa de la ciutat ab dit regent la vagaria y anar a la Seu en companya de tots los ques trobassen presents en dit consell de promenia. E partint donchs dits magnifichs consellers ab dit regent la vagaria y promens demunt dits tiraren la via de la Seu per lo carrer de Paradis entraren per lo portal de la Pietat per les claustres tiraren al portal sota lorga

xich de dita iglesia tiraren la via del altar maior. E muntaren alt al repla de dit altar. E aqui encara stauen dits inquisidors agenollats junts ab les cadires hauien segut sobre dit tapit e feren dits magnifichs consellers y promens oració. E arribaren en dit altar apunt que lo preuere celebrava la missa deye les pregaries acostumades ans de sumir lo sagrat Corpus. E pensant lo dit regent la vagaria lo dit senyor lochtinent era ja al dit altar com ja fossen dits magnifichs consellers y regent la vagaria certificats sa senyoria hauia fet aportar son sitial en dita iglesia y posar aquell en son lloch. Per ço dit regent la vagaria noy munta ans resta á las graus de la porta del altar de dita iglesia. E dits magnifichs consellers feren cridar a dit regent la vagaria muntas entenent de prompte fer dita executio de les cadires y tapit. E de continent dit regent la vagaria munta alt al dit repla y aqui mateix dit senyor lochtinent general arriba á la dita iglesia y entra per lo dit portal de la Pietat e intra per lo dit portal del altar sta vers la dita sagrastia al qual isqueren á recebir dits magnifichs consellers segons tenen acostumat e entrant per dit portal segons per personas fidedignes fou referit dressant las paraulas a dits pares inquisidors stauen agenollats als peus de dites cadires dit senyor lochtinent general dix en castella Padres quita de hay estas sillas. E perque lo preuere staue per asomir dit senyor lochtinent general se agenolla en mig del repla de dit altar y dits consellers que com es dit lo acompanyauen prop de sa senyoria se agenollaren. E per lo diacha se dona pau a dit senyor lochtinent general. E per lo sotsdiacha a dits consellers. E per un scola a dits inquisidors y a molta altra gent era en dit repla del dit altar. E apres de sumit dit preuere sa senyoria acompanyat de ses magnificencies y de alguns cauallers ab ell venien tira la via de son sitial. E poch apres fou segut dit senyor lochtinent dix a dits magnifichs consellers passaos a vuestro lugar y apres mana al regent la vegaria anda dezidles que quiten las si-

llas y si no quieren quitadlas. E de continent dits magnifichs consellers ab alguns de dits promens passaren a la part de la spistola ahont seyen dits inquisidors ab dites cadires y apres de ells en lo sitial seyen oficials y familiars lurs. E los magnifichs consellers los manaren se lleuasen e de continent los dit oficials y familiars sen passaren vers la porta de dit altar sta al altre part de la sagristia. E lo dit regent la vagaria dix a dits inquisidors. Pares a instancia del magnifichs consellers de manament de sa senyoria los manen traguen las cadiras y tapit fora del altar. E fent alguns contrarís dits inquisidors dihent que volien consultar ab sa senyoria de continent li enuiaren lo fiscal lo qual sa senyoria no volgue hoyr. E vn inquisidor staua mes cerca de dita porta agenollat just ab la cadira hauie segut dresant las paraules al cap de guayta de dit regent la vagaria feya la dita executió. E prenie les cadires pus ells no hobehiren dix tals paraulas en sa llengua castellana Yo os mando so pena de excomunication y de mil ducados dexeys las sillas cata lo que hazeys yo os lo mando. E lo altre inquisidor dresant las paraulas a ses magnificencies los dix en sa llengua fent alguna manera de resistencia al dit cap de guayta y altres prenien dites cadires per vn notari y per lo algutzir y nunci del sant ofisci e no dexant per res dits oficials reals de fer dita executió instada de dites cadires. E comensantse de aualotar la cosa axí per dita raho com encara per la gran multitut de gent era en dite iglesia y mirant de sa cadira dites coses dit senyor lochtinen general de continent passa a la part hont eren dits magnifichs consellers y dits inquisidors y dix als que feyen o conminauen per dita resistencia a dits officials reals ab vehemencia dressant las paraules als officials reals essent deuant dits inquisidors vayan fuera essas sillas y quebraldas no lo hauia yo mandado. E de continent per dit cap de guayta y altres officials reals foren preses dites cadires y tretes ab impetut fora de dit altar y alsat y plegat per dits officials reals dit tapit. E lo dit

senyor lochtinent general fetes dites coses sen torna a seurer al seu sitial y los dits inquisidors restaren aqui mateix ahont seyen de peus y mentres tant dita missa seacaba estigueren cerca de mig quart. E per lo magnifich conceller en cap los fou dit pares seguen aqui ab nosaltres senyalantlos cortesia en volerlos acullir entre ells com se acostumaue fer per los quals fou respost no queremos asentarnos bien estamos. E restaren com es dit en peus fins fou acabada dita missa los quals acabada aquella sens fer cortesia ni compliment a sa senyoria sen anaren. E los dits magnifichs consellers rebents dit senyor lochtinent general ab gran affabilitat lo acompanyaren de dit altar fins a la porta maior ahont se despediren de sa senyoria ilustre. E oyda per dits magnifichs consellers y promens missa en la capella de santa Eulalia en dita iglesia sen anaren quiscun conseller fent sa via.

CAP. 67.—Com entra en Barcelona Don Ferrando Loazes archebisbe de Tarragona.

Dijous a iiij de Novembre del any MDLXJ entra en la present ciutat lo reverendissimo senyor Don Ferrando de Loazes archebisbe de Tarragona qui ve de la ciutat de Tarragona y per esser la primera vinguda isqueren los honorables consellers acompanyats del veguer y consols de la Lotja promens y molts altras ciutadans y cauallers anaren la volta del portal de Sant Anthoni y apres fins a la creu cuberta y tornaren per lo carrer del Carme fins á la Seu anaue lo archebisbe en mig lo dit veguer a ma dreta y lo conseller en cap a ma squerra.

CAP. 68.—Com se feu en la Seu vna professo perque nostre Senyor encaminas lo consili de Trento y de la questió que tingueren lo virrey y los consellers y la letre que scrigue lo senyor rey Don Felip sobre dita questió.

Diumenge a xviij del mes de Janer del any mdlxij com fossen stats conuidats los magnifichs consellers de la present ciutat de Barcelona de part del Reverent Capitol dels canonges de la Seu per ala professó general fahedora per fer pregaries á Nostre Senyor Deu Jesuchrist per lo bon exit del sacro consili congregat en Trento la qual era per dit Capitol ordenada per lo dit die de Diumenge fahedora anaren los dits magnifichs consellers en la dita Iglesia lo dit dia de Diumenge entre la una y las duas apres de mig jorn per ala qual hora staua conuidada dita professó per la gran volta que per la molta gent que la seguiria hauia de fer se hauie de comensar molt trempa perque no arribas vespre. E arribats los dits magnifichs consellers en la dita Iglesia trobaren que la professó era ya comensada de exir de la Iglesia y tiraua auant la bandera y lluminaria y mols cauallers que seguien e lo clero de la dita Iglesia estaua acabant las completas perque acabades partis la Custodia. E aqui tractant ab alguns canonges del reverent Capitol demanaren a ells dits magnifichs consellers si sabien lo Ilustre lochtinent general vindrie ala professó y fonch respost que no sabien si estaue ab disposició de venir. E no molt apres se segui que vn repostero del demunt dit Ilustre lochtinent general vingue y assenta vn sitial ab dos coxins e dos cadires en lo loch acostumat del altar mayor de la dita Iglesia. E fent los dits magnifichs consellers gran admiració que alli se asentassen dos cadires com en dit loch noy pogues star sino lo dit Ilustre senyor lochtinent general duptaren que

dona Vitoria muller del dit Ilustre senyor lochtinent no vingues ab ell y que nos asentas en dit loch no sabent que may hauie stat en dit loch alguna dona que no fos Reyna o filla de Reyna ho muller de Rey. E axi determinaren de trametre embaxada al dit Ilustre lochtinent general y cridaren los dits magnifichs consellers los honorables mossen Galceran Burgues de sant Climent donzell y mossen Anthoni Çarrouira doctor en leys ciutada dient los que anassen en casa del dit Ilustre senyor lochtinent y li diguessen de part de dits magnifichs consellers que li feyan asaber que aquell loch del altar mayor de la dita Iglesia era de la magestat de la Reyna nostra y que alli hauien feta posar cadira pera la dita senyora dona Vitoria sa muller ahont com dit es no pot estar dona alguna que no fos Reyna filla o muller de Rey y que per çol supplicauen que manas remediar de manera que las cerimonies y preheminencies Reals no fossen menoscabades de les quals ells tenien special carrech. E partiren los dits honorables embaxadors y anant trobaren en lo cami prop de la casa de la ciutat lo dit Ilustre senyor lochtinent general y la dita senyora dona Vitoria muller sua y ferenli la embaxada demunt dita y lo dit Ilustre senyor lochtinent general los dix que los consellers hauien acordat tart de fer la dita embaxada y que alli ahont starie lo virrey estaria la virreyna. E dexat lo dit Ilustre senyor lochtinent los dits honorables embaxadors referiren la resposta als dits magnifichs consellers restant tractant los dits magnifichs consellers sobre lo fahedor sentiren que ya entraua per la Iglesia lo dit senyor lochtinent general y trobaren aquell poch apres de esser entrat entre lo portal y lo cor de dita Iglesia y a ells feren la benvinguda que se sol fer y anant ala volta del altar mayor tornaren per orde del conseller en cap a referir al dit Ilustre senyor lochtinent general lo que li hauia enuiat a dir per los embaxadors y lo dit senyor lochtinent torna a respondre lo que com dalt es dit hauia enuiat a dir per los dits honorables embaxadors y arribats deuant lo altar mayor ans de pujar las scalas de

la capella de dit altar major la dita professó fonch prosseguida y tot lo clero hauia tirat auant y la Custodia abaxada exida fora del dit altar mayor de manera que fonch scusat per assó pujar en dit altar ans fonch forsat de alli seguir la dita custodia y exits del cor de dita sglesia prengueren los bordons ho vergues del talem que hauia de anar sobre dita custodia lo dit Ilustre senyor lochtinent general e los dits magnifichs consellers e axi acompanyaren tots la dita professó del modo prop dit fins a la placeta dels frenes ahont lo dit Ilustre senyor dexa la verga del dit talem y la acomana al spectable don Pedro de Cardona portantveus general gouernador del present principat de Cathalunya y passas per seguir dita professó lo dit Ilustre senyor lochtinent detras de dita custodia e anant en dit loch prossegui de acompanyar dita professó fins al cap del born ahont de cansat determina de no seguir dita professó y dix al dits magnifichs consellers que li perdonassen que per sa indisposició no podie mes seguir dita professó y aturas en casa de mossen Joan Luys Lull que es en dit loch y ab ell resta lo Reverendissimo senyor archebisbe de Tarragona y lo dit spectable gouernador e prengue la verga o bordo del talem que lo dit Gouernador portaua y hauia dexat lo magnifich conseller en cap y daren vna verga o bordó que restaua buyda del dit talem al magnifich mossen Galceran Burgues e de sant climent. E prosseguis dita professó ab molt bon orde y molt grandissima deuoció acompanyaren dita professó la dita senyora Dona Vitoria lo Reverendissim Archebisbe de Sogorp y molta altra noble gent ab gran numero en manera que torná la custodia a la Seu a les cinch hores y la gent que la acompanyaua no acaba de venir fins a les nou hores de nit fonch molt loada la dita professó y de tanta deuoció se te firmissima speransa que nostre senyor donara bon exit al dit sacro consili per lo qual consent sa santetat tan gran Jubileu nostro senyor nos fassa gracia de la remició de nostres culpes per la sua infinita misericordia.

Dimecres a xxi de dit a mig jorn enuia ademanar lo dit Ilustre senyor lochtinent general als magnifichs consellers dient los que al despres dinar a les tres hores que fossen en sa casa ab promens que ell los volia parlar y los dits magnifichs consellers a la dita hora anaren á la casa del dit Ilustre senyor lochtinent general ab sos promens. E arribats alli entraren seguint sa senyoria en vna sala del pont a la cantonada de la dita casa que te al carrer ample y al carrer dels codols. E alli deuant lo Real Consell e deuant lo Reverendisimo Archebisbe de Tarragona lo Ilustre Almirant de napols y comte de Itona y los spectables vescomte de Rochaberti y vescomte de Euol Don Carlos de Cardona y lo mestre Racional. E deuant los dits promens dix aquestes o vero semblants paraules de reprehensió ab gran e major rahonament que assi se dira per no dictar ó referir sino lo mes essencial per no esserse may entes que consellers de barcelona may tals paraules hayen hoydes de sos Reys y senyors fonch la reprehenció la seguent en lengua castellana que volen dir en lengua cathalana. Los qui de vosaltres del que yo dire se sentiran culpables prengan la reprehenció que assi dire y los qui manco seran prenguen manco y los qui no seran culpables non prengan ninguna part. Jaus recordau del desacato quem fereu lo Diumenge prop passat en la Seu fentme la embaxada quem fereu tocant a mi la conexensa y guarda de les preheminencies y cerimonies reals y no a vosaltres y ocupantvos lo que a mi es comanat com alternos del Rey nostre senyor y ab tan gran desacato del lochtinent general a Iglesia y en vn dia de Jubileu tant senyallat deuant vn poble tant gran hont alli estaue ajustat y fentme la embaxada en lo carrer y no en ma casa y fent concertar y hauent procurat de fer cuytar los officis diuinals y la professó del St. Jubileu. E fentme la Embaxada de vostre propri consell y sens consell de promens altres consellers me han fet altro desacato y uosaltres aquest y los he corregits de paraula y e affluxat lo castich ab paraulas y aus promet que lo tercer desacato yol castigare daltra manera

y que nol allargue lo castich que ahont me fareu lo desacato allius dare lo castich deduhint que ell tenia altres officials Reals subdits a ell lochtinent que eren superiors a dits magnífichs consellers y que als dits consellers bastaua que coneguessen de sabates y calsates y no de cerimonies y preheminencies Reals les quals a ell asoles com alter nos se esguardauen y que per ço los dits consellers no sen empachasen. E volent respondre y satisfer lo magnifich mossen Joan Miquel de Bellafilla conseller en cap en nom y per tots los altros consellers li comensa de voler parlar. E lo dit lochtinent general li dix que anas que no volia que li tornas resposta qne no prengues consell de promens. E lo dit mossen Bellafilla li dix per lo que vostra catolica Ilustre senyoria ha dit al principi li respondre que los sinch consellers son hu y lo hu son sinch no res menys replica en nom de tots los altros consellers que ya que deuant de tant Ilustres persones los hauia culpats fos seruit volgues que las matexes persones a la resposta si dexassen trobar per oyr llur disculpa. E lo dit senyor lochtinent general replicant e dient que anas que perque ho hauia demanat sens consell que nou volie. E despedintse del dit senyor lochtinent los dits concellers dix lo dit mossen Bellafilla besam las mans á vostre senyoría y a ell y a tots los altros y los dits consellers y promens feren lo degut acatament. E apres los dits magnifichs consellers ab sos promens sen tornaren arribats en casa de la ciutat per sos veguers feren conuidar tots caualiers y ciutadans quants sen pogueren trobar y ajustats en la casa de la cíutat los dits magnifichs consellers los deduhiren lo demunt dit els supplicaren los aconsellasen com be tenien aeostumat en negocis tan arduos com aquestos y foren aconsellats que tornassen resposta que tenien de consell que hauien molt ben fet lo que hauien fet com a conseruadors que son de les preheminencies y cerimonies Reals per esser los estades acomanades y encarregades per los Reys de gloriosa memoria y que si ells fossen estats en la Seu los hagueren acon-

sellat lo mateix y per lo que se era seguit los parie quen deuien donar rahó al Rey y que del que hauian de esser loats Lo Rey no consentis fossen reptats ni maltractats endemes defensant cerimonies y preheminencies Reals pero que per asso a major cauthela aplagasen consell de C Jurats perque en negocis tan arduos procehissen ab mayor consell confiant tots temps que lo Rey manara prouehir de semblants agrauis los consellers seran breument reintegrats.

Dijous á xxij de dit per los magnífiechs consellers de la present ciutat de barcelona per lo consell que tenien de la promenia que lo die abans hauien tinguda aplegaren consell de trenta y ajustat donaren raho al dit consell de la reprehenció y agraui que lo Ilustre lochtinent general los hauia fet que per hauerli fet asaber lo diumenge prop passat que en lo altar mayor de la Seu no hauien vist may stat dona alguna que no fos Reyna filla o muller de Rey y que per asso los hauie mal tractats lo die abans de paraules cominantlos castichs si altra vegada en semblans coses lo desacatauen y referiren les paraules y reprehenció los hauie dites y lo que seguit se era fins allí y com ells no hauien entes fer cose que sabes a desacato ans lo que tocaua a llur carrech y a la defensio y obseruanse de les cerimonies Reals les quals per los Reys de gloriosa memoria les eren estades acomenades y com assó que feren fonch ab tot lo desacato del mon y sens seguirse brogit scandol ni sentit algu y axi lo consell de trenta marauellantse molt de tals paraules ni reprehenció comunicatió de castich hayen merescut los dits magnifichs consellers per fer lo que deuien determiná que les dites coses se deduissen y puyassen a consell de C Jurats que per ser cosa tan ardua e important darie lo consell saludable y prouehirie en lo que menester fos per que la ciutat per lo que mereix laor no sie tant prejudicada. E despresdinar tantost a les dotze hores passat mig dia se crida en la forma acostumada lo dit consell de C Jurats. E convocat lo dit consell los dits magnifichs consellers

proposaren totes les coses prop dites com en consell de trenta hauien deduhit e hoyda dita proposició lo dit consell de C Jurats feu determinació y conclusió que al dit Ilustre lochtinent general li tornasen resposta ab promens dientli que á ells eren estades comanades encharidament per los Reys de gloriosa memoria les cerimonies y preheminencies Reals y que ells no podien dexar de fer lo que fet hauien y que per la pretenció que sa senyoria tenia y per lo que se era seguit quen escriguessen al Rey nostre senyor perque ell manas lo que fos seruit y que ells starien promptes de obehir á nostron Rey y senyor tot lo que fos seruit y exequutarien tot lo que sa magestat manarie.

Diuendres á xxiij de Janer de dit any los magnifichs consellers de la present ciutat de Barcelona ab sos promens anaren a casa del dit ilustre lochtinent general e deuant lo dit consell de sa magestat que alli estaue ajustat li referiren la deliberació que lo consell de Cent y promenias hauie feta sobre lo que Diumenge proposaren per sobre lo que apres los respongué lo dit Ilustre lochtinent en la matexa casa e que alló era la resposta que li donauen sobre dita reprehenció no curant a satisfer atots los altros caps y paraules preiudicials que se eren dites. E lo dit Ilustre senyor lochtinent general replicant dix ab aquestes o semblants paraules en lengua castellana que volen dir en llengua cathalana que escriguessen molt en bonora a sa magestat y que ya sabrie que no era ell Jutge de aquestes coses pero que alli estaue lo consell de sa Magestat que acostumaue de fer Justicia que si la ciutat se sentia agraviada que lo consell la despreciaria pero que li pessaue que haguessen referit que ell hauie dit que en lo lloch ahont li farien altro semblant desacato que alli los daria lo castich com ell no hagues dit sino que del lloch ahont farien lo desacato los lleuaria al loch de la pena dient entendre de la carcer o presó. E los dits consellers li replicaren que no hauie determinat lo consell li fessen altra resposta y suplicarenli los donas y obtinguda licencia sen

anaren en casa de la ciutat los dits magnifichs consellers ahont los sperauen molts promens als quals referien lo que hauie passat ells arguyren quels parie de nou agraui quels hagues comminat de encarserar e los dits senyors de promens digueren que per cosa que may de consellers sera oyda de sos Reys y senyors de gloriosa memoria que per ço y altrament com a bons consellers e faels vassalls de sa magestat no podien dexar de fer la conclusió y deliberació del Consell de Cent.

Dissapte a xxiiij de dit lo Ilustre lochtinent general enuia a dir als dits magnifichs consellers que aplegassen promenia que ells los hauia de enuiar a parlar. E los dits magnifichs consellers manaren conuidar la millor promenia que pogueren. E ajustada dita promenia vingueren de part de sa senyoria dos scrivants de manament. E aportaren una scriptura del que digueren los hauia dit lo dit Ilustre s nyor lochtinent general que referissen als dits magnifichs consellers y que ells la hauian scrita perque nols oblidas continent en effecte que rebria sa senyoria gran contentament li mostrassen los priuilegis y lletres que deyen que tenien los consellers del que hauien fet lo die del Diumenge prop passat perque ell ves la Justicia que tindrian perque no fos menester fer gastos y que si altrament se feyen que fossen a carrech dels consellers. E fonch li feta de resposta que consultarien ab la promenia y quen tornarien resposta a sa senyoria. E aqui mateix feren electió de mossen Ramon Vicens de Semmanat donzell y mossen Jaume Joan Çapila ciutada perque despres dinar anassen a sa Senyoria offerintli mostrar totes les letres reals y altres scriptures que sobre assó volgues veurer pero que li diguessen que en ninguna manera podien ni eren aconsellats dexassen de executar la conclusió del consell de Cent. E los dits embaxadors feta sa embaxada al dit Ilustre senyor lochtinent general y hauentli offert que li mostrarien tot lo que dit es y sa senyoria demanaue referiren als dits magnifichs consellers que sa senyoria los hauia dit que no volia veurer cosa alguna ni

priuilegis alguns pus que determinauen que nos ves en lo real consell si no scriurien a sa magestat.

Diuendres a xxx de dit parti de la present ciutat lo magnifich mossen Janot Salba donzell embaxador trames a sa magestat lo senyor Rey qui es en Castella per los negocis de la ciutat perque lo Ilustre senyor lochtinent ha volgut fer veurer sa consort alt al repla del altar major de la Seu cosa que no se acostuma sino a Reyna filla o muller de Rey.

Dimecres a xxvj de Mars de dit any MDLXIJ vingué lo honorable mossen Janot Salba venint de la cort lo qual porta vna lletra per los magnifichs senyors de consellers de la magestat del senyor Rey don Phelip sobre dit negoci la qual es del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los conselleres de la nuestra ciudad de Barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros Janot Salba nos dió vna charta de xxvij del mes de Enero a los treze del passado al qual hauemos oydo en todo lo que nos ha querido referir por vuestra parte y porque la informacion que se dió al visorrey por algunos que ell hauerse mouido la procession antes que ell pudiesse llegar a humillarse al santissimo sacramento fue procurada por vosotros para que no tuuiesse llugar para asentarse en su sitial y ell no hauer recibido en la Iglesia en el llugar y forma que acostumbrays fue occassion para que passasse con vosotros lo que scriuis. Estamos satisfexos dessa ciudad que lo que hizistes fue con la buena intencion y zelo que siempre haueys tenido a nuestro Real seruicio. En lo demas que nos ha referido hauemos mandado prouaher como conuiene a nuestro Real seruicio. Encargamos y mandamosvos que tengays toda buena correspondencia con el dicho visorrey y que en todo y por todo lo honreys y hagays con ell lo que deueys a tan principal cargo como tiene que assi cumple a nuestro seruicio. Data en Madrid á v de Março anyo de MDLXIJ. Yo El Rey.

Vt. camaccius R. vt. Lluna R. vt.
R. vt. Lloris R. prothonotari.

CAP. 69.—Com se mudaren les monge ques fora lo portal de St. Daniel ya lo peu de la creu en lo raual.

Dijous a xviiij de Mars del any sef entraren les monges dels sent ciutat ab gran professó les dels murs de la present ciutat a la ma de st. Daniel es posaren al monestir la creu ab solempne professó y en quatre caxes ab la ossa y terra tret d tret del altre monestir acompanyades cordes ab lluminaria y apres inmedia pi ab la creu deuant y Ganfanons y ap nia la professó de les monges en nom ab sos vels negres deuant la cara y mo les minyones que aportauen los dits ve delles ultra de cinquanta cauallers y a entorxes cremant deuant lo cos preci entorn delles alguns cauallers y mercad que ningu no se acostas a ellas y apre pi que aportauen lo cors preciós de Jes y sots diacha.

CAP. 70.—De la mort de dona victo Aragó muller de don Garcia de Tol talunya.

Dijous a xv de Juliol del any mdlxiij a les dotze hores de la senyora dona victoria de Colona

ller del Ilustre don Garcia de Toledo virrey y capita general en lo present principat.

Disapte a xviJ de dit fonch sepultada la dita senyora dona victoria en lo monestir de Sta. Catharina y los magnifichs consellers anaren al dol derrera lo cos perque y foren conuidats y anaren ab agraduació del senyor Archebisbe de Tarragona y altres senyors qney hauia lo qual cos vuy en dia esta en la paret del altar major dins vna tomba cuberta de vellut carmesi y una faxa de brocat de la banda de la sagrastia.

LIBRE QVART

DE ALGVNES COSES SVCCEYDES EN BARCELONA

CAP. I.—Com entra en Barcelona lo senyor Rey don Philip per Jurat y de les grans festes que li foren fetes.

Per quant los honorables consellers a deu dias del present mes de Janer e any present MDLXIIIJ reberen letras de la magestat del senyor Rey don Philip fetas en la vila de Monsó a XXIIIJ de Desembre prop passat ab las quals los notificaua que prest seria en la present ciutat. Per tant los dits honorables consellers volents com es acostumat prepararse en rebre lo dit senyor feren aplegar promenia per comunicar sobre lo dit fet e apres ço es a xj del dit mes de Janer feren aplegar consell ordinari lo qual dellibera que dit negoci montas a consell de Cent Jurats.

E axi a XIJ de dit feren conuocar lo dit Consell de cent Jurats per dispondre la dita festa y receptió y dar forma en hauer peccunias per apagar les despeses fahedores per dita beneuenturada entrada per lo qual consell fonch desliberat que fos feta dita receptió ab tot aquell compliment

que be aparagues als dits honorables consellers y xxiiij personas per dit consell per açó eletes. E axi feren fer vn gran cadafal en la plasa de framenos deuant la casa de Montcada en la forma acostumada e feren enuelar dita plasa de framenos fins quasi a la meytat ab diuerses entenes quey foren adressades. E venint lo dit senyor de la vila de Montsó dret cami fins Igolada prengue lo cami per nostra senyora de Montsserrat. E perçó a iij del mes de febrer de dit any sabent los honorables consellers que dit senyor era en dit monestir de nostra senyora de Montsserrat inseguint la lloable e antiga costuma desta ciutat elegiren dos notables e insignes persones per Enbaxadors ço es mossen Janot Çalba militar y mossen Joan Luys Lull ciutada per fer gracies per part de la ciutat a sa Magestat del treball que a pres en venir a visitar esta ciutat y per aconsertar y saber lo dia seria seruit venir a valldonzella ahont es acostumat posar los Reys ans de entrar en la present ciutat los quals Enbaxadors per saber que sa Magestat partia lo dia present de Montsserrat anaren a la porta apportantsen lo correu de la dita ciutat ab ells.

Diuendres a iiij del dit mes de fabrer lo dit senyor arriba en la vila de Molinderey de la qual segons ell hauia dit a dits Enbaxadors hauia de partir lo endema per avenir en dit monestir de valldonzella.

Per tant lo dit dia de v de febrer que era en lo disapte en lo mati los dits honorables consellers inseguint lo bon costum y pratiga de dita ciutat feren conuidar lo spetable Gouernador de cathalunya veguer y balla de barcelona consols de la mar y mols promens de tots staments pera que dit dia fossen en lo pati de la present casa a cauall a les dotze hores per anar a fer reuerencia y besar la ma al dit senyor. E ajustats en lo dit pati precehint primers los vergues dels consols y apres los dels honorables consellers partiren de la dita casa a cauall agraduats en la forma seguent

Lo honorable veguer.
mossen Jaume Joan Çapila conseller en cap.
mossen Miquel de vallseca ciutada.

magnifich Miquel Çarrouira conseller segon.
mossen Janot Salba militar.
lo balle de barcelona.
mossen Joan Luys Lull ciutada.

mossen Galceran Dusay conseller ters.
mossen Pere Antoni Colom militar
mossen Miquel Ramon dezualls ciutada.

mossen Jaume codina conseller quart.
mossen Galceran Torrent militar.
mossen Luys Gibert ciutada.
mossen Hieronym Arles consol.

mossen francesch Joan conseller quint.
mossen Galceran Lull militar.
mossen Berenguer Çapila ciutada.
mossen francesch Casademunt lochtinent de consoll.

E tiraren per la plasa de St. Jaume per lo call la bocaria carrer del hospital exint fora lo portal de St. Anthoni tirant vers lalbareda ques passada la riera de sans ahont acostuman los dits honorables consellers rebre son Rey y senyor quant ve en la present ciutat. E quant los dits consellers foren prop la carniceria de Sans se encontraren ab lo dit senyor lo qual per sa benignitat sen venia dret. E es asaber que los dits honorables consellers partiren de la present casa vn poch tart perço que lo correu que era stat enbiat per asaber la hora partiria sa magestat de Molinderey y arriba tart.

Encontinent essent deuant sa magestat lo qual se era aturat en veurer los consellers ells dits honorables consellers ab los demunt dits y altros molts ciutadans mercades artistes y menestrals que ab ells venian a cauall sens descaualcar ni donar peu en terra. Primer lo dit honorable veguer lo qual veguer aqui mateix sen ana. E apres lo conseller en cap lo qual besada la ma del dit senyor li passa

per de part derrera y se li posa al costat squerra y apres tots los altros per llur orde se acostaren al dit senyor inclinats fins als colls de les mules li besaren la ma e feren reuerencia. Dich que li besaren la ma no sols los desus agraduats mes encara tos los altros que venien ab dits consellers sens descaualcar ningu lo qual senyor stech tostemps parat per sa clemencia mentre hy hague persona que li basas la ma.

E besada la ma y feta la reuerencia com se es dit lo conseller en cap posat com dit es al costat squerra de dit senyor Rey los altros consellers se posaren deuant per lur orde ab los dits promens y los vergues deuant tots baxadas las vergues. E ab dit orde lo acompanyaren fins al portal del monestir de valldonzella. E per lo dit cami moltes vegades dit senyor Rey interroga dit conseller en cap lo qual quant li responia estaue en lo barret en la ma y dit senyor Rey cada vegada apres de hauer parlat li deya y assenyalaua se cobris y axi se cobria y descobria cada volta parlaua y speraua que dit senyor li manas se cobris. E abans arribassen a la porta de dit monestir lo dit conseller en cap digue al dit senyor les paraules seguents vostra magestat sera seruit donarnos licencia perque es la pratiga de no entrar dins dit senyor digue vayan con Dios ab vna cara alegra. En la porta del pati del qual monestir e sens entrar en dit pati e sens descaualcar fentli reuerencia lo dexaren los dits honorables consellers y los altros qui ab ells anauen. E sen vingueren en lo pati de la present casa e aqui se desaplegaren venia dit senyor Rey a cauall en vn cortau vestit en vn sayo de vellut capot de drap y vn sombrero de tafeta negre ab vna ploma blanca y botas de vaca.

E per la beneuenturada vinguda del dit senyor e per festeyar aquella los dits honorables consellers tenian ordenat que al portal de St. Anthoni stiguessen aparellades algunes pesses de camp y mascles de Artilleria pera que quant dit senyor fos a la creu cuberta destirassen aquella y donassen senyal a la artilleria dels baluarts y de la mu-

magnifich Miquel Çarrouira conseller segon.
mossen Janot Salba militar.
lo balle de barcelona.
mossen Joan Luys Lull ciutada.

mossen Galceran Dusay conseller ters.
mossen Pere Antoni Colom militar
mossen Miquel Ramon dezualls ciutada.

mossen Jaume codina conseller quart.
mossen Galceran Torrent militar.
mossen Luys Gibert ciutada.
mossen Hieronym Arles consol.

mossen francesch Joan conseller quint.
mossen Galceran Lull militar.
mossen Berenguer Çapila ciutada.
mossen francesch Casademunt lochtinent de consoll.

E tiraren per la plasa de St. Jaume per lo call la bocaria carrer del hospital exint fora lo portal de St. Anthoni tirant vers lalbareda ques passada la riera de sans ahont acostuman los dits honorables consellers rebre son Rey y senyor quant ve en la present ciutat. E quant los dits consellers foren prop la carniceria de Sans se encontraren ab lo dit senyor lo qual per sa benignitat sen venia dret. E es asaber que los dits honorables consellers partiren de la present casa vn poch tart perço que lo correu que era stat enbiat per asaber la hora partiria sa magestat de Molinderey y arriba tart.

Encontinent essent deuant sa magestat lo qual se era aturat en veurer los consellers ells dits honorables consellers ab los demunt dits y altros molts ciutadans mercades artistes y menestrals que ab ells venian a cauall sens descaualcar ni donar peu en terra. Primer lo dit honorable veguer lo qual veguer aqui mateix sen ana. E apres lo conseller en cap lo qual besada la ma del dit senyor li passa

per de part derrera y se li posa al costat squerra y apres tots los altros per llur orde se acostaren al dit senyor inclinats fins als colls de les mules li besaren la ma e feren reuerencia. Dich que li besaren la ma no sols los desus agraduats mes encara tos los altros que venien ab dits consellers sens descaualcar ningu lo qual senyor stech tostemps parat per sa clemencia mentre hy hague persona que li basas la ma.

E besada la ma y feta la reuerencia com se es dit lo conseller en cap posat com dit es al costat squerra de dit senyor Rey los altros consellers se posaren deuant per lur orde ab los dits promens y los vergues deuant tots baxadas las vergues. E ab dit orde lo acompanyaren fins al portal del monestir de valldonzella. E per lo dit cami moltes vegades dit senyor Rey interroga dit conseller en cap lo qual quant li responia estaue en lo barret en la ma y dit senyor Rey cada vegada apres de hauer parlat li deya y assenyalaua se cobris y axi se cobria y descobria cada volta parlaua y speraua que dit senyor li manas se cobris. E abans arribassen a la porta de dit monestir lo dit conseller en cap digue al dit senyor les paraules seguents vostra magestat sera seruit donarnos licencia perque es la pratiga de no entrar dins dit senyor digue vayan con Dios ab vna cara alegra. En la porta del pati del qual monestir e sens entrar en dit pati e sens descaualcar fentli reuerencia lo dexaren los dits honorables consellers y los altros qui ab ells anauen. E sen vingueren en lo pati de la present casa e aqui se desaplegaren venia dit senyor Rey a cauall en vn cortau vestit en vn sayo de vellut capot de drap y vn sombrero de tafeta negre ab vna ploma blanca y botas de vaca.

E per la beneuenturada vinguda del dit senyor e per festeyar aquella los dits honorables consellers tenian ordenat que al portal de St. Anthoni stiguessen aparelladES algunes pesses de camp y mascles de Artilleria pera que quant dit senyor fos a la creu cuberta desitrassen aquella y donassen senyal a la artilleria dels baluarts y de la mu-

ralla que per aço estaue aparellada. E axi mateix feren fer crida per la ciutat ordenant y pregant a totom generalment que tres jorns fessen festa sens obrir o metre obrados e fessen alimaries e que totom scombras e ampalias los enfronts de les cases per hont dit senyor hauia de passar. E axi fonch fet que lo dit disapte comensaren a fer festes balls y alimaries e duraren tres dias.

E per lo semblant los dits honorables consellers per donar orde en les coses necessaries per dita entrada la qual lo honorable conseller en cap hauia sabut per sa magestat aboca venint per lo dit cami volia que fos lo sendema. Perço per llurs vergues trameteren a conuidar mols notables ciutadans militars mercades artistes y menestrals pera que fossen per lo dit dia del endema en lo pati de la present casa a cauall per acompanyarlos dits consellers fins al portal de St. Anthoni hont staua aparellada la grua ab lo cel que debaix se dira.

E no res menys los dits honorables consellers ordenaren ferse vn memorial de les persones que hauian de entreuenir y esser ordenades per portar de destre lo cauall de dit senyor e aportar los bordons del pali e cordons per fer la volta acostumada en semblans noues entrades ço es del portal de St. Anthoni fins al cadafal que per part de la ciutat es estat fet en la plasa de st. francesch per prestar lo Jurament de les libertats de nostra ciutat e de dit cadafal fins a la Seu e foren los seguents

Part dreta.	Part squerra.
Al banc del fre.	
mossen Jaume Joan Çapila. conseller en cap.	mossen Miquel de vallseca. ciutada antich,

Cordo.

Ciutadans.	Mercades.
mossen Benet Puigmarí militar.	lo consol mercader.
mossen Joan Luys Lull ciutada.	francesch Pomet.

mossen Jaume de Aguilar militar.	francesch Mir.
mossen Onofre Marimon ciutada.	francesch casadamunt.
mossen Guillem Guirzes ciutada.	Jaume Doms.
lo consol ciutada.	Steue Bonell.

Artistas.	Menestrals.
Jaume sastra notari de barcelona.	Miquel Boygues argenter.
Pere talauera notari de barcelona.	franci ysern calsater.
Joan dot notari real.	Perot Antich Blanquer.
Pere prexens apotecari.	Bartomeu Pedramini rahorer.
Steue quintana candeler de cera.	Bartomeu ferrer sabater.

Bordons del talem.

lo conseller quart.	lo conseller quint.
lo conseller segon.	lo conseller ters.
mossen Janot Salba.	mossen Enrich terre.

E ordenades dites coses lo Diumenge que contauem a vj del dit mes de fabrer any MDLXIIIJ lo mati a les VIIIJ hores embiaren los dits mossen Janot Salba y mossen Joan Luys Lull a valldonzella per saber la hora volia sa magestat entrar en la present cintat e respos que a les XIJ hores de mig dia. E axi encontinent hauent dinat los dits honorables consellers se ajustaren en lo pati de la present casa ab los demunt dits y mols promens y altra gent de tots staments. E ajustats vers les XIJ hores acompanyant quiscu de hu dells dits promens partiren dits consellers de la present casa a cauall ab los tabals y trompetes de la ciutat deuant qui aportauen las sobre vestes nouament per aço fetes del modo que per deliberacions son estades ordenades fer. E anant per la bocaria e carrer del hospital exiren al portal de St. Anthoni deuant la creu que esta junt al pont de dit portal e estant aqui enuiaren lo correu de la ciutat a sa Magestat a valldonzella per ferli asaber com totes les coses eren prestes si sa magestat li plahia entrar. E axi tocades dues hores apres mig jorn lo dit senyor arriba enuers dit portal acompanyat de alguns princeps y senyors axi de Italia com de spanya e los dits consellers y promens y tota la companya foren descaualcats

e dits consellers y promens se acostaren vn poquet mes enlla de la dita creu ço es junt al camí qui va a valldonzella sens empero exirse de dit cami real hont estauen E no tornaren mes a cauall car ninguns los quals consellers anauen ab samarres de vellut carmesi forrades de tela de or fetes nouament per dita entrada y ab gorres de vellut negre iusta forma de la deliberació acerca de açó feta.

E arribat lo dit senyor al camí real los dits honorables consellers ab sos promens li feren gran reuerencia é se posa lo conseller en cap a la part squerra de dit senyor e los altros consellers deuant ab sengles promens. E axi la portaren fins al cap del dit pont en lo qual loch estant dit senyor les portes que estauen posades sobre lo dit portal per amagar la grua se obriren e comensa a baixar dita grua dins la qual hauia tres personatges fadrinets cantors los dos vestits com a Angels ab sobre vistes de telilla de or fals ab ales y sos ceptres en les mans. E laltro vestit com una donzella representant la verge santa Eulalia patrona desta ciutat ab garlandes de flos que tenian tots los dits personatges en los caps los quals mentre baxaren cantaren á cant dorgue ab molt gentil concert los versos seguens

Te Philippum laudamus
Te ciues tui dominum confitemur
Te cattolicum christianorum Regem maximum
Vniuersa ciuitas veneratum
Tibi laus
Tibi honor
Tibi trimphus etc. vitoria

E acabat de cantar dits versos la dita santa Eulalia tota sola ab vna veu alta clara y distinchta sens cantar tenint dues claus daurades en la ma les quals eren del dit portal de sant Anthoni de la present ciutat dirigi al senyor Rey los versos seguents

Eulalia hoc nutrita solo ter summe Philippe
Foelicem aduentum turba precatur idem
Te reducem accipio, claues sacra pignora Regni
Carpe manu, prestat Barcino grata fidem
Is debetur honor coelum testatur, et orbis
Protege commissum pace, vel ense greguem
Collapsus nunquam prudenter ab heresis astu
Eripimus tecum religiosus eat

E apres los hague dits li dona las claus ab gentils continents las quals lo dit senyor prengue e les dona en continent a mossen Jaume Joan Çapila conseller en cap lo qual prenent aquellas li besa la ma e la dita grua sen torna muntar cantant los dits tres personatges aconsert a cant dorgue la verba seguent

He dies quam fecit dominus
Exultemus et letemur in ea

E montada dita grua lo conceller en cap prengue los cordons de seda groga y vermella e ligal a la vna banda del cauall lo hu e laltro a laltra banda en la cabessada sobre del fre del cauall en que venia dit senyor Rey. E posas a la part dreta de dit fre y dit mossen Vallsecha a la part squerra. E tots los dits altros promens dels quatre staments en lorde desus posat e los altros consellers ab los dits promens prengueren lo dit senyor jus lo dit pali de brocal nouament per aço fet ab lorde dalt posat. E axi portant lo dit senyor jus lo dit pali ab la spasa deuant ell que li aportaue son caualleris y los quatre Reys darmes acauall y sos trompetas y clarins y los tabals y trompetas de la ciutat sen entraren dins ciutat tirant la via del carrer del hospital en lo portal del qual estauan dos cadafalets hont stauen posats los ignocents e tiraren fins al portal de la bocaria. E girant per la rambla auali e tiraren per lo portal de framenos que es deuant la dressana. Abans de la qual per lo general e sos Diputats era stat fet vn arch trium-

phal ab vnas torras sota lo qual arch passaran hont ans de passar se feu vna salua de arcabusseria y artilleria. E per lo dormitori de sant francesch aribaren al cadafal que era bastit al pla de sant francesch deuant la casa de Montcada lo qual era cubert de draps vermells. E junts al dit cadafal lo dit senyor descaualca. E los honorables consellers y promens lo meteren al mig e sen montaren ab ell. En mig del qual cadafal a les spatlles de la paret estaue posat vn doser del senyor Rey de brocat molt rich. Empaliat lo enfront de dita paret de draps de ras del dit senyor. E alli fonch posada sobre lo cadafalet o punta peu la cadira de la ciutat guarnida de vellut carmesi ab tres coxins de vellut carmesi que la dita ciutat feu fer. E jatsia la pratiga fos de semblans jornades de venir la vera creu apres de esser se assentat lo senyor Rey en sa cadira empero esta volta per no saberi mes los frares de sant francesch reuestits tres dells com a preueres diaca y sotsdiaca ab dos acolits ab sos canalobres y ciris encesos hauian aportada la santíssima vera creu en dit cadafal ans de arribar alli dit senyor Rey. La qual creu santa vista per lo dit senyor rey alt en dit cadafal se agenolla de dos genolls. E posada dita vera creu sobre un missal demunt vn coxi posa las mans dit senyor sobre dit missal. E jura sobre aquell e la dita creu santa tenir y seruar constitucions priuilegis vsos costums é altres llibertats en aquesta ciutat atorgades per los antecessors reys segons deuall sera incertat. E feta dita jura se assenta en dita cadira. E encontinent dits cinch consellers besaren la ma lo hu apres laltro a sa magestat regraciantli la prestació de dit jurament. E encontinent per la artilleria dels baluarts y altra artilleria posada per assó per las murallas se feu una bona salua. E besades dites mans sen anaren a seurer a vn banch qui alt en dit cadafal staue aparellat a ma squerra de dit senyor Rey posat per traues de manera que mirauen deues lo portal de la dressana. En lo qual banch segueren primer los sinch consellers arreu a apres promens del cordo mentre ni caberen. E los altres promens

que noy caberen se asseguceren per las graus de dit cadafal. E estant dit senyor en sa cadira passaren totes les confraries de la ciutat ab llurs penons sots lorde seguent

Primerament los parayres ab son panó y aportauen la mulasa.

Fustes ab son panó

Blanques ab son panó y vns saluatges y vn leó fent entremesos.

Ortelans jouens ab son panó.

Confraria de St. Jaume ab son panó.

Tragines de mar.

Dagues.

Garbellados ab certs jochs que garbellauen confits.

Marines Barques y Pescados que aportaueu vna bella nau molt ben exarciada y artillada de grossos y molts coets y venia ab la vela ab gentil artifissi.

Reuenedos.

Cordes ab son Gegant y cert entrames.

Botes ab son panó.

Matalases ab son panó.

Hostales ab son panó.

Corredos de coll.

Ortolans ab cert entremes que feyen llaurar vns asens y portauen vn hort ab alguns ausells.

Carnices qui aportauen vn bou encellat ab ses gornicions y fre y vn home a cauall qui aportaue lo panó.

Spases ab son panó y St. Pau.

Texidos de llana ab son panó.

Barretes ab son panó.

Merces y Julians ab vna inuenció de uns boscatges que aportauen representant la historia de St. Juliá cassant ab diuersa cassa saluatge que corregueren y molta cassa de ausells que auiaren lo que fonch molt bona vista.

Calsaters ab son panó.

Cotoners que aportauen vn joch de caualls cotones.

Texidors de lli ab son panó.

Mestres de cases.

a cauall cansados deuen star los consellers vayanse a reposar y fonch respost per dit conseller En coses que complen a sa magestat noy ha cansament algu. E a qui dexaren lo pali e sen tornaren a la casa de la ciutat ab les trompetes y antorxes e aqui se desajustaren.

Diumenge a xx de dit mes de fabrer y any se feu professó ab les confraries y tots los ordens y parrochias com lo dia de la festa de corpore christi saluo que no aportaren lo santissim cor de nostre senyor Jesuchrist ni ana lo Melchisedech ni dita professó entra en Sta. Maria ni feu estació alguna y ana la professó tota la volta de la del dia de corpus y passa deuant lo palacio del Rey y apres gira per lo cantó de mossen Oliuer y tira per darrera dita casa de mossen Oliuer y torna al regomir y acaba de fer la volta del dia de corpus y noy hague vigilia en dita professó y dita professó se feu per retre gracies a Deu de la beneuenturada y nouella entrada de la magestat del Rey philip senyor nostre anaren a la professó los consellers partint de St. Jaume acompanyats ab promens y aportaren lo talem los dits v conseller y vn prom ciutada.

Dimecres al primer de Mars del dit MDLXIIII los honorables consellers apres dinar a les dos hores precehint lurs vergues acompanyats ab promens partiren de la present casa e anaren a la gran sala del Palau Real perque com a sindichs que eren creats tots sinch in simul del consell de cent vessen jurar a la Magestat del senyor Don Philipp Rey nostre perço que la primera vegada ques entrat en esta ciutat los quals honorables censellers se asentaren en lo loch acostumat. E tantost vingue lo senyor Rey ab sos atabals y Reys darmes y lo gran caualleris qui li apportaua la spasa deuant e los dits honorables consellers y no altri dels stamens que alli eren anaren a rebre lo dit senyor Rey fins a la porta de la scaleta que es apres de la dita sala es asaber en aquell portal que al cap de les graus del dit palau real posantse lo conseller en cap al costat squerra del dit senyor Rey y los altros consellers deuant donant la precedencia a alguns princeps y Duchs quey hauia.

E assentat en sa real cadira li fonch aperellada vna taula vn missal y la vera creu agenollat y posades les mans sobre la creu y missal presta lo jurament seguent

— Jurament. —

Nos Don Ppilip etc juram per nostre senyor Deu Jesu-Christ e los sants quatre Euangelis ab les nostres mans corporalment tocats tenir e obseruar e fer tenir e obseruar als prelats religiosos clergues magnats barons e richs homens nobles cauallers homens de paratge e a ciutats viles y lochs e a les vniversitats de aquelles e a tot lo Principat e comptats la charta de la venda del bonatge herbatge y terratge y tots los vsatges de Barcelona constitucions statuts capitols y ordinacions y actes de corts generals de Cathalunya. E mes totes les llibertas priuilegis e gracies e merces fets y fetes vsos y costums axi generalment com special atorgades y otorgats. E mes la unió del Regne de Aragó de Valencia e comptat de barcelona. E mes la vnió dels regnes de Mallorques e illas a aquell adjacens e dels comptats de Rosselló y Cerdanya de conflent y de vallspir e bescomptas de orladesi y carladesi ab los dits regnes. E mes la constitució feta en la Cort celebrada per lo rey don ferrando segon en lo monestir dels frares menos de barcelona en lo any MDIIJ sobre la luyció del censal de preu 220000 lliuras 5 sous y de penció annual de 11000 lliuras moneda de barcelona del qual fonch fet seruey al dit senyor Rey don ferrando per la cort general per ell celebrada en lo monestir de Sta. Anna de dita ciutat en lo any MCCCCLXXXXIIJ. E mes la confirmació de totes les constitucions de cathalunya axi del Rey en Jaume com de altros Reys. E inmediatament apres del dit iurament per part dels staments fonch dada certa scriptura de pretest e fonch prestat lo iurament de fidelitat en la forma acostumada ço es los laychs iurament y homenatge y los eclesiastichs iurament tant solament.

E feta tota la dita cerimonia sa magestat ana a la Seu e alli prengue possessió del canonicat ques del Rey y torna apres en la casa noua del palau y montaren alt en vna finestra y mira los iochs que li foren fets per la Diputatió en la plasa del Rey.

CAP. 2.—Com entraren en la present ciutat don Rodolpho y don Ernesto de Austria princep y infant de vngria y de Boemia nebots del Rey Phelip nostre senyor y com lo senyor Rey parti desta ciutat.

Dimars a xv de fabrer del any mdlxiiij los honorables consellers acompanyats de promens per la noua era vinguda que los infans de vngria nebots del senyor venien anaren dits consellers al palau de sa magestat per tratar ab ell acerca de la cerimonia fahedora en la receptió dels dits infans y fonchlos respost per sa magestat que los doneria lorde e dita consulta li feren acerca que tenia gran dupte del besarlos la ma.

Diuendres a xvij de Mars de dit any los honorables consellers tingueren noua que los serenisimos don Rodolpho y don Ernesto de Austria princep y infant de vngria y de Boemia germans iouens de edat de x anys y onze poch mes o menco venian per mar ab xviij galeras es asaber montjoich las hague descobertas enuiaren dos Embaxadors antichs ciutadans de la present ciutat es asaber mossen Joan luys Lull y mossen Onofre de Marimon ab vna barca per a donarlos la benuinguda y per concertar la entrada y ferlos asaber la iocunditat sentia esta ciutat en llur vinguda.

E lo mateix dia feren altra embaxada a sa magestat quis trobaua en la present ciutat solicitant lorde que sa magestat los hauia promes manar donar als xv del passat sobre la recepció dels dits infans y per part de sa ma-

gestat los fonch donada vna scriptura del thenor seguent la qual los dona don Luys Mendez Daro.

Su magestat dice que en el pedir las manos a los principes los conselleres hagan lo que hicieron con su padre cuando por aqui passó.

Que primero salude la ciudad con su artilleria que las galeras.

Que los conselleres salgan a recibirles a la puente antes de entrar en ella porque su magestat stara en la puente y que como los hayan ablado alli se queden porque su magestat lleuara a palacio dichos sus sobrinos.

Manda su magestat que el conseller en cap se quede en las cortes porque no se pierde esse tiempo para entender en las cortes.

E aguda esta resposta feren conuidar molts cauallers ciutadans y altros y los consols de la mar ajustats deuant la casa de la ciutat partiren a cauall fins a la Lotge de la mar e aqui se apearen e muntaren a mirar las galeras e los consols de la mar per lo poch temps y hauia no anaren ab dita caualcada ni tampoch anaren agraduats sino solament ab promens.

E per lo apres dinar foren los dits honorables consellers applegats en lo pati de la present casa a cauall e de assi ab promens anaren a la lotja e aqui aguardaren que las galeras se acostassen e stants prop caualcaren e tiraren a marina e se posaren en lo pont que per açó fonch fet y apparellat per part de la ciutat tot cubert de draps vermells. E stant en dit pont mes prop de la mar dexant los dits consellers al altro cap enuers terra e arribades dites galeres y fetes salues desembarcaren los dits Princeps en vna fragata ensemps ab ell lo Reverendissim y Ilustrissim cardenal de Augusta e la galera per causa que venia molt carregada nos pogue acostar al pont y dit pont per la fragata era massa alt demanaren que no pogueren desembarcar en dit pont y axi desembarcaren en la platja iunt al dit pont hont fonch lo senyor Rey y los dits honorables consellers. E apres que sa magestat ha-

gue rebuts dits sos nebots los honorables consellers reberen dits princeps fentli reuerencia y volentlos pendre las mans los dits princeps no volgueren darles y axi feta dita receptió los dits honorables consellers restaren aqui ab sos promens y lo senyor Rey ab dits princeps y cardenal caualcaren y sen anaren a palacio anant lo senyor Rey a ma squerra del Rodolpho princep per volerli fer gran honra a be que dit princep molt o recusas y lo dit cardenal apres dells a la squerra y lo don Ernesto a la dreta apres dels dits senyors Rey y princep.

Dissapte a xviij de dit los honorables consellers ab promens anaren a visitar los dits princep y infant.

Dijous a xxiij de dit mes y any tingue lo solio y acaba las corts celebraue als cathalans en la present ciutat y en lo monestir de framenos lo molt alt e molt poderos senyor Don Phelip. E tingut lo solio parti encontinent que fonch a les viiij hores abans de dinar.

CAP. 3.—Com entra en la present ciutat lo Duch de francauila per virrey de Catalunya.

Diuendres a xxv de Agost del any mdlxiiij essen auisats los honorables consellers que lo Excelentissim senyor don Diego Hurtado de Mandoça Princep de Melito Duch de francha vila prouehit de lochtinent y capita general en lo present principat volia entrar en la present ciutat essent auisats que lo dit virrey partia de St. Hieronym de la Murtra ahont era anat del monestir de Jesus en fora isquerenli a recebirlo fins a la creu trancada e allis pararen e se aguardaren e quant veren venir lo dit senyor tiraren enuers ell vn poch mes enlla de dita creu e lo conseller en cap se li posa a ma squerra y lo Reverendissimo bisbe de barcelona qui ab dit virrey venia a la mandreta e antraren per lo portal nou tot lo mateix

cami fins al portal major de la seu hont descaualca y muntaren alt al altar major e iura se seruar los priuilegis com es acostumat a be que ya hauia iurat en Tarragona lo qual iurament fet lo acompanyaren fins al palau del Rey en lo apartament nou a peu per esser prop e lexarenlo a la porta del dit palau sens entrar dintre.

CAP. 4.—Com entra en Barcelona don Joan de Austria germa de don Phelip Rey nostre senyor lo qual venia a postes.

Dilluns a viiij de Juliol del any de nostre senyor mdlxv sabent los magnifichs consellers que lo molt Excelent senyor don Joan de Austria Germa de la magestat de don Philip hauia de entrar en la present ciutat venint de la volta de castella a la posta feren aplegar vna bona promenia de mols ciutadans y militas pera quels aconsellassen lo fahedor e la dita promenia fonch de parer que los honorables consellers hauian de eixir a rebrel vn bon tros empero de cami mes ensa de hont se acostuma de rebre lo senyor Rey.

Dimars a x de dit mentre los dits honorables consellers stauen sperant la gent se aplegas ells determinaren ab alguns promens ques apparellassen xxx antorxes pera que si fos vespre poguessense seruir dellas los quals ordenaren que las apportassen iouent y mestres de las confrarias. E estant en esta deliberació vingue de casa del senyor virrey y per part sua als honorables consellers vn caualler dientlos com lo dit senyor virrey tenia fet pensament de fer fer per dita entrada vna bona salua de artilleria empero que la artilleria del senyor Rey era pocha y que perçó los pregaua que volguessen ordenar que la artilleria de la dita ciutat se destiras en dita entrada y que ell dit senyor virrey faria tirar la artilleria del Rey primer o

derrer e delliberaren dits consellers que tiras la artilleria de la ciutat. E fet açó dits consellers sabent que lo dit senyor don Joan se acostaua a la ciutat caualcaren en lo pati de la present casa e agraduats partiren e tiraren per lo call e exiren al portal de la bocaria en lo qual loch veren venir per la rambla amunt lo senyor virrey e per ço nos posaren per lo carrer del hospital sino que tiraren per la rambla amunt e anaren e se posaren per lo carrer del carme anant a plaer perque dit virrey tingues temps de passar auant e exiren per lo portal de St. Anthoni e anaren fins passada la creu cuberta vn poquet que seria vn tir de ballesta no molt gran. E aqui reberen lo dit senyor don Joan e li feren degut acatament (Es vn jove de xviii anys y de bona disposició) al costat squerra del qual vingue lo honorable conseller en cap y lo virrey a la dreta y los altros consellers deuant ab sos promens y axi lo acompanyaren fins a la posada sua que fonch en lo palacio del dit virrey ques en las casas del almirant de napols lo qual dexaren a la porta de dit palacio e los dits consellers sen vingueren al pati de la present casa ab las antorxas e aqui se desaplegaren.

E la artilleria del Rey comensa a tirar essent dit don Joan en dret de framenos y la ciutat respongue.

CAP. 5.—De la entrada que feu en la present ciutat don Hugo boncompany com a llegat a latere del papa Pio quart.

Diuendres a xviiij de Octubre del any mdlxv foren auisats los honorables consellers que lo Ilustrissimo y Reverendíssimo Don Hugo boncompany per la gracia de Deu cardenal de st. Sixto legat apostólich a la terra del nostre st. Pare Papa Pio quart vuy beneuenturadament regnant legat en les parts de Spanya ve-

nint de Roma se speraua entrar en la present ciutat lo Diumenge prop vinent. E per ço per sos vergues feren aplegar un bon nombre de ciutadans honrrats de dita ciutat para que los aconsellassen en dita recepció lo faedor los quals aplegats volgueren veurer sis trobaria alguna cerimonia feta a semblant cardenal llegat Apostolich. E axi fonch llegida la cerimonia de la recepció feta a fray Edigio segon del orde dels Agustins cardenal llegat apostólich qui entra en la present ciutat a xiij de Juny MDXVIIJ, la qual llegida aconsellaren e foren de parer que al dit senyor cardenal boncompany se fes semblant recepció de aquella saluat que no fes collació alguna.

E axi lo diumenje seguent que comptauem a xxj de dit dia assignat pera la dita receptió los honorables consellers lo isqueren a recebir fins al pont de les bigues y abans de esser en dit pont lo encontraren que venia y axi tiraren tornantsen fins al portal nou ahont los isque la professo de la Seu y tiran tot dret cami fins a la seu per la boria y feu oració en la seu y com hague fet oració sen torna fins a casa del almirant de napols ahont lo aposenta lo virrey. E juntament ab ell venia lo Reverendissimo senyor don Joan Babtista Castanya Archebisbe de Rosana nuncio Apostolich y lo Reverendissimo senyor Joan Aldo berandino auditor de la nota Romana y dos religiosos Theolechs diuse que venen en spanya per fer la causa o fortificar la Enquesta del senyor Archebisbe de Toledo qui en dias passats fonch inferit de alguna error en la fe.

Dimars a xxiij de dit festa de la gloriosa sta. Eulalia patrona desta ciutat lo dit senyor cardenal legat Apostolich vestit de Pontifical ço es roquet y manegues de cambray blanch y dessota aportaua vna roba de xamellot carmesi que aparia fos de seda sabatas de seti carmesi la mussa de xamellot carmesi y lo barret de drap de grana venint molt ben acompanyat del Archebisbe de Ronsana y dels altres deuall anomenats ana a la seu a hoyr lo offici en lo qual tambe com es de bona pratiga per semblant dia y anaren los dits honorables consellers ab sos promens los

quals consellers per raho de la gran dignitat de dit senyor llegat prengueren la part de la Epistola del altar major. E per al dit senyor llegat fonch aparellada vna cadira de brocat a la part del Euangeli ço es en mig del spay que es entre lo altar y las rexes de deuant y junt a les rexes del costat del dit altar la qual cadira estaua alta tres o quatre grahons ab vna regla al cap de dits grahons axi com un cadafal petit y deuant dita cadira li fonch aparellat un dosser o strado de brocat ab sos coxins per apoderse genollar y posar los brasos e baix en lo sol o pati endret es asaber y tenint lo cap al peu del dit strado fonch posat vn banch que tiraua enuers derrera lo altar major de tal manera que lo dit senyor cardenal staua a ma dreta y alt com dit es y en dit banch baix se sentaren ço es primer lo dit senyor Archebisbe de Ronsana nuncio apostolich y apres lo senyor Archebisbe de Tarragona patriarcha de Antiochia e apres tres o quatre bisbes desta provincia precehint los mes antichs vestits tots de Pontifical ço es roquets y managas blancas e apres de aquells lo secretari del dit senyor cardenal ab las matexes insignies perque es protonotari Apostolich dels participans en apres estaua asentat lo Abat de Montserrat e apres dells alguns religiosos e axi se acaba tota la cerimonia.

Diumenge a vj de Janer del any de MDLXVJ entra lo dit reuerendissimo senyor cardenal boncompany llegat apostolich venint de castella a la posta y per ço no li isqueren los consellers. E es asaber que lo dit senyor cardenal boncompany pochs anys apres que fonch tornat en Roma fonch elegit per Papa y anomenat en sa coronació Gregori tretze.

CAP. 6.—Com posaren la primera pedra a la torra del cap del llobregat y com la Reyna pari vna filla.

Dilluns a xviij de Agost del any de nostre senyor MDLXVJ anaren lo Excelént y lochtinent y virrey y los honorables consellers al cap de llobregat per

posar la primera pedra en la torra que de nou fa fer la ciutat al cap de llobregat per defensar que los turchs no puguen pendre ayguada y posa la dita primera pedra lo dit Excelent lochtinent general.

Diuendres a vj de Setembre de dit any los honorables consellers reberen letra de sa magestat com la senyora Reyna hauia parit vna filla y es la primera que ha ben parida fonch anomenada en lo batisme dona Maria.

CAP. 7.—EN QUES POSA VNA CARTA QUE LO SENYOR REY PHELIP FA ALS CONSELLERS EN QUELS HAUISA COM HAUIA MANAT PENDRE LO PRINCEP DON CARLOS FILL SEU PRIMOGENIT.

DIMARS a iij de fabrer del any MDLXVIIJ entre les viij y les viiij hores de nit los magnifichs consellers reberen una letra de sa magestat.

Diuendres a iiij de dit demati a les vj hores se aplegaren los dits magnifichs consellers y desclosa la sobredita letra vist lo contengut en aquella anaren al Excelm. lochtinent general y vinguts de allí conuocaren lo consell decent en lo qual desliberaren que fos enuiat vn embaxador del stament dels ciutadans a sa magestat per ferli a saber lo gran sentiment que la ciutat ha fet de tant trista y llamentosa noua la qual lletra es del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los conselleres de nuestra ciudad de barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros sabet que por algunas muy justas causas y consideraciones que conciernen al seruicio de Dios y bien y beneficio publico de nuestros Reynos entendiendo que para complir con la oblicacion que como a Rey y padre tenemos lo deuiamos assi proueher y ordenar. Hauemos mandado recojer la persona del serenis-

simo Principe Don Charlos nuestro hijo en aposento senyalado dentro de nuestro palacio y dado nueua orden en lo que toca a su seruicio trato y vida y por ser esta mudansa de la calidad que es nos ha parecido iusto y decente hazeroslo asaber para que entendays lo que se ha hecho y el iusto fundamento y fin que se tiene y leua que hauiendonos venido a tomar y vsar deste termino con el serenissimo principe se deue con razon creher y iusgar que las causas que a ello nos han mouido an sido tan vrgentes y precissas que no lo hauemos podido scusar y que embargante el dolor y sentimiento que con amor de padre desto podreis concider ar que hauemos tenido y tenemos hauemos querido preferir el satisfazer a la obligacion que Dios nos puso por lo que toca a nuestros Reynos subditos y vasallos dellos a los quales como tan fieles y leales que tambien nos han seruido y han de seruir con tanta razon amamos y stimamos y porque en su tiempo y quando sera necessario entendereys mas en particular las dichas causas y razones que agora no hay mas que aduertiros. Dada en Madrid a xxiij de Henero anyo MDLXVIII.

Yo El Rey.

Vt. Bernardus Vicicancelarius. Vt. loris R.
Vt. Comes pro generali thesaurarius. Vt. sentis R.
Vt. Soria R. Vt. sapena R.

prothonotario.

En lo qual consell feta dita deliberació fonch encontinent elegit mossen Jaume de Mijavila ciutada y que anas a la porta ab dos criats.

CAP. 8.—En ques posa en resposta que lo senyor Rey fa als consellers sobre quin titol hauian de donar a don Joan de Austria son germa.

Dissapte a xviiij de Juny del any de nostre senyor MDLXVIIJ los honorables consellers reberen letres del senyor Rey del thenor seguent las quals son

respostas de altres letres trameses per la ciutat a sa magestat entre les altres coses per consultar a sa magestat sobre lo recibiment fahedor en la entrada de don Joan de Austria.

A los amados y fieles nuestros los conselleres de nuestra ciudad de barcelona.

Amados y fieles nuestros recibimos vuestra carta deste mes en la qual nos consultays sobre lo que deueys hazer assi en lo del saludar al Ilustrisimo don Joan de Austria mi muy caro y muy amado hermano general de la mar como en el titulo que le haueis de dar y porque la rezulacion que se ha tomado assi en lo vno como en lo otro hauemos mandado scriuir al nuestro lugartiniente general acudireis a ell y hareis lo que en esto os ordenare de nuestra parte que tal es nuestra voluntad. Data en Madrid a xviiij de Junio anno MDLXVIIJ.

Yo El Rey.

Vt. don Bernardus vicicancellarius. Vt. loris R.
Vt. Comes pro generali thesaurarius. Vt. sentis R.
Vt. Soria R. Registrate.

protonotario.

La letra per al virrey.

Al Ilustre principe de Malito y Duque de franchavila primo nuestro lugarteniente y capitan general en el principado de cathalunya y condados de Rosellon y cerdanya del nuestro consejo de stado y presidente con el supdito de Italia.

El Rey.

Ilustre Principe primo nuestro lugarteniente y capitan general los conselleres de la nuestra ciudad de barcelona nos han consultado sobre lo que hauian de hazer assi en lo del saludar al Ilustrissimo don Joan de Austria mi muy charo y muy amado hermano general de la mar como en el titulo que le hauian de dar y hauiendo entendido que aquella ciudad no ha acostumbrado saludado primero armada donde no viniesse nuestra Real persona o de nuestro primogenito nuestra voluntad es que esto se guar-

de sin hazer ninguna nouedad y que el titulo que se deue dar a don Joan sea Excelencia y assi les hauemos mandado scriuir a los conselleres la carta qué sera con esta para que acudan a vos darsela eis y les direis a este proposito las palabras que os pareciere para que todo se trate con el respeto que se deue a la persona de don Joan y se cumpla lo que en esta se contiene. Data en Madrid a xviiij de Junio annyo MDLXVIIJ.

Yo El Rey.

Vt. don bernardus vicican. Vt. loris R.
Vt. Comes pro generali thesaur. Vt. sentis R.
Vt. Soria R. Vt. sapena R.

prothonotario.

CAP. 9. — DE LA MORT DE DON CARLOS FILL PRIMOGENIT DEL SENYOR REY DON PHELIP Y DEL ANIUERSARI QUE LA CIUTAT LI FEU.

DILLUNS qne comptauem a dos del mes de Agost del any MDLXVIIJ ia vespre apres de tocada la oratió los honorables consellers reberen letra del senyor Rey del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los conselleres conseyo y hombres buenos de la ciudad de barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros. Sabado que se contaron veynte y quatro deste mes antes del dia fue nuestro senyor seruido lleuar para si al serenissimo don Carlos nuestro y muy amado hijo hauiendo recibido tres dias antes todos los santos sacramentos con gran deuocion su fin fue tan christiano y de tan catholico principe que nos ha sido de mucho consuelo para el dolor y justo sentimiento que de su muerte tenemos pues se deue con razon sperar en Dios y en su misericordia le ha llamado para que gose del per-

petuamente de lo qual vos hauemos querido mandar aduertir para que lo sepays como es justo y para encargaros hagays hazer en essa ciudad las honras obsequias y demostraciones de luto y sentimiento que en semejantes casos se acostumbran que en ello nos seruireys. Dada en Madrid a 29 de Julio 1568.

Yo El Rey.

Vt. don Bernardus vicican. Vt. loris R.
Vt. Comes pro generali thesaur. Vt. sentis R.
Vt. Soria R. Vt. sapena R.

Gassol secretari.

La qual letra rebuda los dits honorables consellers se aplegaren en casa de mossen Miquel Bastida conseller segon y aqui manaren venir a nen Thomas Valles scriua del Racional y altres officials de la present casa per veurer lo fahedor e vists alguns exemplas dels libres de cerimonies lendema fou determinat per dits honorables consellers de fer aplegar vna promenia pera que los aconsellassen acerca del fahedor per rahó de dita cerimonia.

E per ço dimars que comptauem tres del dit mes de Agost dits honorables consellers manaren aplegar alguns promens ciutadans y militars en casa del conseller en cap en la qual casa vingueren los altros consellers atapats ben mati y aplegada dita promenia foren aconsellats que lo mateix mati aplegassen consell de trenta lo qual desliberaria lo fahedor. E mes foren aconsellats que vinguessen a la present casa ab gramalles ab los capirons vestits sobre lo cap. E encontinent per llurs vergués fonch aplegat dit consell ordinari lo qual aplegat e hoyda la letra del dit senyor Rey fonch deliberat que les exequies del dit serenissimo Princep se fessen axi e segons que per Reys e Reynes nostres ses acostumat fer per la present ciutat sometent a dits consellers la exequutió de totes les dites coses e al consell de cent Jurats de quin dret se pagarien les despeses per assó fahedores.

Lo qual consell de cent encontinent fonch manat cridar en lo qual dits honorables consellers estigueren ab les

gramalles de dol ab los capirons al cap. E proposat per los honorables consellers primer lo dit fet e legida dita letra del senyor Rey attes que ya per lo dit consell ordinari se era determinat se fessen dites exequies conforme per altres Reys y Reynes era stat acostumat de fer com dit es de desobre feu deliberació y conclusió lo dit consell de cent Jurats que les dites despeses se pagassen del dretor dinari y extraordinari ço es de aquell que mes comoditat y haura.

Dimecres a IIII de dit los dits honorables consellers de bon mati vingueren a la present casa pera consertar las cosas fahedoras per dites exequies e encontinent feren venir lo fuster de la present casa y lo fuster de la seu pera refer lo tuguri y posar aquell y fer lo cadafal sobre los grahons de Sta. Eulalia y lo llit alt y lo cadaffalet de les dames y tot lo menester y posari llurs treballs y fustes en lo tuguri o capell y per lo lloguer de la fusta y per claus y per tot sels donas lliuras sous.

E axi mateix se feren venir los pintos de la ciutat qui son mestre Anthoni Toreno y mestre Anthoni Sabater per pintar tot lo necessari qui de asso te carrech sóls promete ço es per mans or y color cent y deu lliures.

E mes determinaren que lo dit capell ardent fos fet pera diuendres que comptauem tretze del present mes de Agost e per dita rahó foren fets los memorials seguents.

Memorial per al honorable mossen Janot Salba donzell clauari de tot lo que es ordinari fer los clauaris en semblans aniuersaris.

Primerament que don hobra ab acabament que lo fuster de la ciutat ensemps ab lo de la seu qui acostumen de fer lo tuguri o capell ardent en la dita seu meten mans en fer bastir dita capella ardent sobre las graus de la capella de Sta. Eulalia e sobre grans bigues jassenes y postam e que sien fets grahons per pujar alt a forma de llit que sien posades pots y sobre les pots draps de peus ço es draps

setzens negres o altres semblants los quals pora cercar a lloguer e sobre la tomba o forma de llit que sien posats draps de ras axi que la tomba puge estar sobre llit e sobre la dita tomba sia posada tela blanca la qual acostume de dexar la sagrastia de la Seu e sobre aquella sie posat hu dels draps de brocat que la ciutat feu per la mare besauia o auia del dit princep per causa que no ses pogut fer lo que la ciutat te intent ara de fer fer lo qual fara y donara apres a dita sagrastia e lo qual ya fet amprat de la dita sagrastia fasse fer al pintor de la ciutat xiiij senyals sobreposats ço es vij de dit senyor Princep y altres vij de la ciutat.

Item que dessus la dita capella ardent sie fet y posat un sobrecel de tela bona de blau scur ab un senyal gran al mig del dit senyor Princep e quatre senyals de la ciutat ço es hu a quiscun cantó e quiscu dels dits quatre senyals hage un texell de fuller de or partit.

Item sien posats al entorn del dit sobre cel quatre touallons de dita tela y quey sien pintats xxxx senyals ço es xx del dit senyor Princep y xx de la ciutat.

Item que fasse fer cent y nou senyals petits de paper ab les armes de la ciutat per posar en las antorxes de la ciutat que son cent y en los nou ciris dels canalobres cantons y mitg del dit tuguri.

Item que fasse fer nou senyals grans de fusta y paper daurat ço es vuyt de la ciutat als quatre cantons de baix y quatre cantons de dalt de dita capella ardent e hu del dit senyor Princep a la sumitat de dit tuguri.

Item que fasse fer al candeler doscents setante ciris grochs quiscun de pes de sis onses per esser posats sobre lo dit tuguri e nou ciris de pes de tres lliures quiscu de dita cera groga los quals sien posats ço es hu en quiscun cantó e hu al mig de dit simbori e quatre que stiguen en los canalobres del altar major. E mes fasse fer a dit candeler cent antorxes o brondons de cera groga quiscu de pes de cinch lliures ab vna senyal de la ciutat en quiscu de paper sobre posat les quals antorxes o brondons seran

posats a les brondoneres fentne tres parts ço es vna enuers lo altar altra a quiscun costat e fet lo dit aniuersari per auinensa molt antiga de les dites antorxes y brondons ne deuen romandre a la Seu lo delme a la sagrastia e laltra sia tornat a la ciutat e de la cera del tuguri jatsia en temps passat se seruaue lo mateix orde aquesta volta los magnifichs consellers attes que alguna vegada ses fet axi de fet son stats contens que tot lo residuun de dita cera de dit tuguri siga de la dita sagrastia.

Item que sien fets sinquanta ciris petits de cera blanca per la offerta quiscu de pes de sis onses los quals sien donats als honorables consellers y altres persones notables qui seran emprades per a fer honor a dit aniuersari y als quatre canonges qui aporten los brondons y a quiscu sie posat vn sise de argent e si sera lo senyor lochtinent general o altres personas destat com son duchs y comptes quels sia donat vn ciri de vna lliura y posat mig ducat o vna pesa de or.

Item que sien fetes quaranta lliures de candeles de cera groga de quatorze o quinze la lliura per ço que sien donades a totes les persones axi homens com dones a quiscuna delles vna candela y quey sia posat un ardit.

Item que hage carrech de comprar los draps per fer las gramallas als honorables consellers e altres persones e officials que la ciutat dona gramallas.

Memorial per als honorables hobres mestre steue Guardiet metge y Jaume ventallons metge de tot lo que es ordinari fer als hobres per semblant aniuersari.

Primo que los dits honorables hobres vestits de gramalles ab caparons al cap preguen per part de la ciutat lo Reverent vicari general del Reverendissimo senyor bisbe de barcelona a que diuendres que comptarem a XIII del present se fara lo aniuersari per lo dit senyor Princep y que fins a les hores que sie acabat de celebrar dit aniuersari quisqun dia de assi en lla tres vegades ço es demati

mig jorn y al tart fassen tocar las campanes de la Seu y de les sglesies parrochials y que les dites parrochies lo dia de dit aniuersari dematí vinguen a la Seu presonalment per absolrre sobre lo cos present.

Item que preguen los monestirs axi de homens com de dones e encara monestis de valldonzella y de Jesus que quant hoyran sonar las campanas de la Seu sonen les de llurs sglesies segons es acostumat per semblants aniuersaris. E que lo dit dia de dit aniuersari vinguen presonalment los frares a fer absolta sobre lo cos present.

Item que prenguen per part de dita ciutat al Reverendissimo senyor bisbe de barcelona que vulla dir la missa del dit offici de dit aniuersari.

E mes preguen al Reverendissimo senyor bisbe Afanoy ques que vulle predicar lo sermo de dit aniuersari.

Item que lo dit dia de dit aniuersari demati dits hobres sien casa de la ciutat per agraduar e ordenar los magnifichs consellers y altres persones qui aniran ab ells.

Dijous a v del dit mes de Agost los honorables consellers se aplegaren á la present casa e feren venir lo monjo de la Seu mossen Antich Calopa preuere e apuntaren ab ell que per ajuda de costes per los homens que acostumen de llogar per sonar las campanas en la Seu se li donassen a raho de vuyt sous per quiscun toch e que los tochs comensasen lo dit migdia de dit dijous conforme ja per lo senyor Bisbe era stat manat a les parrochies a suplicatió de la ciutat conforme lo memorial donat a dits hobres desus incertat es a saber que lo present jorn ó be quey fossen conuidats los consellers no anaren a Sta. Catherina per la festa de Sant Domingo com es acostumat ja per rahó del dol.

Diuendres y disapte los dits honorables consellers ab ses gramalles de dol y capirons al cap acompanyats dels officials de la present casa sens acceptarne algu los quals repartiren pera quiscu dels officials acompanyas a son conseller vestits dits officials ab ses gramalles de dol e capirons al coll y vingueren en la present casa axi per pros-

seguir de ordenar lo necessari com p
vingueren y se aplegaren en la present c
Diumenje a viij de dit los consellers a
llur pratiga no hauian de exir de casa c
ab ses gramalles de dol y capirons al c
casa e hoida missa en la capella de dit
vna gran promenia de ciutadans y mil
feta aplegar per rahó de la embaxada
Reuerent y magnifichs diputats del ge
principat dient dits embaxadors que a
temps dits diputats no fossen anats ense
norables consellers en semblans aniuers
rien en grandissima manera anar en d
semps ab dits consellers y que volrrian
los donarian. E los dits promens haguts
digueren y conclogueren que alt en lo co
se hauia de tenir dit dol los fos donat
conseller en cap a ma squerra hont seu
ciutadans inmediatament apres del ho
tots sis diputats y hoidors junts y contig
algu entre ells ab vna que si venia offici
altra que precehis al honorable conseller
endemig la persona de tal dignitat y offi
posada entre lo dit conseller en cap y lo
siastich.

En lo anar al aniuersari de casa de I
fossen agraduats los dits diputats ço es q
ço es quiscu en son trast en los sis prime
tigament ses ordinariament acostumat so
eclesiastich anas en lo primer trast aho
anar lo conseller en cap. E lo diputat mil
del conseller segon. E lo diputat real en l
seller ters. E lo hoidor eclesiastich en lo tr
quart. E lo hoidor militar en lo loch del
E lo hoidor real anas en lo sisen trast. E
en la Seu se asentassen desta manera ço e
que lo senyor lochtinent general sera en

se aseura en lo cap del banch lo conseller en cap e apres entre conseller y conseller com a promens que stiguen dits diputats y hoidors ab que empero si si trobaren perçones que per rahó de titol o dignitat Ilustre precehesca als honorables consellers e per conseguent al dit diputat que les tals persones de dignitat o titol sien collocades primer entre conseller y conseller y acabades de collocar dites persones Ilustres comensen dits diputats y hoidors a posarse entre conseller y conseller y acabats aquells entre les altres persones que conforme altres agraduacions antigas y la pratiga de la ciutat se acostumen assentar.

E per quant lo modo del seurer en la Seu no acontenta als qui per part de dits diputats hi eren vinguts abe que lo seurer en lo consell de cent y lo anar a la Seu acontentaua al presdinar se torna aplegar altra promenia sobre dit fet e no conclogueren altra cosa.

Dilluns a viiij del dit mes los dits honorables consellers sobre dit fet de dar lloch a la Seu als dits diputats axi demati com despres de dinar se aplegaren ab vna gran promenia en la present casa. E per part de dits diputats los fonch dit que serien contens de vna de dues coses ço es quels donassen vn banch que tingues les spalles a la rexa del altar de dita Seu perque ells alli a soles ab los hoydors poguessen seurer o que de ferm sens acollir los titulars los donassen loch entre consaller y consaller. E dita promania dellibera que nols fos donat lo dit banch perque lo dit banch precehia a tots los consellers per star mes prop al senyor lochtinent general.

E mes los dits honorables consellers ordenaren que fos feta crida per los llochs acostumats de la present ciutat que dimecres dijous y diuendres per fer lo dit capell ardent ningu tingues parades ni hubertes les portes y assó per demostració de dit dol lo qual tindrien dits consellers per dits tres dies en la casa de la present ciutat los quals trompetes y corrados anaren ab gramalles de dol.

Dimars a x de dit demati los dits honorables consellers se tornaren ajustar ab la dita gran promenia en la dita

present casa e fonch proposat per part de dits diputats que lo dit banch que abans demanauen per ells fos donat als senyors de titol o de dignitat Ilustre e que dits honorables consellers prenguessen com a promens dits diputats y hoidors. E la dita promenia fonch de parer que nos fes en manera alguna perque seria del tot lleuar als dits senyors titulas o de dignitat Ilustre llur loch que tenen acostumat de star entre los honorables consellers e seria lleuarlos de llur antiga possessió y dret. Empero perque tots en grandissima manera axi dits honorables consellers com promens desijauen de seurer en companya de dits Reuerent y magnifichs diputats perque es magistrat tan honrrat y de tanta qualitat a be no tinguen exemple may se fos fet ordenaren dits honorables consellers ab lo paret de dits promens que en semblants aniuersaris y sepultures los dits diputats e hoidors estiguessen entre conseller y conseller empero que trobantse alguna persona o persones de dita dignitat o titular Ilustre que precehesca a conseller que les tals persones sien collocades en la forma seguent ço es que entre lo consaller en cap y diputat eclesiastich sia posada dita tal persona de dignitat Ilustre o titular si vna sola sera e si mes ni haura laltra sia posada entre lo conseller segon e lo diputat militar y axi de les altres sense moures los dits diputats de entre conseller de manera que entre conseller y conseller sia dispensat y haja loch dos persones lo que com dit es may ses trobat quey stiguesen e assó feyen per lo gran desig tenen com dit es de anar ab dits diputats.

E mes dit dia los dits honorables consellers elegiren vint promens als quals fossen donades gramalles pera que ab ells stiguessen al dol y fessen altres exercicis a dites exequies necessaris les quals persones son les seguents.

mossen Andreu Çacosta conseller en cap elegi en promens.
mossen Miquel de Vallceca.
mossen Galceran Burges.

mossen Miquel Salgueda.
mossen Joachim de Rochacrespa.

mossen Miquel Bastida conseller segon elegi.
mossen Miquel Oliuer.
mossen Francesch Anton Setanti.
mossen Enrich Terre.
mossen Galceran de cahors.

mossen Joan luys cornet conseller ters elegi.
mossen luys setanti.
mossen Jaume Joan de vilatorta.
mossen Miquel de Tamarit.
Llorens sotalell notari de barcelona.

mossen Jaume Ros conseller quart elegi.
mossen Jaume Joan Çapila.
mossen Berenguer Çapila.
mossen Pere casador.
Jaume luys Ros mercader.

mossen Steue quintana conseller quint elegi.
mossen Pere Salba.
mossen luys Dusay.
mossen Onofre Salba.
mossen Rubinat mercer.

E mes auant dits magnifichs consellers ordenaren que lo honorable clauari compras lo drap seguent per les persones que segueixen

Per los magnifichs consallers y clauari trenta sis canas 24.ᵉ de barcelona. . . 36 canas 24.ᵉ de barcelona.
per los xx promens.. . . 120 canas 22.ᵉ de barcelona.
per los obres.. . . . . 12 canas 22.ᵉ de barcelona.
per tres aduocats. . . . 18 canas 22.ᵉ de barcelona.
per lo scriua del consell. . 6 canas 22.ᵉ de barcelona.

per los scriuants Jurats. .	12 canas 22.ª de barcelona.
per lo scriua de registre. .	6 canas 22.ª de barcelona.
per sindich y sotsindich. .	12 canas 22.ª de barcelona.
per lo scriua de les obres. .	6 canas 22.ª de barcelona.
per lo racional y ajudant scriua y ajudant. . . .	24 canas 22.ª de barcelona.
per lo credenser de les franqueses del vi.	6 canas 22.ª de barcelona.
per los archiues.	12 canas 16.ª de barcelona.
per los vergues.	6 canas 16.ª de barcelona.
per lo correu..	6 canas 16.ª de barcelona.
per lo porter del clauari. .	6 canas 16.ª de barcelona.
per al moster	6 canas 16.ª de barcelona.
al de la campaneta y a dos de vells del studi.. . .	15 canas 18.ª de barcelona.

Ha de llogar draps negres com son setzens de vuytens y passatjes en forros y semblants per star per drap de peus per la Seu y per posar demunt lo banch del consell de cent.

Dimecres a xj de dit los dits consellers promens ab los officials tingueren lo dol demati y pres dinar en la casa del consell de cent.

Dijous a xij de dit axi mateix tingueren lo dol demati y apres dinar. E es assaber que en estos dos dies vingueren al dol al manco cada hu vna vegada les persones seguents ço es lo Reuerent y magnifichs deputats y hoydors ab companya de llurs officials lo mestre Racional ab sos officials lo balle general ab los officials de sa cort los consols de la mar ab promens y officials lo senyor Bisbe de barcelona los Alcaldes lo Mostasaff ab sos officials tothom ab dol lo Prior de cathalunya molts Abbats mols caualllers y ciutadans. Dit dia apres dinar dits magnifichs consellers ordenaren que los promens y persones deuall scritas conuidassen pera dema a la Seu a la capella ardent les persones deuall scrites

mossen Miquel de Vallseca.
mossen Miquel Oliuer
mossen Burgues.
mossen luys setanti.

Conuidaren lo senyor Princep de Melito loctinent general de sa magestat. E li diran que los consellers no acostumen en semblants jornades visitar sino esser visitats ni acostumen en la Seu exir a rebre sino que acabat lo offici li fan gracies.

E los mateixos conuidaren a la germana del dit senyor Princep la senyora Princesa comtesa de Aytona y dona Aldonsa de Cardona pregantles que sien al cap del dol de les dames en la Seu.

mossen Francesch Anton Setanti.
mossen Miquel Salgueda.
mossen Enrich Terre.
mossen Crespa.

Conuidaren al dit capell ardent lo senyor Bisbe de Barcelona lo senyor Bisbe de Vrgell y compte de Aytona.

mossen Perot Salba.
mossen Jaume Joan Çapila.
mossen Galceran Cosors.
mossen Jaume Joan de vilatorta.

Conuidaren als diputats en llur consistori per molt que fer que tenen los obres.

Los obres y llur scriua y lo ajudant de scriua de Racional conuidaren lo prior de cathalunya lo balliu de Mallorca lo gran conseruador lo Abbat de St. Culgat lo prior de Sta. Ana lo Abbat frigola y altres abbats vescomte de Rochaberti y de Canet per la casa de la ciutat per anar de alli en fora al capell ardent.

Lo sindich y sotsindich ab los scriuants Jurats conui-

daran lo balle general consols y alcaldes en llurs cotts pera casa de la ciutat y totes les senyores nobles y mullers de cauallers y ciutadans y de juristes principals anant per los carrers conforme lo memorial quels sera dat repartint-se ells de dos en dos.

Diuendres a XIIJ de dit mes de Agost y de dit any MDLXVIIJ se feu la capella ardent e los honorables consellers partiren de casa de la ciutat ab tots los que alli foren conuidats agraduats conforme esta en lo libre de las agraduacions y perque y fonch present en dit capell ardent lo senyor lochtinent los dits consellers prengueren la part de la Epistola alt en lo altar los officials de la casa de la ciutat se posaren per los grahons del tugurí en mig del offisci y hague sermó. E acabat lo dit offisci los magnifichs consellers feren gracies al senyor virrey e apres sen tornaren en son loch e essent fora lo senyor virrey sen anaren ab la matexa agraduació de la Seu e vingueren en la present casa de hont quiscun conseller sen ana a sa casa y axi fonch acabat lo aniuersari del dit senyor Princep.

CAP. 10.—Com don Joan de Austria germa del senyor Rey venint per mar desambarca en la present platja.

Dijóus a XVIIIJ de Agost del any de nostre senyor MDLXVIIJ entra en la present ciutat venint de las Illas ab son stat de galeres lo Excelentissimo senyor don Joan de Austria general de la mar germa del senyor Rey vuy beneuenturadament regnant lo qual per rahó del dol y tristicia apportaua de la mort del serenissimo Principe don Carlos son nabot no feu tirar la artilleria ni volgue recebiment algu y axi los honorables consellers no li isqueren per no volero ell que altrament li foren exits a rebrel ab promens. E desembarcat sen

ana al monestir de sant francesch y fonch aposentat en la infarmaria de dit monestir. E lo sendema que fou diuendres los honorables consellers ab promens lo anaren a bisitar acompanyats dels officials de la ciutat ab gramalles.

Diuendres a xxvij de dit lo dit don Joan de Austria parti pera castella a la posta.

CAP. ii.—De la mort de la Reyna dona Isabell muller de don Phelip Rey nostre senyor y del aniuersari que la ciutat li feu.

Diuendres a viij de octubre del any mdlxviij vingue noua a la present ciutat de la mort de la senyora Reyna dona Isabell muller del molt alt y catolich senyor don Philip per la graeia de Deu Rey nostre vuy beneuenturadament regnant. E perque los honorables consellers no tenien lletra de sa magestat no feren mouiment ni mudansa alguna per rahó de dita noua.

Dijous a xiiij de dit demati en la casa de la ciutat dits honorables consellers reberen lletra de sa magestat auisantlos de la mort de la dita serenissima senyora Reyna e legida dita lletra los dits honorables consellers feren tancar las portes de la casa de la ciutat sols vberta la portelleta applegaren promenia de alguns ciutadans pera quels aconsellassen lo fahedor la qual promenia fonch de parer que dits honorables consellers applegassen lo consell ordinari lo qual encontinent fonch aplegat y en lo qual los honorables consellers vestits ab ses gramalles y capirons al cap proposaren lo dit negoci en dit consell e lo dit consell feu desliberatió que lo dit fet fos muntat a consell de cent. Lo qual consell de cent aplegat delibera ques fes capella ardent aniuersari exequies com se feu per lo serenissim Princep en los dias prop passats o altres

Reys a coneguda de dits honorables consellers ab lo dol empero mateix que fonch fet per lo serenissimo Princep en los dias prop passats. E apres diumenge a xvii de dit feta primer diligencia per dits honorables consellers entre los promens y officials sis trobauen en esser les dites gramalles que foren fetes per al dol del serenissimo princep e haguda relació que les hauien totes desfetes feren aplegar altra volta lo consell de cent es proposat en dit consell que les gramalles y dol fetes per lo serenissimo Princep no eren en esser lo dit consell feu deliberació ques tornassen a fer gramalles a les persones que sen hauien acostumat de fer. E mes hoyda vna scriptura donada per los taules y officials de la taula de la ciutat continent en effecte que com en la taula posanthi dol y vestintse los officials de gramalles seria gran demostració de dol que per çó lo dit consell fes la deliberació que be li aparagues. E lo dit consell delibera encara que may se sia stat fet que les taules de dita taula fossen cuberts de dol ço es de drap negre y als taulers y officials de dita taula se fessen gramalles. E axi lo dit aniuersari fonch celebrat a diuendres a vint y vuyt de octubre del mateix modo y manera que lo del serenisimo Princep.

CAP. 12.—Com entra en barcelona don Carlos Archiduch de Austria fill del Emperador don ferrando.

Dijous a xxv de noembre del any MDLXVIII entra en la present ciutat lo archiduch de Austria quis diu don carlos fill del Emperador don ferrando de bona memoria germa del Emperador Maximilia vuy regnant y cosin germa de don Philip rey y senyor nostre exirenhi los honorables consellers fins al pont de les Bigues ab promens tots a cauall ab molt gran caualcada com acostumen a princeps partint de la present casa.

Dimars a v de Mars del any MDLXVIIIJ los honorables consellers sabent que lo senyor don Charlos Archiduch de Austria venia embiaren a Joan Vidal correu de la present ciutat a la posta per saber ahont se trobaria para que li aparallassen la entrada se deu a semblants persones y troball dit correu a Martorell y sen torna a dar resposta a dits consellers.

Dimecres a VJ de dit los honorables consellers per ço que foren axi aconsellats enuiaren dos embaxadors qui foren mossen Miquel Bastida y mossen Galceran cahorts a dit archiduch per saber la sua entrada per poderlo exir a recebir y dits embaxadors lo trobaren en lo cami passat St. Feliu y saberen dell que no entraria en ciutat sino que sen aniria al monestir de Jesus per esser en los dies sants y axi la ciutat no li isque.

Dijous sant a VIJ de dit lo senyor Archiduch atapat en la nit entra del monestir de Jesus en la present ciutat ab vns quants criats seus en companya de don Pedro de cardona gouernador y ana visitar las iglesias y monuments.

Dissapte a VIIIJ de dit se tracta ab lo Excelentissim senyor lochtinent general acerca de lo que lo dit senyor Archiduch volia anar lendema a hoir lo offici en la Seu y a la mescla de las rahons si digue se donarien cortines al dit senyor Archiduch y alguns ciutadans y militars se trobauen alli presents digueren al senyor lochtinent general si ell dit senyor Archiduch tenia cortines que noy anirien y a les hores digue lo dit senyor virrey que ell no las tenia pera donarlas e que quant las tingues no las hi donaria.

Diumenge a x de dit dia de pasqua de resurrecció ana lo dit senyor Archiduch a hoir lo offici en la Seu y forenhi los honorables consellers abans que ell y exirenlo a rebre vn poch abans del portal vinguey ensemps ab ell lo virrey y quant fonch en lo entrant de la rexa del altar major de dita Seu lo dexa y sen ana en Jonqueras a hoir lo offici dexant tota la sua guarda al dit archiduch lo qual

se asenta en vna cadira y coxins li foren apparellats a la part del Euangeli y dit loch li donaren per ço com es fill del Emperador don ferrando que fonch infant de Aragó e los consellers prengueren la part de la Epistola.

Dijous a xiiij de dit se embarca lo dit archiduch ab viiij galeres de Joan Andrea Doria que eran vingudes per dit effecte e tiraren la volta de lleuant.

CAP. 13.—De certs crims de heretgia que opposaren a tota la nació catalana en Roma deuant lo Papa.

Dissapte lo primer de Abril del any mdlxx torna de la cort mossen francesch Benet Codina ciutadà qui era anat per embaxador a sa magestat sobre lo que alguns fills de perdició y fills de pecat y per lo conseguent seruents del dimoni hauian opposat a naquest principat de esser conteminat de crim de heretgia lo qual aporta duas letras lo thenor de las quals es lo seguent

A los amados y fieles nuestros los conselleres consejo y hombres buenos de nuestra ciudad de barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros. Por la carta que nos dió francisco Benet Codina y lo demas que nos representó de vuestra parte entendimos el sentimiento que hos queda de lo que dessa ciudad se ha dicho en Roma y crehemos bien que sera tanto mayor quanto mas appartados estays de semeiantes cosas y assi como conossemos quan descansados podemos star en esta parte assi lo podeys star vosotros tambien de que ninguna cosa de lo que se ha dicho ha echo en nos mella ni mudansa para que dexemos de tener a esse nuestro principado y ciudad en la oppinion que antes y por tan buenos y fieles vasallos como siempre haueis sido y meresie el renombre de que hos precyais y este hos deue bastar para que os aquieteys y os persuadeis que en todo lo que os tocare ternemos la quenta que

es razon para hazeros la merced que vuestra fidelidad y buenos seruicios merecen. Data en Cordoua a v de Março MDLXX.

Yo El Rey.

Vt. don bernardus vicecancellarius.
Vt. Comes pro generali thesaurarius. Vt. loris R.
Vt. Sapena R. Vt. sentis R.

Gassol sacretarius.

A los muy Ilustres senyores los senyores conseyeros de la insigne ciudad de barcelona.

Muy Ilustres senyores.

El senyor francisco Benet Codina me dió la carta de esse Ilustre consejo y lluego como el dira me fuy a su magestat y le suplique fuesse seruido de querer entender quan enganyado hauia sido en este negocio por no hauer sido seruido desdel principio hoyr y entender las razones desse consejo y ciudad quando por su parte tanbien procuraron fuesse informado de la verdad y con esto con el deseo que yo tengo de seruir esse real consejo y a todo esse principado le prepusse todas las demas razones que me parecieron mas a proposito para la buena expedicion desse negocio suppliquele mandasse despachar con breuedad y vuestras senyorias veran y entenderan por la relacion de mossen francisco Benet Codina que ha solicitado como buen embaxador esse negocio y si para lo que se ofreciere de aqui adelante en general o particular a vuestras senyorias a esse principado y do fuere bueno vuestras senyorias sean ciertos que mi voluntad sera siempre prompta a seruir en lo que pudiere como lo deseo que lo hiziessen todos y ciertos senyores que siendo a todo el orbe tan notoria la fidelidad a Dios y a su Rey dessa nacion y principado me paresce y assi lo dixe a su magestat que la mayor vengansa que se podia tomar de la malicia si la huuo en quien presentó tal scritura a su santidad fuera rehirse mucho della que assi lo hize yo quando lo hoi la primera vez Dios perdone a quien siembra zazina entre subditos y sus principes que cierto haze muy mala ga-

nancia para su alma guarde nuestro senyor los muy illustres personas de vuestras senyorias como dezean. De cordoba a VII de Março MDLXX.

Secretario dorde de vuestras senyorias
Bernardus vicecancellarius conchensis.

CAP. 14.—De la mort de don Guillem Cassador Bisbe de Barcelona y de la honrrada sepultura que li feren.

Diuendres a x de noembre del any MDLXX hora de vespres los magnifichs consellers foren conuidats per al combregar del Reuenrendissimo senyor Bisbe don Guillem Cassador lo qual staua malalt en lo llit y poch apres essent auisats per dos preueres de la hora que era deprest partiren de la present casa y anaren a la Seu hont trobaren lo Excelent lochtinent general que era ya alli ab son doser alt en lo altar major en son loch de la part del Euangeli y mes eren allí los Reuerendissimos Bisbes de Vrgell Vich Girona Tortosa y Mallorca y axi tantost lo santissim sagrament isque de la sagrastia lo qual lo apportaue lo dit Bisbe de Tortosa y aportaren lo talem lo senyor lochtinent y los honorables consellers y acompanyaren dit santissim sagrament los spectables vescompte de rochavarti y lo de canet y molts nobles cauallers ciutadans y molt altro poble que era en grandissim nombre y fonchli lliurat lo santissim sagrament ab la cerimonia se acostuma lliurarse a prelats y staua ell vestit ab capa de canonge de cor forrada de pells.

Dimars a XIIII de dit entra dotze y vna hora apres mig jorn lo dit Reuerendissim don Guillem Cassador per la gracia de Deu Bisbe de Barcelona mori en la present ciutat en son palau episcopal. E tantost lo mateix dia los honorables consellers de la present ciutat trobantse en casa de la ciutat en la quadra del consell de trenta certificats per

part del Reuerent Capitol de la Seu per dos canonges que ferian sepultura segons se pertany a semblant prelat vestintse primer gramalles de dol y caparons al coll feren aplegar per llur vergues vna promenia de ciutadans y cauallers als quals pregaren los volguesen aconsellar sobre lo que la ciutat hauia de fer y per ço que foren legides algunes sepultures de Bisbes en les quals fonch vist y trobat que als Bisbes de Barcelona y archebisbes de Tarragona deffunts en la present ciutat y soterrats en la Seu de aquella ciutat ha acostumat fer certa solemnitat. E per ço dits promens hoides dites cerimonies aconsellaren a dits honorables consellers que ells deuien fer semblantment com los passats hauian fet per altres semblants prelats assenyaladament com la del quondam don Jaume Cassador oncle y predecessor Bisbe de dit quondam don Guillem la vna per lo que ses acostumat axi fer e làltra per lo que dit don Guillem Cassador era persona tant califficada en sciencia benignitat y en hauer exercit molt francament son offici pastoral.

E mes ordenaren que fessen conuidar lo Exelent lochtinent generàl y la senyora princessa muller sua pera la Seu, los Reuerendissims Bisbes de Tortosa leyde Urgell Gerona y Mallorca per casa de la ciutat, lo senyor Gouernador de cathalunya lo Almirant de napols lo compte de Aytona lo compte de quirra pera casa la ciutat la muller del Gouernador Duquesa de cardona Dona Hieronyma de Requesens muller de don luys de Requesens comenador major la comptesa de Aytona y dona Maria de lara pera la Seu.

E mes feren conuidar per lo palau Episcopal mestres en Theologia per anar entorn del cos es a saber lo prouincial prior o altre president de monestir de Sta. Catherina la prouincial custodi o altro president dels frares menos lo prouincial o prior dels Agustins e lo prouincial o prior del carme. E mes tots los frares dels mateixos y de tots los altros monestis per a la Seu ab llurs creus. E mes feren conuidar per a la casa de la ciutat lo veguer

lo balle de barcelona lo prior de cathalunya los comptes de Rocabarti e de canet los consols de la llotja los barons nobles cauallers ciutadans y mercades tots per a casa de la ciutat e las mullers de aquells a la Seu. E feren conuidar los diputats de Cathalunya pera la Seu. E lo capitol de la Seu e los parens del senyor Bisbe fan conuidar a llur part per si matexos.

E no res menys los dits honorables consellers prosseguint la forma de dita sepultura e segons en semblants sepultures es acostumat ordenaren que al cap de dit llit anassen dos canonges de la seu e dos mestres en theologia y dos honrrats ciutadans y altres tants als peus e als costats de dit llit anaren ciutadans y militars.

Disapte a xviij de dit dia assignat per dita sepultura los dits honorables consellers ben demati vingueren en la casa de la ciutat ab ses gramalles de dol caparons al coll sen pujaren dalt en la casa del consell de cent pera rebre los conuidats pera dita sepultura. E primerament vingue lo Abbat de St. Culgat y apres tots los altros conuidats. E ya fonch hora ben tarda e per so no sperant mes gent delliberaren partir per anar a dita sepultura.

Y axi partiren de la present casa de la ciutat y anaren al palau Episcopal e pujaren alt e per que era molt tart hauian baixat lo cos baix en lo pati. A be que altres vegades quant los consellers y van lo cos acostumaue de estar deuant la capella e dalt anaren a la sala gran hont se tenia lo dit dol e prengueren los parents e amichs de dit Bisbe e los graduaren entre ells dits consellers posant hu dels dits parents en cada filera y posant hu dels dits amichs en las fileras de manera quey hague prou lloch per que los ciutadans y cauallers que eren vinguts ab dita agraduació buydaren e se posaren al cap y peus de dit cos conforme era stat axi ordenat. E baxant per la scala la professó de les parrochies y monestis hauia ya bona stona que era partida y ya la professó de la Seu se comensaua ya ordenar lo tumul del cors comensa exir del palau e la professó estaua ordenada del modo seguent.

Primer anauen sinquante pobres que apportauen sinquante antorxes enceses en la ma que eren las que la ciutat hauia fetes fer. E apres hauian de anar los criats del dit senyor Bisbe ab entorxes enceses en la ma y vestits de dol. Apres la creu de la Seu y totes les altres creus de monestir y parrochies per llur ordre apres los capellans de las parrochies apres los frares dels monestirs y parrochies per llur ordre acostumat apres lo clero y canonges de la Seu apres alguns capallans ab sobrepellisos y entorxes enceses apres los sobre dits qui acompanyauen lo cos ab lorde sobre posat y apres lo cos lo qual cos aportauen bastaixos qui stauen dejus lo llit que era gran y alt apres venian altres capellans ab sobrepellisos y entorxes apres los vergues dels consols y consellers y consellers ab ses fileres. E lo cami fonch que tiraren per la Diputatió casa de la ciutat regomir carrer ample als cambis vells deuant Sta. Maria per lo cap del born carrer de Montcada capella den Mercus Boria plassa del blat plassa del Rey e tiraren a la Seu portal major y posaren dit cos sobre lo cadafal li hauien fet en lo cor dejus lo capell ardent li tenian aparellat y los consellers y los del dol puiaren alt en lo altar mayor y seguiren com acostumen y axi feren lo offici lo qual acabat y feta absolta los consellers ab los del dol tornaren al palau Episcopal dexats los parents sen tornaren en la present casa y de alli se despediren.

E lendema los dits honorables consellers ab ses gramalles de dol anareñ partint de la present casa al palau Episcopal per pendre los parents del dol per anar a les misses del dit senyor Bisbe.

CAP. 15.—COM ENTRA EN BARCELONA LO PRIOR DON HERNANDO PER VIRREY DE CATHALUNYA DON JOAN DE AUSTRIA Y LOS INFANTS DE VNGRIA.

DIUMENGE a XXVIJ de Maig del any MDLXXJ entra en la present ciutat lo Excelent senyor Don Hernando de Toledo prior de Castella del orde de Sant Joan prouehit nouament per lochtinent de la catholica magestat del senyor Rey en lo present principat de Cathalunya. Isquerenli los consellers com es acostumat fins a la creu cuberta y tornant com foren endret de la dresana tira la artilleria del Rey y axi respongue la de la ciutat e ferenli vna bona salua y encara que fonch vn poch de nit no se ensengueren antorxes. E lo sendema que fonch dilluns los dits honorables consellers agraduats com lo dia abans sen anaren en casa del senyor lochtinent y lo aportaren en la Seu a fer lo Jurament acostumat y apres lo acompanyaren en fins a casa.

Dissapte a XVJ de Juny de dit any tenint hauis los magnifichs consellers com lo Excelentissim don Joan de Austria germa del senyor Rey venia en la present ciutat ordenaren que dos promens acompanyats de vna posta com hauia fet al lochtinent que pochs dies hauia era entrat anassen a visitarlo alla ahont lo trobarien per lo cami per saber dell a quina hora entraria e mes ordenaren que fossen apparellades XXIIIJ antorxes si era vespra y axi sabuda la hora de sa entrada agraduats com se acostume partiren de la present casa a cauall e tiraren vn poquet mes enlla de la creu cuberta e a cauall li feren lo acatament y recebiment degut y lo conseller se posa a la part squerra e lo virrey que ab ell venia perque li era exit bon tros enlla se posa a la dreta dell y axi sen vingueren y entrant per lo portal de St. Anthoni destiraren vnas pessas de artille-

ria les quals estauen posades per dit effecte y respongueren las del Rey de la Dresana y apres quant fonch deuant la dresana tornaren a tirar las del Rey y tota la artilleria de la ciutat respongue y axi li feren bona salua y lo acompanyaren en fins en sa posada la qual era la casa del virrey.

Dilluns a xxv de dit entraren en la present ciutat los serenissimos princeps de Boemia don Astolfo y don Arnesto venint de la part de castella y ferenlos tota la cerimonia que feren a don Joan de Austria en la entrada que feren.

CAP. 16.—De la victoria may hoyda que lo Excelent senyor don Joan de Austria ha haguda contra la armada Turquesca.

Dimecres a xxxj de Octubre del any mdlxxj per correu de Gerona despachat per lo Embaxador del senyor Rey es vinguda noua com la Armada de la santa lliga que lo serenissim pare y senyor nostro Papa pio quint vuy beneuenturadament regnant hauia concertada entre mols princeps christians de la qual armada ne es capita general lo Excelentissimo don Joan de Austria germa del senyor Rey ses trobada dita armada christiana ab la armada Turquesca cerca de Lepanto a vij del present festa del Angel Custodi e que palearen las dos armadas ferocissimament e com per la misericordia de Deu omnipotent son restades en poder dels christians cent vuytanta galeres o mes Turquescas e moltes altres esfondrades y poques fugides axi que de xxxx galeras dels turchs que aportauen fanals y eren capitanes en llur armada sen han preses xxxviiij que sols nes scapade vna e que han degollats y morts los nostros 20000 turchs y encaptiuats 5000 de vius y llibertats 15000 catius christians es noua

may hoida ni victoria en ningun temps ni per gens algunes may obtinguda es misericordia de Deu e merce que enarrar nos pot ni explicar que Deu nos ha feta per la interceesió y concert y bon gouern del dit seu vicari y para nostre Pio quint la magestat Diuina ne sia per tots y per tots temps lloada y beneyda y glorificada y per sa inmensa misericordia done a la dita santa lliga prossecuutió de victoria en seruey de Deu.

E lo mateix dia fonch concertat de fer Te Deum laudamus en la Seu al qual fonch present lo senyor lochtinent los magnifichs consellers mols cauallers y gran nombre de poble que apenas cabia en la Seu ab tanta alegria y jocunditat que los homens molts dells de alegria tenian las llagrimas als vlls altros stauen ab los vlls al cel ab lo sperit tant eleuat que restauen descolorits y tots blanchs altros ab altres effectes que parian fora de seny altros quels apparia cosa de somni y apenas o podian creurer y ab rahó perque manifestament es stada obra diuina y no humana per lo que la armada infel erá potentissima y molta y en sa terra y exida de refresch y nostros peccats son grans es empero y es stada tot temps mayor la misericordia de Deu.

Diumenge a xviij de noembre de dit any MDLXXI fonch ordenada vna professó com lo dia de corpus per a retre gracies a la diuina magestat de la victoria obtinguda per la armada de la santa lliga christiana contra los moros y turchs.

CAP. 17.—En el qual se posa vna letra que lo senyor Rey feu als consellers donantlos auis com la Reyna hauia parit.

Dijous a xiij de Dezembre del any MDLXXI se tingue consell de cent en lo qual fonch legida vna letra de sa magestat rebuda la mateix dia lo qual hoyda

per dit consell fonch deliberat se fessen alimaries y vna solempne professó la qual letra es del thenor seguent

El Rey.

Amados y fieles nuestros hoy martes quatro de Deziembre entre las dos y las tres horas de la manyana fue Dios nuestro senyor seruido de librar a la serenissima Reyna mi muy chara y amada muger de un hijo varon y siendo el contentamiento que dello nos queda tan grande como es razon y sabiendo la parte que como tan fieles y buenos vasallos hos ha de caber por el beneficio grande que speramos que ha de resultar a todos nuestros Reynos no hauemos querido dexar de auisaroslo con esta y como entramos quedan buenos y encargaros que dandole con processiones solempnes y deuotas infinitas gracias por ello y supplicandole le guarde para su seruicio agays juntamente las luminarias y alegrias que se acostumbran y deuen para que desta manera su diuina magestat de cuya mano procede el bien sea glorificado el pueblo regosijado y que en ello recibiremos muy accepto plazer y seruicio. Dada en Madrid a IIIJ de deziembre anyo MDLXXJ.

Yo El Rey.

Vt. Barengarius viceecancellarius. Vt. loris R.
Vt. Comes generali thesaurarius. Vt. sentis R.
Vt. Soria R. Vt. sapena R.

Gassol secretarius.

Diumenge a xxx de dit se feu vna solemne professó per a fer gracies a la diuina Magestat del naiximent del serenissim don ferrando Princep nostre y fill del molt alt senyor don Phelip Rey nostre la qual professó per rahó del entredit que era lo subsidi que no volian pagar no se era poguda fer mes abans.

Diumenge a xx de Janer del any MDLXXIJ en aquest dia y dos subseguents foren fetes grans alimaries y balls y festes per la alegria de la natiuitat del serenissim Princep don ferrando.

CAP. 18.—Com entra en barcelona don Martin Martines del Villar bisbe de aquella.

Dimecres a xvj de Abril del any mdlxxij per quant lo Reuerendissimo senyor don Martin Martines del Villar Bisbe de Barcelona hauia fet a saber ya lo dia prop passat que volia entrar en la present ciutat lo present dia apres dinar partint de St. Andreu de Palomar. Per ço los honorables consellers apres dinar lo isqueren a recebir exint per lo portal nou y prengueren per lo cami de dalt qui va a horta y fins passat lo pont de les bigues y per lo cami amunt dret de la torra de honorat Jouels notari poch mes amunt vn tir de xalet e a qui reberen lo senyor bisbe ab molta cortasia e posantse lo consaller en cap a la sua man dreta y los altros consellers deuant tirant tot dret cami fins a la Seu ahont feta la cerimonia acostumada alt en lo altar major sen ana al seu palau Episcopal per los claustres y per la capella de les verges hont lo dexaren los consellers.

CAP. 19.—De la entrada de don Gaspar Seruantes Cardenal de Gayeta y Archebisbe de Tarragona.

Dijous a viij Maig del any mdlxxij los honorables consellers anaren a recebir lo Ilustrissim y Reuerendissim don Gaspar Seruantes de Gayeta Cardenal y Archebisbe de Tarragona y isqueren per lo portal nou fins a la torra de mossen Jouels y lo conseller en cap se posa a ma squerra y deuant tots los consellers anaua la creu dargent del dit senyor Archebisbe y deuant

dita creu anauen los dos vergues deis consellers y en mig dels dos los portes del dit senyor cardenal ab sas massas y deuant dits vergues y portes anauen los missatgers dels consols de la mar ab ses vergues. E tirant per lo mateix cami que eren vinguts lo acompanyaren fins a la Seu ahont li isque la professó y jura en la Seu conforme los archebisbes de Tarragona. E apres lo acompanyaren fins a la sua posada que es en casa de mossen Miquel Doms a la plasseta dels sombrerers. E dit senyor Cardenal y a la hora que los consellers lo encontraren fora venia vestit de molta cerimonia perque apres del roquet de tela lo qual aportaue sobre vna sotana llarga aportaua sobre tot vna roba de Cardenal de xamallot ab aygues vermella fins en terra deuant y derrera ab vna coha molt llarga que tenia dita coha o falda mes de xij palms y sobre lo seu cap apres de vn barretet vermell de seti carmesi aportaue la cugulla de la dita llarga roba de cardenalat y desobre de dita cugulla de dita roba aportaua lo capell o sombrero de cardenal vermell molt ben guarnit y la mula que apportaua staua ab vnas guarnicions y vna goldrapa de grana llarga fins casi en terra y tota quasi encubertada de dites guarnicions y sense retranga y aportaue dit senyor sis jouens palafrenes en torn de dita mula vestits de certa llureya de cami stranya ab sengles bastons pintats en las mans. E es de notar que en altres entrades de cardenals nos troban mensions de portes ni masses dells saluo ab la entrada del Reuerendissimo y beato fray Egidio llegat apostolich la rahó es que encara que tots los cardenals tinguen vn masser y si son llegats ne tenen dos empero nols acostumen de portar quant entran en ciutat ab las robes y abits de cami y tots los altros cardenals saluo aquest y lo dit Egidio son entrats ab habits de cami y estos dos ab los habits de ceremonials de cardenal.

CAP. 20.—De la mort del papa Pio quint y de la electió en Papa de Gregori tretze

Dimecres a xiiij de Maig del any de nostre senyor mdlxxij vingue noua com la sanctetat de nostre sant pare Pio Papa quint era passat desta vida en la perdurable. Deu per sa misericordia done a la Iglesia successor quel seguesca en estat vn sanctissim Princep.

Dijous a xxij de dit per correu de Italia es venguda noua com a xiij del present es estada feta electió pera sumno pontifisce de la persona del Ilustrissimo y Reuerendissimo senyor Cardenal Vgo boncompany de nació Bolonyes y es estat nomenat Gregori tretze.

CAP. 21.—De dues entrades que feu don Joan de Austria assi en Barcelona.

Dijous a xxxj de Dezembre del any mdlxxiij entra lo Excelentissimo senyor don Joan de Austria germa del senyor Rey venia de Italia ab xxij galeres los magnifichs consellers lo isqueren a rebre com es pratiga a cauall a la vora de la mar. E apres lo visitaren ab promens com es pratiga. E a xxiij de Agost del any mdlxxvi torna a entrar lo dit senyor don Joan de Austria arriba en la nit en la present ciutat de Italia ab tres galeres y visitarenlo los consellers ab promens.

CAP. 22.—Com entra en la present ciutat don Joan Dimas Lloris Bisbe de aquella.

Dissapte a xv de Setembre del any MDLXXVJ foren hauisats los magnifichs consellers com lo dia present lo Ilustre y Reuerendissim senyor don Joan Dimas Loris Bisbe de Barcelona que volia entrar per lo despres dinar en la present ciutat que era la primera entrada que feya com a Bisbe y axi los consellers lo isqueren a recebir ab las agraduacions acostumades y varen exir a recebir en fins a la creu cuberta y de aqui tiraren fins a la Seu y com se fonch feta la cerimonia acostumada apres tornant axir per lo portal major estant en los grahons estant exint de dit portal li dix lo magnifich conseller en cap que caualcas y lo dit senyor Bisbe se entretingue y mossen Joan spuny canonge de Barcelona Antich li dix que anassen a peu y lo dit conseller en cap li digue vuessencia caualque per que axi es lo acostumat de la ciutat y ell respongue que no volia posar disentions en les cerimonies de la ciutat y que mirassen vn exemplar que apportaua ab si e lo Abat Malendrich lo prengue del dit senyor Bisbe y lo legi y legint aquell dix que altra vegada lo nouell Bisbe era exit en semblant jornada per la capella de les vergens y de alli al palau y lo dit conseller en cap replicant dix que axó se era seguit per accident que plouia e que era acostumat de anar a cauall e que la ciutat hauia fet tot lo que acostumaua de fer fins alli de acompanyarlo y tambe lo acompanyarian fins al palau anant a cauall com ses acostumat de fer sino que sa senyoria los perdonas que no passarian de alli anant a peu e dit senyor Bisbe los dix que se sometes a dues persones y dit axó los Reuerents canonges porfiaren que anassen y a les hores dit senyor Bisbe dix que ell hauia de anar ab la

vna de les dues parts y que no podia dexar los Canonges. E dit magnifich conseller li respongue que sa senyoria fes lo que fos seruit que la ciutat ya hauia fet tot lo que deuia y axi los consellers restaren y dit senyor Bisbe ab los canonges a peu sen ana al palau.

CAP. 23.—En quis posa quant fou beneyda la campana dels quarts de les hores de la Seu.

Dissapte a xiiij de Setembre del any mdlxxvij fonch beneyda la campana dels quarts de las horas de la Seu de Barcelona en la dita Seu per lo senyor Bisbe de Barcelona y fonch padri lo conseller Joan Simon despla metge qui per mort de mossen Miquel oliuer te loch de consaller en cap y padrina dona Violant de Cardona y de Sentelles muller de don Enrich de Cardona fill de don Pere de Cardona portant veus del general gouernador en lo present principat de cathalunya y forenhi los altros consellers y fonch dita campana posada deuant las scales de Sta. Eulalia pujada enlayre en mig de la Seu y fonch molt gran cerimonia.

CAP. 24.—En quis conte vn grandissim miracle ques va succeyr en Englaterra contra los heretges y luterans.

Diuendres a xxij de nohembre del any mdlxxvij anaren dos Embaxadors al senyor Bisbe de Barcelona per fer Embaxada per lo negoci de la Merce y com agueren feta sa Embaxada lo dit senyor Bisbe presta als dits Embaxadors vna copia de vna letra feta en Anglaterra en lati que la hauia rebuda per via de la cort

de sa magestat la qual fonch legida en presentia del dits concellers la qual en efecte contenia lo seguent. Com aplegantse los Jutges Bescomtes y altres ministres de la justicia ab molta companya y gran autoritat en la casa ó loch publich ahont se acostumauen de aplegar per fets grans concernents a la administració de la justicia de la terra de Anglaterra y lo motiu fonch y la causa del dit aplech per castigar los homens que oyan missa y los que obeyan ala Sta. Sede Apostolica y los qui venerauen la sancta creu y la cera de agnus beneyda per sa sanctedat y que estant axi aplegats se posa entre ells vna malaltia que comensaren amorir los dos Jutges y alguns dels principals y anantsen a llurs cases ne moriren per lo camí y per llurs entradas de casas de manera quen moriren dins spay de xxiiij hores fins en nombre de 300 e apres dins tres dias compres lo dia abans fonch lo nombre de 450 los morts. E lo dia de la letra encare ne moriren alguns. Sia loat y beneyt lo nom del senyor pera sempre y a ell li sian fetes gracies y las hi pugam fer pera sempre de las suas grans marauelles y merces nos fa.

CAP. 25.—De la sepultura que feren a don Luys de Requesens comenador mayor de Castella y a don Joan son fill.

Dimars a xvij de Desembre del any mdlxxviij per quant los magnifichs consellers foren conuidats per dos cauallers per part de la senyora Dona Hieronyma de Requesens viuda relicta del Excelent don luys de Requesens comenador major del Regne de castella y gouernador dels stats de flandes y mila per lo Rey nostre senyor que volguessen esser en las sepulturas ó translatió dels cosos del dit son marit y de don Joan de Sunyga comenador mayor de Castella fill seu lo qual

apres del dit quondam don luys son pare fonch comenador major y mori en Castella los quals cossos hauian apportats en lo monestir de Jesus fora los murs de la present ciutat lo hun de Flandres y laltro de Castella.

Per tant los dis magnífichs concellers hagut parer de vna bona promenia deliberaren esser presents a dita traslació de cossos y per ço dit dia present acompanyats de molts officials de la present casa y de la taula tots ab gramalla de dol anaren al dit monestir de Jesus e allí se asentaren alt en la part del Euangeli e en dita sglesia de Jesus stauen los dits cosos de dits pare y fill comenadors majors ço es lo del fill mes prop del portal de dita sglesia e lo del pare mes prop del altar junt als banchs que stauen allí molts los quals cosos stauen dins en les caixes y demunt delles vnes porpres o draps de seda ab llurs armes brodades. E lo gouernador don Pedro de Cardona e tots los altres comanadors del orde de St. Jaume ques trobauen en la present ciutat estauen en torn del tumol del dit cos del pare e en dita Iglesia hauían mols nobles cauallers y senyors que foren conuidats tots ab gramalles e essent en dita sglesia dits consellers se comensa lo offici per los frares de dit monestir lo qual acabat se feu agraduació per los consellers e feta dita agraduació se ordena vna professó en lo modo seguent. Primerament la creu de la parrochial sglesia de St. Miquel.

la del pí
la creu de St. Pere
de la Trinitat
del Carme
de St. Agustí
y de sant francesch o de Jesus

venian apres capellans ab sobre pellisos ventures condotius que serian vuytanta.

Apres los frares de la Trinitat de dos en dos.

Frares de St. Agosti y del Carme los vns a la vna part los altres a laltre.

Frares de Jesus y St. Madrona tots mesclats de dos en dos.

Tots los dits capellans y frares aportauen un ciriet de mitja lliura de cera groga en las mans encesos.

Venien apres doscents vassalls poch mes o manco tots vestits ab gramalles de dol ab caparons al cap y ses antorxes en les mans.

Los capellans de dites parrochies tots mesclats.

Los xantres que cantauen a cant de orgue.

Vna dotzena de dits vassalls ab gramalles y caparons al cap y entorxes encesas.

Lo cors del joue quel aportauen alguns homens al cap o muscles alts y entorn dell mols nobles ab gramalles de dol y caparons al cap qui anauen com a portans dit cos.

Lo cos del pare axi mateix alt lo qual seruien de aportans lo dit don Pedro de Cardona y altres comenadors del Abit de St. Jaume y perque eren pochs y anaren alguns principals nobles que ajudauen y seruien de Portans.

Los magnífichs consellers agraduats com dit es los quals y tots los qui venien ab ells aportauen los caparons al coll saluo hu en cada filera que anaua ab lo caparó al cap y eren ab sis fileres apres de la primera que noy hauia ningu los quals tots eren elegits per tenir lo dol.

Apres venien los aduocats y metges de la casa del dit senyor comenador ab gramalles y caparons al cap.

Los officials de la casa y de la taula de la ciutat ab gramalles y caparons al cap.

Dita professó entrant per dit portal del Angel tira dret en la capella o sglesia del palau ara dit del comenador en temps passat del gouernador en mig de la qual sglesia ab quatre o sinch grahons de sis pams quiscu poch mes o manco fonch fet vn tumol o tuguri alt los quals grahons stauen enrollats de entorxes que serien en nombre de dos centes en lo qual tumol alt posaren les dites dues caxes ab dits cosos.

E los magnifichs consellers prengueren la part del Evangeli de dalt del altar de dita sglesia en lo banch primer y deuant mes prop del dit altar per ço quey hauia quatre o sinch banchs posats per llarch del altar en vers les graus

y prengueren entre ells dels preminents que tenien cada hu en sa filera hu en altres banchs detras se asentaren los qui venien agraduats ab ells del altres los quey pogueren caber e en la part de la Epistola estauen los diputats que foren conuidats en dita sepultura no empero anaren ab la professó. E essent arribats en dita sglesia se comensa vn solempne offiisci e digue la missa lo Reuerendissimo senyor Bisbe de Barcelona e noy hague sermó perque eren ya dotze hores tocades quant se comensa dit offisci.

Moltes dames que foren conuidades stauen totes en lo cor alt e los xantres que cantauen la missa estauen en les gelosies alt cantant.

E en lo pati del dit palau en les spalles de dita sglesia staue empaliat de draps de ras y desobre dells stores y ab uns cadafals foren concertats quatre altas en los quals se digueren moltes mises. E acabat dit offisci los magnifichs consellers ab los dits officials de casa y de la ciutat sen tornaren a la casa de la ciutat y de alli a llurs cases.

Nostro senyor los haya acullits a la sua Sta. Gloria que lo don luys de Requesens es estat vn valeros cathala y ha demostrat que com los chatalans volen pelear son per dos castellans quant molt be se pot veurer en la Guerra de la rebelió de Granada y tambe en aquella felicissima victoria de don Joan de Austria que may feya res lo dit don Joan de Austria que primer no consultas ab ell y era lochtinent de capita general y apres es estat Gouernador de Mila y de flandes y molt be amostren les sues azanyes aquelles banderes que circuyexen tota la Iglesia de la mare de Deu del palau que ha guanyades en flandes contra de lluterans y de enemichs de la sancta fe chatolica y del senyor Rey. Y lo don Joan de Sunyga son fill no manco mostraue esser natural cathala y fill de valeros pare mes es vinguda la mort que sel ne ha portat y no ha volgut que amostras las forsas y valentia que tenia perque era molt joue y no passaua de xxiiij anys nostro senyor no ha volgut que triumphassen desta honrra mundana sino de la del Cel.

Dimecres a viij de dit apres dinar los magnifichs consellers acompanyats de tots los officials anaren al dit palau del comenador hont se tenia lo dol y alli stigueren alguna mitja hora y de alli sen tornaren a casa de la ciutat perque lo virrey los hauia enuiat a cercar.

CAP. 26.—Com se mudaren los frares de sant francisco de Paula de St. Bertran en sant Francisco de Paula.

Dissapte a xxij de Mars del any mdlxxviij apres dinar foren transferits los frares de sant Francisco de Paula de la sglesia de St. Bertran que esta al peu de Montjoych y junt a mar envers barcelona en vna sglesia que dins un mes o pochs dias mes han feta deuant la creu ques deya trencada pochs dias fa reparada que es fora lo portal nou laqual translació fonch feta desta manera ço es que la creu y Ganfanons y clero de la parrochia de St. Just y St. Pastor y alguna part de tots los frares de tots los ordens de Barcelona anaren en dita sglesia de St. Bertran que es de dita parrochia de St. Just y alli se concerta una professó ab lorde seguent ço es que primer anauen los minyons cantant la llatenia y apres venien los confrares de la sanch de Jesuchrist ab la imatge del crucifixi ab sa lluminaria ordenats com acostumen apres los ganfanons de dita parrochia de St. Just ab los capellans de dita sglesia apres venien frares de tots los ordens ço es per cada monestir o orde y hauia tramesos vn parell de frares apres de dits frares venien molts homens ab entorxes de diuersos staments en apres los xantres y apres los frares de dit sant francisco de Paula que entre tots eren tretse y apres venia lo santissim sagrament quel aporta lo vicari de St. Just o son llochtinent venia sota lo talem que aportauen tres dels magnifichs consellers y alguns promens es empero a saber que los magnifichs consellers speraren la professó

y prengueren lo talem al portal de St. Anthoni. Apres venian atxes les quals aportauen los cauallers apres venia lo poble ço es tot primer los homens que eran molts y apres les dones que no eren tantes y la dita professó entra per lo portal de St. Anthoni y tot dret tira al portal nou passant deuant lo hospital la bocaria St. Jaume la boria pes de la farina y exint per lo dit portal nou deuant Sta. Eualia Merita arriba en dit monestir nouament fabricat ques vna sglesia y casa molt poca y pobre y humil y essent alli fetes gracies y oracions munta hu dels dits pares a predicar en vna simpla trona y de alli los dits religiosos y capellans consellers y poble sen tornaren cada hu a ses cases essent ya molt tard al toch de la oració.

CAP. 27.—Com entra per mar lo Duch de cessa capita general de la mar.

Dijous a xvij de Abril del any de nostre senyor mdlxxviij dematí en l' alba arribaren en lo moll de la present ciutat once Galeres que apportauen lo Duch de cessa capita general de la mar de la magestat del Rey nostre senyor. E essent a la punta del dia fou junta la galera Real a terra y desembarcaren lo dit Duch de cessa y al temps quel desembarcauen destirá la Dressana quatre tirs de Artilleria de la del Rey e la dita galera real li respongue ab dos tirs de artilleria. E tantost francesch Banus guarda del baluar de mig jorn de la ciutat destirá sis tirs de artilleria conforme li era stat ordenat per los magnifichs consellers o per lo capitá del dit baluart tornant los saluts a dita galera Real e dits tirs foren sis per rahó de ser lo dit Duch de cessa com dit es general de tota la mar que altrament la ciutat no acostuma de tornar las saluts sino ab tres tirs a gran stol de galeres y si son vna o dos galeres ab manco tirs. E seguis segons se entengue que vehent dit Duch de

cessa lo qual ya era en terra que dit baluart torna las saluts ab tant compliment a dita galera Real mana al patro de la fragata quil hauia desembarcat que ab diligencia passas della lo moll ahont era lo squadro de les galeres que tirassen y axi tiraren totes. E per quant la ciutat no acostuma de comensar a saludar a persona alguna sino al senyor Rey y son primogenit e per lo dit francesch Banus tira avans que acabasen de tirar les dites Galeres lo feren metre a la presó ahont a stat per quinze o vint dies.

CAP. 28.—De un grandissim diluui de aygua quey hague en Barcelona que feu grandissim dany.

Dimars a x de Juny del any MDLXXVIIJ vigilia de Sant Bernabe a la matïnada axi dins com fóra ciutat vn diluui tant gran que per molts carrers de barcelona passa tanta aygua que paria dits carrers esser rius aportant fustes bigues y quant trobaua de fusta y com los portals no eren huberts a la matinada hauian tanta aygua que abastauen a migas portas y specialment al portal nou y hauia tanta aygua que ataca vna casa la primera que esta a man dreta del exint del portal que fa cantona per anar per lo cami vora lo val al portal de St. Daniel y la aygua aporta moltes garbes de blat y de ordi que feu molt dan a molts y quant laygua entra furiosa per lo portal nou arranca y sen emporta les pedras que estan empeymentades per terra en fi que feu grandissim dany per tota Barcelona. Deu per sa infinita bondat nos vulle guardar de tals perills.

CAP 29.—De la mort del Princep don ferrando fill primogenit del Rey don Fhelip senyor nostre y de la mort de don Joan de Austria germa del dit senyor Rey.

Dissapte a xxv de Octubre del any mdlxxviij vingue nova en la present ciutat com lo serenissim don farrando Princep nostre e fill primogenit de la magestat del Rey nostre senyor don Fhelip esser mort de cambres a xviij del corrent mes de octubre.

Dilluns a xxvij de dit vingue noua per letres de particulars com lo serenissim don Joan de Austria germa del senyor Rey nostre senyor era mor a quatre del corrent mes de Octubre.

Dimecres a xxviiij de dit los magnifichs consellers aplegaren vna notable promenia de ciutadans y militars en la sala noua de la casa de la ciutat perque los aconsellassen en lo fahedor per cause de les noues tenian de la mort del serenissim princep don ferrando e que de sa magestat no tenian letra foren aconsellats dits magnifichs consellers que attres no tenian letra de sa magestat que nos deuia fer mouiment ni cosa alguna de dita mort fins a tant ne tinguessen lletra.

CAP. 30.—De la Edificatió de la Iglesia y monestir de Monticaluari dels frares caputxins fora los murs de Barcelona.

Diumenge a xiiij de Desembre del any mdlxxviij lo Reuerendissim senyor Don Joan Dimas lloris Bisbe de barcelona y los magnifichs consellers de la ciutat y molt gran multitut de poble anaren a veurer y assistir en posar la primera pedra en la Ediffícatió de la sgle-

sia del monestir del frares caputxins del orde del glorios sant francesch dita monticaluari la qual se hedifica fora los murs de la present ciutat sobre lo cami de la trauessera qui ix per lo portal de Jonqueres

CAP. 31.—De la sepultura de dona Hieronyma de Requesens y de Hostalrich muller de don luys de requesens y sunyga quondam.

Dilluns a viiij de nohembre del any mdlxxviiij mossen Miquel Bastida ciutada y lo senyor Don Pedro de sant climent vingueren en casa de mossen luys Gibert ciutada conseller en cap deuant sant just per conuidar los magnifichs de consellers pera la sepultura de la Excelent senyora dona Hieronyma de Requesens y de Hostalrich muller que fou del quondam don luys de Requesens y sunyga.

Dimars a x de dit aquest dia eran estats conuidats los magnifichs consellers pera la sepultura de dita Excelent senyora dona Hieronyma y determinaren no anarhi per causa que lo spectacle senyor don Pedro de Cardona Portant veus de general Gouernador en lo present Principat de Cathalunya tambe fonch conuidat en dita sepultura.

CAP. 32.—Com jura lo compte de Aytona per virrey de Catalunya.

Dissapte a xxx de Janer del any mdlxxx los magnifichs consellers reberen vna letra de sa magestat de thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los consellers conseyo y hombres buenos de nuestra ciudad de barcelona.

El Rey

Amados y fieles nuestros la instansia grande que el prior Don Hernando de Toledo nos ha hecho para que con nuestra buena gracia le exonerassemos del cargo de lugarteniente y capitan general desse nuestro principado y condados nos ha mouido a concederselo y de hazer eleccion para dicho cargo del Egregio conde de Aytona nuestro gran senescallo de Aragon por las buenas partes que concurren en su persona y pues ha de representar la nuestra no sera menester encomendaros el respeto que se le ha de tener sino encargaros y mandaros que assi en lo de la Jura como en todo lo demas hos hayas y hagays con la demostracion que hasta qui se ha acostumbrado con los otros lugartenientes generales y le acateis honreys y obedescays como tal que en todo lo que se offresciere de nuestro seruicio y para la deffension y quietut dessa tierra hos mostreys los que hasta qui que alende que en esto hareys lo que soys obligados y dareys al renombre de que essa ciudad con tanta razon se precia lo recibiremos de vosotros en muy particular y accepto seruicio. Dada en Madrid a xxv de Henero de MDLXXX

Yo el Rey.

Vt. don Berdardus vicecancelarius — Vt. sentis R.
Vt. Comes generali thesaurarius. — Vt. sapena R.
Vt. Campi R. — Vt. terça. R.

Gassol secretarius.

Dilluns al primer de fabrer de dit any los consellers acompanyats de sos promens anaren a casa del Excelent comte de Aytona y lo acompanyaren fins a la seu ahont presta lo Jurament que altros lochtinents y capitans generals acostumen de prestar y apres lo tornaren acompanyar a sa casa y lo conseller anaue a ma squerra y lo Bisbe de barcelona a ma dreta.

CAP. 33.—En lo qual se posa vna letra del senyor Rey en la qual declara per quina intensió va al Realme de portugal.

Dissapte a xxvij de fabrer del any mdlxxx los consellers reberen vna letra de sa magestat dirigida a ses magnificencies y consell de cent la qual es del thenor seguent

A los Amados y fieles nuestros los conselleres conseyo y hombres buenos de la nuestra ciudad de barcelona

El Rey

Amados y fieles nuestros bien creo deueis tener entendido el notario drecho y action que yo tengo a la succesion de los Reynos de la Corona de Portugal despues de los dias del serenissimo Rey don Henrique mi muy charo y muy amado tio que haya gloria como pariente mas propinguo varon y de mas dias que ninguno de los otros pretensores y las diligencias y oficios que de nuestra parte han hecho para conseguir el effecto desto por medios passificos y tan justificados y razonables que se tenia por sin duda que si El Rey viuiera algunos dias mas huuiera acabado de declarar en mi fauor como lo hauia comensado y ahunque sabiendo esto (como lo saben) los de aquel Reyno y siendo tan christianos y prudentes confio dellos que haran de suyo lo que de razon y justicia los obliga todavia para dar calor al negocio y procurar la breue conclusion y assiento del he acordado concurrir y assistir en persona y partir de aqui dentro de muy pocos dias para el monesterio de nuestra senyora de Guadalupe con intension de passar delante y hacer todo lo demas que fuesse necesario para que se acabe y asiente como conuiene al seruicio de Dios nuestro senyor y al bien y sosiego vniuersal de toda la crestiandad y en particular al beneficio vnion paz y conformidad de todos nuestros Reynos de spanya ques lo

que yo tanto deseo y procuro en todas mis actiones de que hos he querido auisar para que esteys aduertidos dello y tengays entendido el fin y justa causa que ay de differir por agora la ida a essos mis Reynos que es lo que sumamente dezeo y el con que me mueuo a emprender esta jornada teniendo por cierto quesa ciudad nos seruira con la voluntad que siempre ha hecho en todo lo que se ha offrescido y como yo confio de tan buenos y leales vasallos. Dada en Madrid a xx de Henero MDLXXX.

Yo El Rey.

Vt. Don Bernardus vice cancelarius. Vt. sentis R.
Vt. Comes generali thesaurarius. Vt. tersa R.
Vt. Campi R.

Gassol secretarius.

CAP. 34 —EN LO QUAL SE CONTA VNA GRANDISSIMA MALALTÍA QUEY HAGUE ASSI EN BARCELONA VULGARMENT DITA CATARROS.

NOSTRE senyor fonch seruit en lo principi de Agost del any present y corrent MDLXXX y principalment fonch seruit nostre senyor per nostres culpas que del dia de nostra senyora de Agost fins lo dia de Sant Roch caygueren malaltas en la present ciutat de Barcelona mes de vint milia personas de vna constillació de ayre calent lo qual inuadia á tots sense ninguna disernir y cayent malalt hu en vna casa tots ne passauen be que conforme la disposició que trobaua en los cosos humans los vns curauen molt prest los altres ab molta difficultat y mols de jouens de aquella constillació y malaltia popular curauen y los altres se morien y principalment persones que tenien los pits gastats y vells y molts xichs de llet y moltes dones prenyades que los xichs faltantlos la materia de la llet que es lo aliment dells se morien de fam los vells per no

tenir forsa de expectorar la materia dels pits morien sofocats y moltes dones prenyades per causa de la tos se venien a obrir y de aquí ne moriren moltes. La qual constillació de temps y malaltia popular aportaue los accidents seguents gran dolor de cap gran dificultat de ale y aportaue vna veu ronca y apres una orror de fret y apres febre y apres tos molt gran. La qual los primers apparie la tos era seca sense arrencar res y apres passat lo set ó quatorse scopien molt del pit y mes en tot lo progres que stauen malalts tenien vna llassitut y desgana de tot lo cos y debilitació molt gran de virtut y desgana molt gran de menjar qualsevol vianda y tenien molt gran vigilia per causa de la tos y molts en la fi de la malaltía tenien cambras y molts suauen la qual euacuatió de suor a molts curaue y feu molta vtilitat. La maleltia conte vn gran doctor en Medecina que segui lo any MDVIJ per tota françа y no solament se segui alli pro en tota aquesta prouincia y lo mateix compte que fonch en lany MDX y era malaltía peregrina y no usitada als metges en lo principi duptaren molt en quina manera la tenien de curar entre los quals en lo principi no entenent lo que ex propria natura volia aquella malaltia no duptaren de segnarne y de purgarne lo que la experiencia mostra que no conuenia segnar perque molts ne morian promptament fahent vna euacuatió tant principal com es la sagnia la qual vol tostemps quey haya forses necessaries y com aquesta malaltia popular debellitas tant la virtut ni de si ni fes effecte en los humors sino tant solament en los sperits no conuenia en ninguna manera la sagnia ex rei natura perque si algun en semblant constillació los aprofitaue la sagnia no fonch perque la malaltia de si ho requiris sino per tenir tal disposició lo cors de fer vna febra continua ó modorria y posat cas que fos per aqueix effecte y pochs curassen ab sagnia essent la constillació que debilitaua los cosos humans los metges ab aquexa malaltia y tenien de anar molt premeditats y que en semblant constillació purga ni segnia no conuingés demostra un gran doctor en Medici-

na lo qual se diu valllleriola que diu que la cura de semblant malaltia no consistia ni en sagnia ni en purgar abans los qui feyen semblants remeys se trobauen molt pitjors fahent agitatió y conmossió dels humors y no curantse ab medecina que resistis al veri y usant medecinas pactorals y coses que pugessen a la fi pera llensar la materia contenguda en lo pit la qual malaltia continua tot lo mes de Agost y principi de Setembre entra lo qual temps sen moriren molts y dona molt grandissim spant a tota aquesta nostra ciutat y a tota la terra perque fonch comu y los vns no podien ajudar als altros per star tots malalts de la qual malaltia preguem a nostre senyor nos vulla remediar y tornarnos la salut y perque en temps sdeuenidor tinguen noticia de dita malaltia se posi assi aquesta memoria perque en aquesta ciutat se fassen coses que Deu sa magestat y lo poble ne sie seruit perque aquestos traballs y altros no venen sino per nostros peccats y deffectes supplicant per ço a nostre senyor Deu nos vulle donar cami quens smenem hil seruiam.

CAP. 35.—De la malaltia del senyor Rey don Phelip y de les pregaries ques feren assi per la sua salut y apres de la millorìa y com feren vna professó com lo dia de Corpus de alegria.

Dissapte a xvij de Setembre del any mdlxxx a la tarda que eran cerca de set hores los senyors de consellers acompanyats de molts officials cridats per lo Excelent senyor lochtinent general fossen seruits de anar en sa casa y anaren y dit senyor lochtinent general los digue. Jo he hauisats a vostres merces que vinguesen assi pera ferlos a saber com tinch rebuda en aquest punt vna charta del compte de xinxon en la qual me auise de la malaltia y indisposició de sa magestad la qual letra

mana sa Excelencia a un secretari seu legis dita letra a ses magnificencies y essent acabada de llegir y entesa aquella lo senyor conseller digue en effecte les paraules seguents nosaltres y tota aquesta ciutat y tot lo principat de Cathalunya farem tot lo quens tocara y deurem fer com a bons y leals vasalls que som de sa magestat ço es en fer pregaries per totes les Iglesies y monestirs de la present ciutat y fer proffessons y visitar las cambres y fer pelegrins a nostra Senyora de Montserrat y mes auant ferem tot lo que sera necessari y conuindra per dit negoci y se despediren de sa Excelencia.

Dilluns a xviiij de dit se feu vna professó com la del dia de corpus en que hi foren totes les confraries ab ses lluminaries per apregar a nostre senyor Deu per la conuelecencia y salut de sa magestat y apres de pochs dies feren altra professó pera nostra senyora de Montserrat ab pelegrins com altres voltes se acostuma fer.

A los amados y fieles nuestros los conselleres conseyo y hombres buenos de la nuestra ciudad de barcelona.

El Rey.

Amados y fieles nuestros. Por vna charta y por lo que el conde de xinxon nos ha dicho se entendió el cuydado grande que en esa ciudad ha dado mi enfermedad y el que se ha tenido de acudir a nuestro senyor para que fuese seruido de darme la salud que vosotros me deseays lo qual todo ha sido como de tan buenos y leales vasallos yo speraua y se deue al grande amor y voluntad que siempre hos he tenido y tengo y bien se ha parecido con la deuocion y veras que lo haueys tratado pues avnque la dicha enfermedad fue muy grave y peligrosa ha sido Dios seruido de oyros librándome della de manera que me hallo ya bueno y leuantado de que me ha paressido daros hauiso por el contento grande que se que en esta ciudad se resibira y para que se continuen las gracias que se han dado a nuestro señor pues todo procede de su Diuina mano supplicandole me de la salud que mas conuiniere

para su santo seruicio dada a badeyos a 15 de octubre anyo 1580.

Yo El Rei.

Vt. Comes generali thesaurarius.

Gassol secretarius.

Diumenge a xxx de octubre de dit any se feu professó solempne com lo dia de corpus exceptat lo Melchisedech per les pregaries y gracies a nostre senyor Deu per la salut y conualecencia ha donada á la magestat del Rey don phelip senyor nostre.

CAP. 36.—De la mort de la Reyna dona Anna muller del senyor Rey don Philip.

Los magnifichs consellers reberen vna carta de la magestat del senyor Rey sobre la mort de la serenissima dona Anna sa muller del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los consellers conseyo y hombres buenos de la nuestra ciudad de barcelona.

El Rey

Amados y fieles nuestros Miercoles a 26 del presente á las sinco de la manyana fue Dios nuestro senyor seruido lleuar para si a la serenissima Reyna dona Anna nuestra muy chara y muy amada muger despues de hauer recibidos todos los santos sacramentos de nuestra Madre Iglesia hanos dexado este successo con justo sentimiento y tan castimado como por muchas causas podeys considerar no quedandonos de tan gran pérdida otro mayor consuelo que ver que su fin haya sido tan christiano pio y santo como se hauia de sperar de su gran bondad y vida exemplar y confiar que su diuina magestat la abra querido llamar para conmutarle los trabayos desta vida en la possesion del Reyno y descanso verdadero a ell plegue darsela y tenernos de su mano y darnos su consuelo y gracia pa-

ra que con el animo y prudensia christiana que conuiene passemos este dolor y en todo nos conformemos con su santa voluntad y acertemos á seguirla. De la qual hos hauemos querido aduertir para que lo entendays como es justo y para encargaros que hagays hazer en essa ciudad las honrras exequias y demostraciones de luto que en semeyantes casos se acostumbran que en ello nos seruireys. Dada en Badayos al vltimo de octubre del anyo 1580.

Yo El Rey

Vt. dom. bernardus vicecancellarius. Vt. sapena R.
Vt. comes generali thesaurarius. Vt. terça R.
Vt. campi R.

Gassol secretarius.

La qual lletra vista y entesa feren aplegar consell de cent lo qual deslibera que fes lo aniuersari per dita senyora Reyna ab lo modo y manera ques feu lo de Don Charlos primogenit del senyor Rey.

CAP. 37.—Com consegraren lo monestir de Monticaluari dels caputxins.

Dumenge a xj de Dezembre del any MDLXXX lo Ilustre y Reuerendissimo don Dimas lloris Bisbe de barcelona beney en la forma acostumada la Iglesia y monestir dels frares caputxins la qual fonch anomenada en la sua benedictió o consecració Monticaluari construyda sobre lo monestir de Jesus en la qual foren presents los magnifichs senyors de consellers ab molta multitut de poble fonch vna serimonia molt gran y digne de esser vista.

CAP. 38.—COM ENTRA EN BARCELONA LO DUCH DE TERRANOUA PER VIRREY DE CATALUNYA.

Diumenge a xvj de Mars del any MDLXXXJ los magnifichs senyors consellers reberen vn priuilegi que sa magestat hauia consedit a Don Carlos de Aragó Duch de Terranoua pera lochtinent de aquest principat y comptats de Rosselló y serdanya juntament ab vna charta de sa magestat dirigida a ses magnificencies del thenor seguent

A los amados y fieles nuestros los consellers conseyo y hombres buenos de la nuestra ciudad de barcelona.

El Rey

Amados y fieles nuestros las muchas y buenas partes que concurren con el Illustre don charlos de Aragon Duque de Terranueua principe de castell letrano gran condestable y almirante del nuestro Reyno de Sicilia primo nuestro nos ha mouido a que hayamos hecho election de su persona para el cargo de nuestro lugartiniente y capitan general en esse nuestro principado y condados y pues ha de representar la nuestra sera scusado encomendaros lo que ha de esser acatado y honrrado sino confiar que en todo correspondereys a lo que soys obligados y a vosotros como tan buenos vassallos encargaros que por vuestra parte vos sforseys para que los malechores sean perseguidos y se hayan á las manos para que con complir demostrara ser castigados y en essa tierra se viua con quietud y reposo que conuiene que alende que en esto hareys lo que hos conuiene y es en beneficio y honrra vuestra y en seruicio de Dios lo recibiremos en ello muy particular. Dada en portalegre a vij de Março del anyo MDLXXXJ.

Yo el Rey

Vt. dom. Bernardus vicecancellarius. Vt. sapena R.

Vt. comes generali thesaurarius.
Vt. campi R. Vt. tersa R.
Gassol secretarius.

Dissapte a xviij de dit entra en la present ciutat lo Excelent Duch de Terranoua venint la volta de Mataró ahont era dezembarcat a xviij de fabrer prop passat y per no tenir lo priuilegi may era volgut entrar en barcelona. Isquerenli los magnifichs consellers ab promens com es acostumat y veren que lo bisbe anaue a ma dreta del dit senyor virrey y lo conseller en cap mossen Jaume Vila digue a sa Excelencia lo seguent Excelent senyor mos companys y jo supplicam á vostra Excelencia sie seruit de dir al Reuerendissimo senyor Bisbe de barcelona que no vage a ma dreta de sa Excelencia y que no te loch al costat de vostra Excelencia maiorment per esser exit a vostra Excelencia com a conseller y no com a Bisbe y encontinent sa Excelencia respongue ahun que ha salido como a conseller va agora como Obispo y a les hores respongue y replica lo dit senyor conseller en cap a sa Excelencia que si sa senyoria fos exit a recebir a sa excelencia com a bisbe fora exit ab los senyors de canonges y no ab los del consell Real y no obstant la replica que feu dit senyor conseller en cap a sa Excelencia torna a replicar y digue hagora va como obispo y hauent respost sa Excelencia lo magnifich senyor mossen Hieronym Dezprats conseller segon dirigint las paraules al dit senyor conseller en cap dient pus sa Excelencia diu y atorge que lo senyor Bisbe va com a Bisbe dexe vostra merce be li pot dar sa Excelencia la ma dreta y a les hores respongue sa Excelencia si en verdad que va como Obispo y que si fuesse preiudicio de vuestras mercedes en esso y en todo lo demás que fuesse contra sus preheminencias yo les defendere como vuestras mercedes mismas y assi prosseguiren la caualcada fins a la seu ahont jura en la forma acostumada y apres lo acompanyaren fins a sa casa que es al carrer Ample en las casas del Duch de Soma.

Amados y fieles nuestros hauiendo de venir como tendreys entendido la serenissima Emperatriz nuestra muy chara y muy amada hermana a estos nuestros Reynos de spanya ha de dezembarcar en essa nuestra ciudad de Barcelona y segun el auiso que tenemos sera en Gerona por todo este mes de Agosto a lo mas largo y para los x o xu de Setiembre podra ser que llegue a essa ciudad y aunque crehemos de vuestro buen zelo que siendo su persona tan eminente y a nos conjunta (como sabeys) no dexareys de hazerle todo el regalo seruicio y buen acogimiento que se podria dezear. Todavia para que mejor entendays lo mucho que dezeamos que la dicha serenissima Emperatriz sea reseuida tratada y seruida en essa ciudad por ser la primera destos nuestros Reynos en donde ha de entrar) con la misma demostracion y beneuolencia que lo seria nuestra Real persona. Os hauemos querido escriuir esta y encargaros por ella quanto podemos que en resiuiendola deys orden como se haga en essa playa a la lengua de lagua la puente que en semeyantes ocasiones se a acostumbrado para que por ella pueda desembarcar la dicha serenissima Emperatriz a la qual seruireys honrrareys y regalareys con el mayor cumplimiento y demostracion de amor que se pudiere y de la misma manera que se haria a nuestra persona Real excepto que no se saque Palio ni hagan regocijos ni fiestas algunas y tendreys muy particular cuydado en que essa ciudad ste muy prouehida y bestecida de todos los mantenimientos que fueren necessarios y a los Apposentados y Apposentadores que por nuestro mandado fueren de aqui ha hazer en essa ciudad y en ell camino el apposento y el aloyamiento de la dicha serenissima Emperatriz y de los que vinieren en su companya y seruicio les deys y hagays dar toda la assistencia y fauor que os pidieren y huuieren menester para que puedan hazer su offiscio sin contradiccion e impedimiento alguno haciendo a cerca desto todo lo que el Duque de Terranoua nuestro lugarteniente y capitan general desse principado hos dixera y encargare de nuestra

parte lo demas que de vuestra buena diligensia speramos lo qual os tendremos en tanto seruicio como si por nuestra propria persona lo hizieredes y nos quedara dello la memoria que es razon. Dada en Lisboa a XIIIJ de Agosto de MDLXXXI.

Yo El Rey

Vt. comes generali thesaurarius Vt. sapena R.
Vt. terça R. Vt. campi R.

Talayero locumtenents particularis.

Diuendres a xxx de dit los magnifichs consellers anaren á casa de sa Excelencia al qual digueren que hauien tractat ab lo consell a cerca del que sa magestat scriuia y sa Excelencia los hauia referit y que hauia desliberat lo consell se fes lo recibiment ab tota sumptuositat possible y que en semblants se acostuma y se tragues la artilleria y se fes lo pont y tot lo que mes conuingues remetentho a ells y a vuyt persones per assó elegides ab les quals hauien tractat sobre lo fet del pont dient los seria be se fes deuant la casa de sa Excelencia y que puyas sobre la muralla y de aqui a la dita casa de sa Excelencia y que apres de molts tractes y per moltes rahons que alli se eren deduhides se hauia determinat se fes en lo lloch acostumat deuant la lotja y se fes tan dins mar com se pogues y que axi se hauia de fer alli y en lo demes procurarien se fes ab la major sumptuositat quels fos possible.

Diuendres a IJ de nohembre de dit any MDLXXXI al despres dinar entra en la present ciutat lo Bisbe de quenca lo qual per manament de sa magestat va a recibir la serenissima Emperatriz assi en barcelona y essent per lo cami sa magestat li ha fet merce de darli lo Archebisbat de Siuilla y axi ara es elet archebisbe de siuilla y es entrat en molt gran fausto y primer entraren passades de vuytanta atzembles en que ni hauia set ho vuyt carregades de moneda ab vns reposteros de vellut desobre y es anat a posar en casa del senyor Bisbe de Barcelona y apres parexentli que noy hauia prou loch per ell sen es passat en la casa del Duch de cardona que esta buyda.

Dissapte a vj de Janer del any MDLXXXIJ entra la serenissima Emperatriz de Alemania en Barcelona venint de les parts de Alamanya la qual hauia desembarcat en per que estaua molt fatigada de la mar y axi volgue desembarcar en la primera terra que fos segura de spanya y venint passa per la vila de perpinya ahont li fonch fet grandissim recebiment y venint passa per Girona y Granolles y com fonch a Granolles li foren enuiats dos Embaxadors qui foren mossen Galceran cahors militar y mossen Joan luys cornet ciutada per darli la benuinguda y significarli la gran jocunditat que la ciutat tenia de la sua beneuenturada vinguda y també per consertar la hora que sa majestat seria seruida de entrar en la present ciutat la qual fonch per lo dia de any y axi sabuda la hora los magnifichs senyors de consellers la isqueren a recebir ab promens com es acostumat y axi isqueren per lo portal nou tirant per lo cami de la creu trencada ahont es la iglesia y monestir de St. francisco de paula tirant tot dret cami fins al clot y dos tirs de ballesta mes amunt del clot trobaren la dita serenissima Emperatriz la qual venia dins unes andes de vellut negre y juntament ab ella venia dins les andes la infanta dona de Austria filla sua y la senyora Emperatriz anaua ab unas tauallolas de viuda ab un mantell abrigat y la infanta anaua ab un capotet de vellut negre y venia lligada ab vna cofia de seda negre y la dita serenissima Emperatriz venia venint al portal nou deues llauant la dita infanta deues ponent y axi com los senyors consellers la veren la saludaren inclinats en fins al coll de les mules y axi tan los consellers com los promens ningu no descaualca sino con la hauian saludada passauen detras las andes axi á cauall com se estauen y passant deuant cada hu se posaua en son loch. Es ver empero que los diputats y lo bisbe y canonge tots descaualcaren y axi agraduats que foren tornaren per lo matex cami que eren vinguts y en la agraduació fonch agrauiada la ciutat per ço que entre la filera del conseller segon y la filera del conseller ters se posaren lo archebisbe de Sivilla

y don Joan de Borja maiordom de la Emperatriz als quals fonch fet contrari per la ciutat dihent que entre conseller y los qui anauen agraduats ab ells nos pot posar ningu per representar tots un cors y no obstant dit contrari anaren ab ells y la dita serenissima emperatriz aportaua divuyt o vint alabardes flamenchs tots ab ses alabardes y anauen molt mal vestits y detras dita litera ahont anaua la Emperatriz y infanta anauen dues dames de dita emperatriz a cauall ab sallons de argent y detras dites dues dames venien set o vuyt cotxos que tirauen alguns quatre caualls y altres sis dins los quals venien dames de la ciutat que eren exides a recebirle y de la dita emperatriz tota la mescla y ab aquest ordre sen vingueren y com foren a la creu trancada al portal nou feren una molt bona salua de arcabussaria que per manament de la ciutat hauien fetes venir unes quantes confraries que stiguessen a las torras del portal nou per fer dita salua y tragueren sis o set banderes de camp per les torres y la bandera de Sancta Eulalia la que trauhen lo dia de corpus y per fer molt gran vent se squinsa ab moltas parts de manera que no ha pogut seruir pus y axi de tot lo cami que feren de la creu trancada fins al dit portal nou sempre los soldats de las torras arcabussaiaren e quant foren a vn arbre gran que es vn tir de ballesta avans de arribar al dit portal los soldats tots plegats feren vna altra bona salua y a les hores despararen quinse o setse mascles de ferro molt grosos que hauien trets del rexat de baix de la torra noua y per manament dels dits magnifichs consellers eren stats posats per la muralla entre lo portal nou y de Sant Daniel y com hagueren desparats los dits mascles respongue lo baluart de lleuant y lo de mig jorn y lo de la dresana y per tota la muralla de mar los consellers hauien fetes traurer totes les pesses de artilleria que tenian desde sant Francesch fins al portal de la Mar y molt spesses y tambe respongueren la torra de Sant Joan la torra noua y la torra que sta deuant la dressana y a totes los hauien fet vna gran bandera que era molt gentil vista y apres de

hauer fet la salua de tota la artilleria entraren per lo portal nou tirant per deuant sant Agosti Sant Culgat y per la capella den Mercus y quant foren alli isqueren al encontre L atxes de cera groga que per los magnifichs consellers eren stades manades fer y comenarenles a x o xij confraries perque las portassen y axi les aportaren tots homens de hedat y tots casats y molt ben vestits y per comensarse ja enfosquir isqueren en aqueix endret y posarense xxv en una part y xxv en laltre y ab aqueix ordre tiraren per lo carrer de Muncada amunt per lo Born deuant Santa Maria de la Mar per los cambis y per lo carrer Ample amunt fins en la casa de Don Anton de Cardona duch de Soma compte de Palamos etc ahont sta lo virey y dit virey hauia dexada tota la casa á la dita serenissima emperetriz y ell sen era passat a la casa del prior Sant Climent (la qual casa sta al canto del carrer que sta la casa del dit duch de Soma a la part del carrer Ample) per un portal que hauia fet de fusta desde sa casa á la casa del dit prior Sant Climent y quant la dita serenissima emperetriz volgue entrar en dita casa del virey tota la artilleria torna a fer vna altra salua tant la de les muralles y baluarts com la de les torres y axi entrats que foren dins dita casa los magnifichs consellers se despediren de la dita serenissima emperetriz y sen tornaren tots ab los promens en casa de la ciutat y las atxes quels acompanyaren y com foren alli se desaiustaren y entre tots se compartiren las atxes pera quels fessen llum enfins a ses cases.

Dissapte a xiij de dit mes de Janer de dit any MDLXXXIJ se tingue consell de C y en dit consell vingue mossen Jaume Salua donzell dihent venia per part de la serenissima emperetriz supplicant que la ciutat li fes alguna aiuda per alguns gastos y dit consell ohida la proposicio de mossen Salua deslibera que li fossen prestades dotze milia lliures les quals manlleuas la ciutat a sensal a for de vint y sinch milia per mil ab tal empero que la dita serenissima emperatriz prestas caució de tornarlos dins

vn cert termini y axi dita serenissima emperatriz dona vii o viij cauallers per fermansa a la ciutat los mes richs de tota Barcelona.

Diumenje a xiiij de dit se feu vna festa per los Diputats en la Diputatió conforme lo dia de sant Jordi estant la Diputatió empaliada y molt adornada y lo dissapte abans ya se hauien dit vespres y a la tarde completas en tot seguint lo orde del dia de sant Jordi y forenhi conuidats los magnifichs consellers los quals segueren en son loch acostumat ço es a la part squerra del altar y per la serenissima Emperatriz aparellaren la instancia ahont resideix mossen Ciurana dita de aquesta manera ço es que enderrocaren lo portal rodó de pedra y feren lo quadrat de amplaria de dotze pams poch mes ó manco y de altaria de dues canes y dins la dita instancia hauian fet vn sostro fals molt baix y tot empaliat tant lo sostro com las parets de vnes cortines que eran vna faxa de brocat y vna altre de vellut morat las quals cortines hauien manlleuades del palau de la comptesa y dintra dita instancia al reco de ma dreta hauien fet vn cadafalet de alsaria de dos pams poch mes e manco per estar la dita serenissima Emperatriz y hauian hi posada vna cortina de domas blau de manera que la dita serenissima Emperatriz podia veurer lo altar a son plaer sens esser vistá y axi aparelladas totes coses lo dia present la dita serenissima Emperatriz juntament ab la infanta vingueren en la Diputatió dins vnes andes y asseguerense totes dues mare y filla en lo dit cadafalet fet en la instancia de mossen Ciurana dins la cortina y en lo banch que sta arrimat defora dita instancia ahont altres voltes solen seurer los Ecclessiastichs y personas de dignitat al cap de dit banch seya lo lochtinent general y lo Archebisbe de Seuilla seya en vn lloch quey ha de quatre o sinch pams entre lo altar y la paret de dita instancia y los consellers y diputats seyan tots en son loch ço es los consellers estauen asseguts en la paret ahont estaua dit altar a ma squerra y los diputats estauen de front hont seya lo virrey arrimats a la brana que mira

baix al pati y digué lo ofisci lo Reuerendissim senyor Don Joan Dimas loris Bisbe de la present ciutat de Barcelona y com foren al credo los diputats feren treurer set o vuyt bassines de ramallets per la dita serenissima Emperatriz y pera totes les dames y apres per los cauallers enfins que abastaren y non hauien poguts fer fer mes per causa que aquest temps hi ha manco flor que en tot lany y axi acabat lo offici los diputats amostraren tota la casa a la dita serenissima Emperatriz y a la infanta y apres que la hagueren vista sen tornaren a baxar y posarense dins les andes segons eren vingudes.

Y tot lo temps que la dita serenissima Emperatriz stigue assi en Barcelona va anar a hoir lo offisci a moltes iglesies y monestirs y axi vn dia va anar a la Seu per veurer lo argent de dita Seu y totes les reliquies y va oir dues misses baix a Sta. Eulalia y la vna digue lo archebisbe de Siuilla y lo senyor Bisbe de barcelona dona la pau a la dita serrenissima Emperatriz y a la infanta y laltra missa digue lo Bisbe de barcelona y lo Archebisbe de Siuilla dona la pau a la dita serenissima Emperatriz y a la dita infanta y apres de hauer hoides las dites dues misses sen munta dalt en lo altar maior lo qual altar estaua tot parat ab tot lo argent y totes les reliquies y miraso tot á son plaer y prengue gran deuoció en lo cos del glorios martir St. Seuer Bisbe que fonch de barcelona y demana de merce al Reuerent capitol que li volguessen donar vna reliquia del glorios cos sant y axi lo Reuerent capitol per esser persona tant principal li concedí lo que demanaua y donarenli vn tros de os de la barra del glorios St. Seuer per veurer la gran deuoció que al dit glorios sant ella tenia.

Vn altro dia va anar al monestir de les monies de Pedralbes y entra dins lo monestir ab algunes dames de barcelona y totom resta defora tant cauallers com algunes altres senyores y noy entrá ningun homo.

Vn altro va anar al monestir de les monies de Hierusalem y per lo semblant entra dins lo monestir ab algunes dames.

Vn altro dia ana a hoir lo offisci a la parrochia de Sta. Maria de la Mar. Altro dia va anar al monestir dels frares de Sta. Catherina: y aixi casi cada dia anaue en alguna yglesia o monestir y a tots hoya lo offisci.

Dilluns a xxij de dit a les deu hores abans de mig iorn parti la magestat de la serenissima Emperatriz pera anarsen a Castella essent anats los magnifichs concellers abans que partis acompanyats de promens y de molts officials de casa la ciutat y altre gent a despedirse della a la qual trobaren en son aposento asentada y entrant los magnifichs concellers se alsa de peus y lo magnifich conceller en cap mossen francesch ferrer dezpuig li parla estant la dita serenissima Emperatriz y tots los altros de peus desta manera Hauent sabut que sa magestat estaua de partida y que ells eren vinguts per significarli lo quant tota esta ciutat sent la sua absencia per lo gran lustre y fama que sa estada rebia y offerirseli per tot lo que sa magestat maneria y ella respongue que los agradecia lo que por ella hauian hecho y el buen tratamiento que se le hauia hecho y que en todo lo que ella pudiese fauorecer a todos lo haria, y lo dit conseller li dix que le besaua las manos por la merced y que ansí se lo rogaua en nombre de la ciudad y fet tot aquest rahonament tots se despediren fentli quiscu dels consellers y promens vna gran reuerencia y abaxantse com si li volguessen besar la ma encara que algu si abaxa tant que lay basa no obstant que ella se hauia llensat vn mocador sobre la vna ma restant la altra ma tota descuberta.

CAP. 40.—AB QUINA CERIMONIA SE CELEBRE LA FESTA DE CORPORE CHRISTI AQUEST TEMPS PRESENT AB LORDE DE LA PROFESSÓ DEL MATEIX DIA.

Dilluns abans y mes prop del dijous de la festa de corpore christi al mati fan vna crida ab los tabals y trompetes de la ciutat y los tabales los quals son

tres negres y trompetes vestits ab vnes vestidures de domas carmesi la qual crida es hauisant totom que dijous mes prop vinent se fara solempne professó y per allí ahont passara totom tinga scombradas y empeliadas las portas.

Dit dia de dilluns van tots los musichs de corda que sonen en la proffessó de dit dia de corpus en hauent dinat al toch de la vna hora en casa del scriua de racional de la ciutat lo qual te carrech de tota la proffessó y allí sonen desde la vna hora en fins a les tres hores y apres de hauer sonat lo dit scriua del racional los dona vna molt bona collació y a beurer y de aqui sen van en casa de la ciutat y dins lo trentenari nou sonen deuant los concellers en fins que als dits consellers bels apar y alguns anys y ve la Aligua y fa vnes quantes danses.

Dimars los dits magnifichs concellers per lo síndich y sot síndich y vergues fan conuidar los consols de la llotia tots los Bisbes Abats priors y tots los homens de dignitats Ecclesiasticas ques troban en barcelona y tots los Duchs Comptes Bescomptes Barons y magnats que son dins dita ciutat de barcelona pera que sien lo dimecres mes prop seguent lo depres dinar en lo porxo de St. Jaume.

Dimecres que es la vigilia de la dita festa de corpore christi en hauent dinat al toch de la vna hora acuden á la plasa de St. Jaume los dits tabales y trompetes los sacabutxos y los musichs de corda de viola perque quant venen los consellers ab sos promens y los senyors principals que son estats conuidats los pugen recebir ab so de trompetes de menestrils y musica de violas. Y quant son aplagats al porxo de St. Jaume que casi sempre son al toch de les dues hores venen tres embaxades per part del Reuerent capitol y entre la vna y laltra y ha mig quart de distancia affi que ab vn quart y mig venen les dites tres embaxades les quals las fa lo mestre de las serimonies de la Seu juntament ab vn pabordre reuestits ab los sobrepellissos y muses morades ab scolanets deuant ab sobrepe-

llissos y lo balle del capitol ab vna roba de xamallot morat en fins als peus ab vn barret de capella morat y vna verga de altaria de vna cana poch mes o manco y las tres embaixades son hauisats los dits magnifichs consellers com se volen comensar las vespres, apres que son fetes les dites tres embaxades lo conseller ters los dos obres tres o quatre ciutadans antichs y lo scriua de les obres sen entren dins St. Jaume y sobre la taula de lobra de dita Iglesia lo dit scriua scriu en vn llibre que aporte anomenat de agraduacions tots los que se an de agraduar ab dits consellers la qual agraduació ordenen los dits conceller ters obres y ciutadans antichs y apres que dita agraduació es feta dits conseller obres y ciutadans ixen tots defora y cada hu se aseu en son loch y lo dit scriua de les hobres se esta al mig de tots dem peus y lig tots los agraduats y axi com los anomena se alsen cada hu per son orde y posense en filera y comensen a caminar precehint primerament los tabals y trompetes y vansen per lo carrer antigament dit dels specics ara empero la llibretaria per la plasa de les cols girant per la plasa del rey y per lo costat del palau Real per demunt lo palau dels Inquisidors y per deuant la canonge sen entren per lo portal maior dins la Seu restant los tabals de fora y entrant las trompetes y tots los consellers sen munten al altar maior juntament ab los agraduats y aqui houen lo que resta de les vespres perque casi sempre venen com se acaben y acabades les vespres es pratiga que lo clero va a dir vna commemoració en las claustres en la capella de corpore christi y los consellers juntament ab tots los agraduats van detras lo clero a fer oració en dita capella de corpore christi y acabada la commemoració sen van per lo portal de Sta-Eulalia que es en dites claustres y tornasen tot dret per deuant la diputació a St. Jaume y com tornen de la Seu no seuen dins lo porxo sino fora lo dit porxo en lo fosar dessobre les scales ab vns padrisos que rodan lo dit fossar y aqui mateix que son asaguts ve la Aligua y dansa fins a tant que venen las bacines de casa lo obrer totes plenes

de ramallets y banderetas de or barbari les quals venen desta manera primerament venen deuant las bacinas lo drach y diablots mes lo gegant y gegantesa y alguns anys la briuia y caualls cotones y apres venen las bacinas que son moltes y a cada costat de bacina y van dos militas o ciutadas o mercades cada hu ab vna verga perque ningu noy tochy ab tot axo com ve a quatre o a sinch bacines a la derraria lo poble las sequeia que may les poden defensar y com las bacines son dalt en lo fosar venen los dos obres y donenne a cada hu segons son estament y com cada hu te sa part tots se alsan y sen van ço es los consellers ab sos promens y tots los altres axi com eren vinguts y com tothom sen es anat inmediatament ve lo cauall de Sta. Eulalia exint de casa la ciutat vestit fins baix a las ferraduras ab vna manta de veliut carmesi ab vns scuts de la creu de Sta. Eulalia tot de fil de or de brodador y sobre dit cauall ve vn homo vestit ab vna vestidura molt llarga de domas vermell y groch ço es vna barra de amplaria de vna ma vermella y altra de groga y arribat que es a la dita plasa de S. Jaume los negres ab los tabals se posen deuant y apres los trompetes y apres lo dit cauall de Santa Eulalia y fan la volta que ha de fer lo sendema la professó ço es per la plasa del Rey per la plasa del blat per la boria amunt girant a la capella den Marcus per lo carrer de Montcada per lo born y entra dins Sta. Maria per lo portal que esta deuan ahont fan ara las claustres y capitol y per detras lo cor va ha exir deuant lo altar maior y apres passant per lo mig del cor hix per lo portal maior y vasen per los cambis per lo carrer ample amunt girant al regomir tot dret passant deuant casa la ciutat deuant la diputació deuant lo palau Episcopal sen entra dins lo portal maior de la Seu y es de notar que a cada cantó principal per hont passa la professó lo dia de corpus estan dos homens ab vergues que son vn mercader y vn artiste o vn caualler y vn artiste perque la professó vaya ab orde y aqui fineix tota la festa de la vigilia.

Dijous beneit dia de corpus al toch de les vuyt hores

de la matinada acuden a la plasa de St. Jaume los dits tabales trompetes y ministrils y apres los consellers ab sos promens y tots los que anaren a les vespres lo dia abans y com son tots aplegats van al offisci y al sermó a la Seu ab lo mateix orde que ana a la vigilia a las vespres y per lo mateix loch y en hauent oit lo offisci exint per lo portal maior sen tornen per deuant lo palau Episcopal y per deuant la diputatió fins a St. Jaume y estant alli aseguts tant com vn credo sen van tots ab lo orde que eran vinguts.

Lo mateix dia al despres dinar tots los tabales trompetes y sacabutxos son a la dita plasa de St. Jaume y al toch de les dues hores y acostumen de esser tots los consellers y tots los quey foren tant a la vigilia com a la matinada y es de notar que los dits consellers com van al dit porxo de St. Jaume tant la vigilia de corpus com encara lo dia de corpus lo mati y despres dinar seruen aquest orde que primer y ha de esser lo conseller quint y apres lo quart y apres lo ters y apres lo segon y vltimament ve lo en cap y com lo dit despres dinar estan aiuntats al dit porxo de St. Jaume que son al toch de les tres hores poch mes o manco vansen a la Seu ab lo mateix orde y per lo mateix loch quey anaren la vigilia y al mati y apres de hauer dites vespres y completes se comensa de ordenar la professó la qual acostumen de ordenar lo cabiscol y los dos obres de la ciutat y lo dit scriua del racional de la ciutat es obligat a donar tant al cabiscol com als obres vn memorial del orde que se ha de tenir en la professó del thenor seguent

Memorial del orde de la professó del dia de corpore christi.

Primo lo drach diablots y tota manera de entremes quey haia.

Item los tabals y trompetes de la ciutat ab sobre vestes y barrets de sati carmesí.

Item la bandera de Sta. Eulalia la qual aporte vn preuere a cauall ab lo cauall mateix que la vegilia feu la ronda de la professó lo qual preuere va vestit ab vns camits blanchs y una dalmatiga de vellut tota recamada de or y aporta vna molt bella corona de argent en lo cap y sobre la dita corona y ha vna creu de Sta. Eulalia y al mig de dita creu de Sta. Eulalia y ha vna creu del capitol.

Ganfanons de la Seu.
Ganfanons de Sta. Maria de la mar.
Ganfanons de Sta. Maria del Pí.
Ganfanons de St. Just y Pastor.
Ganfanons de Sant Pere.
Ganfanons de St. Miquel
Ganfanons de St. Jaume
Ganfanons de St. Culgat

Lluminaries brondons y panons dels officis

Brondons de la Seu a part dreta
Brondons de la ciutat a la part squerra.
Brondons dels orbs y contrets
Parayres
Fustes
Blanques
Hortolans jouens
Confraria de St. Jaume dels negres
Trajines de mar
Jouens de mestres de cases y moles
Macips de ribera
Dagues
Garbellados
Marines
Barques
Pescados
Vedries y spartes
Corredos de besties
Reuenedos.

Cordes
Flasades y senyales.
Botes de fusta grossa y fusta prima.
Matalafes.
Hostales y tauernes.
Pallers.
Ortolans.
Carnices.
Baynes.
Spasés y llanses.
Texidors de llana.
Barrates.
Merces.
Calsates.
Cotones.
Assahonadors.
Texidors de lli.
Mestres de cases y moles.
Gerres y scudelles a la una part.
Ollers y rayoles a laltra.
Ferres del portal nou.
Fornes y flaques.
Jouens sastres.
Tapines.
Ferres del rogomir.
Sabates.
Frenes.
Sastres.

Lo any 1557 los consellers y obres ordenaren que los jouens sabates y jouens sastres anassen plegats ço es lo vn any los jouens sabaters a la part dreta y laltro los jouens sastres a ma squerra y que vayen apres dels blanques.

Creus.

Creu de la Seu.
Creu de Sta. Maria de la Mar.

Creu de Sta. María del Pí.
Creu de St. Just y St. Pastor.
Creu de St. Pere.
Creu de St. Miquel.
Creu de St. Jaume.
Creu de St. Culgat.
Creu de Sta. Madrona.
Creu dels caputxins.
Creu de St. Francisco de Paula.
Creu de la Trinitat.
Creu de la Merce.
Creu del Carme y St. Agostí.
Creu de preycados y framenos.

Orde del clero.

Los scolans y preueres de les parrochies ab sobre pellisos.

Orde dels frares.

Los frares de Sta. Madrona de dos en dos que son del orde de nostra senyora de la soledad.

Los frares caputxins de dos en dos.

Los frares de St. Francisco de dos en dos

Los frares de la Trinitat de dos en dos.

Los frares de la Merce de dos en dos.

Los frares del Carme y St. Agostí van de dos en dos ço es lo un any va lo vn orde a la part dreta y laltra a la part squerra.

Los frares de preycadors a la part dreta y frares menos a la part squerra.

Las parrochies.

St. Culgat.
St. Jaume.

St. Miquel.
St. Pere.
St. Just y St. Pastor.
Sta. Maria del Pi.
Sta. Maria de la Mar.
Lo clero de la Seu.
Los honorables canonges ab capes de brocat.
Las vint y quatre atxes que fan aportar.
Los diputats per beneficiats de la Seu.
Los vint y quatre preueres que representan los xxiiii Reys y porten vestides les dalmatigues de la ciutat y los ciris.
Los deu Angels que sonen instruments de corda.
La Aligua.
Los xantres que canten deuant la custodia.
La Custodia ab lo sagrat cos de Jesu christ.
Los dotze preueres que representen los dotze Apostols ab lo Melchisedech que porten lluminaria apres de la custodia.
Lo poble.

Lo dijous apres seguent cap de la vuytaua de corpus al toch de les tres hores se fa vna molt solempne professó per los canonics y clero de la Seu exint per lo portal major girant per lo Palau Episcopal tot dret deuant St. Jaume per la llibretaria girant a la plassa del Rey per lo costat del palau Real per deuant los Inquisidors y per deuant la Canonia sen torna entrar dins la Seu y entrant per lo portal maior sen va per la part squerra voltant per detras lo altar sen torna a venir per la part dreta y com torna envers lo portal entresen per lo portal del cor fins al altar maior y es de notar que com la professó parteix de la Seu tots los sants de argent estan per los sgraons del altar maior com es acostumat y com torne estan tots mudats perque posanlos per tot lo retaule ab vnes postetes y ab vne grandissima lluminaria que appar que tot sia foch de manera que esta tant diferent lo altar com si no fos aquel que era com la professó parti y per la ma-

texa manera totes les rexes de les capelles estan totes llums que en tota la Seu no si veu altra cosa sino grandissima lluminaria y com tota la professó es dalt al altar maior lo Reuerendissim Bisbe de Barcelona si per cas y es ó sino algun canonge apres de hauer dites algunes oracions posa dins lo sacrari lo St. Sagrament y aqui se acaben totes les festes que se acostumen de fer en la Seu per la festa de corpus y cap de octaua.

CAP. 41.—EN LA QUAL SE FA ALGUNA POCA DE MENCIO DEL CHALENDARI GREGORIA.

En aquest any de MDLXXXIJ se feu vna grandissima mudansa del any per tota la christiandat y aço per causa ques celebrauen algunes festes mouibles en temps que no se hauien de celebrar y specialment la festa de Pasqua de resurrectió venia a caurer á cert temps en lo qual los christians no la hauien de celebrar y hauienho de fer per causa que lo any no venia a concordar ab lo compte y orde que aporta la santa mare Iglesia Romana y aço era la causa perque com los christians compten lo any Solar venia que cada any dexauen sis hores y vns quants minuts segons lo bon compte dels Astrolechs y axi per aquexes sis hores que dexauen hordenaren los antichs (que principalment fonch lo gran dictador perpetuo de Roma Julio Cesar monarca y senyor vnich de tot lo mon lo qual ordena lo any axi com vuy lo comptam) que de quatre en quatre anys te vint y nou dies com los altres anys non tinga sino vint y vuyt y lo any que aiusten lo vn dia al mes de fabrer es dit any de bixest y axí esta remediat lo de les sis hores que podia causar gran desbarat e per quant los minuts que resten cada any de mes de les sis hores eren cosa tant poca que no tant solament non podien formar mig quart empero encara ni la meitat de mig

quart ordenaren que dits minuts se dexasen pus no podien desbaratar lo any sino ab moltes centenas de anys y per aquexos pochs de minuts de cada any ques dexauen som vinguts a tanta error que lo any va vuy en dia enticipat deu dias y axi la festa de nadal propriament se ha de celebrar deu dias abans que nos celebra y St. Joan de Juny per lo mateix y axi consequtiuament totes les festes del any. E per remediar aquest gran desorde ya sen va tractar en lo Sant Consili vltimament celebrat en la ciutat de Trento y perque veren que era cosa molt llarga y que lo bescompte del any nos podia remediar axi breument donarenne lo carrech al summo Pontifice que a les hores se trobaua ho als qui apres de ell vindrien queu consultas ab homens doctes y que tornas lo any en son compte: y axi los Papas quey ha hagut en fins assi per grans occupassions que han tingudes noy an pogut entendre. E axi lo sant pare Papa Gregori tretze vuy beneuenturadament regnant com a bon pastor supremo y mirant per totes les sues ouelles ab vna vista de Argos vehent quant dany causaua a la christiandat no anar lo any conforme hauia de anar y tambe per complir en la voluntat del dit Sant Consili Tridenti ab sas letras Apostolicas mana a tota la christiandat que diuendres que comptauem a sinch del mes de octubre que era lo sendema del glorios St. Francesch que axi com hauiem de comptar sinch comptasem quinze y al sendema que era disapte setze y al altro deset y axi matex dels altros dies com si eren passats los deu dies que saltauen y aço mana sa sanctedat fer en aquest temps mes que en ningun altro temps del any per que dins aquestos deu dies no se encloia ninguna festa que fos doble maior ni menor y ab las mateixas letras Apostolicas tambe mana que al matex dia de diuendres que transpasauem los dits deu dias mudasem la lletra Dominical perque axi com fins en aquell dia de dit any 1582 hauiem tingut la lletra G que dexasem la G y prenguesem la letra C perque axi era necessari per tornar lo any en son compte y axi ab la diligencia de dit Sant Pare

hauenthi aplicat homes molt doctes de aqueixa facultat ha vengut a tornar en son compte lo any segons hauia de estar y a fer celebrar las festas lo dia que se hauien de celebrar.

CAP. 42.—DE LA MORT DEL REUERENT SENYOR CANONJE VILA Y DE LA SEPULTURA QUE LI FONCH FETA LO QUAL ERA ORGANISTA DE LA SEU.

DIMARS a XVJ de Nohembre del any MDLXXXIJ entre dotze e una hora passada mitia nit passa de aquesta vida en laltra lo reverent senyor mossen Pere Albert Vila canonje de la seu de la present ciutat de Barcelona lo qual era grandissim musich y a opinió de molts musichs que venian de Italia de Fransa de tot Spanya y finalment de tot lo mon ahont hi hauia homes abils de musica sols per veurer y prouar si los fets de dit canonge Vila eran tan com la fama era diuulgada per tota la christiandat y apres com sen anauen deyen que en tot lo mon noy hauia musich que se li pogues igualar y que lo que ell feya en la musica era imposible creureho que no ho vessen que per ventura hauia doscents anys que tal habilitat de home no era stada en lo mon lo qual no sols era habil en la música de teclas mes encara de tota quanta musica se fos inuentada fins lo dia present ne sabia la prima y era lo mes habil.

Dimecres a XVIJ de dit mes y any soterraren lo dit senyor canonje Vila en la Seu de Barcelona en lo vas dels canonjes y fonchli feta sepultura canonical y molt solempne offisci a cant de orgue (perque en les altres sepultures tan canonicals com de altra manera no es de pratiga sino dir lo offisci a cant pla) en que hi foren conuidats tots los cantos de Barcelona perque los demes dels bons eren sos dexebles al qual ploraren monjes y frares y capellans y

finalment lo ploraue tot lo poble per la sua gran fama y era tanta la sua humilitat per esser lo vnich de la musica que quisvulla que vulgues apendre dell non volia ninguna cosa lo qual fonch causa que en estas temporadas ya de molts bons musichs que per sa pobresa no ho foren poguts esser y axi se posaren molts epigrammes y moltes elegies per dessobre la caxa ahont stave lo seu cos vns li deyan conseruador de la musica altres pare de la musica y altres perfeccionador de la musica y en fi molts altros epitatos molt convenients per sa grandissima habilitat lo qual en sa vallesa fonch molt dexat de un mal de cames que tingue y en tot axo may fonch perasos de muntar al orgue de la Seu per esser vna scala tan traballosa de muntar que als que stan sans de cames los canse molt y avans que no moris se li clogueren vns scorradors que tenia en les dites cames los quals foren causa que la mort enuajosa que home tan habil stigues entre nosaltres lo traslladas en la gloria de paridis lo qual mori de hedat de LXV anys y ya hauia tres o quatre anys que li hauian donat adjunt lo qual fonch vn nabbot seu mateix anomenat luys ferran alias Vila lo qual ell mateix sel hauia demanat y lo reverent capítol encara que fos minyo que no passaua de x anys lo accepta per tenir tals principis que segons se spera exira vn musich excelent y tambe perque lo dit canonge hauia afinat tant lo orgue que noy ha orgue en tota Spanya que se li puga comparar y per hauer inuentada vna certa manera de musica en lo dit orgue ab moltes differents veus que te tot lo orgue vulgarment anomenada las regalias.

CAP. 43.—En ques posa vna grandissima y molt renyida questio quey hague entre los frares de nostra senyora de la Merce ço es de vna part los frares de nacio castellana y de altre part los frares del monestir de Barcelona sobre la electió del general del dit orde.

Diuendres a iiij de Noembre del any mdlxxv fra Francisco Maldonado castella de la orde de la merce com a comisari apostolich volent visitar lo monestir de la Merce de la present ciutat ab asistencia de oficial real presenta sa comissio y aquella presentada fonch detingut en monestir per los frares de aquell e lo mateix dia ab prouisió de la real audiencia venint alli certs officials per entrar en dit monestir los fonch feta resistencia per los frares de aquell y la cuestió se deya era perque volien los frares del monestir elegir general y los frares castellans nou volien que la generalitat vagaua per mort de fra Macia Papiol que mori avans de esser confirmat pel papa.

Dissapte a v de dit los honorables consellers sabent lo que se era seguit en dit monestir de la merce com aquells als quals per raho de son offisci han acostumat esser protectors de tots los monestirs de la present ciutat y territori de aquella anaren al excelent lochtinent general de sa magestat y en efecte li digueren que si ell era seruit ells anirien a dit monestir y demanarien lo fra Maldonado que creyen lo darien y lo dit senyor lochtinent nols respongue si ni no ans altra cosa y apres lo mateix dia entenent dits consellers que sa excelencia no seria deseruit que ells mitigassen aquesta cosa anaren al dit monestir y demanaren a dit fra Maldonado y e incontinent los fonch dat y axi dits consellers lo sen aportaren fora dit monestir bo y saluo.

Diumenje a vj da dit fou elegit mestre general en dit

monestir del dit orde vn frances teolech anomenat mestre Antonio Tremolyeres home docte y que hauia predicat alguns sermons los dias auans y feren vna professo solempne los dits frares de la Merce per la ciutat y ana a la Seu y sen torná al monestir.

Dilluns a xxiij de Janer del any MDLXXVJ per causa que lo dit fra Maldonado era tornat ab altros manaments y poders mes forts y maiors del nuncio de sa sanctedat y ab algunas prouisions y mandatos fets als vicaris generals del Reuerent capítol de la Seu de barcelona Seu vagant per effecte que reuocassen la admissió de ferma de dret que hauian admesa la qual hauian fermada dits frares de la Merce y mes demanant dit fra Maldonado auxili al senyor virrey y a son real consell acerca de no voler admetre dits frares de la Merce con visitador lo dit fra Maldonado aplegaren los magnifichs consellers vna bona promenia de ciutadans y cauallers per demanar lo consell acerca de dits debats y foren aconsellats que ells intercedissen per a ben adobar y mitigar lo negoci.

Dimars a xxiiij de dit per causa que dits consellers entengueren com per preuisió de la real audiencia se entenia manu forti entrar al dit monestir de la merce y metre alli lo visitador maldonado y que los frares del dit monestir estauen renitens aplegaren altre promenia a la tarda en casa del conseller en cap y en presencia de dita promenia tremeteren Embaxadors al senyor lochtinent general dientli que si no li era deseruey anirian al monestir de la merce y veurien si porien mitigar la cosa y respongué dit senyor lochtinent segons fonch referit que ell may destorbaria que los consellers se posasen en mitigar tal negoci abans be que fentho farian son offisci.

Dimecres a xxv de dit demati dits consellers foren en dit monestir de la Merce y digueren als frares moltes coses y en effecte que dexassen entrar dit fra Maldonado y que si podien procurarian que dita entrada y visita fos ab asistencia de dits consellers ó de algu dells perque de fet no sels fes agraui y ells digueren quels volian temps per

fer venir los comenadors de cathalunya perque ells aconsellassen per ço com lo fra Maldonado no creyen pogues esser visitador ni reformador perque els era inimich mortal com ho probarian y tambe per altras causas que en lo discurs del proces de suspitas ells llegitimament deduhirian y que solament los supplicauen los fos dat temps per dites coses.

Dit dia apres dinar misser Marti Joan Franquesa aduocat fiscal de la regia cort vingue a parlar ab los consellers y contestaren que dit misser Franquesa procuras que dit fra Maldonado parlas als dits consellers.

Dijous a xxvj de dit apres dinar vingue en la present casa dit misser franquesa y fra maldonado y apuntaren que lo dia seguent tots fossen ab lo senyor lochtinent general per tractar del dit negoci.

Dit dia a la vesprada los magnifichs consellers anaren a la merce y parlaren ab los frares y feren algun apuntament ab ells.

Diuendres a xxvij de dit anaren demati los consellers en casa del Senyor lochtinent y alli fonch lo fra maldonado y concertaren que dits consellers anassen al monestir de la Merce y apportassen vn parell de frares los quals per part del convent de aquell tractassen la cosa ab dit fra Maldonado en presentia del senyor lochtinent y de ells dits consellers y axi de fet anaren dits consellers y apportaren dos frares en casa dit senyor lochtinent e apres de hauer tractat algun spay de temps y tornat a la Merce dits consellers ab lo magnifich misser franquesa concertaren tota cosa y posaren dit consert en scrit lo qual scrit feu de sa ma lo conseller segon y fermat de tots sinch consellers y feren sen tres exemplars tots de vn tenor y ferma de tots los consellers lo hu dels quals se dona al senyor virey y altro als frares de la merce y laltro romangue en poder de dit conseller segon. Lo capitol mes essencial es lo seguent y mes fonch apuntat que dilluns a xxx de Janer los consellers se trobarien dins lo monestir de la Merce y a les viiij hores de mati lo Maldonado ab mossen Salauerde-

nya algutzir Real vingues y entras com a visitador y que hu dels dits consellers fes asistencia en dit monestir tant quant los frares volguessen.

Dissapte a xxviij de dit los frares de la Merce feren Embaxada als consellers pregantlos que lo magnifich conseller en cap asistis tota hora en dit monastir tant quant lo fra Maldonado faria dita visita y axi dits consellers ho consentiren.

Dilluns a xxx de dit entre vij y viiij hores de mati a be que plouia be los consellers foren en dit monastir de la Merce y per causa de dita pluja per part de misser Franquesa vn notari arriba al dit monastir per saber ab los consellers si aniria lo fra Maldonado y responent que si ell dit fra Maldonado arriba tantost al dit monestir y los dits frares lo reberen com a visitador y vingue ab dos algutzirs reals ço es mossen Perot Salauerdenya y mossen Onofre de Farreres y Costa notari y romangue lo conseller en cap ab los algutzirs y los altros consellers y molta altra gent sen isque y sen ana quiscu a ses cases y al vespre lo dit visitador despedi los algutzirs y a tota la altra gent dihent que li abastaua la assistencia del dit conseller en cap.

Diuendres a xxij de Noembre del any mdlxxvij los consellers aplegaren vna promenia de militars y ciutadans acerca del negoci dels frares de la merce y deliberaren fer vna embaxada al Senyor Bisbe de Barcelona com a comissari apostolich que es del dit negoci dels dits frares y lo effecte della fonch que com los dits consellers haguessen entes que com sa senyoria com a comissari subdit volgues entredir dits frares de la merce y prosseguir mes auant contra ells per esser stats ya excomunicats e aggrauats per no voler ells acceptar per general a fra Maldonado e que per ço fos seruit sa senyoria aportarsen dit negoci ab molta maduresa y ab alguna interposició de mes dias per ço com las censuras fins assi las hagues molt apresurades y que en tot se fes justicia ab maduresa y que la promptitut causa grans desassossechs en los poblats y lo dit senyor Bisbe en effecte segons dits embaxa-

dors referiren respongue que ell tenint instancia no podia dexar de procehir conforme vol lo dret y la justicia y que si anassen al senyor virey seria possible que ab ell y per medi dell se alcansaria lo que demanauen.

Dimecres a XVIIJ de Dezembre del dit any MDLXXVIJ lo excelent lochtinent general tramete mossen Costa scriua de manament y son secretari als magnifichs consellers los quals troba en casa de dona Hieronyma de Requesens hont eren anats per lo dol del quondam don luys de Requesens comenador major de Castella son marit y de Don Joan de Sunyga també comanador major fill dels dits coniuges de Requesens lo qual mossen Costa dix de part de dit senyor lochtinent que per coses que importauen al seruey de sa magestat anasen a la casa de dit senyor lochtinent y dits consellers apres de hauer stat vn poquet al dit dol sen vingueren a la present casa de la ciutat y despullades les gramalles de dol anaren en casa de dit senyor lochtinent lo qual trobaren que staue en vn apartament que mira a la mar de peus ab lo Regent y altros doctos del criminal lo qual los dix que estos dias passats segons li contaue eren exits del monestir de la Merce certes persones y donaren vna coltellada a vna muller de vn pasticer perque donaue a menjar a fra Maldonado y tambe hauien pagat a vn portuges o castella y que fets dits casos se tornaren a recollir en dit monestir e mes hauien entes que en dit monestir se recollien molts vellacos axi de ciutat com forestes y que per ço se hauia declarat somatent per entrar y regonexer y pendre dits mals homens y staue consertat per a dema a les onze hores prop mig dia y que per ço los requiria en virtut de la fidelitat que deuen á sa magestat que si trobassen y fessen assistensia en dita executió de somatent. E dits consellers es a saber mossen Miquel Doms conseller en cap respongue en nom de tots que ells haurian sobre aço llur consell y axi se despediren de sa Excelencia. Vinguts en la present casa feren aplegar vna bona promenia de ciutadans y militas hagut consell dels quals trameteren dos consellers a sa Excelencia pera

dirli que ells consellers stauen promptes per al que tocaue al seruey de sa magestat y que si sa Excelencia fos seruit que ells anassen a procurar ab dits frares de la Merce y induhirlos que fossen contents dits frares que los officials Reals per executió del dit somatent pugen entrar y fer scorcollar y pendre los mals factos se trobarien en dit monestir y traurels de aquell. E lo dit senyor lochtinent segons referiren dits dos cauallers respongue y digue que lo tractar y procurar que volien fer ab dits frares beu podien hauer fet y que dits cauallers replicareu a dit senyor lochtinent que dits consellers sens saber la voluntat de sa Excelencia y sens tenirne consell no eren anats en dit monestir e que dit senyor lochtinent los digue que anassen y procurassen ab dits frares. E es a saber que esta nit vellaren tota la nit entorn de dit monestir los alguatzis Reals ab molta gent armada per veurer si entraua o exia algu de dit monestir.

Dijous a xviiij de dit demati los magnifichs consellers trameteren francesch Pons verguer llur al monestir de la Merce per dir als frares que ells volian anar a parlarlos y haguda la resposta anaren dits consellers ab promens en dit monestir y essent alli los foren vbertes les portes y entraren tots los dits consellers y promens y los officials de la casa de la ciutat y pujats alt en vna quadra acompanyats de tots los frares que eren baixats per acompanyarlos asentats que foren tots lo dit conseller en cap referi lo que per lo senyor lochtinent los era stat dit y que ells eren vinguts alli per effecte de persuadirlos que dexassen entrar los officials Reals pera fer dit scorcol per executió de dit somatent y lo vicari general de dits frares respongue dient que era malesa lo quels opposauen de tenir mals homens recollits y en casa noy hauia sino alguns homens de seruey y ministres y que molt en bonora que vinguessen officials pera regonexer la casa que los religiosos eren molt contents y que reguneguessen dit monestir y casa tot a llur plaer pus empero ses magnificencies fossen alli presents en tot perque vessen lo que alli pasaua y que tot

se fes ab quietut y sens scandol y nols fossen fetes algunes sobres lo mateix en effecte responguéren lo president y altres frares. E hoyda dita intensió dits magnifichs consellers sen tornaren en la present casa ahont ab parer de alguns promens tornaren trametre al dit senyor lochtinent general per dirli lo que hauien tractat ab dits frares y que si a sa Excelencia li staria be que en dit monestir per dita execució entrassen dos algutzis ab dos verguetes quiscu y rogoneguessen a llur voluntat tot lo monestir queu podien y que ells per major facilitat del negoci se trobarian en dit monestir y dits Embaxadors tornats digueren que dit senyor lochtinent hauia respost quels hagraie molt lo que hauien fet y que ne staue molt content y que anassen al dit monestir com hauien apuntat que ell enuiaria alli los algutzis ab quatre verguetes y que stiguessen descansats que no se entrametria en cosa alguna del negoci entre los frares y Maldonado sino dels casos sobredits per los quals dit somatent staue declarat. E hoyda dita resposta dits magnifichs consellers ab promens anaren á dit monestir y alli speraren los algutzis reals los quals arribaren tantost ab lo sotueguer regent la vagaria de Barcelona per absencia del veguer y alguns altros officials los quals essent entrats en dit monestir acompanyats del conseller segon mossen Joan Canyelles obriren totes les portes los frares de totes les instancies de la casa monestir y Iglesia per executió del dit somatent dits algutzis sotveguer y officials regonegueren y scorcollaren de pas en pas tot lo dit monestir casa y sglesia y totes les instancies de aquell axi baixes mitjanes com altes encenents entorxes per los llochs scurs fent dit scorcoll ab tot compliment y ab molta voluntat dels frares del dit monestir y no trobaren cosa alguna y axi se despediren dits consellers y officials dels dits frares y sen anaren a dinar a llurs cases perque era cumplit lo mig dia quant tot fonch fet. E es a saber que quant entraren dits magnifichs consellers en dit monestir lo magnifich conseller en cap se posa a la porta del dit monestir perço que noy entrassen la gent del poble.

Dissapte a xv de febrer del any MDLXXIIJ se tingue consell de cent lo qual entre las altres coses dellibera que fossen tramesos embaxadors al senyor Bisbe de Barcelona comisari o executor Apostolich dels negoci o causa entre los frares de la Merce de la present ciutat y fra francisco Maldonado per fer la Embaxada que deuall se dira los quals essent arribats en lo Palau de dit senyor Bisbe explicaren los embaxadors la Embaxada del senyor Bisbe la qual en effecte contenia tres capitols es a saber lo primer com a noticia de dit consell de cent fos peruingut que era vingut vn breu de sa sanctedat comes a sa senyoria aserca del negoci dels dits frares de la Merce y que com aquest monestir de la Merce de la present ciutat fossen otorgats alguns priuilegis y gracias los quals a be fos interes principal de dit monestir empero per eser ell construit en la present ciutat per conseguent era tambe interes de dita ciutat y que per lo interés de aquella supplicauen de part de la ciutat a sa senyoria manas donar copia del dit breu apostolich y comissió sua a dita ciutat. Lo segon capitol fonch que supplicauen que manas donar copia a dita ciutat dels actes que sa senyoria com a comissari apostolich desus dit hauie fet lo dia present en virtut del dit breu de sa sanctedat a effecte que la ciutat pogues delliberar del que haurie de fer per raho de dit son dret. Lo tercer capitol fonch que attes que los frares del dit monestir de la merce eren contents de hobeir y stauen promtes y aparellats a estar obedients a tot lo que sa sanctedat manaue en lo dit breu que per ço sa senyoria los volgues absolrre de les censures y irregularitats que podien ser incorreguts E lo dit senyor Bisbe respongue dient en effecte que los frares ya tenian copia de dit breu y que ell manaria al scriua seu de dit negoci que era mossen Boffill notari de barcelona quen donas copia a la dita ciutat e quant a la copia que demanauen dels actes que ell non hauia fets alguns ni sen hauien fets y per ço no podia ferlosne donar copia que sols en persona el mateix vuy ere anat en dit monestir de la Merce en presen-

cia de mestre Ramon del orde de preycadors y de un frare companyo seu y del prior de St. Agosti y de un altro companyo seu y de dos frares de bellem y de don camps frare de cartoxa sens notari ni testimonis dona lo dit breu a dits frares de la merce pera quel llegissen ells matexos lo qual hauentlo llegit digueren tots los dits frares que eren contents y apparallats de obeir tot lo que sa sanctedat manaue en dit breu y que puix stauen promptes y apparellats de hobeir sa senyoria los volgues absolre in utroque foro de totes les censures y irregularitats y que ell los respongue que ell hauia mirat lo tenor y forma de dit breu la qual forma era que dits frares posassen en possesió al dit Maldonado en dit monestir per general de tot lo dit orde y quel obeissen e que apres tenint dolor dits frares de llurs culpes y demanant humilment la absolució de dites censures injunyintlos penitencia saludable los absolgues e que com dit fra Maldonado sie absent y noy hage procurador seu e que per ço nos pot posar en possessió e que per conseguent nos pot donar encara dita absolució y que ell dit senyor Bisbe scriuirie que vengues dit Maldonado o tramates procura y que mentres tant dits frares se abstinguessen de celebrar los officis Diuinals. E com dits frares replicassen que no podent fer officis no podien viurer ni hauer aliments dit senyor Bisbe los digue que ell mirarie lo que 's podria fer y que en aquesta hora los hauie tramesos dits dos frares de preicadors y St. Agosti pera dirlos que ells dits frares de la merce procurassen de hauer un parell de persones que acaptassen per la ciutat Almoyna per los dits frares que desde hara donaua licencia a les dites persones poguessen aplegar Almoynes y los que les volguessen dar las poguessen dar y dits frares rebre. E dits embaxadors replicant digueren a dit senyor Bisbe que fos content que dits frares de la Merce li donassen vna supplicatió en effecte contenint que volien obeir com dit es y que fos seruyt de absolrels. E dit senyor Bisbe respongue que no li aparie que pus ell no hauie fet acte algu quells haguessen de fer tal acte sino que

ell scriuiric en cort ab correu propi lo qual dins diuuyt o vint dies anirie e vindria y tornaria la resposta de venir o no lo dit Maldonado o de son procurador o procura y que apres se assentarie tota cosa.

Dilluns a xvij de dit dematí abans de mig dia los magnifichs consellers y la vuytena del negoci del monestir de la merce trameteren dos Embaxadors al senyor Bisbe com a comisari apostolich del negoci de dits frares pera ferli la Embaxada que debaix se dira los quals arribats en lo palau del dit senyor Bisbe explicaren la Embaxada al dit senyor Bisbe en la forma seguent ço es que en effecte li digueren que com ya per altra Embaxada per part de dita ciutat haguessen supplicat a sa senyoria que fos seruit per la absencia de fra Maldonado pendre y acceptar ell dit senyor Bisbe com a comisari apostolich la obediencia que dits frares han offerta fer y prestar al dit fra Maldonado y en tot fer la voluntat de sa sanctedat y que prestada per dits frares dita obediencia los volgues absolrre de les censures e irregularitats fossen dits frares incorreguts y que ara de nou lo tornauen a supplicar de part de dita ciutat fos seruit dit senyor Bisbe de acceptar ell com a comisari apostolich o en son nom o altrement segons a sa senyoria apparia millor la dita obediencia que dits frares se offerexen prestar y fer y que tambe vulle y sia content dit senyor Bisbe de permetre que dits frares en scrits lo pugen supplicar que accepta dita obediensia que ells stan prests y apparellats prestar y que de dita supplicatió se puga lleuar acte y fer instrument publich. E mes lo supplicaren de part de dita ciutat que volgues soltar de la presó del Rey per tenirlo en lo corral que es loch molt de reputat a fra . . . . del dit conuent de la Merce qui sta pres y quel remetes en dit monestir perque stant alli ab los altros puga prestar dita obediensia axi be com los altres. E feta dita Embaxada dit senyor Bisbe digue a nen thomas vallers notari publich de barcelona y scriua del racional de casa de la ciutat que fes lloch que ell no diria res mentre que ell y fos present perque no entenia fer actes alguns

pus fins en aquella hora nols hauia fets y no fent repugnancia alguna dits Embaxadors ni dit vallers isque fora la instancia dexant en ella lo dit senyor Bisbe ab los dos Embaxadors a soles. E apres dits Embaxadors arribant en la present casa deuant los dits consellers y la dita vuytena digueren que lo senyor Bisbe respongue que quant en lo acceptar ell la obediensia que dits frares offerian prestar dix que dita obediensia conforme al rescripte de sa sanctedat se hauia de prestar a fra Maldonado y que essent dit fra Maldonado absent nos podia prestar a altri sino que ell scriuiria en cort de sa magestat pera que donassen orde pera que dit fra Maldonado o vingues o enbias procura pera rebre dita obediensia y que tambe scriuria com dits frares hauien offert de prestar dita obediensia y que quant en lo de absolrre dits frares dix que nou podia fer perque la presentació de obediensia hauia de precehir. E quant en lo de presentar supplicació per dits frares y lleuar acte de aquella conforme dalt staue demanat dix dit senyor Bisbe que ell quant era stat al dit monestir de la merce per notificar als dits frares lo dit Breu apostolich ni apres no havia fet ningun acte sino que tan solament sen hauia portats alguns religiosos en presentia dels quals notifica dit breu apostolich y que per ço pus ell no hauia fet actes alguns no sufriria que los frares ne fessen nils conuenia ferne. E en lo que te respecte de traurer lo frare de la presó dix que ell ne hauia consultat ab lo nuncio apostolich en cort y que non podia fer res que no fos ab orde del dit nuncio y ab tot que per dits Embaxadors fossen sobre dites coses fetes diuerses repliques y aduertits diuersos medis que se podien pendre perque dits frares no poguessen de star de la manera que stauen sense fer officis a dit senyor Bisbe no li aparague may fer altra cosa del que dit es.

Diumenge a xxxj de Maig del any MDLXXVIIIJ stant los magnifichs concellers en cap y terser en la sglesia del monestir de St. Agosti vingue alli en dita sglesia mossen Sabestia Costa secretari del senyor lochtinent general y di-

gue a dits magnifichs consellers de part de sa Excelencia que lo depres dinar se ajuntassen perque lo magnifich misser Amell doctor del Real consell los hauia de tractar vn negoci. E de fet lo mateix dia dits magnifichs consellers en hauent dinat se ajuntaren ço es los quatre per indisposició del conseller quart en casa de mossen luys Gibert conseller en cap y alli vingue lo magnifich misser Amell lo qual per part de sa Excelencia dix als dits magnifichs consellers vnes o semblants peraules magnifich senyor sa Excelencia me enuia asi per auisar los de com se ha de fer visita en lo monestir de la Merce per orde de sa sanctedat y sa Excelencia tindra a be que vostres merces y asistissen pera que ab mes quietut y sosego aquella se puge fer y lo magnifich conseller en cap en nom de tots los altros respongue que agrayen a sa Excelencia la merce quels feya en volerlos posar per lo mig en dit negoci y que ells faran tot lo que sera seruey de Deu y de sa magestat conforme sa Excelencia manera y a les hores dit misser Amell respongue y digue que sa Excelencia sen alegraria molt en saber tant bona resolutió y que ell hauisaria per quant seria la hora.

Dilluns lo primer de Juny de dit any MDLXXVIIIJ essent los magnifichs consellers hauisats en la casa de la ciutat a les quatre o sinch hores depres dinar vingue alli en casa de la ciutat lo dit misser Amell y digue com sa Excelencia los hauisaue que per al sendema demati que seria dimars se hauia de comensar la visita y que ells dits magnifichs consellers se trobassen dins de la Merce a les deu hores y lo dit conseller en cap de voluntat de tots respongue queu farien.

Dimars a IJ de dit a la hora per part de sa Excelencia per dit misser Amell asignada los magnifichs consellers acompanyats de sos officials anaren al monestir de nostra senyora de la Merce y hauent pujat dalt y essent en la cambra segons se diu prioral ahont acudiren y vingueren los frares de dit monestir per entendre de sas magnificencias lo effecte de llur vinguda y demantho los fonch dit y

respost per lo magnifich conseller en cap que ells venien alli per orde de sa Excelencia per asistir en lo acte de la visita que se hauia de principiar en aquell dia dientlos que rebessen lo visitador ab tot lo acato y reuerensia que de ells confiauen fentlos vn breu rehonament y exortació los quals per orde de fra lluys valls president de la casa respongueren que agrayen molt a ses magnificencies llur vinguda y se offerien promptes y aparellats de obeir a dita visita y als manaments del Reuerent visitador y comissari apostolich dient tambe que ells hauien requirida y demanada dita visita y que prenien molt gran plaer de que tingues son degut effecte y stant en asso foren auisats dits frares que lo Reuerent Bisbe de Barcelona y magnifich Regent y dit visitador acompanyats de molt gran numero de gent venien y eren ja a la porta y dits frares tementse per lo que oiren venir molta multitut de gent digueren a dits magnifichs consellers com se hauien de regir en dit acte y si hauien de dexar entrar a totom y dits magnifichs consellers los respongueren que baixassen a rebre y rebessen al dit Reuerent Bisbe y visitador y magnifich Regent y en lo demes fessen lo quels aparexeria que ells dits magnifichs consellers sperarien que entrassen y encontinent dits frares sen baixaren restant los dits magnifichs consellers en la quadra fins que poch apres auisats per part del Reuerent Bisbe de com ell era baix a la entrada del monestir y encontinent baixaren y trobaren entre la primera y segona porta del dit monestir al Reuerent Bisbe de barcelona magnifich Regent y visitador fra francesch de Salezar los quals estauen comensànt lo acte de la visita y ab ells venien y eren vinguts los dos algutzis reals y molt gran multitut de comissaris y portes Reals y altra manera de gent y lo dit fra francesch de Salezar demana y digue al dit fra luys valls president que li donas totas las claus de la porta y de tota casa que ell com a comissari Apostolich y visitador les volie tenir les quals encontinent foren trameses a sercar y portades li foren dades y posades en ses mans aquelles dit visitador

dona y posa en mans del dit magnifich Regent dientli que prengues les claus y li mana per part de sa sanctedat li tingues segura la entrada y fer regonexer la casa per a veurer si hi hauia algunes persones laiques y dit magnifich Regent comanda ditas claus a nen Joan Riera veguer del consell Real y mana al algotzir salauerdenya ab companya de alguna gent regonegues dita casa y dit salauerdenya ab companya de alguns portes y altra gent regonegue dita casa y essent tornat feu relació com no hauia trobada persona alguna ni ningunes armes en dita casa y entesa dita relació y dexant dits portes Reals en la primera porta sen entraren per la segona y quant foren diotre lo dit visitador crea o nomena a vn frare dels que venien ab ell per porter de dita casa dexantli les claus de les portes y dit Regent mana a dos portes Reals o comissaris stiguessen en guarda de dit frare y fet aço sen pujaren dalt y essent al cap de la scala en vna cuadra per la qual se entra al cor y va a lo claustre sentiren gran remor y crit de alguna gent baix dins lo monestir y vejent que se comensaue mourer avalot per causa de la molta gent que era vinguda ab dit Reuerent Bisbe y dit magnifich Regent y ab dit Reuerent visitador y era entrada en dita casa recelantse dits magnifichs de conseller de algun cinistre que per dita causa se podie seguir y entenent no era autoritat que alli hont eren dit Reuerent Bisbe y magnifich Regent y visitador y consellers stigues la casa tant aualotada y essent demanats dits magnifichs consellers per que acistissen en dit acte aparaxentlossels feya agraui de no tenirse dit visitador fiat ab ells li digueren que pus sa Excelencia no tenia fiat dit visitador alli hont ells eren que seria millor anarsen y lo Reuerênt Bisbe respongue que en ninguna manera no sen anassen pregantlos molt que volguessen asistir en dit acte y axi sen entraren tots junts en la quadra dita prioral y quant foren alli volent comensar dita visita vehent alguna gent que no era menester y eren entrats en dita quadra sens tenir lo acato ques deuie y entre los altros vn tal Barthomeu

spasa ab la cara tresmudada y alterada per la qual se amostraue que aportaue mala intensió sels digue isquessen de dita quadra y al exir de dit spasa se mogue gran aualot per lo qual fonch vist aportaue vn pedrenyal curt armat y entenent aço los consellers y tambe per lo que lo Reuerent Bisbe los digue que li fessen plaer de quietar aquell remor los magnifichs conseller en cap y quint isqueren de dita quadra y regonegueren dit spasa y li trobaren en la botxaca de les calses dit pedrenyal y volentley lleuar se despara la roda y fonch seruit nostre senyor no prengue y per lo que la gent que era alli se altera per dita causa y tambe per lo que baix foren vists alguns altres portauen pedrenyals entre los quals era benet ferrer notari Real vn tal figueres scudeller y vn tal Baldiri Pinos comissari y per lo que Baldiri Pinos encara lo pedrenyal dins dita casa a vn tal Pujol apotecari y de fet li haguera tirat si no fos stat per Joan Riera veguer del magnifich Regent que li alsa y li detingue lo pedrenyal dits magnifichs consellers cap y quint per aquietar dit aualot feren pendre a dit spasa y posar en lo sep de dit monestir y lleuar dit pedrenyal y de la millor manera que pogueren quietaren dita gent y tornats dalt en dita quadra donaren raho quexantse al dit magnifich Regent de vna tant gran insolencia com aquells tacanys hauien feta ço es dit spasa y pinos y dientli que alla hont eren lo Reuerendissim Bisbe y ell y dits magnifichs consellers no deuien sofrir que vinguessen alli ab gent armada y pregantlo que los dits spasa y pinos y altros fossen castigats conforme merexian y dit magnifich Regent respongue que dits homens venien ab ell y que ell los podie aportar com ell volia y fet tot aço entrats tots los frares del conuent en la dita quadra y essent fora tota la altra gent dit visitador tragué y mostra vns papes que aportaue entre los quals y hauie vn transumpto de vna delegació feta per sa sanctedat per a fra francisco Maldonado general de dit orde y altre que era subdelegació feta per dit fra francisco Maldonado al dit fra francesch Salazar y vnes ordinacions

noues fetes en Guadalayara manant a dits frares en virtut de sancta obediencia lo rebessen com a visitador y acceptassen dites ordinacions conforme sa sanctedat manaue y axi dits frares promptament li prestaren la obediencia besantli la ma y acceptaren y juraren les dites ordinacions ab las calitats y llimitacions que sa sanctedat en dit rescripte manaue y apres dit fra francesch Salazar sen entra ab vne cambra y crida al dit Reuerendissim Bisbe magnifichs consellers y regent y los digue com ell nos tenia per segur en dita casa y que volia traurer alguns frares del monestir y enuiarlos subitament en altres parts y altres empressonar de tal manera que ell pogues fer a son plaer la dita visita al que dits magnifichs consellers respongueren que segons hauian vista la bona voluntat ab que era estat rebut per dits frares tenien per cert noy hauie perque tames sa reuerencia y que ell procuras de regirse be ab ells com a fills y ab tota la benignitat requirida que ells se oferien de venir a visitarlos moltes voltes per veurer y entendrer si ell volrrie ni li occurrie ninguna cosa y assó se despediren baxant fins a la porta junts exints primes dits magnifichs consellers restant dins los dits Reuerendissim Bisbe y Regent y visitador sen anaren a casa de dit lochtinent general y pujant dalt lo trobaren que hauia acabat de dinar y li digueren com ells hauien fet lo que sa Excelencia los hauia manat y en aquell punt venien de la Merce dexant tota cosa quietada y que en dit acte al principi se hauia seguit algun desorde per culpa de alguns que eren entrats en lo monestir ab lo Reuerendissim Bisbe Regent y visitador armats de pedrenyals dels quals ne hauien fet pendre hu ques deye Barthomeu spasa scudeller al qual hauien trobat ab un pedrenyal armat de roda y era entrat a la instansia ha hont eren per fer dita visita y que feyen a saber a sa Excelencia com dit spasa era vn homisida y persona facinorosa y segons se entenia ab traició hauia morts dos ó tres homens supplicant lo que a dit spasa y als altres los manas pendre y castigar y dit lochtinent general respongue quels agraye

lo que hauien fet y que de tot ne donaria rahó a sa magestat y que manaria entendre lo de dit spasa y altros y queu manaria castigar.

Dimecres a iij de dit los magnifichs consellers acompanyats de alguns officials de la casa y de molta altra gent anaren al dit monestir de la Merce y entrant en vna instansia quadrada dalt designada juntament ab lo Reuerent fra francisco Salazar visitador digueren pare assi venim per a veurer si li occorre ni ha menester ninguna cosa ab que pugam afauorir ni fer per sa Reuerencia en directió de la visita per que nostra intensió es fer tot lo que sera necessari per dita visita y lo que mes auant sera menester y tambe per saber si vostra sanyoría esta content dels pares perque nostro contento sera queu sia y que la dita visita se fasse ab pau y quietut conforme es de rahó y lo supplicaren mes auant que les rendes del monestir eren poques y no bastauen a mantenir y dar a menjar a molta gent fos seruit de no manar venir molts frares forestes y asanyaladament fra Paner per ser home reuoltos scandalos y de mal exemple y porie causar alguna inquietut en lo monestir. E lo dit fra francesch Salazar responent digue quels agraye les offertes que li feyen y que staue molt content dels frares perque fins en aquella hora noy hauia hagut cosa noua ans lo obeien molt be y en lo de fer venir frares que era veritat ne tenia deu en sa companya per fer son exercisci de la visita y tambe era ver que fra Paner haure de venir per tractar alguns negocis ab ell y per no scandalitzar lo conuent faria que posas en altra casa y que sen tornas prest y ab esta resposta los magnifichs de consellers se despediren.

Disapte a vj de dit los magnifichs consellers ab la major part de la vuytena per los negocis de la Merce elegida ab alguns officials de la casa y de altres persones anaren al monestir de la Merce y digueren y demanaren al dit visitador si staue content y si hauia menester alguna cosa lo qual respongue que staue molt satisfet dels frares y que no hauia menester res quels agraye molt la offerta y los

dits magnifichs consellers lo suplicaren procuras en procehir y fer dita visita ab amor y benignitat y ell offeri fero y apres de algun rahonament se despediren.

Diuendres a xij de dit los magnifichs consellers y persones eletes hauent entes que les coses de la visita no anauen ab la quietut que desijauen feren conclusió que lo hu dels magnifichs consellers anas al monestir y se offeris per part de la ciutat al Reuerent visitador y frares de la Merce y entengues en quietar y pasificar si algunes discensions y hauie certificantlos que la ciutat fara tot lo que conuingue pera la quietut y pau y tranquilitat de la dita religió y casa. E no res menys deliberaren se reba informació de tot lo que se segui en la merce lo primer dia que lo Reuerent Bisbe de Barcelona y magnifich Regent y altres moltissims officials anaren a la Merce pera comensar la visita sent ya alli dits magnifichs consellers com es dit axi de les persones que foren trobades y vistes portar padranyals y foren descomodits com de tot lo que mes auant passa y de tot apres sen don raho en consell de cent pera que pugue prouehir lo que conuingue.

Diumenge a xiiij de dit se tench consell de cent y fonch proposat per los magnifichs consellers que com pochs dies hauie per part del Excelent lochtinent general los era stat fet a saber que li era stat presentat un breu de sa sanctedat ab que manaue se fes visita y reformació en lo orde de la Merce y particularment en lo monestir y casa de la present ciutat y tambe hauie rebut letra de sa magestat en recomendatió de dita reformació y visita y per que se fes pasificament y ab quietut los encarregaue a dits consellers que asistissen y fossen presents lo dia que dit visitador entraria y comensaria y apres faria dita visita y que ells dits magnifichs consellers lo die assignat per sa Excelencia anaren y eren estats á dit monestir e molts daltres dies apres procurant tostemps que dita visita se fes com ses feta ab tota quietut y sosiego sino fonch sols lo primer dia que entra lo visitador per ço que en sa companya y del Reuerent Bisbe y Regent que tambe asistiren y

foren presents eren entrats en lo monestir gran multitut de officials Reals y altra gent seandalosa molts dels quals foren vists portar y portauen pedrenyals y are hauien entes que se haurien seguit algunes coses noues y per ço lo dit conseller deliberas lo fahedor y per lo dit consell fonch feta deliberació y conclusió que ans de totes coses los magnifichs consellers y vuytena elegida per lo dit consell haguessen parer de theolechs y doctors en canones y altres persones quels paragues aplicari que vehessen y entenguessen si los magnifichs consellers ni lo consell parillaria de insidir en censures o excomunions algunes ni en desacato de sa magestat trametent embaxada o scriuint a sa sanctedat y hauent hagut dit parer y stants saneats y descansats sils porra scriurer o trametre embaxada a sa sanctedat y sa magestat o puga fer y delliberar y tot lo que fos mes necessari conforme mes llarga y particularment en dit consell se conte.

Dimecres a xvij de dit los magnifichs consellers acompanyats ab los de la dita vuytena y ab alguns officials de la casa y altres persones anaren al monestir de la Merce y essent alli digueren al Reuerent fra Salezar visitador que hauia entes que eren vinguts en dit monestir dotze o quatorze frares o mes y per ço hauien causat alguna alteració ab los altros yl supplicauen que fes y procehis en lo negoci de la visita ab quietut y benignitat qual conuenie y com dell confiauen que ells stauen prests y aparellats de fer tot lo que fos menester per la bona directió y conclusió de dita visita y en tot lo que alli li ocorregues. E lo dit Reuerent fra francesch Salazar visitador dix quels agraye la bona voluntat y offerta y que procurarie se fes la visita ab tota quietut y com conuindrie y fins alli hauie fet y en lo dels frares que eren vinguts en lo monestir no tinguessen pena que ell los hauia fet venir y tenia alli per ferli companya y quels feya dar a menyar de altra part y no de bens del monestir.

Diuendres a xxvj de dit mes de Juny y de dit any MDLXXVIIIj los magnifichs consellers e persones per los ne-

gocis y afes de la Merce per lo consell de Cent elegides congregats y ajustats en casa del magnifich conseller en cap per causa de sa indisposició y no poder exir de casa volent posar en effecte la delliberació y conclusió fetas per dit consell de Cent celebrat a xiiij del corrent feren cridar y ajuntar molts theolechs y religiosos de diuersos monestirs y altres persones y doctors canonistas en dita casa als quals digueren y proposaren lo dupte que en lo dit consell de Cent se era tingut ço es si enuiant Embaxada a sa sanctedat per supplicarlo fos seruit manar prouehir que las eleccions de mestre general de la Religió de la merce se fessen y haguessen de fer en la casa y monestir de la present ciutat conforme que ab la primera institució del orde sta instituhit y ordenat confirmant en tot les ordinacions antigues del dit orde se porie nis pot pretendrer ells dits magnifichs consellers ni consell ser insidits ni perillar de insidir en excomunications ni censures algunes conforme per dit consell sta deliberat. E no res menys per orde de dits magnifichs consellers fonch legit en presentia de dits Theolech y religiosos lo dit consell y tambe vna copia del poder ó subdelegació del Reuerent Selazar visitador en lo qual sta insertat lo breu o comissió de sa sanctedat per fra francisco Maldonado subdelegat lo qual tot vist y entes apres de molts tractes y disputes tingudes entre dits Reuerents Theolechs canonistes y altres feren determinació tots vnanimes y concordes y resolgueren que los magnifichs consellers y consell podien liberament y sens perill de incorrer ni incidir en excomunications ni censures algunes enuiant ni trametent o scriuint a sa sanctedat per lo effecte sobredit pus no contradiguen en res ni per res al que lo Reuerent visitador en sa visita fes ni volgues fer en lo monestir de la Merce. E feta dita conclusió essent sen anats los dits Reuerents Theolechs y doctors canonistes los magnifichs consellers y persones eletes desliberaren tots juntament anar com de fet anaren a casa del Excelent lochtinent general per ha entendre de ell lo que volie per ço que ell los hauia enuiat a dir per

son secretari Costa que anassen que ell los tenia que parlar y essent en casa de dit senyor lochtinent general lo trobaren en lo lit que staue de mala gana segons entengueren y no se era llauat aquell dia y dit lochtinent general li dix ab lengua castellana que ell los hauia enuiats a sercar per dirlos com hauie entes que ells entrauen a la Merce per inquietar la visita y que no conuenia en ninguna manera per vnes persones que eren pares de Republica inquietar ni perturbar la visita y lo que mes era que prenien motiu de que no seguis algun aualot y que mirassen lo que feyen que ell ne donaria de tot raho a sa magestat que si algun aualot se seguia que ell ho manaria castigar com serie menester. E los dits magnifichs consellers li respongueren parlant en nom de tots lo conseller segon per absensia del magnifich conseller en cap que ere veritat que ells eren entrats y anats a la Merce algunes vegades pera procurar en que lo visitador passas la visita auant y fes lo que volgues y aparagues sens contridictió alguna com sa Excelencia los hauia ordenat y que ells may hauien impedida ni perturbada dita visita ni cregues sa Excelencia que tal motiu se hagues pres ni ningu dels consellers tal cosa haja dit perque ans be com algun aualot se seguís ells acistirian y starian en son costat pera fer tot lo que sa Excelencia manaria y dit lochtinent general replica ab semblants paraules dient y assaentse al llit ab gran vehemencia y colera. Juro a Dios que vno de los tres lo ha dicho dientho de hu dels tres consellers que eren alli y dit conseller segon li replica que sa Excelencia staue mal informat per que ningu dels tres hauia dit tal cosa y dit lochtinent general respongue y dix El frayle me lo dixo al qual doy yo mas credito que a todos quantos son en Catalunya y replicant per los dits consellers se li dix que lo frare o hauia pogut dir pero que ells no ho auien dit ni era veritat lo que hauien dit ere que lo hauien pregat fes dita visita ab tota la quietut del mon y que si possible ere procuras en no remourer ninguns frares per que nos fes preiudici a la lite se aporte deuant sa sanctedat

sobre la Electió del general que se preten a de fer en la casa y monestir de la Merce de la present ciutat en la qual pretensió la ciutat a fet part y fara tot lo que pora per termens de justicia y dit lochtinent general respongue dient que assó no toca a ellos y lo primero que se hara sera mudar y sacar quatro frayles aunque se supiesse vndir el mundo todo y que hauia entendido que ellos hiuan muy a menudo al monasterio de la Merce mas con intension de perturbar que no de fauorecer dicha visita. E dits magnifichs consellers respongueren que si eren anats a la Merce era per lo que sa Excelencia los hauia dit y ab animo y intensió sana y bona y no gens com sa Excelencia staue informat y despedintse sen tornaren en casa del dit magnifich conseller en cap y apres de hauerli donat raho del que hauian passat ab sa Excelencia se determina per tots los que alli eren congregats que francesch Guamis notari de barcelona altre dels scriuans jurats del honorable consell desta ciutat acompanyat de algun altre o altres officials anas al monestir de la Merce y digues al Reuerent visitador lo que sa Excelencia hauia dit en sa presentia als magnifichs consellers y la marauella que feyen que ell hagues dit tal y de fet lo dit francesch Guamis y en francesch vilar scriua de la casa del racional de la dita ciutat anaren al dit monestir de la Merce y essent alli demanant y dient volien entrar a parlar ab lo pare visitador de part dels magnifichs consellers los fonch respost per lo porter que lo pare no ere en casa que sa Excelencia lo hauia enuiat a demanar en continent que los magnifichs consellers sen eren anats de casa sa Excelencia y apres de algun poch spay de temps entenent primer que ja lo visitador ere en casa tornaren al dit monestir tocant a la segona porta hobriren y digue dit porter que ell hauia dit al pare visitador com eren stats alli y vehent que no tornauen hauia manat a dos frares quels sercassen y que desijaue entendre que era lo que manauen dits magnifichs consellers y pujaren dalt y al cap de las scalas trobaren dits dos frares que abaxauen per anarlos a sercar segons di-

gueren y despullantse les capes los acompanyaren fins ahont ere lo pare visitador que era vna quadra que segons se diu la anomenan la quadra o instancia prioral y assentats en sengles cadires lo dit visitador y los dits francesch Guamis y francesch vilar lo dit francesch Guamis explicant sa Embaxada digue que los magnifichs consellers eren stats en casa de sa Excelencia per ço que ell los hauia enuiat a demanar y los hauia dit quexantse molt dells que ells perturbauen la visita de la Merce y que hauian dit y manat se seguiria algun aualot y replicantli que tal no hauien dit ni fet ans be hauien procurat ab totes les forses a ells posibles de encaminar y afauorir en lo que ells era stat posible y per dit lochtinent general los ere stat respost dient que era verdat que uno de lôs tres lo hauia dicho y que vuestra paternidad lay hauia dit a ell al qual el daua mas credito que a quantos hauia en Catalunya y que dits magnifichs consellers los hauian manat anar alli per a dar a sa paternitat que stauen spantats y feyen gran marauella de ell que hagues dit tals o semblants paraules com Ell ni per persona del mon puga dir per no passar axi en veritat y tambe per a entendre ab sa paternitat ab que hauia entes ni que hauia vist ab dits magnifichs consellers per a dir a sa Excelencia que los dits magnifichs consellers anauen al monestir per perturbar e inquietar y no pera fauorir a dita visita y pus hauien entes de sa Excelencia que no rebia contento en que anassen al monestir li feyen a saber que noy tornarien mes pero si res li occorria quels o fes a saber y dit Reuerent visitador responguе dient ab sa llengua Aragonesa En este punto vengo de casa su Excelencia que me ha enuiado llamar y me ha dicho lo que los hauia dicho y ellos le hauian respondido y Yo he respondido o pecador de mi senyor que vuestra Excelencia se ha errado que jo tal no le he dicho por amor de Dios no me ponga en mal con los conseyeros porque lo han hecho y lo hazen muy bien comigo y su Excelencia me respondió como no me lo haueys dicho vos que uno dellos dixo que mirassedes muy

bien lo que haziedes porque otramente se aualotaria el pueblo yo le respondido no senyor lo que yo he dicho a vuestra Excelencia es que stando los conseyeros en la Merce que hauian venido por ver si se me offrecia y yo queria algo y ellos podrian hazer ablando de las cosas de la visita y reformacion del monesterio y senyalando yo que seria forsado por quietut y reformacion de la casa mudar y sacar algunos frayles me respondió el conseyero segundo misser Mollete padre procura por amor de Dios en no lo hazer porque no conuiene por ninguna via y jo le respondi porque lo dize vuestra merce quiere dezir que habra algun aualote respondió el senyor conseller ters misser Tuxent si padre por esso lo dize y esso es lo que mucho tememos y entonces su Excelencia me dixo y esse que dixo que temia de algun aualote dezialo con colera y yo le respondido no por cierto senyor si no verdaderamente conosi que recibieren passar dello y todo esto que digo a vuestra merce e dicho yo a su Excelencia en presencia del sacretario costa con el qval lo podran saber y quanto a lo que me dizen si yo tengo quexa de sus magnificencias ni visto o entendido dellos cosa contrariante à la visita digo que no por cierto antes he conosido siempre muy buena voluntad y ansi lo supplico no me deixen ni cessen de venir a cha y a fauorecerme como han hecho porque yo recibo grandissimo consuelo y tengo en mas el fauor de sus magnificencias que de quantos ay y se quanto vale en los pueblos la presencia de los conseyeros y jurados hi tornats en casa de dit magnifich conseller en cap ahont tots junts los sperauen dit francesch Guamis torna y referi la resposta de dit visitador y entesa per dits magnifichs consellers y persones eletes se proposa entre ells y deslibera que pus sa Excelencia no tenia per be que ells anassen ni entrassen en dit monestir com los hauia dit ni tenia ab ells la confiansa ques deuia que se abstinguessen y no tornassen en dit monestir.

Dimars a xxviij de Juliol del any MDLXXVIIJ los magnifichs consellers demanats per lo Excelent senyor lochti-

nent general anaren a sa casa al qual trobaren en vna quadra que trau finestra encar en la qual ordinariament acostuma de residir en la qual quadra trobaren congregats los magnifichs Regent la Cancellaria y tots los altres magnifichs doctors del consell criminal als quals dit senyor lochtinent general digue vnes o semblants paraules. Lo porque les he enviado a llamar es por dezirles y hazerles a saber lo que ha succedido en el monasterio de la Merce que ha sido el mayor insulto que no se huuiera hecho en vna montanya como por mas largo los sera referido por el Regente para que acistan y hagan lo que conuiene y obedescan los mandamientos de su sanctidat y conforme es la voluntad de su magestat y acabat de parlar lo dit senyor lochtinent general lo dit magnifich Regent feu son acatament dirigint les paraules a sa Excelencia dix Excelentissim Sr. sa sanctedat ab son breu Apostolich hauent confirmada la Electió feta de la persona de fra francisco Maldonado en mestre General de la Religió de la orde de la merce ab altres letres y breu apostoliques ha determinat que les altres elections de general de la merce se fassen conforme sa santetat apres determinara y entenent que los religiosos de la dita orde y assenyaladament los de aquesta casa de Barcelona no viuien tan reformats y com debien ab altres letres y breu apostolich ha comes a dit fra Francisco Maldonado general que visitas y reformas la dita orde y assenyaladament la dita casa de la present ciutat y per estar dit fra maldonado general occupat en altres negocis y affers de la religió no podent personalment venir a fer dita visita ha subdelegat al reuerent fra Francisco Salazar home de molt sancte vida y docte cometentli que axi com a subdelegat apostolich com tambe en nom y per dit general vingues y fes dita visita y essent arribat y habent presentat a vostra excelencia los breus y subdelegació y poders y letra de sa magestat que aportaue y vist tambe vn altre breu y comissió de sa santetat para al reverendissim bisbe de Barcelona pera que ell puga procehir contra cualseuol presoner impedints o

perturbants en cualseuol manera la dita visita y persecutió de aquella fins a capturar llurs persones y hauent lo reverendissim bisbe y canseller y ell dit Regent amostrats dits breus y lletres als magnifichs aduocats de la casa de la ciutat per vostra Excelencia fonch dit als magnifichs consellers que assistissen y fossen presents al monestir de la Merce lo die y hora que dit visitador entrarie en dit monestir per comensar y apres continuar dita visita com de fet ho feren y entraren en dit monestir lo dit Reuerendissim Bisbe y los dits magnifichs consellers y ell dit Regent ab lo dit fra francisco Salazar visitador ab algunes altres persones y essent rebut dit visitador per los religiosos de dit monestir ab molta pau y tranquilitat y ab tota la obediensia requirida ahont resta y comensa de fer y prosseguir dita visita y no essent aquella acabada alguns fills de perditió axi Eccesiastichs com seculars de nits son entrats en dit monestir rompent moltes portes y desempresonant alguns frares y religiosos que lo visitador per correctió tenia presos en dit monestir y empresonant y encarserant altros frares hauentlos molt mal tractats axi al dit fra francisco Salazar visitador com als altres fins a traurels del monestir cosa molt temeraria y digne de gran punició com vostra Excelencia a manat prouehir contra les persones layques qui en dit cas han acistit y no obstant que per part de dit Reuerendissim sien stats amonestats los frares de la Merce que obrissen les portes pera continuar y acabar sa visita no han volgut obeir per hont es stat forsat excomunicar aggrauar y reaggrauarlos y demanar a vostra Excelencia adiutori del bras secular lo qual vostra Excelencia y son real consell han deslibera esserli donat y declarat somatent y per ço ha enuiat vostra Excelencia a demanar los magnifichs consellers pera dirlos acistesquen y fessen asistensia al dit Reuerendissim Bisbe o a sos officials y als officials Reals que per vostra Excelencia se manara anar y encontinent lo magnifich conseller en cap mossen luys Gibert responent digue que los consellers sempre han procurat de hobeir y han hobeit

y stats promptes y apparellats de obeir als manaments y prouisions de sa sanctedat y de sa magestat y en tot lo que tindrian obligació de fer faran conforme som obligats y que si lo Reuerendissim Bisbe te necessitat y vol sa assistentia los amostre los poders y procehiments fets en aquest negoci y vists aquells e hagut consell faran lo que sera de justisia y encontinent dit lochtinent general responent dix jo no les pido consejo ni quiero amostraros ningunos procedimientos sino que les digo de parte de su magestat que alleneys la entrada del dicho monasterio porque no se siga ningun scandolo y si por no asistir vuestras mercedes se siguiere sera a cargo dellos y lo dit magnifich mossen luys Gibert conseller en cap replicant digue vostra Excelencia procure en que se fasse y precehesca en dit negoci en manera que no se seguesquen scandols conforme te obligació per lo carrech que te que nosaltres no dexerem de fer lo que serem obligats y conforme serem aconsellats haurem nostre consell y tornarem resposta a vostra Excelencia y lo dit lochtinent general torna a replicar y dir que assistissen y allenassen la entrada del dicho monasterio pues pretendian y le hauian dicho muchas vezes que por su santidat y el Rey don Jayme les staua encomendada la casa y monesterio de la Merce y pues pretendian tenerla encomendada procurassen como dicho los tenia y a ellos tocaua y tenian obligacion que los mandamientos de su santidat se obedeciessen como era la uoluntad de su magestat siendo tan catholico como era porque si algun scandolo se siguiesse seria sobre dellos y que ell mandaria hechar fuego en el dicho monesterio y dit magnifich conseller en cap responent digué que ells no pretenien ni tenien cafer ab los frares per esser Ells laychs y los altros religiosos ni tampoch pretenian tenir particular comanda de la dita casa y monestir sino de les preheminencies de sa magestat lo que pretenien sols era que la Electió del general de la dita orde de la Merce se hauia de fer en la casa y monestir de dita ciutat y no en altra part conforme la voluntat de sa

sanctedat y del Rey don Jayme fundador de la dita religió y en asso la ciutat instaria y faria lo que tindria obligació y que sa Excelencia per lo carrech que te manas procehir en manera que no se seguissen dits scandols y que com ya hauien dit haurian parer y tornarian resposta a sa Excelencia y axi se despediren restants dit lochtinent general y Real consell en dita instansia y de aqui en fora tornaren dit magnifichs consellers a casa del magnifich conseller en cap de hont eren exits per anar a casa de sa Excelencia y manaren a sos vergues conuidassen gran nombre de promenia pera pendre consell y veurer lo que sobre dit negoci se hauia de fer y ans de ajustarse dits promens digue en dita casa mossen Sabestia Costa sacretari de dit senyor lochtinent general dient a dis magnifichs consellers que sa Excelencia lo trametia alli pera dirlos que la resposta que li hauien dit tornarien fos per lo sendema a les nou hores demati y per dits magnifichs consellers fou respost que farien lo que porien en tornar dita resposta per lo que pensauen se haurie de congregar consell de cent. E despres congregat molt nombre de promens ciutadans y militars per lo magnifich conseller en cap los fonch dit y referit tot lo susdit demanantlos diguessen llur parer y lo que a ells aparexeria deuien fer los quals o la mayor part dells aconsellaren se deuia dar raho al consell de cent pera que prouehis y determinas lo que deuien fer en vn cas tan arduo e important pera que ells fossen exemps e inmunes de qualseuol culpa. E no res menys volent dits magnifichs concellers procehir en dit negoci com deuien y per tenir mes intelligensia del fet manaren a Hieronym Oller notari de Barcelona en poder del qual staue y sta vn acte que feren los pares de la Merce lo dia ques segui lo referit per lo dit magnifich Regent quels donas encontinent copia de aquell lo qual apres dit Oller lo lliura y posa en ma de dits magnifichs consellers pera obehir al dit manament.

Dimecres a xxviiij de dit mes de Juliol y de dit any MDLXXVIIIJ se tingue consell de cent en lo qual per lo mag-

nifich conseller en cap fonch proposat com lo dia avans fossen stats enuiats a demanar per lo Excelent lochtinent general y los havia dit y manifestat alguns desordens se eren fets y seguits en lo monestir de la Merce per los frares y religiosos de dit monestir trahent y llansant de aquella a fra francisco Salezar visitador per raho dels quals excessos lo Reuerendissim Bisbe de barcelona hauia scomunicats aggrauats y regrauats als dits frares y demanant a sa Excelencia assistensia o auxili del bras Real que per ço los hauie enuiats a demanar pera que acististin dits magnifichs consellers als officials del Bisbe y altres officials reals que ell maneria anar y que per dits consellers li es estat respost despres de algunes paraules en suma que haurien parer y consell del que deuien fer y li tornarien resposta que per ço se era ajustat lo dit consell pera que vehes y determinas lo que ells podien y deuien fer. E per dit conseller fonch determinat que dits magnifichs consellers tornassen resposta a sa Excelencia y li representassen las difficultats que lo dit consell trobaue en fer dita asistensia demanada y entre altres per ser cosa que may la ciutat hauia feta pero desitjant assertar y fer lo que deuien en vn negoci de tanta qualitat y importancia lo dit consell ho hauien comes a setze persones pera que haguessen parer dits doctors y altres persones los aparagues aplicari vehessen y determinassen lo que la ciutat podia y deuia fer conforme en consell de conte y per Executió de la dita delliberació de dit consell los dits magnifichs consellers restant lo segon en dita casa de la ciutat ab lo consell congregat anaren en la casa del dit senyor lochtinent general al qual trobaren en la quadra que trau finestra a mar ahont de ordinari com dit es resideix acompanyat del spectable don Pedro de cardona portant veus de general gouernador y del magnifich Regent la cansellaria y de tots los doctors del Real consell criminal y de molta altra gent y per dit magnifich mossen luys Gibert conseller en cap fonch tornada la resposta al dit senyor lochtinent general y dit conforme que per lo dit consell ere stat delliberat

y segons dalt se conte. E lo dit senyor lochtinent general entesa dita resposta dix la assistensia que yo pido hagan los conselleres no es caso nueuo sino muy vieyo y hay muchos exemplares y lo que ell conseyo ha determinado de remeterlo a desiseys persones me parece bien procuren que entre oy y manyana a las nueue horas bueluen resposta y encontinent dits magnifichs consellers se despediren y tornaren a casa de la ciutat y refferiren en presensia del consell tot lo que hauia passat ab sa Excelencia.

Dijous a xxx de dit demati los magnifichs consellers per executió de la deliberació del consell manaren ajuntar la setzena per dit consell Elegida en presentia de les quals manaren venir y conuocar los aduocats de la casa ensemps ab misser Joan Exerrat misser Benet Prexana misser fort misser Mir y misser Oliba y ab vot y parer dels quals feren deliberació y conclusió sobre la proposició feta per los magnifichs consellers que se tornas resposta a sa Excelencia que per moltes causas y rahons en dit consell deduides y assanyaladament per ser vna cosa molt noua a la ciutat y may vista no conuenie a la present ciutat fer assistensia a ninguns officials y que en lo demes si sa Excelencia manaue alguna cosa ferie esta ciutat tot lo que deuie y tocaria a son carrech ab la qual resolució dits magnifichs consellers anaren a casa del Excelent lochtinent general al qual digueren conforme per lo dit consell staue desliberat y dalt se conte y dit senyor lochtinent general respongue en semblants paraules. Esta bien vayan con Dios leuenme auto como no quieren acistir al Rey y per dits magnifichs consellers fou replicat no diem nosaltres que no vullam assistir al Rey sino que no conue a la ciutat de barcelona assistir als officials de vostra Excelencia ni del senyor Bisbe y dit lochtinent general respongue yo no ablo del Obispo sino del sometente que se ha declarado contra algunos ladrones que stan dentro de la Merce como me responden a esto y dits magnifichs consellers digueren jau tenim respost que no conue á la ciutat de Barcelona assistir a ninguns officials y dit senyor lochtinent general di-

gue Enfin que no quieren asistir al Rey y per dits magnifichs consellers fonch respost nosaltres no diem axo sino que no podem ni conue assistir als officials de sa Excelencia y vostra Excelencia nos fasse merce de fer estos negocis ab tota la maduresa y quietut del mon y ab asso se despediren de sa Excelencia y girats que foren de spatllas en aquell punt ques despediren de sa Excelencia Yo lo are con mas verdad de lo que vuestras mercedes lo scriuen a su magestat y en asso sen anaren dits magnifichs consellers y tornats en casa de la ciutat referiren al consell de la setzena lo que per sa Excelencia era stat respost y vist que sa Excelencia prenia las paraules ab bescompte y que de aquelles hauia fet llauar acte fonch deliberat per dit consell que dits magnifichs consellers tornassen en casa de sa Excelencia y li tornassen la resposta que de paraule li hauien dita donassen en scrits com de fet anaren y li tornaren la resposta en scrit la qual es del thenor seguent Excelent senyor hauem ajuntat lo consell de les persones nos ha ordenat lo consell de cent y vists los vots y pares de diuersos doctors qui en aso son stats consultats y applicats se ha determinat hins han aconsellat que no han acostumat los consellers fer la asistencia que vostra Excelencia mane als officials del Reuerendissim Bisbe y als de vostra Excelencia y seria cosa molt noua y en aquesta ciutat molt perjudicial y que tos temps que a vostra Excelencia apparega que nosaltres pugam esser bons pera dirigir a algun bon fi dit negoci nos offerim a vostra Excelencia de ferli per nostra part lo que bonament porem y ve a nostro carrech conforme al que nostros predecesos han en semblans negocis acostumat la qual resposta prengue dit lochtinent general de sa ma y la dona al magnifich Regent que alli era ensemps ab alguns doctors del criminal y donada dita resposta li digueren de paraula dits magnifichs consellers Excelentissimo senyor aquesta ciutat may ha scrit a sa magestat cosas que no fos ab molta veritat y tot lo que ha scrit conste ab scriptura en casa de la ciutat y dit senyor lochtinent general respongue

ab estes y semblants paraules de modo que parexia star ab colera. En que les he agrauiado yo e les rompido alguna constitution diganlo los del conseyo que aqui stan girantse als dits doctors del Real consell y per dits doctors fonch respost que no sabien que sa Excelencia hagues romput ninguna constitució y les hores se gira a dits magnifichs consellers e interrogantlos de hu en hu en particular en que hauia rompuda alguna constitució fonch respost per dits magnifichs consellers y per cada qual en particular que de tot lo que aquesta ciutat sera quexada de sa Excelencia constaue en scripturas y que ab aquelles porie veurer sa Excelencia lo que passaue al que sa Excelencia respongue todo son mentiras por que yo lo ago con ellos mayor que ningun llugartiniente hasta qui ha hecho y en esso soy jo ruyn hombre de hazerlo tan bien y apres feu llegir dita resposta que en escrits era donada per dit magnifich regent y oida aquella dit lochtinent general digue esta bien jo accepto lo vltimo jo les embiare la orden de lo que an de azer.

Diuendres a xxxi de dit entenent los magnifichs consellers que per lo Excelent lochtinent general y per lo Reuerendissimo Bisbe de Barcelona se feyen algunes nouedats contra dels frares de la Merce no dexantlos entrar ninguna manera de prouisió ni vtilitats dins dit monestir entenentlos afamar y assanyaladament per lo que lo die abans hauentsen aportat vn sach de farina del pallol vn traginer de mar per aportar dins la Merce lo qual dita ciutat vista la miseria de dits frares los hauie deixat ensemps ab vn altre que apres que dit traginer hague descarregat dit sach dins dita Merce tornantsen la bestia era stat pres y capturat per los officials del dit Excelent lochtinent general y que procehien contra lo palloler y officials que en dit pallol stan per veurer qui hauia donat comissió que lo dit sach fos lliurat als dits frares per lo que foren forsats dits magnifichs consellers de enuiar la conclusió y desliberació que los dits magnifichs de consellers o ab la vuytena hauien feta per misser Miquel Çar-

rouira y misser francesch ferrer aduocats de la casa al real consell pera que entenguessen que per orde de dits magnifichs consellers y vuytena era stat dit sach lliurat y de algun particular del que facilment se podie seguir algun notable dany vehentse dits frares sens que menjar ni sperantse de poderne hauer per star assetiats de dits officials que no dexen entrar ningu en lo dit monestir per tractar ni comunicar ab dits frares ab deliberació y conclusió de la setzena deliberaren fer embaxada als Illustres senyors Deputats de cathalunya y al Reuerendissim Bisbe de Barcelona y al Reuerent capitol de la Seu pera que dit negoci fes remediar y axi foren elegides dues persones de dita vuytena ço es mossen Galceran Cahors donzell y mossen Pere ferreres ciutada per dit negoci los quals per manament de dits consellers feren ditas Embaxades y fonch seruit nostre senyor que per aquell mati foren lleuades les guardes per lo siti del monestir de la Merce aquella nit matexa a les orations que de alguns dias hauie que sobre dit monestir stauen y era aquest die al vespre a les nou hores de nit fonch donat un manament de sa Excelencia a relació del magnifich misser Miquel farrero expedit als magnifichs consellers contenint en effecte que assistissen als officials de sa Excelencia que haurien a executar somatent per sa Excelencia declarat en lo monestir de la Merce a effecte que la assistensia per sa Excelencia donada al Reuerendissim Bisbe de Barcelona com a delegat apostolich que diuen pretent esser tingues y sortis son effecte per lo qual fonch manat per los dits magnifichs consellers se ajustas per lo sendema la setzena per los negocis del monestir de la Merce Elegida ensemps ab alguns magnifichs doctors y aduocats pera que prouehissen sobre lo fahedor.

Dissapte al primer de Agost de dit any MDLXXVIIIJ los magnifichs consellers apres que foren ajuntats y congregats en la casa de la ciutat ensemps ab dita setzena y dits magnifichs doctors aduocats conuxats y congregats vingueren en dita casa de la ciutat dits Reuerents canonges de la

Seu ço es lo Reuerent canonge Bonet y lo Reuerent canonge spuny per part del capitol de aquella responent a la Embaxada que lo dia abans los era estada feta dient que ells hauien intersedit ab sa senyoria tot lo que hauian pogut enuiantli dues Embaxades vna de dos canonges y altra de quatre donantli entenent lo quant mal estaue per sa senyoria fer semblans procehiments per lo dany que de ells podia resultar tant a dita ciutat com encara en la persona de sa senyoria per estar dits frares auorrits y afamats y tenint molt gran part del poble de la dita ciutat ni que ells per lo carrech que tenien y com a germans ni companyons que li eren y per tocarlos la pretena guarda y deffensa de sa persona lay notificauen supplicantlo no volgues en aquells assistir ans y donas lo millor remey que per dit negoci conuenie als quals digueren que dit Reuerent Bisbe respongue ab molta spresa dient que en aquella cadira hont seya y per lo carrech que tenia en aquell negoci era posat y que pus los frares de la Merce encara que li eren fills spirituals totauia com ha inobedients los hauia de tractar de aquella manera y que no pogueren mes acabar del que tenien dit y que en tot lo que ells serien bons en asso y en altres ells ferien per dita ciutat lo que conuindise al quals dits magnifichs consellers los hagueren moltes gracies per la merce y bona voluntat quells feyen y en dit negoci mostrauen y anats que sen foren dits Reuerens canonges dits magnifichs consellers y setzena y doctors pera ço congregats vehent y considerant la qualitat de dit negoci perque en aquell poguessen procehir mes madurament desliberaren congregar lo consell de cent per aquell mateix dia a las xj horas pera que fes la delliberació y conclusió que millor li aparagues per dit negoci y axi e a la matexa hora fonch donat orde en que dit consell se cridas y cridat que fonch y tocada la campana se ajusta dit consell de cent lo qual feu deslibe-ració y conclusió que entesa la qualitat del negoci y vist lo manament a ses magnificenties presentat tornaren a remetre altra volta dit negoci ab tots los dependents y emer-

gens a dits magnifichs consellers y setzena pera que hagut parer y vots de aduocats de la casa com de altres per dits consellers applicados vehessen y entenguessen lo que millor conuindrie per dit negoci.

Dilluns a iij de dit estant congregats dits magnifichs consellers y setzena en casa de la ciutat ab los aduocats pera dit negoci cridats vingue en dita casa al demati lo magnifich Regent Terça regent de la corona de Arago y del consell supremo de sa magestat qui a les hores se trobaue en la present ciutat acompanyat ab lo senyor Baro de Erill y ab don Gerau de Queralt y asseguts que foren entre dits magnifichs consellers digue que com ell y alguns altres cauallers de la present ciutat tinguessen entes los negocis de la Merce per la llastima que de aquells hauian tinguda per ser naturals tots de la present ciutat per lo que ab occasió de dits frares se poria seguir alguna cosa de mal exemple en la present ciutat lo que no starie be per causa de la innata fidelitat que aquesta ciutat sempre ha tinguda y te a sa magestat que per ço y altres causes y rahons per ells llargament consideradas y reduhides se eren ajuntats y congregats alguns militars per a veure lo millor remey que en dit negoci se porie trobar y entrar ab tracte ab sa Excelencia de la millor manera y modo ques porie y deurie y que per ço ells se offerien que sempre y quant aquesta ciutat volgues entrar en dit tracte que ells farien ab sa Excelencia tot lo que eren obligats y deuran fer al que fonch respost per dits magnifichs de consellers que ells lo agreyen molt la bona voluntat bon zel y animo que en dit negoci hauien tingut y que ells o tractarien ab la setzena per als negocis de la Merce deputada y que ells ne enuiarian resposta y encontinent partirentse dits senyors de la companya de dits magnifichs de consellers fonch deliberat ab vot y parer dels magnifichs de aduocats que vist y entes lo bon anim bon zel y bona voluntat que dit senyor Regent Terça en dit negoci hauie mostrat essent ell Regent com era del consell supremo perque en sdeuenidor no se pogues donar culpa a dita ciutat algu-

na se li torna resposta que dits magnifichs consellers y setzena eren molt contents de entrar en dit tracte encare que lo tracte no hauia de esser ab ells per no esser ells part en dit negoci pero que com a persones terseres farien lo que conuindrie pera que dit negoci tingues lo fi qual conuenie en seruici de Deu y de sa magestat E per dit effecte foren Elegits los magnifichs mossen Galceran Cahors y mossen Pere farreres misser axerrat y misser Prexana los quals se conferiren en casa del dit magnifich regent Terça al mig iorn pera tornarli dita resposta y dit magnifich regent Terça los feu molt benigne y graciós aculliment y los respongue que ell ho tractaria ab dits cauallers que per dita causa se eren juntats y que depresdinar tornarian la resposta y axi dits magnifichs de consellers juntats despresdinar en dita casa de la ciutat ab dita setzena y aduocats que per dit respecte eran stats juntats los dits mossen cahors mossen Farreres misser Axarrach y misser prexana feren dita resposta y apres de vna stona que stigueren juntats serca de les sinch hores vingue dit magnifich regent Terça ab companya de dit baro de Erill y de don Guerau de Queralt y assentats que foren entre dits magnifichs consellers lo magnifich regent Terça digue com ell y tots aquells altres cauallers hauian rebut molt gran plaher en la confiansa que la present ciutat los magnifichs consellers hauien mostrada tenir ab ells y que per dita causa farian tot lo que porien a intercedir ab sa excelencia en tot lo que seria necessari sempre y quant se fos trobat algun remey conuenint per dit negoci y que per part de dita ciutat se pensas ni ymaginas lo que conuenia que ells ho posarian per obra. E mes digue dit magnifich regent Terça si sa excelencia volia exequutar lo somatent si y anirien y assistirien ses magnificencies y lo dit conseller en cap mossen luys Gibert responent digue que ells tindrien consell y tingut aquell dita ciutat faria tot lo que conuindria per dit negoci y que no podien per ara deliberar ninguna cosa que primer no haguessen tingut dit consell juntament ab la setzena elegida per dit negoci dels frares de la Merce

y despres dit magnifich regent Terça torna replicar y digue senyor bo seria que tomeiassem dit negoci y que vostras merces fessen nominació de algunes persones que tractassen dit negoci.

Dimecres a XIIJ de Juny del any de nostre senyor MDLXXXIJ en Melchior Riera correu de la ciutat lo qual era stat trames per los magnifichs consellers y setsena dels frares de la Merce lo dia de Sant March prop passat a la ciutat de Roma per affers y negocis dels dits frares lo qual apporta vn breu de la sanctedat del nostre Sant Pare papa Gregori XIIJ del thenor seguent Gregorius pp XIIJ ad futuram rei memoriam Postquam in vim novorum estatutorum et institutionum ac ordinationum in capitulo generali ordinis fratrum beate Marie de Mercede redemptionis captiuuorum de anno domini MDLXXIIIJ in oppido de Guadalaiara Toletane diocessis celebrato factorum initorum dilectus filius Franciscus Maldonado in magistrum generalem dicti ordinis in monesterio sancti Lazeri eiusdem ordinis Cessar augustensis ciuitatis seu diocessis electus et electio hujusmodi per nos apostolica auctoritate confirmata fuerat. Conquerentibus dilectus filiis Priore et conuentu monasterii eyusdem beate Marie Barchinonensis dictis ordinis et quod monasterium ipsum beate Marie sub eorum protectione fundatum aserebant: comunitate et hominibus ciuitatis barcinonensis seu illius consiliariis quod per noua statuta constitutiones et ordinationes hujus modi antiquis eiusdem ordinis fundationi et institutis derogabatur et graue preiudicium inferebatur et maxime in eo quod electio de persona magistri generalis dicti ordinis et monasterii beate Marie hujusmodi scelebrari consueuerat et debebat. Nos post diuersas a nobis super hujus modi negocio ad venerabilem fratrem episcopum Barcinonensem directas litteras. Tandem venerabili fratri Archiepiscopo Tarrachonensi per quasdam inter alia dedimus in mandatis quattenus accitis ab eo ex Castelle per generalem et totidem ex Cathalonie prouinciis per priorem et conventum predictos ad id nominandis et

eligendis eiusdem ordinis fratribus einsquœ nec non pretentionibus querellis et differenciis super omnibus tam antiquis quam novis ipsius ordinis institutis constitutionibus et ordinationibus ac etiam loco in quo electio Magistri generalis pro tempore fieri deberet per eundem auditis et examinatis et quantum sibi viveretur discussis quicquid in eis ad ipsius ordinis prosperum statum confirmacione, approbacione, reseruacione, reuocacione, institutione, innouacione ac etiam ex integro editio ne indigere cognosceretur rerumquœ qualitas exhigeret et alias sibi in domino expedire videretur arbitrio suo in omnibus et per omnia auctoritate nostra statueret decerneret et ordinaret. Post modum vero per nos accepto quod dictus Archiepiscopus ad exequutionem litterarum sibi directarum predictarum e ad henus non processerat venerabili fratri Episcopo Gerundensi per quasdam dedimus in mandatis quattenus ad exequutionem in dictis litteris contentam per inde acci ille sibi ab initio directe fuissent procederet preterquam quo ad articulum electionis et loci in quo illa scelebranda esset ac aliorum electionum ipsam consernencium quorum decissionem et cognitionem nobis specialiter et compresse reseruavimus. Probationes auctem circa ea sic a nobis reseruata e partibus propositas reciperet processumquæ dessuper formaret et ad nos quam primum suo sigillo munitum transmitterent vt quid de jure circa eadem diffiniendum esset mature deliberare possemus. Postremo per nos accepto tempus per quod dictus Franciscus officium magistri generalis hujusmodi gerere debebat de mense Aprilis tunc proxime futuro expirabat nec spes esset controuersia productem interim decidi posset eidem Episcopo Gerundensi per alias nostras litteras dedimus in mandatis quattenus omnibus et singulis definitoribus ministris et prouinsialibus et aliis dicti ordinis prelatis ac religiosis ad quos electio magistri generalis spectaret autoritate nostra quanto scitius significare curaret, nostre enim intentionis erat quod ipsi donech et quovsque controuersia predicta per nos plenius discussa

esset ab omni et quoqumque electione hujusmodi abstinere et in ea super cedere deberent. Alioquin omnes et quecumque electiones aliter faciende tanquam contramentem et intensionem nostram facte nulle et irrite nullius quae roboris vel momenti essent et esse cencerentur, nec quiquam suffragari possent. Et interim finito tempore predicto is ac quem, eodem officio magistri generalis vacante iuxta fundationem et primeua instituta ordinis hujusmodi pertineret, vniversalem curam ipsius ordinis habere ibidemquam pre esse ceteraque omnia et singula que ad officium magistri generalis hujusmodi de jure vel consuetudine aut ex institutis predictis vel alias quo modolibet spectaret facere, gerere, exercere, libere et licite valeret pro ut indictis litteris plenius continetur. Cum autem sicut accepimus dictus Episcopum gerundensis ad exequutionem litterarum nostrarum predictarum sibi directarum procedere actus dictulerit et controversie predicte indecissa aduch existant: nos omnem circa electionem dicti magistri generalis que naci potest differenciam et contensionem emedio submouere et auctoritatem nostram in hoc interponere volentes: dilectis filiis capitulo generali et fratribus necnon omnibus en singularis deffinitoribus, prioribus, preceptoribus, ministris et aliis cujusuis dignitatis status gradus et conditionis existentibus dicti ordinis personis in virtute sante obedientie et quo ad capitulum in vniversum sub suspensionis quo vero ad singulares personas sub excomunicationis late sententie per contrafacientes eo ipso incurrenda inhibemus ne ad electionem magistri generalis hujusmodi aliquo modo aliquave ratione procedere audeant seu presumant quod si iam secus ab illis factum fuerit seu in futurum fieri contigerit illa omnino cassamus abrogamus irritamus et anullamus et abrogata irrita anullata esse et censeri sicque per quoscunque judices et comissarios quavis auctoritate fungentes sublata eis et eorum quilitet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate et auctoritate vbique judicari et diffiniri debere nec non irritum et inane si secus super

80

his aquoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari decernimus, quo circa dilectis filiis Priori monesteriis montis alecris ordinis cartusiensis barcinonensis diosesis et GERARDO VILANA ac HIERONYMO COMES canoniscis Ecclesie Barcinonensis per presentes committimus et mandamus quattenus ipsi vel duo aut vnus eorum per se vel alium seu alios litteras predictas et in eis contenta quecunque solempniter publicari et obseruari faciant. Contradictores quosliberet rebelles et premissis non parentes per sentensias censuras et penas Ecclesiasticas aliaque opportuna juris et facti remedia apellatione post posita compescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis non obstantibus littibus et controuertys alique premissis ac apostolis nec non in prouintialibus et sinodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus ac dicti ordinis juramento confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboris statuti et consuetudinibus ac etiam nouis reformationibus necnon omnibus illis que indictis litteris voluimus non obstare ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sit cebe indultum quod interdici suspendi vel excomunicari non possent per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Rome apud sanctum Petrum sub Anulo piscatoris die xxv Maii MDLXXXIJ Pontificatus nostri anno vndecimo, Cesar Glorierius. Lo qual breu vist y entes per los magnifichs consellers y per lo Reuerent prior y convent de nostra Senyora de la Merce feren presentar aquell per lo sindich de la ciutat y per lo procurador del dit prior y convent al dit reverent senyor misser Garau Vilana canonge de la Seu de Barcelona y prior de St. Miquel desfaig al qual venia remes juntament o separatim ab altros. Lo qual breu com li fou estat presentat lo accepta ab grandissima reuerencia y honor. E volent lo dit Reuerent senyor misser Garau Vilana comissari Apostolich executar lo

contingut en lo sobre scrit breu. Per quant lo Papa ab dit breu manaua que mentre tant que la litte dura deuant sa sanctedat sobre del elegir de general perque la religió de nostra senyora de la Merce no stigues sense cap y pastor que entre tant regesca y sia vicari general de tota la religió lo qui acostuma de regir y gouernar lo temps que vaga quant es mort lo general en fins que an feta electió de altre. Es de saber que per constitucions de la dita religió de nostra senyora de la Merce fetes en lo principi de sa fundació y confirmades per mols summos Pontifices es pratiga y costum que mort lo General entre tant ques tarda en conuocar y aplagar lo capitol general per fer noua electió de mestre general es vicari general y presideix en tota la religió lo mes antich de abit de la casa o monestir de Barcelona. E axi essent notificada tal pratiga y costum (per dita religió en fins assi seruada) al dit senyor misser Garau vilana comissari Apostolich mana al prior y conuent del dit monestir de nostra senyora de la Merce de la present ciutat que li notificassen qual era mes antich de abit del dit monestir y fonchli dit que fra Pere Castello es lo mes antich de abit del dit monestir lo qual es natural de la present ciutat home de molt sancta vida y bones pratigues y costums y de molt bona fama: lo qual dit fra Pere Castello lo dit Reuerent senyor comissari Apostolich (seguint la voluntat y manament de sa sanctedat) elegi en vicari general de tota la dita religió de nostra senyora de la Merce y primerament feu prestar la obediencia als frares del monestir de la present ciutat per quant es cap de tots los monestirs de la dita religió y apres feu cartells per tots los altros monestirs y conuents de la dita religió en quels manaue lo dit senyor comissari Apostolich que obeissen y tinguessen en vicari general de tota la religió lo dit fra Pere Castello mentre duraua la litte deuant sa sanctedat.

FI.

3 2044 035 956 945